

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE AMASYA KAZÂSÎ'NDA
İKTİSADÎ KONULARA İLİŞKİN ŞİKÂyetLER (1742-1908)

Yüksek Lisans Tezi

YASEMİN TAŞOVA

AMASYA
Haziran – 2023

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE AMASYA KAZÂSÎ'NDA
İKTİSADÎ KONULARA İLİŞKİN ŞİKÂyetLER (1742-1908)

Hazırlayan
Yasemin TAŞOVA

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER

AMASYA – 2023

Rahmetli Babam Muharrem KARASU'ya ithafen...

TEZ ONAY SAYFASI

Yasemin TAŞOVA tarafından hazırlanan “SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE AMASYA KAZÂSÎ’NDA İKTİSADÎ KONULARA İLİŞKİN ŞİKÂyetLER (1742-1908)” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 07/06/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Gürkan CEVGER

.....

Üye : Prof. Dr. Songül KEÇECİ KURT

.....

Üye : Doç. Dr. Süleyman LOKMACI

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../.....

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

....../.../.....

Yasemin TAŞOVA

İmza

ÖZET

SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE AMASYA KAZÂSÎ'NDA İKTİSADÎ KONULARA İLİŞKİN ŞİKÂyetLER (1742-1908)

Yasemin TAŞOVA

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran / 2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER

Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri Divan-ı Hümâyûn'da tutulan defterlerden biri olup; Osmanlı Devleti'nin yönetimde adalete verdiği önemin göstergesidir. Osmanlı Devleti için halkı adaletle yönetmek, halk ve idare arasında adaletle hükmetmek birinci derecede öneme sahiptir. Adaleti sağlayan ise padişah'tır. Padişah adaleti sağlama görevini adli ve idari görevliler eliyle yürütmüştür. Merkez ve taşrada yaşayan halk çeşitli sebeplerle zulme ve haksızlığa uğradığında padişah ya da onun yetkilendirdiği mercilere şikâyetle bulunma hakkına sahiptir. Bu nedenle oluşturulan şikâyet sistemi ile halkın bulunduğu şehirde çözemediği konular aynı zamanda en üst mahkeme konumunda bulunan Divan-ı Hümâyûn 'a gelerek; burada çözüme kavuşturulmuştur. Bu çalışmada Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde bulunan Amasya Kazâsı'na ait vergi ve alacak verecek meseleleri gibi iktisadi konuları ihtiva eden hükümler transkript edilerek, bu belgeler ışığında Amasya Kazâsı'nın 1742-1908 yılları arasındaki iktisadi durumu anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, Amasya Kazâsı, ekonomi, Osmanlı Devleti*

ABSTRACT**COMPLAINTS ON ECONOMIC ISSUES IN AMASYA DISTRICT ACCORDING TO
SIVAS AHKÂM DEFTERS(1742-1908)****Yasemin TAŞOVA**

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of History, M.A, June / 2023

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Gürkan CEVGER

Ahkâm-ı Şikâyet Defters are one of the notebooks kept in Divan-ı Hümâyûn and are an indicator of the importance given to justice in administration Ottoman State. For the Ottoman State, it is apriority to rule the people with justice and to praside justice between the people and the administration. It is the sultan who delivers justice. The sultan carried out his duty to provide justice through judicial and administ rative officials. The people living in the center and in the countryside had the right to complain to the sultan or the authorities when they were persecuted and wronged for various reasons. For this reason, the issues that the people could not solve in the city where they live, came to the highest court Divan-ı Hümâyûn , and were resolved here, thanks to the founded complaint system. In the study, the economic situation of Amasya District between 1742-1908 has been tried to be explained in the light of these documents by transcribing the provisions containing economic issues such as tax and receivables belonging to the Amasya District in the Sivas Ahkâm Defters.

Keywords: *Ahkâm-ı Şikâyet Defters, Amasya District, economy, Ottoman Empire*

ÖNSÖZ

Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, Divan-ı Hümâyûn'da tutulan defterlerden biridir. Tutulduğu şehir ve döneme ait ekonomik, siyasi, askeri, sosyolojik ve adli konuları içeren birçok bilgiye ulaşılabilmektedir. Ahkâm defterlerinde tutulan şikâyet kayıtları şikâyetin yapıldığı yörede görülen davaların çözülmemesi durumunda en üst mahkeme görevini icra eden Divan-ı Hümâyûn 'a gelerek burada çözüme kavuşturulmuştur.

Bu çalışmada Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde bulunan Amasya Kazâsı'na ait 1742-1908 yılları arasındaki alacak verecek meseleleri ile vergi konularını ihtiva eden hükümler transkript edilmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde alacak verecek meseleleri ile vergi meselelerine ait istatistiki veriler gösterilmiştir. İkinci bölümde hükümlerin cinsiyete, dini dağılımına, şikâyetin yapıldığı yere, şikâyet konularına göre dağılımlar grafiklerle desteklenerek değerlendirmesi yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise hükümlerin transkripsiyonu ile özetleri verilmiştir. Transkript edilen hükümlerde kâtip tarafından boşluk bırakılan yerler ile silinmiş ya da tahrip olmuş yerler parantez içinde boşluk () ile gösterilmiştir. Okunamayan kelimeler parantez içinde üç nokta (...) şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca okunuşundan emin olunamayan kelimeler ise parantez içinde soru işareti (?) ile gösterilmiştir.

Yüksek lisans eğitimim sürecinde benden desteğini, sabrını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Gürkan CEVGER hocama teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreçte bana destek olan eşim Yüksek Ziraat Mühendisi Fahri TAŞOVA ile kızım Zeynep Duru TAŞOVA'ya teşekkür ederim. Beni yetiştirip bu günlere getiren annem Hava KARASU ve rahmetli babam Muharrem KARASU'ya minnet ve sevgilerimle.

Yasemin TAŞOVA

.../.../.....

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
GRAFİKLER DİZİNİ.....	ixi
RESİMLER DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
GİRİŞ	1
1. Amasya Tarihi.....	1
2. Sivas Eyaleti'nin İdari Taksimatı.....	5
3. 18. ve 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Siyasi ve Ekonomik Durumu.....	6
3.1. Siyasi Durum.....	6
3.2. Ekonomik Durum.....	13
3.3. Osmanlı Devleti'nde Şikâyet Hakkı ve Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri.....	17
3.3. 1. Osmanlı Devletinde Şikâyet Hakkı.....	17
3.3. 2. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri.....	18
I. BÖLÜM	
1. SİVAS AHKÂM-I ŞİKAYET DEFTERLERİ	22
1.1. Amasya Kazâsı'na Ait Alacak Verecek ve Vergi Hükümlerine Dair İstatistiki Veriler.....	24
II. BÖLÜM	
2. İKTİSADİ KONULARA DAİR ŞİKÂyetLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
2.1. Alacak Verecek Meseleleri.....	59
2.2. Vergi Meseleleri.....	71
2.2.1. Halkın Vergilere Dair Şikâyetleri.....	80
2.2.2. Yöneticilerin Şikâyetleri.....	83
III. BÖLÜM	
3. TRANSKRİPSİYONLAR VE ÖZETLERİ.....	86

SONUÇ	379
KAYNAKÇA	384
EKLER	389
EK. 1. Haksız Vergi Talebi İle İlgili Hüküm Örneği (284/4).....	390
EK. 2. Tekâlif-i Şâkka Türü Verginin İstendiği Hüküm Örneği (21/1).....	391
EK. 3. Para Alacağına Dair Hüküm Örneği (71/2).....	392
EK. 4. Para Alacağına Dair Hüküm Örneği (14/1).....	393
ÖZ GEÇMİŞ	394

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ahkâm Defteri Tutulan Eyaletler.....	19
Tablo 2. Sivas Ahkâm-ı Şikayet Defterleri.....	22
Tablo 3. Vergi ve Alacak Verecek Meselelerinin Muhteva Dağılımı.....	24
Tablo 4. 1 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	27
Tablo 5. 2 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	28
Tablo 6. 3 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	29
Tablo 7. 4 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	30
Tablo 8. 5 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	30
Tablo 9. 6 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	31
Tablo 10. 7 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	32
Tablo 11. 8 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	33
Tablo 12. 9 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	34
Tablo 13. 10 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	35
Tablo 14. 11 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	36
Tablo 15. 12 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	37
Tablo 16. 13 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	37
Tablo 17. 14 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	38
Tablo 18. 15 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	39
Tablo 19. 16 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	40
Tablo 20. 17 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	41
Tablo 21. 18 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	42
Tablo 22. 19 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	43
Tablo 23. 20 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	44
Tablo 24. 21 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	45
Tablo 25. 22 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	45
Tablo 26. 23 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	46
Tablo 27. 24 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 28. 25 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	48
Tablo 29. 26 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	49
Tablo 30. 27 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	50
Tablo 31. 28 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	51

Tablo 32. 29 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	51
Tablo 33. 30 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	52
Tablo 34. 31 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	53
Tablo 35. 32 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	54
Tablo 36. 33 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	55
Tablo 37. 35 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı.....	55
Tablo 38. Vergi ve Alacak Verecek Meselelerinin Sayısal Dağılımı.....	57
Tablo 39. Alacak Verecek Meselelerinin Konu ve Miktar Dağılımı.....	62
Tablo. 40. Şikâyetlere Konu Olan Vergilerin Sayısal Dağılımı.....	79

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1. Alacak Verecek Meselelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	59
Grafik 2. Alacak Verecek Meselelerinin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	60
Grafik 3. Alacak Verecek Meselelerinin Dini Dağılımı.....	61
Grafik 4. Alacak Verecek Meselelerinin Konulara Göre Dağılımı.....	62
Grafik 5. Vergi Meselesinin Konulara Göre Dağılımı.....	71
Grafik 6. Vergi Meselelerinin Dini Yapıya Göre Dağılımı.....	75
Grafik 7. Vergi Meselesinde Şikâyetlerin Yapıldığı Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	76
Grafik 8. Vergi Meselelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	77
Grafik 9. Halkın ve Yöneticilerin Vergilere Dair Yaptığı Şikâyetlerin Dağılımı.....	78

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Numaralı Sivas Ahkâm-1 Şikâyet Defteri'nin Kapağı	23
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler Açıklama

% Yüzde

Kısaltmalar Açıklama

Bkz. Bakınız

BOA Başkanlık Osmanlı Arşivi

B. Recep

C Cilt

C. Cemaziyelahir

Ca. Cemaziyelevvel

Çev. Çeviren

DİA Diyanet İslam Ansiklopedisi

L. Şevval

M.Ö. Milattan Önce

N. Ramazan

No. Numara

R. Rebülahir

Ra. Rebiülevvel

S Sayı

S. Safer

SS, d. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

S Sayfa

Ş. Şaban

vb. Ve benzeri

Z. Zilhicce

Za. Zilkade

GİRİŞ

1. Amasya Tarihi

Amasya şehri, coğrafi konum olarak Orta Karadeniz bölümünün güneyinde bulunmaktadır. Yeşilırmak nehri, şehri iki yakaya bölerken; şehir iki yaka boyunca yükselen dağ ve tepelerle çevrilidir. Coğrafi olarak kale görünümünde olan şehir adeta kuzey ve güneyde yer alan doğal iki kapı arasında konuşlanmıştır. Amasya şehri ve civarına ilk yerleşmenin hangi dönemde olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte yapılan arkeolojik kazılar göstermektedir ki M. Ö. 5500-3000 yılları arasındaki Kalkolitik Çağda ilk yerleşmelerin olduğu düşünülmektedir. Amasya ili sınırları içerisinde Kalkolitik Çağa ait önemli yerleşmeler arasında; Amasya merkez Ovasaray köyü Hamam Tepesi Höyüğü, Sarımeşe köyü, Kümbet Höyük, Keşlik köyü Koşapınar Höyük ve Ayvalıpınar köyü Ayvalıpınar Höyüğü sayılabilir (Duman, 2010: 7).

M.Ö. 190-211 yılları arasında yaşayan Roma İmparatoru Severus'a ait paralarda şehrin kurucusu olarak Yunan tanrısı Hermes'in adının yazıldığı bilinmektedir (Güneş, 2017: 9, 10). Amasya şehri M.Ö. 2000 yılında tarih sahnesine çıkan Hitit ülkesinin kuzey topraklarının sınırında bulunan bir şehirdir. Hititler'in, Karadeniz'de kabileler hâlinde yaşayan Gaşkalar ile yaptığı mücadelelerin anlatıldığı yazıtlarda Amasya ve Merzifon şehirlerinin Gaşkalar ve Hititler 'in arasında sürekli el değiştirdiği, şehrin o dönemde Hititlere ait bir şehir olduğunu göstermektedir (Memiş, 2015: 61). Hitit kralı Urhi Teşup zamanında şehrin ismi Hakpişşa'dır (Memiş, 2015: 129).

Amasya şehrinin, tarihi coğrafyasıyla ilgili geniş bilgileri M. Ö. 1. yüzyılda yaşamış Amasyalı coğrafyacı Strabon'un Geographika adlı eserinde görmekteyiz. Strabon eserinde şehrin coğrafi konumu hakkında bilgiler verdikten sonra "Her ne kadar şimdi bir eyalet ise de Amaseia vaktiyle krallara aitti." demektedir (Strabon, 2018: 50-52). Şehir M.Ö. 1200-700 yıllarında Friglerin egemenliğindeyken; sonrasında Kimmerler, Lidyalılar ve Perslerin hâkimiyeti altına girmiştir (Güneş, 2017: 10). M.Ö. 219 yılında kurulan Pontus Krallığı'nın başşehri olan Amasya, Türk hâkimiyetine kadar Roma İmparatorluğu'nun bir eyaleti olarak tarihsel serüvenini sürdürmüştür.

11. yüzyılda, Türklerin Anadolu'ya yaptıkları akınlarla, Bizans İmparatorluğu'nun bölgede kurduğu siyasi birlik zedelenmeye başlamıştır. Türk boylarının akınlar halinde gelip

siyasi teşekküller oluşturmaları neticesinde, Anadolu coğrafyasında Türkler ve Bizans arasında yaşanan hâkimiyet çekişmesi uzun yıllar devam etmiştir. Amasya şehri de bu kaotik ortam içerisinde Danişmendliler tarafından fethedilerek bölgede Türk hâkimiyeti dönemi başlamıştır (Hüsameddin, 1913: 170). 1142 yılında taht kavgaları başlayan beylik toprakları Kayseri, Sivas, Malatya olarak üç kola ayrılmıştır (Aktaş, 2022: 38). Bu kollar zaman içerisinde Türkiye Selçuklu Devleti'ne katılmış ve böylece Danişmendli topraklarında Selçuklu hâkimiyeti kurulmuştur.

Selçuklu hükümdarı Sultan Mesud döneminde Amasya şehri, Selçuklu ülkesinin hükümet merkezi konumunda olmuştur. Şehre bu dönemde Dar'ül İzz (İzzet şehri) denilmiştir (Duman, 2010: 14-16). Şehir, bu dönemin önemli sosyal ve toplumsal olaylarından olan Babaî isyanına da sahne olmuştur. Baba İlyas adındaki Türkmen aşiret reisi, dönemin siyasi ortamından yararlanmaya karar vererek; çeşitli kerametler göstermiş, ayrıca Hz. Peygamberin kendisinde cisimleştiğini iddia ederek Türkmenleri etkisi altına almıştır. Zaten Selçuklu yönetimi ile Türkmen aşiretlerinin arası birçok nedenden ötürü de bozuktur. İsyan Baba İlyas'ın hâlifesi Baba İshak tarafından Adıyaman civarındaki Kefersud'da başlamıştır (İbni Bibi, 1941: 209). Amasya tarihçisi Hüseyin Hüsameddin şehrin tarihini anlattığı eserinde Baba İshak'ın asıl isminin İzak, Trabzon'daki Komnenos hanedanından bir mühtedi olduğunu ve Amasya'da bir Rum İmparatorluğu kurmak istediğini söylemektedir. Bu emellerinden hareketle isyankârlar kısa sürede Amasya'ya doğru ilerlerken Armağanşah komutasındaki ordu Amasya'ya ulaşmış ve yapılan savaşta Baba İlyas öldürülmüştür. Amasya'ya ulaşan Baba İshak şehri yakıp yıktıktan sonra beraberindekilerle birlikte Konya'ya hareket etmiştir. Henüz Kırşehir'in Malva Ovası'na vardıklarında Selçuklu ordusu tarafından ağır bir yenilgiye uğratılmıştır. Baba İshak öldürülerek isyan bastırılmıştır (Ocak, 1991: 368). Amasya'daki Selçuklu hâkimiyeti II. Sultan Mesud zamanına kadar devam etmiştir. O'nun ölümünden sonra Moğol tahakkümü yıllarında Amasya'nın da içinde bulunduğu Sivas, Erzincan, Tokat, Canik, Aksaray, Niğde, Çorum ve Tokat'tan oluşan yöreye "Rum Vilayeti" adı verilmiştir.

1327 yılına gelindiğinde İlhanlı hükümdarı Sultan Ebu Said Han'ın, Rum Eyaleti vâlisi olarak atadığı Alaattin Artana Bey ile Amasya'da Eretna hâkimiyeti başlamıştır. Alaattin Artana Bey 1344 yılında bağımsızlığını ilan ederek Kayseri ve Sivas merkez olmak üzere yörede Eretna Devleti'ni kurmuştur. 1381 yılına gelindiğinde yöreye hakim olmak isteyen Kadı Burhaneddin'in baskıları neticesinde şehir Osmanlı hâkimiyetine girmeye karar vermiştir (Emecen, 2021a. 81).

Osmanlı Sultanı I. Murad'ın, oğlu Şehzade Bayezid'i Amasya'ya göndermesinin ardından Amasya şehri, Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. 1386 yılında Amasya'ya gelen Şehzade, şehrin Osmanlı'ya katılmasını sağlamıştır. Fakat Kadı Burhaneddin bölgeye tekrar hâkim olmak istemektedir. Her iki taraf arasında 1391 yılında yapılan savaşta Osmanlı kuvvetleri yenilmiş; 1392 yılında da Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet önderliğinde Amasya'ya büyük bir kuvvet göndermiştir. Kadı Burhaneddin Osmanlı kuvvetleriyle savaşmayı göze alamayarak Sivas'a çekilmiştir. Böylece 1393 yılının ilk yarısında Osmanlı kuvvetleri Amasya'ya girmiştir (Yücel, 2018: 146-156).

Osmanlı Devleti, Timur ve Yıldırım Bayezid arasında yaşanan Ankara Savaşı sonrasında kadar hem batıda hem de doğuda bir dizi başarılı sefer geçirmiş ve dahi birçok bölge Osmanlı toprağı hâline gelmiştir. Osmanlı doğu-batı yönünde ilerlerken; Timur kendisini Selçuklu-İlhanlı topraklarının varisi olarak görmekteydi. Yıldırım Bayezid de Anadolu'ya aynı gözle bakmaktaydı. Yıldırım Bayezid'in Sivas'ı almasıyla birlikte iki hükümdarın hâkimiyet alanları iyice yaklaşmıştır. Bayezid'in İstanbul kuşatmasında olduğu 1400 yılında, Timur Sivas'ı ele geçirmiş, buradan da Memluk toprakları ve Şam'a kadar ulaşarak Azerbaycan'a dönmüştür (Finkel, 2014: 25). 1402 yılına gelindiğinde Ankara yakınlarında yapılan savaşta Yıldırım Bayezid yenilmiş; karısı ve oğulları Musa ve Mustafa ile birlikte esir düşmüştür. Yenilginin ardından Osmanlı topraklarında başlayan uzun süreli iç karışıklık tarihe "Fetret Devri" olarak geçmiştir. Bu dönemde Bayezid'in oğulları arasında taht kavgaları yaşanmış ve Anadolu'daki Türk ilerleyişi sekteye uğramıştır. Emir Süleyman Anadolu'yu Timur'a bırakarak devletin batısındaki toprakları kontrol altına almıştır. Çelebi Mehmet ise sancakbeyliği yaptığı Amasya'ya çekilmiştir. Amasya şehri şehzadenin faâliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütmesi için ideal bir yerdi; çünkü Amasya halkı şehzadeyi tanımaktaydı. Şehir coğrafi konumu bakımından saldırılara karşı korunaklıydı. Daha sonra tahtı ele geçirecek olan şehzade için Amasya en elverişli yer konumundaydı. Çelebi Mehmet böyle bir ortamda hâkimiyetini pekiştirmiş; ardından da kardeşi Musa Çelebiyi Çamurlu Derbent Savaşında yenerek Osmanlı Devleti'nin tek hâkimi olmuştur (Uzunçarşılı, 2015: 341-342).

Amasya şehri Fetret Dönemi'nin sona ermesiyle birlikte Rum Beylerbeyliği'nin merkezi olmuş; yönetimine de Şehzade Murad getirilmiştir. Şehzade Murad 1414'te Osmanlı tahtına çıkacağı tarihe kadar Amasya sancakbeyliği yapmıştır. Babası Fatih Sultan Mehmed'in 1481 yılında vefatına kadar Amasya'da valilik yapan şehzade II. Bayezid'in, vâliliği sırasında Amasya şehrinde ve civarında yaşanan Şahkulu ayaklanması bölgede

sıkıntılı zamanların yaşanmasına neden olmuştur. II. Bayezid, Fatih'in ölümüyle birlikte Osmanlı tahtına çıkmış; Amasya vâililiğine de oğlu Şehzade Ahmed'i bırakmıştır. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi neticesinde Anadolu'yu boş ve başsız bulan celâli takımı Amasya şehrine girerek burayı yağmalamışlardır. Kanuni zamanına kadar devam eden ayaklanmalar ancak bu dönemde bastırılabilmiştir. 1538 yılında Şehzade Mustafa'nın Amasya vâlisi olmasının akabinde Amasya şehri Sivas'tan ayrılmıştır. Şehzade Mustafa'nın vefatının ardından tekrar Sivas eyaletine bağlı bir sancak olmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman şehzadelerinin kendisine yapılacağı bir darbeden korkmuş; Selim ve Bayezid'i İstanbul'dan uzak eyaletlerin yönetimine atamıştır (Finkel, 2014: 129). Şehzade Selim Konya'ya, Bayezid ise Amasya'ya gönderilmiştir. Şehzade Bayezid Amasya gibi payitahta uzak bir sancağa gönderilmesini içten içe hazmedememiş, bu durum karşısında babasının iktidar gözdesi olarak Şehzade Selim'i düşündüğü inancına kapılmıştır. Bundan sonra karşı karşıya gelen iki şehzade 1559 yılında Konya civarında çarpışmış ve Şehzade Bayezid yenilerek Amasya'ya dönmüştür. Buradan da İran'a kaçmıştır (Emecen, 2021a: 279). 1558 yılında Şehzadeler Selim ve Bayezid arasında çıkan taht kavgasından sonra Amasya'ya şehzade gönderilmemiştir. Bayezid'in mücadeleyi kaybetmesi ile destekçileri dağılmış, bu durum Amasya şehrinde otorite boşluğu oluşturmuştur. Neticesinde şehir celâli çetelerinin mekânı hâline gelmiştir (Şahin-Emecen, 1991: 1-4). 16. yüzyıl ortalarında şehzade sancağı olma özelliğini yitirmesiyle birlikte Amasya şehrinin önemi de giderek azalmaya başlamıştır.

20. yüzyıla gelindiğinde şehir açısından en önemli olay Milli Mücadelenin yönünü ve seyrini belirleyen Amasya Tamimi'nin yayınlanması olmuştur. Osmanlı Devleti 1. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkıp ülke toprakları işgal edilmeye başlandığı bu dönemde, Amasya'da Rum ve Ermeni çetelerinin etkin olduğu görülmektedir. Rum ve Ermeni çetelerinin açıkça Müslüman halkı katletmesinden Bafra, Samsun, Çarşamba, Terme, Merzifon, Vezirköprü, Lâdik, Gümüşhacıköy, Havza, Tokat, Erbaa, Zara gibi Karadeniz sahil ve iç kesimlerdeki şehirler gibi Amasya da nasibini almıştır (Evsile, 2012: 29). Halk Anadolu'daki bu mezâlim ve işgâle karşı direnişe geçmiştir. Mustafa Kemal Atatürk tüm bu ahval içerisinde 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a gelerek Milli Mücadele'nin ilk adımını atmıştır. Buradan Havza'ya daha sonrada Amasya'ya gelen Mustafa Kemal kendisiyle birlikte dört paşanın da imzasının bulunduğu Amasya Tamimi'ni yayınlamıştır. Daha sonraki dönemlerde tamime birçok kumandan daha imza atmıştır (Ortaylı, 2018a: 170). Böylelikle Amasya Milli Mücadele'nin başlangıç noktası olmuştur.

2. Sivas Eyaleti'nin İdari Taksimatı

Osmanlı Devleti 1500'lü yıllardan itibaren Anadolu coğrafyasına "İklim-i Rum" demiştir. "Rûmiyye-i Suğrâ" denilen Amasya, Tokat, Sivas yöresi ise 1413 yılında eyalet olarak teşkilatlandırılarak ismine Vilayet-i Rûmiyye-i Suğrâ denilmiştir (Gökbilgin, 1965: 51). Bundan önce Amasya şehzâde sancağı olarak önemli bir şehir iken; Tokat beylerbeyliğidir. 1520 yılından sonra beylerbeylik Sivas'a taşınarak burası Rum Eyaleti'nin paşa sancağı hâline gelmiştir. Sivas Eyaleti 15. yüzyılda Sivas, Tokat, Amasya, Canik, Çorum ve Karahisar-ı Şarki bölgelerinden oluşmaktayken; 16. yüzyılda Malatya, Kemah, Bayburt, Trabzon, Divriği ve Gerger sancakları eyalete katılmıştır (Açıkel, 2008: 225-226).

17. yüzyılda sancak sayısı yedidir. Yüzyılın sonuna kadar devam eden bu taksimatta Sivas, Amasya, Bozok, Çorum, Arapkir, Divriği ve Canik sancakları bulunmaktadır. Sivas Eyaleti 18 yüzyıla gelindiğinde Amasya, Çorum, Bozok, Arapkir, Divriği, Canik sancakları adıyla altı sancaktan oluşmaktaydı (Başar, 1997: 85-87). Tanzimat dönemine gelindiğinde sancak sayısı dörde indirilmiştir. Bunlar Amasya, Çorum, Sivas ve Divriği'dir. 1867 yılında ise Sivas Vilayeti ismini alan eyaletin Sivas, Amasya ve Karahisar-ı Şarki adında sancakları bulunmaktaydı (Açıkel, 2008: 225-226).

Amasya şehri 15. yüzyılda eyalet merkezi konumunda bulunurken; 16. yüzyıl ve sonrasında eyalet merkezinin Sivas'a taşınması neticesinde Sivas Eyaleti'ne bağlı sancak durumuna gelmiştir (Genç, 2020: 59). 18. yüzyıla kadar Amasya kazâ merkezine bağlı dört nahiye bulunmaktaydı. Bunlar Argoma, Bergoma(Ezinepazarı), Akdağ ve Geldigelen nahiyeleridir (Cevger-Kurt, 2019: 149-159). 1864 Vilayet Nizamnâmesi'nden sonra 1875 tarihinde Amasya, Merzifon, Köprü, Maden-i Sim, Osmancık, Mecitözü, Erbaa, Lâdik ve Zile kazâlarından oluşan Amasya sancak taksimatı, 1877 yılına gelindiğinde Amasya, Erbaa, Zile, Merzifon, Lâdik, Meden-i Sim, Osmancık ve Köprü kazâlarını ihtiva edecek şekliyle yeniden düzenlenmiştir. 1881 yılında Erbaa ve Zile Amasya Sancağı'ndan alınarak, Tokat Sancağı'na bağlanmış ve böylece sancağın kazâ sayısı yedi olarak kalmıştır (Genç, 2020: 60). Sonraki yıllarda Amasya Sancağı taksimatında kazâların eklenmesi ve de çıkırılmasıyla yeni düzenlemeler yapılmıştır.

1881 yılında Amasya Kazâsı'nın Ezinepazarı, Akdağ, Hakala, Geldiklan ve Havza müteşekkil beş nahiyesi bulunmaktadır. 1884 ve 1889 yılları arasında nahiye sayısı on dörde yükselmiştir. Bu nahiyeler ise Hakala, Arslan, Ulus, Tuzsuz, Kızıl Kışlacık, Zağla,

Mahmadlar, Eymir, Geme, Boğa, Akviran, Ebemi, Heniske, Nefs-i Ezine'dir. 1892 yılından sonra nahiye sayısında azalma görülmektedir. 1892 yılında Akkale, Aslan, Oluz, Tuzsuz, Keşlik, Kışlacık, Mahmatlar, Emir, Zağala, Gerne, Boğa, Akviran ve Ebemi'den oluşan nahiyeler on iki adettir. Amasya Kazâsı'nın 1903 yılındaki taksimatta ise Ezinepazar, Zara, Alevi ve Mörek'ten oluşan dört nahiyesi bulunmaktaydı. 1912 yılına gelindiğinde kazâ yedi nahiyeden oluşmuştur. Bunlar Ezinepazar, Zara, Geldiklan, Alevi, Hakala, Ağviran, Akdağ nahiyeleridir. 1915 yılında kazânın nahiye sayısı dörde düşmüştür. Bu yılda kazâyâ tabi olan nahiyeler ise Veray, Zara, Akdağ ve Alevi'dir (Genç, 2020: 65).

3. 18. ve 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Siyasi ve Ekonomik Durumu

3. 1. Siyasi Durum

18. yüzyılın başları Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemine girdiği yılların başlangıcı olmuştur. Gerileme dönemi Sultan II. Mustafa'nın 1695 yılında tahta çıkışını takip eden yıllarda padişahın tüm ekonomik zorluklara rağmen başlattığı seferler sonucunda kutsal ittifakla 1699 yılında imzalanan Karlofça Antlaşması ile başlamıştır. 18. yüzyılın sonlarına doğru Ruslarla yapılan savaş sonucunda imzalanan Yaş Antlaşması ile gerileme dönemi sona ermiş ve imparatorluk dağılma sürecine girmiştir. Osmanlı Devleti 18. yüzyıl boyunca birçok siyasi, askeri, toplumsal ve ekonomik bunalımla karşı karşıya kalmıştır.

Padişah II. Mustafa'nın ilk icratı Adalar Deniz seferine çıkmak olmuştur. Sakız Adası ele geçirilerek Avusturya seferi planlanmıştır. 1697 yılında çıkılan seferide sadr-ı a'zam komutasındaki ordunun bir bölümüne Prens Eugen ve beraberindekilerin saldırması sonucunda Zenta'da yapılan savaşta Osmanlı ordusu yenilmiştir (Finkel, 2014: 283). II. Mustafa döneminin en önemli olayı, Kutsal İttifak ile Osmanlı arasında imzalanan ve devletin gerileme dönemini başlatan Karlofça Anlaşmasıdır. Osmanlı Devleti, Karlofça ile Macaristan'ın tamamı, Podolya ve Ukrayna üzerindeki tüm haklarından vazgeçerek Avrupa'daki topraklarının önemli bir bölümünü kaybetmiştir (İnalcık, 2011a: 277). Karlofça Antlaşması sonrası asker, halk ve ulema arasında padişaha karşı bir memnuniyetsizlik oluşmuştur (Özcan, 2020a: 275-280). Bu memnuniyetsizliğin bir diğer sebebi ise sadr-ı a'zam Feyzullah Efendi'nin kendi çevresinden olan kimseleri devletin önemli ve yüksek dereceli kadrolarına yerleştirmesidir (Özcan, 1994b: 445-446). Bu memnuniyetsizlik sonucunda padişaha yapılan ilk hareket kardeşi Şehzade Ahmet'i(III. Ahmet) tahta çıkarma girişiminde bulunulmasıdır. Fakat başarıya ulaşamamıştır. İkinci girişimde asker ve esnaflardan oluşan büyük bir asi grubu Edirne'ye hareket etmiştir. Asilerle baş edemeyen II.

Mustafa tahttan indirilmiş yerine kardeşi şehzade Ahmet geçmiştir. Bu olay tarihe Edirne Vakası olarak geçmiştir.

III. Ahmet dönemi siyaseti Karlofça ve 1700 İstanbul Anlaşması'nın etkilerinin neticesinde kaybedilen toprakların geri alınması amacı etrafında şekillenmiştir. 1706 yılında Kırım Hanı'nın Ruslara karşı Osmanlı'dan yardım istemesi üzerine Kırım'a bir donanma gönderilmiştir. Ruslarla Osmanlı'yı burun buruna getiren asıl olay İsveç kralı XII. Karl (Demirbaş Şarl) 'ın Osmanlı'ya sığınması olmuştur. Rus Çarı I. Petro, XII. Karl'ın kendisine teslim edilmesini istediye de Sultan III. Ahmet bunu reddetmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti ve Rusya arasında yeni bir savaşın da başlangıcı olmuştur. Rusya, XII. Karl'ın kendisine teslim edilmemesini bahane ederek Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açmıştır. İki devlet Prut Nehri kenarında karşılaşmış; Rusya, Sadrazam Baltacı Mehmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusuna çok fazla direnememiş ve barış istemiştir. Rusya'nın bu isteği kabul edilerek iki devlet arasında 1711 yılında Prut Antlaşması imzalanmıştır.

1715 yılına gelindiğinde Venedik'in Karlofçayı ihlal ettiği; Dalmaçya ve Mora Yarımadası halkına baskı yaptığı bilgisi Bosna Beylerbeyi Numan Paşa tarafından payitahta bildirilmiştir (Finkel, 2014: 300). Bu durum üzerine Osmanlı Devleti, Venedik'e karşı savaş ilan etmiştir. Yapılan savaş sonucunda Mora ve çevre adaları Venedik'ten alınmıştır. Daha sonra Osmanlı Devleti yönünü Dalmaçya'ya çevirmiştir. Bu durumdan rahatsız olan Avusturya, Venedik ile ittifak yaparak savaşa katılmıştır. Avusturya ordusuyla Petervaradin'de karşılaşan Osmanlı ordusu bozguna uğramıştır. 1717 yılında Avusturya, Belgrad'a ilerleyerek burayı işgal etmiştir. Venedik'in de askeri yardım alarak Dalmaçya'ya çıkarma yapması Osmanlı'yı oldukça zorlamıştır. Dönemin sadrazamı Damat İbrahim Paşa'nın isteği üzerine barış görüşmelerine başlanmıştır. İngiltere ve Hollanda'nın elçilerinin aracılığı ile yapılan görüşmeler sonunda 1718 yılında Pasarofça Antlaşması imzalanmıştır. Pasarofça sonrası kaybedilen topraklardan İstanbul'a göçler olmuştur. Bu durum şehrin demografik yapısını da olumsuz etkilemiştir (Finkel, 1914: 312).

Sultan III. Ahmet döneminde hem uzun süren savaşlar neticesinde iyice zora düşen hazinenin durumu hem de hanedân üyelerinin zevk ve sefa içinde yaşamaları kamuoyunu rahatsız etmiştir. Bunun yanı sıra sürekli arttırılan vergiler, mukataaların kaydı hayat şartıyla mültezimlere satılması uygulamaları toprakla uğraşan köylüyü de zora sokmuş, halk arasında rahatsızlık yaratmıştır. Diğer yandan Damat İbrahim Paşa'nın sadareti döneminde yüksek rütbeli devlet adamlarının siyasi rekabeti de iyice artmıştır. İstanbul Kaymakamı Mustafa

Paşa'nın sadaret makamını istediği bilinmektedir. Emellerini gerçekleştirmek isteyen Mustafa Paşa, isyanı çıkarma işini idamdan kurtardığı Hutpeşeli Patrona Hâlil'e vermiştir (Özcan, 2007c: 189-192). Patrona Hâlil ve maiyetindekiler 1730 yılında “ Şer’le dâvâımız vardır” diyerek ayaklanmış; Kapalıçarşı esnafı ve halkı yanlarına katarak isyanı başlatmışlardır. Yeniçerileri de kendilerine katılmaya ikna etmeleriyle birlikte ayaklanma askeri bir isyana dönüşmüştür. III. Ahmet, kendisinin ve evlatlarının canına dokunulmayacağıнын sözünü aldıktan sonra tahtı yeğeni I. Mahmud’a bırakarak feragat etmiştir.

Patrona Hâlil İsyanı'nın etkileri I. Mahmud'un tahta çıktığı yıllarda da devam etmiş ve yeni bir ayaklanma başlamıştır. Asilerin tamamen ortadan kaldırılmaları gerekliliği üzerinde hem fikir olan halk ve ulema da devlete destek vermiştir. İkinci ayaklanma bastırılarak asiler cezalandırılmıştır. Padişah asileri bertaraf ettikten sonra devletin dış siyasetiyle ilgili konulara eğilmeye başlamıştır. Uzun süredir devam eden sürtüşmeler neticesinde 1733 yılında İran'a savaş açılmıştır. 1735'te Arpaçayı Savaşında yenilen Osmanlı, Kırım Hanı'ndan Kafkaslar üzerinden İran'a yönelmesini istemiştir. Bu durum Osmanlı ve Rusya'nın arasını bozunca, Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kalmış ve Kerden Antlaşması imzalanmıştır. Bu arada Rusya, Prut Antlaşmasını tanımadığını bildirerek Azak ve Kırım'a saldırmıştır. Bunun sonucunda 1736 yılında Rusya'ya karşı savaş ilan edilmiştir. Savaş devam ederken Avusturya da durmayarak Osmanlı topraklarına saldırmıştır. Eflak, Sırbistan ve Bosna'da ilerlemeye başlayan Avusturya'yı, Osmanlı ordusu yenilgiye uğratmıştır. Bu yenilgi Rus ordusunu da etkilemiş ve geri çekilmeye başlamıştır. Avusturya'nın barış istemesi üzerine 1739 yılında Belgrad Antlaşması imzalanmıştır. Rusya ise Avusturya'nın savaştan ayrılmasıyla birlikte barış istemiştir. İmzalanan antlaşma neticesinde Rusya, Osmanlı'dan aldığı toprakları geri vermek zorunda kalmıştır. Avusturya, Rusya ve Osmanlı arasında yapılan antlaşmalarda aracı rolü üstlenen Fransız elçisi Villeuneve durumdan yararlanarak kapitülasyonları hem yenilemiş hem de genişletmiştir (Özcan, 2003d: 348-352).

Sultan III. Mustafa döneminde ve 18. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı, Rusların bu yüzyılda Osmanlı Devletine karşı gösterdiği saldırgan politikaların devamı olmuştur. Rus Çariçesi II. Katerina saldırgan ve yayılmacı tutumu neticesinde Lehistan Krallığı'nın başına kendisine bağlı olan Stanistav'ı seçirmiştir. Bu durum karşısında Leh milliyetçileri Osmanlı'dan yardım istemişlerdir. 1768 yılında Rusya'ya sefer yapılması kararı alınmıştır. Kırım Hanlığı'nın içine düştüğü olumsuz ve karışık siyasi ortam Osmanlı'nın zor duruma düşmesine neden olmuştur. Ruslar 1770 yılında Tuna'ya

kadar ilerlemişler ve Bükreş'i de işgal etmişlerdir. Yapılan savaşta Osmanlı ordusu ağır bir yenilgi almıştır. Rus donanması 6 Temmuz 1770 yılında Osmanlı donanmasını Çeşme limanında yakmıştır.

Padişah I. Abdülhamit Osmanlı tahtına çıkar çıkmaz ilk iş olarak uzun süredir devam eden Osmanlı-Rus savaşını nihayete erdirmek istemiştir. Osmanlı ve Rusya arasında 1774 yılında Küçük Kaynarca Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşma ile Kırım Osmanlı'nın himayesinden çıkıp; bağımsız bir hanlık olmuştur (Beydilli, 2002: 524-527). I. Abdülhamit, Ruslara karşı yenilgiden sonra devletin iç sorunlarına yönelmiştir (Aktepe, 1988: 213-216).

Kırım üzerinden süren Osmanlı-Rus gerginliği Kırım'a han ta'yini meselesi yüzünden tekrar alevlenmiştir. Rusların desteklediği Şahin Giray han olmuştur. Bu durum Kırım'ın Ruslar tarafından işgâlinin artık kolaylaştığı anlamına gelmektedir. Osmanlı, Şahin Giray'ı devirmek için 1778 yılında askeri hazırlıklara başlamıştır. Başarısızlıkla sonuçlanan bu girişimin ardından Padişah, Şahin Giray'ın hanlığını tanımak zorunda kalmıştır. Osmanlı ve Rusya arasında savaşın çıkmasının muhtemel olduğu bir vakitte Fransa araya girmiştir. Osmanlı ve Rusya arasında Aynalıkavak Tenkihnamesi imzalanmıştır. Şahin Giray'ın yönetimindeki Kırım'da düzen bir türlü sağlanamamıştır. 1782 yılına gelindiğinde Kuban'da bir isyan çıkması II. Katerina'yı harekete geçirmiş ve 1783 yılında Kırım Ruslar tarafından ilhak edilmiştir (Finkel, 2014: 338). Osmanlı Devleti yoğun ekonomik buhran, askeri yetersizlikler gibi nedenlerle durum karşısında bir girişimde bulunamamıştır. 1787 yılına gelindiğinde II. Katerina'nın, Osmanlı'nın Gürcistan'dan çekilmesini istemesi üzerine Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş ilan etmiştir (Finkel, 2014: 340). Savaş Avusturya'nın da katılımıyla iki cepheli bir hal almıştır. Savaş devam ederken Sultan I. Abdülhamit vefat etmiş yerine yeğeni III. Selim, Osmanlı tahtına geçmiştir.

Sultan III. Selim'in emeli savaşı bitirmektir. Nitekim 1791 yılında Avusturya ile savaşı bitiren Zıştovi Antlaşması imzalanmıştır. Osmanlı, Avusturya ile imzaladığı anlaşma sonucunda savaşı tek cepheye düşürmüş ve enerjisini Rusya'ya yoğunlaştırma fırsatı bulmuştur. 1792 yılında her iki devlet arasında Yaş Antlaşması imzalanmıştır (Lamartine, 2005: 379). Osmanlı Devleti Kırım'ı geri almak üzere giriştiği savaşta başarısız olmuştur. Aksine Kırım'dan başka birçok Osmanlı toprağı elden çıkmıştır (Kara, 2007a: 20).

1798 yılına gelindiğinde Napolyon Mısır'ı işgal etmiş ardından da doğuya doğru işgâlini genişleterek Akka'ya kadar gelmiştir. Burada Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki

Osmanlı ordusu ile çarpışan Napolyon yenilmiş ve Mısır'a geri dönmek zorunda kalmıştır (Jorga, 2009: 123). İşgale karşı 1799 yılında Kavala'dan Mısır'a gönderilen Mehmet Âli Paşa sonraki süreçte burada güçlenecektir. Mehmet Âli Paşa 1805'te Mısır vâlisi olarak atanmasının ardından bölgedeki nüfuzu iyice artmıştır.

Bu dönemde yapılan askeri ıslahatlar Yeniçeri ocağı kadar Şeyhülislam Topal Ataullah Efendi ile Sadrazam Köse Musa Paşa'yı da rahatsız etmiştir. Sadrazam ve Şeyhülislam Yeniçeri ve ulema ile anlaşarak Nizam-ı Cedid'i bertaraf etmek için kararlar almışlardır. Et meydanında birleşip istekleri yerine getirilene kadar dağılmayacaklarına söz vererek Kabakçı Mustafa'yı başkan seçmişlerdir (Karal, 2007a: 82). Sadrazam Köse Musa Paşa'nın isyanın bastırılmasını engellemesi; topçu ve cebeci ocaklarının asilerin yanında isyana meyletmeleri neticesinde III. Selim Nizam-ı Cedid-i kaldırdığını duyurmuştur. Sultan bu olaydan sonra tahttan feragatini istemiş yerine IV. Mustafa padişah olmuştur.

IV. Mustafa'nın bir yıllık saltanatı süresince İstanbul'da yeniçerilerin karıştırdığı büyük karışıklıklar yaşanmıştır. Rusçuk âyanı Alemdar Mustafa Paşa bu karışıklığı sona erdirmek ve Sultan III. Selim'i yeniden tahta çıkarmak için hazırladığı bir orduyla Edirne'den İstanbul'a gelmiştir (Lmartine, 2005: 446). Sultan Selim boğdurularak öldürülmüştür. Alemdar Mustafa Paşa saraya girdiğinde III. Selim'in cenazesıyla karşılaşmış; ardından zorbarların elinden kurtulan II. Mahmut padişah olmuştur. II. Mahmut, Alemdar'ı sadr-ı a'zamı ilan ederek sadaret mührünü vermiştir (Ortaylı, 2018b: 36). II. Mahmut'un tahta geçmesinden sonra da bir önceki dönemin karışık siyasi ve toplumsal ortamı düzelmemiştir. Alemdâr Mustafa Paşa kendisi de eski bir ayân olmasından dolayı ülke genelinde oldukça nüfuzlu olan ayâna söz geçirebilecek yetkinlikteydi (Tanör, 2018: 42). Dolayısıyla İstanbul ve taşradaki bu iki gücün anlaşması ile otorite yeniden sağlanacaktır. Neticede 1808 yılında II. Mahmut ve ayân arasında Sened-i İttifak imzalanmıştır.

Fransız İhtilâli ile yayılan milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti içerisindeki gayrimüslim halkları etkilemiştir. milliyetçilik akımının hızla yayılmasında Rusya'nın Balkanlarda uyguladığı Panslavizm politikası da etkili olmuştur. 19. yüzyılda Sırp isyanıyla başlayan süreç; Karadağ, Yunanistan, Romanya gibi Balkan devletlerinin bağımsızlıklarını ilan etmeleriyle sonuçlanmıştır. Sırbistan'ın merkeze uzak bir noktada olması buranın asayişinin devamının sağlanmasında zorluklar çıkarmaktaydı. Rumeli ayânının ve eşkıyalarının buraya baskıları ve padişaha başkaldırıları Sırp'ların isyanına örnek teşkil etmiştir. Sırp'lar Kara Yorgi öncülüğünde 1804 yılında isyanı başlatmışlardır (Karal, 2007a: 103-104). Rusya'nın

desteğini alan Sırp isyanı Karadağ'ın da katılmasıyla büyük bir isyana dönüşmüştür. Sırbistan 1813'te Kara Yorgi'nin yenilmesiyle birlikte tekrar Osmanlı'ya bağlanmıştır. 1816' geniş haklar verilen Sırp, 1817 yılında Osmanlı Devleti'ne bağlı bir prenslik hâline gelmiştir.

Bu isyanın hemen ardından 1820 yılında Yunan isyanları meydana gelmiştir. Eflak ve Buğdan'da başlayan isyan Osmanlı kuvvetleri tarafından bastırılmıştır. Bunun akabinde Mora'da halkın da katıldığı büyük bir isyan çıkmıştır. Adalara kadar yayılan isyanı bastıramayan Osmanlı Devleti, Mısır vâlisi Mehmed Ali Paşa'nın yardımıyla isyan bastırılmıştır. İsyanın bastırılması sonucunda Fransa, Rusya ve İngiltere 1827 yılında Londra Protokolü'nü imzalayarak Osmanlı ve Yunanistan arasında ateşkes imzalanmasını dikte etmişlerdir. Ateşkesin akabinde de bağımsız Yunanistan devletinin kurulmasını istemişlerdir. Osmanlı Devleti bu durumu kabul etmemiştir. Bunun üzerine Fransa, Rusya ve İngiliz donanmaları Navarin Baskını ile Osmanlı ve Mısır donanmalarını yakmıştır. Mora'dan çekilen Osmanlı'ya karşı Rusya savaş açmıştır. 1828-1829 Osmanlı Rus savaşından sonra imzalanan 1829 Edirne Antlaşması neticesinde bağımsız Yunan devleti kurulmuştur. Osmanlı Devleti bu sürecin ardından Mora'daki kayıplarının telafisini-buna karşılık Suriye'nin kendisine verilmesi-isteyen Mehmet Ali Paşa'nın isyanıyla karşı karşıya kalmıştır (Kutluoğlu, 2022: 62-65). Mehmed Ali Paşa ile 1833 Kütahya Antlaşması imzalanmıştır. Aynı yıl Rusya ile imzalanan Hünkâr İskelesi Antlaşması ile Rusya boğazlar üzerinde söz sahibi olmuştur. Mısır sorunu 1839 tarihinde yeniden ortaya çıkmıştır. Bunun akabinde İngiltere, Londra'da bir konferans düzenlenmesini istemiştir. Konferansa İngiltere ve Osmanlı başta olmak üzere Avusturya, Fransa, Prusya ve Rusya katılmıştır. Burada imza altına alınan Londra Boğazlar sözleşmesi gereğince Osmanlı Devleti barış zamanında boğazları savaş gemilerine kesin olarak kapatacaktır. Boğazlardan geçiş Osmanlı ile diğer devletler arasında yapılacak ikili anlaşmalarla gerçekleştirilecektir. Böylelikle Londra Boğazlar Antlaşması sebebiyle boğazlar sorunu uluslararası statü elde etmiştir.

Sultan Abdulmecid hükümdarlığının başında Mısır ile olan problem çözülmüştür. Devletin yüksek kadrolarına Hüseyin Paşa, Damat Hâil Paşa, Rauf Paşa, Mustafa Reşit Paşa gibi güvendiği kişileri getirmiştir (Karal, 2007a: 169). Sultan Abdulmecid hem babasının başlattığı ıslahat hareketlerinin devamını getirmek hem de iç ve dış siyasi ortamda karşılaşılan problemlere çözüm üretmek için 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nı imzalamıştır.

Rusya 1853 yılında kutsal yerler sorununu bahane ederek, Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır. Osmanlı Devleti savaşın başlamasından sonra İngiltere ve Fransa'nın desteğini

almıştır. Osmanlı, İngiltere ve Fransa arasında 1854 yılında İstanbul Antlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile her iki devlet Osmanlı'dan Hristiyanlar için eşitlikçi reformlar yapmasını istemişlerdir. Osmanlı Devleti kendi içişlerine karışmayı ön gören bu isteği engellemek için anlaşma görüşmelerinin hemen öncesinde Islahat Fermanı'nı ilan etmiştir. İngiltere ve Fransa orduları Tuna nehrini aşarak Rusya'ya savaş ilan etmişlerdir (Mantran, 2020: 623-626). 1856 yılında Osmanlı Devleti'nin gâlibiyetiyle sonuçlanan Kırım Savaşı neticesinde Pariste bir konferans toplanmış ve 30 Mart 1856 tarihinde Paris Antlaşması imzalanmıştır.

Islahat Fermanı'nı izleyen süreçte Eflak ve Buğdan olayları patlak vermiştir. Paris Kongresi'nde Eflak ve Buğdan'ın birleşmesi hususu görüşülüp karara bağlanmıştı. Kâğıt üzerinde kalan bu durum Paris'te toplanan bir konferans yeniden değerlendirerek kararlar almıştır. Eflak ve Buğdan'da yapılan seçim neticesinde birleşme karşıtı voyvodalar seçilmiştir. Bu durum bölgede siyasi bir buhran doğurunca 1858 yılında Paris Konferan'sı toplanmıştır. Eflak ve Buğdan halkı her iki yörenin idaresini tek bir voyvodanın yapmasını istemişlerdir. Yapılan seçimlerde birleşme taraftarı olarak bilinen Albay Couza voyvoda seçilmiştir. Osmanlı Devleti bu duruma karşı çıksa da 1862 yılında kurulacak Romanya birliğini engelleyememiştir (Karal, 2007b: 61-62).).

Rusya, Kırım Savaşı yenilgisini hazmedememiş ve yanı sıra İstanbul'u da ele geçirmek niyetiyle 19 Nisan 1877 yılında Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiştir. Tarihe 93 harbi olarak geçen bu savaşta Osmanlı Devleti, Rus kuvvetleri ile Balkanlar ve doğuda iki cephede savaşmak zorunda kalmışlardır. Balkanlarda hızla ilerleyen Rus kuvvetleri Yeşilköy'e kadar ulaşmışlardır. Bu gelişmeler karşısında Osmanlı Devleti 31 Ocak tarihinde Edirne'de ateşkes imzalanmasına razı olmuşlardır (Mantran, 2020: 641-642). 5 Mart 1878 yılında her iki devlet arasında Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması imzalanmıştır. Bu durum üzerine Avrupalı devletler Berlin'de bir konferans düzenlemesine karar vermişlerdir. Kongreden önce Kıbrıs'ın idaresi geçici olarak İngiltere'ye bırakılmıştır. 13 Temmuz 1878 yılında Berlin Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsızlık elde etmiştir. Kars, Ardahan ve Batum Ruslara bırakılmıştır. Osmanlı Devleti'nin savaş tazminatı ödemesi hükme bağlanmıştır. Bulgaristan ise üç bölgeye ayrılarak parçalanmıştır. Ermeniler 'in yaşadığı bölgelerde ıslahat yapılması maddesi de antlaşmada yerini bulmuştur (Mantran, 2020: 644).

3. 2. Ekonomik Durum

Osmanlı Devleti'nin ekonomi politikasında belirleyici olan üç etmen bulunmaktadır. Bunlar provizyonizm¹(iaşecilik), fiskâlizm² ve gelenekçilik³ yaklaşımlarıdır. Devlet bu üç yaklaşım çerçevesinde ekonomik girdi ve çıktıları düzenlemiştir. Devletin gelir kaynakları arasında vergiler, zirai işletmeler, ticari ve sınai işletmeler olduğu görülmektedir. Bunlardan başka madenler, tuzlalar, göller ve denizlerden çıkarılan ürünler gibi doğal kaynaklardan elde edilenler de bulunmaktadır. Tarım ülkesi olan Osmanlı Devleti'nin birincil ekonomik kurumu tımar⁴ sistemidir. Devlet tımar sistemi sayesinde hem toprağın ekip biçilerek ekonomiye kazandırılmasını hem de savaş durumu için hazırda bir cebelü asker bulundurulmasını sağlamıştır. 15. ve 16. yüzyıllarda ekonomik gelişimini tamamlayan imparatorluk 16. yüzyılın sonlarında iktisadi duraklamaya ve ardından da gerilemeye başlamıştır. Özellikle 17. yüzyıl ve sonrasında devam eden büyük toprak kayıpları tarımsal alanlar ile ticari ve sınai birçok ekonomik etkinliğin kaybına da neden olmuştur. Osmanlı Devleti 18. yüzyıl boyunca çok cepheli uzun süren savaşlar ve iç karışıklıklar nedeniyle ekonomik olarak oldukça zorlanmıştır. 18. yüzyılda Osmanlı ekonomisi iki dönem olarak incelenebilir. Yüzyılın başından 1760'a kadar ki ilk dönemde yayılma ve gelişme gözlemlenirken; 1760'lı yıllardan sonra ise daralma ve buhran özellikleri öne çıkmaktadır (Genç, 2012: 213).

İlk dönemde üretimle imalatın genişlediği görülmektedir. Bu genişleme neticesinde zanaat üretimi de etkilenmiş; yüzyılın başından itibaren yünl, ipekli, kâğıt, tütün, çini, şişe, yelken bezi, gibi manifaktür üretim tesislerinin üretim faâliyetlerinde artışlar görülmüş ve yeni imalathaneler kurulmuştur. Yüzyılın ilk yarısında devlet bütçelerinin istikrarlı olduğu hatta çoğu zaman bütçe fazlası verdiği bilinmektedir (Pamuk, 2017a: 99). İpek, pamuk, sabun gibi mamül ürünlerin üretiminde de artışlar olmuştur. Hububat ihracatı yasağı bulunan Osmanlı ülkesinde 18. yüzyılın başlarında ihracat serbestlik kazanmıştır (Genç, 2012: 214-215). Avrupalı tüccarlar Osmanlı ülkesinden hammadde, hububat, koyun, Bursa'nın ipeklilerini ve kadifelerini, Ankara sofı türü mamulleri memleketlerine götürmüşlerdir (Özkaya, 2010: 125). Anadolu ve Balkanlar'da hem tarımsal üretim hem de zanaat kollarını

¹ Provizyonizm(iaşecilik): Osmanlı ülkesinde mal ve hizmetin olabildiğince bol, kaliteli ve ucuz olmasını sağlamaktır (Genç, 2012: 61).

² Fiskalizm: Devlet hazinesi gelirlerinin yükseltilmesi ve bulunduğu seviyeden düşmesinin engellenmesidir (Genç, 2012: 66).

³ Gelenekçilik: Sosyal ve ekonomik dengenin korunarak üretimin nasıl yapılacağı ile işgücü ve sermayenin sürekli kontrol altında tutulması (Genç, 2012: 64).

⁴ Tımar sistemi, devlete ait toprakların işletilmesinden elde edilen vergilerle beslenip hazırlanacak bir sipahinin orduya kazandırılmasıdır (Pamuk, 2010c: 4)

geliştirici yatırımların yapıldığı; İstanbul, Halep, Bursa, Tokat, Edirne, Selanik gibi şehirlerde el sanatlarına dayanan endüstriyel faaliyetler görülmektedir. Tokat'ta yapılan pamuklu basma üretiminin özellikle 1730-50 yılları arasında %100'e ulaştığı anlaşılmaktadır (Genç, 2012: 214-214). Bu gelişmelere paralel olarak da Akdeniz ticaretinin arttığı bilinmektedir. Osmanlı'nın 18. yüzyıl dış ticareti ele alınırsa, pamuklu üretim gibi bazı üretim kalemlerinin, batının ürettiği mamül ürünlerle rahatça rekabet edecek düzeye geldiği söylenebilir. Toptan ihracat ve ithâlât durumu yabancı tüccarın uğraştığı bir ekonomik etkinlik olarak görülmekteyken; perakende ticaret yerli esnaf ile tüccarın ekonomik faaliyetidir (Tabakoğlu, 1985b: 238). 1730 yılında savaş giderlerinin karşılanması maksadıyla yerli esnafın ticari faaliyetine perakende mal üzerinden alınacak bir vergi konulmuş, bu durum esnafın rahatsız olmasına neden olmuştur (Tabakoğlu, 1985b: 219).

16. yüzyılda tımar sisteminin bozulmaya başlamasıyla beraber devlete ait olan toprakların iltizam sistemi ma'rifetiyle şahıslara peşin para karşılığında ve sınırlı süre(3 yıl) için verildiği görülmektedir. Bu yüzyılın sonlarında bu imtiyazı eline geçiren kimseler toprak çiftçisinin terk ettiği toprakları ele geçirmişler; diğerlerinin toprağını ise türlü yöntemlerle elinden alma yoluna gitmişlerdir. Böylelikle miri topraklar 10. 0000 dönüme kadar ulaşan büyük çiftliklere dönüşmüştür (Pamuk, 2011b: 156). Bu çiftlikler 17 ve 18. yüzyılda farklı yöntemlerle işletilerek üretim yapılmıştır. Yıl boyu yapılan üretim ve mevsimlik yapılan üretim türü görülmektedir. Kimi çiftliklerde üretim, ücretli işçiler tarafından yapılırken; bazı çiftliklerde ise kâhyaların yönetiminde, topraksız köylü ya da konargöçerlere kiralanma yöntemiyle yapılmıştır. Diğer bir işletme çeşidi ise çiftliklerin küçük parçalara ayrılarak köylülere ortakçılık adıyla kiralanması yöntemidir. Miri topraklar çiftlik adı altında özel mülkiyete dönüşürken; reaya ise sömürü ve baskı ile üretim yapmaya çalışmış; yanı sıra devlete vergi ödemek yükümlülüğü varken bir de çiftlik sahibine kira ödemek zorunluluğunda bırakılmıştır (Pamuk, 2011b: 157-159). Çiftçiler ödemekle yükümlü oldukları vergileri çoğu zaman borçlanarak ödemek zorunda kalmıştır. Çiftçilik faaliyeti için gereken tohum, hayvan ve parayı bulmakta zorlanarak tefecilerden borç aldıkları görülmektedir. Borcunu geri ödeyemediği hallerde ise varlığını kaybetmekle karşı karşıya kalmıştır (Genç, 2012: 107). Toprağı işleyen reayanın içine düştüğü bu durumu değiştirmesi adına, mâlikâne sistemi devreye sokulmuştur. 17. yüzyılın sonlarında başlanan mâlikâne uygulaması 18. yüzyıl boyunca yaygınlaşmıştır. Mâlikâne sistemiyle mukataalar muaccele adı verilen bir bedel karşılığında, kaydı hayat şartıyla tâliplerine satılmıştır (Özvar, 2003: 20). Yukarıda değinildiği gibi sistemle hem çiftçinin ağır vergi yükleri azaltılmak, hem de savaş

şartlarının getirdiği ekonomik buhran içerisinde hazine rahatlatılmak istenmiştir.

1760 ve 1770 yılları arasında görülen üretim azlığı buhran döneminin sebeplerindendir (Genç, 2012: 215). 18. yüzyılın sonuna doğru mamül ürünlere konan ihraç yasağı⁵ bütün sektörleri içine alan yaygın bir buhranın olduğunu göstermektedir. Üretim azlığı beraberinde fiyat artışlarını da getirmiştir. Fiyat artışlarının ardındaki bir diğer sebep ise savaşlarla geçen yılların etkisidir. 18. yüzyılda en güçlü rakip Rusya'dır (Genç, 2012: 219). Asker sayısı ve silahlanma oranıyla Osmanlı Devleti'nin oldukça ilerisinde olan bu devletle yapılan savaşlar ve sonuçları derin ekonomik sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Bu durum devletin ekonomik açıdan çok fazla gayret sarf etmesine neden olmuştur. Uğraşmalara rağmen savaş malzemelerinde yaşanan teknolojik gelişmelere yetişilememiştir. Bir de savaş giderlerini karşılayacak maddi getiri sağlanamamış, girişilen savaşlar yenilgi ile sonuçlanmıştır. Savaş teçhizatları fiyatları gittikçe artarak 1760 yılından 1800'e kadar %200'ü geçmiş, yıllık enflasyon hızı da %5 civarına kadar çıkmıştır. Süreç içerisinde devlet harcamaları da hızla artmaya devam etmiştir. 1761-1785 yıllarına bakıldığında devlet harcamaları oranı %30'a yükselmiş, savaşların etkisinin neticesinde de harcamalardaki artışın %100'e kadar ulaştığı görülmektedir (Genç, 2012: 217).

18. yüzyıl Osmanlı ekonomik sistemi içerisinde temel değişim unsuru olarak gümüş para kullanılmıştır (Genç, 2012: 217). Ücret tespitleri ve bütün fiyatlandırmalar gümüş para üzerinden yapılmıştır. Osmanlı Devleti altın sikkeler de basmıştır. Fakat altın sikkelerin günlük işlerde kullanımı sınırlı tutulmuştur. Daha çok büyük ödemeler ya da tasarruf amacıyla kullanılmıştır. Yabancı menşeli paralar kullanıldığı da görülmektedir. Hollanda taleri ve İspanya sekiz riyâli gibi Avrupa kökenli gümüş sikkeler buna örnektir (Pamuk, 2017a: 99).

Devlet bu yüzyılda da sikke taşışını yoğunlukla uygulamıştır. Özellikle 18. yüzyılın sonlarında yaşanan savaşlar ile oluşan mâli sıkıntıları gidermek adına devletin sikke taşışını uygulamasına başvurduğu bilinmektedir. Gümüş içeriği üçte bir oranında azaltılmak mecburiyetinde kalınarak devlete savaşı finanse edecek kaynak yaratılmaya çalışılmıştır. Ayrıca halktan ellerindeki gümüşü normal fiyatının altında belirlenen bir fiyatta devlete teslim etmeleri istenmiştir (Pamuk, 2017a: 100). Devlet yaşanan yoğun ekonomik buhran

⁵ Hububat, deri, yün, ipek gibi hammaddeler ile zeytinyağı, sabun, işlenmiş deri, ipekli ve pamuklu kumaş türü mamul ürünlerde ihraç yasakları görülmüştür. 18. yüzyıl başlarında bu ürünlerin hemen hemen hepsine resm-i miri isimli bir vergiyle ihraç serbestisi verilmiştir (Genç, 2012: 215).

sonucunda alınan tedbirler ve yaratılan ek kaynaklar yetersiz kalınca 18. yüzyılın sonlarında esham adı verilen bir iç borçlanma şekline yönelmiştir. “ Bu düzende bir vergi kaynağının yıllık gelirini devlet önceden belirlemekteydi. Bu miktar daha sonra büyük sayıda paya bölünmekte ve payların her biri, kendilerine yaşamları boyunca her yıl söz konusu sabit geliri sağlamak üzere alıcılara satılmaktaydı. Vergileri toplama işini devlet yürütecekti. Esham payları, sağladıkları sabit yıllık gelirin altı ile yedi katı arasında bir fiyatla satılmaktaydı” (Pamuk, 2010c: 14-15). Esham sistemi 18. yüzyılın sonunda başlamış ve yarım yüzyıl daha devam eden bir süreç izlemiştir. Küçük ölçekli sermayedarı hedefleyen sistemde eshamlardan, kişiler arası satışının engellenememesi, miras yoluyla intikali gibi sebeplerle istenilen verim alınamamıştır. Devlet yüzyılın sonuna doğru Fransa, İspanya ve Hollanda gibi devletlerden borç alma eğiliminde olmuştur. Fakat bu girişim adı geçen ülkeler tarafından reddedilmiştir.

Osmanlı Devleti 19. yüzyılın ortalarına doğru Avrupa piyasalarından borç bulmak için mâliye ve para konularında reform yapılması gerektiğinin bilincindeydi. Bu reformların gerçekleşmesi adına atılan adım ise 1839’da altın lira ve gümüş kuruştan oluşan değerli madenlerin bir arada bulunacağı yeni parasal düzene geçilmesidir (Pamuk, 2010c: 130). 1844’de sikke tahsisi uygulamasıyla basılan altın ve gümüş sikkeler 1 altın liranın 100 gümüş kuruş değerine sabitlenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra tahşişe başvurulmamıştır. Osmanlı 19. yüzyıl boyunca bütçeyi kontrolü altında tutmakta daha da zorlanmış, ayrıca taşşışlerden vazgeçilmesi ekonomik zorlukları oldukça da artırmıştır. Bu durumu kontrolü altında tutamayan devlet çareyi iltizam sistemini iç borçlanma için kullanmakta bulmuştur (Pamuk, 2010c: 130-137).

Devlet iltizamların sıkça el değiştirmesiyle meydana gelen ekonomik kayıpların önüne geçmek için, iltizamları kaydı hayat şartıyla kişilere vermeye başlamıştır (Genç, 2012: 107). İltizamların mâlikâneye dönüştürülmesi sürecinin başlamasıyla birlikte mukataa gelirleri bir peşine bağlanarak kişilere ömür boyu tasarruf hakkıyla satılmıştır. Fakat mâlikâne sistemi de devletin beklediği kaynağı oluşturmamasının yanında artması öngörülen gelirlerde azalma meydana gelmiştir (Pamuk, 2010c: 138).

Osmanlı Devleti 1774 yılı ve sonrasında esham adı verilen başka bir yöntem kullanmıştır. Bir tür iç borçlanma şekli olan esham sistemi herhangi bir vergi kaynağının yıllık toplam gelirini devletin önceden tahsil etmesidir. Ödemeler kuruş üzerinden yapılacak olan Esham sisteminde gelirler büyük paylara bölünerek her pay sahibine hayatı boyunca her

yıl ödeyeceği ve muaccelle adı verilen bir sabit geliri devlete ödemekle yükümlü olacaklardır (Pamuk, 2010c: 138) Nitekim esham sisteminin ekonomik koşulların düzelmesine yararı olmadığı görülmüştür. Devletin iç borçlanması vardıgı nokta ise kaime dir. 1828-29 Osmanlı-Rus savaşı yıllarında artan askeri harcamalar sonucunda tükenen bütçeyi finanse etmek amacıyla sergi denilen borç senetleri kullanılmaya başlanmıştır. Bunun sonucunda biriken vadeli borçları ödemek isteyen devlet faiz geliri sağlayan kâğıtlar basmaya başlamıştır. Kaime olarak adlandırılan kaime-i muteber-i nakdiyye isminde faiz geliri getiren kâğıtlar basılarak piyasaya sürülmüştür (Pamuk, 2010c: 139-140). 1850’lerde hâlâ toparlanamayan ve iç borçlanma yöntemleriyle halledilemeyecek boyutlara ulaşan ekonomik çıkmaz sonucunda farklı kaynak arayışlarına girişilmiş ve 1854 yılında ilk dış borçlanma gerçekleşmiştir. 1854 yılından sonra sürekli hale gelen dış borçlanma ile 1874’ gerçekleşen on beşinci dış borçlanma neticesinde Osmanlı mâliyesinin iflas etmesi kaçınılmaz hal almıştır (Kurtoğlu, 2017: 98-47). 1875 yılında ise 5 milyon lirayı geçen bütçe açığının yanı sıra 14 milyon liralık dış borç taksitinin de ödenmesi gerekmektedir. 1881 yılında çıkarılan Muharrem Kararnamesinde dış borç miktarlarında azaltmaya gidilmiş aynı zamanda da ödeme koşullarına düzenleme getirilmiştir (Pamuk, 2017a: 121). Düzenlemede devletin gelirlerinin bazılarının yabancılar adına toplanarak Avrupa’ ya aktarımını yapacak idare olan Duyun-ı Umumiye kurulmasıdır (Pamuk, 2017a: 121).

3.3. Osmanlı Devleti’nde Şikayet Hakkı ve Ahkam-ı Şikayet Defterleri

3.3. 1. Osmanlı Devleti’nde Şikayet Hakkı

Osmanlı Devleti’nin adalet anlayışı İslam hukuku, kendinden önceki Türk ve Türk İslam devletlerinin adalet anlayışlarının bir sentezi olarak ortaya çıkmıştır. Devlet bu doğrultuda oluşturduğu örfi ve şer’i hukuk kaideleri ile adaleti tanzim etmiştir. Osmanlı toplumunda herkes din, cinsiyet ve ırk ayrımı gözetmeden şikâyetle bulunma hakkına sahiptir. Nitekim adil yönetim sistemi bunu gerektirmektedir. Devlet hemen herkesten gelen şikayetleri taşra ve merkezde oluşturduğu kurumlar aracılığıyla dinlemiş ve sorunlara çözüm üretmiştir. Osmanlı Devleti kurumları içerisinde en yüksek mahkeme görevi gören Divan-ı Hümayûn bu özelliği sebebiyle halkın şikâyetlerini rahatça ulaştırabileceği bir mercidir. Buraya yapılan herhangi bir şikâyet doğrudan padişaha ulaşır ve kesinlikle çözüldü (İnalçık, 2010c: 123). Bu sebeple halk daha alt kurumlarda hallemediği sorunlarını şikâyet hakkı sayesinde devletin en üst yetkilsine anlatabilmiştir.

Kişiler şikâyetlerini arzuhâller ya da çok imzalı arzuhaller olan mahzarlar aracılığıyla ilgili yerlere bildirmiştir (İnalcık, 2010c: 124). Arzuhâl haksızlık yaşayan, yapılan yanlış bir uygulamanın düzeltilmesi, bir görev ya da hakkedilen bir ücretin istenmesi durumlarında verilirdi. Arzuhâlin iletildiği merciler ise taşradaki en küçük yetkiliden, padişaha kadar her kurum ve mevkiye sunulabilirdi (İpşirli, 1991a: 447-448). Mahzarlar ise şikâyet, talep, teşekkür gibi durumlar için sunulan çok imzalı arzuhallerdir (İpşirli, 2003b: 398-401). Halk bu şikâyet mekanizmalarını kullanarak meramını ilgili merciye ulaştırmıştır. Şikâyetleri kabul eden ve gerekli düzenleme ile sonuçları yapan kurumlar ise çok çeşitlidir. Şikâyetler padişahın şahsına yapıldığı gibi Divan-ı Hümâyûna da yapılabilmekteydi. Halkın, devletin en yetkili kişisi ile kurumuna direkt şikâyetini bildirebilmesi Osmanlı adalet anlayışın oldukça gelişmiş olduğunu göstermektedir. Vezir-i a'zam padişahın vekili olarak bir çok divana başkanlık etmiştir. İkinci Divanı, Cuma Divanı, Çarşamba Divanı gibi belirli zamanlarda vezir-i a'zam başkanlığında toplanan bu divanlarda halkın şikâyetleri dinlenmiş ve bu şikâyetlere çözümler getirilmiştir (Tuğluca, 2016: 39). Bir başka şikâyet kurumu ise sancak , eyalet ve şehzâde divanlarıdır (Tuğluca, 2016: 41). Bunlardan başka kadı mahkemeleri de şikâyetlerin dinlendiği yerler olarak görülmektedir (Tuğluca, 2016: 45).

Şikâyetler önceleri Mühimme Defterleri'ne kaydedilirken 1649 yılında şikâyet edeferlerinin oluşturulmasıyla şikâyetler bu defterlere kaydedilmiştir. 1742 yılında ise dönemin re'isü'l-küttabı Koca Ragıp Efendi tarafından şikâyetler eyaletlere göre tasnif edilerek Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nin tutulmasına başlanmıştır (Cevger, 2012: 12).

3.3.2. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri

Ahkâm, "hüküm" kelimesinin çoğulu olup; hükümler, emirler manasındadır (Devellioğlu, 2010: 19). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre hüküm kelimesi; yargı, egemenlik, hâkimiyet ve karar anlamlarına gelmektedir. Hüküm kelimesinin bu anlamlarından yola çıkarak egemenlik ve hâkimiyet yetkilerini kullanarak bir yargı ya da karara varmak anlamında kullanıldığı söylenebilir. Osmanlı Devleti'nde hüküm padişah buyruğu anlamına gelmektedir (Aydın-Günel, 2008: 225). Hükümlerin padişahın yetki verdiği makamlar ve bizzat padişahın kendisi tarafından verildiği bilinmektedir. Padişah, sadaret makamı ve defterdarlık eliyle hüküm verdiği gibi bizzat kendisi de hüküm vermiştir.

Ahkâm defterleri, Divan-ı Hümâyûn'da tutulan defterlerden biri olup, içeriğinden tutulduğu döneme ve şehre ait ekonomik, siyasi, askeri, sosyolojik ve adli konulara dair

birçok bilgiye ulaşmak mümkündür. Ahkâm defterlerinde tutulan şikâyet kayıtları şikâyetin yapıldığı yörede görülen dâvâların çözülmemesi durumunda Divan-ı Hümâyûn'a ulaştırılarak burada çözüme kavuşturulması yolu izlenmiştir. Divanda görüşülen şikâyetler nihai bir sonuca bağlanarak hüküm verilmiştir. Ahkâm defterleri bu özelliğiyle devletin merkezinden sorunlara bakarak, bu bakış açısıyla çözüm üretmiştir (Cevger, 2012: 9).

Ahkâm kayıtlarının ilk olarak ne zaman tutulduğu bilinmemekle birlikte, Fatih Kanunnamesi bu anlamda ilk belge olma özelliği göstermektedir. Kanunnamede hükümler idari ve siyasi, mâli ve hukuki olarak ayrılmıştır. Kanunnâmede bu hükümlerin sadrazam, defterdar ve kazasker buyuruldusu⁶ olarak yazılacağı açıkça belirtilmiştir (Aydın, 2017: 30). Sadarete oluşturulan hükümlerin bir suretleri ahkâm-ı mühimme ve defâtır-i umûr-ı mühimme denilen defterlere kaydedilmekteyken; defterdarlıkta oluşturulan hükümler ise ahkâm-ı mâliye defterlerine işlenmiştir. Bu defter sisteminden başka XVI. yüzyılın başlarında kararlar, emirler ve tâlimatların yanı sıra şikâyetlerin de kaydedildiği ahkâm defterleri oluşturulmuştur.

XVII. yüzyılın ortasından itibaren Divan-ı Hümâyûn'un iş yükü artmaya başlayınca şikâyet defterleri adı altında başka bir defter serisi eklenmiştir. XVIII. yüzyılda Divan-ı Hümâyûn'un yükü daha da artınca şikâyetlerin tutulduğu defterler eyaletlere göre ayrılmıştır. Defterlerde 1742 ve 1910 yılları arasında askeri, idari, adli, vergi ve vakıflarla ilgili uyuşmazlıklara dair şikâyetler kayıt edilmiştir (Tuğluca, 2016: 7). Ahkâm-ı şikâyet defterlerinin tutulduğu eyaletler Anadolu, Rumeli, Sivas, Trabzon, Bosna, Rakka, Özi, Halep, Karaman, Adana, Şam, Diyarbekir, Erzurum, Maraş, Silistre, İstanbul, Mora'dır. Bu eyaletlerde tutulan defterlerin başlangıç bitiş tarihleri ile defter sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo.1.Ahkâm Defteri Tutulan Eyaletler

Defterin Tutulduğu Bölge	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Defter Sayısı
Adana	1742	1878	9
Anadolu	1742	1889	185

⁶ Buyuruldu: Osmanlı diplomasisinde sadr-ı a'zam, vezir, defterdâr, kadiasker, kapıdan paşa, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli kişilerin kendilerinden alt mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirlerdir (Kütükoğlu, 2018: 197)

Bosna	1742	1867	9
Diyarbakır	1742	1875	9
Erzurum	1742	1879	19
Halep	1742	1850	9
İstanbul	1742	1910	26
Karaman	1742	1878	39
Maraş	1742	1867	6
Mora	1716	1867	6
Rakka	1746	1875	25
Rumeli	1742	1908	85
Silistre	1742	1877	49
Sivas	1742	1908	36
Şam	1742	1908	9
Trabzon	1742	1911	8

Mora ve Rakka Ahkâm Defterleri hariç diğer defterler 1742 yılında başlamaktadır. Rakka Ahkâm Defteri 1746 yılında başlarken; Mora Ahkâm Defteri 1716 yılında başlamaktadır. Mora Ahkâm Defteri bu tarihle birlikte en erken kayır tutulan defter olarak görülmektedir.

Ahkâm defterlerinde tutulan hükümlerin üç bölümden oluştuğu görülmektedir. Örfi ve şer'i yönetici veya bunların ikisine de hitap ile başlayan hükümlerde hitabın sonunda "...hüküm ki" ya da "...hüküm" denilmektedir. Hitabın ardından şikâyet eden kimse veya kimselerin adı yazılıp şikâyetin ne olduğu anlatılmaktadır. Son olarak şikâyetin nasıl ve kimler tarafından çözüleceği belirtilmektedir.

Hükümler "... şer'le görülmek için yazılmışdır.", "...amel olunmak için yazılmışdır.", "...şer'le görülmek bâbında yazılmışdır." v.b. ifadelerle son bulmaktadır. Defterler "Hâza kuyûd-u ahkâmî'ş-şikâyet der-zamân-ı..." başlığıyla başlamakta olup; defterin tutulduğu tarih ile dönemin Re'is'ü'l-küttabı veya Vezir-i a'zamının adı da eklenmiştir. Defterlerde devletin

resmi yazı dili olan “Divani” kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2018: 62).

Ahkâm-ı şikâyet defterleri tutulduğu yörenin birçok konusuna ışık tutmaktadır. Hükümlerde ekonomik, sosyolojik, adli, idari açıdan meseleler ile şehircilik tarihi açısından yerleşim yeri isimleri, hükmün yazıldığı tarihte o yörede görevli örfi veya şer’i idarecilerin kimler oldukları, tımar sistemi açısından toprağın kullanım şekilleri, toplanan vergiler, vakıf kurumları ve bunları ihtiva eden bilgiler, yerleşim yerleriyle ilgili nüfus bilgileri, ileri gelen aileler ve kişiler ile halka zorbalık yapan kimseler, zirai üretim çeşitleri, yörede icra edilen meslekler v.b. bilgilere ulaşılabilmektedir. Merkezde veya taşrada oluşan olumsuzlukların nasıl giderildiği, problemlere hangi çözümlerin getirildiği gibi devletin adalet sisteminin işleyiş mekanizması da şikâyet defterlerinde görülmektedir.

I. BÖLÜM

1. SİVAS AHKÂM-I ŞİKÂYET DEFTERLERİ

Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, Sivas Eyaleti'ne haiz 36 adet defterden oluşmaktadır. Başkanlık Osmanlı Arşivi Bâb-ı Asafî fonunda A. DVNS. AHK. SS koduyla kayıtlı olan bu defterlerden birincisi, hicri Cemaziyelahir 1155 (miladi 1742) tarihinde başlarken; son defter olan 36. defter ise hicri Şevvâl 1326 (milâdi 1908) tarihinde bitmektedir. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri içerisinde, Sivas Eyaleti'ne bağlı Amasya, Karahisar-ı Şarki ve Tokat sancakları ile Amasya, Gümüşhacıköy, Havza, Köprü, Lâdik, Mecitözü, Merzifon, Alucra, Hamidiye, Karahisar-ı Şarki, Koyulhisar, Suşehri, Aziziye, Bünyan-ı Hamid, Darende, Divriği, Gürün, Hafık, Kangal, Tenos, Yıldızeli, Zara, Erbaa, Niksar, Tokat ve Zile kazâlarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 39, 40).

Tablo 2. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri ⁷

Sıra No	Defterin Adı	Hicri	Tarih Miladi	Sayfa Adedi
1		C.1155-C.1157	1742 - 1744	291
2		C.1157-M.1160	1744 - 1747	476
3		M.1160-S.1163	1747 - 1750	380
4		S.1163-M.1166	1750 - 1752	297
5		M.1166-N.1166	1752 - 1753	328
6		N.1168-Ra.1171	1755 - 1757	366
7		R.1171-R.1173	1757 - 1760	377
8		R.1173-S.1175	1760 - 1761	285
9		S.1175-Ra.1177	1761 - 1763	379
10	Sivas	R.1177-Ra.1179	1763 - 1765	293
11		Ra.1179-M.11767	1765 - 1767	275
12		M.1181-M.1189	1767 - 1775	339
13		B.1189-Ş.1192	1775 - 1778	399
14		Ş.1192-Ra.1194	1778 - 1780	189
15		Ra.1194-B.1195	1780 - 1781	196
16		B.1195-Za.1197	1781 - 1783	251
17		Za.1197-Z.1200	1783 - 1786	397
18		Z.1200-R.1208	1786 - 1793	352
19		L.1209-C.1211	1795 - 1796	191
20		C.1211-C.1217	1796 - 1803	295
21		L.1217-Za.1219	1803 - 1805	191
22		L.1219-Ş.1224	1805 - 1809	328
23		Ş.1224-C.1227	1809 - 1812	242

⁷ Başkanlık Osmanlı Arşivi Rehberi (Bkz, 2010, s. 39-40).

24	M.1228-M.1230	1813 - 1814	117
25	M.1230-Ş.1232	1814 - 1817	196
26	B.1232- R.1235	1817 - 1820	253
27	R.1235 -B.1237	1820 - 1822	287
28	B.1237-Ş.1241	1822 - 1826	290
29	Za.1241-R.1246	1826 - 1830	294
30	Ra.1246-S.1250	1830 - 1834	299
31	S.1250-Ra.1252	1834 - 1836	199
32	Ra.1252-Ş.1258	1836 - 1842	296
33	Ş.1258-M.1264	1842 - 1847	188
34	M.1264-Z.1270	1847 - 1854	191
35	M.1271-C.1280	1854 - 1863	199
36	C.1280-L.1326	1863 - 1908	199

36 adet olan Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nin tamamının 10.125 sayfadan oluştuğu görülmektedir. 2 numaralı defter 476 ile en fazla sayfaya sahipken; 24 numaralı defter ise 117 ile en az sayfadan oluşmaktadır. Defterlerin birinci sayfasında dönemin görevli re'isü'l-küttabının ismi ile defteri tanıtan bir başlık bulunmaktadır. Başlığın hemen ardından şikâyet kayıtlarının sırasıyla yazıldığı görülmektedir.

Resim 1. Numaralı Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri'nin Kapağı

1.1.Amasya Kazâsı'na Ait Alacak Verecek ve Vergi Hükümlerine Dair İstatistiki Veriler

Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili hükümlere 34 defterde rastlanılmıştır. 34 ve 36 numaralı defterlerdeki hükümlerde Amasya Kazâsı'na ait konu ile alakalı şikâyet görülmemiştir. İncelenen hükümlerin muhteva dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Vergi ve Alacak Verecek Meselelerinin Muhteva Dağılımı

Belge Türü	Belge Numarası	Belge Sayısı
1 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	38/2, 60/5, 143/1, 159/5, 170/3, 190/5, 264/5, 199/2, 252/3	9
Vergi Meseleleri	31/4, 42/4, 216/3, 263/1, 264/4, 280/1	6
2 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	110/2, 349/1	2
Vergi Meseleleri	62/4, 174/2, 345/2, 396/2, 445/2, 472/4	6
3 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	13/3, 323/2	2
Vergi Meseleleri	12/3, 16/1, 224/5, 284/4, 353/4	5
4 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	-	-
Vergi Meseleleri	61/3, 86/2, 257/3, 360/4	4
5 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	14/1, 33/1, 59/5, 79/1, 161/3, 204/3, 267/2, 292/1	8
Vergi Meseleleri	5/1, 5/2, 63/3, 76/1, 145/3, 189/4, 211/1, 214/1, 222/1, 239/3, 272/2, 318/1	12
6 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	26/2, 89/3, 233/2	3
Vergi Meseleleri	29/2, 50/3, 91/5	3
7 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	20/1, 225/1, 253/2, 266/4, 327/3	5
Vergi Meseleleri	51/1, 52/2, 217/3, 242/2, 78/2, 356/2	6
8 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	2/4, 42/1, 47/2, 116/3, 186/2, 260/1, 260/5	7
Vergi Meseleleri	166/3, 265/3	2
9 Numaralı Defter		

Alacak Verecek Meseleleri	19/2, 29/3, 56/1, 70/2, 199/1	5
Vergi Meseleleri	21/1, 91/1, 96/1, 218/2, 228/1, 356/3	6
10 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	57/1, 99/4, 159/1	3
Vergi Meseleleri	28/1, 38/1, 82/4, 130/3, 143/1, 151/4	6
11 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	10/3, 83/4, 51/3	3
Vergi Meseleleri	149/2, 190/1, 246/2, 253/2, 294/1	5
12 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	44/3, 47/3, 69/1 230/2, 241/3, 256/4	6
Vergi Meseleleri	45/1, 240/1, 240/2	3
13 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	102/2, 126/2, 343/3	3
Vergi Meseleleri	145/3, 318/2, 340/1	3
14 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	1/1	1
Vergi Meseleleri	97/2, 165/1	2
15 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	19/3, 53/4, 63/3, 71/2, 102/1	5
Vergi Meseleleri	26/1, 26/4, 74/2, 76/2	4
16 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	-	-
Vergi Meseleleri	134/4, 163/1	2
17 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	127/1, 144/1, 144/2	3
Vergi Meseleleri	62/2, 150/2, 206/1, 333/4	4
18 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	63/2, 164/2, 224/3, 317/1	4
Vergi Meseleleri	84/1, 153/1, 173/2, 176/2, 180/1, 182/1, 245/3, 250/1, 253/1, 276/2, 282/2, 284/2, 296/2, 325/2, 331/2, 336/1, 345/1, 349/1	18
19 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	2/1, 20/2, 58/1, 72/2, 73/3, 134/3, 134/4, 148/2, 178/4, 186/2	10
Vergi Meseleleri	3/1, 5/2, 6/3, 7/2, 13/3, 19/1, 24/1, 28/1, 30/1, 31/1, 43/1, 48/1, 53/1, 55/2, 56/1, 57/1; 65/6, 66/1, 73/4, 75/1 75/2, 76/1, 90/1, 122/1, 125/2, 127/1, 154/2, 158/3, 160/1, 162/1, 164/2, 168/2, 170/2, 174/1, 175/1, 177/1, 187/4	37
20 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	56/2, 80/1, 121/1, 189/2, 275/3, 286/1	6

Vergi Meseleleri	3/3, 14/2, 51/1, 56/1, 60/3, 63/3, 101/2, 115/1, 117/3, 120/2, 132/1, 140/1, 141/3, 142/2, 170/3, 224/1, 265/1	17
21 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	44/1, 60/3, 148/2	3
Vergi Meseleleri	45/1, 122/2	2
22 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	138/2, 222/1, 222/2, 277/1	4
Vergi Meseleleri	27/1, 60/1, 135/1, 183/1, 283/1, 283/2, 313/1, 323/3	8
23 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	147/1, 166/1	2
Vergi Meseleleri	24/1, 41/1, 120/1, 121/2, 125/3, 173/1, 214/2, 230/1	8
24 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	5/4, 55/5	2
Vergi Meseleleri	21/1, 21/3, 28/2, 28/3, 29/3, 47/3, 55/3	7
25 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	106/1	1
Vergi Meseleleri	3/4, 21/1, 22/2, 46/3, 60/2, 78/1, 88/2, 114/1, 138/3, 168/4	10
26 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	42/1, 45/2, 122/1, 138/3, 215/4	5
Vergi Meseleleri	9/1, 66/2, 90/1, 121/2, 175/2, 202/1, 225/2, 251/4	8
27 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	81/1, 81/2, 154/1, 178/2, 204/1, 274/1	6
Vergi Meseleleri	16/2, 33/2, 45//4, 177/2, 192/1	5
28 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	31/4, 32/1, 100/1, 107/1, 122/3	5
Vergi Meseleleri	19/3	1
29 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	123/1, 189/1, 214/1	3
Vergi Meseleleri	102/2, 24071, 241/2, 247/1, 260/2	5
30 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	91/1	1
Vergi Meseleleri	-	-
31 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	-	-
Vergi Meseleleri	69/4, 161/4	2
32 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	153/1, 157/3, 212/1	3

Vergi Meseleleri	-	-
33 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	-	-
Vergi Meseleleri	71/1, 80/1	2
35 Numaralı Defter		
Alacak Verecek Meseleleri	7/1, 116/1, 116/3	3
Vergi Meseleleri	-	-

1 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1742 yılında başlayıp; 1744 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.1). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinden vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 15 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerden 6'sı vergi, 9'u alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 4. 1 Numaralı Sivas Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1155	1156	1157
Muharrem	-	-	-
Safer	1	1	1
Rebiülevvel	1	-	2
Rebiülahir	-	1	1
Cemaziyelevvel	-	2	1
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	-	-	-
Şaban	1	-	-
Ramazan	1	1	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	1	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	4	6	5

Defterdeki alacak verecek konusunda yapılan şikâyetten biri isimleri belirtilmeyen iki kadın tarafından yapılmışken (BOA. DVNS. AHK. SS, d.1, 170/3); diğer şikâyetler Müslüman erkeklere aittir. Amasya Kadısı Mevlana es- Seyyid Feyzullah Efendi tarafından vergi ve alacak verecek meselesinden 2 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Konu ile alakalı

hükümlerde gayrimüslimlere ait şikâyetlere rastlanmamıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 1, 31/4 252/3). Şikâyetlerden 12'si Amasya Kazâsı'ndan yapılmışken, 3'ü Zeytün, (...) ve Moramul köylerinden yapılmıştır.

2 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1744 yılında başlayıp; 1747 yılında sona ermektedir (BOA, DVNS. AHK. SS, d. 2). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 8 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerden 6'sı vergi, 2'si alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 5. 2 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1158	1159	1160
Muharrem	1	-	1
Safer	-	2	-
Rebiülevvel	1	-	-
Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	1	-
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	1	-	-
Şaban	-	-	-
Ramazan	-	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	1	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	3	4	1

Defterdeki 8 şikâyetin tamamının erkeklere ait olduğu görülmektedir. 1 vergi şikâyeti Amasya Naibi Seyyid Mustafa Efendi tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 2, 62/4, 472/4). Müslümanların yaptığı şikâyetlerin yanı sıra 2 şikâyetin gayrimüslimler tarafından yapıldığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 2, 174/2). Şikâyetlerden 6'sı Amasya Kazâsı'ndan yapılmışken, 2'si kazâyaya bağlı Keşaben Köyü ile Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Karakese ve Başırmak(?) köylerinden yapılmıştır.

3 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1747 yılında başlayıp; 1750 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 3). Defterde üç yıl kayıt tutulmuştur. Vergi ve alacak

verecek meseleleriyle ilgili toplam 7 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerden 5'i vergi, 2'si alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 6. 3 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1160	1161	1162	1163
Muharrem	-	-	-	-
Safer	1	-	1	-
Rebiülevvel	2	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	1	-
Cemaziyelahir	-	-	-	-
Receb	-	-	-	-
Şaban	-	-	-	-
Ramazan	-	-	-	-
Şevval	-	-	-	-
Zilkade	-	1	-	1
Zilhicce	-	-	-	-
Toplam	3	1	2	1

Defterdeki 7 şikâyetin tamamı erkeklere aittir. Müslümanların yanı sıra iki şikâyetin gayrimüslimler tarafından yapıldığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 3, 12/9, 323/2). Yöneticilere ait şikâyete rastlanmamıştır. Şikâyetlerin 5 tanesi Amasya Kazâsı'ndan yapılmışken, diğer 2'si Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Karlu ve Kozluca köyleri ile Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Morami Köyü'nden yapıldığı görülmektedir.

4 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1750 yılında başlayıp; 1752 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4). Defterde iki yıl kayıt tutulduğu görülmektedir. Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinden vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 4 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin tamamı vergi meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 7. 4 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1163	1164	1165
Muharrem	-	-	-
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	1	-
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	1	-	-
Şaban	-	-	-
Ramazan	1	-	1
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	2	1	1

Defterdeki 4 şikâyetten biri olan vergi şikâyeti Hâlil ve Fatma isimli kişiler tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4, 61/3). Müslümanların yanı sıra 2 şikâyetin gayrimüslimler tarafından yapıldığı görülmektedir. Amasya Kazâsı Mutesellimi Aladdin Efendi'ye ait 1 şikâyet bulunmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4, 360/4). Amasya Kazâsı'ndan 1, Argoma Nahiyesi'nden 1; Hakala, Değirmenderesi ve Saz köylerinden de 2 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

5 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1752 yılında başlayıp; 1753 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 5). Toplamda bir yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 20 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 12'si vergi meselesinden oluşmaktayken; 8'i alacak verecek meselelerini ihtiva etmektedir.

Tablo 8. 5 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1166	1167	1168
Muharrem	2	-	-
Safer	2	-	-

Rebiülevvel	1	-	1
Rebiülahir	1	1	-
Cemaziyelevvel	-	1	2
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	2	-	1
Şaban	1	1	-
Ramazan	-	1	-
Şevval	-	1	-
Zilkade	-	1	-
Zilhicce	-	1	-
Toplam	9	7	4

Defterdeki 20 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmıştır. Şikâyetlerden 4'ü gayrimüslimlere ait olup alacak verecek konusunda yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 5, 14/, 33/1, 59/5, 79/1). Sivas Kadısı Naibi Mevlana es-Seyyid Yunus Efendi'nin (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22/1, 272/2) ve Amasya Kadısı es-Seyyid Mehmet Efendi'nin vergi konulu birer şikâyeti bulunmaktadır. 11 şikâyet Amasya kazâ merkezinden yapılmışken, kazâya bağlı Elvançelesi Tekkesi, Karaseki ve Arucak köylerinden 3 şikâyet bulunmaktadır. Akdağ Nahiyesi'nden 1, bu Nahiye'ye bağlı Ziyere Köyü'nden 2, Emmi Köyü'nden 1, Argoma Nahiyesi'ne bağlı Eşeler ile Ulak köylerinden 2 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

6 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1755 yılında başlayıp; 1757 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 6). Defterde toplamda iki yıl kayıt tutulmuştur. Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 6 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 3'ü vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 9. 6 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1168	1169	1170
Muharrem	-	1	-
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	1
Rebiülahir	-	1	-

Cemaziyelevvel	-	1	-
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	-	-	-
Şaban	-	-	-
Ramazan	-	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	2	-	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	2	3	1

Defterdeki 6 şikâyetten 2'si isimleri belirtilmeyen gayrimüslimlere aitken; diğerleri Müslüman halk tarafından yapılmıştır. Şikâyetlerin tamamının erkekler tarafından yapıldığı görülmektedir. Amasya Kadısı es-Seyyid Mehmet Efendi tarafından bir alacak verecek şikâyeti yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 6, 89/3). Şikâyetlerin 4'ü Amasya kazâ merkezinden, 1'i Gazilerovacığ Nahiyesi'ne bağlı Karaköy Köyü'nden, 1'i Amasya Kazâsı'na bağlı Ziyere Köyü'nden yapılmıştır.

7 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1757 yılında başlayıp; 1760 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 11 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 6'sı vergi meselesiyle alakalı iken; 5'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 10. 7 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1171	1172	1173
Muharrem	1	-	-
Safer	-	-	1
Rebiülevvel	-	-	-
Rebiülahir	-	-	1
Cemaziyelevvel	1	1	-
Cemaziyelahir	1	2	-
Receb	-	-	-
Şaban	-	2	-

Ramazan	-	-	-
Şevval	-	1	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	3	6	2

Defterde bulunan 11 hükümden birine konu olan alacak verecek şikâyeti Raziye Hatun isimli kadın tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 253/2) . Kalan 10 şikâyet erkekler tarafından yapılmıştır. Müslümanların yaptığı şikâyetlerin yanı sıra bir adet şikâyetin de gayrimüslimler tarafından yapıldığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 225/1). Vergi şikâyetlerinden biri Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Mehmet Arif Efendi'ye aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 217/3). Amasya kazâ merkezinden yapılmış toplamda 8 şikâyet bulunurken; Ezinepazarı Nahiyesi'nden ve Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Ziyere Köyü'nden 2 adet şikâyetle bulunulduğu görülmektedir. İstanbul'dan da 1 şikâyet yapılmıştır.

8 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1760 yılında başlayıp; 1761 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 8). Toplamda bir yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 9 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 2'si vergi meselesiyle alakalı iken; 7'si alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 11. 8 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1173	1174
Muharrem	-	1
Safer	-	-
Rebiülevvel	1	-
Rebiülahir	1	-
Cemaziyelevvel	-	1
Cemaziyelahir	-	-
Receb	-	1
Şaban	1	-
Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-

Zilhicce	-	3
Toplam	3	6

Defterde konu ile alakalı şikâyetlerin tamamı erkekler tarafından yapılmışken; 4'ü Müslüman, 2'si ise gayrimüslimlere aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 8, 260/1, 260/2.). 2 adet vergi konulu şikâyet ve alacak verecek hükmündeki şikâyet isimleri belirtilmeyen kişiler tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 8, 166/3, 186/2). 6 şikâyet Amasya kazâ merkezinden yapılmıştır. 1 şikâyetin ise kazâyâ bağlı Zeytün Köyü'nden yapıldığı görülmektedir. İstanbul'dan ve İskilip'ten de 2 şikâyet yapılmıştır.

9 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1761 yılında başlayıp; 1763 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 9). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 11 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 6'sı vergi meselesiyle alakalı iken; 5'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 12. 9 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1175	1176	1177
Muharrem	-	-	-
Safer	1	-	1
Rebiülevvel	3	-	-
Rebiülahir	-	1	-
Cemaziyelevvel	1	1	-
Cemaziyelahir	1	1	-
Receb	-	-	-
Şaban	1	-	-
Ramazan	-	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	7	3	1

Defterdeki hükümlerden 7'si Müslüman erkeklerin şikâyetlerinden oluşmaktayken; bir

alacak verecek şikâyeti Hanife Hatun isimli kadın tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 9, 56/1). Hükümlerde gayrimüslimlere ait şikâyet bulunmamaktadır. Şikâyetlerden 7'si Amasya kazâ merkezinden yapılmışken; 3 şikâyet Argoma Nahiyesi'ne bağlı Kal'a Köyü, Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Köprüsü Köyü ile Geldigelen Yeniköy'den yapılmıştır. Amasya Kazası'na bağlı Ortaköy'den de 1 şikâyet bulunmaktadır. Hükümlerde yöneticilere ait şikâyete rastlanılmamıştır.

10 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1763 yılında başlayıp; 1765 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 9 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 6'sı vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 13. 10 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1177	1178
Muharrem	-	1
Safer	-	-
Rebiülevvel	-	-
Rebiülahir	-	-
Cemaziyelevvel	1	-
Cemaziyelahir	1	-
Receb	1	-
Şaban	1	-
Ramazan	1	-
Şevval	-	-
Zilkade	1	-
Zilhicce	2	-
Toplam	8	1

Defterde konu ile alakalı şikâyetlerin tamamı erkekler tarafından yapılmıştır. 8 şikâyet Müslüman erkeklere, bir şikâyet gayrimüslimlere aittir. Amasya Kazâsı Naibi Mevlana Hafız Abdürrahim Efendi tarafından yapılmış vergi konulu 1 şikâyet bulunmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10, 28/1). Şikâyetlerin 3 tanesinin Dergâh-ı muallâm kapıcıbaşları tarafından yapıldığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10, 57/1, 82/4, 99/1). 6 şikâyet Amasya

kazâ merkezinden yapılmıştır. Ezinepazarı Nahiyesi'nden 1, Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Yenice Köyü ve Hakala'dan 2 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

11 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1765 yılında başlayıp; 1767 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.11). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 8 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 5'i vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 14. 11 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1179	1180
Muharrem	-	1
Safer	1	-
Rebiülevvel	1	-
Rebiülahir	-	2
Cemaziyelevvel	-	-
Cemaziyelahir	1	-
Receb	-	-
Şaban	-	1
Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	1	-
Toplam	4	4

11 numaralı defterde konu ile alakalı şikâyetlerin tamamı Müslüman erkekler tarafından yapılmıştır. 5 şikâyet kazâ merkezinden yapılmışken; 1 şikâyetin kazâ merkezine bağlı Olus Köyü'nden, 2 şikâyetin Akdağ ve Geldigelen nahiyelerine bağlı, Köprü ve Lalan köyleri ile Bergoma Nahiyesi'ne bağlı (...) Köyü'nden yapıldığı görülmektedir.

12 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1767 yılında başlayıp; 1775 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.12). Toplamda sekiz yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 9 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 3'ü vergi meselesiyle alakalı iken; 6'sı alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 15. 12 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1181	1182
Muharrem	-	-
Safer	-	-
Rebiülevvel	3	-
Rebiülahir	1	-
Cemaziyelevvel	-	-
Cemaziyelahir	-	1
Receb	-	3
Şaban	-	1
Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	-	-
Toplam	4	5

Defterdeki 6 şikâyet Müslüman erkekler tarafından yapılmışken; 2 şikâyet gayrimüslimler tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 12, 240/1, 240/2), Amasya Kadısı Mevlana Seyyid Mustafa Efendi'ye ait alacak verecek şikâyeti bulunmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 12, 241/3). 7 şikâyet kazâ merkezinden yapılmışken; 1 şikâyet kazâ merkezine bağlı Hassı Köyü'nden yapılmışken; 1'i ise İstanbul'dan yapılmıştır.

13 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1775 yılında başlayıp; 1778 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.13). Üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 6 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 3'ü vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 16. 13 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1190	1191	1192
Muharrem	-	-	1
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	2

Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	1	-	-
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	-	-	-
Şaban	1	-	-
Ramazan	1	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	3	-	3

Defterdeki şikâyetlerden 5'i Müslüman erkekler tarafından yapılmışken; alacak verecek hükümlerinden biri gayrimüslime aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 13, 102/2). Şikâyetlerden 3'nün kazâ merkezinden yapıldığı görülmektedir. Kazâya bağlı Şahnegân Köyü'nden; Ezinepazarı Nahiyesi'ne bağlı Mahmatlar Köyü'nden ve Lâdik Nahiyesi'ne bağlı Gendigelen Köyü'nden 3 şikâyet yapılmıştır.

14 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1778 yılında başlayıp; 1780 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.14). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 3 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 2'si vergi meselesiyle alakalı iken; 1'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 17. 14 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1193	1194
Muharrem	-	-
Safer	-	-
Rebiülevvel	-	-
Rebiülahir	-	-
Cemaziyelevvel	-	-
Cemaziyelahir	1	-
Receb	-	-
Şaban	1	1

Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	-	-
Toplam	2	1

Hükümlerdeki şikâyetlerden 2'si Müslüman erkekler tarafından yapılmışken; bir alacak verecek şikâyeti gayrimüslimlere aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 14, 1/1). Amasya kazâ merkezinden 1, kazâya bağlı Sonok Köyü'nden 1 ve Ezinepazarı Nahiyesi'ne bağlı Efte Köyü'nden 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

15 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1780 yılında başlayıp; 1781 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.15). Bir yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 9 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 4'ü vergi meselesiyle alakalı iken; 5'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 18. 15 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1194
Muharrem	-
Safer	-
Rebiülevvel	-
Rebiülahir	-
Cemaziyelevvel	3
Cemaziyelahir	-
Receb	1
Şaban	1
Ramazan	-
Şevval	3
Zilkade	-
Zilhicce	1
Toplam	9

Hükümlerdeki şikâyetlerden 6'sı Müslüman erkeklere, biri Müslüman kadına aitken (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 15, 71/2); bir alacak verecek hükmü ile bir vergi şikâyeti de gayrimüslimlere aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 15, 19/3, 26/4). Şikâyetlerden 3'ü Amasya kazâ merkezinden yapılmıştır. Kazâ merkezine bağlı Kesran Köyü ile Çayköy Köyü'nden 2 şikâyet, Koçkaya Nahiyesi'ne bağlı (...) Köyü ile (...) Köyü'nden 2 şikâyet yapılmıştır. Argoma Nahiyesi'ne bağlı Kör Köyü'nden de 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir. İstanbul'dan da 1 adet şikâyet bulunmaktadır.

16 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1781 yılında başlayıp; 1783 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.16). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi meselesiyle ilgili 2 hüküm bulunmaktadır. Alacak verecek meselesiyle ilgili hükme rastlanılmamıştır.

Tablo 19. 16 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1194	1195	1196
Muharrem	-	-	-
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-
Cemaziyelahir	-	-	-
Receb	-	-	-
Şaban	1	-	-
Ramazan	-	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	-	-	1
Toplam	1	-	1

Vergi konulu hükümlerdeki şikâyetlerin Müslüman erkekler tarafından yapıldığı görülmektedir. Amasya kazâ merkezinden 1 şikâyet yapılmışken; Argoma Nahiyesi'ne bağlı Hamsomi Köyü'nden de 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

17 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1783 yılında başlayıp; 1786 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.17). Üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 7 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 4'ü vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 20. 17 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1198	1199	1200
Muharrem	-	-	-
Safer	-	3	-
Rebiülevvel	-	1	-
Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-
Cemaziyelahir	1	-	-
Receb	-	-	1
Şaban	-	-	-
Ramazan	-	-	-
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	1	-	-
Toplam	2	4	1

Şikâyetlerin tamamı Müslüman erkekler tarafından yapılmıştır. Kadınlara ve gayrimüslimlere ait şikâyete rastlanılmamıştır. 2 şikâyet Amasya kazâ merkezinden yapılmışken; Varay Nahiyesi'ne bağlı Emdük Köyü'nden 1, Argoma Nahiyesi'nden 1, Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Delühasan Köyü'nden ve Akviran Köyü'nden 1 şikâyet kaydı bulunmaktadır. 2 şikâyetin ise İstanbul'dan yapıldığı görülmektedir.

18 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1786 yılında başlayıp; 1793 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.18). Toplamda yedi yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 22 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 18'i vergi meselesiyle alakalı iken; 4'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 21. 18 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208
Muharrem	-	-	-	-	-	-	1	1
Safer	-	-	-	-	-	1	-	2
Rebiülevvel	-	1	-	-	-	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-	-	-	-	1	2
Cemaziyelevvel	-	1	-	-	-	-	2	-
Cemaziyelahir	1	-	-	-	-	-	-	-
Receb	-	-	-	-	-	-	-	-
Şaban	-	-	-	-	-	-	3	-
Ramazan	1	-	1	-	-	2	-	-
Şevval	-	-	-	-	-	-	1	-
Zilkade	-	-	-	-	-	-	-	-
Zilhicce	-	-	-	-	-	-	1	-
Toplam	2	2	1	-	-	3	9	5

Şikâyetlerin tamamı Müslüman erkekler tarafından yapılmıştır. Defterde, Kadınlara ve gayrimüslimlere ait şikâyete rastlanmamıştır. Amasya Kaza merkezinden 3 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Alevi, Ortaköy ve Kamis(?) köylerinden 3 adet; Lâdik Kazâsı 'ndan 1, Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Eğin, Davud, Delühasan ve Karluköy köylerinden 4, Ahidoğan Köyü'nden ise 2 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Akdağ Nahiyesi'ne bağlı İmi(?) ve Yenice köylerinden 2, Ezinepazarı Nahiyesi'ne bağlı Ahzalu(?) Köyü'nden 1, Olus Nahiyesi'ne bağlı Oğuzbaşobası Köyü'nden 1, Koçkayası Nahiyesi'ne bağlı Kemebükü(?) Köyü'nden 1, Bergoma Nahiyesi'ne bağlı Kal'a Köyü'nden 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Argoma Nahiyesine bağlı Hacısaray ve Emirömer köylerinden de 2 şikâyet yapılmıştır. Defterde Burusa şehrinden 1 şikâyet bulunmaktadır.

19 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1795 yılında başlayıp; 1796 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d.19). Bir yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 47 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 37'si vergi meselesiyle alakalı iken; 10'u alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 22. 19 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1209	1210	1211
Muharrem	-	2	-
Safer	-	6	4
Rebiülevvel	-	2	2
Rebiülahir	-	3	5
Cemaziyelevvel	-	3	1
Cemaziyelahir	-	1	1
Receb	-	-	-
Şaban	-	-	-
Ramazan	1	-	-
Şevval	3	-	-
Zilkade	2	3	-
Zilhicce	4	4	-
Toplam	10	24	13

Şikâyetlerin 44'ü erkeklere aitken; 2'si kadınlar tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 134/3, 134/4). Erkeklere ait şikâyetlerin 3'ünün gayrimüslimler tarafından yapıldığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 72/2, 73/4, 148/2). Amasya kazâ merkezinden yapılan şikâyet sayısı 11'dir. Kazâ merkezine bağlı Deveci Köy'ünden 1 şikâyet yapılmıştır. Geldigelen Nahiyesi'nden 3, bu nahiyeye bağlı Saray sekban(...), Fazlan, Körüklü, Emlük, Mumi, Olus, Kervansaray, Kızıoğlu, Yağmur, Gerger, Dualuk köylerinden 11; Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Adacık, Hakala ve Değirmenderesi köylerinden ve Sarular(...) Mezrası'ndan 4; Argoma Nahiyesi'ne bağlı Karanlu, Alacık, Haseki, (...)hacı, Avava, Emirlersaray, Cerimetağılı, Karacakaya, Akviran, Çayır, Körler, Güz ve Kuli köylerinden 14 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Olus Nahiyesi'ne bağlı Emlük, Emül ile Geçilü köylerinden 3 şikâyet yapılmıştır.

20 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1796 yılında başlayıp; 1803 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 20). Toplamda bir yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 23 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 17'i vergi meselesiyle alakalı iken; 6'sı alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 23. 20 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217
Muharrem	-	5	1	-	-	-	-
Safer	1	1	2	-	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-	-	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	1	-	-	-	-	-
Cemaziyelahir	1	1	-	-	-	-	2
Receb	-	2	-	-	-	-	-
Şaban	-	-	-	-	-	-	1
Ramazân	-	-	-	-	-	-	-
Şevval	-	1	-	-	-	-	-
Zilkade	-	3	-	-	-	-	-
Zilhicce	1	-	-	-	-	-	-
Toplam	3	14	3	-	-	-	3

Defterdeki 24 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmıştır. Bu şikâyetlerden 2'si gayrimüslimlere aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 20, 121/1, 189/2). Defterde dönemin Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Ahmet Efendi'ye ait bir şikâyet bulunduğu görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 20, 117/3). Amasya kazâ merkezinden 2, kazâ merkezine bağlı Hacıköy ve Hacı köylerinden 2, Hergere Köyü'nden 2 şikâyet yapılmıştır. Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Çeriköy, Kutluviran, Keçe, Yağmur, Miroğlu, Hakala ve Derecik köylerinden 8 şikâyet bulunmaktadır. Olus Nahiyesi'nden 1 şikâyet yapılmışken; Argoma Nahiyesi'nden 1 şikâyet yapılmışken; nahiyeye bağlı Karacakaya , (...), Sarular ve Alacık köylerinden 4; Akdağ Nahiyesi'nden 1, nahiyeye bağlı Hakala ve Değirmenderesi köylerinden 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Ayricâ (...) Nahiyesi'nden de 1 şikâyet yapılmıştır.

21 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1803 yılında başlayıp; 1805 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 21). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 5 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 2'si vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 24. 21 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1218	1219
Muharrem	-	-
Safer	-	1
Rebiülevvel	2	-
Rebiülahir	1	-
Cemaziyelevvel	-	-
Cemaziyelahir	-	-
Receb	-	1
Şaban	-	-
Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	-	-
Toplam	3	2

Defterdeki 5 şikâyetten 4'ü erkekler tarafından yapılmışken; biri kadın (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 21, 60/3) tarafından yapılmıştır. Gayrimüslimlere ait bir şikâyet görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 21, 148/2). Kalan şikâyetler Müslüman kadın ve erkeklere aittir. Amasya kazâ merkezinden 3 şikâyet görülmektedir. Diğer 2 şikâyet ise Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Buldukluk Köyü'nden ve Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Akdaş Köyü'nden yapılmıştır.

22 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1805 yılında başlayıp; 1809 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22). Defterde toplamda dört yıl kayıt tutulmuştur. Vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 12 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 8'i vergi meselesiyle alakalı iken; 4'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 25. 22 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1220	1221	1222	1223	1224
Muharrem	1	1	-	-	2
Safer	1	1	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-	-	-

Rebiülahir	-	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-	-	-
Cemaziyelahir	-	1	-	-	1
Receb	-	-	-	-	1
Şaban	-	-	-	-	-
Ramazan	-	-	-	-	-
Şevval	-	-	-	-	-
Zilkade	-	2	-	-	-
Zilhicce	-	-	-	1	-
Toplam	2	5	-	1	4

Defterdeki 12 şikâyetten 11'i erkekler, biri kadın tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22, 138/2). Bir tane gayrimüslime ait şikâyet görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22, 222/1). Amasya kazâ merkezinden 7 şikâyet, kazâya bağlı Adnan Köyünden 1 şikâyet görülmektedir. Argoma Nahiyesi'ne bağlı Adala ve Geçi köylerinden 2 adet; Varay Nahiyesi'ne bağlı Orta Köy'den ise 1 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Defterde İstanbul'dan yapılmış 1 şikâyet de bulunmaktadır.

23 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1809 yılında başlayıp; 1812 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 23). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 10 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 8'i vergi meselesiyle alakalı iken; 2'si alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 26. 23 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1224	1225	1226	1227
Muharrem	-	-	-	-
Safer	-	1	3	-
Rebiülevvel	-	-	1	-
Rebiülahir	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-	1
Cemaziyelahir	-	-	1	-
Receb	-	-	-	-

Şaban	-	-	1	1
Ramazan	-	-	-	-
Şevval	-	-	-	-
Zilkade	1	-	-	-
Zilhicce	-	-	-	-
Toplam	1	1	6	2

Defterdeki 10 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmıştır. Hükümlere konu olan alacak verecek şikâyetlerinden 2'si gayrimüslimlere aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 23, 147/1, 166/1). Amasya kazâ merkezinden 4 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Ziyere Köyünden 1; Argoma Nahiyesi'ne bağlı (...) Köyü'nden 1; Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Olus, Kazancı, Bekkoca köylerinden 3, Koçkayası Nahiyesi'ne bağlı Çaltulu Köyü'nden de 1 şikâyet yapılmıştır.

24 numaralı defterdeki hükümler miladi 1813 yılında başlayıp; 1814 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 24). Toplamda bir yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 9 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 7'si vergi meselesiyle alakalı iken; 2'si alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 27. 24 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1227	1228
Muharrem	-	-
Safer	1	-
Rebiülevvel	-	1
Rebiülahir	-	1
Cemaziyelevvel	-	1
Cemaziyelahir	-	-
Receb	1	-
Şaban	1	-
Ramazan	1	-
Şevval	1	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	-	-

Toplam	5	3
--------	---	---

Defterdeki 9 şikâyetin 7'si erkekler; biri kadın tarafından yapılmıştır. Gayrimüslimlere ait şikâyete rastlanmamıştır. Amasya kazâ merkezinden 4 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Kızılkışlacık Köyü'nden 1, Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Dağsaray, Saraysekban ve Delihasan köylerinden 3 adet şikâyet yapılmıştır. Zahide Hatun isimli kadının alacak verecek konusunun geçtiği hükümdeki şikâyet ise İstanbul'dan yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 24, 55/5).

25 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1814 yılında başlayıp; 1817 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 25). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde, vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 11 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 10'u vergi meselesiyle alakalı iken; 1'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 28. 25 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1220	1130	1231	1232
Muharrem	-	-	-	1
Safer	1	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	2	-
Rebiülahir	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	1	1	-	-
Cemaziyelahir	-	-	-	-
Receb	-	1	-	-
Şaban	-	-	1	-
Ramazan	-	1	-	-
Şevval	-	-	-	-
Zilkade	-	2	-	-
Zilhicce	-	-	-	-
Toplam	2	5	3	1

Defterde bulunan 11 şikâyetin 10'u erkekler; biri kadın tarafından yapılmıştır. Gayrimüslimlere ait bir şikâyet bulunmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 25, 106/1). Amasya kazâ merkezinden 6 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı

(...), (...), (...) ve Hacıköyü köylerinden 4 adet; Ezinepazarı Nahiyesi'nden 1 şikâyet bulunmaktadır.

26 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1817 yılında başlayıp; 1820 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 26). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 13 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 8'i vergi meselesiyle alakalı iken; 5'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 29. 26 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1232	1233	1234	1235
Muharrem	-	-	-	-
Safer	-	-	-	-
Rebiülevvel	-	2	-	-
Rebiülahir	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	1	1	-
Cemaziyelahir	-	-	-	-
Receb	-	-	-	-
Şaban	1	2	-	-
Ramazan	-	-	1	-
Şevval	-	-	-	1
Zilkade	-	-	1	-
Zilhicce	2	-	1	-
Toplam	3	5	4	1

13 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmışken; bunların 2'si gayrimüslimler tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 26, 42/1, 42/2). Amasya kazâ merkezinden 8 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Ahren Köyü'nden 1 şikâyet yapılmıştır. Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Hüsnü(?) ve Delihasan köylerinden 2 şikâyet görülmekteyken; Argoma Nahiyesi'ne bağlı (...) Köyü'nden 1 şikâyet yapılmıştır. Ayrıca İstanbul'dan yapılmış 1 şikâyet de bulunmaktadır.

27 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1820 yılında başlayıp; 1822 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 27). Defterde toplamda iki yıl kayıt tutulmuştur.

Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 11 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 5'i vergi meselesiyle alakalı iken; 6'sı alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 30. 27 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1235	1236	1237
Muharrem	-	-	-
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-
Rebiülahir	1	-	-
Cemaziyelevvel	-	1	-
Cemaziyelahir	1	-	1
Receb	1	-	-
Şaban	-	2	-
Ramazan	-	1	-
Şevval	2	-	-
Zilkade	-	1	-
Zilhicce	-	-	-
Toplam	5	5	1

11 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmışken; bunların 2'si gayrimüslimler tarafından yapılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 27, 178/2, 274/1). Amasya kazâ merkezinden 6 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Elvançelebi Köyü'nden 1 şikâyet yapılmıştır. Geldigelen Nahiyesi'ne nahiyeye bağlı Çavuş ve Şencişler köylerinden 2 şikâyet görülmektedir. Argoma Nahiyesi'ne bağlı Adala Köyü'nden 1; İstanbul şehrinden de 1 şikâyet bulunmaktadır.

28 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1822 yılında başlayıp; 1826 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 28). Toplamda dört yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 6 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin biri vergi meselesiyle alakalı iken; 5'i alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 31. 28 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1237	1238	1239
Muharrem	-	-	-
Safer	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	1
Cemaziyelahir	-	2	-
Receb	-	-	1
Şaban	-	-	-
Ramazan	-	-	1
Şevval	-	-	-
Zilkade	-	-	-
Zilhicce	1	-	-
Toplam	1	2	3

6 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmıştır. Gayrimüslimlere ait şikâyete rastlanmamıştır. Amasya kazâ merkezinden 4 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Koçkayası Köyü'nden 1 şikâyet yapılmıştır. Hakla'ya⁸ bağlı Oya Köyü'nden 1 şikâyet görülmektedir.

29 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1826 yılında başlayıp; 1830 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 29). Toplamda dört yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 8 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin 5'i vergi meselesiyle alakalı iken; 3'ü alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 32. 29 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1242	1243	1244	1245
Muharrem	-	-	1	-

⁸ Hakla isimli yerleşim yerinin kazâ ya da nahiye olduğu belirtilmemiştir. (Bkz. BOA. DVNS. AHK. SS, d. 28, 19/3)

Safer	-	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-	-
Rebiülahir	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-	1
Cemaziyelahir	-	-	-	1
Receb	-	-	-	1
Şaban	-	-	-	-
Ramazan	-	-	-	-
Şevval	-	-	1	1
Zilkade	1	-	-	-
Zilhicce	1	-	-	-
Toplam	2	-	2	4

8 şikâyetin tamamı erkekler tarafından yapılmışken; gayrimüslimlere ait bir şikâyet bulunmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 29, 123/1). Amasya kazâ merkezinden 3 şikâyet yapıldığı görülmektedir. Kazâ merkezine bağlı Hacı ve Buri köylerinden 2 şikâyet, Geldigelenabad Nahiyesi'ne bağlı Elvançelesi Köyü'nden 1; Argoma Nahiyesi'ne bağlı Salur ve Hullar köylerinden de 2 şikâyet bulunmaktadır.

30 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1830 yılında başlayıp; 1834 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 30). Toplamda üç yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 1 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümdeki şikâyet alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 33. 30 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1247
Muharrem	-
Safer	-
Rebiülevvel	-
Rebiülahir	-
Cemaziyelevvel	1
Cemaziyelahir	-

Receb	-
Şaban	-
Ramazan	-
Şevval	-
Zilkade	-
Zilhicce	-
Toplam	1

Defterdeki alacak verecek konulu bir şikâyet Ogram oğlu Dimitri isimli gayrimüslime aittir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 30, 91/1). Hükme konu olan şikâyet Amasya kazâ merkezinden yapılmıştır.

31 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1834 yılında başlayıp; 1836 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 31). Toplamda iki yıl kayıt tutulan defterde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 2 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerdeki şikâyetler vergi meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 34. 31 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1251
Muharrem	-
Safer	1
Rebiülevvel	-
Rebiülahir	-
Cemaziyelevvel	-
Cemaziyelahir	-
Receb	-
Şaban	-
Ramazan	-
Şevval	-
Zilkade	1
Zilhicce	-
Toplam	2

2 şikâyetin biri Ümmügülsüm isimli kadına aitken; diğer şikâyet ise Müslüman bir erkeğe aittir. Şikâyetlerden biri Amasya kazâ merkezine bağlı Çorlu Köyü'nden yapılmıştır. Diğer şikâyetin ise Argoma Nahiyesi'ne bğlı Kal'a Köyü'nden yapıldığı görülmektedir.

32 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1836 yılında başlayıp; 1842 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 32). Toplamda altı yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 3 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerdeki şikâyetler alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 35. 32 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1254	1255
Muharrem	1	-
Safer	1	1
Rebiülevvel	-	-
Rebiülahir	-	-
Cemaziyelevvel	-	-
Cemaziyelahir	-	-
Receb	-	-
Şaban	-	-
Ramazan	-	-
Şevval	-	-
Zilkade	-	-
Zilhicce	-	-
Toplam	2	1

3 şikâyetin tamamı Müslüman erkeklere aittir. Şikâyetlerin 2'si Amasya kazâ merkezinden yapılmıştır. Amasya kazâ merkezine bağlı Sarıovan Köyü'nden de 3 şikâyet yapıldığı görülmektedir.

33 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1842 yılında başlayıp; 1847 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 33). Beş yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 2 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerdeki şikâyetler vergi meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 36. 33 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1260
Muharrem	1
Safer	-
Rebiülevvel	-
Rebiülahir	1
Cemaziyelevvel	-
Cemaziyelahir	-
Receb	-
Şaban	-
Ramazan	-
Şevval	-
Zilkade	-
Zilhicce	-
Toplam	2

2 hükme konu olan şikâyetlerden birini Rahip Yovanikos isimli gayrimüslimden bir din görevlisinin yaptığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 33, 80/1). 2 şikâyet Amasya kazâ merkezine bağlı (...) ile Hona köylerinden yapılmıştır.

35 numaralı defterdeki kayıtlar miladi 1854 yılında başlayıp; 1863 yılında sona ermektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 34). Toplamda beş yıl kayıt tutulan defterde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 3 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerdeki şikâyetler alacak verecek meselesinden oluşmaktadır.

Tablo 37. 35 Numaralı Defterde Hükümlerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

Aylar	1271	1272	1273	1274	1275	1276
Muharrem	-	-	-	-	-	-
Safer	1	-	-	-	-	-
Rebiülevvel	-	-	-	-	-	2
Rebiülahir	-	-	-	-	-	-
Cemaziyelevvel	-	-	-	-	-	-

Cemaziyelahir	-	-	-	-	-	-
Receb		-	-	-		-
Şaban	-	-	-	-	-	-
Ramazan	-	-	-	-	-	-
Şevval	-	-	-	-	-	-
Zilkade	-	-	-	-	-	-
Zilhicce	-	-	-	-	-	-
Toplam	1	-	-	-	-	2

Defterdeki 3 şikâyet kazâ merkezinden yapılmıştır. Şikayetlerin tamamı Müslüman erkeklere aittir.

II. BÖLÜM

2. İKTİSADİ KONULARA DAİR ŞİKÂyetLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde vergi ve alacak verecek meseleleriyle ilgili Amasya Kazâsına ait toplam 332 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerden 209'u vergi meselesinden oluşmaktayken; 123'ü alacak verecek konusunu ihtiva etmektedir. 4, 16, 31 ve 33 numaralı defterlerde Amasya Kazâsı'na ait vergi konusuyla ilgili hüküm bulunmamaktadır. 30, 32 ve 35 numaralı defterlerde de alacak verecek meseleleriyle ilgili Amasya Kazâsı'na ait hükme rastlanmamıştır. Konuyla alakalı en az hüküm 30 numaralı defterde bulunmaktayken; en fazla hüküm ise 19 numaralı defterdedir. 30 numaralı defterde 1 hüküm varken; 19 numaralı defterde 47 hüküm yer almaktadır.

Tablo 38. Vergi ve Alacak Verecek Meselelerinin Sayısal Dağılımı

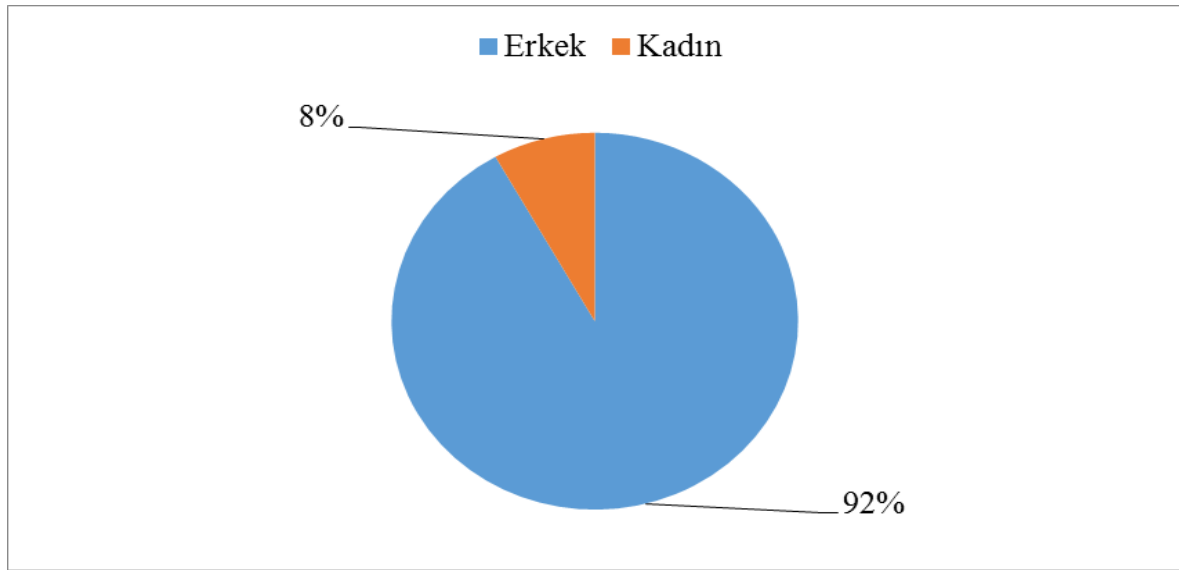
1 Numaralı Defter		2 Numaralı Defter		3 Numaralı Defter		4 Numaralı Defter		5 Numaralı Defter	
Vergi	6	Vergi	6	Vergi	5	Vergi	4	Vergi	12
Alacak	9	Alacak	2	Alacak	2	Alacak	-	Alacak	8
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	15	Toplam	8	Toplam	7	Toplam	4	Toplam	20
6 Numaralı Defter		7 Numaralı Defter		8 Numaralı Defter		9 Numaralı Defter		10 Numaralı Defter	
Vergi	3	Vergi	6	Vergi	2	Vergi	6	Vergi	6
Alacak	3	Alacak	5	Alacak	7	Alacak	5	Alacak	3
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	6	Toplam	11	Toplam	9	Toplam	11	Toplam	9
11 Numaralı Defter		12 Numaralı Defter		13 Numaralı Defter		14 Numaralı Defter		15 Numaralı Defter	
Vergi	5	Vergi	3	Vergi	3	Vergi	2	Vergi	4
Alacak	3	Alacak	6	Alacak	3	Alacak	1	Alacak	5
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	8	Toplam	9	Toplam	6	Toplam	3	Toplam	9
16 Numaralı Defter		17 Numaralı Defter		18 Numaralı Defter		19 Numaralı Defter		20 Numaralı Defter	
Vergi	2	Vergi	4	Vergi	18	Vergi	37	Vergi	17
Alacak	-	Alacak	3	Alacak	4	Alacak	10	Alacak	6
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	2	Toplam	7	Toplam	22	Toplam	47	Toplam	23

21 Numaralı Defter		22 Numaralı Defter		23 Numaralı Defter		24 Numaralı Defter		25Numaralı Defter	
Vergi	2	Vergi	8	Vergi	8	Vergi	7	Vergi	10
Alacak	3	Alacak	4	Alacak	2	Alacak	2	Alacak	1
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	5	Toplam	12	Toplam	10	Toplam	9	Toplam	11
26 Numaralı Defter		27 Numaralı Defter		28 Numaralı Defter		29 Numaralı Defter		30Numaralı Defter	
Vergi	8	Vergi	5	Vergi	1	Vergi	5	Vergi	-
Alacak	5	Alacak	6	Alacak	5	Alacak	3	Alacak	1
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek		Verecek	
Toplam	13	Toplam	11	Toplam	6	Toplam	8	Toplam	1
31 Numaralı Defter		32 Numaralı Defter		33 Numaralı Defter		35Numaralı Defter		Genel Toplam	
Vergi	2	Vergi	-	Vergi	2	Vergi	-	209	
Alacak	-	Alacak	3	Alacak	-	Alacak	3	123	
Verecek		Verecek		Verecek		Verecek			
Toplam	2	Toplam	3	Toplam	2	Toplam	3	332	

2.1. Alacak Verecek Meseleleri

İktisadi konuların başında alacak verecek meseleleri gelmektedir. İncelenen dönem içerisinde alacak verecek meselelerinin cinsiyete, şikâyetin yapıldığı yerleşim yerine ve şikâyet edenlerin dini durumlarına göre sayısal verilerine ulaşılmıştır. Aşağıdaki grafikte alacak verecek meselelerinin cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

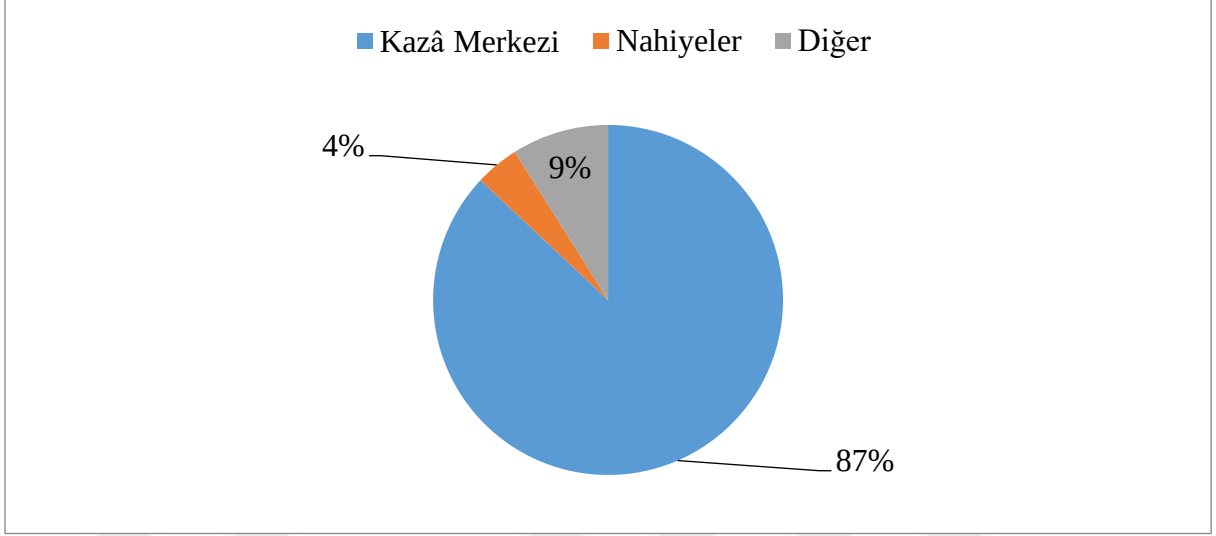
Grafik 1. Alacak Verecek Meselelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Alacak verecek meselelerini içeren hükümlerde %92 ile en çok şikâyeti yapan kesim erkekler olarak görülmektedir. Erkekler toplamda 113 şikâyet yapmışken; Kadınların şikâyetleri 10'dur. Bu toplam şikâyetin %8'ni ihtiva etmektedir. Bu durum kadınların sosyal ve ekonomik hayatta erkekler kadar aktif olmadıklarını düşündürmektedir.

Alacak verecek meselelerini ihtiva eden hükümlerde kazâ merkezi ve nahiyelelerden yapılan şikâyetlerin dağılımı da aşağıdaki tabloda görülmektedir.

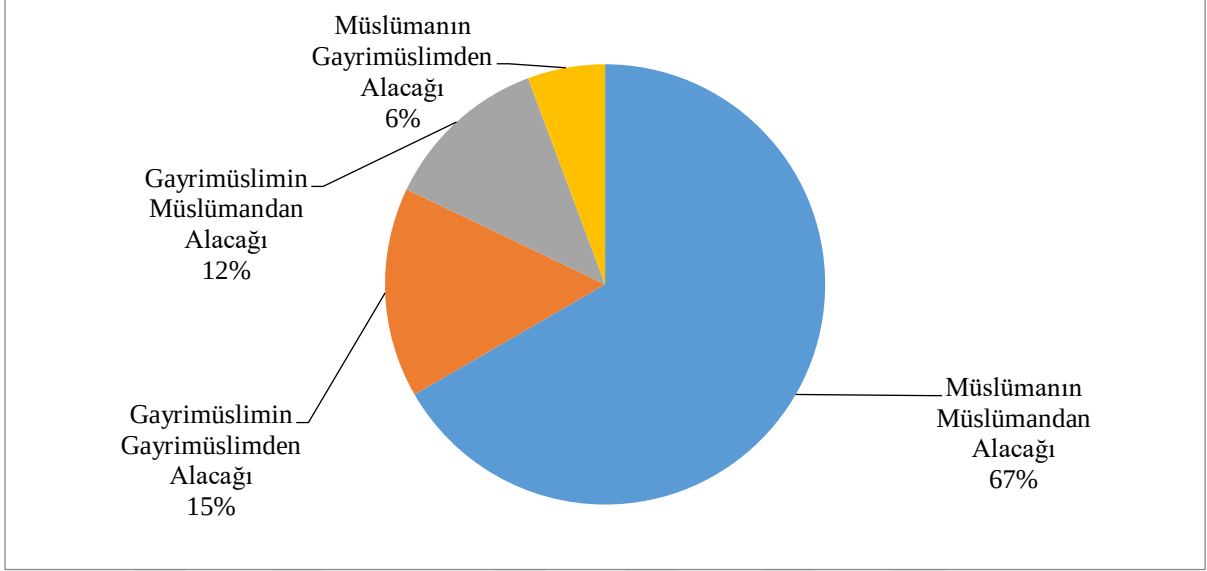
Grafik 2. Alacak Verecek Meselelerinin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

Alacak verecek meselelerine dair şikâyetler toplam 123 adettir. Bu şikâyetlerin % 87'si kazâ merkezinden yapılmış ve 107 adet hükmü ihtiva etmektedir. Nahiye'den gelen 5 şikâyet ise toplam hükümlerin %4'ünü oluşturmaktadır. 9 şikâyet İstanbul'dan yapılmıştır. Birer şikâyet de Lâdik ve Burusa'dan yapılmış olup; bu üç şehirden yapılan şikâyetler, toplam şikâyetin %9'una tekabül etmektedir. Bu veriler dikkate alındığında kazâ merkezindeki nüfusun daha fazla olduğu ve şikâyetlerin çoğunlukla kazâ merkezinde yoğunlaştığı sonucu çıkarılabilir.

Osmanlı toplumu Müslüman, Hristiyan, Süryani ve Yahudi gibi birçok dini inanışa sahip milletten oluşmaktaydı. Dolayısıyla bu kimseler arasında sosyal ve ekonomik hayatın gerektirdiği paylaşımlar hiç şüphesiz yaşanmaktaydı. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde Amasya Kazâsı'na ait alacak verecek meseleleriyle ilgili şikâyetleri yapan kişilerin dini inançlarına göre dağılımı aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Grafik 3. Alacak Verecek Meselelerinin Dini Dağılımı

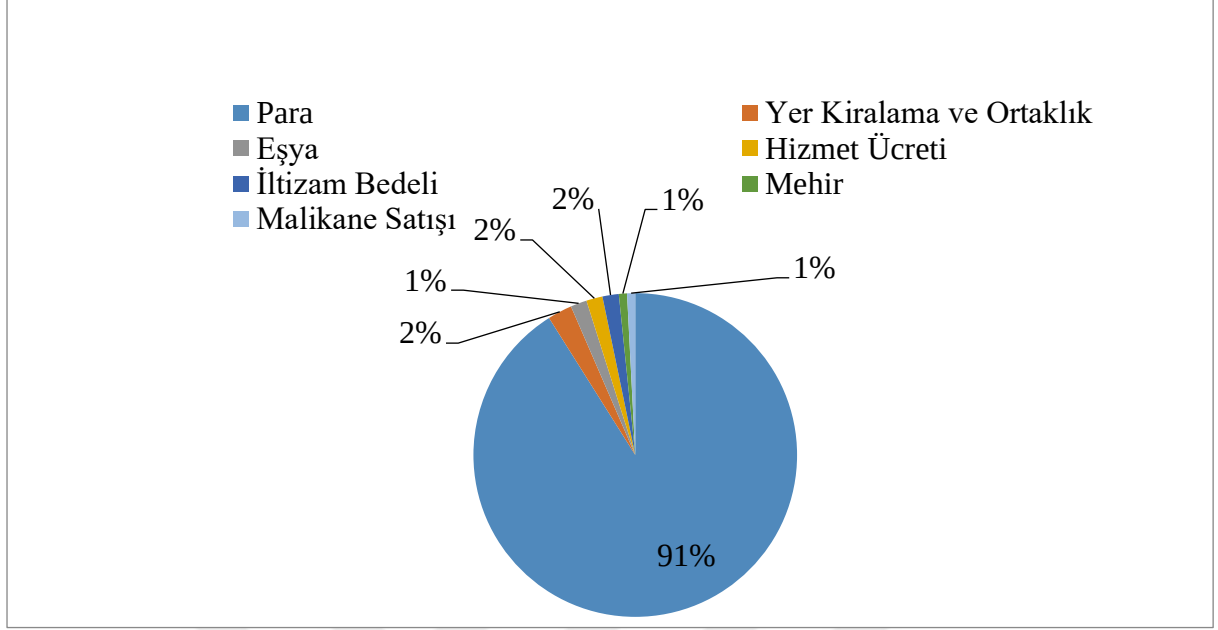

Alacak verecek meselelerinin dini dağılımına bakıldığında, Müslümanın Müslümandan alacağını içeren şikâyetler toplam yapılan şikâyetlerin %67'sini ihtiva etmektedir. Bu şikâyetler 82 hükümde geçmektedir. Gayrimüslimin gayrimüslimden alacağını içeren şikâyetler 19 hükümde bulunmakta ve toplam şikâyetin % 15'ini içermektedir. Gayrimüslimlerin Müslümanlardan alacağıyla ilgili şikâyetin oranı % 12'dir ve 15 hükümden oluşmaktadır. Müslümanın gayrimüslimden alacağını içeren hüküm ise 7 olarak görülüp; toplam şikâyetin % 6'sına tekabül etmektedir.

Hükümlerde Müslüman kadınlardan da alacaklıların olduğu görülmektedir. Mesela 1758 tarihli Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadınlara yazılan hükümde İstanbul'da ikamet eden Raziye Hatun, ölen babasının alacağı olan ve miktarı belirtilmeyen borcun tahsili için şikâyetinde bulunmuştur. Hükümde borcun tahsil edilerek Raziye Hatun'a ödenmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 253/2).

Sivas Ahkâm Defterleri'nde Amasya Kazâsı ve kazâya bağlı nahiye, köy gibi yerleşim yerlerinden alacak verecek meselesiyle ilgili yapılmış şikâyetleri içeren toplam 123 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerde, alacak verecek meselesi içerisinde nakit para, mâlikâne satışı, tarla kiralama ve tarla ortaklığı, eşya, hizmet karşılığı ücret, iltizam bedeli ve mehir konularındaki alacaklara dair şikâyetlere ulaşılmıştır. Alacak verecek meselelerinde geçen konu başlıkları miktarları ve yüzdelik dağılımlarıyla birlikte aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 4. Alacak Verecek Meselelerinin Konulara Göre Dağılımı

Alacak verecek meselesini içeren hükümlerde en fazla şikâyet para alacağı konusunda yapılmıştır. Alacaklar içinde para, şikâyetlerin toplamının % 91'ini ihtiva etmekte olup toplamda 112 adettir. Yer kiralama ve ortaklık konusundan 3 şikâyet olup %3'e tekabül etmektedir. Eşya alacağından 2, belli bir hizmet karşılığında 2, iltizam bedeli olarak 2, mâlikâne satışından 1 ve mehir alacağı olarak 1 şikâyet bulunmaktadır.

İncelenen hükümler içerisinde alacak verecek konusunu ihtiva eden şikâyetlerde alacaklara konu olan nakit para, mâlikâne satışı, tarla kiralama ve tarla ortaklığı, eşya, hizmet karşılığı ücret ve iltizam bedelinin Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri içerisindeki miktar dağılımı aşağıdaki tabloda cins ve miktar olarak gösterilmiştir.

Tablo 39. Alacak Verecek Meselelerinin Konu ve Miktar Dağılımı

1 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

Hüküm No	Alacağın Cinsi	Alacağın Miktarı
38/2	Para	150 Kuruş
60/5	Para	120 Kuruş
143/1	Para	Bir Miktar
159/1	Para	450 Kuruş
170/3	Para	260 Kuruş
190/5	Mâlikâne Satışı	400 Kuruş
199/2	Para	30 ve 15 Kuruş

252/3	Eşya	-
264/5	Para	1.500 kuruş
2 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
110/2	Para	-
349/1	Hizmet Ücreti	2030 Kuruş
3 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
		469 Kuruş
		200 Kuruş
13/3	Para	150 Kuruş
		80 Kuruş
		70 Kuruş
		30 Kuruş
323/2	Para	100 Kuruş
5 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
14/1	Para	3.403 Kuruş
33/1	Para	3.838 Kuruş
59/5	Para	3.800 Kuruş
79/1	Para	4.338 Kuruş
161/3	Para	800 Kuruş
204/3	Para	80 Kuruş
267/2	Yer Kiralama ve Ortaklık	40 Kuruş
292/1	Para	Bir Miktar
6 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
26/2	Para	560 Kuruş
89/3	Para	Bir Miktar
233/2	Para	1445 Kuruş
7 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
20/1	Para	7.240 Kuruş
225/1	Hizmet Ücreti	300 Kuruş
253/2	Para	Bir Miktar
266/4	Para	3.000 Kuruş
327/3	Para	230 Kuruş
8 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
2/4	Kiraya Verilen Çiftlik Bedeli	155 Kuruş (Senelik)
42/1	İltizam Bedeli	300 Kuruş
47/2	Para	Bir Miktar
116/3	Para	150 Kuruş
186/2	Para	3.500 Kuruş
260/5	Para	12.817 Kuruş

9 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

19/2	Para	1.500 Kuruş
29/3	Para	750 Kuruş
56/1	Para	7.500 Kuruş
70/2	Para	300 Kuruş
199/1	Para	40 Kuruş
		120 Kuruş
		300 Kuruş

10 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

57/1	İltizam Bedeli	120 Kuruş
99/4	Para	530 Kuruş
159/1	Para	2.514 Kuruş 3 Rub

11 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

10/3	Borç karşılığında rehin verilen bağın istenmesi	-
51/3	Para	3.250 Kuruş
83/4	Para	2.500 Kuruş

12 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

44/3	Para	3.600 Kuruş
47/3	Para	4.500 Kuruş
		772 Kuruş
69/1	Para	906 Kuruş
		1.175 Kuruş
230/2	Para	500 Kuruş
		625 Kuruş
241/3	Para	1.230 Kuruş
		40 Kuruş
		40 Kuruş
256/4	Para	50 Kile Hint
		27 Kile Hint
		2 Kile Şair

13 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

102/2	Para	3.550 Kuruş
126/2	Kiraya Verilen Tarla	50 Kile Mahsul
343/3	Para	280 Kuruş

14 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

1/1	Para	82 Kuruş
-----	------	----------

15 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

19/3	Para	705 Buçuk Kuruş
53/4	Para	4.500 Kuruş

63/3	Para	140 Kuruş
71/2	Mehir	150 Kuruş
102/1	Para	2.934 Kuruş

17 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

127/1	Para	4.500 Kuruş
144/1	Para	3.108 Kuruş
144/2	Para	2.172 Kuruş

18 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

63/2	Para	1.470 Kuruş
164/2	Para	1.450 Kuruş
224/3	Para	3.500 Kuruş
317/1	Para	Bir Miktar

19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

2/1	Para	230 Kuruş
20/2	Para	130 Kuruş
58/1	Para	600 Kuruş
72/2	Para	595 Kuruş
73/3	Para	4.000 Kuruş
134/3	Para	500 Kuruş
134/4	Para	15.000 Kuruş
148/2	Para	2.380 Kuruş
178/4	Para	9.000 Kuruş
186/2	Para	480 Kuruş

20 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

56/2	Para	9.000 Kuruş
80/1	Para	680 Kuruş
121/1	Para	20 Kuruş
189/2	Para	500 Kuruş
275/3	Para	5.725 Kuruş
		2.225 Kuruş
286/1	Para	3.500 Kuruş
		5.700 Kuruş

21 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

44/1	Para	1.900 Kuruş
60/3	Para	1.500 Kuruş
148/2	Para	1.800 Kuruş

22 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri

138/2	Para	200 Kuruş
222/1	Para	6.450 Kuruş

222/2	Para	600 Kuruş
277/1	Para	10.176 Kuruş
23 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
147/1	Eşya	275 Kuruş Değerinde
166/1	Para	1.200 Kuruş
24 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
		200 Kuruş
5/4	Para	150 Kuruş
		230 Kuruş
55/5	Para	8.000 Kuruş
25 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
106/1	Para	4.350 Kuruş
26 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
42/1	Para	35.850 Kuruş
45/2	Para	3.695 Kuruş
122/1	Para	3.695 Kuruş
138/3	Para	2.000 Kuruş
215/4	Para	5.085 Kuruş
27 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
81/1	Para	1.200 Kuruş
81/2	Para	100 Kuruş
154/1	Para	2.100 Kuruş
178/2	Para	100 Kuruş
204/1	Para	500 Kuruş
274/1	Para	30.000 Kuruş
28 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
31/1	Para	580 Kuruş
32/1	Para	11.200 Kuruş
100/1	Para	14.000 Kuruş
107/1	Para	85 Kuruş
122/3	Para	1.000 Kuruş
29 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
		30 Kuruş
		1.200 Kuruş
123/1	Para	4.700 Kuruş
		4.788 Kuruş
		21.363 Kuruş
		50.570 Kuruş
189/1	Para	2.600 Kuruş

214/1	Para	8.000 Kuruş
30 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
91/1	Para	4.000 Kuruş
32 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
153/1	Para	13.080 Kuruş
157/3	Para	3.400 Kuruş
212/1	Para	4.000 Kuruş
35 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri		
7/1	Para	6.375 Kuruş
116/1	Para	35.000 Kuruş
116/3	Para	35.000 Kuruş

Alacak verecek meselelerini ihtiva eden hükümlerde genellikle borç para alışverişi görülmektedir. Hükümlerde deyn⁹, istikrâz¹⁰ ve karz¹¹ olarak betimlenen alacaklar ödünç, borç ve faizle para alış verişinden oluşan borçlanmayı ifade etmektedir. Hükümlerde en fazla borç miktarının 50.570 kuruş olduğu görülmektedir. 1826 tarihli Amasya ve Zile Naibi'ne yazılan hükümde Amasya Kazâsı'ndan gayrimüslim (...) ve Nurs isimli kişiler yine Amasya Kazâsı'ndan gayrimüslim ve Müslüman halktan olan bazı kişilerden 30 kuruş ile 50.570 kuruş arasında değişen miktarlarda alacaklarının tahsilini istemişlerdir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 29, 123/1).

Hükümlerde görülen en az borç miktarının ise 20 kuruş olduğu görülmektedir. 1797 tarihli Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Amasya Kazâsı'na bağlı Hacıköy Köyü'nden gayrimüslim halktan olan (...) ve (...) isimli kişiler yine Hacıköy'de ikamet etmekte olan Manok (...), (...) ve Kirkor isimli gayrimüslimlerden 20 kuruş alacaklarının olduğunu belirterek miktarın tahsil edilerek kendilerine verilmesini istemişlerdir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 20, 121/1).

İncelenen hükümlerde borçların tahsili için bir vekilin görevlendirildiği ve alınacak miktarın vekile teslim edilmesinin istendiği şikâyetlere de rastlanmıştır. Mesela 1760 tarihli Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde İskilip'te ikamet eden Ali ve Mahmut kardeşlerden Ali'nin Amasya'da bulunan Yörgüç Paşa Vakfı'nın mütevellileri olan

⁹ Deyn: Borç (Devellioğlu 2010:207).

¹⁰ İstikrâz: Ödünç para alma, alınma. Faizle para alma (Devellioğlu 2010: 527).

¹¹ Karz (Karzen): Borç olarak (Ünal 2010: 384).

Hacı Ali ve Ahmet'ten alacağı olan 150 kuruşun vekilleri Hacı Süleyman isimli kişiye teslim edilmesini istedikleri görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 8, 116/3).

Kadınların para alacak vereceğiyle ilgili yaptığı şikâyetle örnek olarak 1758 tarihli Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde görülmektedir. İstanbul'da ikamet eden Raziye Hatun, babası Amasya Kadısı Osman Efendi'nin, Amasya'da âyan olan Abdulgani, Süleyman ve Hacı Efendizâde Ahmed isimli kişilerden bir miktar alacağının olduğunu söylemiştir. Paranın tahsil edilerek vekili Mehmed Hıfzı'ya teslim edilmesini istemiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 253/2).

İncelenen hükümlerde kadınların yaptığı şikâyetler arasında sadece para alacak vereceğiyle ilgili kayıt bulunmamaktadır. Hükümler arasında dikkat çekici olan diğer bir mesele ise mehir alacağının tahsili ile ilgili yapılan şikâyeti ihtiva etmektedir. Mehr, sözlükte evlilik akdi sırasında erkeğin kadına verdiği nikâh bedeli olarak tanımlanmaktadır (Devellioğlu, 2010: 698). İslam hukukunun evlilik akdi sırasında kadına tanıdığı hak olan mehirle kadın para, eşya, mal ya da bir mülkün kullanım hakkı gibi isteklerde bulunabilirdi (Aydın, 2003: 389/391). Osmanlı Devleti özelinde bakıldığında mehir, nikâh için verilen bir izinnâmenin¹² arkasına kararlaştırılan miktar olarak yazılmıştır (Özçelik, 2013: 13).

1780 tarihli Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Amasya sâkinlerinden Fatma Hatun'un önceki evliliğinden olan mehir hakkının tahsilini istediği görülmektedir. Fatma Hatun şikâyetinde eski kocası Hüseyin'den alacağı mehri, kendisine vermediğini belirtmiştir. Halen eşi olan İbrahim'i vekili tayin ederek mehir alacağının vekiline teslim edilmesini istemektedir. Hükümde mehir alacağının tahsil edilerek vekile teslim edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 15, 71/2).

İncelenen hükümlerdeki diğer bir konu ise iltizam bedelinin tahsilinin istendiği alacak verecek meselesidir. Osmanlı Devleti 17. yüzyılın başlarından itibaren belirginleşen bütçe açıkları neticesinde iltizam¹³ sistemini bir iç borçlanma şeklinde kullanmıştır (Pamuk, 2001:

¹² Kanuni Sultan Süleyman zamanında resmileşen; fakat evlilik akdi için zorunlu olmayan izin kâğıdı (Özçelik, 2013: 13). Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde nikâh kıyma kadının verdiği izinle yapılmaktaydı. Yıldırım Bayezid döneminde mahkeme harçları listesinde resm-i nikâh(nikâh harcı) adı altında bir bedel alınmıştır. Kanûni döneminde bu izin sistemli hale getirilmiş ve evlenecek kimselerin evlenmelerine mani olacak bir hallerinin olup olmadığını belirten bir izinnâme hazırlanması uygun görülmüştür. Bu izinnâme ile nafaka, mehir, ıddet, veraset gibi nikâh ve sonrasını ilgilendiren hukuki süreçler için zemin hazırlanmıştır (Ekinci, 2006: 46-47)

¹³ İltizam: bir kimsenin devlete ait bir vergi gelirini yıllık ödenecek bir bedel karşılığında toplama yetkisini

137). Hükümlerde iltizam sistemiyle alakalı şikâyetlere de rastlanılmıştır. Mesela 1763 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde dergâh-ı muallam kapıcılarından Mehmet Emin'in sahibi olduğu zeametini Amasya'da ikamet eden (...) vakfının mütevellisi Seyyid Mehmet'e yüz yirmi kuruşa iltizama vermiştir. Mehmet Emin Geldigelen Nahiyesi'nde ikamet eden Avados ve Korukçu(?) isimli gayrimüslimleri borcunu tahsil için göndermiş fakat borçlunun öldüğü anlaşılmıştır. Hükümde iltizam bedeline konu olan alacak miktarının ölen Seyyid Mehmed'in mirasından tahsil edilerek vekillere teslim edilmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10, 57/1).

Hükümlerde mâlikâne satışı üzerinden oluşan borçlanmaya örnek olacak şikâyetlere de rastlanılmıştır. Mesela Amasya Kadısı'na ve Amasya Mütesellimi'ne yazılan 1743 tarihli hükümde Seyyid Mustafa isimli kişi Merzifonabad Kazâsı'nda sahibi olduğu mâlikânesini Amasya'da oturan Köklez oğlu Mustafa'ya dört yüz kuruş karşılığında satmıştır. Seyyid Mustafa mâlikâne satışıyla istediği meblağı Mustafa'dan alamamış, parasının tahsil edilerek vekili Amasya kethüdâyeri Rahvanzâde Ahmet'e teslim edilmesini istemiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 1, 190/5).

İncelenen dönemde kiraya verilen mülkün senelik bedelinin ödenmemesi ve bunun tahsilinin istendiği hükümler de bulunmaktadır. Mesela 1759 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde İstanbul'da ikamet eden Mehmet Emin isimli yetim Amasya Kazâsı'nda babasından kalan Atabey Çiftliği'ni 1.350 kuruş karşılığında Abdi Bayram isimli kişiye kiralamıştır. Abdi Bayram'dan kira bedeli olan 1.350 kuruşu istemiş; fakat borcunu ödemediğini belirterek tahsili için şikâyetle bulunmuştur (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 8, 2/4).

Hükümlerde karşılaşılan bir başka konu ise verilen borca karşılık rehine mal bırakılması ve borcun ödenmesiyle malın geri istenmesi ve alınamaması üzerine yapılan şikâyetlerdir. Mesela 1765 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Amasya'dan Mehmet ve Abdulhayr babaları Hüseyin'in, Hacı Bilal oğlu Seyyid Ahmet'e olan borcuna karşılık Amasya Kazâsı'nda bulunan bağını rehin vermiştir. Hüseyin ölünce borcu oğullarına kalmış ve oğulları borcu ödeyerek bağı geri almak isteyerek şikâyetle bulunmuşlardır. Hükümde bağın Seyyid Ahmet'ten alınarak sahiplerine teslim edilmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 11, 10/3).

Alacak verecek meselelerine dair diğerk bir husus ise rehine verilen eşyanın geri istenmesine dair yapılan şikâyetlerdir. Mesela 1811 tarihli Amasya Kazâsı Naibi'ne yazılan hükümde iki gayrimüslimin Amasya'da bulunan dükkânlarına ait 1.270 kuruş değerindeki eşyalarını emine teslim etmişlerdir. Eşyaları teslim ettikleri gayrimüslimden söz konusu eşyaları geri almak istemişler fakat muvaffak olamamışlardır. Eşyalarının eminden alınarak kendilerine teslim edilmesi hususunda şikâyetle bulunmuşlardır. Hükümde eşyaların sahiplerine iade edilmesine karar verilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 23, 147/1).

İncelenen süreçte alacaklarının tahsilini isteyenler arasında ölen kişilerin terekesinden alacağı olanlar ya da ölmüş olan yakınlarının alacaklarının tahsilini isteyenlerin yaptıkları şikâyetler de bulunmaktadır. Mesela 1820 tarihli bir şikâyetle Amasya Kazâsı gayrimüslimlerinden Berus ve (...) gayrimüslimler ölen babaları Kirkor Mağirsi Agop isimli gayrimüslimin Amasya Kazâsı'nda oturan Ali, Seirüddin ve Seyyid Mehmet'ten 100 kuruşluk alacağının tahsilini istemektedirler. Paranın tahsil edilmesi için Sivas Vâlisi vezire ve Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 27, 178/2).

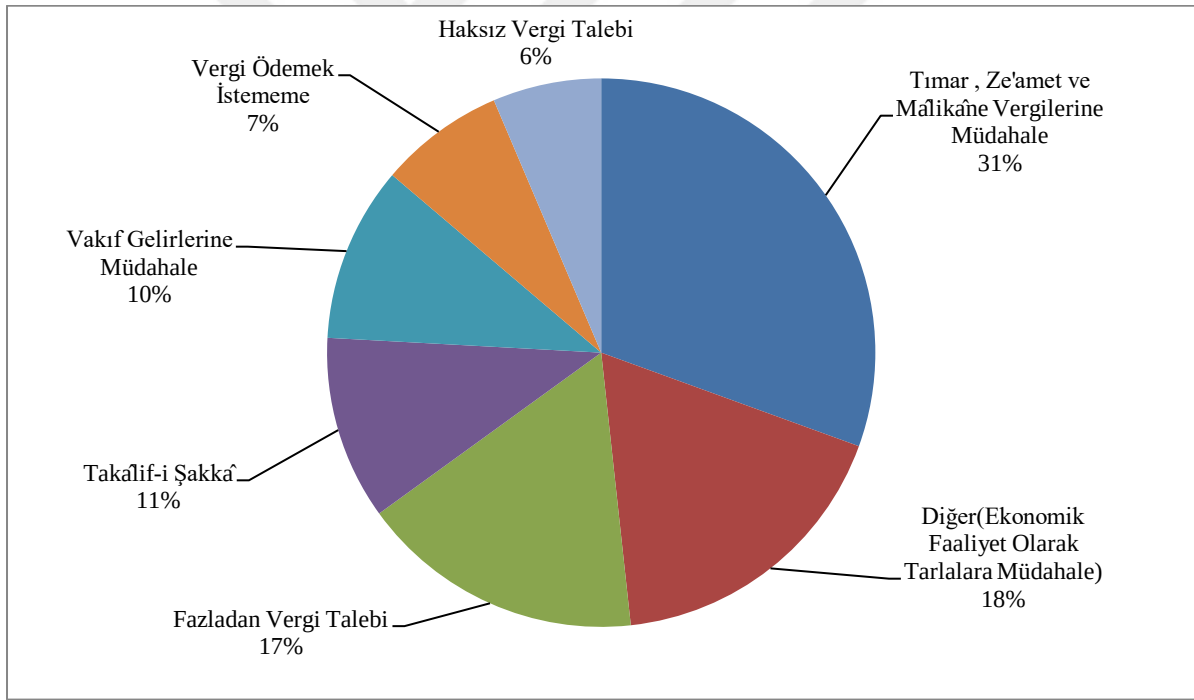
Alacak verecek meseleleriyle ilgili karşılaşılan başka bir konu ise belirli bir hizmet karşılığında ödenmesi gereken ücretin ödenmemesi üzerine yapılan şikâyetlerdir. Mesela 1758 tarihli Sivas Vâlisi ve Amasya ve () kadılarına yazılan bir hükümde Amasya'da oturan Keşiş oğlu Zerkoma isimli gayrimüslimin yaptığı şikâyetle belirli bir ücret karşılığında hizmet ettiği yine Amasya'da oturan Mayir oğlu Mardiros'tan hizmetinin karşılığı olan ücreti alamamıştır. Hizmet ücretinin üç yüz kuruşunu alan Keşiş oğlu Zerkoma kalan üç yüz kuruşunun tahsilini istemiştir. Hükümde Zerkoma'ya verilmesi gereken hizmet ücretinin kalan kısmının tamamen tahsil edilip kendisine teslim edilmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 7, 225/1).

Alacak verecek meselelerini ihtiva eden konular incelendiğinde para, eşya, kira bedeli gibi alacakların yanı sıra dönemin toprak düzenini yansıtan iltizam bedeli, mâlikâne bedeli gibi ekonomik faaliyetlere ait şikâyetlere konu edinen hükümlere de rastlanmıştır. Alacak verecek şikâyetleri incelendiğinde Kadın erkek, Müslüman gayrimüslim, yönetici sınıfı halk ayrımı yapılmadan herkesin şikâyeti dinlenerek çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.

2.2. Vergi Meseleleri

İncelenen dönemde Amasya Kazâsı'na ait diğer bir mesele vergiler ile ilgilidir. Sivas Ahkâm Defterleri'nde Amasya Kazâsı ve kazâyâ bağlı nahiye ve köy gibi yerleşim yerlerinden vergi meselesiyle ilgili yapılmış şikâyetleri içeren toplam 210 hüküm bulunmaktadır. Vergi meselesini ihtiva eden konular içerisinde kişilerin vergilerini ödemek istememesi; haksız vergi talebinde bulunulması; tekâlif-i şakkâ adı altında hukuka uygun olmayan ve teamülde bulunmayan vergilerin talep edilmesi; tımar, ze'amet gibi toprakların mahsul ve vergilerine müdahale; vakıf gelirlerine müdahale; mâlikâne vergilerine müdahale ve sayılanların dışında ekonomik faâliyet olarak işletilen tarlalara yapılan usulsüz müdahaleler bulunmaktadır. İncelenen süreçte vergi meselelerine dair şikâyetlerin konularına göre dağılımı şu şekildedir.

Grafik 5. Vergi Meselelerinin Konulara Göre Dağılımı

Vergi konuları içerisinde en fazla şikâyet tımar, ze'amet ve mâlikânelerin mahsulüne ve vergi gelirine yapılan müdahaleler oluşturmaktadır. Şikâyetlerin çoğunluğunu ihtiva eden tımar, ze'amet ve mâlikânelerin mahsulüne ve vergi gelirine yapılan müdahaleler toplam şikâyetin %31'ini ihtiva etmekle birlikte 62 adettir. Hükümler içerisinde %18'lik dilimle ikinci sırada olan diğer(ekonomik faâliyet olarak tarlalara müdahale) konusundan ise

toplamda 36 şikâyet bulunmaktadır. Fazla vergi talebi şikâyetlerin %17'sini oluşturmakta ve 34 adet olarak görülmektedir. Tekâlif-i şakkâ türü vergileri ihtiva eden şikâyetler 22 olup toplam şikâyetin %11'ni oluşturmaktadır. Hükümlerde karşılaşılan vakıf gelirlerine müdahale konusu şikâyetlerin %10'nu içermekte olup 21 adettir. Vergi ödemek istemeyenlerin şikâyet edildiği hükümler 15 adettir ve toplam şikâyetin %7'sini ihtiva etmektedir. Haksız vergi talebi ile ilgili şikâyetler toplam 13 adet olup tüm şikâyetlerin %6'sını oluşturmaktadır. Haksız vergi taleplerine dair şikâyetler en az sayıda şikâyeti oluşturmaktadır.

1749 tarihli bir hükümde Amasya Kazâsı'na bağlı zeamet köyü olan Hakala, Değirmenderesi ve bağlı köylerinden ismi belirtilmeyen bir kişinin şikâyetinde ayan¹⁴ ve mütegalibeden¹⁵ Ahmet ve () isimli kimselerin ze'amet köylerinin öşür vergisine el koydukları görülmektedir. Meselenin halledilmesi için Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4, 86/2). Yine 1794 tarihli başka bir hükümde Akdağ Nahiyesi sâkinlerinden Ahmet sipâhi adlı kimsenin tasarrufunda olan yine Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Sofu, Abacık, Güden Alas köylerinin mahsulüne ve vergi gelirlerine Geldigelen Nahiyesi ve Argoma Nahiyesi'ne bağlı köylerde mutasarrıf olan bazı kimseler tarafından müdahale edildiği görülmektedir. Meselenin halledilmesi ve haksız müdahalenin engellenmesi için hüküm gönderilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 24/1).

Vergi konulu hükümler içerisinde fazladan vergi talebinin men edilmesiyle ilgili şikâyetle bulunduğu da görülmektedir. Bu hükümlerde geçen şikâyetlerde vergi yükümlüsü kişiler ödemeleri gereken vergileri ödedikleri halde çeşitli baskı ve zorlamayla bu kimselerden tekrar para istendiği görülmektedir. Mesela 1743 tarihli Amasya Kadısı Behram zâde Mustafa Âli Efendi'ye yazılan hükümde, Amasya Kazâsı ahâlisinin ödemeleri gereken imdad-ıseferiye¹⁶ vergisini ödedikleri halde ayan sıfatındaki Osman Bey ve oğlu Hacı İbrahim Ağa'nın elli kese akçe istedikleri bununla da yetinmeyerek kırk gün sonra tekrar iki yüz seksen kese akçe daha talep ederek ahâliden fazladan para almaya kalktıkları görülmektedir. Hükümde Amasya Kazâsı sâkin lerinin ödemeleri gereken vergiyi ödedikleri ve fazladan para istenmemesi hususunda gereğinin yapılması istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 1, 42/4).

¹⁴ Ayan: Bir kentin ya da bir bölgenin ileri gelenleri, etkili ve nüfuzlu kişileri (Pamuk, 2011b: 142).

¹⁵ Mütegalibe: Zorba takımı, derebeyi (Devellioğlu, 2010: 897).

¹⁶ İmdâd-ı Seferiye Vergisi: 1699 yılı sonrasında büyük savaşların bitişiyle birlikte ortaya çıkan olağandışı vergilerdendir (Tabakoğlu, 1985b: 154). XVIII. yüzyıldan itibaren "ımdad-ı seferiye" ve "ımdâd-ı hazeriye" diye ikiye ayrılarak düzenli vergiler halini almıştır. Avarız türü bu olağanüstü vergiler, daha sonra beylerbeyi ve sancakbeyi gibi yüksek dereceli taşra görevlilerinin de gelirlerini teşkil etmiştir (Tabakoğlu, 2000a: 221-222).

Yine 1747 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na yazılan başka bir hükümde Amasya'da ikamet eden gayrimüslimlerden Andon, Aleksi, Nehabet, Avakim, David, Mahâlis, Serkis ve Asvadır isimli kişiler ödemeleri gereken vergileri ödedikleri halde şehir kethüdası ile bazı kimselerin birleşerek dellâliye masrafı adı altında para istediklerini belirtmişlerdir. Hükümde dellâliye masrafı adı altında fazla vergi talebinin men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 3, 12/3). Yine 1754 tarihli Sivas Vâlisi ve Amasya ve () kadılarına yazılan başka bir hükümde ise Ebubekir isimli kişinin Eymi köyünden bazı kimselerden kapı harcı adıyla para istediği görülmektedir. Burada da köylüden fazla para istenmemesi hükümde belirtilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 5, 318/1).

Vergilerle ilgili şikâyetlere dair diğer bir husus ise tekâlif-i şakkâ türü vergilerin istenmesidir. Tekâlif-i şakkâ türü vergiler, Osmanlı ekonomik sistemi içerisinde yerini bulmuş şer'i ve örfi hukuka uygun olmayan, kanunsuz alınan vergilerdir (İnalçık, 2022: 49). Şakkâ kelimesi lügatte zahmetli, eziyetli manasına gelmektedir (Devellioğlu, 2010b:1140). Bu manadan yola çıkarak toplanan bu vergiler kişilere ağır gelmekte ve insanları ekonomik olarak zorlamaktadır. Tekâlif-i şakkâ türü vergilere ait şikâyetlere ilk olarak 2 numaralı defterde rastlanılmaktadır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 2, 345/2). Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nin tamamında, 22 adet hükümde geçen tekâlif-i şakkâ türü vergileri içeren şikâyetler yoğun olarak 22, 24 ve 25 numaralı defterlerde görülmektedir¹⁷.

Mesela 1805 tarihli bir hükümde Berrus isimli gayrimüslim avarız¹⁸ vergisinden muaf iken, örfi idarecilerden bazı kişilerin zorlamasıyla avarız haneye dâhil edilmek istenmesi sebebiyle şikâyetle bulunmuştur. Hükümde haksız vergi talebi istenmesi "tekâlif-i şakkâ mütalebesi" adıyla geçmektedir. Söz konusu şikâyetin çözülmesi için Amasya Kadısı'na hüküm gönderilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22, 27/1).

¹⁷ Sivas Ahkâm Defterleri'nde 19. yüzyıla denk gelen 22, 24 ve 25 numaralı defterlerde çokça Tekâlif-i Şakkâ türü vergilere rastlanmaktadır. 18. yüzyılda yoğun ekonomik buhran yaşayan Osmanlı Devleti bir dizi iktisadi tedbire başvurduğu halde bütçe açıkları ve mali krizlerle baş edemez hale gelmişti. Bu dönemde artan fiyatların da ekonomik olarak ülkenin her kesimini zorladığı bilinmektedir. Anadolu'da ve İstanbul'da yaşanan isyanlar da siyasi istikrarsızlığı tetikleyerek merkezi otoritenin zayıflamasına neden olmuştur. Ayan denilen büyük toprak sahiplerinin baskıları, örfi idareciler ve mültezimlerin haksız vergi talepleri karşısında re'ayânın ezilmesi noktasında, bu yöndeki şikâyetler İstanbul'a yoğunlukla bildirilmiştir. 19 yüzyıla böyle bir ortamda girilmesi taşrada denetimlerin yapılmasını zorlaştırmış ve neticede halk tekâlif-i şakkâ türü vergiler altında ezilmiştir. Teamülde olmayan, Osmanlı ekonomik sistemi içinde yer bulmuş şer'i ve örfi hukuka uymayan bu vergilerin talep edilmesi hususunda birçok şikâyetin bu döneme ait ahkâm defterlerinde çokça rastlanılması tesadüf değildir.

¹⁸ Avarız: Osmanlı maliyesinde olağandışı ve düzensiz vergiler "Avarız-ı divaniye", tekâlif-i örfiyye" veya kısaca "avarız" adı altında toplanmıştır. Nüzul, sürsat ve işıra gibi aynı alınan türleri bulunmaktadır. Avarız vergileri avarız hanesi denen birimler üzerine düzenlenirdi. Bu düzenleme 3-10 gerçek hane arasında değişmekteydi (Tabakoğlu, 1985b: 153-154).

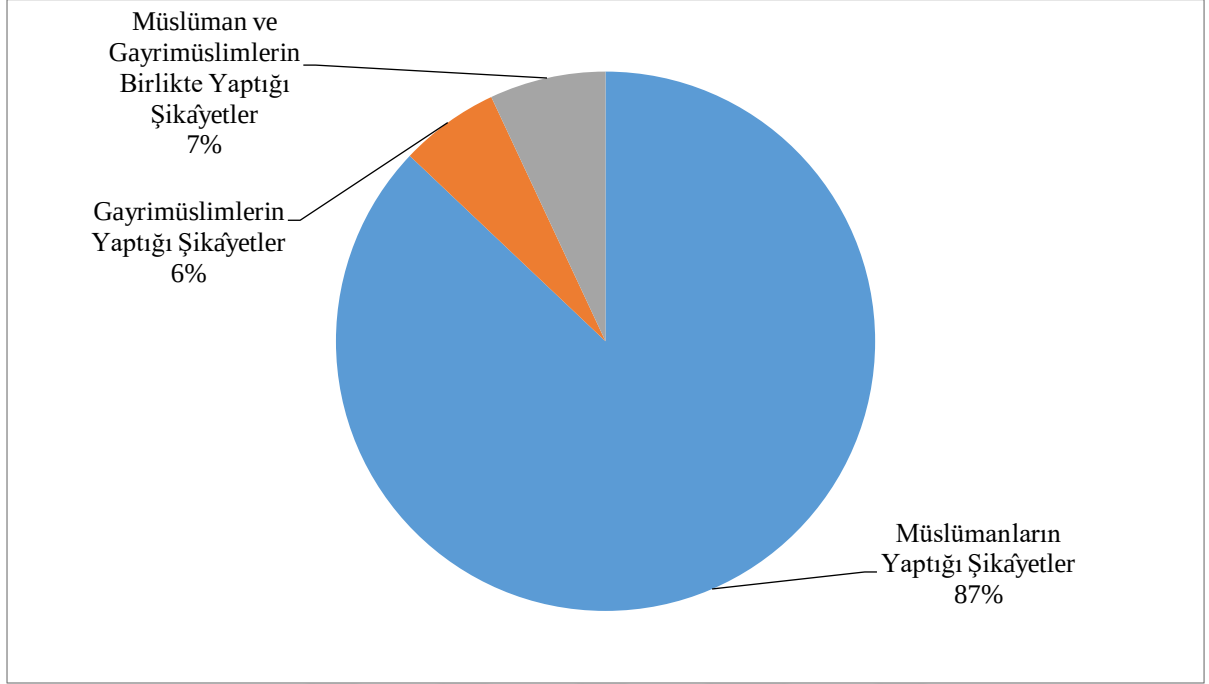
Yine 1805 yılına ait başka bir şikâyetle Amasya'da bulunan Sultan Bayezid Han (...) Zâviyesi'nin camii şerifinde imam olan Hafız Seyyid Mustafa, Hafız Seyyid Abdullah ve Hafız Seyyid Sadullah görevlerini eksiksiz yapmaktalar iken; örfi idareciler tarafından kendilerinden resm-i ra'yyet¹⁹ adı altında haksız vergi talep edildiği görülmektedir. Hükümde haksız vergi talebinin men edilmesi istenmekle birlikte örfi idarecilerin baskılarının da sonlandırılması emredilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22, 60/1).

Hükümlerde karşılaşılan durumlardan bir başkası da vakıflara ait gelirlere yapılan usulsüz müdahalelerdir. Mesela 1795 tarihli Argoma Nahiyesi Naibi'ne yapılan şikâyetle Argoma Nahiyesi'ne bağlı Şehzâdeler Vakfı'nın mâlikânesi olan Alacık Köyü'ne ait mahsule yabancı kimselerin el koymak istedikleri görülmektedir. Vakıf malına müdahale ettirilmemesi hususunda hüküm verilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 57/1).

İncelenen süreçte Amasya Kazâsı'na ait vergi ile ilgili şikâyetlerin dini dağılımı, üzerinde durulması gereken başka bir meseledir. Bilindiği üzere Osmanlı Devleti hem Müslüman hem de gayrimüslim halkın iç içe yaşadığı bir coğrafyada doğmuş ve bu coğrafyada gelişimini sürdürmüştür. Osmanlı toplumundaki hiçbir unsur dışlanmamış, aksine insanlar sosyal hayatın her alanında bir arada yaşamayı sürdürmüşlerdir. Defterlerde çoğu zaman Müslüman ve gayrimüslimler bireysel olarak şikâyetle bulunmuşlarsa da her iki milletin yaşadıkları problemi çözmek için birleşerek şikâyetle bulundukları da görülmektedir. Devlet, şikâyet sistemi içerisinde halkını Müslüman ve gayrimüslim olarak ayırt etmeden sıkıntılarını dinlemiş ve bu sıkıntılara çözüm üretmiştir. Aşağıdaki grafikte vergi meselelerinin dini dağılımı görülmektedir.

¹⁹ Resm-i Ra'yyet: Miri toprak üzerine tasarrufta bulunan ra'yyet(çiftçi) köylüsünün toprağı işlemek karşılığında ödedikleri vergi (Akdağ, 1995: 36).

Grafik 6. Vergi Meselelerinin Dini Dağılımı

Vergi konulu şikâyetleri içeren hükümlerin %87'si Müslümanların yaptığı şikâyetler olarak görülmekte olup toplam 175 adettir. Vergi konusunda en çok şikâyet Müslümanlara aittir. Gayrimüslimlerin yaptığı şikâyetler 12 olup; toplam şikâyetin %6'sına tekabül etmektedir. Kazâ, nahiye ya da köy gibi yerleşim yerlerinden Müslüman ve gayrimüslim ahâlinin toplu yaptıkları şikâyetleri 14 olarak görülüp şikâyetlerin %7'sini oluşturmaktadır.

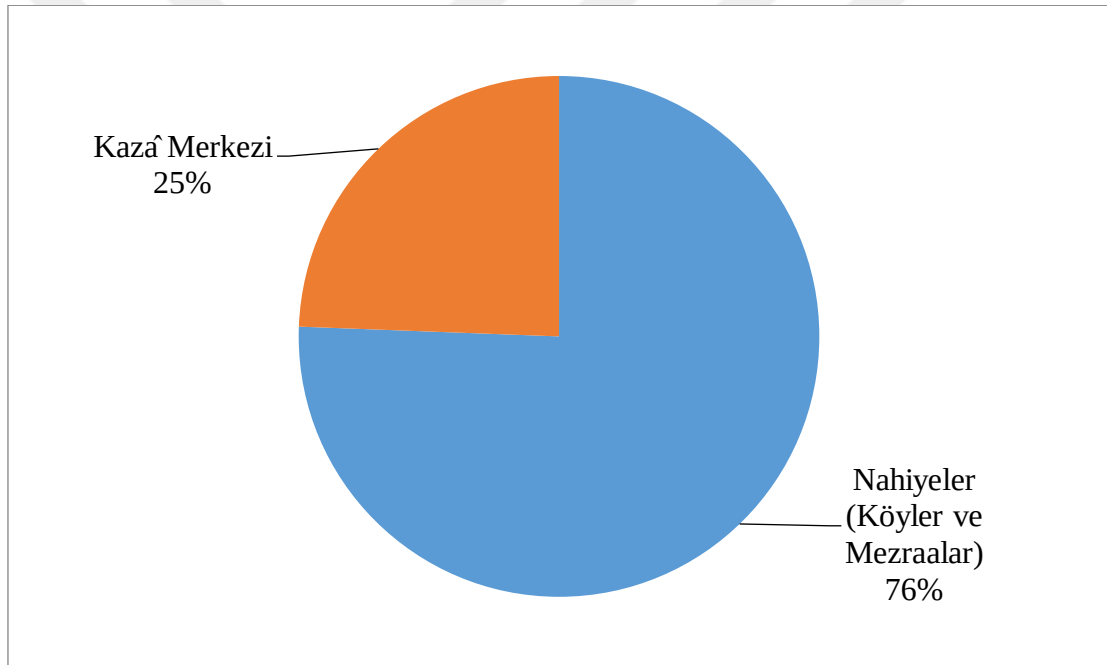
Hükümlerde vergi yükümlülüklerini yerine getirmek istemeyen kişilerin şikâyetleri de bulunmaktadır. Mesela 1743 tarihli Sivas Vâlisi ve Amasya Kadılarına yazılan hükümde Amasya Kazâsı'na bağlı Ziyere Köyü ahâlisinin imdad-ıseferiye ve hazeriye vergilerinden muaf olduklarını söyleyerek vergi ödemek istemedikleri görülmektedir. Hükümde Ziyere Köyü'nün elinde bu vergileri ödemelerini gerektirmeyen bir muafiyet belgesinin olup olmadığına bakılması ve buna göre işlem yapılması istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 1, 31/4).

Yine 1751 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Amasya Kazâsı'nda bulunan Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden bazıları sadât ve sipah oluklarını söyleyerek avarız ve imdâd-ı hazeriye vergilerini ödemek istememektedirler (BOA.

DVNS. AHK. SS, d. 4, 360/4). Bundan başka 1781 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na yazılan başka bir hükümde ise Argoma Nahiyesi'ne bağlı Hamsomi Köyü'nde Seyyid Mehmet, Seyyid Mustafa, (...) Ömer ve diğer Mehmet isimli kişilerin ödemeleri gereken miri cebelü bedeliyesini ödememekte ısrar ettikleri dile getirilmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 16, 163/1). Her iki hükümde de vergi mükellefi kişilerden ödemedikleri vergilerin kanuna uygun olarak tahsil edilmesi istenmiştir.

1742-1908 yılları arasında vergi ile ilgili şikâyetlerin yerleşim birimlerine göre dağılımı da incelemeye tabi tutulmuştur. Bu süreçte şikâyetlerin dağılımı aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 7. Vergi Meselelerinin Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı

Grafik incelendiğinde vergi konulu hükümleri içeren şikâyetlerin %76'sının nahiyelerden yapıldığı görülmektedir. Bu şikâyetler 158 adet olup en fazla şikâyet Nahiyelerden yapılmıştır. Kazâ merkezinden yapılan şikâyetler 51 tane olup, toplam şikâyetin %25'ini ihtiva etmektedir.

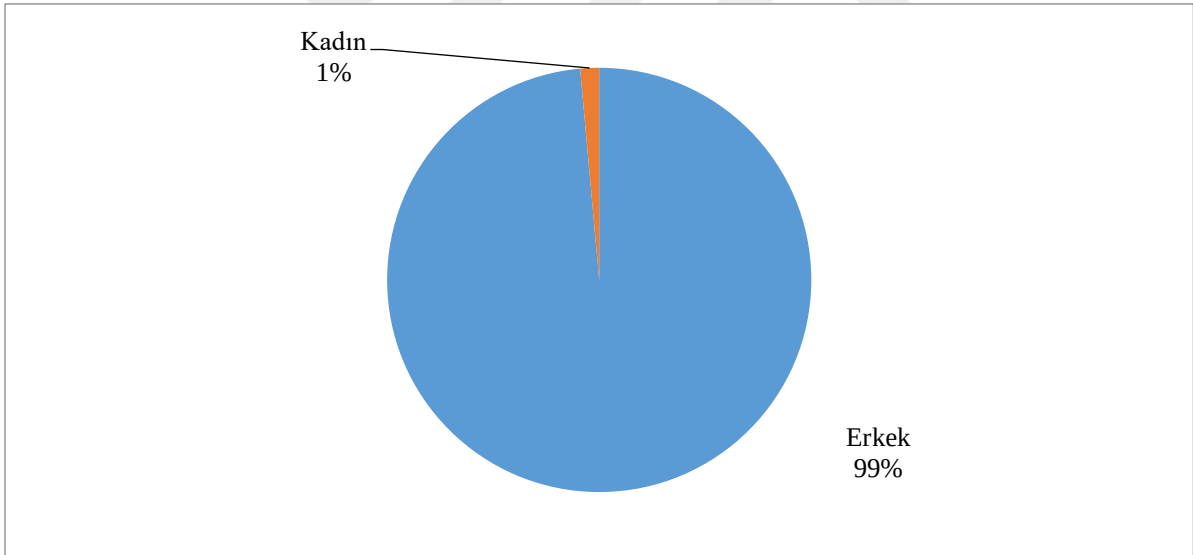
İncelenen hükümlerde vergisini ödeyen yükümlülerden fazla vergi talebinde bulunduğu da görülmektedir. Mesela 1763 tarihli bir hükümde Ezinepazarı'nda bulunan Şeyh Sadettin Zâviyesi zâviyedârları olan Hacı Süleyman ve Âli ödemeleri gereken

avarızhane ve hazeriye gibi vergileri ödedikleri halde; Amasya Sancağı mutasarrıfları zaviye teftişi adı altında fazladan para talep etmişlerdir. Hükümde zaviyedârdan fazla vergi talebinde bulunulmasının men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10, 38/1).

Yine 1768 tarihli başka bir hükümde ise Amasya’da ikâmet eden gayrimüslimlerin şikâyetinde, her sene mart ve haziran aylarında ödedikleri resm-i ispenç vergisini ödedikleri halde mutasarrıfları tarafından tekrar zamlı olarak resm-ispenç²⁰ talep edildiğini söylemişlerdir. Hükümde fazla vergi talebinin men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 12, 240/2).

Osmanlı toplumunda kişiler arasında cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin sıkıntılar dinlenilmiş ve bu sıkıntıların giderilmesi, haksızlıkların men edilmesi için çözümler üretilmiştir. İncelenilen dönemde vergi ile ilgili yapılan şikâyetlerin cinsiyete göre dağılımı şu şekilde tespit edilmiş ve oransal olarak aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 8. Vergi Meselelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

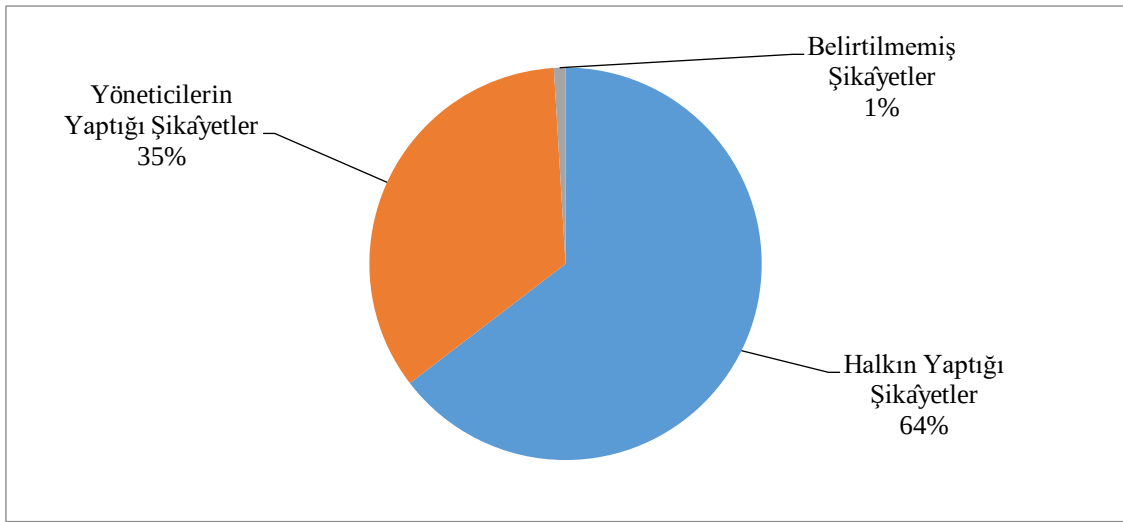
Grafik incelendiği zaman %99'luk oran ile erkeklere dair şikâyetlerin daha çok olduğu görülmektedir. Bu şikâyetler toplamda 206'dır. Kadınlara ait şikâyetlerin oranı %1 olup; 3 adettir. Vergi meselelerinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında Kadınların şikâyet

²⁰ Resm-i İспенç: Müslüman ve gayrimüslim re'ayânın çift vergisi yerine ödediği vergidir. Devlete hizmette bulunan gayrimüslim tebaadan alınmamıştır (Saydam, 2017: 376).

oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durum kadınların ekonomik hayatta fazla bulunmadıklarını düşündürmektedir.

İncelenen dönem içerisinde hem halkın hem de yöneticilerin vergilerle ilgili şikâyetlerine rastlanılmıştır. Halk tarafından yapılan şikâyetler genellikle yöneticilerin halktan fazla vergi talep etmeleriyle alakalıdır. Yöneticilerin vergi konulu şikâyetlerinin ana teması ise vergi ödemesi gereken kişilerin çeşitli sebeplerle bu yükümlülüklerini yerine getirmek istememelerinden kaynaklanmaktadır. Hükümlerde halkın ve yöneticilerin yapmış oldukları şikâyetlerin sayısal dağılımı aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Grafik 9. Halkın ve Yöneticilerin Vergilere Dair Yaptığı Şikâyetlerin Dağılımı

Vergi konularıyla ilgili en çok şikâyetin %64'lük oranla ve 135 şikâyetle halk tarafından yapıldığı görülmektedir. Yöneticilerin yapmış oldukları şikâyetler ise 72 adet olup toplam şikâyetin %35'una tekabül etmektedir. Hükümlerdeki 2 şikâyetin ise kim ya da kimler tarafından yapıldığı belirtilmemiştir.

Osmanlı Devleti'nin reayadan aldığı vergiler şer'i vergiler ve örfi vergiler olarak ayrılmaktadır. Bu başlıklar altında alınan vergiler hükümlerdeki şikâyetlere konu olmuştur. İncelenen dönemde Amasya Kazâsı'na ait hükümlere konu olan vergi isimleri ve adetleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo. 40. Şikâyetlere Konu Olan Vergilerin Sayısal Dağılımı

Şer’i Vergiler	Geçtiği Hüküm Sayısı	Örf-i Vergiler	Geçtiği Hüküm Sayısı	Teamülde Olmayan Vergiler	Geçtiği Hüküm Sayısı
Öşür(Âşar) ²¹	73	Bac ²²	2		
Resm-i Çift ²⁴	50	Cürm-i Cinayet ²⁵	6		
Resm-i İспенç ²⁶	9	Resm-i Arûsiye ²⁷	35		
Resm-i Bennak ²⁸	9	Resm-i Ceviz ²⁹	2		
Resm-i Ağnâm ³⁰	2	Bad-ı heva ³¹	32	Tekâlif-i	
Resm-i Ra’iyyet ³²	21	Miri Cebelü Bedeliyesi ³³	1	Şakkâ ²³	23
Resm-i Ganem(Ağnâm) ³⁴	1	Resm-i Asiyab ³⁵	4		
Resm-i Haraç ³⁶	1	Resm-i Meyva ³⁷	14		
Resm-i Mücerred ³⁸	2	Resm-i Bağ ve Bağçe ³⁹	8		
Caba Bennak ⁴⁰	13	Resm-i Tapu-yu Zemin ⁴¹	24		

²¹ Öşür(Âşar): Ziraai ürün vergisi. Köylünün elde ettiği ürünün, kanunnameye ve bölgesine göre, yarısı ile onda biri arasında değişen bir bölümü olarak geçirilen devlet hissesini, maliyenin kendisi veya dirlik, iltizam ve öteki suretle bu hisseyi alma hakkı verdiği kişiler aynen veya bedelini çiftçiden alırdı. Ürünün en az onda biri olan bu hisseye öşür=onda bir denilmektedir (Akdağ, 1995: 193).

²² Bac: Pazar ve panayırılarda satışı yapılan her türlü mal ve eşyadan alınan %20’lik vergidir. İlk olarak Osman Bey zamanında alınmaya başlanmıştır (Saydam, 2017: 379).

²³ Tekâlif-i Şakkâ: Örfi ve şer’i hukuka uygun olmayan; ayrıca savaş gibi zorunlu durumlar oluşmadan belirli bir düzen olmadan re’ayâdan toplanan haksız ve adaletsiz vergilerdir (Kazıcı, 1986a: 290).

²⁴ Resm-i Çift: Çift arazi vergisidir. En az bir çiftlik miktarındaki araziye zira’at eden köylüden senede bir defa bulundukları eyalete göre on akçeden elli akçeye kadar alınırdı (Sertoğlu, 2015: 115).

²⁵ Cürm-i Cinayet: İşlenen suç karşılığında alınan para cezası olup; suçu işleyen kişinin maddi durumuna göre değişen miktarlarda alınan vergidir (Saydam, 2017: 378).

²⁶ Resm-i İспенç: Müslüman ve gayrimüslim re’ayânın çift vergisi yerine ödediği vergidir. Devlete hizmette buluna gayrimüslim tebaadan alınmamıştır (Saydam, 2017: 376).

²⁷ Resm-i Arusiye: Gayrimüslim re’ayânın ödediği evlenme vergisidir. Ala, Evsad, Edna sınıflarına ayrılmıştır. Bazı zamanlarda kız ve dul diye ayrılarak toplanan arusiye vergisi bazen de bu ayırım yapılmadan herkesten alınmıştır (Ercan, 1991: 371-392).

²⁸ Resm-i Bennak: Yarım çift(nim-çift) miri araziye tasarruf eden köylü ailesinin reisinin ödediği vergidir (Saydam, 2017: 375).

²⁹ Resm-i Ceviz: Öşür türü vergidir (Tabakoğlu, 2007c: 582-584).

³⁰ Resm-i Ağnâm: Hayvan vergisi (Ercan, 1991: 371-392)

³¹ Bad’ı Heva: Şer’i hükümler ya da devletin zorunlu tutmadığı, fakat padişahın arzusu ve iradesiyle toplanan vergiler olup, resm-i arus, cürm-i cinayet, tapu vergisi, tütün vergisi, resm-i deştbanı, resm-i asiyab türü vergileri içine alan vergiler toplamına verilen genel addır (Saydam, 2017: 378)

³² Resm-i Ra’iyyet: Miri toprak üzerine tasarrufda bulunan ra’iyyet(çiftçi) köylüsünün toprağı işlemek karşılığında ödedikleri vergi (Akdağ, 1995: 36).

³³ Miri Cebelü Bedeliyesi: Tımarlı sipahi geliri karşılığında cebelüyü(tam teçhizatlı atlı asker) hazır bulundurmak zorundaydı. Cebelüyü hazır bulunduramayan sipahiden cebelü bedeliyesi adı altında alınan vergidir (Emecen, 1993b: 188-189)

³⁴ Resm-i Gânem(Ağnâm): Hayvan vergisi (Ercan, 1991: 371-392)

³⁵ Resm-i Asiyab: Maktu olarak toplanan değirmen vergisidir (Ercan, 1991: 371-392).

³⁶ Resm-i Haraç: Haracı araziden elde edilen zirai ürün ve meyvelerden arazinin verimliliğine göre 1/10’dan 1/2’ye kadar alınan vergidir (Saydam, 2017: 376).

³⁷ Resm-i Meyva: Toprak ürünlerinden alınan öşür türü vergidir (Tabakoğlu, 2007c: 582-584)

³⁸ Resm-i Mücerred: Babasıyla birlikte yaşayan, sakatlığı ya da hastalığı olmayan erkeklerden alınan vergidir (Saydam, 2017: 376).

³⁹ Resm-i Bağ ve Bağçe: Resm-i bağ, devletin topraklarında bulunan bağlardan bölgelere göre %10’dan %50’ye kadar değişen miktarlarda alınan vergidir. Resm-i bağçe ise meyve bahçelerinden “bahçe hâsılının öşrü” diye alınan vergidir (Kazıcı, 2014b: 116-118).

Resm-i Küvvare (Kovan) ⁴²	10
Resm-i Kendir ⁴³	1
Resm-i Bostan ⁴⁴	5
Avarızhane ⁴⁵	34
İmdâd-ı Hazeriye ve Seferiye ⁴⁶	29
Deştibani ⁴⁷	23

2.2.1 Halkın Vergilere Dair Şikâyetleri

İncelenen dönemde halkın vergilere dair şikâyetlerini içeren 135 hüküm bulunmakta ve şikâyetlerin %64'ünü oluşturmaktadır. Vergi konularıyla ilgili en çok şikâyet %64'lük oranla halk tarafından yapılmıştır. Halkın yaptığı şikâyetlerde zaîm, sipahi veya mültezimlerin halktan fazla vergi talep ettikleri, haksız vergi talebinde bulundukları, tekâlif-i şakkâ türü vergileri istedikleri görülmektedir. Ayrıca şikâyetlerde vakıf gelirlerine müdahale edilmesi ile toprak sahibi kişilerin toprağını işlemekten elde ettiği mahsul ve vergi ile toprağına el koyma gibi konular bulunmaktadır.

Hükümlerde halktan zorla vergi alan, halkın mahsul ve vergisine usulsüz müdahale eden bir kesimin varlığı görülmektedir. Âyan, cebabire⁴⁸ ve mütegalibeden gibi sıfatlarla anılan bu kimseler, halka çeşitli zorlama ve baskı usulleriyle eziyet ettikleri görülmektedir. Mesela 1754 tarihli Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde Amasya'da ikamet eden Hasan, İsmail ve isimleri yazılmamış iki kişi tarafından yapılan şikâyetle ödemeleri gereken vergileri ödediklerini söyleyerek köy sipahilerinin, iskân tehdidiyle

⁴⁰ Caba Bennak: Tasarrufunda hiç arazi bulunmayan evli çiftçiye denir. Dokuz akçe vergi öderler(Saydam, 2017: 376).

⁴¹ Resm-i Tapuyu Zemin: Miri arazinin köylüye tahsisinde alınan vergidir (Saydam, 2017: 378).

⁴² Resm-i Kovan(Küvvare): Toprak ürünlerinden alınan öşür türü vergidir (Tabakoğlu, 2007c: 582-584). Bal vergisi (Ercan, 1991: 371-392)

⁴³ Resm-i Kendir: Toprak ürünlerinden alınan öşür türü vergidir(Tabakoğlu, 2007c: 582-584)

⁴⁴ Resm-i Bostan: Satılık olarak üretilen kavun, karpuz, salatalık gibi ürünlerden %10'dan %50'ye kadar alınan vergidir (Kazıcı, 2014b: 119)

⁴⁵ Avarızhane: Osmanlı maliyesinde olağandışı ve düzensiz vergiler "Avarız-ı divaniye", tekâlif-i örfiyye" veya kısaca "avarız" adı altında toplanmıştır. Nüzul, sürsat ve işıra gibi aynı alınan türleri bulunmaktadır. Avarız vergileri avarız hanesi denen birimler üzerine düzenlenirdi. Bu düzenleme 3-10 gerçek hane arasında değişmekteydi (Tabakoğlu, 1985b: 153-154).

⁴⁶ İmdadî Hazeriye ve Seferiye: 1699 yılı sonrasında büyük savaşların bitişiyle birlikte ortaya çıkan olağandışı vergilerdendir(Tabakoğlu, 1985b: 154). XVIII. yüzyıldan itibaren "ımdadî seferiye" ve "ımdadî hazeriye" diye ikiye ayrılarak düzenli vergiler halini almıştır. Sefer ve harp zamanlarında toplanan Avarız türü bu vergiler, daha sonraları beylerbeyi ve sancakbeyi gibi yüksek dereceli taşra görevlilerinin de gelirlerini teşkil etmiştir (Tabakoğlu, 2000a: 221-222).

⁴⁷ Deştibani: Kır bekçiliği ve tarla güvenliği için alınan vergi (Tabakoğlu, 2007c: 582-584).

⁴⁸ Cebabire: Cebrediciler, zorlayıcılar, zorbalar (Devellioğlu 2010:143).

fazladan vergi talebinde bulunduğunu söylemişler ve bu durumun men edilmesini istemişlerdir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 5, 239/3).

Halkın yaptığı şikâyetlerde vergisini ödeyen vergi mükelleflerinden çeşitli sebeplerle fazladan vergi talep edildiği de görülmektedir. Mesela 1784 tarihli Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Argoma Nahiyesi'ne bağlı Akviran Köyü'nde ikâmet eden İbrahim'in köy sipâhisi Osman'a ödemesi gereken kovan vergilerini ödediği halde, sipahinîn "bizzat öşür alurum" diye İbrahim'e baskı yaptığı görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 17. 150/2). Hükümde sipahinîn köylüye yaptığı baskının men edilmesi istenmiştir.

Fazladan vergi talep edilen 1750 tarihli Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde ise Amasya Kazâsı'na bağlı Saz Köyü ahâlisini âşar-ı şeriye ve diğer ödemeleri gereken vergileri subaşlarına ödedikleri halde kadı ve örfî yöneticilerden bazı kişiler tarafından onar, on beşer ve yirmişer aruslarının zorla alınarak zulüm edildiği görülmekte olup, hükümde bu durumun men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4, 257/3).

İncelenen dönemde halkın şikâyetlerini içeren vergi konulu hükümlerde karşılaşılan bir başka konu ise Osmanlı Devleti içerisinde sosyal kurumlar olan cami, mektep, medrese, imaret, sebil, yol ve köprü gibi yapıların imarı ile bunların hizmetlerinin sürdürülmesini sağlayan vakıf kurumlarının gelirlerine müdahale edilmesidir. Mesela 1762 tarihli Amasya Kadısı'na yazılan hükümde (...) Ali Paşa Cami vakfının mütevellisi Mehmed mirza Mehmed ile Amasya Kazâsı'na bağlı Ortaköy, Som ve Sarıalan köyleri ahâlisinin şikâyetinde; Amasya âyanları ve sancak sahipleri kendilerinden tekâlif-i şakkâ adı altında fazladan vergi talep ettiklerini söylemişlerdir. Hükümde fazladan vergi talebinin men edilmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 9, 218/2).

Vakıf gelirlerine müdahaleye örnek başka bir hüküm ise 1795 tarihli Amasya Sancağı Mütesellimi'ne ve Geldigelen Nahiyesi Naibi'ne yazılan şikâyetinde görülmektedir. Amasya'da bulunan Yörgüç Paşa Vakfı'na ait olan (...)Hüsam Köyü ile Bese(?) Mezrası'nın mahsulüne ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Doğmuşlu oğlu Abdullah denilen kişilerin baskı ve zorlama ile müdahale ettiği görülmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 53/1). Hükümde vakıf gelirine müdahale edilmemesi istenmektedir.

Amasya Kazâsı'na ait hükümlerde halkın yaptığı vergi şikâyetlerinde rastlanılan diğer bir konu ise haksız yere halktan vergi talep edilmesidir. Bu tür şikâyetlerde halkın emlak ve arazisi olmadığı halde avarız haneye dâhil edilmesi istenerek çeşitli baskı ve zorlamalara

maruz kaldıkları görülmektedir. Mesela 1746 tarihli Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Şeyh Abdullah ve Sâlih avarızhaneye bağlı emlak ve arazileri olmadığı halde isimleri belirtilmemiş fakat ashab-ı ağrazdan diye nitelenen bir takım kimselerin zorlamaları ve baskısı ile avarız vergisine dâhil edilmek istendiği görülmektedir. Hükümde bu durumun men edilerek Şeyh Abdullah ve Sâlih'ten avarız vergisinin alınmaması istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 2, 345/2).

İncelenen dönemde haksız vergi talebi ile ilgili şikâyetlerden biri de Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na yazılan 1747 tarihli hükümde Amasya'da sâkin gayrimüslimlerden Andon, Aleksa, Nehabet, Avakim, David, Mahâlis, Serkis ve Asvadir'in avarız vergilerini ödedikleri halde, kendilerinden şehir kethüdası ve isimleri belirtilmeyen kimseler tarafından dellâliye⁴⁹ masrafı için para istediklerini söylemişlerdir. Hükümde gayrimüslimlerden haksız yere istenen dellâliye masrafının alınmaması ve şehir kethüdası ile isimleri belirtilmeyen kimselerin yaptıkları baskının men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 3, 12/3).

Halkın yaptığı şikâyet konularından bir diğeri ise tekâlif-i şakkâ türü vergilerin istenmesidir. Tekâlif-i şakkâ vergileri hükümlere çoğu zaman vergisini ödeyen yükümlülerden tekrar vergi isteme ile genellikle emlak ve arazisi olmayan halktan avarız haneye dâhil edilmek istenmeleri şeklinde konu olmuştur. Mesela 1805 tarihli Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Sultan Bayezid Han (...) Zâviyesinin imamı Ahmet oğlu Hafız Seyyid Mustafa, Hafız Seyyid Abdullah ve (...) Hafız Seyyid Sadullah hizmetlerini gereği gibi yerine getirdikleri halde örfi idareciler tarafından tekâlif-i şakkâ adı altında baskı gördüklerini söylemişlerdir. Hükümde bu durumun men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 22, 60/1).

Tekâlif-i şakkâ türü vergilerin istendiğine örnek 1812 tarihli Amasya Kazâsı Naibi'ne yazılan başka bir hükümde ise, Amasya'da sâkin Mehmet Hâlife ve Hacı Osman'ın resm-i ra'yyet ödememeleri gerekirken mâliye görevlileri ve örfi idareciler tarafından kendilerine baskı yaptıklarını söylemişlerdir. Baskının men edilmesi ve tekâlif-i şakkâ türü bu verginin alınmaması hususunda hüküm yazılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 23, 230/1).

⁴⁹ Dellaliye: Dellala ödenen dellallık parasıdır. Dellallar padişah fermanını halka duyururlardı. Ticari alanda faaliyet gösteren dellallar ise emlak dellalı, bedestan dellalı, at pazarı dellalı, esirci dellalı, balıkhane dellalı gibi isimler alırlardı (Ünal, 2010: 190).

İncelenen dönemde halkın vergilere dair şikâyetleri görülmekte olup; bu şikâyetlerin haksız yere istenilen vergiler, fazladan istenilen vergiler, mahsul ve vergilere müdahale edildiği gibi konulara ulaşılmıştır. Halk şikâyet mekanizması sayesinde uğradığı haksız ve hukuksuz durumları Divan-ı Hümâyûn'a bildirerek burada çözüme kavuşturulmasını istemiştir. Devlet de halkın bu isteğine cevap vererek sorunları çözme eğiliminde olmuş ve yerel yöneticilere ulaştırılarak çözülmesi emredilmiştir.

2.2.2. Yöneticilerin Şikâyetleri

İncelenen dönemde vergi ile ilgili şikâyetler sadece halka ait değildir. Yönetici sınıfına mensup kimselerin de haksızlığa uğrayarak şikâyetle bulundukları anlaşılmaktadır. Sivas Ahkâm defterlerinde konu ile ilgili hükümlerden 72 tanesi yöneticiler tarafından yapılan şikâyetleri içermekte olup toplam şikâyetin %35'ini ihtiva etmektedir. Şikâyetlerde ödenmesi gereken vergilerin ödenmemesi, tımar, ze'amet ve mâlikâne gelirlerine müdahale ve tarlalardan elde edilen ürünlerin pazarlara nakil edilmesi hususunda yaşanan problemler gibi konular bulunmaktadır.

Mesela 1751 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadılarına yazılan, Amasya Kazâsı Mütessellimi olan Alâeddin'in şikâyetinde görülmektedir. Amasya'da ikamet eden (...)oğulları Ömer ve İbrahim ile bu kişilerin akrabaları olan Ahmet Çavuş ve oğlu Ömer, Bağı oğlu Seyyid Süleyman yükümlüsü oldukları avarız ve imdâd-ı seferiye vergilerini sadât ve sipâh olduklarını bahane ederek ödemek istememektedirler. Hükümde adı sayılan kimselerin avarız ve imdâd-ı seferiye yükümlüsü oldukları belirtilerek bu vergileri hisselerine düşen miktarlarının tahsil edilmesi istenmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 4, 360/4).

Yine Amasya Kadısı Seyyid Mehmet Efendi'nin şikâyetini ihtiva eden 1754 tarihli Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde ise Amasya Kazâsı'nda ikâmet eden halktan bazı kimselerin avarız ve imdâd-ı hazeriye ödemelerini gerektiren menzil, değirmen, emlak ve arazileri olduğu halde avarız ve imdâd-ı hazeriye vergilerini asker olduklarını bahane ederek ödemek istemedikleri görülmektedir. Hükümde bu kişilerden ödemeleri gereken vergilerin tahsil edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 5, 272/2).

İncelenen hükümlerde rastlanılan konulardan biri de ikamet edilen yerleşim yerinin farklılığından ortaya çıkan vergi mükellefiyetliği karışıklığıdır. Mesela 1764 tarihli () Kadısı Amasya Kazâsı Naibi'ne yazılan hükümde Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Değirmenderesi

Köyü'nde oturan Endük oğlu Semevan, Evakim oğlu Ohan ve Cürüoğulları denilen gayrimüslimlerden resm-i ispenç vergisini Amasya'da oturdukları gerekçesiyle Amasya Mutasarrıfı'na ödemeleri gerektiği belirtilmiştir. Adı geçen gayrimüslimler resm-i ispenç vergilerini Amasya Mutasarrıfı'na ödemek istememektedirler. Hükümde gayrimüslimlerin Değirmenderesi ahâlisinden oldukları belirtilerek, ödemeleri gereken resm-i ispenç vergilerini Amasya Mutasarrıfı'na değil Değirmenderesi zaîm ine ödemeleri gerektiği belirtilmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 10, 28/1).

Yöneticilerin şikâyetlerini içeren diğer bir konu ise mâlikâne, ze'amet ve tımar vergi ve mahsulüne müdahaledir. Mesela 1795 tarihli Amasya Sancağı Mütesellimi ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde Mustafa ve Hüseyin sipahilerin tasarrufunda olan Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Gerser Köyü ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı (...)oğlan köylerine, Argoma Nahiyesi'nde bulunan Haseki Köyü mutasarrıfı Ahmet oğlu Mustafa mâlikâne mahsulüne el koymak istemiştir. Hükümde mâlikâne mahsulüne müdahale ettirilmemesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 19, 75/2).

Hükümlerde tımar⁵⁰ topraklarının gelirlerine yapılan usulsüz müdahale ile tımar mahsulüne ve vergisine kanunsuz el koyma durumlarına da rastlanılmıştır. Mesela 1761 tarihinde Sivas Beylerbeyi'ne Amasya ve () kadılarına yazılan hükümde isimleri belirtilmeyen sipahilerin tasarrufunda olan Amasya Kazâsı'nda Argoma Nahiyesi'ne bağlı Kal'a Köyü'nün öşrüne ve vergisine Hevace Sultan Zaviyesi Vakfı'nın mütevellisi olan es-Seyyid Ahmet Efendi Kal'a Köyü'nün kendi vakıf arazisinin sınırları içinde olduğunu öne sürerek el koymak istemiştir. Mütevellinin ölümünden sonra oğlu Seyyid Abdullah da Kal'a Köyü'nün öşür ve vergisini aynı sebeple almak istemiştir. Hükümde bu durumun men edilmesi istenmiştir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 9, 21/19).

Ze'amet mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahaleye bir örnek ise 1791 tarihli Geldigelen Kadısı'na yazılan hükümde görülmektedir. Hükümde Geldigelen Nahiyesi'nde zeamet köyü Davud'un mutasarrıfı olan Hâlil Çelebi şikâyetinde zeamet köyü mahsul ve vergisine subaşı İsmail'in el koymak istediğini söylemiştir. Subaşı İsmail'in zeamet köyünün

⁵⁰ Tımar: Miri arazinin(devlete ait olan araziler) belirli parçalarının yıllık gelirinin bir kısmının belirli bir hizmet karşılığında bir şahsa verilmesidir. Tımarlar gelirleri bakımından üç bölüme ayrılarak Has, Ze'amet ve Tımar isimleri verilmiştir. Hasların gelirleri 100 bin akçeden fazladır. Zeametlerin gelirleri 20 bin akçe ile 100 bin akçe arsındadır. Tımar gelirleri ise 20 bin akçenin altında olan topraklardır (Üçok, 1944: 536).

mahsul ve vergisine yaptığı usulsüz el koyma işleminin men edilmesi hususunda hüküm yazılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 18, 180/1).

İncelenen hükümlerde karşılaşılan konulardan biri de tarlalardan elde edilen ürünlerin pazarlara nakil edilmesi hususunda yaşanan problemlerdir. Bu konudaki 1749 tarihli ve Amasya Kadısı'na yazılan hükümde, Osman sipahi Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Morami Köyü toprağını işleyen köylünün mahsulüne müdahale edildiğini bildirmiştir. Köylünün mahsulünün pazara nakli sırasında müdahale dildiği ve bu müdahalenin men edilmesi hususunda hüküm yazılmıştır (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 3, 352/4).

Yine tarlaların mahsulüne yapılan usulsüz müdahaleye örnek olacak bir başka şikâyet ise 1797 yılında Amasya Kadısı'na yazılan hükümde görülmektedir. Seyyid Mustafa oğlu İbrahim ve Osman oğlu Abdurrahman isimli kal'a mustahfızlarının şikâyetinde Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Miroğlu Köyü Mustahfızı Seyyid Mustafa oğlu İbrahim'in, köylerinde üretilen mahsulü ve öşrü haksız yere kendi köyündeki ambara nakil ettirmek istediğini söylemişlerdir. Hükümde mahsul ve öşrün Seyyid Mustafa oğlu İbrahim'in köyündeki ambarına nakil edilmemesi hususunda gereğinin yapılması bildirilmektedir (BOA. DVNS. AHK. SS, d. 20, 60/3).

Amasya Kazâsı'nda yöneticilerin şikâyetlerinin de çözüme kavuşturulması için çaba sarf edildiği ve bu süreçte yalnızca halk değil yöneticilerin de çeşitli konularda mağduriyet yaşadıkları anlaşılmaktadır. Devlet halk ve yöneticilerin şikâyetlerini dikkate alarak hem toplumda huzuru inşa etmeye yönelik önlemler almış; hem de devlet işlerinin düzenli bir şekilde devamlılığını sağlamıştır.

III. BÖLÜM

3. TRANSKRİPSİYONLAR VE ÖZETLERİ

1 NUMARALI SİVAS AHKÂM-I ŞİKÂyet DEFTERİ

Sahife No : 31

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i S. Sene (1)155

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Feyzullah zîde fazlühûsun sūdde-i sa'adetime mektûb gönderup Amasya ahâlisi meclis-i şer'e varub kazâlarına ol emr'i şerifim ile vârid olan tekâlifî cümle mârifet-i ve mârifet-i şer'le kazâ ve kuralara tevzi olundukda mahzâ ve memnû defter mücebince herkesin hisselerine isabet ideni edâ ide gelmişler iken kazâ-i mezbûra ta'bi Ziyere nâm karye ahâlileri arzuhâl-i şerir ve tezvirat ile müşâvere olmakdan nâşi hisselerine isabet ideni vakit-i zamanıyla mahalline edâ itmeyüb güne gün illet ve bahane ile tehir idüb (...) bâ'is ve bundan akdem dâvâ ve niza eylediklerinde bi'l-cümle (...) dâvâ (...) ve sa'ir ferman-ı âl iden vâki tekâlifin yirmi üç senesi itibarı ve mezbûrdan almak beher sene karye-i mezbûr ahâlileri virmeğe tehir ve hinî iktizada bilâ niza edâya ikdâm ve dûyûna (...) bu (...) edâların gelüb tehirleri sicil-i mahfûz ve karye-i mezbûr ahâlileri yed edene kayd-ı şer' hüccet-i şer'îye dahi virülmüş bu sene-i mübarekede Sivas Vâlisi'ne ve sancak vâliliğine ta'yin olunan imdâd-ı seferiye ve sa'ir emr'i şerifimle maktûb olan tekâlifden bir minvâl-i meşruh sehimlerine isabet ideni gelib ve edâ eylemeleri için ancak hüccet-i şer'îye müddeasıyla irsâl olunmak oldukda karye-i mezbûre dört yüz âdemden mütecâviz memur ve âdemlere bir karyeye makdûm iken (...) ve hilâf-ı şer'î şerif itmeyüb nice ve iki yüzden mütecâviz (...) ahâlilerinin başlarına cem ve mahallerine hücum ve karye-i mezbûrenin iki buçuk hâne-i avâızların olub Amasya'da olan (...) hizmet ve köy evini tamir itmeğe avâıza bağlı vârid olan tekâlifden sizinle virmeziz deyü mügâyir-i şürûd (...) iddiasıyla ta'allül ve mezbûrun te'addileri (...) ve sa'ir kazâ ahâlilerine sirayet ideceği nihayet ve karye-yi merkûm ahâlileri (...) ve sahib-i cemiyet ve fesatlara cesaretleri vâki olmağla taraf-ı şer'iden virülen (...) ve maktûğ defter mücebince sehimlerine isabet iden hisseleri sen ki Sivas Vâlisi vezir-i müşârun-ileyhsin ma'rifetiyle (...) isabet iden hisseleri ber vech-i muharrir ma'rifetiyle tahsil olunmuşken emr'i şerifim virülmek ricâ sııyla ahâli-i mezbûrunun (...) mevlana-yı mûma-ileyhsiz ve ahâli-i kazâ mahzur mahzuruyla istirham

itmekden divân-ı hümayûnumda mahfuz olan seferiye defterleri görüldüğün imdâdı seferiye ve hazeriyeden muafları için havas ve divan-ı hümayûnum tarafından yedlerine emr'i şerif oldukları haklarında muafiyet dâhilleri olmağın mezbûrların seferiye ve hazeriye muafiyetleri için divân-ı hümayûn tarafından emr'i şerifleri yoğsa ve zikr olunan seferiye ve hazeriyeden cümle muafiyeti ve muvakkat şer'le tahamüllerine göre hisselerine düşeni sa'ir ahâli-i kazâ ile ma'an edâ olmaları üzere eyledüğün bi'l-fi'il baş Mahmud Ağa dâme mecdihû i'lam itmeğın i'lamı mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i S. Sene (1)155

Sahife No : 38

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)155

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya sâkinlerinlerinden sadât-ı kirâmdan kıdvetü'l sadâtü'l kirâm ikbâlim Seyyid İbrahim zîde şerifehû gelub bunun karye-i mezbûr sâkinlerinden (...) ta'ifesinden Kantarcı oğlu Hacı Mahmud nâm kimesneden bin yüz elli () senesinde yüz elli gurus istikrâz ve meblâğ-ı mezbûr her neyse bunun üzerine deynü şer' ve (...) olmuş değil iken mezbûr (...) üzere yüz elli gurusun aldıktan sonra (...) nâmıyla iki yüz gurus daha alub ziyâde gadr ve te'addi eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvâfık fatevâ-yı şerife olduğun bildürüb fatevâ-yı şerifesi mücebince şer'le görölüb (...) nâmıyla meblâğ-ı mezbûr girü kendüye alıvirölüb ta'allül ve muhalefet ittirilmeyüb ber-müceb-i fatevâ-yı şerife icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eyledüğün ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i S. Sene (1)155

Sahife No : 42

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i N. Sene (1)155

Hâlâ Amasya'da Sâkin Behramzâde Mustafa Âli Zîde İlmehûya Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahâlisi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve sa'ir emri şerifimle vâki olan tekâlif ve imdâd-ı seferiyelerin edâ idüb kusurları yoğiken müktezâ-yı mezbûrlar âyanından Osman Bey ve diğeri oğlu el-Hac İbrahim Ağa dimekle ma'ruf

kimesneler havâlilerine ta'bi müteğallübeler ile yekdil bin yüz kırk senesinden elli beş senesine gelince ol emr'i şerifimle vârid olan tekâlîfe kana'at itmedükleri için hilâf-ı emr'u defter külli akçe zam ve cebren ve kahren (...) sicil ve ahvâlleri diğer gûne olmağla bu sene-i mübârekede dahi elli kise akçe kendülerün zam ve tamamen tahsil eyledüklerinden sonra kırk gün mürûr iki yüz seksen kise akçe dahi salyane ve tevzi eyledüklerün ve ahâli-i fukara elli kise akçeye ziyâde ve sicil ve cebren (...) ve mezkur seksen kise akçe almağa talep ve perakendelerin sizin (...) lazım değil iken veresesı yokdur deyü cevap itmeleriyle bunlar dahi meburları davayı şer' itmeleriyle itaat-i şer' itmeyüb zıkr olunan seksen kise akçeye cebren ve kahren sicil (...) için Amasya (...) talep otuz ve kırkar gurusları yevmi on beşer yanında asker tahrir ve yeniçerileri (...) (...) (...) zulm cerm ile hilaf-ı şer' ve bilâ emr-i münif seksen kise akçenin tahsiline mübaşiret idüb ve hâlâ kadıları dahi mezbûrlar ile yekdil ve yekcihet (...) mukavemet mükerrer olduğun bildürüp sen ki mevlanayı muma ileyhsin hususu mezbur mukaddema (...) olup mübaşir ma'rifeti ve ma'rifeti şer'le defter ve sicilatı (...) lazım arz olunmak bâbında emr-i şerifim rica eylediği ecilden sen ki muma ileyh Mustafa Akif zide ilmehûsun hususu mezbûr müteaddid gün (...) ve tayin olan mübaşir tayin olan () zide kadrihû ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le görülüb gerek (...) salyane olan seksen kise ve gerek bu defa (...) olan elli kise akçe (...) (...) için salyane ve tevzi olduğu malları defter ve hilâf-ı şer'i şerif ve bilâ emr-i münif olan akçe ne ise teslim ve defter sûreti sicilatları ile arz itmeyin arz eylemek için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı N. Sene (1)155

Sahife No : 60

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Evasıt-ı Ra. Sene (1)155

Sivas Beylerbeyisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Mehmet zîde şerifehû gelub bunun Amasya sâkinlerinden Hevâce Sultan Zâviyesinde olan Seyyid Abdullah nâm kimesne zimmetinde bin yüz kırk senesinde bermûceb-i temessük yüz yirmi gurus ile deyn ve hüccet olunmuş ma'lum iken mahlûl alacak hakkı olub ol dahi talep ve almak istedikde mezbûr ziyâde eşirrâdan olmağla edâya ta'allül ve muhalefet üzere olmalarıyla bundan akdem mezbûr ile murafâ-i şer' oldukda vech-i meşruh üzere olduğu şe'ran beyan ve bu bâbda yedine hüccet-i şer'ie virülmüşken yine edâya ta'allül ve muhalefet ve ziyâde gadr ve te'addi eyledüğün bildürüb şer'le görülüb

alıvirölüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediğin ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evasıt-ı Za. Sene (1)155

Sahife No : 143

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i R. Sene 1156

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Emir Hacı dimekle ma'ruf kimesnenin Boğunlu oğulları Âli ve Mustafa nâm kimesneler gelüb bunların cepleri mezbûr yüz bin otuz sekiz senesinde fevt olub kimesneye şer'an vireceği olmayub dâhl olunmak icâb itmez iken yine Amasya'dan (...) Şeyh Sâdi Mehmed dimekle ma'ruf kimesne ile ve dahi niceleri zuhur ve cepleri merkûmesinden merkûmdan (...) bir mikdar alacak hakkımız var idi deyü müdahale bilâ gadr-ı şer'i on beş sene mürûr iden hukuk dâvâsı isti'ma olmuşken hilâf-ı şer'i şerif te'addi eyledüklerün ve bu bâbda dâvâlarına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mücebince şer'le görölüb hilâf-ı şer' te'addi ittirülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evaili R. Sene 1156

Sahife No : 159

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Eva'il-i N.Sene 1156

Sivas Beylerbeğisi ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Ömer Bey dimekle ma'ruf kimesne gelüb babası Hacı İbrahim Efendi dimekle meşhûr kimesnenin bin yüz elli () senesinde Hacı Hafız nâm kimesne zimmetinde dört yüz elli gurus alacağı olmağla talep ve almak ister iken babası mezbûr fevt olub ırs-i şer'le buna intikâl bu dahi almak taleb eyledükde (...) mütâlebesiyle edâya ta'allül ve muhalefet üzere iken mezbûr Hacı Hasan dahi fevt olub bu dahi ol hakkı meblâğ-ı mezbûru mahlûb kabz iden Amasya sükkânından karındaşı Mehmed nâm kimesneden talep eyledükde ta'allül ve gadr eyledüğün bildürüb ve bu bâbda fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb mücebince şer'le babasından müntakıl meblâğ-ı merbûru müteveffâ-yı mezbûrun mahlûb kabz iden mezbûr için (...) icrâ-

yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediğin ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ca. Sene 1556

Sahife No : 170

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd Ca. Sene 1156

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

() ve () nâm hatun gelüb bunun karındaşından hâsıl olan Fatma nâm sülbiyenin babası () nâm kimesne şehiden fevt oldukta kazâ-i mezbûra tâbi Zeytün nâm karye sâkinlerinden Abdullah Beşe oğlu İbrahim nâm kimesne zimmetinde olan iki yüz altmış gurus ırs-i şer'le mezbûreye intikâl itmeğle bu dahi mezbûrenin vasisi olduğun hasebiyle merkûmdan talep eyledikte dürlü illet ve bahane ve edâya ta'allül ve muhalefet ve ziyâde gadr ve te'addi ittüğün bildürüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan meblâğ-ı merkûm buna alıvirölüb ta'allül ittirölmeyüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1156

Sahife No : 190

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Evasıd Ca. Sene 1156

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Seyyid Mustafa zîde kadrihû gelüb mûma-ileyhin Merzifon-u âbad Kazâsı'nda vâki mutasarrıf olduğü mâlikânesini bin yüz kırk dokuz senesinde Amasya sükkânından Köklez oğlu dimekle ma'ruf Mustafa nâm kimesne iltizam idüb maktûğ-u mezbûr mekûmun zimmetinde dört yüz gurus kalub talep eyledikte bedel (...) bedel almalarına bağı edâya ta'allül ve muhalefet üzere olduğü ve hâlâ Amasya kethüdâyeri olan Rahvanzâde Ahmed zîde kadrihûyû tarafından vekil eyledüğün bildürüb sen ki mütesellim-i mûma-ileyhsin ma'rifetiyle berât-ı şer' ve maktûğ-u mezbûr bedel-i iltizamında temessükü mücebince merkûmun zimmetinde maktûğ olan meblâğ-ı mezkûr tamamen tahsil ve vekil-i merkûm (...) ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden temessükü mücebince şer'le ihkâk-ı hak olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd Ca. Sene 1156**Sahife No : 199****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evaili S. Sene 1156****Amasya ve () Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki**

Kazâ-i mezbûrdan () ve () nâm yeniçeriler gelüb bunların üzerlerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken kazâ-i mezbûrun sâbık serdârı olan Amasya Kazâsı'nda sâkin Abacıoğlu Mehmed nâm kimesne bin yüz elli senesinde cerime nâmıyla otuz ve on beşer guruşun alub gadr eyledüğün ve bu bâbda dâvâlarına muvâfık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb şer'le görölüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin şer'le görölmek bâbında yazılmıştır.

Fi Evaili S. Sene 1156**Sahife No : 216****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1156****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Talebe-i ulûmdan sülehâdan Abdullah zîde salahûm gelüb bu feyzû'l-hâl talebe-i ulûmdan olub kazâ-i Amasya toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlif almak icâb ider emlâk ve yerleri olmayub rencide olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr ahâlisi emr'i şerifim ile vâki olan tekâlifi siz bizimle ma'an vir deyü hilâf-ı kanun tekâlif mütâlebesiyle fuzûli taarruz ve rencide eyledüklerün bildürüb hilâf-ı kanun zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğü ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1156**Sahife No : 252****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1157****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Feyzullah zîde fazlühûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderüb sâbika Amasya Kadısı (...) el-Hac Mustafa zîde fazlühûnun gayr-ı malûm (...) ta'bi (...) iki yüz guruşluk eşyasını alub mûma-ileyhin azli esnasında gadr ve Amasya'da sâkin Amasya Kethüdâyeri Hacı Ahmed Bey dimekle ma'ruf kimesne istihdam itmekle eşya-yı mezkûre ile i'lam-ı mezbûr merkûm Ahmed'in muaddidi âliye edâ ile asitâne-i sa'adetime mevlana mûmâ-ileyhin tarafından kazâya vekili Bahri Mehmed Ağa dimekle ma'ruf kimesneye teslim ittirülmesi bâbında bundan akdem sâdır olan emr'i şerifim mûcebince merkûm Ahmed ile i'lam mezbûr dâvâ-i şer'i olunub (...) ba'de'l niza merkûm Ahmed hevâsına gulâm-ı mezbûr kadı-i mûmâ-ileyhin azlinden sekiz günden sonra kendi hakkı ile yanıma geldi deyüb ve eşya-yı mezbûr gulâmı mezkûrdan suâl olundukda üzerinde edâsı olduğu eşyasından gayrı bir nesne yokdur deyü eşya-yı mezbûru virdiğin inkâr ittükde merkûm Ahmed'e gulâm-ı mezkûr tarafından kadı-i merkûma teslim (...) olduğu arz eylediği ecilden vech-i meşruh üzere gulâm-ı mezbûrun virmekde ta'allül ve muhalefet eylediği mezkûr Ahmed' e istinâden (...) ihsâr olunmak bâbında yazılmışdır.

Fi Evahir-i S. Sene 1157

Sahife No : 263

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene 1157

Amasya ve () Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Ulemâdan Abdullah ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed zîde salahûm gelüb bunların Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avâriz almak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif telebiyle te'addi ve rencide olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr ahâlisi avâriz ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlif talebiyle te'addi ve rencideden hâli olmadukların ve bu bâbda davâsına muvâfık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifelerin olduğu bildürüb fetevâ-yı şerifesi mûcebince amel olunub men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ra. Sene 1157

Sahife No : 264

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. 1157

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı sipâhiden Mehmed Bey ve Osman Bey ve Deli Osman ve Hüseyin Bey ve İbrahim Bey ve Mustafa Bey ve Amaoğlu Mehmed Bey ve Ömer Bey ve Hasan Bey demekle ma'ruf kimesneler gelüb bunlar (...) sipâhizâdelerden olub Amasya Kazâsı'na ta'bi (...) karye toprağında bi'l-fi'il zabt ve rasarruflarında hâneye bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle te'addi ve rencide olunmak icâb ider halleri yoğiken karye-i mezbûr ahâlisi zuhur ve havâlilerine ta'bi bazı kimselere istinaden avârız ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlif talebiyle te'addi ve rencideden hâli olmadıkların bildürüb men' ve def' olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ra. 1157

Sahife No : 264

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Eva'il-i R. 1157

Amasya ve () Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Mehmet zîde kadrühü gelüb Amasya sâkinlerinden züamadan () nâm kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iden bin yüz elli senesinde ber-mûceb-i temessük bir el-hayâ bin beş yüz gurusu alacak hakkı olmağla meblâğ-ı mezbûreyi mezbûrdan talep eyledükde dürlü illet ve bahane ile edâya ta'allül eyledükde ve tarafından () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb meblâğ-ı merkûmu tamamem tahsil ve vekil-i mezbûra bî-kusur alvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak ve hilâf-ı şer'i şerif ta'allül ittirülmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i R. 1157

Sahife No : 280

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene 1157

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Moramul nâm karye ahâlileri gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sa'ir emri şerifimle vâki tekâlifden tahamüllerine göre hisselerine düşeni cema'at-i mezbûr olanlara edâ idüb ziyâde talebiyle te'addi olunmak icâb itmez iken ümerâdan müttehem ve mütevâlî(?) olan kimesneler mücerred tahkik için havâlilerine ta'bi âyan ve mütegalibeye istinâden emr'u defterden ziyâde bunların üzerlerine tekâlif tahmil ve cebren tahsil ve ahvâlleri diğer gûne ve perâkende ve perişan olmalarından bâ'is ve bâdi olduğun mahallinde şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı emr'u defter zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ca. Sene 1157

2 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 62

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene 1158

Amasya ve () Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallâtından Bozahâne Mahallesi sâkinlerinden Sadâdoğlu Aleksan ve karındaşı Nehabet nâm zımmiler südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen emr'i şerifimle vâki hâne-i avâriz vesa'ir tekâliflerden hisselerine düşeni mahalle-i mezbûr ahâlileriyle ma'an edâ idüb hilâf-ı şer' ve mügâyir-i kanun bir dürlü dahl ve ta'arruz-i olunmak icâb itmez iken medine-i mezbûr sâkinlerinden bazı kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz-i istar kastıyla hilâf-ı kanun ziyâde tekâlif tahmil eylediklerinden ma'ada hilâf-ı şer'i şerif ve bî-gayri hak tekâlifimize virmek bizlere üç yüz ve beş yüz guruş karz akçe virün deyü cebren ve kahren akçe mutalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmamalarıyla ahvâlleri diğer gûne olduğun bildürüb mezbûr gün vech-i meşruh hilâf-ı şer' ve mügâyir-i kanun te'addi ve tecavüzleri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i M. Sene 1158

Sahife No : 110

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1158

Amasya ve () Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden sadât-ı kiramdan Seyyid Abdülbâki zîde şerifehû südde-i sa'adetime arzıhal idüb bundan akdem Amasya mahallâtından Ahi Sadettin Mahallesi sâkinlerinden Hikmet(?) Ahmet Efendi dimekle ma'ruf kimesne ile beynlerinde hukuk-u şer'iyeye müteallik hesap ve kıt'apları olmağla şer'le hesap kıt'apları görölüb birbirlerine bir akçe ve bir habbe virecekleri olmayub müdehale icâb itmez iken mezkûr eşirrâdan olduğuna binâen hukuk iddiâ ve murafa-i şer'i şerif olduklarında beynlerinde müslühun tavassûtuyla bir miktar gurus üzerine sulh ve bu dahi bedeli sulh olan meblâğ-ı merkûmu mezbûra virüb birbirlerinin zimmetlerin ibrâ ve iskat ve kıbel-i şer'den ibrâ-yı zimmet birle hüccet-i şer'iye virülmişken mezbûr yine kâni olmayub bazı zımmi kudret kimesnelerle istinaden hilâfı şer'i şerif ve mugâyir-i ibrâ ve hüccet-i şer'ie te'addi ve rencideden hâli olmadığın ve bu bâbda şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mûcebince amel olunub hilâf-ı şerî şerif ve mugâyir-i ibrâ ve hüccet-i şer'ie te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden şer'le men olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1158

Sahife No : 174

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i B. Sene 1158

Amasya Naibine Hüküm ki

Sen ki Amasya Naibi Mevlana es-Seyyid Mustafa zîde ilmehûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub medine-i Amasya'da sâkin ulemâ ve sülehâ ve meşâi ve eimme ve hutebâ ve sadât-ı kiram ve fukara ve (...) ve re'ayâ ve (...) meclis-i şer'e varub medine-i mezbûrede cihet-i şer'le âyan olan Rıdvan oğlu Ahmet Bey ve Hacı Beşe (...) Hüseyin dimekle ma'ruf kimesneler ve sa'ir mu'avetleriyle senede bir kere bunlara emr'i şerifimle vârid tekâliflerin hesabını görmek üzere zâhir ve üzerlerine edâsı lâzım gelen emr'i şerifimle vâki tekâlif marifet-i şer'le vechle marifetleriyle tevzi olundukta mezbûrlardan Ahmet ve Hacı Beşe Hasan ve ma'lumül esami mu'avenetlerin beher sene tekâlif vukuatın emr'u defterden ziyâde kendü nefsleri için akçe zam ile seksen bir ve yüzer kise akçe zam ve tevzi ve tahsil ehl-i vilayet bir vechle mezbûrlara muhalefet-i birle ve mukavemet oldukları olmamağla bin yüz elli beş senesinden berü üç senelik tevzi olunan tekâliflerin hesapların görülmeyüb zimmetlerine mal haklarından (...) vâki akçe kalub bunun ma'ada kendü nefsleri için âyan

salyanesi nâmıyla nice ehl-i örf kimesnelerden dahi kırk elli beş ve yüzer gurusların ahz ve havâlisine ta'bi Kethüdâsı Mirzaoglu İsmail nâm kimesne ile südde-i Yeniçeri Ağası ve yeni çerilik iddiâsında olan şâkilerin tahsildâr ve nice ehl-i örfden arzlarını binâen ve şütûm-u gâlize ile şetm ve niceleri dahi tecrim ve niza ve zimmetlerinde vâki hukuk ve îyaller olmağla bilâ kelâm ima vârid hulûl(?) olamayub ahvâlleri perişan ve üç senelik hesapları ma'rifet-i şer'le görülüb mezbûrların zimmetlerinde olan hukuk îyaller ashâbına istirdâd olunmak bâbında vâki hâli vürud istirdam(?) arz ve i'lam iledür deyü ima ve iltimas itmeleriyle ehl-i Amasya'nın takrir-i meşruhâları üzerinde emr'i şerifim virülmek ricâ sına arz eyledüğün ecilden mübaşir ma'arifetiyle mahallinde şer'le görülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak içün yazılmıştır.

Fi Evahir-i B. Sene 1158

Sahife No : 345

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1159

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ulemâ ve meşâihden pir-u ihtiyar Şeyh Abdullah ve Sâlih zîde salahûm gelüb bunların Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında tekâlif alınmak icâb iden avâriz hânesine bağlı re'ayâ emlâk ve arazileri olmayub tekâlif talebiyle rencide olunmaları icâb itmez iken kazâ-i mezbûr ahâlisinden ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz ve celb-i akçe sevdasıyla avâriz ve sa'ir emr'i şerifimle vâki olan tekâlifi sen dahi bizimle ma'an virün deyü hilâf-ı kanun müdahale ve te'addi eyledüklerinden ma'ada ehl-i örf taifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlifi şakkâ mutalebesiyle rendice ittüklerün bildürüp hilâf-ı kanun mezbûrların ol vechle müdahale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Evahir-i S. Sene 1159

Sahife No : 349

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1159

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden el-Hac Osman zîde kadrihû gelüb Amasya sâkinlerinden Düneş oğlu Hacı Hâlil ve Hacı Kadir oğlu Hacı Mehmet ve Bahi oğlu Hafız Mehmet ve Hacı Bilal ve Bekir oğlu Hacı İbrahim ve Börgeh oğlu Hacı Mustafa torun Hacı Âli nâm kimesneler ile Neccar oğlu Azdoma ve Armeyah ve Başbüyük oğlu ve Gürgeniş oğlu ve sa'ir ma'lumül esâmi zımmiler bin yüz elli () senesinden berü hususlarına ve miktar akçe harç ve sarf eyledüğün sana edâ idelüm deyü mûmâ-ileyhe emr (...) ve yedine memhur temessük virmeleriyle mûmâ-ileyh dahi şart (...) mezbûrunun emirlerine binâ'en kendü malından mezbûrlara iki bin otuz gurus harç ve sarf ve isti'ma ve mezâlim idüb ber-mûceb-i temessük mutasarrıfında olan meblâğ-ı mezbûru mezkûrlar dahi taleb eyledüğün virmekte ta'allül ve muhalefet ve gadr murad eyledüğün ve bu bâbda şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb mûcebince şer'le görülüb ber-mûceb-i temessük mezbûrların zimmetlerinde olan masrufu hakkı tahsil ve kendüye alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i S. Sene 1159

Sahife No : 396

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ca. 1158

Sivas Beylerbeğisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsına ta'bi Keşaben karyesinden Mustafa nâm kimesne gelüb bu Amasya'da sâkin Selo oğlu dimekle ma'ruf İbrahim nâm kimesneden elli gurus istikrâz ve ba'de tamamen edâ idüb meblâğ-ı mezbûr mukabelesinde mezbûra bin yüz elli () senesinde dahi vâz eyledüğün karye-i mezbûrede vâki çiftlik emlâkını mezbûrdan girü alub zabt murad eyledüğün mezkûr hilâf-ı şer'i şerif virdüğünden gayrı karye-i merkûmede zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ede geldiği tarlaların dahi meblâğ-ı mezbûr mütalebesiyle buna (...) vâz eddik deyü (...) olmak hilâf-ı kanun iken ol bahane ile fuzulen zabt ve buna zabt ittürmeyüb gadr külli eyledüğün ve bu bâbda fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb mûcebince şer'le görülüb emlâk ile tarlaları alıvirülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğün ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i Ca. 1158

Sahife No : 445

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Za. Sene 1159

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Mustafa nâm sipahi gelüb berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğun tımar karyelerinde Amasya Kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'ne tâbi Karakese ve Başırmak(?) nâm karyelerin toprağında zira'at ve hırsat eden defterlü re'ayâ ve defterlü re'ayâsı yerlerin zira'at ile eden hâriç re'ayânın hâsıl eyledükleri terekelerin öşürlerin olan karyelerinde olan enbâd ba'de her hafta bazar durur tereke (...) öşr bazara götürün deyü teklif eyledüğün ta'allül ve muhalefet idüb (...) vâki mahsullerine gadr olduğu bildürüb öşrü pazara nakl ittürülmek bâbında emr'i şerifim ricâ eylediğin kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1159

Sahife No : 472

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i M. Sene 1160

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'nın ehl-i zimmet re'ayâ fukarası gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispenç ve sa'ir hukuk ve rüsûmların ve ele virdükleri kızlarının resm-i arûsiyelerin kanun ve defter mücebince subaşılara edâ ve içlerinden mürd olanlarını işleri üzere defn ittüklerin hilâf-ı şer'i şerif vâz ve hareketleri olmayub üzerlerine dahi şer'an bir nesne sâbit olmayub bir dürlü te'addi ve rencide olunmaları icâb itmez iken hâlâ subaşılari olan() nâm kimesne bundan mütesellim ile yekdil ve bin yüz elli () senesinde hilâf-ı şer' ve bi gayr-ı hak zulmen bunların ma'lumül miktar akçelerin zulm ve te'addi ve gadr külli eyledüklerün bildürüb şer'le görölüb subaşılari mezbûrun hilâf-ı şer'i şerif ve bi gayr-ı hakkın zulmen ve cebren alduğu hakkı (...) her ne ise girü ashâbına alıvirülüb ihkâk-ı hak ve zâhir olan zulm ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i M. Sene 1160

3 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 12

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1160

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya sâkinlerinden zımmiyan ta'ifesinden Andon ve Aleksa ve Nehabet ve Avâkim ve David ve Mahâlis ve Serkis ve Asvadir nâm zımmiler gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâliften hisselerine düşeni cema'at-ı mezbûr olanlara edâ idüb kusurları olmayub bir vechile müdahale olunmak icâb itmez iken medine-i mezbûre sâkinlerinden şehir kethüdası ve şehir câniblerinden () ve () ve () nâm kimesneler zuhur ve dellâliye mesarifleriçün siz bize üçer beşer yüz guruş karz virün ba'de zaman edâ ideriz deyü hilâf-ı şer'i şerif bunları da'imen te'addi ve rencideden hâli olmayub ahvallerin diğer gûne perakende ve perişan olduklarından bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb mezbûrların hilâf-ı şer' ol vech-ile olan te'addileri şer'le men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmıştır.

Fi Evahir-i S. Sene 1160

Sahife No : 13

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene 1160

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve hâlâ Amasya'da sâkini sâbık Sivas ili Kadısı Mevlana Sâlih Zîde Fazlihûya Hüküm

Amasya sâkinlerinden el-Hac Ömer ve Mustafa zîde kadrihûma gelüb bunların bin yüz elli () senesinde Amasya Kadısı Süleyman nâm kimesne zimmetinde iki yüz guruş ve Ömer nâm kimesne zimmetinde yüz elli guruş ve Mehmet ve emmisi oğlu Abdullah nâm kimesneler zimmetlerinde seksen guruş ile ba'de yetmiş guruş kıymetli bir malın bağ ve kazâ-i mezbûr muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Kuli nâm karye sâkinlerinden Kaymak Mehmed nâm kimesne zimmetinde otuz guruş ve Delioğlan oğlu Hasan ve Koroğlu Mustafa ve Bekir nâm kimesneler zimmetlerinde dört yüz altmış dokuz guruş alacak hakkı olub talep ve almak istedikde mezbûrlar birbirleriyle yekdil ve mücerred ital-i hak sevdasıyla kazâ-i mezbûr (...) ile i'tam eyledüklerün isti'ma itmeğle hakkından nâşi dâvâya cesaret mezbûr hâlâ zimmetlerinde kalub hakkı ita'al olmalarıyla (...) oldukların bildürüb sen ki sâbık Sivas ili Kadısı Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin hususu mezbûr müte'allik olan murafa-i şer' ve mezbûrların zimmetlerinde olan sâlifü'z-zikr bağ olmağla guruş hakkı arzı tahsil ve kendülerüne alıvırülüb icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve sen ki sâbık Sivas ili Kadısı Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin es-Seyyid Mehmed zîde (...) olunmak hasebiyle

mübaşeret olmağla mevlana-yı müşârun-ileyhsin işaret ider mûmâ-ileyhin (...) fermân-ı âlişân yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Ra. Sene 1160

Sahife No : 16

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene 1160

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Zuamadan Osman zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Karlu ve Kozluca nâm karye ve gayriden berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'amet in icmâllü olub karyelerin rüsûmu serbestiyesine ahardan bir vech-ile kabz olunmak icâb itmez iken mirimirandan ve mirlüva ve sa'ir ehl-i örf ta'ifesi taraflarından müdahale olunduğun bildürüb ol-bâbda kanun üzere hüküm'i hümayûn um ricâ eyledüğün ecilden (...) icmâllü ze'amet karyeleri serbest olmak kanuna mukarrerdir ol bâbda kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Ra. Sene 1160

Sahife No : 224

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Evasıd-ı Za. Sene 1161

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki mevlana-yı mûmâ-ileyh Mezecizâde Mehmed zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub nefsi-i Amasya'da zımmi re'âyası meclis-i şer'e varub Amasya'da (...) kiran ve yahudiyan nefsi-i şehir hariçden gelenden alınan ve ispençe-i kiran nefsi-i şehir deyü defter-i hâkani de mirlüva Amasya hass-ı hâsıl-ı yazulub iken (...) olmağla mesfûrların hariçden yük ile şehre götürdükleri üzümmlerinden hums olunduktan bac virülmek lâzım geldüğüne binâen hariçden şehre götürdükleri üzüm yüklerinden (...) ve nefsi-i şehrin defterlü re'âyası oldukların dahi üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin kanun ve defter mücebince Amasya hass-ı mutasarrıflarına edâya kusurları olmayub ziyâde talebiyle te'addi ve rencide olmak icâb itmez iken hass-ı mezbuur zabıtları tarafından hilâf-ı kanun ve defter ziyâde talebiyle te'addi ve rencideden hâli olmayub perakende ve perişan olmalarına bâ'is olmalarıyla komayub hilâf-ı kanun ve defter ziyâde talebiyle te'addi ve rencide

ittirülmemek bâbında vâki hâl hükm'i hümayûn virülmek ricâsına arz ve defter hane-i âmiremde mahfuz olan defter-i icmâle mürâca'at oldukda Amasya'da (...) kiran ve yahudiyan nefs-i şehir hariçden gelen hamrdan ve hamriçün gelen üzümnden hammâliye alına ve ispençe-i kiran nefs-i şehir ve maktua (...) ve ma'a gayri ha bir görölüb bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun mirimiran Amasya hass-ı olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince ve kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Za. Sene 1161

Sahife No : 284

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1162

Sivas Vâlisine Amasya Kadısına Hüküm ki

İsm-i şa'd Hatun'un evlâdından Molla Hâlil dimekle ma'ruf kimesne südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun medine-i Amasya mahallâtında Tahta Mahallesi toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarrufunda hane-i avârıza bağılu tekâlif almak icâb ider emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle bir dürlü te'addi ve rencide olunmak iktiza itmez iken mahalle-i mezbûr ahâlisi zuhur ve üzerlerine edâsı lâzım gelen avârız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerif ile vâki olan tekâlifi sen dahi bizimle ma'an vir deyü iddia ve bundan akdem murafa-i şer' olduklarında bunun mahalle-i mezbûr toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda hane-i avârıza bağılu tekâlif alınmak icâb ider emlâk ve yerleri olmadığı ırsi şer'le zâhir ve mezbûrların bî-vech-i marazaları men-i birle kıbel-i şer'idin hüccet-i şer'ie virülmüşken mezkûrlar yine kâni ve memnu'a olmayub hilâf-ı kanun ve mügâyir-i hüccet-i şer'ie tekâlif talebiyle te'addi ve rencideden hâli olmadıkların ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb fetevâ-yı şerife ve hüccet-i şer'ie mûceblerince kanun üzere amel olunub mahalle-i mezbûr ahâlisinin hilâf-ı kanun tekâlif talebiyle zâhir olan müdehale ve marazaları men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ itmeğın kanun üzere amel olunmak için yazıldı.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1162

Sahife No : 323

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1162

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Avakim nâm zimmi gelüb bunun Amasya sâkinlerinden Korka nâm zimmi zimmetinde bin yüz elli () senesinde cihet-i karzdan yüz guruş alacak hakkı olup mesfûr Korka Semavan nâm zimmi zimmetinde olan alacağının yüz guruşunu mesfûr Semavan zimmetinde alacağı üzerine (...) idüb her biri havâlisini kablettüğün mesfûr Semavan dahi iflasdarı olup (...) olmasıyla (...) bu meblâğ-ı merkûmu mesfûr Semavan'dan almayub şer'an mesfûr Korka'ya lâzım gelmişken (...) eylediğin mesfûr Korka edâya illet ve bahane ile virmeyüb ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli murad eylediğin ve bu bâbda dâvâsın muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifesin olduğun bildürüb fetevâ-yı şerifesi mücebince şer'le görülüb meblâğ-ı merkûm mesfûr Korka'dan tamamen tahsil ve kendüye alvirülüb (...) te'allül ve muhalefet ittürülmeyüb edâ sevdasıyla ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ olmağın mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i S. Sene 1162

Sahife No : 353

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1163

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Osman nâm sipâhi gelüb bunun berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımar karyelerinde kazâ-i mezbûr muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Morami nâm karyesi toprağında zira'at ve hırsaset iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyası birbirlerin zira'at iden hariç re'âyanın hâsıl eyledikleri terekelerin öşürlerini edâ karyelerinde olan enbâd bâ'de her hafta bazar durur terekesin (...) akrabzâde götürün deyü teklif eyledükte ta'allül ve muhalefet idüb tımarın mahsulüne gadr olunduğun bildürüb akrabzâde bazara nakil ittürülmek bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğün ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1163

4 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 61

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı B sene (1)163

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sâkinlerinden Hâlil ve Fatıma ve dahi sa'irleri südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda ve Amasya Kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne tâbi otuz sekiz nefer re'ayâ ve sekiz adet zemin ve iki hisse çiftlik ve iki çiftlik mâlikâne ve hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri ha dört bin dokuz akçe yazar karye-i Deveci mâlikâne vakf-ı evlâtlık üzere (...) Hatun ve (...) Hatun ve (...) Hatun (...) divani tımar ve yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi mevrâ-i Karkat mâlikâne ve divana tâbi karye-i Deveci mezkûr karyesin çiftliği ile mutasarrıf oldukda ber vech-i tahmin üç (...) hâsıl-ı ma'a (...) bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve bunlar evlâd-ı vakıfdan olmalarıyla defter-i hâkani ve yedlerinde olan hüccet-i şer'îye ve fetevâ-yı münif (...) hâli üzere üç yüz (...) zıkr olunan mezbûrun mâlikânesiyle mevrâ-i mezbûre vakfi evlâtlık üzere zabt ve (...) hâsıl olan mahsulât şart-ı vakıf mücebince bi'l-cümle evlâdiyetlerine tevzi ve (...) olunub hilâf-ı şart-ı vakfiye bir dürlü müdahale icâb itmez iken yine evlâd-ı vakıfdan diğer Hâlil nâm kimesne şart-ı vakıf üzere hissesine düşeni almağa kana'at itmeyüb ziyâdeye tecavüz eyledüğünden ma'ada bunların hisselerine düşen mahsulünün ahz ve kabzıbna kana'at ve ol vechile evlâd-ı vakfa gadr külli eyledüğün bildürüb defter-i hâkani ve şart-ı vakıf mücebince hâl olub mezbûrun hilâf-ı şart-ı vakfa zâhir olan te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve deftrehane-i âmiremde mahfuz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mestur ve mukayyed bulunmağın deftre-i hâkani mücebince şer'le görülmek emrim olmuştur.

Fi Evasıd-ı B sene (1)163

Sahife No : 86

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i N. Sene 1163

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

() nâm kimesne gelüb ze'amet karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi Hakala ve Değirmenderesi ve tevabii karyeleri bâ-berât-ı âli mutasarrıf hisse (...) Hacı Mehmed (...) zîde mecdihû tarafından bin yüz altmış üç senesinde zapt-ı memhur temessük ile bunun uhde ve iktizamında olmağla karye-i merkûm re'âyasının üzerlerine edâsı lâzım gelen âşar ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mücebince ahz ve kabz itmek murad eyledüğün âyan ve mütegalibeden Ahmet ve () nâm kimesneler kendü hallerinde olmaduklarından nâşi

birbirleriyle yekdil ve re'âyasını tahriben izlâl ile âşar-ı şer'îye ve sa'ir hukuk ve rüsûmlarının kanun ve defter mücebince ahz ve zaptına muhalefet ve gadr külli murad eyledüklerin bildürüb mezbûrların hilâf-ı şer'î ve kanuna mügâyir defter ol veçhile zâhir olan müdahale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden kanun ve defter mücebince amel olunmak için yazılmıştır

Fi Eva'il-i N. Sene 1163

Sahife No : 257

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1164

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Saz nâm karye ahâlisi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen âşar-ı şer'îye ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mücebince kazâ-i mezbûr ahâlisi tarafından olan subaşıları Hasan nâm kimesneye tamamen edâ idüb kusurları olmayub ve üzerlerine dahi (...) ile şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken sipâhileri mezbûr tarafından olmağla (...) hilâf-ı vâki murad isti'mal ve hevâsına tâbi kadı ve ehl-i örf ta'ifesiyle yekdil ve bin yüz altmış () senesinde bunları hilâf-ı şer' ve bî-gayrı hak (...) ile (...) ile her birinin onar ve on beşer ve yirmişer arusların ahz ve asiyab ve mezbûrun (...) hataları olmayub perakende ve perişan olmaları (...)ve ahvâlleri diğer gûne oldukların bildürüb şer'le görülüb mezbûrun hilâf-ı şer'î şerif ve bî-gayrı hak fuzûli ahz eylediği akçeleri her ne ise tamamen tahsil ve alıvirülüb hilâf-ı şer'î şerif bir dürlü ta'allül ve muhalefet ittirülmeyüb icrâ-yı hak ve ol veçhile olan (...) üzerlerinden men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şerle görülmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1164

Sahife No : 360

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı N. Sene 1165

Beruce Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı Mütesellimi Alaaddin zîde kadrihû südde'i sa'adetime mektûb gönderüb medine-i Amasya mahallâtından Köyceğiz nâm mahalle ahâlileri meclis-i şer'e

varub mahalle-i mezbûre sâkinlerinden (...) oğulları Ömer ve İbrahim ve akraba oğlu Ahmed ve Çavuş oğlu Ömer ve Bağî oğlu Seyyid Süleyman nâm kimesnelerin mahalle-i mezbûre toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avâriz bağlu emlak ve yerleri olmağla üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki olan tekâlif itmek (...) i'tiyadıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni taleb eylediklerinde içlerinden bazıları bizler sadât ve sipâh (...) üzere deyü hilâf-ı kanun ta'allül ve bunların üzerlerine tahmil ve bundan alıvirülüb ziyâde gadr ve te'addi (...) (...) bâ'is olmalarıyla mezbûrların üzerlerine edâsı lâzım gelen tekâlif (...) itibarıyla tahammüllerine göre (...) hisselerine düşeni ve bundan üzere bunlar ile ma'an (...) mezbûrun edâ ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâsına vâki hâli (...) arz eyledigin ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı N. Sene 1165

5 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 5

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene (1)166

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi tımar karyelerinden Ziyere nâm karye ahâlileri südde-i sa'adetime arzuhâl edüp bunlar karye-i mezbûr toprağında sâhib'ül-arz temessüküyle mutasarrıf oldukları arazilerin beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rûsumatı sâhib'i- arza edâ idüp ve bunlar karyeleri sipahileri tarafından dâvâya vekil değiller iken civarında vâki Kışlak nâm karye sipâhileri Feyzullah ve İsmail ve () nâm sipâhilerin bunların karyeleri sipâhisiyle (...) toprak zira'atlere olmağla birbirleriyle dâvâların görülüb mücerred karyemiz sipâhisiyle olan araz dâvâmızı sizinle görürüm deyü hilâf-ı kanun ahâli-i karyeye taciz ve rencideden hâli olmadıkların ve bu bâbda dâvâlarına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevây-ı şerife virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerife mücebince amel olunub mezbûrların ol veçhile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak içün emr'i şerif yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı M. Sene (1)166

Sahife No : 5

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i M.Sene (1)166

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Ziyere nâm karye sâkinlerinden sadât-ı kirâmdan Seyyid Hâlil zîde şerifehû südde-i sa'adetime arzuhâl idüp karye-i mezbûr toprağında vâki Obaönü dimekle arif ma'lumül-hudud tarlaya bu sahib-i arz temessüküyle mutasarrıf ve beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken civarında vâki Kışlacık nâm karye sipâhileri Feyzullah ve İsmail ve () nâm sipâhiler zuhur ve diğer Oba nâm tarla bizim mutasarrıf olduğumuz tımarımız toprağındandır deyü bunların karyeleri sipâhisine dâvâ ve tımarları tarafına hükm' ittürüb ve bu dahi öşür ve rüsûmatı sipâhi-i mezkûrlara virmeğe bilâ (...) mezbûr hilâf-ı kanun ol tarlayı bunun yedinden alub hakkı tapu ile virürüz deyü ta'allül ve niza ve gadr külli sevdasında oldukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerife mûcebince kanun üzere ol tarla bir karar-ı sâbık kendüye zabt ittürülüb te'addileri men' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin kanun üzere amel olunmak için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı M.Sene (1)166

Sahife No : 14

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)166

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

İzmir'de mûkim kılınan ticaretten Katrani nâm tacir arzuhâl idüp Amasya sükkânından Hacı Ömer ve Hacı Osman nâm kimesneler zimmetinde çuka bahasından bin yüz altmış () senesinde ber-mûceb-i temessük üç bin dört yüz üç guruş kırk akçe alacak hakkı olup bundan akdem mezbûrlara def'aatle âdem irsal ve hakkı taleb eyledikde mezbûr iki bin üç yüz guruşunu irsal ve ma'ada bin seksen üç guruş kırk akçesin virmeyüb avk ve taciz ile edâya ta'allül ve muhalefet ve ziyâde gadr eyledüklerün bildürüb yedlerinde olan iki vekilden tahsili mûcebince men mezbûr bin seksen üç guruş kırk akçe hakkı tahsil ve tarafına vekili () nâm kimesneye alvirülüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı S.Sene (1)166**Sahife No : 33****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)166****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Sarrafi ta'ifesinden Marat ve () nâm zımmiler gelüb bunların Amasya sükkânından Emradoğlu Ayanis ve karındaşı Kirkor nâm zımmiler zimmetlerine bin yüz altmış senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden ber-mûceb-i temessükât üç bin sekiz yüz otuz sekiz gurusı alacak hakları olup almadıkları meskur Ayanis mürd olup emvâl ve eşya ve sa'ir metrukâtını karındaşı mesfûr Kirkor ahz kabz itmeğle meblâğ-ı mezkûru mesfûr Kirkor'un mürdü mesfûr malından taleb eylediklerinde dürlü illet ve bahane virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr murad eyledüğün ve taraflarından () nâm kimesneyi vekil eylediklerün bildürüp şer'le görölüp meblâğ-ı mezkûrun marifet-i şer'le tahsil ve vekilleri mezkûra alıvirülüb hilâf-ı şer'i şerif ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmeğ için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı R. sene (1)166**Sahife No : 59****Hüküm No : 5****Tarih : Fi Eva'il-i- B. Sene 1166****Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya () Kadılarına Hüküm ki**

Sarrafi ta'ifesinden Marat ve () nâm zımmiler gelüb Amasya sâkinlerinden Emradoğulları Ayanis ve karındaşı Kirkor nâm zımmiler zimmetlerine birbirlerine kefil bi'l-mal olmak üzere bin altmış () senesinde ber-mûceb-i temessükât üç bin sekiz yüz gurusı alacakları olup kablel edâ mesfûr Ayanis mürd olup emvâl ve eşyası karındaşı mesfûr ahz ve kabz itmeğün meblâğ-ı mezkûr taleb olundukda dürlü illet ve bahane ile virmekde ta'allül ve muhalefet eyledüğün bildürüb mahallinde şer'le görölüb taraflarından vekilleri olan Ebubekir nâm kimesneye bit-tamam alıvirilüb hilafı şer'i şerif bir vech-ile ta'allül ve tereddüd ittirilmeyüb icrây-ı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmeğ için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i B. Sene 1166**Sahife No : 63****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Eva'il-i B. sene 1166****Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

Amasya kal'ası mustahfizlarından Ebubekir nâm mustahfiz arzuhâl idüp Amasya Sancağı'nda Amasya Kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'nde Eymi nâm karye ve gayriden bin altı yüz akçe gedik tımar ile Amasya kal'ası muhafızlığına berât-ı şerifimle murasarrıf olup müşterekiyle kaydı berâtına dâhil sâlifü'z-zıkr Eymi karyesin hâsıl-ı tahtında bad-ı heva ve resm-i arus ve nısf-ı deştibani yazulub ve nısf-ı (...) ve bad-ı heva tımarha-i sipâhiyan ve merdândır nahiye-i Akdağ dahi mirlüva-i Amasya'ya hâsıl yazılmağla sâlifü'z-zıkr Eymi karyesinin vâki olan cürm'i cinayet ve resm-i arus ve deştibanisinin nısf-ı bermûceb-i kanun ve defter-i mirlüva olanlar taraflarından ve nısf-ı aharı dahi müşterekiyle merkûm Ebubekir'in gedik tımarı tarafından ahz ve kabz olup kimesneye mâlikâne virülmeyüb ve emr'i şerif dahi virülmeyüb ahardan hilâf-ı kanun dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken sâbıka Amasya Sancağı Mutasarrıfı Bekir Paşa Eymi karyesinin bad-ı heva resm-i arus ve sa'ir rüsûmun kâh nim mâlikânedir ve kâh yere ahz ve kabz etmek üzere emrim vardır mirlüvanın ve tımar mutasarrıflarının alakaları yokdur deyü kul mücerrediyile hilâf-ı kanun ve defter bilâ-sened fuzûli müdahale ve fukara ra'yyet çor ve te'addiden hâli olmaduğun bildürüb paşa-yı sâbık mezkûrun hilâf-ı kanun ve defter ve bilâ-sened ol veçhile ve sa'ir bahane ile olan müdahale ve ma'arazası men akid ile men' ve def' ve karye-i mezbûrenin vâki olan cürm-i cinayet ve resm-i arus ve deştibanisinin hakkı kanun ve defter mûcebince mirlüva-i Amasya olanlar taraflarına ve nısf-ı aharı müşterekiyle gedik tımarı tarafında ahz ve kabz ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve deferhâne-i âmiremde mahfûz olan aklâm defterlerine nazar olundukda baş muhasebe ve harman mukaatası baş mukata ve harman muhasebesi virüle ve elviye ve haslar ve bunun kal'a ve küçük kal'a kal'alarında kaydı olunduğu aklâm-ı mezkûreden suâl olunub ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi doksan yedi nefer re'ayâ ve on zemin ve iki çiftlik ile karye-i Eymi zebun ve nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı ahar mâlikâne dahi tımarıdır ve hâsıl-ı tahtında hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve resm-i tapuyu zemin ve nısf-ı deştibani ve bad-ı heva ve arus ve âdet-i ağnam yekün ma'a gayri dört bin sekiz yüz akçe yazı ve (...) el-rüsûm âdeti ağnam ve bad-ı

heva ve arusiye yekûn yüz altmış akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde dört bin sekiz yüz akçe yazudan bin altı yüz akçesi ikrar ve Amasya kal'ası mustahfızına mahsus bir gedik tımar ve merkûm Ebubekir kaydındadır ve Akdağ Nahiyesi'ne tâbi (...) nısf bad-ı heva ve nısf resm-i arusiye ve nısf âdeti ağnam ve nısf deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdân kal'a (...) havası hümâyûn ve züema ve dizdar ve tımarha-i serbesttir nahiye Akdağ resm-i deştibani hâneden hâneye ikişer yüz akçe ve hâsıl-ı yekûn on bir bin sekiz yüz yetmiş dört akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve icmâlde mukataa (...) ve (...) ve gayri ile bir görölüb mirlüva-i Amasya malı olmak üzere tahrir olunub bu takdirde rüsûmat-ı mezkûre hâlâ liva-i mezbûr mutasarrıfları taraflarında zabt olunub aharin alakası olmayub iktiza eylediğün iftihar bi'l-fi'il defter emini olan yeğen Mehmed dâme mecdühû dahi arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i B. sene 1166

Sahife No : 76

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene 1166

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Hâlil nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı ve kazâsı muzafatından Argoma Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden üç bin akçe tımara mutasarrıf Mustafa Beşe hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden iş bu sene-i mübareke şevvâlinin sekizinci gününde buna tevciye ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olub tımar-ı mezbûrun defter-i hâkani ve yedinde olan berâtı mûcebince zabt ve vâki olan mahsulat ve rüsûmatı ahz ve kabz murad eyledükde ahardan bazı kimesneler zabtına ve mahsul ve rüsûmunun ahz ve kabzına muhalefet eylediklerün bildürüb tımar-ı mezbûr defter-i hâkani ve yedinde olan berât mûcebince kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürölüb aharın bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmemek bâbında hükm'i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümâyûna mürâca'at oldukda tımar-ı mezbûr vech-i meşruh üzere tarih-i mezbûrda buna tevciye ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed olmağla defter-i hâkani mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı S. Sene 1166

Sahife No : 79

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene 1166

Sivas Vâlisine Vezire Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Sarraf ta'ifesinden Bogos ve Berteman nâm zımmiler gelüb mesfûrların bin yüz altmış () senesinden berü Amasya sâkinlerinden Emirza oğulları dimekle mağruf Ayanis ve karındaşları Ohannes ve Kirkor nâm zımmiler zimmetlerinde birbirlerinin kefaletleriyle bâ-temessük cihet-i karz-ı şer'iden dört bin üç yüz otuz sekiz gurus alacak hakları olup meblâğ-ı mezbûrun kablel edâ mesfûr Ayanis mürd olup terekesi ırs-i şer'le mesfûrlardan Ohannes ve Kirkor'a intikâl ve mesfûr Ohannes dahi zımmi ticaret ile diyar-ı aherde bulunmağla meblâğ-ı mezbûrun mesfûr Kirkor'dan aslına ve kefaleti taleb olundukda mesfûr (...) üç nefer zımmilere kefilleri olduğundan mezbûr edâya muhalefet ve kefaleti inkâr ve bunlara gadr ve te'addi eyledüğün ve taraflarından Ebubekir Ağa dimekle ma'ruf kimesneyi vekil eyledüklerin bildürüb şer'le görölüb mesfûrların zimmetlerinde olan meblâğ-ı mezbûr mesfûr Kirkor'dan aslına ve kefaleti tamamen tahsil ve vekilleri merkûma alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i Ş. Sene 1166

Sahife No : 145

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı R sene 1167

Sivas Vâlisi Vezire ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımdardan İshak nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Amasya Kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'nde Ulak nâm karye ve gayriden dört bin akçe tımara mutasarrıf Argoma Nahiyesi'nde bin yüz altmış altı senesin zilkâdesinin yirmi dördüncü gününden arzuhâl mücebince merkûm İshak'a tevcih ve berât-ı şerifimle üzerinde ve mezkûrun (...) vâki olduğun Alaybeğisi Ömer arzıyla Merzifon nâşi İbrahim başka arz itmeleriyle müceddeden iş bu sene-i mübâreke saferinin yirmi altıncı gününde merkûm İshak'a ibka tevcih ve berâta ve hâlâ berât-ı şerifimle merkûm İshak'ın üzerinde olduğun bildürüb tımar-ı mezbûr karyeleri defter-i hâkanide ve yedinde olan berât-ı âlişânım mücebince kendüye zapt ve vâki olan mahsulât ve rüsûmatından (...) tarihinde düşen mahsul

ve rüsûmun kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ahardan bir ferdi dahl ve taarruz ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at olundukda tımar-ı mezbûr vech-i meşruh tarih-i mezbûrda merkûm İshak ibka ve tevcih ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olduğun mestûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı R sene 1167

Sahife No : 161

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1167

Sivas Vâlisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Elvançelebi Tekkesi nâm karye sâkinlerinden ulemadan Seyyid Ebubekir zîde şerife gelüb mûmâ-ileyh kendi hâlinde ırzıyla mugâyir ve hilâf-ı şer' kimesneye vâz ve te'addisi olmayub ve üzerine dahi şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Sarı Ebubekir oğlu Osman nâm kimesne kendü hâlinde olmayub mücerred-i ırz ve taarruz icrâ kasdıyla hilâf-ı vâki (...) isnatlarıyla Amasya Sancağı mutasarrıfı tarafından üzerine mübâşir ta'yin ve bin yüz altmış () senesinde hilâf-ı şer' ve bi'gayrı hakkın bunun yüz sekiz gurus akçesiyle bir res atını gasben ahz ve gadr itmeğle tarafından yedine virülmek i'lamı şer'ie mûcebince taleb ve almak murad eyledüğün edâya ta'allül ve itâli hak ve gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer'i şerif ve bi'gayrı hakkın aldığı ol mikdar gurus akçesiyle atı alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğın mahallinde şer'le görölüb ihkâk-ı hak ve keyfiyet hâli istihkaklarıyla arz ve i'lam olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1167

Sahife No : 189

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene 1167

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfızlarından Mehmed ve Abdurrahim veled-i Vasil nâm mustahfızlar arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda ve Amasya Kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde altmış dört nefer re'ayâ beş zemin ve bir hisse çiftlik ve hâsıl-ı tahtında çift ve

hınta ve resm-i tapuyu zemin ve nısf ve deştibani ve bad-ı heva ve arusiye yekün ma'a gayriha dört bin beş yüz akçe yazar karye-i Eseler nısf mâlikâne vakf-ı ahidir tasarruf Mevlana Şemseddin ve nısf-ı ahar vakf-ı Sündüs Hatun yedinde Yörgüç Paşa divani tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divan yazusuna ma'a gayrı altı bin üç yüz akçe yekününden bin beş yüz akçesi ikrâz ve Amasya kal'ası mustahfızına mahsus iki aded gedik tımarlar olub başka başka berâtla Mehmed ve Abdurrahman veled-i mülkiyeti üzerlerine (...) müşterekleri kaydında niyâbet ve nısf bad-ı heva ve nısf resm-i arus ve nısf resm-i deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan ve kal'a gayrı ez havas-ı hümayûn ve tımarha-i serbestdir nahiye-i Argoma ve Merzifon resm-i deştibani haneden haneye alunur fi sene yirmi üç bin beş yüz yirmi sekiz akçe yazı ile aldığı defter-i icmâlde muharrir kalemiyle tahrir ve mirlüvâ-i Amasya hassı mülhekatında olmağla kal'a-i mezbûr mustahfızları merkûmenin müşterekleriyle kayd ve berâtlarına dahil sâlifü'z-zıkr Eseler karyesinin defter-i hâkanide hâsıl-ı tahtında bad-ı heva ve arusiyesi eğerçi müşterekleriyle gedik tımarlarına hâsıl yazulub iken resm-i tapuyu zemin ve nısf deştibani deyü muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i mufassalda olmağla defter-i hâkani mücebince karye-i mezkûrenin bad-ı heva ve arusiye ve nısf deştibaniyesi gedik tımarı tarafından zabt ve vâki olan cürm-i cinayet ve resm-i arusiye ve nısf resm-i deştibani ve sa'ir bad-ı hevası kanun ve defeter mücebince ahz ve kabz ittürölüb hilâf-ı kanun ve defter-i mirlüva tarafından muhalefet ittürölmemek bâbında isti'ma ve defterhâne-i âmiremde mahfuz olan ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mestûr ve mukayyed bulunmağın bu surette karye-i mezbûrenin nısf-ı bad-ı heva ve arusiye ve nısf-ı deştibaniyesi mustahfızlar ve nısf-ı mirlüva tarafından zabt-ı iktiza eyledüğün bi'l-fi'il reis'ülküttabım olan el-Hac Abdullah dâme mecdihû i'lam ve defter-i hâkanide mestûr olduğu üzere tarafının keyfiyyet ve iktizasını ber-müceb-i defter-i hâkani reis'ülküttabı mûmâ-ileyhin i'lamına tefeyyüzü tahrir olduğuna bi'l-fiil defter emini Hâlil dâme mecdihû dahi arz eyledüğün arz ve i'lamları mücebince amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Ş. Sene 1167

Sahife No : 204

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i N.Sene 1167

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden el-Hac Hüseyin nâm kimesne gelüb yine Amasya sâkinlerinden Kulik oğlu Deli Ali dimekle meşhur kimesne zimmetine bin yüz altmış () senesinden berü seksen gurus alacak hakkı olmağla taleb eyledükde havâlisine ta'bi Abdullah nâm kimesne ile yekdil olub bunun ırzına (...) ol vech-ile ziyâde gadr ve te'addi eyledüğün bildürüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus hakkı alıvirölüb hilâf-ı şer'i şerif ta'allül ve niza ittürülmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ itmeğın mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i N.Sene 1167

Sahife No : 211

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı L sene 1167

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzaafatında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Emmi nâm karyenin ahâli ve re'âyaları südde-i sa'adetime arzuhâl idüb karye-i mezbûra üç nefer Amasya kal'ası mustahfızı elli bir nefer zuama ve bir nefer erbâb-ı tımarın kayd ve berâtlarına dâhil olmağla bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen âşar ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mûcebince edâ itmişler iken karye-i mezbûr mutasarrıfları hinî tahrir ve cem-i su-i cümlesi bir (...) varub herkes berâtları yazularına göret hisselerine isabet iden âşar ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabzına kana'at itmeyüb her birleri vakitlü vakitsüz ziyâde olan (...) âdem ile karyelerine varub fukaranın ehil-ü ıyallerine sâkin oldukları evleri üzerlerine konub diledikleri mikdarı (...) ve temessük ve sa'ir (...) alub ve bunun emsâli zulm ve te'addilerine (...) götürmeyüb ahvâlleri diğér gûne ve perakende ve perişan olmalarına bâ'is (...) oldukların bildürüb hilâf-ı kanun ve defter ol veçhile zâhir olan zulm ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defter hâne-i âmiremde mahfuz olan ruznâmçe ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi doksan altı nefer re'ayâ ve on yedi zemin ve iki hisse çiftlik ile karye-i Emmi divani ve nısf-ı mâlikâne tımar ve nısf-ı ahar mâlikâne dahi tımarıdır ve hâsıl-ı tahtında hakkı ve hinta ve şa'ir ve (...) resm-i tapuyu zemin ve nısf-ı deştibani ve bad-ı heva ve arusiye yekûn ma'a gayriha dört bin sekiz yüz ve mâlikâne karye-i mezbûre bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Emmi'ye ta'bi Akdağ hâsıl-ı divani deyü dört bin sekiz yüz akçe yazı ile tahrir ve on üç bin altışar yüz akçeleri ikrâz ve Amasya kal'ası mustahfızına mahsus başka başka on aded gedik tımar olub ve gedik tımar-ı

mezbûr ile kal'a-i mezbûr mustahfızlığına Ahmed İbn Hüseyin ve Hâlil veled-i Mustafa ve Ebubekir'in başka başka berâtla üzerlerine ve yine defter-i icmâlde mâlikâne karye-i Emmi'ye ta'bi Akdağ deyü bin beş yüz akçe yazı ile Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi (...) nâm karye ve gayri bir görölüb dokuz bin akçesi ze'amete deyü olduğu başka bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi ber-vech-i (...) İsmail veled-i Hüseyin'in tımarı ve üç bin akçesi dahi Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Musagil nâm karye ve gayriden otuz sekiz bin yüz doksan altı akçe ze'amete mutasarrıf el-Hac Abdullah veled-i el-Hac İbrahim'in ze'ameti mülhekâtından olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ve defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı L sene 1167

Sahife No : 214

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1167

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Karaseki nâm karye sâkinlerinden Hâlil oğlu Hasan gelüb karye-i mezbûre toprağında vâki kimesnenin tasarrufunda olmayan zira'ati kûhi orman yeri sâhibü'l-arzdan resm-i tapu ile alub baltasını asub ormanı kırub zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhibü'l-arzdan edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken Amasya sâkinlerinden mütegalibe ve cebâbire Hüseyin Efendi demekle ma'ruf kimesne zıkr olunan toprakların bir miktarını tapuya müstehak olur deyü tapu üzerine tapu hilâf-ı kanun iken sâhib'i-arz olan mezbûrdan berâtıyla tekrar temessük alub zabt murad ve murafa oldukların münazaa-i(?) fiha olan Mehmed iki sene mukaddem böyle zira'at eyledüğünü isbat kadar ve şahidleri dahi hazır iken mezbûr ziyâde mürûr ve (...) olmağla kadı-yı sâbıkı ol taraf ile şahid ez-isti'ma ittürmeyüb hilâf-ı kanun sâhibü'l-arzdan sonradan addettiği temessükü mûcebince yer (...) ve bin yüz altmış beş senesinde tapulu temessüklü yerlerin zabt ve tegallibesiyle mukavemet mümkün olmayub ahvâli diğer gûne olduğun ve bu bâbda şeyhü'l-islamdan dâvâsına müvafık fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb fetevâ-yı şerife mûcebince amel olunub tapulu ve temessüklü yerlerin kendüye alıvirölüb zabt ittürölüb mezbûrun hilâf-ı kanun ve mügâyir-i fetevâ-yı şerife ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğın kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1167

Sahife No : 222

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene 1167

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Sivas Kadısı Naibi Mevlana Seyyid Yunus zîde ilmehû südde-i sa'adetime mektûb gönderüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'nde tevabih ve zemin ve çiftlik hisse ile (...) hâsıl-ı tahtında hinta ve bad-ı heva ve arusiye yekûn dört bin sekiz yüz ve mâlikâne karye-i mezbûra hâsıl bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hâsıl-ı divani dört bin sekiz yüz akçe yazusu üç aded Amasya kal'ası mustahfizına mahsus gedik tımarlara tevzi ve zikr olunan üç aded gedik tımarlar başka başka berâtıyla Ebubekir ve Hâlil veled-i Mustafa'nın ve Ahmed üzerlerinde ve yine Akdağ Nahiyesi'nde niyâbet beş yüz altmış akçe âle'l-rüsûm adeti ağnam ve bad-ı heva ve arusiye ve yine Akdağ Nahiyesi'nde niyâbet ve nısf-ı bad-ı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı âdeti ağnam ve nısf-ı deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan kal'a gayri ez-havas-ı hümayûn ve zuama ve dizdar ve tımarha-i serbesttir nahiye-i Akdağ resm-i deştibani hânedan hâneye otuz hisse fi sene on bir bin sekiz yüz yetmiş dört akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve mirlüva Amasya hassı mülhekâtında olduğu defter-i hâkanide ve bundan akdem karye-i mezbûre toprağında üzerlerine şer'an ber-vech-i ta'yin olan re'ayâ ta'ifesinden kanun üzere icâb iden cerime üzere tasarruf mirlüva hassı mutasarrıfı tarafından ve nısf-ı ahârı dahi kal'a-i mezbûr mustahfizları tarafından ahz ve kabz eylemelerine (...) altmış altı ve altmış yedi senesinde defter eminine arz mücebince evahir-i şerife sâdır cümlesi mukarrir ve mütearrrik iken sâbika Amasya Sancağı'nda mutasarrıf Ebubekir Paşa ma'an liva-i kazâya mutasarrıf olmalarıyla (...) cümlesine ahz ve kabz eyledüğün halefleri dahi selefimiz tamamen ahz itmüş deyü rüsûmat-ı mezkûrenin senede hasılatının üç dört katını ve ol mikdar yeri dahi hilâfen ahz ve kabz ve bu vech-ile re'ayâ fukarasına ve mustahfızı mezkûrunu dahi gadr ve re'ayanın perişan ve karye-i mezbûrenin harabe yeri olmayla defter-i hâkani ve ma'an sâdır olan ol emr'i şerif müceblerince amel ve hilâf-ı defter-i hâkani ol emr'i şerifeye mugâyir fetevâ-yı ra'iiyete dürlü zulm ve te'addi ittürülmemek için emr'i âli ricâ sına Sivas Naibi mevlana-yı mûmâ-ileyh arz ve kapudana ba'de'l haraç (?) bu (...) karye-i mezbûrenin rüsûmat-ı mezkûresine mustahfiz-ı merkûmlar ile mirlüva-i Amasya hassı tarafından nahiye-i mezbûrede olan ve tımarların niyâbetini bu vechle zabt idegelmişler deyü tarafına ol vech-ile zabt eylemeleri iktiza eyledüğün iftihar'ül emacid vel kirâm olmayız hâlâ defter emini Bekir Mehmed dâme mecdihû ba'de'l arz ve ma'an virülmen emr'i şerifinin kaydı mücebince

iftihar'ül ümera-i vel kebir bi'l-fi'il baş defterdarım Abdullah Kamil dâme mecdihû i'lamıyla iş bu sene-i mübareke evasid zilkadesinde emr'i şerifim virüldüğü divanide ihraç ve şimdi Sivas Naibi mevlana-yı mûmâ-ileyh bu dahi arzına bir minval-i meşruh defter-i hâkani ve mükteza-yı kanun üzere (...) ol emr'i şerifim sâdır olmuşken mirimiran-ı mûmâ-ileyh Ebubekir Paşa'nın re'ayâ fukarasına cürm ve (...) müntazi olduğundan nâşi (...) niyâbeti mirlüva hassıdır deyü fukarası re'âyanın beher sene yüz altmış ve yüz yetmiş guruşların (...) ahz ve re'âyanın perişan olduklarına bâ'is olmağla kanun ve defterden ziyâde mütalebe olmamak için mezkûr emr'i âli ricâsına arz olunmuş karye-i mezbûre ahâlileri meclis-i şer'ide (...) iltimas eyledüklerin mevlana-yı mûmâ-ileyh tekrar arz ve defter hane-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mestûr ve otağ-ı kapudan görüldükde ma'an defter emini arz ve baş defterim i'lamıyla virülen emr'i şerifim üzerine karye-i mezbûrenin nısf-ı cürm-i ve cinayet ve nısf-ı resm-i arusane mustahfızların gedik tımarına hâsıl-ı kayd ve niyâbet ve nısf-ı aharı mirlüva-i Amasya hassı mülhekatında ve mustahfızlara celbi tahrirden muharrir kalemiyle hâsıl yazılan nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arusanesine mirlüva-i Amasya hassı mutasarrıflarının bir dürlü alacakları olmamak iktiza itmeğle bu surette ma'a virülen emr'i âli mücebince karye-i mezbûr toprağında üzerlerine şer'an ber-vech-i sabit olan re'âyanın vâki olan cürm ve cinayet ve resm-i arusanenin nısf-ı aharı dahi mirlüva-i Amasya hassı mutasarrıflarına kanun ve defter mücebince ahz ve kabz eyledüğün defter-i hâkani ve kanuna muvafık ve mirlüva hassı mutasarrıfı tarafından mustahfızlara kayd olan nısf-ı cürm ve cinayet ve resm-i arusanesi müdahale olunmak hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ol dahi iftihar'ül emacid vel kirâm bi'l-fi'il re'isü'l-küttap olan el-Hac Abdullah dâme mecdihû i'lam itmeğin i'lamı mücebince amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Evahir-i Z. Sene 1167

Sahife No : 239

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasid-ı Ra. Sene 1168

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sâkinlerinden Hasan ve İsmail ve () ve () nâm kimesneler gelüb bunlar Amasya Kazâsı'nda on seneden mütecaviz kalkub varub nefsi-i Amasya'da sâkin üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûmu ra'iyetlerin kanun ve defter mücebince karyeleri sipâhilerine edâya kusurları olmayub iskân teklifi ile te'addi ve rencide olunmaları icâb itmez iken

karyeleri sipâhileri bunları (...) çayır haklarından nâşi kanun ve defter mûcebince rûsûmu ra'yyetlerin almağa kana'at mücerred celb-i mal sevdasıyla kanun ve defterden ziyâde kâh beşer ve kâh onar gurus taleb ve kâh iskân ittürürüz deyü hilâf-ı kanun te'addi ve rencideden hâli olmadıkların bildürüb hilâf-ı şer' ve kanun ol vechile zâhir olan müdahale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1168

Sahife No : 267

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1168

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sükkânından Osman nâm kimesne gelüb bunun Amasya Kazâsı'na ta'bi Arucak nâm karye toprağında vâki âyanı ced mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud yerlerini yine medine-i mezbûre sükkânından Fazlızâde Âli Efendi dimekle mağruf kimesne icareti ile bin yüz altmış () senesinden berü zabt ve tasarruf icare-i mezkûreden bir akçe alub hâlâ zimmetinde iken ba'de mezbûr ol yerlere ortakçı olmak üzere buna cihet-i karzdan kırk gurus akçe virüb ol yerleri ber-vech-i iştirak zabt ve zira'at ve hâsıl olan mahsulden mezbûr Âli hissesine bi't-tamam ahz ve kabz ve meblâğ-ı merkûmu bu mezbûra edâ murad eyledikde mezbûr zuhur ve şirrete sülûk ve mücerred sene-i merkûmede zimmetinde müctemi olan icareyi virmemek için meblâğ-ı merkûm bunun üzerine (...) şer' ve (...) râci olmuş değil iken yine meblâğ-ı merkûmu sana muamele ile virmüşdüm deyü hilâf-ı şer'i şerif ve bi gayri hak mu'amele beyanıyla fuzûli bunun yüz altmış gurus akçesin alub ziyâde gadr eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan iki kıt'a fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb fetevâ-yı şerifesi mûcebince şer'le görülüb mezbûrun sine-i merkûmdan zimmetinde müctemi olan icrâ hakkı ile zimmetinden ziyâde (...) beyanıyla fuzûli ve bî-gayri hakkın aldugu meblâğ-ı merkûmu tamamen tahsil ve bî-kusur kendüye alıvirülüb ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğün ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1168

Sahife No : 272

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1168

**Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve () Kadılarına
Hüküm ki**

Sen ki Amasya Kadısı mevlana-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub Amasya Kazâsı ve mahallâtında sâkin re'ayâ (...) ve fukara (...) zımmiyan ta'ifeleri (...) re'âyâ meclis-i şer'e varub kazâ-i mezbûr ve mahallâtında sâkin ma'lumûl-esami kimesnelerin bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında avâriz hânesine bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'âyâ mülk-i menzil ve mülk-i değirmen ve sa'ir emlâk ve arazileri olmağla üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifden âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine isabet iden tekâlifi taleb ve cemiyet-i mezbûra edâ itmek murad eyledüklerine mezkûrlar bizler sadât ve müderris ve imam ve hatib ve müezzîn ve (...) karye-i vakf vekilleri vasi-i (...) mütevellî ve câbi ve zuama ve erbâb-ı tımar ve sahib-i arz (...) tımarha-i sipâhiyan ve sa'ir askeri ta'ifesinden (...) deyü askerlik iddiasıyla avâriz ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifden âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine isabet iden tekâlifi virmeyüb mezkûrların hisseleri bunların üzerlerine tahmil olduğundan ahvalleri diğer gûne olmağla mezkûrların üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâliifden tahammüllerine göre hisselerine isabet iden tekâlif ahâli-i mezbûr ve mahallât ahâlileriyle ma'an cemiyet-i mezbûra edâ ittürölüb hilâf-ı kanun ol vech-ile askerlik iddiasıyla ta'allül ve niza ittürölmemek bâbında hükm'i hümayûnum virülmek ricâ sına vâki hâl arz ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda bir karye toprağında hâne-i avâriza bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'âyâ emlâk ve arazisini zabt ve ahz (...) askeri ve gerek gayriden emr'i şerifimle vâki tekâlifden âla evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni ol kazâ ahâlisiyle ma'an edâ olmaları için kanun üzere emr'i şerif yazılmıştır deyü inkâr olmağla inkâr-ı mücebince kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1168

Sahife No : 292

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı B. sene 1168

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

(...) sipâhiyandan Seyfi nâm sipâhi gelüb bu Amasya'da sâkin Hacı Âli nâm kimesneye olan bir mikdar akçe deynini edâ ve yedinde olan deyni temessükât idüb dahl olunmak icâb itmeyüb ve meblâğ-ı mezbûr beher sene bunun üzerine (...) şer'i ve ikram rem olmuş değil iken mezkûr kana'at itmeyüb hilâf-ı şer' ve bilâ emr'i şer' iye üç aylık müharece(?) taleb ve bu dahi ve bir (...) için icrây-ı arz sevdasıyla hevâsına ta'bi Amasya'da sâkin erbâb-ı tımdardan Hâlil nâm sipâhi ile yekdil ve bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmayub Sivas tarafında mübaşir götürüb bin yüz altmış () senesinde hilâf-ı şer'i şerif bunun bi'l-hamle dâvârlarını mezkûr Hâlil'e sorub ahar karyeye götürüb bu dahi dâvârlarını almak için vardukda bi gayri hakkın ağzına yumruk ile darp ve bir destisini ihraç ve yüz gurusunu dahi ahz ve ziyâde gadr ve te'addi eyledüklerün ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb mücebince şer'le görölüb (...) şer'le icâb iden deyni ile ol mikdar gurus ve sa'ir hakkı alıvirilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı B. sene 1168

Sahife No : 318

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i L sene 1168

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından Ebubekir nâm mustahfiz arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'nde berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu bin altı yüz akçe gedik tımarının baş kalemi Eymi karyesi re'âyasından bazıları zimmetlerinde olan iki üç senelik mahsul ve rüsûmu bundan akdem taleb eyledüğünde mezbûrlar sen ki vezir-i müşarün-ileyhsin sana varub bunun ve müşterikinden teşekkül mübaşir ma'rifetiyle Sivas'a ihzar ve murafa'a oldukların (...) zâhir olmuşken hâlâ mezbûrlar zuhur ve mübaşiriye ve kapu harcı nâmıyla şu kadar akçe virün imdi deyü sebebi dâvâsı memnu iken virdüğümüz akçesinden aluruz deyü hilâf-ı şer'i şerif taleb ve dâvâ ittüklerin bildürüb ol-bâbda müşretekiyle Akdağ Nahiyesi'nde Eymi nâm karye ahâlisinden Hasan ve Veli ve Musa ve es-Seyyid Hasan es-Seyyid Hüseyin Mustafa ve diğer Mustafa nâm yedi nefer kimesneler meclis-i şer'i hazıran karye-i mezbûre ber-vech-i tımar mutasarrıfı olan Ebubekir muvacehesinde mezbûr

Ebubekir'den iktiza iden âşar ve rüsûmların ziyâde mütalebesiyle Sivas tarafından (...) mübaşir görüldüğü (...) halen İbrahim bî-gayri hakkın sekiz yüz elli gurusumuzu ahz ve kabz itmeğle meblâğ-ı mezbûru merkûm Ebubekir'den taleb ideriz deyü dâvâları meşru olmayub ahz iden mezbûr (...) iktiza eyledüğünden ma'ada mezbûr Ebubekir kanun ve defterden ziyâde resm-i ra'yyet olmak üzere bizden bî-gayri hak bir def'a seksen gurus ve bir def'a dahi elli yedi gurusumuz ki cem'an yekûn yüz otuz yedi gurusumuzu ahz ve kabz itmüşdür deyü ba'de'l (...) ale'l inkâr meramlarını isbata kâdir olmayub tahlife dahi talepleri olmamalarıyla meblâğ-ı (...) mezbûr yüz otuz yedi gurusu müte'alli bilâ teslim ma'a (...) men oldukların âlimû'l ulema el-mustahhirin hâlâ Rumili Kazaskeri ı'lam etmeğin i'lamı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'hir-i L sene 1168

6 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 26

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1168

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına ve () Hüküm ki

Kıtvetü'l emasil vel kirâm Mehmed Emin gelüb Amasya Kazâsı sâkinlerinden Tabutcu oğlu (...) İsmail dimekle ma'ruf kimesneden bin yüz altmış () senesinde beş yüz altmış gurus istedikden (...) bu dahi (...) şer'an (...) (...) ve yoğiken bunun yedinde tarafı şer'iden hüccet-i şer'iyeye virmüşken bu dahi varub mezkûrdan verdiği akçesin taleb eyledüğün virmekde ta'allül ve gadr eyledüğün bildürüb yedinde olan hüccet-i şer'iyesi mûcebince şer'le görölüb alıvirülmek bâbında emr'i şerif ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölüb emrim yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1168

Sahife No : 29

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Za.sene 1168

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Tımar karyelerinden Amasya Sancağı'nda ve Kazâsı muzafatından Gazilerovacığ Nahiyesi'ne ta'bi Karaköy nâm karyeden Ömer nâm kimesne südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bu karye-i mezbûre toprağında zira'atiyle hâsıl eylediği terekesinden kanun üzere beşte bir öşür ve resm-i çift ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mûcebince karye-i mezbûr sipâhilerine edâya kusuru olmayub bir veçhile dahl ve rencide olunmak icâb itmiz iken karye-i mezbûr sipâhileri olan Mustafa ve Hasan nâm sipâhiler karye-i mezbûr toprağında zira'atiyle hâsıl eylediği terekesinden kanun üzere beşte bir öşr ve resm-i çift ve sa'ir hukuk ve rüsûmun kanun ve defter mûcebince almağa kana'at itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter ziyâde öküz kile nâmıyla akçe mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmayub gadr külli murad eyledüklerin bildürüb sipâhi-i mezbûrların hilâf-ı kanun ve defter ol veçhile zâhir olan müdahale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufasssala mürâca'at olundukda Gazilerovacığ Nahiyesi'ne ta'bi yüz on bir nefer re'ayâ ve on aded zemin ve bir adet çiftlik ve hâsıl-ı tahtında divan resm-i ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayriha sekiz bin akçe yazı ile karye-i Karaköy'e ta'bi Gazilerovacığ Ankadegera mâlikâne vakf imareti Yörgüç Paşa divani tımar hisse-i evvel divani deyü defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde üç bin yedi yüz akçesiyle bir def'a dahi dört bin üç yüz akçelerin ikrâz ve icmâl-i evvel tamamen yine nahiye-i mezbûra ta'bi Kâlibolu nâm karye ve gayriden sekiz bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Mustafa ve icmâl-i sâni dahi Geldigelen Nahiyesi'nde Alagöz nâm karye ve gayriden on bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan'ın tımarı mülhekâtından olduğu mestûr ve mukayyed divan-ı hümayûnum kaleminden kanuna suâl olundukda mezkûr karye-i mezkûre toprağında zira'atiyle hâsıl eylediği terekesi öşr ve resm-i çift ve sa'ir hukuk ve rüsûmun kanun ve defter mûcebince sâhib-i arza edâ eyledükden sonra öküz kile nâmıyla akçe mütalebesiyle te'addi olunması hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun olduğu derkenarı mûcebince amel olunmak için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1168

Sahife No : 50

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı M. Sene 1169

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Ziyere nâm karye ahâlilerin ehl-i zimmet re'âyalarından () ve () ve () ve dahi ma'lumül-esami zımmiler südde-i sa'adetime gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâdı hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerifimle vâki tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine düşeni karye-i mezbûre ahâlileriyle ma'an cema'ati mezbûreye edâya kusurları olmayub hilâf-ı kanun ziyâde mutalebesiyle bir dürlü te'addi ve rencide olunmak icâb itmez iken yine karye-i mezbûreden içlerinden men ve mesmu'a olan İbrahim ve Yusuf ve Âli nâm kimesneler mücerred kendü tekâliflerin tahfif ve bunların üzerlerine tahmil için siz kefare ta'ifesindensiz ziyâde tekâlif virün deyü hilâf-ı kanun te'addi ve bunlara çekdürüb ol veçhile gadr külli eyledüklerün ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâyı şerife olduğun bildürüb fetevâ-yı şerifeleri mûcebince amel olunub mezkûrların hilâf-ı kanun ile (...) ol-veçhile zâhir olan te'addileri üzerlerinden men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı M. Sene 1169

Sahife No : 89

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'hir-i R. Sene 1169

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı es-Seyyid Mehmed zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderüb ber-vech-i arpalık sâbika Amasya Sancağı Mutasarrıfı Ebubekir dâme ikbalehû Amasya'da sâkin Şehr kethüdâsı Süleyman ve vaiz Şeyh Ahmed Efendi ve Âli Efendi ve müderris İbrahim Efendi dimekle ma'ruf ve sa'ir ma'lumül-esami kimesneler zimmetlerinde bin yüz altmış() senesinden berü mikdarı dahi temessükleri mûcebince üç bin iki yüz beş guruş alacak hakkı olub taleb eyledükde bî-vech-i şer' edâya ta'allül ve muhalefet üzere olmalarıyla şer'le görölüb ber-sahib-i temessük mezbûrların zimmetlerinde olan ol mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve tarafından kabzına mezbûra alıvirülüb icrâ-yı hak olunmak için bundan akdem istid'a ve mahallinde şer'le görölmek üzere emr'i şerifim virülmüşken mezbûrlar te'addilerinden nâşi (...) idüb ve kabza düşen edâ ider deyü beyhûde ta'allül ve henüz ihkâk-ı hak olmayub zimmetlerinde olmağla vâki hâl bilâ iltimas ve (...) istihdam arz ve divan-ı hümayûnuma mahfuz kayıd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere emr'i şerifim virüldüğün mestûr olmağın halen sâdır olan emr'i şerifim mûcebince amel olunmak bâbında ferman-ı âlişân yazılmıştır.

Fi Eva'hir-i R. Sene 1169**Sahife No : 91****Hüküm No : 5****Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1169****Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

Amasya Sancağı mutasarrıfları hassı mülhekâtından nefsi Amasya'da sâkin ehl-i zimmet re'âyaları gelüb bacı (...) kiran yahudiyan nefsi şehir deyü defter-i hâkanide livâ-i mezbûr mutasarrıflarına hâsıl yazulub vekil-i (...) men olmağla kazâ-i mezbûreye getürdükleri üzümlelerinden bacıların ve üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençelerin kanun ve defter mûcebince edâ idüb kusurları yoğiken zabıtları ve bacdâr olanlar kanun ve defter mûcebince almağa kana'at itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter ziyâde talebiyle te'addi ve rencide ve perakende ve perişan olmalarına bâ'is oldukların bildürüb kanuna mügâyir defter ziyâde talebiyle te'addi ve rencide ittürülmeyüb men' ve def olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i icmâle mürâca'at olundukda ispençe-i kiran nefsi şehir fi sene sekiz bin ve bac (...) kiran ve yahudiyan nefsi şehir hariçden gelenlerden an fi sene sekiz bin akçe yazulur ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve maktu ve tamamen ve (...) boyahâne ve sünehâne ve bazargil tamamen deyü mirlüva-i Amasya mahallâtından olduğı mestûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1169**Sahife No : 233****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1170****Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

Kıtvetü'l emasir ve'l kirâm Osman zîde kadrihû gelüb bunun hâlâ Amasya kethüdayeri olan Amasya sükkânından Rahduvanzâde Ahmed Beğ dimekle ma'ruf kimesnenin şartu'l merhûm emrine binâen elli altı senesinden iş bu sene-i mübarekeye gelince Amasya kethüdayeri iken alıvirmesi cihetiyle iktiza iden harçlarını virüb ve merkûmun bu tarafda alakasından bir mikdarı mahsub defterden ihraç olduktan sonra baki zimmetinde iktiza iden bin dört yüz kırk beş gurus alacak hakkı mecnua(?) olmağla b'il-def'aat taleb eyledükde

edâya ta'allül ve muhalefet ve ol-veçhile gadr ve itâl-i hak murad eyledüğün bildürüb şer'le görölüb meblâğ-ı mezbûr hakkın bit-tamam tahsil ve alıvirölüb ihkâk-ı hak olunmak bî-vech-i şer' ta'allül ve tereddüd ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölüb sâbit olan hakkı tamamen tahsil ve tarafından kabzına kanunu şer' teslim ittürülmek için ferman-ı âlişân yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1170

7 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 20

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1171

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya sükkânından Mustafa Efendi dimekle ma'ruf kimesne Amasya sâkinlerinden olup sâbika Amasya Sancağı Mutasarrıfı mirimiran Ebubekir Paşa ve yeğen İbrahim Ağa ve Âli Ağa ve () dimekle ma'ruf kimesneler ile ve dahi ma'lumül-esami kimesnelerin bazı kimesnelere arz ve dâvâların olduğundan derûnlarında hakkımız olan arz ve iddıları icra için gerek bunun mal mevcudundan ve gerek ahardan cebren ve kahren istihdal ettirdiği akçeden ve yine akrabası olan kimesneleri def bahanesiyle bin yüz altmış () senesinde yedi bin iki yüz kırk guruş akçesin ahz ve kabz ve külli zulm idüb hâlâ zimmetlerinde kaldığı ve dainleri dahi akçe mütalebesiyle tasdik olmalarıyla şer'le görölüb paşa-yı mûmâ-ileyh ile mezkûrların zimmetlerinde olan ol mikdar guruş hakkı tahsil ve bunlara alıvirölüb hilâf-ı şer'i şerif ta'allül ve niza ittürülmeyüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında kanun mütalebesiyle istid'a ve mahallinde şer'le görölmek için hâlâ sâbika merhum ve mağfurle (...) sadât Osman Han Tayezâde zimmetinde bin yüz yetmiş senesinde (...) emr'i şerif virüldüğün bildürüb nice berât ricâ itmeğle vech-i meşruh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1171

Sahife No : 51

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasdı-ı C. Sene (1)171

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallâtında Görpecik(?) Mahallesi sâkinlerinden el-Hac Hâlil ve el-Hac Hafız Mehmed nâm kimesneler gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâdı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifden âla evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni cemiyet-i mezbûr ahâlisiyle ma'an cema'at-i mezbûra tamamen edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken merkûm cema'at-i merkûmdan () ve () nâm kimesneler havâlisine ta'bi kadıya istinâden hakkı (...) mahalle-i mezbûrede (...) mahallenin tekâlifleri siz kendü malınızdan virün deyü mahalle-i merkûmeden alınız deyü hilâf-ı kanun fuzûlî bundan cebr ve ziyâde gadr eyledüklerün bildürüb mezkûrların hilâf-ı kanun bu ol-veçhile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C. Sene 171

Sahife No : 52

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i M. Sene 1171

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallâtında Köyceğiz nâm mahalle ahâlisi gelüb mahalle-i mezbûr sâkinlerinden (...)yalı oğulları Ömer ve İbrahim ve Atayaya(?) oğlu Ahmed ve Çavuş oğlu Ömer ve Debbağ oğlu Seyyid Süleyman ve () nâm kimesnelerin mahalle-i mezbûr toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avâriza bağlı tekâlif almak icâb ider kadim-i emlâk ve arazisi olmağla üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâdı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifin âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine isabet ideni taleb eyledüklerün içlerinden bazılarına biz sadât ve seyyah ve yeniçeri ve sucı ve topçu ve imam ve müezzin ve sülehasız deyü hilâf-ı kanun ta'allül ve kanunların tahmil ve bunlara çekindürüb ziyâde gadr ve te'addi ve perakende ve perişan olmalarına bâ'is oldukların bildürüb mezbûrların üzerlerine edâsı lâzım gelen tekâlifden âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni kanun üzere bunlar ile ma'an cemiyet-i mezbûra edâ ittürölmek bâbında kanun üzere emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evahir-i M. Sene 1171

Sahife No : 217

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı C sene 1172

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Mehmed Arif zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub Amasya Kazâsı muzafâtından Ezinepazar Nahiyesi'ne ta'bi karyelerinde sâkin züama ve erbâb-ı tımar ve sa'ir ahâli ve re'ayâ meclis-i şer'e varub bunlar ol emr'i şerife ile vârid olan tekâlifi emr' ve defter mûcebince cemiyet-i mezbûra edâya razılar iken nahiye-i mezbûra ta'bi Sadi nâm karye ahâlisinden Şeyh Said Âli ve imam Abdullah ve Süleyman ve Yüz başı Hâlil demekle ma'ruf kimesneler sa'ir muavele ve hevâdat ile yekdil ve yüz altmış () senesinden berü tekâlifleri vukuat-ı tevzi defterlerine emr ve defterden ziyâde bilâ emr'i şerif kendü nefsleri için ba'de hak külli akçe zulm ve ehl-i fukara üzerlerine tevzi ve sekbanlar ta'yin ve cebren tahsil itmeleriyle ve mezbûrlar ile mukavemet mükerrer olmayub şer' ve şururlarından (...) ihmal olmalarıyla şer'le muhasebeleri görölüb mezkûrların hilâf-ı şer'i şerif ve bi-gayrı hak emr ve defterden ziyâde kendü nefsleri için fukaradan (...) olan akçe her ne ise deyü tamamen tahsil ve girü ashâbına girü ve teslim ittirölüb (...) ol-veçhile olan zulüm ve te'addileri ahâli-i fukara üzerinden men' ve def olunmak bâbında emr'i şerifim virülmek ricâ sına vâki hal bilâ iltimas arz ve beynlerin (?) mezkûr ile sâbika kimesnelerin ahâlinin tekâlifleri vukuat-ı emr ve defterden ziyâde ve bilâ emr'i şerif kendü nefsleri için ahâli-i fukaradan ba'de hakkın cebren aldıkları murafaa-i şer'le ba'de'l isti'ma ashâbına ba'de'l hak (...) ol-veçhile olan te'addileri muhalafet(?) mahallinde şer'le murafaaya havale ile emr'i şerif yazuyla gelmiştir deyü divan-ı hümayûnum kalemine derkenar olunmağla derkenarı mûcebince şer'le görölüb merkûmların hilâf-ı şer'i şerif ve mûgâyir-i kanun kendü nefsleri için ehl-i fukaradan bi gayrı hak cebren aldıkları sâbit olduğundan ırs-i şer'le alunur ashâbına yedlerine (...) ol-veçhile müdahaleleri men' ve def ve hükm'i (...) olunub memnua ve (...) olmalarıyla deyü (...) üzere (...) ve i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıs-ı C Sene 1172

Sahife No : 225

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'hir-i Ca.sene 1172

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Keşiş oğlu Zerkoma nâm zımmi gelüb bu ücret ile hizmet ider mütevellisinden olup yine Amasya sâkinlerinden deli Mayir oğlu Mardiros nâm zımmiye ücret kulu ile bin yüz altmış () senesinde bir karz-ı hizmet idüb ba'de hizmet eylediği (...) olan üç yüz guruş virdükden gayrı zimmetinde olan karz-ı şer'le olan üç yüz guruşunu dahi ma'an taleb ve almak murad eyledüğün ve dürlü illet ve bahane ile edâya muhalefet ve ital-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun ve bu bâbda fetevâ-yı şerifesi olduğun bildürüb fetevâ-yı şerifesi mücebince şer'le görülüb mesfûrun zimmetinde mevcud olan ücreti ile karz-ı şer'idan olan ol-mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve mesfûrdan kendüye alıvirülüb ber muceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı şer' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'hir-i Ca. Sene 1172

Sahife No : 242

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1172

Sivas Vâlisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya (...) ehl-i fukaraları gelüb bunların üzerlerine edâsı lâzım gelen emr'i şerifimle vâki tekâlifden hisselerine isabet ideni cema'at-i mezbûr olanlara tamamen edâya kusurları olmayub hilâf-ı kanun ve bila emr'i şerif ta'allül ve rencide olunmaları icâb ve halleri yoğiken yine medine-i mezbûre sükkânından Fazlı oğlu Mustafa ve Sülûkzâde Mehmed demekle ma'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil ve tegallüben âyanlık iddiasıyla ru-i umurlarına te'addi ve tecavüzlerine emr ve defterden ziyâde külli akçe tevzi ve hilâf-ı şer'i şerif ve mügâyir-i emr'i münif nefsleri için (...) akçe yine ahz ve gerü imdâd-ı na (...) sarf ile (...) itmeleriyle bunlar dahi murafa-i şer'le cebabire ve (...) hilâf-ı şer' ve mügâyir-i kanun emr'i ve defter yine ve nefsleri için olup zimmetlerinde müteveccih olan hakları almak murad eyledikde mukavemete iktizârı olmayub (...) oldukları ve taraflarından müfettiş-i sabık Ömer zîde ilmehûyu vekil eyledüklerün bildürüb şer'le görülüb ahvâl-i icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında ferman-ı âlişânım ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1172

Sahife No : 253

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i C. Sene 1172

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

İstanbul sâkinlerinden Raziye nâm hatun gelüb bunun babası kuzattan sâbika Amasya Kadısı Osman Efendi demekle ma'ruf kimesnenin Amasya Kazâsı ahâlisinden ma'lumül esami kimesneler zimmetlerinde Amasya sükkânından âyandan Abdülğani ve Süleyman ve Hacı Efendizâde Ahmed demekle mersum kimesneler kefaletleriyle ba'temessük ve hüccet-i şer'îye yüz altmış () senesinde ma'lumül mikdar akçe alacağı olub almadan fevt oldukda meblâğ-ı merkûm ırsi şer'le buna intikâl ve bu dahi hakkı (...) kefil-i mezbûrlardan ahz ve kabza bundan akdem yine Amasya sâkinlerinden Gürcüzâde el-Hac Mehmed Hıfzı Efendi demekle arif kimesneye tarafdand vekil ta'yin itmeğle olduğu varub bil-ve kale cihet-i kefaletten mezbûrların zimmetlerinde olan hakkı mevruse bil mikadardın ahz itmeğind ol dahi bir akçe göndermeyüb gadr külli eyledüklerün ve bu dahi tarafindan () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb babası müteveffa-yı merkûmdan müstakil hüccet-i şer'îye ve cihet-i kefaletin mezkûrların zimmetlerinde baki kalan ve gerek müteveffanın vekil-i mezbûrun Mehmed Hıfzı'nın makbuzu olan akçe her ne ise tamamen tahsil ve tarafindan bu def'a tahsil eyledüğün vekil-i merkûma alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğün mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Eva'il-i C. Sene 1172

Sahife No : 266

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1172

Sivas Vâlisine ve Vezirim () Paşa Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Hacı Osman nâm kimesne südde-i sa'adetime gelüb bunun Amasya sâkin lerinde Hafız oğlu Hacı Hâlil nâm kimesne zimmetinde bin yüz altmış () senesinde ber-mûceb-i temessük üç bin gurus alacak hakkı olmağla taleb eyledüğün avk ve tehir ile mîmâ-ileyh ve gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb mezkûrun zimmetinde ber-mûceb-i temessük sabit ve zâhir olan ol-mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve alıvirölüb bî-vech-i şer'î ta'allül ve muhalefet ittürölmeyüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeyin mahallinde şer'le görölmek emrim için kayd olunmuştur.

Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1172**Sahife No : 278****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evahir-i L. Sene 1172****Amasya Mutasarrıfına Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

Amasya Kazâsı mahallâtında Bozahâne Mahallesi ahâlisinden () ve () ve () ve dahi sa'irleri gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vârid olan tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine düşeni âla ve evsad ve edna itibarıyla cema'at-i mezbûr olanlara edâya bir dürlü kusurları yoğiken Amasya sükkânından âyanluk iddiasında olan mütegalibeden () nâm kimesne mücerred celbi mal sevdasıyla yine kazâ-i mezbûr mahallâtından Günmerası(?) Mahallesi ahâlilerinin tekâliflerin (...) ve bunların üzerlerine tahmil ve çekindürüb ziyâde gadr ve te'addi ve mahallesi perakende ve perişan olmalarına bâ'is oldukların bildürüb âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni cema'at-i mezbûr olanlara edâ ittürüb mezbûrun ziyâde tahmili ile hilâf-ı kanun ve mügâyir-i emr'i hümayûn ol-veçhile zâhir olan te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evahir-i L. Sene 1172**Sahife No : 327****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Eva'il-i S. Sene 1173****Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

(...) Kıtvetü'l emasil eşariin (?)Derviş Mustafa zîde ilmehû südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bundan akdem Amasya Kazâsı nda hatip iken yine Amasya sükkânından Fazlıoğlu Mustafa Efendi ve Bekirzâde İbrahim Ağa ve Ebubekir Paşa demekle ma'ruf kimesnelere zimmetlerinde bin yüz altmış () senesinden berü iki yüz otuz guruş alacak hakkı olmağla kablel ahz ve kazâ-i mezbûrdan azl ve meblâğ-ı mezbûr zimmetlerinde olmağla taleb ve almak murad eyledikde dürlü illet ve bahane ile edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb mezbûrların zimmetlerinde olan ol-

mikdar gurusı hakkı tamamen tahsil ve kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek emrim olmuştur.

Fi Eva'il-i S. Sene 1173

Sahife No : 356

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i R.sene 1173

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya Kazâsı muzafâ'atından Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Ziyere nâm karye ahâlisinden Hatib el-Hac Hasan Hâlife Bin Abdullah ve Celebzâde Mehmed Ağa ve es-Seyyid Osman bin Mustafa ve Mustafa bin Hacı Ahmed ve el-Hac Mustafa bin ve () ve () nâm kimesneler gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerifimle vâki tekâliflerin âla ve evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni karye-i mezbûr ahâlisiyle ma'an cema'ati mezbûreye edâ idüb ma'ez-zıkr Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Zana nâm karye toprağında bi'l-fi'il zapt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle hilâf-ı kanun müdahale olunmak icâb itmez iken sâlifü'z-zıkr Zana karyesi ahâlilerinden Âli bin Bektaş ve Hüseyin beşe bin Osman ve el-Hac Ömer bin Veli ve Bostancıoğlu Ömer bin Ahmed nâm kimesneler ile zımmi ta'ifesinden Hammer veled-i Muis ve Vartan veled-i Merat ve Dimitri veled-i Somis ve Nikola veled-i Kirkor ve sa'irler zuhur (...) Zana karyesine nüzul olan tekâlifden siz dahi bizimle ma'an hisse virinüz deyü hilâf-ı kanun müdahale ve bundan akdem vâki murafaa-i şer' oldukların mezkûrun emlâk ve yerleri olmayub te'addileri hilâf-ı kanun ol veçhile şer'an zâhir ve (...) şerifeden birle men' canibüş şer' olandan i'lam-ı şer' virülmüşken vâki ve münzefi olmayub hilâf-ı kanun te'addi ve rencideden hâli olmadıkların bildürüb hilâf-ı kanun ol veçhile müdahale ve te'addilerin men' ve def' olunmak bâbında emr'i âlişânım ricâ eyledüğün ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i R.sene 1173

8 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 2

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i R. Sene 1173

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

İstanbul'da sâkin Mehmed Emin nâm yetim gelüb Amasya Kazâsı nda vâki babasından müntakıl Atabeg Çiftliği dimekle ma'ruf Amasya sâkinlerinden Abdi Bayram Kethüda dimekle ma'ruf kimesneye senevi yüz elli beş gurus olmak üzere bin yüz altmış () senesinden berü icar ve merkûm dahi isticar dokuz seneden berü zabt ve hâsıl olan gerek tereke-i mahsulün ve gerek çiftliğ-i mezbûrun kapudan geçenlerinin hâsıl-ı ahz ve (...) zimmetinde bin üç yüz elli gurus meblâğ ve vakti ile Abdi-i merkûm mektûb tahrir âdem gönderüb taleb eyledüğün virmeyüb mezbûr Mehmed'in maraz müddeasıyla (?) olmayub ol-tarafa dahi gitmeğe iktidarı olmayub mağdur olduğun bildürüb ol-tarafa ahar husus için emr'i şerifimle mübaşir ta'yin olunan sadr-ı a'zam ağalarından kıtvetül emasir velkiram olan () zîde kadrihû mübaşiretiyle şer'le görölüb Abdi-i mezbûrun zimmetinde olan ol-mikdar hakkı tahsil ve tarafından kaza-i mezbûr vekil () nâm kimesneye alıvirölüb ta'allül ve muhalefet ittürölmeüyüb icra-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i R. Sene 1173

Sahife No : 42

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1173

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına

Medine-i Amasya sâkinlerinden Hafız Mustafa gelüb yine medine-i mezbûre sâkinlerinden erbâb-ı tımdardan Gerenzâde Mehmed nâm sipahi tımar-ı mezbûr karyelerinden Ezine-iatik pazarı nâm karyede mutasarrıf olduğu hissesine tesir eylemek üzere bin yüz yetmiş iki senesinde yalnız iki yüz otuz gurus ol-mikdar gurus buna iltizam ve bu dahi iltizam ve bedel-i iltizam olan meblâğ-ı mezbûru yedinden tamamen ahz ve kabz eyledükden sonra (...) Mehmed sipâhi (...) karye-i mezbûrda yine medine-i mezbûre sükkânından zaleme (...) Gürcüoğlu Mehmed ve Fazlıoğlu Abdurrahim dimekle ma'ruf kimesneler ber vech-i iştirâk iltizam virüb ve bu kaye-i mezbûreye tesir itmeyüb meblâğ-ı mezbûr hâlâ mezkûr Mehmed sipâhinin zimmetinde kaldığından bâ'is (...) sene-i mezbûrdan yetmiş gurus dahi alacağı olub (...) üç yüz gurus hakkı olmağla meblâğ-ı mezbûru taleb eyledikde merkûmun Mehmed ve Abdurrahim ve Seyyid Hüseyin ve Kahvecioğlu Mehmed ve Kara Hüseyin dimekle ma'ruf

kimesnelerden istirdat dürlü illet ve bahane (...) virmeyüb meblâğ-ı mezbûr hâlâ zimmetinde kalub ziyâde gadr ve te'addi eyledüğün bildürüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus hakkı bi't-tamam tahsil ve kendüye alıvirölüb ta'allül ve muhalefet ittirülmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1173

Sahife No : 47

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ş.sene 1173

Sivas Vâlisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sâkinlerinden olub sâbika Amasya kal'ası dizdarı olan el-Hac Hüseyin nâm kimesne gelüb bunun kimesneye vereceği olmayub ve üzerine dahi şer'an bir nesne sabit ve zâhir olmuş değil iken hâlâ kal'a-i mezbûr dizdarı el-Hac Osman nâm kimesne zuhur ve şirrete sülûk ve (...) tecavüz ve celb-i mal için nim seneden zimmetinde ma'lûm'ul mikdar gurus alacağı olmağla senden alurum deyü hilâf-ı şer'i şerif akçe talebiyle (...) te'addi ve rencideden hâli olmaduğun ve tarafı şer'idin yedinde i'lamı şer'isi olduğun bildürüb şer'le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer'i şerif ve mügâyir-i i'lamı şer'ie ol-vech-ile zâhir olan te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ş.sene 1173

Sahife No : 116

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i M. Sene 1174

Sivas Vâlisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

İskilib sâkinlerinden Âli ve Mahmud nâm karındaşlar gelüb babaları el-Hac Âli'nin Amasya'da sâkin Yörgüç Paşa Vakfı Mütevellisi Hacı Âli ve Ahmet nâm kimesneler zimmetlerinde bin yüz altmış () senesinden berü yüz elli gurus alacak hakkı kalub ba'de mezkûrlara yüz gurus dahi virüb icrâ-yı hak olunmaların babaları merkûm fevt olub ırs-i şer'le bunlara intikâl itmeğle bunlara taleb eyledüklerün dürlü dürlü illet ve bahane ile bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında oldukları ve taraflarından Hacı Süleyman nâm

kimesneyi vekil eyledüklerin bildürüb şer'le görölüb babalarından müntakıl zimmetlerinde olan ol-mikdar hakları tahsil ve bilâ kusur vekilleri mezbûra alıvirilüb ta'allül ve ve tereddüd ittürülmeyüb icra-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek emrim olmuştur.

Fi Evahir-i M. Sene 1174

Sahife No : 166

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)174

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahâlilerinden () ve () ve () ve dahi sa'irleri gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerifimle vâki olan tekâlifi emr ve defter mücebince edâ idüb ve kusurları yoğiken medine-i Amasya sâkinlerinden Seyyid Âli ve Dursun diğer Seyyid Âli ve Sokullu Ömer ve Katırcı Hacı Mehmed nâm kimesneler âyanluk iddiasıyla birbirleriyle yekdil ve bin yüz yetmiş () senesinden berü her tekâlif tevziinde kendü nefsleri için emr ve defterden ziyâde külli akçe zam ve icmâllü defter ve bunların üzerlerine tevzi cebren tahsil ve ahz ve kabz külli gadr itmeleriyle şer'le mezbûrların hisselerinde görülen emr ve defterden ziyâde cebren aldıkları akçelerin almak murad eylediklerine mezbûrlar te'addileri hasebiyle hesab görmekten ima ve imtina ve gadr murad eylediklerin bildürüb şer'le görölüb ba'de ol veçhile zimmetlerinden kendü nefsleri için cebren aldıkları akçeleri her ne ise tamamen tahsil ve ashâbına hukuk-u mezbûr alıvirilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 174

Sahife No : 186

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i B. sene 1174

Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı na ta'bi Zeytün nâm karye ahâlilerinden () ve () ve () ve () ve dahi sa'irleri südde-i sa'adetime gelüb bunların Mustafa Efendi demekle ma'ruf kimesneye üç bin

beş yüz guruş deynleri olmağla bundan akdem meblâğ-ı mezkûru beynlerinde tevzi ve cem (...) mezkûra edâ murad eylediklerinde dahl icâb itmez iken yine karye-i mezbûreden Köseoğlu Mehmed ve Eminoğlu Ahmed ve Zengin oğlu Mehmed ve Davud oğlu Âli ve Hamza oğlu Âli ve Hacı Ahmed oğlu Mustafa ve refikleri ma'lumül esami kimesneler birbirleriyle yekdil ve meblâğ-ı mezbûrun bahanesiyle musallat olub bin yüz yetmiş () senesinde hilâf-ı şer'i şerif on bin guruş ziyâde zam ve bunlara tevzi ve cebren tahsil idüb hâlâ zimmetlerinde olmağla bunlar dahi şer'le hesapların görüb deynleri olan meblâğ-ı merkûmdan ziyâde bî-gayrı hak nefslerü için aldıkları akçelerin almak murad eyledüklerinde mezbûrlar kemâli (...) lerinden nâşi hesabı görmekten imtina ve itâl-i hak ve gadr murad eyledüklerün bildürüb şer'le görölüb vech-i meşruh üzere ba'de'l muhasebe mezbûrların kendü nefslerü için bî-gayrı hakkın aldıkları akçeleri tamamen tahsil ve bî-kusur bunlara alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i B. sene 1174

Sahife No : 260

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene 1174

Sivas Beğlerbeyisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Yermaya nâm keşiş gelüb bunun Amasya sâkinlerinden (...) ve Kâlikoz nâm keşişler zimmetlerinde bin yüz altmış () senesinde berü cihet-i karz-ı şer'iden ber-mûceb-i temessükle on iki bin sekiz yüz on yedi guruş alacak hakkı olub def'aatle taleb almak murad eyledüğün mesfûrlar bî-vech-i şer'i virmekte ta'allül ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb ol-tarafa ahar mezbûra memur emr'i şerifimle mübaşir ta'yin olunmak sadr-ı a'zam ağalarından () zîde kadrihû ma'rifetiyle şer'le görölüb mesfûrların zimmetinde ber-mûceb-i temessükle zâhir bit ve olan ol-mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve gerü kendüye alıvirölüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ittürölmeyüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fi Evahir-i Z. Sene 1174

Sahife No : 260

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene 1174

Sivas Beğlerbeyisine ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Yermaya keşiş gelüb bunun yine Amasya sâkinlerinden (...) ve Kâlikoz nâm keşişler zimmetlerinde yüz yetmiş () senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden olmak üzere ber-mûceb-i temessük on iki bin sekiz yüz on yedi guruş alacak hakkı olub def'aatle taleb ve almak murad eyledikde mesfûrlar bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet sevdasında oldukların bildürüb ol tarafa ahar husus mübaşir ta'yin olunan sadr-ı a'zam ağalarından () zîde kadrihû ma'rifetiyle şer'le görölüb mesfûrların zimmetlerinde olan ol mikdar guruş hakkı bit tamam tahsil ve gerü kendüye alıvirülüb ta'allül ve niza ittirmeyüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z. Sene 1174

Sahife No : 265

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene 1174

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahâlileri südde'i sa'adetime arzuhâl idüb bunlar avarız ve hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerifimle vârid olan tekâliflerin emr ve defter mûcebince cema'at-i mezbûre edâya kusurları olmayub ziyâde talebiyle rencide olunmaları icâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden zalemeden Fazlıoğlu Mustafa dimekle arif kimesne bin yüz altmış () senesinden berü âyanlık iddiasıyla havâlilerine ta'bi bazı kimesneler ile yekdil ve beher tekâliflerin vukuat-ı kendü nefsi için otuz ve kırk kise akçe zam ve tahmil ve cebren tahsil ve bazısını der zincir ve haps eyledüğünden nâşi üç yüz neferden mütecaviz fukara hanelerini bırakub celâl-i ve zaleme ve perakende ve perişan olmalarına bâ'is ve ahvalleri diğer gûne olduğun bildürüb ol-tarafa ahar husus için emr'i şerifimle mübaşir ta'yin olan kıtvetü'l emasil vel kiram () zîde kadrihû ma'rifetiyle şer'le mahasebesi görölüb hilâf-ı şer'i şerif kendü nefsi için alacağı hukuk-u fukara her ne ise tamamen tahsil ve ashâbına alıvmek bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z. Sene 1174

9 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 19

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene 1175

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Ömer nâm kimesne gelüb Amasya sâkinlerinden imam Ömer Efendi dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde bin yüz yetmiş () senesinden berü bin beş yüz guruş ber-mûceb-i temessük alacak hakkı olub def'aatle haber gönderüb taleb eyledikde âyan-ı mütegalibeden olduğundan vormeyüb ital-i hak ve gadr sevdasında olduğun ve bu ihtar olub ve ol tarafa gelmeğle teftiş olmaduğundan tarafından () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb zimmetinde olan ol mikdar guruş hakkı tahsil ve bilâ kusur vekil-i mezbûra alıvırölüb ta'allül ve tereddüd ittirilmeyüb icra-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evail-i Ra. Sene 1175

Sahife No : 21

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene 1175

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Âli ve () ve () ve () nâm sipahiler gelüb ber vech-i iştirak berât-ı şerifimle mutasarrıf oldukları tımarları aklâmından Amasya Kazâsı muzafatında Argoma Nahiyesi'nde Kal'a nâm karyelerinin mümeyyiz ve muayyen hududu dâhilinde kadim'ül eyyamdan beru tımarları tarafından zabt ve öşür ve resm-i ahz ve kabz olunagelüb on sekiz kıt'a ma'lumül-hudud yerlerin öşür ve rüsûmuna aharin bir dürlü alaka ve müdahale olmayub dahl olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre civarında vâki Hevace Sultan Zâviyesi'nin zâviyedâr vakfının mütevellisi es-Seyyid Ahmed Efendi dimekle ma'ruf kimesne ma'lumül-hudud(?)yerler için nim zâviyedârı olduğum vakf-ı mezkûrun arazisindendir deyü hilâf-ı kanun ve mügâyir-i kadim fuzûli zabt ve öşür ve rüsûmun ber vech-i sene-i tegallüben ahz ve kabz ve bunlara gadr külli itmeğle (...) kanun üzere mahallinde şer'le görölmek için ısdar eyledikleri emr'i şerif tarafı şer'idan mahalli niza üzerine bildürölüb tarafına hazır ve mevcud oldukları halde gerek karye-i mezbûre ve gerek civarındaki kura ahâlilerinden marifet-i şer'le

ba husus suâl olundukda tarlanız yerler için kadimül eyyamdan berü bunların (...) tımarları karyesinin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde (...)ları ve bunlar sa'ir müşterekleriyle ma'an öşür ve rüsûmun ahz ve kabz edegelmışlerdir vakf-ı merkûmun alakası yokdur mezkûr Ahmed mütegalübün zabt ve fevt oldukda oğlu es-Seyyid Abdullah dahi bir sene mikdarı mütevellisi hasebiyle fuzûlî zapt eylemiştir deyü (...) olan cem-i gaffar ve camii kebir (...) müselmanı merkûm Abdullah'ın müdahalesinden (...) ihbar vech-i şer'i üzere şehriyari eylediklerinden sonra ol yerlerin öşür ve rüsûmu bunlara hükm ve mezbûr Abdullah'ın mügâyir-i kadim (...) tarafı şer'idin bunların yerleri virülen hüccet (...) mücebince zabt ve tasarrufunda ber vech-i (...) beratıyla (...) ol hüccet-i şer'îye üzerine ibka olunub (...) otuz bir seneden berü işgalen zabt kadim-i üzere öşür ve rüsûmun ahz ve kabz iderler iken merkûm es-Seyyid Abdulla sene-i merkûmdan sonra zuhur ve nice mügâyir hüccet-i şer'îye ve kadim ol veçhile niza ve te'addi ve rencideden hâli olmaduğun bildürüb yedlerinde olan hüccet-i şer'îye mücebince amel olunub ol yerler kadim-i üzere tımarları tarafından kendüye zabt ve öşür ve rüsûmun ahz ve kabz ettirülüb mezbûrun hüccet-i şer'îye ve kadim-i ol veçhile zâhir olan müdahale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evail-i Ra. Sene 1175

Sahife No : 29

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Ra. Sene (1)175

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Mehmed nâm kimesne gelüb bunun Amasya sükkânından Fazlızâde Mustafa Efendi dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde bin yüz yetmiş () senesinden berü yedi yüz elli guruş alacak hakkı olmağla bundan akdem meblâğ-ı merkûmu def'aatle taleb eyledikde mezbûr dürlü illet ve bahane ile bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve bî-kusur kendüye alıvirülüb bî-vech-i şer'i bir dürlü ta'allül ve muhalefet ittürülmeyüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ra. Sene (1)175

Sahife No : 56

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ca.Sene 1175

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı () Dâme İkbalehûya Amasya Kadısına Hüküm ki

Müteveffa Hasan Paşa hancısı şereflu Hacı Hüseyin nâm müteveffanın eytâm Ümmügülsüm ve Ayşe ve Rahime ile vâlideleri ve vâsi-i muhtareleri Hanife nâm hatun gelüb eytâm-ı mezkûr ve bunun babaları ve mezbûre Hanife'in zevci dahi müteveffa-yı mezbûrdan bin yüz altmış altı senesinde hâlû hayatında mirimirandan sâbıkâ Amasya Sancağı Mutasarrıfı emir'ul ümera'il kirâm Bekir dâme ikbalehû ber-mûceb-i temessük cihet-i karz-i şer'iden yedi bin beş yüz guruş ahz ve ba'de yedi buçuk kise akçesin edâ ve kabz yedi buçuk kise akçeye dahi mûmâ-ileyh bundan akdem ihzâren asitine-i sa'adetime geldikde virmek üzere iken mezkûr Hacı Hüseyin fevt olub meblağ-ı mezbûr ırs-i şer'le buna intikâl itmeğle babaları müteveffa-yı mezbûrun hazinedârı Mehmed nâm kimesne meblâğ-ı mezbûru mûmâ-ileyhden tahsil iderim deyü temessükle ahz eyledüğünden gayri mezbûr Mehmed'in yedinde altı yüz guruş-u şerife akçe ve ber-mûceb-i defter sa'ir tereke dahi olmağla virmedin mûmâ-ileyh ile ma'an Amasya'ya gidüb hâlâ Amasya'da oldukların bildürüb mübaşir ma'rifetiyle şer'le görölüb mûmâ-ileyhin zimmetinde olan hakkı ırsları yedi buçuk kise akçe mûmâ-ileyhden ve mezkûr Mehmed'in dahi zimmetinde olan altı yüz guruşu ile ber-mûceb-i defter eşyaları mezbûr Mehmed'den bit tamam tahsil ve alıvirölüb icrâ-yı hak ve eğer mezbûr Mehmed muhalefet ider ise asitane-i sa'adetime ihzar olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşruh üzere şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ca. Sene 1175

Sahife No : 70

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene 1175

Sivas Beğlerbeğisine () (...)Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sâkinlerinden Âli nâm kimesne gelüb medine-i Amasya'da sâkin Şerki Hacı Kadir oğlu Hacı Mehmed nâm kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iden bin yüz yetmiş () senesinde üç yüz guruş ile iki yük (...) alacağı olub almadı mezbûr fevt olmağla terekesin kabz iden yine medine-i Amasya sâkinlerinden oğulları () ve () ve () nâm

kimesnelerden mal-ı müteveffadan taleb eyledükde bazı havâlilerine ta'bi mütegalibeye istinaden hilâf-ı şer'i şerif vermekde ta'allül ve gadr külli eyledüklerin bildürüb şer'le görölüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurusuyla iki oğulları mezbûrlardan mal-ı müteveffadan tamamen alıvirölüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve niza ittirülmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C.Sene 1175

Sahife No : 91

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene 1175

Sivas Beğlerbeğisine Amasya Snacağında Vâki Mevlana () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda kazâ-i mezbûr muzafatından Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi tımar karyelerinden Köprüsü nâm karye re'âyaları gelüb bunların karyeleri olan sâlifü'z-zikr Köprüsü karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı cami zâviyedâr Amasya ve nısf ahar cihet-i tevliyet minvâlinde tasarrufuna divani tımar ve tahtında doksan beş nefer re'ayâ ve dokuz zemin ve hâsıl-ı tahtında nim bennak ve caba ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapuyu zemin ve nısf deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayriha iki bin dört yüz akçe (...) ve ba'dı heva ve gurusun yekün dört yüz kırk üç akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Köprüsüne ta'bi Akdağ'a hâsıl-ı divani iki bin dört yüz akçesi müntakıl bir icmâl ve tamamen karye-i Köprüsü el-mezbûre ve gayriden on dokuz bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i Ahmed kaydında ve yine Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi bennak ve nısf-ı ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani tımarha-i sipâhiyana ve merdan kal'a gayri ez havas-ı hümayûn ve züema ve dizdar ve tımarha-i serbesttir nahiye-i Akdağ resm-i deştibani hâneden hâneye altı yüz hasılasına on bir bin sekiz yüz yetmiş dört akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde mirlüva-i Amasya hassı mülhekâtı olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve karye-i Köprüsü el-mezbûre toprağında re'ayâ ta'ifesinden birinin üzerine cürm bâbında oldukda kanun üzere icâb iden cerimelerinin nısf-ı ve re'ayâ ta'ifesinden yedi bin kırk altı virdüğünden (...) cânibinden kanun üzere icâb eden resm-i aruslarının nısfını merkûm Ömer veled-i Ahmed'e ve nısf-ı aharların dahi mirlüva-i Amasya hassı tarafına tamamen edâya kusurları yoğiken Amasya Sancağı mutasarrıfından nısf-ı ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiyei ahz ve kabza kana'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun iki üç kat

ziyâde mütalebesiyle te'addi ve rencide ve remideden hâli olmadıkların bildürüb defter-i hâkani mûcebince amel olunub hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun Amasya Sancağı Mutasarrıfı tarafından ziyâde mütalebesiyle zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evail-i Ş. Sene 1175

Sahife No : 96

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1175

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda ispençe-i kiran nefsi-i şehir mirlüva-i Amasya hassı mülhekatından olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla ber-mûceb-i defter-i hâkani nefsi-i şehir mezbûrenin (...) hariç mukayyed zımmi ra'yyet ve ra'yyetioğulları üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençleri ber-mükteza-yı kanun virüp ol veçhile mirlüva hassı tarafına edâların edâ idegelmüşler iken bu def'a (...) deyü illet ve bahane ile hilâf-ı kanun ve defter edâya ta'allül ve muhalefet üzere olmalarıyla ber-mûceb-i defter-i hâkani sâliffüzzikr nefsi-i şehrin defterde mukayyed zımmi ra'yyet ve ra'yyetioğullarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençleri kanun defter mûcebince mirlüva-i Amasya hassı tarafından ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı kanun ve defter ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim sūdûrunu hâlâ liva-i mezbûr mutasarrıfı emir'ul ümera-il kiram Süleyman Paşa dâme ikbalehü arzuhâl istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i icmâl mürâca'at olundukda Amasya Sancağı'nda ispençe-i kiran nefsi-i şehir fi sene sekiz bin akçe yazular ile defter-i icmâlde tahrir ve mukata-i (...) hesap ve gayrı ile bir görölüb mirlüva-i Amasya hassı mülhekatından olduğundan mestur ve mukayyed divan-ı hümayûn uma kalmadan kanuna müsteval olundukda resm-i ispenç (...) nefsi-i mezbûrenin defterde mukayyed zımmi ra'yyet ve ra'yyeti oğullarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençleri kanun ve defter mûcebince hassı mezbûr mutasarrıfına edâ ittirülmek muktezası ve defter-i hâkani ve kanun olduğu tahrir olmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene 1175

Sahife No : 199

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i R.Sene 1176

Sivas Vâlisine Vezire Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya'da vâki mizan-ı harir mukataasının semani(?) hissesin bâ-berât-ı âli mutasarrıf olan Ebubekir zîde kadrihû sūdde-i sa'adetime arzuhâl idüb mukataa-i mezbûrun kâtibi olan Seyyid Mustafa nâm kimesneye üç senelik vazifesine bu asitane-i saadetime edâ idüb vireceği olmayub dahl ve te'addi olunmak icâb itmez iken Amasya'da sâkin zaleme eşirradan kâtib-i mezkûrun karındaşı Seyyid Âli nâm kimesne zuhur ve yine karındaşıma vekilim deyü mücerred celbi mal ve tekdir kasdıyla bilâ sened mûmâ-ileyh tarafından vekilleri olan Hacı İsmail nâm kimesneden yüz yetmiş üç senesinde kırk guruş ve Hacı İbrahim nâm kimesneden yüz yetmiş dört senesinde yüz yirmi guruş bi gayri hak ahz ve merkûma haps ittüğünden gayri yanlarında mevcut mukata malından üç yüz guruş mütecaviz akçeyi bî-gayri hakkın ahz ve gasb ve garet ve bunun emsâli zulm ve te'addisinin nihayeti olmayub (...) ve tarafından () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb zâbiti ma'rifetiyle şer'le görölüb hilâf-ı şer'i şerif ve bî-gayri hakkın fuzûli ahz ve gasb eylediği akçe her ne ise bit tamam tahsil ve bî-kusur alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek içün yazılmışdır.

Fi Evail-i R.Sene 1176

Sahife No : 218

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)176

Amasya Kadısına Hüküm ki

(...) Ali Paşa'nın Camii şerif vakfının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi olan Mehmed mirza Mehmed ile vakf-ı mezbûr kur'asından Amasya Kazâsı na ta'bi Ortaköy ve Som ve Sarıalan olan nâm karyelerin ahâlileri arzuhâl idüb ehl-i mezbûr üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifden hisselerine düşeni edâya kusurları yoğiken Amasya âyanları ve sancak mutasarrıfları bila emr'i şerif tekâlif-i şâkka nâmıyla fuzûli ikişer yüz guruş salyane konup ve (...) ol niza zâbiti ile (...) ve temessük mütalebesiyle rencideden hâli olmadıkların bildürüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'i şerif ve bila emr'i münif ve müğâyir-i kanun te'addileri vâki hâli men' ve def' olunmak içün yazılmışdır.

Sahife No : 228

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i C .Sene 1176

Sivas Vâlisine Geldigelen ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Yeniköy nâm karyenin ahâli ve re'âyaları gelüb bunların karyelerinin nısf mâlikânesi vakıf imareti Yörgüç Paşa ve nısf (...) Mehmed Paşa divanisi tımar olduğu defter-i hâkanide mukayyed ve bunlar karyeleri toprağında zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden mâlikâne tarafına ait olan mahsulü mâlikâne mutasarrıflarına ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu divani mutasarrıfları olan karyelerin zaîm ve sipâhilerine tamamen edâ idüb kusurları olmayub hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ziyâde mütalebesiyle ve sa'ir niza ve mezâlim ile te'addi ve rencide ve remide olunmaları icâb itmez iken karyelerinin zaîmleri ve sipâhileri ve taraflarından subaşıları olanlar divani cânibine ait mahsul ve rüsûmdan yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni ahz ve kabza kana'at itmeyüb emr'i birle hilâf-ı defter-i hâkani ve yedlerinde olan berâtları yazularına mügâyir fukaradan ziyâde mahsul ve rüsûm mütalebesiyle te'addi ve rencide ve remideden hâli olmadıkların bildürüb defter-i hâkani mîcebince amel olunub karyelerinin zaîm ve sipâhilerinin hilâf-ı defter-i hâkani ve yedlerinde olan berâtları yazularından ziyâde tecavüz ile ziyâde mahsul ve rüsûm mütalebesiyle te'addi ve rencide olmamaları için emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufasssala mürâca'at oldukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi seksen dört nefer re'ayâ ve on zemin ve iki çiftlik ve on dört nefer mevkûf re'ayâ ile karye Yeniköy nısf-ı mâlikâne vakfı imareti Yörgüç Paşa ve nısf-ı (...) Mehmed Paşa ber-mûceb-i vakfiye ve defter-i atik ve divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağ yekün ma'a gayriha sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde beş bin iki yüz akçesi ikrâz ma'a gayriden bir görölüb altı bin üç yüz akçe bir icmâl ve iki bin sekiz yüz akçesi dahi ikrâz ve ma'a gayriha bir görölüb beş bin üç yüz akçe yekününden üç bin akçesi ikrâz ve ma'a gayriha bir görölüb altı bin altı yüz akçe olduğu başka bir icmâl ve yekünü mezbûrun iki bin üç yüz akçesi dahi ikrâz ve ma'a gayriha bir görölüb dokuz bin akçe olduğu başka bir icmâl ve altı bin akçe yazar icmâl olan üç bin üç yüz akçesi yine Geldigelen Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden otuz iki bin sekiz yüz otuz sekiz akçe ze'amete mutasarrıf Ahmed bakup

müştereki kayıtlarında ve altı bin üç yüz akçe yazar icmâl (...) üç bin altı yüz akçesi derdest tezkeresiyle Hüseyin üzerine (...) Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden yirmi bir bin doksan dokuz akçe ze'amete mutasarrıf baba Ahmed'in ze'ameti mülhekatı ve üç bin akçesi dahi tımarı ahar ile bir görölüb Mehmed'in derdest terekesiyle üzerlerine ibraz iki bin akçesi Amasya ve Kastamonu Sancağı'nda Akdağ ve gayri nahiyelerde Rane nâm karye ve gayriden elli bir bin otuz üç akçe ze'amete mutasarrıf dergâh-ı muallam çavuşlarından Ömer Ağa'ya (...) ve bin akçesi dahi karye-i Yeniköy el-mezbûre ve gayriden dokuz bin iki yüz on akçe tımarı mutasarrıf Âli kayıtlarında ve dokuz bin akçe yazar icmâl (...) altı yüz elli akçesi merkûm Ömer Ağa'ya (...)ve üç bin akçesi dahi sipâhi-i merkûm Âli ve dört bin yedi yüz akçesi Amasya ve Sivas mutasarrıflarına Argoma ve gayri nahiyelerde Yalnızadem nâm karye ve gayriden otuz bir bin dokuz yüz doksan dokuz akçe ze'amete mutasarrıf dergâh-ı muallam çavuşlarından Ahmed çavuş (...) hisse ve altı yüz akçesi dahi yine Geldigelen Nahiyesi'nde Od nâm karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe ze'amete mutasarrıf İsmail veled-i Mehmed şehir kayıtlarında olduğu mestur ve mukayyed ve karye-i (...) bermûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfları ile divan mutasarrıfları mezkûruna müşterekleriyle zabt ve divan tarafına ait mahsul ve rûsûm (...) berâtları yazularına göre hisselerine isabet iden kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmemesi muvafık defter-i hâkani olmakla karye-i mezbûr ahâlisi üzerlerine edâsı lâzım gelen hukuk ve rûsûmların kanun ve defter mûcebince tamamen edâ eyledüklerin sonra hilâf-ı kanun ve defter ol te'addi ve rencide olunmamaları için emr'i şerifim sūdûrunu bi'l-fi'il re'isü'l-küttabım olan el-Hac Mehmed Ragıp dâme mecdihû i'lam itmeğin i'lamı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evail-i C. Sene 1176

Sahife No : 356

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1177

Amasya Kadısına Hüküm ki

Mehmed nâm kimesne gelüb bunun Amasya Kazâsı mahallâtında () Mahallesi toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda hâne-i avarıza bağılu emlak ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle bir vechile rencide ve remide olunmak icâb etmez iken mahalle-i mezbûr ahâlisi zuhur ve üzerlerine vârid olan emr'i şerifile vâki tekâlifi siz dahi bizimle ma'an vir deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve bunun iki gözleri amail ve bir dürlü geçecek hâli

olmayub ahvalleri diğ er gûne olduğ un bildürüb ahâli-i mezbûrlara (...) hilâf-ı kanun tekâlif talebiyle te'addi ve rencide ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i ş erifim ricâ etmeğ in kanun üzere amel olunmak emrim olmuş dur.

Fi Eva'il-i S.Sene 1177

10 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 28

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene 1177

() Kadısı Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Sen ki Amasya Kazâsı Naibi Mevlana Hafız Abdurrahim zîde ilmehûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub Amasya Sancağ ı'nda Akdağ Nahiyesi'nde Hakala nâm karye ve gayriden altı yüz bin akçe ze'amete ber vech-i taka'it mutasarrıf Seyfi Seferli zîde kadrihûnun berât-ı ş erifimle mutasarrıf olduğ u ze'ametin baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Hakala karyesinin tahtında mukayyed mâlikânesi Seyyid (...) zâviyesi vakfı divanisi mezkûr kayd ve berâtına dâhil Değ irmenderesi karyesinin defterde mukayyed zımmi ra'yyet ve ra'yyetoğ ullarından Amasya'da sâkin Endük oğ lu Semevan ve Evakim oğ lu Ohan ve Cürüoğ ulları ve dahi ma'lumül esami zımmiler üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin kırk seneden müteceviz ze'amet-i mezbûr mutasarrıfı mûmâ-ileyh Seyfi'ye ve gerek eş rafına edâ idegelmiş ler iken ş imdi edâya ta'allül ve muhalefet eyledük lerinden zımmi mesfûrların meclis-i ş er'de suâl olundukda cevaplarına fi'l-hakika öteden berü resm-i ispençemizi ze'ameti mezbûr murasarrıflarına edâ idegelüb iken Amasya mutasarrıfı olanlar sizler ra'yyet ve ra'yyetoğ ullarından olduğ unuz sâbık a (...) Değ irmenderesi karyesinde sâkin olmayub Amasya'nın ş ehrinde mütemekkinsiz ol mikdar ber vech-i resm-i ispençenizi bizler ahz ve kabz ederiz deyü resm-i ispençeyi bizlerden bi't-tamam ahz ve kabz eyledük lerine binâen resm-i ispençeyi edâya muhalefet ideriz deyü takrir etmeleriyle Amasya'da sâkin karye Değ irmenderesi el-mezbûrenin defterde mukayyed zımmi ra'yyet ve ra'yyetoğ ullarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin kanun ve defter mûcebince zaîm-i mûmâ-ileyh Seyfi'ye ahz ve kabz ittürülüb Amasya Sancağ ı Mutasarrıfı tarafından hilâf-ı kanun ve defter ol vechile dahl ve taarruz ittirülmeyüb men' ve def' olunmak olunmak bâbında hük m'i hümayûnum virülmek ricâ sına vâki hal bila iltimas arz ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defteri icmâl ve mufassala mürâca'at oldukda

Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Hakala nefsi-i Hakala mâlikâne vakfı zâviye-i Seyyid (...) der Hakala ma'a nısf-ı mâlikâne mezra-i Hevace divani ber-vech-i ze'amet ve tahtında yüz yetmiş bir nefer re'ayâ ve karye Değirmenderesi ta'bi Hakala mâlikâne vakıf zaviye-i Seyyid (...) ber-mûceb-i defter-i evkâf ve tahtında dört nefer re'ayâ ve beş zemin virülüb üç nefer re'ayâ ve yedi zemin ve hâsıl-ı ma'a (...) çift ve resm ve cürm ve ispenç ve hinta yekün ma'a gayri otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Hakala ma'a Değirmenderesi ta'bi Akdağ'a hâsıl divani ma'a (...) deyü otuz bin akçe yazıyı mezkûresiyle tahrir ve muattal bir icmâl ve tamamen mûmâ-ileyh Seyyid taka'it Seyfi Seferlinin ze'ameti ve Amasya Nahiyesi'ne tabi ispençe kiran nefsi-i şehir fî sene sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mirlüva-i Amasya hassı mülhekatı olduğu mestur ve mukayyed olduğun defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunma emrim olmuştur.

Fi Evahir-i Ca. Sene 1177

Sahife No : 38

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı C. Sene 1177

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzafâtında Ezinepazar Nahiyesi'ne ta'bi () na karyede vâki müteveffa-yı Şeyh Sadettin Zâviyesi'nin evlâdiyet üzere zâviyedârları olan el-Hac Süleyman ve Âli nâm kimesneler südde-i sa'adetime gelüb bunlar uhdelerine lâzım gelen hizmetlerini edâ ve avarızhâne ve hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki olan tekâlifden hisselerine isabet ideni ahâli-i karye ile ma'an edâ idüb ve üzerlerine dahi şer'an bir nesne sabit olmayub bir vechile te'addi ve rencide olunmaları icâb itmez iken Amasya Sancağı mutasarrıfları taraflarına mücerred celbi mal sevdasıyla hilâf-ı şer'i şerif ve bila emr'i münif bunlardan zaviye teftişi nâmıyla bî-gayri hakkın akçe taleb ve bunun emsâli zulm ve te'addilerinin nihayeti olmaduğun bildürüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'i şerif ve bilâ emr'i münif rencide olunmamaları için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C. Sene 1177

Sahife No : 57

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı B. Sene (1)177

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Nişân-ı hümayûnum virülen dergâh-ı muallam kapucularından Mehmed Emin zîde mecdihû gelüb berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'amenti mülhekattan Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Avados ve Korukcu (?) bin yüz yetmiş beş ve yetmiş altı senesinde bedel-i iltizamı almak üzere Amasya sükkanından olub (...) vakfının mütevellisi olan olan Seyyid Mehmed nâm kimesne zimmetinde bâ-temessük yüz yirmi gurus alacak hakkı olmağla (...) fevt oldukda zimmette olmağla terekesin kabz ve Amasya Kazâsı sükkânından verese-i ırsdan taleb eyledüğün virmekde ta'allül üzere oldukların ve tarafına dâvâ ve ahz ve kabza () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görülüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde ber-mûceb-i sabit ve zâhir olan ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve vekil-i mezbûra alıvirülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin sen ki mirimiranı mûmâ-ileyhsin marifetinle mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı B. Sene 177

Sahife No : 82

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)177

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Nişân-ı hümayûnum virülen dergâh-ı muallam müteferrikalarından Seyyid el-Hac Mustafa zîde mecdihû ile zuamadan Seyyid Mehmed zîde kadrihû gelüb ber-vech-i iştikadan berât-ı şerifimle mutasarrıf oldukları ze'amenti karyelerde Amasya Kazâsı'na ta'bi () nâm karye (...) ze'amet südurunda ve mülhekâtında olmayub kana'ati birle tarafına zabt ve öşür ve resm-i (...) ma'lumül-hudud yerlerine müdahale olunmak icâb itmez iken erbâb-ı tımaran karyelerine (...) karyenin sipâhisi olan Mehmed nâm kimesne zuhur ve ol yerler için benim tımarım karyelerinden ve sâlifü'z-zıkr karyenin toprağındandır deyü hilâf-ı kanun ve kadime mügâyir fuzûli müdahale eyledüğün bildürüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ş. Sene 177

Sahife No : 99

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i N. Sene (1)177

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Dergâh-ı muallam gediklülerinden el-Hac Hüseyin zîde mecdihû sütte-i sa'adetime arzuhâl idüb hâlâ Amasya sâkinlerinden Zeydeli Seyyid Hasan nâm kimesne zimmetinde yüz yetmiş () senesinden berü cihet-i karz-ı şer' den bâ-temessük beş yüz otuz adet gurus alacak hakkı olub taleb oldukda bî-vech-i şer'i dürlü illet ve bahane ile edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb zâbiti ma'rifetiyle şer'le görülüb bermûceb-i temessük mezkûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve tarafından kabzına memure ve edâ ve teslim ittürülmek bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden zâbiti ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülmek bâbında emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evahir-i N. Sene 177

Sahife No : 130

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Za. Sene 1177

Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı mutasarrıfları hassı mülhekâtından nefsi-i Amasya'da sâkin ahâli-i zimmi re'âyaları gelüb bac-ı hamrî kiran ve yahudiyan nefsi-i şehir deyü defter-i hâkani livai mezbûr mutasarrıflarına hisse yazulub lâkin hamr men olunmağla kazâ-i mezbûreye götördükleri bağlarının üzümlelerinden bacları ve üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin kanun ve defter mûcebince edâ idüb kusurları yoğiken zabitleri ve bacdâr olanlar kanun ve defter mûcebince almağa kana'at itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter ziyâde talebiyle te'addi ve rencide ve perakende olmalarına bâ'is olmalarıyla hilâf-ı kanun ve mügâyir-i defter-i hâkani ziyâde talebiyle te'addi ve rencide ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında mukata-i (...) ve defterhâne-i âmiremde mahfuz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ispençe-i kiran nefsi-i şehir fi sene sekiz bin ve bac-ı hamrî kiran ve yahudiyan nefsi-i şehir haricden gelenlerden an fi sene sekiz bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mukata-i (...) ve ihtisap ve boyahâne ve bozahâne ve bazar-ı rüşî ve bazar-ı kebir ma'a (...) deyü mirlüva-i Amasya hassından olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince amel olunmak için Hüdevendigâr-ı sabık merhum ve mağfurlu atamdan Sultan Osman Han tâbe serahu zamanına yüz altmış dokuz senesi (...) cemaziyül evvelinde emr'i şerif virüldüğün bildürüb tahrir-i ricâ itmeleriyle vech-i meşruh üzere amel olunmak için emr' yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Za. Sene 1177**Sahife No : 143****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene (1)177****Amasya ve () Kadılarına Hüküm ki**

Hasan ve Mustafa ve Hâlil ve Mehmed ve Ömer nâm kimesneler südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunlar dergâh-ı muallam müteferrikalarından kıtvetü'l emacid vel kiram Seyyid el-Hac Mustafa ve Seyyid Mehmed Emin zâide mecdihûnun ber-vech-i iştirak berât-ı şerifimle mutasarrıf oldukları ze'ametleri karyelerinden Amasya Kazâsı muzafatında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Yenice nâm karyelerinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyetioğullarından (...) yüz seneden mütecaviz karye-i mezbûrda sâkin olub mugâyir-i kanun ahardan bir vechile müdahale ve taarruz olunmak icâb itmez iken erbâb-ı tımarlardan Ortaköy nâm karyenin sipâhisi olan Mehmed nâm sipahi zuhur ve şirrete sülûk ve mücerred taciz ve (...) ve celbi mal sevdasıyla sizin babanız mukaddema benim tımarım karyelerinden Zana nâm karyede bir müddet sâkin olmalarıyla ol miktarca siz benim re'âyam olmuş olursunuz sizi kaldurup karye-i mezbûra nakl ve iskân iderim deyü hilâf-ı bahane Amasya Sancağı Mutasarrıfı tarafından aldığı buyruldu ile üzerlerine musallat ve mübaşir ta'yn ve irsal hilâf-ı kanun rüsûmu ra'yyet kaldurmamak teklifi ile te'addi ve renciden hâli olub ahvâlleri garet diğer gûne olduğun ve bu bâbda dâvâlarına muvafık fetevâ-yı şerifeleri olduğun bildürüb fetevâ-yı şerifeleri mücebince karyeleri zâbiti ma'rifetiyle mezbûrun hilâf-ı kanun ve mugâyir-i fetevâ-yı şerife rüsûmu ra'yyet ve kaldırmamak teklifi ile te'addisini men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve divan-ı hümayûna (...) suâl oldukda bunlar dahl iden mezbûrların tımarı karyesinin defter mukayyed ra'yyet ve ra'yyetioğullarından değillerse rüsûmu ra'yyet talebi ve iskân teklifi hilâf-ı kanundur deyü derkenar olunmağla derkenar mücebince kanun üzere amel olmak emrim olmuştur.

Fi Evahir-i Z.Sene 177**Sahife No : 151****Hüküm No : 4****Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene (1)177****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh el-Hac Mahmud zîde fazlihûsun mektûb Amasya Kazâsı ihtiyarları meclis-i şer'e varub üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imadâd-ı hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerifimle vâki tekâlifi emr ve defter mûcebince edâya kusurları yoğiken Fazlıoğlu Hacı Mustafa yüz yetmiş () senesinden berü hacı başı olmak hasebiyle i'lam ve istiklâl ve (...) ve on seneden beru her tekâlif tevzisin emr'i defterden ziyâde kendü nefsi için salyaneler ve tahmil ve kul (...) ve defter meblağı (...) tevzi ve şehir kethüdâsı ve bağzu havadarlar ve (...) yekdil ve bu güne tahmil salyane ve ehl-i örfe istinâden gelen tahsil ve ahz ve divan tarafından olmak üzere ve medine-i mezbûrdan mürûr ve ubur eden (...) divan tarafından virülen (...) defterde ethâl olmuş kıymetlerini görürse ahz ve (...) virmeyüb on seneden berü hesap dahi görmeyüb (...) iken mezbûr fevt olub medine-i mezbûreden terekemi kabz iden ma'lumûl esami kimesneler ile huzuru şer'ide hesapları (...) (...) merkûmdan berü emr'i defterden ziyâde kendü hakkı için fukaradan aldığı emval (...) terekesine vâki (...) olmalarından (...) ve ihkâk-ı hak olunmak için emr-i âlişân hâlâ arz olmayub bu (...) vâki evâmir-i mezbûrun (...) (...) zâhir ve (...) kesir olmakdan nâşi rü'yeti haseb mümkün olmadığına binâen meraim-i mer'i ve mazlum meşruh halleri üzere emr'i âli süduru bâbında vâki hâli arz eyledüğün ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z.Sene (1)177

Sahife No : 159

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i M.Sene 1178

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Mirimirandan cevherdârım ikbalehû gelüb hâlâ Amasya sâkinlerinden Abddulğani Efendi ve Hacıoğlu Ahmed Ağa ve Âli Bey ve (...) zade Ahmed Ağa ve şehir kethüdâsı dimekle ma'ruf beş nefer kimesneler zimmetlerinde bin yüz yetmiş () senesinden berü temessük iki bin beş yüz on dört gurus üç rub alacak hakkı olub mikdarı tahsiliçün emr'i âlişân sâdır olmuşken ber-vech-ile ihkâk-ı hak mümkün olmayub itâl-i hak ve gadr külli kastında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus hakkı bit tamam tahsil ve tarafına kabzına memure bî-kusur alıvirölüb ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden sen ki mirimiran-ı mûmâ-ileyhsin marifetinle mahallinde şer'le görölüb (...) icrâ-yı hak olunmak bâbında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fi Evail-i M.Sene 1178

11 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 10

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1179

Bervech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Mehmed ve Abdulhayr nâm kimesneler südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunların babaları Hüseyin nâm kimesne yine Amasya sâkinlerinden Hacı Bilal oğlu Seyyid Ahmed nâm kimesneden istikrâz eylediği ma'lumül mikdar akçe mukabelesine Amasya Kazâsı toprağında mutasarrıf olduğu mülk-i bağını mezbûra rehn vaz idüb kablel edâdan babaları mezbûr fevt olmağla bağı mezkûr ırsen bunlara intikâl itmeğle babaları mezkûrun merkûmlara olan deyni virüb karz-ı rehn ve bağı mezkûru alub zapt murad eyledüklerün mezbûr bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr külli sevdasında olduğun ve bu bâbda dâvâlarına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb zâbiti ma'rifetiyle fetevâ-yı şerifeleri mücebince şer'le görölüb babaları müteveffa-yı merkûma olan deyni ba'de'l edâ mülk-i bağları alıvirölüb ber-müceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1179

Sahife No : 51

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı C. Sene (1)179

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sâkinlerinden Hacı Kadir oğlu ve Hacı Bilal oğlu ve Hacı Lütfi nâm kimesneler ile sa'ir ma'lumül esami kimesneler gelüb bunların yine Amasya sâkinlerinden el-Hac Mustafa nâm kimesne zimmetinde bin yüz yetmiş senesinden berü üç bin iki yüz elli guruş alacak hakları olub almadı (...) terekesinden (...) olduğu halde mezbûr fevt olub yine Amasya sâkinlerinden müteveffa-yı mezbûr (...) eylediği Haşim nâm (...) müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan alacaklarından kıymetin edâsını ittüğü murad eyledüklerün zevci Mehmed nâm kimesneye istinâden hilâf-ı şer'i şerif ta'allül ve muhalefet üzere olduğun ve bu

bâbda dâvâlarına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifeleri olduğun bildürüb mücebince şer'le görülüb ber-müceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C. Sene (1) 179

Sahife No : 83

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1179

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya () Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da Seyyid İbrahim zîde şerifehû gelüb bu medine-i mezbûreden Göncü Avanıs nâm zimmiye (...) olmak üzere bin yüz yetmiş senesinde sekiz bin beş yüz guruş virüb merkûm dahi ba'de'l edâ henüz meblâğ-ı mezbûr iddiasıyla ihmal ve hususu olan (...) mezbûre aslı maldan altı bin guruş buna edâ idüb dört sene mezbûrdan hissesine isabet maldan zimmetinde iki bin beş yüz guruş hakkı zimmetinde olmağla taleb eyledüğün bî-vech-i şer'i ta'allül ve gadr murad eyledüğün bildürüb şer'le görülüb alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğın mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i S.Sene 1179

Sahife No : 149

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Z.Sene 1179

Amasya Kadısına Hüküm ki

Âma Şeyh Mehmed dergâh-ı hümayûnuma arzuhâl idüb Amasya mahallâtından Gökmedrese Mahallesi toprağında bunun bi'l-fi'il zabt hâne-i avarıza bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i emlâk ve re'ayâ yerleri olmayub tekâlif talebiyle te'addi olunmak icâb etmez iken mahalle-i mezbûre ahâlisi zuhur idüb üzerlerimize vârid olan tekâlifden siz dahi bizimle hisse vir deyü hilâf-ı kanun te'addi ve rencideden hâli olmayub ahvâli diğer güne olduğun bildürüb hilâf-ı kanun zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğın tekâlif alınmak icâb ider emlâğı yoğise hilâf-ı şer'i şerif ve bilâ emr'i münif te'addi ittürülmemek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Z.Sene 1179

Sahife No : 190

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i M.Sene 1180

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı kirâmdan Seyyid Hüseyin zîde şerifehû gelüb bostancıyan hisse nefarâtından olub medine-i Amasya mahallâtından Bayezid Paşa Mahallesi toprağında bi'l-fi'il zapt ve tasarrufunda avarızhânesine bağlı tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle te'addi olunmak iktiza etmez iken mahalle-i mezbûr ahâlisi emr'i şerif ile vâki tekâlifi siz dahi bizimle ma'an hisse vir deyü hilâf-ı tekâlif talebiyle te'addi eylediklerinden gayri ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli oldukların bildürüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak yazılmışdır.

Fi Evahir-i M.Sene 1180

Sahife No : 246

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı R.Sene 1180

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Yunus veled-i Âli nâm sipahi südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda kazâ-i mezbûr muzafatında Bergoma Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden dokuz bin iki yüz akçe tımara mutasarrıf Âli'nin (...) bin yüz yetmiş dokuz senesi recebinin beşinci gününde kendüye tevci ve berât ile üzerinde iken Çıldır vâlisi düsturül mükerrerem müşiri mufahham ve nizamü'l âlem vezirim Hasan Paşa edâmallahu te'ala iclâlehû tarafından (...) fevt olmakdan Kuzviran nâm karye ve gayriden on üç bin iki akçe tımara mutasarrıf Mehmed (...) tevci ve tereke ve berâta gadr itmeğle (...) yüz yetmiş dokuz senesi zilhiccesinin selhinde kendüye ibka ve berât virülen ve hâlâ üzerinde olduğu defter-i hâkani de mukayyed tımarı mezbûr karye-i bin yetmiş dokuz senesi zilhiccesinin selhinden sonra vâki olan mahsulü merkûm Yunus veled-i Ali'nin yedine berâtı mücebince tahvil tarihine düşen ahardan bir vechile dahl olunmak icâb itmez iken ref olunan mezkûr Mehmed (...) vâki olmuştur deyü hisseler itibarıyla berâtı mücebince tahvil tarihine düşen mahsulüne hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve (...) ze'amet ve tımda hisseler itibar olunmayub tahvil tarihine

muaddid iken ahz ve kabza muhalefet ve gadr sevdasında olduğu bildürüb berât mûcebince tahvil tarihine düşen mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürüb ref olan mezkûr Mehmed (...) hilâf-ı kanun ol vech-ile dahl ve taarruz ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn uma mürâca'at olundukda tımarı mezbûr (...) üzere mezbûrdan Yunus veled-i Âli'ye tevci ve berât ve hâlâ üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı R.Sene 1180

Sahife No : 253

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i R.Sene (1)180

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımandan Ömer nâm sipâhi südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'nde Köprü ve Geldigelen Nahiyesi'nde Lalan nâm karye ve gayriden on dokuz bin sekiz yüz akçe tımarı mutasarrıf diğeri Ömer veled-i Ahmed'in (...) tımarı merkûmun zıkr olunan karye-i Lalan ve gayriden üç bin akçe yer kılıç arazisi ve (...) süduru olan emr'i hümayûnum (...) mûcebince bin yüz yetmiş sekiz senesi rebiulahirinin dördüncü gününde kendüye tevci ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olmayub tımarı mezbûre karyeleri tevcih tarihinden berü tarafından zabt olunmayub atılı-ı hâl(?) kaldığın bildürüb tımarı mezbûr defter-i hâkani ve berâtı mûcebince tarafından vekil tarihinden berü tarafından Kıt'apçı el-Hac Âli demekle ma'ruf kimesneye zabt ve tahvil tarihine düşen mahsul ve rûsûmu ahz ve kabz ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fi Evahir-i R.Sene 180

Sahife No : 294

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene 1180

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Züamadan kıtvetü'l emasil vel kirâm Mehmed zîde kadrihû gelüb mûmâ-ileyhin berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğı ze'amet-i aklâmından Kaza-i mezbûra ta'bi Olus nâm karyesinin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde karyelerin öşür ve rüsûmu ze'ameti tarafından alınagelen ma'lumül-hudud yerlerin öşür ve rüsûmatı aharın alakası yoğıken civarında tımar karyelerinden kazâ-i mezbûra ta'bi Doğan karyesi sipâhisi Mahmud ve müşterekleri birbirleriyle yekdil ve ol yerler için bizim sâlifü'z-zikr Doğan karyemiz arazisindendir deyü hilâf-ı kanun ve kadim-i mugâyir fuzûli müdahale ve tegallüben öşür ve rüsûmu ahz ve kabz ve ol vechile ze'ameti mahsulüne gadr eyledüklerün bildürüb ol yerlerin öşür ve rüsûmu kadim-i üzere ze'ameti tarafından ahz ve kabz ittirülüb mezbûrların mugayiri kadim ol vechile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediğı ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ş. Sene 1180

12 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 44

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evail'il-i Ra Sene (1)181

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Mustafa zîde ilmehûsun mektûb gönderüb medine-i Amasya sükkânından el-Hac Abdülkadirzâde es-Seyyid Hacı Mustafa ve (...) zâde el-Hac İbrahim Efendi dimekle arif kimesneler meclis-i şer'e varub mezbûr İbrahim'in yüz yetmiş dokuz senesinden berü bâ-temessük bin sekiz yüz ve mezbûr Mustafa'nın dahi sene-i mezbûrdan berü bâ-temessük ve defter dokuz bin altı yüz gurus sâbıka Amasya mutasarrıfı Ebubekir Paşa zimmetinde alacak hakları olub (...) fevt olmağla terekesin kabz iden kazâ-i mezbûrdan vereselerinden ve mal-ı müteveffadan alıvirülmek bâbında emr'i şerifim virülmek ricâsına bil iltimas arz eylediğın ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evail'il-i Ra Sene (1)181

Sahife No : 45

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ra Sene (1)181

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya mahallâtında Köyceğiz Mahallesi sükkânından Danişzâde es-Seyyid İbrahim ve Hacı Abdulkadirzâde es-Seyyid Mustafa nâm kimesneler gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifimle vâki tekâlifden âla evsad ve edna itibarıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni mahalle-i mezbûr ahâlisiyle ma'an cemiyet-i edâ idüb dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken yine medine-i mezbûreden Süleyman ve Âli ve Mehmed nâm kimesneler havâlilerine ta'bi (...) istinâden (...) mahalle-i mezbûre tevzi olunmak ahâli-i mahallenin tekâliflerin siz kendü mallarınızdan virün ba'de ahâli-i mahalle-i mezbûrdan alınız deyü hilâf-ı kanun fuzûli cebr ve te'addi ve gadr eyledüğün bildürüb mezkûrların hilâf-ı kanun ol veçhile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledüğün ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evail-i Ra Sene (1)181

Sahife No : 47

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)181

Sivas Vâlisine Amasya Kazası Naibine Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûma-ileyh es-Seyyid Mustafa zîde ilmehûsun sūdde-i sa'adetime mektûb gönderub medine-i Amasya sükkânından ta'ife-i zimmiyandan Serat oğlu Avanis veled-i Aleksin ve Makris Vartan nâm zımmiler meclis-i şer'e varub sâbıka Amasya Sancağı Mutasarrıfı Ebubekir Paşa zimmetinde bin yüz yetmiş senesinden berü bâ-temessük ve ber-mûceb-i defter-i mukarrerden mesfûr Avanis'in dört bin beş yüz yirmi guruş ve mesfûr Vartan zımminin varisi yedi yüz yetmiş iki guruş alacak hakları olmağla kablel edâ paşa-yı mûmâ-ileyh fevt olmağın terekesin ahz ve kabz iden medine-i mezbûrede sâkin veresesin mal-ı müteveffadan vech-i meşruh üzere ba'de alunub tahsil ve alıvirülmek bâbında emr'i âlişâna ihsan olunmak niyazıyla (...) arz ve i'lam olunmuş iltimas etmeleriyle ol bâbda vâki hâli bilâ iltimas arz eylediğün ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)181

Sahife No : 69

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı R. Sene (1)181

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Mustafa zîde ilmehûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub medine-i Amasya sükkânından Gürcüzade Hâlil Bey dimekle ma'ruf kimesnenin Amasya Sancağı Mutasarrıfıyken vefat iden Ebubekir Paşa zimmetinde cihet-i karz-ı şer'idin bin yüz yetmiş senesinden berü dokuz yüz altı gurus alacak hakkı olduğu şer'an sabit olub ba'de'l tahlik-i hükm ve bir kıt'a hüccet-i şer'ie olmağla merkûm Hâlil'in hüccet-i şer'iyesi mücebince sâlifü'z-zıkr dokuz yüz elli gurus hakkı müteveffa-yı mûmâ-ileyhin terekesin ahz iden medine-i mezbûrda sâkin veresesinden mal-ı müteveffadan marifet-i şer'le tahsil ve merkûm Hâlil'e teslim ittürülmek bâbında emr'i âlişânım ricâsına vâki hâl bilâ iltimas arz eyledüğün ecilden sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin şer'le sâbit olan hakkı ihkâk-ı hak olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı R. Sene (1)181

Sahife No : 230

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene (1)182

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Divan-ı hümayûn kapu kethüdâlarından yeğen İbrahim zîde mecdihû gelüb kaza-i mezbûr sükkânından yeğenzâde İbrahim Ağa dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde bin yüz seksen senesinden berü ber-mûceb-i temessük bin yüz yetmiş beş gurus ve Abdullah Bey dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde dahi ber-mûceb-i temessük beş yüz gurus ve Abdurrahman nâm kimesne zimmetinde ber-mûceb-i temessük altı yüz yirmi beş gurus alacak hakkı olmağla def'aatle taleb eyledüğün virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb mezkûrların zimmetlerinde olan ber-mûceb-i temessükün ol mikdar gurus hakkı alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğün sen ki mirimira-ı mûmâ-ileyhsin marifetinle mahallinde şer'le görölüb sâbit olan hakkı alıvirülmek için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C.Sene (1)182

Sahife No : 240

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i B. Sene (1)182

Amasya Kadısına Hüküm ki

Havas-ı mirlüvadan Amasya mutasarrıfı Hassı karyesi re'âyasından medine-i Amasya'da sâkin ma'lumül esami ehl-i zimmet re'âyâ ta'ifesi gelüb bunlar Hassı mezbûr karyesinin defterden mukayyed zımmi ra'iiyyet ve ra'iiyyetioğullarından olmalarıyla beher sene mart ve haziranda her bir neferi üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin livai mezbûr mutasarrıfı tarafından kabzına mamure kanun ve defter mûcebince edâ edegelüb hilâf-ı kanun ve defter ziyâde akçe zammı ve (...) sonra (...) resm-i ispenç mütalebesiyle te'addi olunmaları icâb etmez iken ber vech-i seneden berü livai mezkûr mutasarrıfların mart ve haziranda almağa kana'at itmeyüb marttan sonra tahsildârına ve ahar bahane ile hilâf-ı kanun ve defter diledikleri mukarrer meblağ vakte (...) üzerlerine tevzi ve cebren tahsil ve ol vechile perakende olmalarına bâ'is oldukların bildürüb ol bâbda istid'ayı garet ve kanuna suâl oldukda bir karyenin defterinde mukayyed ra'iiyyet ve ra'iiyyetioğullarından olan zımmilerin her bir neferi üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençlerin mart itibarına göre kanun ve defter mûcebince karyelerinin zâbiti ne edâ eylemeleri kanun olmağla zabıtları tarafından kanun ve defterde ziyâde akçe zam ile marttan sonra (...) alurum deyü te'addi olunmak hilâf-ı kanundur deyü divan-ı hümayûnum kalemine derkenar olunmağla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i B. Sene (1)182

Sahife No : 240

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i B.Sene (1)182

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da sâkin ehli zimmet re'âyâ sı ta'ifesi gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sa'ir emr'i şerifim ile vârid olan tekâlifden herkes tahammüllerine göre hisselerine isabet ideni sa'ir medine-i mezbûrenin ehli İslam ahâlisiyle ma'an emr'u defter mûcebince kabzına mamure edâ idüb bir dürlü kusurları yoğiken medine-i mezbûrede sâkin şehir kethüdâsı ve Hacı Paşa nâm kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred celb-i mal kasdıyla kendü nefsleri için hisse tekâliflerinden ma'ada müğâyir-i emr'i defter ve bila emr'i münif bunlardan ikişer üçer yüz gurus alub gadr ve te'addi eyledüklerün bildürüb mezbûrların hilâf-ı kanun ve bilâ emr'i münif ol vechile zâhir

gadr ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i B.Sene (1)182

Sahife No : 241

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i B.Sene (1)182

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana-yı mûma-ileyh es-Seyyid Mustafa zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderub Amasya sükkânından Rahduvanzâde Ahmed Bey dimekle ma'ruf kimesne meclis-i şer'e varub Amasya sükkânından ve liva-i mezbûr mutasarrıfı iken bundan akdem vefat eden Osman Beyzâde Ebubekir Paşa zimmetinde bin yüz yetmiş senesinden berü bir aded taht-ı revan bahasından otuz gurus ve beş res kısrak bahasından beş yüz gurus ve bir res at at bahasından iki yüz gurus ve bir def'a ahz eylediği iki yüz elli gurus ve bir res at bahası iki yüz elli gurus ceman bin iki yüz otuz gurus alacak hakkı olub kablel edâ paşa-yı mûmâ-ileyh fevt olmağla terekesine vasi ile olan yine Amasya'da sâkin biraderzâdesi es-Seyyid Abdullah Bey dimekle arif kimesne ile sa'ir veresesinden taleb eyledükde edâya ta'allül itmeleriyle meblağ-ı mezbûr tereke müteveffa-yı mûmâ-ileyhden tahsil ittürölmek bâbında emr'i âlişânım süduru ricâsına arz ederiz deyü el-Hac iltimas etmeleriyle vâki hâli bilâ iltimas arz eyledüğün ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i B.Sene (1)182

Sahife No : 256

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1182

Sivas Vâlisine Amasya Kadısına Hüküm ki

İstanbul sâkinlerinden Fatma nâm hatun gelüb bunun zevci Süleyman nâm kimesnenin zâhire bahasından bin yüz seksen senesinde kazâ-i mezbûra ta'bi (...) nâm karye sükkânından Münibeoğlu dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde ber-mûceb-i defter ve temessük kırk gurus ve (...) Âli Beşe nâm kimesne zimmetinde kırk gurus ve Amasya sâkinlerinden Hasan nâm kimesne zimmetinde ber-mûceb-i defter elli kile hinta ve Hasan Ağa ve Veli oğlu Hayati

dimekle ma'ruf kimesneler zimmetlerinde cihet-i kifayetten yirmi yedi kile hinta ve iki kile şa'ir alacağı olmağla kablel edâ fevt olub zimmetlerinde kalub ırsı şer'le bunun ile vasisi olduğu Mehmed ve Ahmed ve Ayşe nâm sagir ve sagirelere intikâl ve müteveffayı mezbûrun defteri yine Amasya sükkânından Berber Âli Beşe dimekle ma'ruf kimesnede olmağla talep oldukda mezbûrlar dürlü illet ve bahane ile virmekde ta'allül ve muhalefet ve mezbûr ol tarafa gitmesi müteasısı olub ol vechile kendüye ve eytâm-ı mezbûrelere gadr külli sevdasında oldukların ve tarafından ahz ve kabza Berber Abdullah nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görülüb zevci müteveffa-yı mezbûrdan intikâl idüb mezbûrların zimmetlerinde olan nukut ve mahsul her ne ise kendünün ve sagiri mezbûrların hisseleri vekili merkûma ber-mûceb-i temessük alıverülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ş. Sene 1182

13 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 102

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene (1)190

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm ki

Sarraf ta'ifesinden Antovis ve şeriki ile Berendi ve Nikola ve Sofca nâm zımmiler gelüb Merzifon sükkânından mirimirandan Hevacepaşa ve kethüdası Ahmed zimmetlerinde iki yüz seksen senesinden berü bâ-temessük üç bin beş yüz elli gurus alacak hakları olub kablel edâ merkûm fevt olub emvâl ve eşya ve emlâk çiftliğün terekelerini ahz ve kabz ibra Amasya sâkinlerinden vereselerinden deyü müstecellerin henüz bir akçe ve bir habbe virüb ve ashab-ı hukuk olan şerikleri Feraz nâm zimmi bu esnada aharda olub meblâğ-ı mezbûra mal-ı eytâm olduğun bildürüb sen ki Mevlana ve mütesellim mîmâ-ileyhsin marifetiniz ile müteveffadan merkûmenin terekesine vazı bir ibra vereselerin ol mikdar gurus hakları tahsil ve taraflarından kabzına memur Hasan Ağa dimekle ma'ruf kimesneye tamamen teslimi birle ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le görülüb ber-mûceb-i temessük ba'de (...) istid'a vereselerinden tahsil olmak için emr yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ca. Sene (1)190

Sahife No : 126

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ş.Sene (1)190

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Seyyid Abdulâlîm zîde şerefehû gelüb bunun Amasya sâkinlerinden Hazinedâr oğlu Süleyman Ağa dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde yüz seksen bir senesinden berü tarla icâresi olmak üzere senede otuz kile mahsulden elli kile mahsul alacağı olub taleb eyledikde illet ve bahane ile gadr eyledüğün bildürüb şer'le görölüb tarla icâresinden mezbûrun zimmetinde müctemi olan elli kile mahsul kendüye alıvirölüb ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ş.Sene (1)190

Sahife No : 145

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i N.Sene 1190

Amasya Sancağı Kadısına ve Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na ta'bi Şahnegan nâm karye sâkinlerinden Âli Bey dimekle ma'ruf kimesne gelüb üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Âli Efendi dimekle ma'ruf kimesne câbisi olduğu vakıf karyelerinden Karacama karyesinde seksen dokuz senesinde hâsıl olan öşr'ü mahsul tarafından buyruldu ile tahsile böyle vekil idüb bu dahi karye-i mezbûrenin zira'atinden hâsıl olan öşr'ü mahsulü tahsil ve tamamen mezbûr Âli'ye edâ ve teslim idüb zimmetinde bir nesne kalmış değil iken mezkûr Âli fevt oldukda kazâ-i mezbûra ta'bi Atlıcak nâm karye sâkinlerinden molla ta'ifesinden İbrahim nâm kimesne zuhur ve şirrete sülûk ve (...) olduğu Karacama karye ve Hocaoglu nâm karyelerin mahsulünden yüz kile mahsul (...) tereke kalmış deyü kırk kile (...) fuzûli ahz ve gadr külli eyledüğün bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb icrâ-yı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evahir-i N.Sene 1190

Sahife No : 318

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı M.Sene 1192

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzafatında Ezinepazarı Nahiyesi'ne ta'bi Mahmatlar nâm karye sâkinlerinden Süleyman nâm kimesne gelüb karye-i mezbûre toprağında vâki tapulu ve temessüklü mutasarrıf ve beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ edegeldiği ma'lumül-hudud tarlalarına dahl olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Abdullah nâm kimesne zuhur ve yedinde olan sâhib-i arza temessüküne mügayir fuzûli müdahale ve te'addiden hâli olmaduğun ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerifesi mücebince amel olunub mezkûrun hilâf-ı kanun ve migâyir-i fetevâ-yı münif müdahale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı M. Sene 1192

Sahife No : 340

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra .Sene (1)192

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Züemadan Mustafa gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafatında Lâdik Nahiyesi'nde Gendigelen nâm karye ve gayriden yirmi dört bin yüz seksen yedi akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu bazı karyelerin zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murad eyledükde bir veçhile müdahale olunmak icâb itmez iken yine Amasya sâkinlerinden (...) oğlu dimekle ma'ruf kimesne fuzûli ve havâlilerine ta'bi kimesneler ile fuzûli müdahale ve zaptına fuzûli ve gadr ve te'addiden hâli olmaduğun bildürüb ze'amet-i mezbûr karyeleri ber-müceb-i defter-i hâkani kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu ahz ve kabz ettirülüb mezbûrun ahardan bir karar mügayir berât dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz olan ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at oldukda ze'amet-i mezbûr mutasarrıfı Seyyid Âli'nin te'addiden hâli tapu hududlarından bin yüz doksan senesinde tevci ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olduğu mestur ve mukayyed olub defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)192

Sahife No : 343

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra .Sene (1)192

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya sükkânından Derviş Hafız Ahmed zîde salahûma gelüb medine-i merkûmede İmam Âli Mahallesi'nde vâki yekdiğerinden mütecaviz bilâ niza ba hüccet-i şer'îye mutasarrıf olduğu bin gurus kıymetlü bir bâb mülk-i menzilin (...) sâkin yine kazâ-i mezbûra ta'bi Kalecik nâm karye sâkinlerinden Kalın(?) oğlu Hasan nâm kimesne yüz seksen () senesinde zuhur ve şirrete sülûk ve bundan akdem şeyh babamın senin babanda iki yüz seksen gurus alacağı var idi deyü bunun sâlifü'z-zıkr menziline fuzûli zabt ve Amasya sükkânından Seyyid Hâlil kimesneye hilâf-ı şer'i şerif bey idüb (...) mütegallibeden olan kimesnelere istinâden bir dürlü hak ve ispat idemeyüb gadr külli eyledüklerün ve fetevası olduğu bildürüb fetevâ-yı şerife ve yedinde olan hüccet-i şer'îye mûcebince şer'le görölüb (...) olan mezkûrdan kendüye alıvirölüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında sen ki Amasya mütesellimi mîma-ileyhsin sana hitâben emr'i şerifimle ricâ itmeğın mahallinde şer'le görölmek içün yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)192

14 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 1

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ş.Sene 1193

Amasya Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya mütemekkinlerinden Kirkor nâm zımmi gelüb yine Amasya mütemekkinlerinden Ahrun nâm zımmi iki res bargirini seksen iki gurusı buna bey ittükdükden sonra bunun bahası olan meblâğ-ı mezbûru Sivas'da sâkin Avanis nâm zımmiye vir deyü buna emr itmeğle bu dahi mesfûrun emrine binâen meblâğ-ı mezbûru mesfûr Avanis'e tamamen edâ idüb şer'an bir veçhile müdahale olunmak icâb itmez iken mesfûr Ahrun zuhur ve şirrete sülûk emrine (...) oldum deyü iddia ve bin yüz doksan () senesinde meblâğ-ı mezbûru tekrar bundan hilâf-ı şer'i şerif ve bi gayri hakkın cebren ahz ve ziyâde gadr ve te'addi eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife

virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerifesi mûcebince şer'le görölüb mesfûrun hilâf-ı şer'i şerif ve bi gayri hak cebren aldığı ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve alıvirölüb ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için emri âli yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ş. Sene 1193

Sahife No : 97

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı C. Sene (1)193

Amasya Kadısına Hüküm ki

Züamadan Selim zîde kadrihû gelüb hâlâ berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'amet-i karyelerinden Amasya Kazâsı na ta'bi Sonok karyesinin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde ve kadimden berü öşr ve rüsûmu tımarı tarafından alınagelen ma'lumül-hudud yerlerinin öşür ve rüsûmuna aharın alakası yoğiken tımar karyelerin civarında vâki kazâ-i mezbûra ta'bi () nâm karyenin sipahisi Mustafa nâm sipâhi zuhur ve ol yerler benim tımar karyelerinden mezkûr karyemin toprağındandır öşür ve rüsûmu n ben alurum deyü doksan () senesinden berü fuzûlî ahz ve gadr eyledüğün bildürüb mûgâyir-i kadim ol veçhile zâhir olan te'addisi men' ve def' ol yerlerin öşr ve rüsûmu kadim-i üzere ze'ameti tarafından ahz ve kabz ittürölmemek bâbında emr'i şerifim ricâ etmeğin kanun üzere amel olunmak için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı C. Sene (1)193

Sahife No : 165

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)194

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzafatında Ezinepazar Nahiyesi'ne ta'bi Efte nâm karyede sâkin ağa-yı kiramdan müteveffa Şeyh Bayezid Zâviyesi'nin bi'l-meşrut zâviyedârı olan ashâbdan Hâlîl ve Hasan ve Merdâli ve Ebubekir zîde salahûm gelüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir emr'i şerifim ile vârid olan tekâlifi emr ve defter mûcebince cemiyeti mezbûra edâya kusurları olmayub te'addi olunmak icâb ve iktiza itmez iken Amasya Sancağı Mutasarrıflarından hilâf-ı kanun ve bilâ emr'i münif tekâlif-i şâkka

(...) mütalebesiyle müdahale ve te'addiden hâli olmadıkların bildürüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûndan kanuna suâl oldukda bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen avarız imdâd-ı hazeriye ve sa'ir ol emr'i şerif ile vârid olan tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine isabet ideni ahâli-i karye ile cemiyet-i mebura edâya kusurları yoğiken Amasya Sancağı Mutasarrıfı tarafından hilâf-ı kanun ve bilâ emr'i münif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle niza (...) te'addi eyledikleri vâki hâli men' ve def' için kanun üzere emr'i şerif yazılacağı tahrir olunmakla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)194

15 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 19

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1194

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya mütemekkinlerinden Zekeriya nâm zımmi gelüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden iken maktulen fevt olan Molla Musa dimekle ma'ruf kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'îye bin yüz doksan () senesinden berü yedi yüz beş buçuk guruş alacak hakkı olmağla müteveffa-yı mezbûrun terekesin ahz ve kabz iden yine kazâ-i mezbûrede sâkin veresesinden mal-ı müteveffadan talep ve almak murad eyledikde hilâf-ı şer'î şerif edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar guruş hakkı terekesin ahz ve kabz iden veresesinden mal-ı müteveffadan tamamen tahsil ve bî-kusur kendüye alvirölüb bî-vech-i şer'î inad ve muhalefet ittürölmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek emrim yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1194

Sahife No : 26

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1194

Amasya Kadısına Hüküm ki

Seyyid Hasan nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûra ta'bi Kesran karyesi toprağında babası Ahmed nâm kimesneden müntakıl ma'lumül-hudud yerlerini bu (...) murad eyledükde tarafından kayın biraderi Hasan ve dayısı Abdulkadir nâm kimesnelere emaneten sipariş mezkûrlar dahi ve her sene zapt ve zira'at ve öşür ve resmi sâhib-i arza edâ ederler iken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Âli ve Mehmed nâm kimesneler hilâf-ı kanun fuzili zabt idüb gadr külli eyledüklerün bildürüb ol yerleri buna alıvirülüb beher sene zapt ve zira'at ittürölmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnum kaleminden kanun suâl olundukda sâlifü'z-zikr Kesrem nâm karye toprağında arazi tasarruf idenler Seyyid Hasan (...) babası Ahmed nâm kimesneden müntakıl zapt ve zira'at ve öşür ve resmi sâhib-i arza edâ idegeldiği yerlerini tarafından emaneten zapt ve zira'at itmeyüb üç sene alü atik ve muattal hâli kalub kanun üzere müstehak tapu alduğun zâhir iden Âli ve Mehmet ve Ömer nâm kimesneler zâhir araziye resm-i tapu ile almalarıyla zapt iderler almayub (...) beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve resmi sâhib-i arza edâ iderler iken mezkûrdan hilâf-ı kanun fuzûli zapt eyledikleri vâki ise vech-i meşruh üzere yerleri fuzûli zapt iden mezkûrundan merkûma alıvirülüb muvafık kanundur deyü tahrir olmağla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1194

Sahife No : 26

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene 1194

Amasya Kadısına Hüküm ki

Trabzon'da vâki imaret-i âmire vakfı karyelerinden kazâ-i mezbûr muzafatından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Kör karyesinde müslim ve ehl-i zimmet re'âyası gelüb müslim olanlar üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb kar ve kisbe kadir mücerredleri kadim-i re'âyaları tasarruf idenler dahi kanun üzere çift ve resimlerini ve ehl-i zimmet re'âyâ ta'ifesi dahi resm-i ispenç ve sa'ir hukuk ve rûsumların kanun ve defter mûcebince karyeleri zâbiti ne edâya bir dürlü kusurları olmayub hilâf-ı kanun ve defter ziyâde mütalebe ve sa'ir bed ve mezâlim ile bir dürlü te'addi ve rencide olunmaları icâb itmez iken karye-i mezbûre zâbiti olanlar kanun ve defter mûcebince almağa kana'at itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter ziyâde mütalebe ve sa'ir bed ve mezâlim ile daimen te'addi ve cebren ahz idüb perakende ve perişân olmalarına bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb kanun ve defter mûcebince amel olunub zabit-i mezbûrun hilâf-ı kanun ve defter ziyâde mütalebesi ve sa'ir bed ve mezâlim ile vâki olan te'addisi men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i

âmireemde defter-i mufassala mürâca'at olundukda Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi yetmiş üç nefer re'ayâ ve beş zemin ile karye-i Kör ta'bi Argoma mâlikâne-i vakf-ı ulema ber-mûceb-i defter-i evkâfda divani sâlif vakf-ı imaret tarafından ve iki yüz yedi nefer re'ayâ ve bir bağ ve beş zemin ve iki hisse çiftlik ve çiftlik mâlikâne ile (...) karye-i mezbûr ve hâsıl-ı ma'a niyâbet ve resm-i çift ve mücerred ve caba ve ispenç ve hinta ve sa'ir ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayrihi on dört bin dört yüz seksen sekiz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu defter-i hâkanide mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûndan kanuna suâl olundukda bilâ (...) mestur olduğu vech üzere Kör karyesinde hâsıl-ı tahtında resm-i çift tahrir olunmağla karye-i mezbûrenin müslim ve ehl-i re'âyalarından Müslimleri üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb kar ve kisbe kadir mücerredleri resm-i mücerredleri ve kadim-i re'ayâ yerlerinde tasarruf idenler dahi kanun üzere icâb İden çift resimleri ve sa'ir hukuk ve rüsumları kanun ve defter mûcebince vakıf zâbitine edâ eylediklerinden sonra ziyâde mütalebesi ve sa'ir bed ve mezâlim ile te'addileri mugâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'hir-i Ca. Sene 1194

Sahife No : 53

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i B. Sene (1)194

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Dervişzâde Mehmed nâm kimesne südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun Ayşe oğlu Mehmed nâm kimesne zimmetinde bin yüz doksan senesinden beru cihet-i karz-ı şer'den iki bin beş yüz ve hinta bahasından iki bin gurusuna min haysül macmu dört bin beş yüz gurusu alacak hakkı olmağla imdi mezbûr fevt oldukda terekesin kabz iden oğulları Âli ve İsmail ve Mustafa ve Hüseyin nâm kimesneler ile kerimesi Fatıma nâm hatun mütevaffa-yı mezbûr malından taleb eyledikde bî-vech-i şer'i güna gün illet ve bahane ile virmekde ta'allül ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan meblâğ-ı mezbûr alacak hakkı terekesin kabz iden mezbûrundan ve müteveffa-yı mezbûr malından tamamen tahsil ve alıvirölüb icra-yı şer ve ihkak-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden şer'le ruyet ve ihkâk-ı hak olunmak ricâ olmuşdur.

Fi Eva'il-i B. Sene (1)194

Sahife No : 63

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)194

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûre ta'bi Çayköy nâm karye sâkinlerinden Ahmed ve Sâlih nâm kimesneler südde-i sa'adetime gelüb yine karye-i merkûme sâkinlerinden bunların babaları Ömer Efendi dimekle ma'ruf kimesnenin yine karye-i merkûme sâkinlerinden ma'lumül esami kimesneler zimmetlerinde bin yüz doksan senesinden berü yüz kırk gurusluk ma'lumül keyl hinta mahsulü alacak hakkı olub almadan babaları mezbûr fevt olmağla ırsen bunlara intikâl idüb taleb eylediklerinde virmekte ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evahir-i Ş. Sene (1)194

Sahife No : 71

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene (1)194

Sivas Vâlisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sâkinlerinden Fatma nâm hatun gelüb yine kazâ-i mezbûre sâkinlerinden zevci sabıkı olan Hüseyin nâm kimesne zimmetinde yüz elli gurus mehir alacak hakkı olmağla def'aatle taleb ve almak murad eyledikde dürlü illet ve bahane ile gâh sen bana hibe etmişdin deyü enva hile ve tezvirata edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun ve taraflarından dâvâ ve ahz ve kabza halen zevci İbrahim nâm kimesneyi vekil eylediği ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerifeleri mücebince mahallinde şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus mehr hakkı tamamen tahsil ve tarafından vekil-i merkûma alıvirölüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ittürölmeyüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı L. Sene (1)194

Sahife No : 74

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene 1194

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kocakaya kal'ası dizdarı Mehmed zîde hıfzihû gelüb hâlâ berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu gedik tımar karyelerinden Amasya Sancağı'nda ve Amasya Kazâsı muzafatından Kocakaya Nahiyesi'ne ta'bi (...) nâm karye toprağında zira'at ettirdiği zira'atçıleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürlerini talep ve almak istedikde zira'atçıleri beşte bir virmeyüb sekizde bir viririz deyü ta'allül ve muhalefet ve ol veçhile tımar-ı mahsulünün kesrine bâdi oldukların bildürölüb hilâf-ı kanun ol vecihle ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûn kaleminden kanun suâl olundukda Amasya Sancağı'nda vâki mustahfiz tımarları karyesi toprağında zira'at edenlerin hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürleri alıvirülmek muvafık kanun olub zira'atçılerin sekizde bir virürüz deyü ta'allül etmeleri mugâyir-i kanun idüğü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evasıd-I L. Sene 1194

Sahife No : 76

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı L.Sene 1194

Amasya Kadısına Hüküm ki

() ve () nâm mustahfizlar gelüb Amasya Sancağı'nda Amasya Kazâsı muzafatından Kocakaya Nahiyesi'nde başka başka ber vech-i şerifimle mutasarrıf oldukları gedik tımarları karyelerinden (...) ve Kızılcakilise nâm karyeler topraklarında zira'at iderken hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürlerini talep ve almak istedikde zira'atçıleri beşte bir virmeyüb sekizde bir viririz deyü hilâf-ı kanun ta'allül ve niza ve ol veçhile tımarları mahsulünün kesrine bâdi oldukların bildürüb hilâf-ı kanun ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnum kaleminden kanuna suâl olundukda Amasya Sancağı'nda vâki mustahfiz tımarları karyesi toprağında zira'at ettiren hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürleri alıverilmek muvafık-ı kanun olub zira'atçılerin sekizde bir virürüz deyü ta'allül eyledikleri mugâyir-i kanun idüğü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı L.Sene 1194**Sahife No : 102****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı Z.Sene 1194****Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki**

İstanbul sâkinlerinden Âli nâm kimesne gelüb bunun Amasya sâkinlerinden Menzilioğlu Âli nâm kimesne zimmetinde bin yüz doksan senesinden berü bâ-temessük bin altı yüz elli guruş ve yirmi kantar şap bahasından bin iki yüz guruş ve Amasya kilesiyle yirmi yedi kile hınta bahasından seksen guruş cem'an iki bin dokuz yüz otuz dört guruş alacak hakkının ceste ceste altı yüz yirmi guruşunu edâ ve baki zimmetinde iki bin üç yüz on bir guruş deynini (...) ve mutasarrıf iken (...) ile vermekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun ve tarafından el-Hac İbrahim nâm kimesneyi vekil eylediğin bildürüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde baki kalan ol mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve bî-kusur vekil-i merkûm alıvirölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden sen ki Mütesellim-i mûmâ-ileyhsin marifetimle mahallinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Z.Sene 1194**16 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ****Sahife No : 134****Hüküm No : 4****Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)194****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Mahmud re'is dimekle arif kimesne gelüb kazâ-i mezbûr toprağında vâki Âli ve Hüseyin nâm karındaşların iştirâken mutasarrıflarında olan ma'lumül-hudud bir kıt'a tarlalarından mezbûr Âli hissesini (...) ve karındaşı mezbûr Hüseyin'in hissesini dahi edâ ve sahib-i arz ma'rifetiyle bin yüz doksan () senesinde meblâğ-ı mezbûr mütalebesinden bunun ferağ ve (...) ve bu dahi beher sene zabt ve zira'at ve oşür ve rüsûmun sâhib-i arza edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken mezbûr Hüseyin zuhur ve ol yerlerden hissemi sana ferağ eylediğime rızam olmadum perakende olub zabt ittürürüm deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve te'addiden hâli olmaduğun ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan

fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb ol yerler yedinde olan sâhib-i arza temessükü mücebince kendüye zabt ve zira'at ettirülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Fi Evahir-i Ş. Sene (1)194

Sahife No : 163

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene (1)196

Amasya Mutasarrıfı Vezirim ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan İbrahim veled-i Abdullah nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde Hamsomi nâm karye ve gayriden üç bin yüz yetmiş akçe eşkincilü malın tımarını sefer vâki oldukça bir nefer eşkün eşdürmek meşrutî ile hisseye mutasarrıf olan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Mustafa ve (...) Ömer ile diğer Mehmed'in bâ-ferman-ı âli beher sene üzerlerine edâsı lâzım gelen miri cebelü bedeliyelerini cebelü (...) evkâf ve emlâk mukataaları tahsildarları tarafından def'aatle taleb olundukda âdem iddialarıyla bilâ edâya muhalefet ve mukayyed olan on senelik mal-ı mirileri zimmetlerinde müstakim ve merkûm İbrahim veled-i Abdullah beher sene edâya tehir eylediği (...) mutabık olmağla tımar-ı mezbûrdan hisse-i merkûmenin mezkûrların (...) mezkûr İbrahim'e virülmek üzere mukata-i merkûm eminleri Mehmed ve el-Hac Mehmed'e arz-ı terakim idüb mal-ı mirinin kendü yerleri olduklarından tımar-ı mezbûrdan mezkûrların hisselerinin def'i iktiza ve yine evlâdı akrabadan İbrahim veled-i Abdullah mezbûr cebelü bedeliyesine beher sene vakf ve zamanıyla beher sene tahsildara edâ ve teslime tehir eylediğini mukata-i mezbûra tahsildarları Seyyid Mehmed (...) bir tahrir olmağla ol mikdar mal-ı mirinin merkûmların zimmetlerinde metrakim(?) ve merkûm İbrahim veled-i Abdullah beher sene edâya tehir eylediği naklül ahara mutabık olmağla tımarı mezbûrdan hisse-i merkûmenin mezkûrların (...) mezkûr İbrahim'e virülmek üzere mukata-i merkûm eminleri Mehmed ve el-Hac Mehmed arz ve bu (...) İçün bi'l-fi'il baş defterdârım es-Seyyid Mustafa dâme ilmehû i'lam itmeğle i'lamı mücebince sa'ir terekisiyle sefer vâki oldukça bir nefer eşkün eşdürmek mezkûr İbrahim veled-i Abdullah'a iş bu bin yüz doksan altı senesi zilkadesinin yirminci gününde tevci ve hâlâ berâtı şerifimle üzerinde olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla tımarı merkûm karyelerini defter-i hâkani ve berâtı mücebince sa'ir terekisiyle zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu ndan hissesine isabet edeni kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murad eyledüğün hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i berât ahardan

dahl olunmak icâb itmez iken ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i berât fuzûli müdahale ve hissesinin zabtına ve ahz ve kabza muhalefet ve gadr murad eyledüklerin bildürüb tımar-ı merkûm karyelerini defter-i hâkani ve yedinde olan berât-ı şerifim mücebince şerikiyle mezkûr İbrahim veled-i Abdullah'a zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmundan hissesine isabet ideni kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i berât ecanibden olan mezbûrları bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mücebince amel olunmak bâbında emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z. Sene (1)196

17 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 62

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i C. Sene (1)198

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımar takâidlerinden Hüseyin nâm mürekâit gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafatında Varay Nahiyesi'nde Emdük nâm karye ve gayriden on sekiz bin akçe tımara mutasarrıf olduğu tımar karyelerinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyetioğullarından oldukları berâtları üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb kağru kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mücebince taleb ve ahz ve kabz murad eyledüğün içlerinden bazıları sadât ve yeniçeri ve sa'ir askerinin iddiasıyla hilâf-ı kanun ve defter virmekte ta'allül ve muhalefet ve ol veçhile tımarın mahsulüne külli gadr sevdasında oldukların bildürüb ol mikdar defterlü re'ayâ larından oldukların üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb kağru kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mücebince alıvirülüb sadât ve yeniçeri ve sa'ir askerlik iddiasıyla bir (...) ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hükm'ü hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda resm-i ra'yyetlerin virmekte ta'allül iden siyâdet ve (...) olunmalarıyla sahihi isbat sadât -ı kiramdan olub isbatı sabit eylediklerine yedlerinde İstanbul nükebâsından mamule hüccet ve temessükleri yeniçerilik iddiasında olanlar dahi bi'l-fi'il sefer eşdirmek mutasarrıf ve dergâh-

1 âli yeniçeri ve sa'ir askeri ta'ifesinden olmayub fi'l-hakika tımar-ı mezbûr karyesinin defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyetoğullarından sâbit olanlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb kağru kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmları kanun ve defter mûcebince alıvirülmek kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evahir-i C. Sene (1)198

Sahife No : 127

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Z .Sene (1)198

Amasya Kadısına ve Mütesellimine Hüküm ki

Sadr-ı a'zam mektupçusu (...) Abdullah zîde kadrihûnun südde-i sa'adetime takdim eylediği arzuhâlinde Amasya mütemekkinlerinden Malaoğulları Agob ve Mesrub ve Ağba nâm zımmiler zimmetlerinde yüz doksan () senesinden berü cihet-i karzdan mûmâ-ileyhin bâ-temessük ve tahvil hesaplarından gayrı ez-teslim dört bin beş yüz gurus alacağından adamı Mehmed nâm kimesne ile bin beş yüz gurus teslim ve tahvil virüb bunun dâvâ (...) Mehmed Said nâm (...) bâ-temessük iki yüz ve diğer adamı Osman nâm kimesnenin ba temessük dört yüz gurus alacakları ve Mesrub mukaddema (...) olmağla birbirlerine kefil bilmal oldukların meblâğ-ı mezbûr mütalebe olundukda karındaşı ve şeriki Agob mürd olmuş oğlu kazâ-i mezbûrda mütemekkin (...) ve diğer karındaşı Ağba ile (...) idelim (...) edâ iderüz deyü (...) ve Amasya'ya varub beş altı mahdan berü meblâğ-ı mezbûru hilâf-ı şer edâya muhalefet ve gadr külli i'dasında oldukların (...) mahallinde marifet-i şer ve vekili şer'isi (...) nde olan meblâğ-ı mezbûru tahsil ve vekili mezbûra (...) teslimi birle alacak hakkı ve (...) idasına muhalefet ile icrây-ı hak mümkün (...) alakası ihzar olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a ve divan-ı hümâyûnumda mahfuz ahkâm-ı kuyûdata tettebbu ittikten nâşi (...) (...) (...) ayanından Hasan zide kadrihunun fil hakıla Amasya mütemekkinlerinden olub mukaddema (...) hanında mütemekkin iken masya canibine firar iden tüccar ta'ifesinden Salo oğlu Salok zimmi zimmetinde bâ-temessük on bin gurus alacakları edâsına karındaşı oğlu kazâ-i mezburda mütemekkin Yokdasar nam zimmi kefil bi'l-mal olmağla edâsına (...) ittüklerinden naşi (...) kethüdası bâ-arzuhâl (...) şer tarik ve (...) ma'rifetiyle ber-mûcebi temessük kanaati bâbında olan meblağı mezbûru edasına ta'allül iderlerse (...) vekil-i (...) ihzâr olunmak üzre doksan sekiz senesi eva'il-i zilkadesinde emr'i şerifim virüldüğü mukayyet bulunmağla defaten mukaddema sâdır olan emr'i şerifim mûcebince mesfûrların

(...) ihzâr bulunmağın bilâ isticar tahkik olmağla bu husus dahi mahalinde şer'le ru'iyet ve (...) ihkâk-ı hak mümkün olmağa ziyade ber-mûcebi emri ali (...) (...) (...) vâki ihzârları bâbında fermân yazılmıştır.

Fi Evahir-i Z. Sene (1)198

Sahife No : 144

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)199

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

İstanbul sâkinlerinden sadât-ı kiramdan es-Seyyid İbrahim zîde şerifehû gelüb İstanbul'da uzun çarşı başında yolgeçen hanında mütemekkin Amasyalı Ağba nâm zımmi bin yüz doksan () senesinde ba temessük üç bin yüz sekiz gurus istikrâz ve meblâğ-ı mezbûr iddiasında dahi (...) Karizi nâm zımmi (...) ve murafa olub edâ ittürmeğe Amasya'ya girüb el yevm zeminde mütemekkin oldukların ve meblâğ-ı mezbûrun ahz ve kabza () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb ber-mûceb-i temessük alacak hakkı olan ol mikdar gurus hakkı mesfûrdan virmeyle mezbûrdan tamamen tahsil ve vekili merkûma alıvirölüb ta'allül ve muhalefet ittürölmeyle ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmeğın mahallinde şer'le (...) ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim yazılmıştır.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)199

Sahife No : 144

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)199

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

İstanbul sâkinlerinden sadât-ı kirâmdan es-Seyyid İbrahim zîde şerifehû gelüb İstanbul'da vâlide hanında mütemekkin (...) neccarlarından Sarf oğulları Meslon ve karındaşı Ağba nâm zımmiler zimmetlerinde bin yüz doksan () senesinden berü iki bin yetmiş iki gurus ve hariç ez-temessük yüz gurus cem'an iki bin yüz yetmiş iki kuruş alacak hakkı olub kablel edâ mesfûrlar (...) kadar el yevm Amasya'da mütemekkin bulundukları ve tarafından meblâğ-ı mezbûrun ahz ve kabza () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb ber-mûceb-i temessük zimmetlerinde olan ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve

vekil-i merkûma teslim ve ihkâk-ı hak ve diğer ihkâk-ı hak mümkün olamamasından ve âdem ihzâr bulunmalar bâbında emr'i şerifim ricâ ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyudu ahkâma (...) oldukda kabzına Ahmed zîde mecdihûnun Amasya mütemekkinlerinden olub ve vâlîde hanında mütemekkin Saratoğulları Meslon ve karındaşı Ağba zimmetlerinde olan alacağını kablel edâ Amasya'ya (...) (...) bâ-arzuhâl ile ve (...) iddiasına mebni (...) (...) (...) ihzârları bâbında mukaddema emri şerifim virülmüş olduğuna binaen bu husus dahi ve mahalinde şer'le ruiyet ve (...) ihkâk-ı hak mümkün yoktur mukaddema sâdır olan emr'i âli mücebince ihzâr olmağa mesfûrların (...) ihzârları için iş bu senei mübareke evasîd-ı muharreminde emr'i şerifim virüldüğü mestur ve mukayyet bulunduğu def'aten bu hususu dahi mahalinde şer'le ru'iyet ve (...) ihkâk-ı hak mümkün (...) (...) sâdır olan emri şerifim mücebince (...) mesfûrun (...) ihzârları bâbında fermân-ı âli yazılmıştır.

Fi Evasîd-ı S.Sene (1)199

Sahife No : 150

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasîd-ı Ra. Sene (1)199

Amasya Kadısına Hüküm ki

Tımar karyelerinden Akviran nâm karye re'ayâ sından İbrahim nâm kimesne gelüb Amasya Sancağı ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Akviran el-mezbûrenin hâsıl-ı tahtında resm-i kovan hasılı kayd olmağla karye-i mezbûrenin defterlü re'âyâ larından mezkûr İbrahim tasarrufunda olan kovanlarının rüsûmunu kanun ve defter mücebince karye-i mezbûr sipâhisi olan yine karye Akviran el-mezbûre ve gayriden sekiz bin altı yüz akçe tımara mutasarrıf Osman nâm sipâhiye tamamen edâya kusurları olmayub te'addi ve rencide olunmak icâb etmez iken sipahisi mezkûr hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun bizzat öşür alurum deyü te'addi ve rencideden hâli olmağın bildürüb defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunub sipâhisi merkûmun hilâf-ı kanun ol veçhile zâhir olan te'addi ve rencidesi men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at oldukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi iki yüz altı nefer re'ayâ ve on bir aded zemin ve iki aded çiftlik ile karye-i Akviran mâlikâne-i vakıf mescid Kerime Hatun Zâviyesi mahalle-i (...)dârı (...) tımar hâsıl hinta ve şa'ir ve resm-i kuvvare ve kovan ma'a gayri dokuz bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazusuna ve ma'a gayriha bir görölüb on bir bin sekiz yüz akçe yekûnünden üç bin yedi yüz

akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi sipâhisi merkûm Osman bâkisi müştereki kayıdlarında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumda kanuna suâl olundukda defter-i hâkanide mestur tımar karyelerinden Akviran karyesinin hâsıl-ı tahtında resm-i kovan hâsıl-ı kayd olunmağla karye-i mezbûrenin defterlü re'ayâ larından mezkûr tasarrufunda olan kovanlarının rûsûmunu kanun ve defter mûcebince karye-i mezbûre sipâhisi merkûma edâ eyledükden sonra hâsıl-ı olandan bizzat öşür alurum deyü öşür mütalebesiyle te'addileri mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında emr'i âli yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)199

Sahife No : 206

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S. Sene (1)199

Geldigelen Kazâsı Naibine Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya vezir kal'ası mustahfızlarından İsmail nâm mustahfız gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Delü Hasan nâm karye ve gayriden iki bin iki yüz akçe gedik tımar ile kal'a-i Amasya vezir mustahfızı mutasarrıfı olan Ömer veled-i Mehmed tereke-i kal'a ve (...) hizmeti olmağla dizdâr Mustafa arzıyla bin yüz doksan sekiz senesi şevvâlinin altıncı gününde tevci ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerine olduğu defter-i hâkanide mukayyed ve gedik tımarı mezbûr karyelerini ber-mûceb-i defter-i hâkani ve zabt ve berâtı mûcebince te'addisi mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz etmek murad eyledüğün ahardan kat'a dahl ve taarruzu icâb ve iktiza itmez iken merkûm Ömer nâm kimesne Abdi Kabil Yusuf demekle ma'ruf kimesne ile yekdil olarak gedik tımar-ı mezbûr karyelerini zapt ve beratı mûcebince hizmeti mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rûsûmun ahz ve kabzına fuzûli müdahale eyledüklerinden ma'ada doksan sekiz senesinde vâki mahsul ve rûsûm ahz ve ol veçhile gedik tımarı mahsulüne gadr eyledüklerin bildürüb gedik tımarı mezbûr karyelerini ber-mûceb-i defter-i hâkani kendüye zabt ve hizmeti mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb ve merkûmların fuzûli mu'arıza olan mahsul ve rûsûmu alıvirülmek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere gedik tımar-ı mezbûr tarihi merkûm mezbûr İsmail'e tevci ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerlerinde olduğu mestur ve divan-ı hümayûnumdan fuzûli gedik tımar ile kal'a-i mezbûr mustahfızı merkûm İsmail'e zabt ve

berâtı mûcebince hizmetine mükabelesine müstehak olduğu mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmemek ve hizmeti mukabelesine müstehak olub ahârın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Eva'il-i S.Sene (1)199

Sahife No : 333

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı B. Sene 1200

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı kirâmdan Seyyid Mehmed ve Seyyid Mustafa ve Seyyid Âli ve sa'irleri gelüb bunların Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zapt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağılu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif mütalebesiyle te'addi olunmaları icâb itmez iken kazâ-i mezbûr ahâlisi zuhur ve vârid olan tekâlifden siz dahi bizimle ma'an hisse viriniz deyü hisse talep ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmadukların ve bu bâbda dâvâlarına muvafık müte'addid fatevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb hilâf-ı kanun ve mûgâyir-i fetevâ-yı münif ol veçhile te'addi ve rencide ittürülmemeleri bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı B. Sene 1200

18 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 63

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene 1201

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Burusa'da vâki merhum ve mağfurle Emir Sultan (...) Camii şerifinin hâlâ imam ve hatibi olan (...) kiramdan Hasan Hüseyin zîde ilmehûnun südde-i sa'adetime takdim eylediği arz-ı hâlinde fil'asl Amasya mütemekkinlerinden olub doksan beş senesinde Asitane-i âliyemden misafiren mütemekkin olan Mekron ve karındaşı Akya nâm zımmiler birbirlerine kefil bi'l-mal olarak mûmâ-ileyhin bâ-temessük beş yüz guruş istikrâzı ve meblâğ-ı merkûmdan faiz otuz guruşunu edâ ve teslim ve bâ (...) kablel edâ (...) olan (... Amasya

Kazâsı na firar eylediklerine binâen mûmâ-ileyh dahi mesfûrların zimmetlerinde olan bâ-temessûk (...) bin dört yüz yetmiş gurus alacak hakkını mektûb yazaraktan taleb ve almak murad eyledüğün mesfûrların mahallinde bazı kimesnelere istid'aları ve bazı keşideleri mektûbu mezbûru olmak hasebiyle (...) ve meblâğ-ı mezbûr olan tahsil olunmayub edâsı hususunda tereddüd ve muhalefet ve gadr iradesinde oldukların ve meblâğ-ı baki-i mezkûru ahz ve kabz tarafından pederim Bayezid Camiin mütevellisi olan Ömer Efendi dimekle arif kimesneyi vekil eyledüğün ve mesfûrların zimmetinde ba temessûk baki kalan bin dört yüz yetmiş gurus alacak hakkı tamamen buna (...) tahsil ve tarafından vekil-i merkûma alıvirülüb bî-vech-i şer'e ta'allül ve muhalefet ittürülmeyüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evasıd-ı C.Sene 1201

Sahife No : 84

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı N. Sene 1201

Amasya Sancağı'nda vâki Bergoma Nahiyesinin ta'bi olduğu Kazaların Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfızlarından Mustafa veled-i Hâlil nâm mustahfız gelüb Amasya Sancağı'nda Bergoma Nahiyesi'nde Kal'a nâm karye ve gayriden iki bin yüz akçe gedik tımar ile Amasya kal'ası mustahfızlığı seksen dört tarihi ve berâtıyla mutasarrıf-ı mezbûr Mustafa veled-i Hâlil'in terk-i hizmetten Süleyman veled-i Abdullah'a bin yüz doksan yedi senesi cemaziyelevvelinin üçüncü gününde tevci ve berât ve ba'de (...) sahibü'l-evvel mezkûr Mustafa veled-i Hâlil' e sene-i mezbûrun ramazanının ikinci gününde ibka ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde olub gedik tımar-ı mezbûr ile kal'a-i mezbûr mustahfızlığı defter-i hâkani ve berâtı mûcebince zabt ve berâtı mûcebince hizmet-i mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rüsûmunu ahz ve kabz murad eyledüğün bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken kazâ-i mezbûrda sâkin merkûm-u mezbûr Süleyman veled-i Abdullah'a tegallüben nâşi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun fuzûli müdahale bilâ berâtı mûcebince hizmeti mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rüsûmu ahz ve kabz ittürüb gadr eyledüğün ve hususu mezbûr minvâli muharrir üzere olduğu (...) Amasya Kadısı i'lam eyledüğün bildürüb gedik tımar-ı mezbûr ile kal'a-i mezbûre mustahfızlığı defter-i hâkani ve berâtı mûcebince tarafından zapt ve berâtı mûcebince hizmeti mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rüsûmu ahz ve kabz ittürülüb merkûmu hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i berât müdahale

ittürülmeyüb ve (...) olan mahsul ve rüsûmu alıvirülmek bâbında hükm'i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn uma mürâca'at oldukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümâyûnumdan kanuna suâl olundukda defter-i hâkani de mestur gedik tımar ile Amasya kal'ası mustahfizlığı seksen dört tarihi ve berâtıyla mutasarrıf Mustafa veled-i Hâlil'in terk-i hizmetine Süleyman veled-i Abdullaha'a doksan yedi senesi cemaziyelevvelinin on üçüncü gününde tevcih ve berât ve kayd olduğuna binâen (...) sâhib-i evvel mezkûr Mustafa veled-i Hâlil'e sene-i mezbûr ramazanının ikinci gününde ibka ve hâlâ berâtıyla üzerinde ve gedik tımar-ı mezbûr ile kal'a-i mezbûr mustahfizlığı yedinde olan berâtı mücebince merkûm Mustafa veled-i Hâlil'e zabt ve berâtı mücebince hizmeti mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rüsûmu ahz ve kabz itüirülmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı N. Sene 1201

Sahife No : 153

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1202

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Eşkıncülü (...) tımarı mutasarrıflarından Mehmed Hamza gelüb Amasya sancağı ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde Hacısaray nâm karye ve gayriden nefer vâki olduğu bir eşkinsizdür deyü üç bin yüz yetmiş akçeden hissesine mutasarrıf olduğu üzere tımar mutasarrıfı İbrahim veled-i Abdullah'ın bilâ veled fevt bin yüz doksan dokuz senesi ramazanının yirmi dördüncü gününde mukata eminleri İsmail ve Mehmed emin arzlarıyla merkûm Mehmed ve Hamza'ya tevci hâlâ berâtı şerifimle üzerinde olub tımarın baş kalemi olan mezkûr karye Hacısaray nisf-ı mâlikâne malının eşkünlüyü boş ve bağ halde mukabelesiyle (...) ber-vech-i eşkün ve nisf-ı ahardır (...) Mahmud Çelebiye Bin Mehmed Çelebi (...) eşkün (...) ile dokuz nefer re'ayâ ve iki aded zemin ve bir çiftlik hissemle niyâbet çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan yekünüyle bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ma'a gayri bir görölüb bi vech bin yüz altmış akçe nefer vâki oldukca bir eşküncü isterüz deyü icmâl olduğu defter-i hâkani de mukayyed olunmağla karye-i mezbûreyi ber-müceb-i defter-i hâkani siz şerikiyle zabt ve tarafına ait olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murad eyledüğün bir dürlü dahl icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler re'ayâ ile yekdil ve (...)

tarihinde bilâ fuzûli zabt ve hissesine düşen mahsul ve rûsûmu ahz ve gadr eyledüklerün bildürüb tımarı mezbûr karyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkani siz şerikiyle kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmdan hissesine düşeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun bir dürlü dahl ve kabz ittürülmeyüb men' ve def' (...) ahz kabz mahsul ve rûsûmu gerü virdürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1202

Sahife No : 164

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1202

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Lâdik Kazâsı sükkânından Seyyid Mehmed zîde şerifehû gelüb bunun Amasya Kazâsı mütemekkinlerinden Ferasni nâm zımmi bin yüz doksan senesinden berü bin yedi yüz guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûru mesfûrdan taleb eylediğün iki yüz elli guruş edâ ve baki yine Amasya mütemekkinlerinden Esladuni (?) nâm zımmiye (...) edüb mesfûr dahi (...) kabz ettikten sonra mesfûr Esladon (...) olub meblâğ-ı mezbûru mesfûrdan taleb eylediğün dürlü illet ve gadr iradesinde olduğun ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb şer'le görölüb mesfûrun zimmetinde olan ol mikdar guruş hakkı alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene 1202

Sahife No : 173

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i N. Sene 1203

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tıyardan Mehmed nâm sipâhi südde-i sa'adetime gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Eğin nâm karye ve gayriden bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olduğun

tımarı karyelerinden (...) Eğin karyesi toprağında bazı kimesneler sonradan bağ ve dut eşcârı gars itmeleriyle bu makule tahrirden sonra gars olan bağlarından hâsıl olan üzümlerinden ve dut eşcârının dahi hâsıl olan bey ve intifa eyledikleri bağlarından kanun üzere müceb olan öşürlerini talep eyledikde hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet ve tımarı mahsulünün gerü noksan tertibiyle bâ'is ve bâdi oldukların inha ve ol bâbda kanun üzere emr'i şerifim süduru istid'a ve divan-ı hümayûnum kaleminden kanuna suâl oldukda sipâhi-i merkûmun Amasya Sancağı'nda vâki mutasarrıf olduğu tımarı karyesi toprağında tahrirden sonra bağ ve dut eşcârı gars olunub bu makûle tahrirden sonra gars olunan bağ ve eşcârdan (...) öşür alınmak kanun olmağla ol makule tahrirden sonra gars olunan bağların hâsıl üzümlerinden ve ol dut eşcârının dahi hâsıl olan bey ve intifa eyledikleri berâtlarından müteveccih olan öşürler alıvirülmek kanun idiğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i B. Sene 1203

Sahife No : 176

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene 1206

Amasya Kadısına Hüküm ki

(...) kirâmdan müteveffa-yı Kayazâde Zâviyesi'nin zâviyedârı olan (...) Hüseyin zîde salahûma südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun Amasya mahallâtında Demir Mahallesi toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub mahalle-i mezbûr ahâlisi tarafından hisse tekâlif talebiyle te'addi olunduğu bu (...) mahalle-i mezbûr ahâlisi zuhur ve dâvâsı ile mahalle-i mezbûreye vârid olan tekâlifden siz dahi bizimle ma'an hisse vir deyü hilâf-ı kanun te'addi eyledüklerün ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan feteva-yı şerife virüldüğün bildürüb hilâf-ı kanun ahâli-i mezbûr tarafından ol veçhile te'addi ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğün kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene 1206

Sahife No : 180

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i N.Sene 1206

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Nişan-ı hümayûnum virülen defterhâne-i âmirem kâtibleri şâkirdlerinden Hâlil Çelebi zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Davud nâm karye ve gayriden otuz bir bin doksan yedi akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'ameti karyelerini iş bu sene-i mübarekede tarafından bâ-temessük subaşı İsmail nâm kimesne ber-mûceb-i defter-i hâkani zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmatı kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledüğün müdahale olunmak icâb itmez iken ecânibden bazı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkani ve bilâ (...) fuzûli müdahale ve ze'ameti mahsulünün kendü yeri olduğun bildürüb ze'ameti mezbûr karyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkani tarafından subaşı merkûm zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb ecânibden olan mezbûrları hilâf-ı defter-i hâkani dahl ve taarruz ittürülmemek bâbında hüküm'i hümayûnum südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at olundukda ze'ameti mezbûr doksan sekiz tarihiyle ve hâlâ berâtı şerifimle merkûm Hâlil şâkird defter-i hâkani üzerinde olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda defter-i hâkani de mukayyed ze'amet mutasarrıfı defter-i hâkani kâtibleri şâkirdlerinden Hâlil şâkird tarafından bâ-temessük subaşısına zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmemek hususu defter-i hâkani ve muvafık kanun olub aharın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i N.Sene 1206

Sahife No : 182

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i N.Sene 1206

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan seyyid İbrahim nâm kimesne gelüb berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımar-ı karyelerinden Amasya Kazâsı muzafa'tından Akdağ Nahiyesine ta'bi İmi(?) nâm karye toprağında zira'at iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'ayası yerlerinde zira'at eden hariç re'ayâ ta'ifesinden zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri olan karyelerinde olan enbad ba'de her hafta durur tereke satulur akrab bazara nakl ittürmek murad eyledükde hilâf-ı

kanun te'addi ve gadr eyledüklerün bildürüb kanun üzere akrab bazara nakl ittürülmemek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i N.Sene 1206

Sahife No : 224

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı M.Sene (1)207

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sâbıka matbah-ı âmirem emini dergâh-ı muallam kapuubaşlarından İbrahim dâme mecdihûnun (...) mukim dergâh-ı muallam kapucubaşlarından müteveffa Mikdad Ahmet Paşazâde Hasan Bey dâme mecdihû zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü (...) akçesinden üç bin beş yüz gurus alacağı olub (...) eyledüğün (...) edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak sevdasında olduğun (...) ve meblâğ-ı mezbûr ma'rifet-i şer' ve mübaşir ma'rifetiyle tamamen tahsil ve mezbûr tarafa tarafına teslim olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmeğle mûmâ-ileyhin zimmetinde olan meblâğ-ı mezkûr murafa-i şer' ve mübaşir ma'rifetiyle tahsil olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı M.Sene (1)207

Sahife No : 245

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i R. Sene 1207

Amasya Kadısına Hüküm

Mültezim ta'ifesinden Seyyid Hüseyin zîde kadrihû gelüb bunun iki yüz altı senesinde mahsûb-u arz iltizam olan tımar karyelerinden Amasya Kazâsı'na ta'bi Alevi nâm karyesi toprağında vâki Çita(?)nâm karye toprağında zira'at edenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürlerin almak murad eyledüğün (...) mezbûr kal'ası azeplerinden bazıları biz askeriz onda bir virürüz deyü askerin iddiasıyla hilâf-ı kanun beşde bir öşürlerin virmekde te'addi ve muhalefet ve tımar-ı mezbûr mahsulüne külli kez ve (...) oldukların birine bâ'is ve yeri oldukların (...) karye-i mezbûr toprağından zira'at idenlerin asker ve diğer re'ayâ olub ziyâde öşürleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşr alınmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediğin üzere kanun aolunmak için yazılmıştır.

Sahife No : 250

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)207

Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm ki

() nâm kimesne gelüb bunun vasisi olduğu Mehmed veled-i Âli nâm (...) Amasya Sancağı'nda Gedeğra Nahiyesi'nde Delühasan nâm karye ve gayriden on altı bin yüz kırk akçe berâta mutasarrıf olduğu tımarı mülhekatından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi hâsıl-ı divani dokuz bin iki yüz akçe yazar Akviran Karyesi'yle altı yüz akçe yazar Abdalcabbar Meazraası'nı ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri ile zabt ve karye-i mezbûrenin divani tarafına haiz mahsul ve rûsûmdan ve mezraa-i mezbûrenin (...) mahsul ve rûsûmundan divani yazusuna göre hissesine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabzına murad eylediğün müşterekleri olan Gedeğra Nahiyesi'nde Delühasan nâm karye ve gayriden on altı bin yüz kırk beş akçe tereke ile tımara mutasarrıf Âli veled-i Osman karye-i Akviran el-mezbûre ve gayriden dokuz bin dokuz yüz kırk dokuz akçe tımara mutasarrıf Osman veled-i İbrahim ve karye-i Akviran el-mezbûre ve gayriden on üç bin akçe tımara mutasarrıf Mehmed Geldigelen Nahiyesi'nde Gefla nâm karye ve gayriden sekiz bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Ahmed () Nahiyesi'nde Karalar nâm karye ve gayriden altı bin akçe berâtı âli tımara mutasarrıf Âli ve yine Argoma Nahiyesi'nde Karacık nâm karye ve gayriden on bir bin beş yüz akçe bâ-berât-ı âli tımara mutasarrıf Hasan veled-i Ömer yine Gedeğra Nahiyesi'nde Sadi(?) Zâviyesine Şeyh Hacı ve gayriden beş bin yüz akçe tımara mutasarrıf Yusuf nâm sipâhiyle ve taraflarından salahiyetleri berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabzına kana'at itmeyüp hilâf-ı defter-i hâkani ve berâtları yazularına mûgâyir ziyâde tecavüz ile sâhib-i mezbûrun berâtı yazısına göre hissesine isabet iden mahsul ve rûsûma fuzûli müdahale ve gadr külli iddiasında oldukların bildürüb karye-i Akviran ve mezra-i Abdalcabbar el-mezbûreler ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri mezbûrlar ile sâhib-i mezbûr Mehmed (...) Âli tarafından zabt ve karye-i mezbûrenin divani tarafına öşr'ü mahsul ve rûsûmudur ve mezra-i mezbûrenin bi'l-cümle vâki olan mahsul ve rûsûmundan herkes yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni ber-mûceb-i nizam ahz ve kabz ittürülmeyüb müşterekleri mezkûrunu yedlerinde olan berâtları yazularından ziyâdeye tecavüz ile sâhib-i mezbûrun ber-mûceb-i nizam berâtı yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rûsûmu dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb

men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi divani dokuz bin iki yüz akçe yazar karye-i Akviran ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi dört yüz akçe yazar mezraa-i Abdulcabbar'a ta'bi karye-i mezbûr ve ma'a bir görölüb on bir bin sekiz yüz akçe (...) bin yedi yüz akçesi (...) bir icmâl ve bir yekûn mezbûrenin ol mikdarı dahi (...) ve bir icmâl ve bir yekûn ve mezbûre dört bin dört yüz akçesi dahi (...) yekûn ma'a gayri sekiz bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl olan üç yüz elli akçesi sahib-i merkûm Mehmed veled-i Âli'nin ve ol mikdarı Seyyid Mustafa veled-i Âli'nin üç bin akçesi Osman veled-i İbrahim'in kaydında ve icmâl (...) üç bin akçesi Mehmed'in ve yedi yüz akçesi Ahmed'in kayıtlarında ve icmâl (...) üç bin akçesi Âli'nin ve iki bin iki yüz akçesi Hasan veled-i Ömer'in ve üç bin akçesi Âli'nin kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mestur olmağla bu defterci bir müktezası kaydında defter-i hâkani ve ber-mûceb-i (...) sâlifü'z-zikr Akviran karyesinin divani yazusundan iki yüz yetmiş üç akçesi sahib-i merkûm Mehmed veled-i Âli ve aldıkları Seyyid Mustafa veled-i Âli ve iki bin üç yüz kırk akçesi Osman veled-i İbrahim ve ol mikdarı Mehmed ve beş yüz kırk altı akçesi Ahmed ve bin iki yüz elli beş akçesi Âli ve dokuz yüz yirmi akçesi Hasan veled-i Ömer ve bin iki yüz elli beş akçesi ve diğer Âli ve karye-i mezbûra ta'bi Abdulcabbar mezrasının dokuz akçesi sahib-i merkûm Mehmed veled-i Âli ve aldıkları Seyyid Mustafa veled-i Âli ve yetmiş altı akçesi Osman veled-i İbrahim ve aldıkları Mehmed ve on sekiz akçesi Ahmed ve kırk bir akçesi Âli ve otuz akçesi Hasan veled-i Ömer ve kırk bir akçesi diğer Âli'nin hissesinde isabet ve iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defter emini olan mir el-Hac Mehmed Hakkı dâme mecdihûya arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)207

Sahife No : 253

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)207

Amasya Kadısına Hüküm ki

Abdullah nâm kimesne gelüb bu mekteb-i şerifede muallim-i sıbyan olub Amasya mahallâtında (...) mahallesi toprağında bi'l-fi'il zapt ve tasarrufunda hâne-i avarıza bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub (...) mahalle-i merkûm ahâlisi zuhur ve dürlü iddia ile mahallemize vâki olan tekâlifden sen dahi bizimle ma'an hisse vir deyü hisse-i tekâlif-i taleb ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i

şakka mütalebesiyle te'addiden hâli olmadıkların ve bu bâbda fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mezbûrların hilâf-ı kanun ol veçhile olan zulm ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)207

Sahife No : 276

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)207

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh şerifzâde el-Hac İbrahim zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderüb medine-i Amasya Sancağı'nda Ezinebazar Nahiyesi'nde havas-ı hümayûndan Ahzalu(?) karyesi sükkânından sadât-ı kirâmdan es-Seyyid Mustafa (...) oğlu es-Seyyid Süleyman ve Göğeroğlu es-Seyyid Mustafa ve Seyyid Hâlil ve es-Seyyid Âli ve bazı kimesneler meclis-i şer'ide sahihi isbat sadât-ı kiramdan olub isbatu sâbit eyledüğüne yedlerinde İstanbul nükebasından ma'mule memhur ve temessükleri olub resm-i ra'iyyet mütalebesiyle te'addi olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre zâbiti olan Ahmet kethüda ve (...) demekle ma'ruf kimesneler resm-i ra'iyyet mütalebesiyle te'addi ve rencide eyledüklerün hususu mezkûru merkûm-u şâki olan bazı kimesneler dahi ihzâr itmeğe kanun ve yedlerinde her (...) fetevâ-yı şerife mücebince (...) hilâf-ı kanun ve mûgâyir-i fetevâ-yı şerife zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında vâki hâli emr'i şerifim virülmek ricâsına (...) arz ve divan-ı hümayûndan mükebası sabi oldukda sadât-ı mezkûr kimesneler sahih-i isbat sadât-ı kirâmdan olub isbat-ı sabit eyledüklerini sahih-i isbat İstanbul nükebasından ma'mul memhur temessükleri varsa karye-i mezbûrede (...) resm-i ra'iyyet nâmiyla akçe mütakebesiyle vâki olan te'addileri men olunmak için kanun üzere bu makuleye divan-ı hümayûnumda emr'i şerif virülmüşdür deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evail-i Ş. Sene (1)207

Sahife No : 282

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene 1207

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Abdullah nâm sipâhi sütte-i sa'adetime gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'nde Ahidoğan nâm karye ve gayriden yedi bin altı yüz akçe berât-ı şerif-i âliyeden mutasarrıf olduğı tımarın baş kalemi olub iki başı dört bin akçe yazar sâlifü'z-zıkr Ahidoğan karyesi müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil olmağla karye-i mezbûre mümtaz ve muayyen hududları dâhilinde olan yerleri hinî tahrirden yer ve ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle merkûm Abdullah'ın tımarı tarafından zapt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz oluna gelüb aharın kat'a alakası ve müdahâli olmayub bir vechile dahl ve taarruz olunmayub icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan (...) Hüseyin ve (...) oğlu Veli nâm kimesne zuhur ve karye-i Ahidoğan el-mezbûrenin hududu dâhilinde ve azcuk nâm mahâlin tamamı mâlikâne mirlüva (...) vardır zabt ideriz deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve tegallüben zaptına mübaşeret ve gadr sevdasında oldukların bildürüb karye-i Ahidoğan el-mezbûrede mümtaz ve muayyen hudud düsturu dâhilinde karyemizin kadim-i öşür ve rûsûmunu alınagelen berâtıyla ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle kendün zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirüb hilâf-ı defter-i hâkani ecânib ve ashâb-ı ağrazdan olan mezkûrların karye-i Ahidoğan el-mezbûre (...) tamamı mâlikânemiz vardır deyü bir dürlü dahl ve te'addisin ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen abad Nahiyesi'ne ta'bi kırk nefer re'ayâ ve üç zemin ve iki hisse çiftlik ve mevkûf ra'iyyet tahtında beş nefer re'ayâ ile karye-i Ahidoğan iki başdan ve hâsılı tahtında resm-i ve hınta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani yekün ma'a gayri yer bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ma'a gayriha bir görölüb on bir bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesini merkûm Abdullah Efendi müşterekiyle kayıtlarında olduğı mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i Ahidoğan el-mezbûre mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde olan yerleri ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle merkûm Abdullah'ın tımarı tarafından zapt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmemek muktezası defter-i hâkani de muvafık kanun olub ecanibden olan mezbûrların karye-i mezbûre toprağında tamamı mâlikânemiz (...) vardır deyü karye-i mezbûre ahâlisine müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve müğâyir-i kanun olduğı tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Sahife No : 284

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)207

Amasya ve Gedeğra Kazalarına Kayakoz Nahiyesi Ta'bi Olduğu Kazanın Kadılarına Hüküm

Erbâb-ı tımdan Abdullah nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve Kazâsı muzafatında Geldigelen Nahiyesi'nde Ahidoğan nâm karye ve gayriden yedi bin altı yüz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Ahidoğan karyesiyle tımarı mülhekâtından Amasya Kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi (...) Geldigelen Nahiyesi Küçükler ve Gedeğra Nahiyesi'ne ta'bi Simeki ve Kayakoz Nahiyesi'ne ta'bi Hal karyelerinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyet oğullarından olanlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb karu kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mûcebince taleb eyledüğün karye-i mezbûr re'ayâlarından Mahmud oğlu Ömer ve kara Mustafa ve kör Hâlil ve culuk Veli ve deli Hüseyin ve dahi sa'ir ma'lumül esami kimesnelerin (...) alakaları yoğiken yeniçeri ve sa'ir askerinin iddiasıyla resm-i bennak ve mücerredlerin virmekde ta'allül ve muhalefet ve tımarı ve mahsulünün gerü tasarruf tertibiyle bâ'is ve ziyâdeye oldukların bildürüb ol mikdar defterlü re'ayâlarından olan mezkûrların olanlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb karu kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmların kanun ve defter mûcebince alıvirülüb hilâf-ı kanun ve defter mezkûrların yeniçeri ve sa'ir askerinin iddiasıyla ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda resm-i ra'yyetlerin virmekde ta'allül idenler bi'l-fi'il sefer (...) mutasarrıf dergâh-ı muallam yeniçerilerinden olmayub fi'l-hakika kazâ-i mezbûrenin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından beşeler olduklarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennak ve irüşüb karu kisbe kadar mücerredlerinden resm-i mücerred ve sa'ir hukuk ve rüsûmları kanun ve defter mûcebince sipâhi-i mezkûra alıvirülmek kanun olub mezkûrların yeniçerilik iddiasıyla ta'allül ve muhalefet eylemeleri mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla derkenarı mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ş. Sene (1)207

Sahife No : 296

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı L.Sene (1)207

Amasya Sancağı'nda Vâki Mevlana Olus Nahiyesinin Ta'bi Olduğu Kazaların Kadısı Zîde Fâlihûya Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan İsmail veled-i Mehmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Olus Nahiyesi'nde Oğuzbaşobası nâm karye ve gayriden üç bin iki yüz akçe berât-ı şerif-i âlişân ile mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olub defter-i hâkanide sâlifü'z-zıkr Oğlanlarobası karyesi (...) Tatar İsmail (...) karyenin nısf mâlikâne (...) ve nısf-ı ahâr mâlikânese ile tımar ve müşterekiyle merkûm İsmail veled-i Mehmed'in kaydına dâhil olmağla mezbûrların mûcebince defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiyle tarafından zabt ve nısf-ı ahâr mâlikâne mahsulüyle divani cânibine kaydı mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad ettiğın ahârın alakası olmayub bir veçhile dahl olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Mehmed nâm kimesne zuhur ve müşterekiyle tımarına hisse gayd olunan nısf-ı mâlikâne içün nahiye-i mezbûrda (...) ve hakdır deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdehale ve tımarı tarafına ait nısf-ı mülk-i mâlikâne mahsulünün ahz ve kabza mezbûr ve gadr sevdasında olduğun bildürüb karye-i mezbûr nısf-ı mâlikâne mutasarrıfı tarafından ve müşterekiyle kendüye zabt ve nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsul mülkiyet üzerine mutasarrıfı tarafından ve nısf-ı ahâr mâlikâne cânibi ne ait mahsul ile divani tarafına ait mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirülüb hilâf-ı defter-i hâkani ecanibden olan mezkûrun (...) dahl ve taarruz ettirülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ve defterhâne-i âmiremde mahfuz rûznâmçe-i hümayûna ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at Olus karyesine ta'bi altmış dokuz nefer re'ayâ ve bir zemin ve bir çiftlik ile karye Oğlanlarobası nısf-ı mâlikâne (...) defter-i mufaasala muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ma'a gayriha bir görölüb üç bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâli mezbûrun üç bin akçesi merkûm Kôr İsmail veled-i Mehmed'in (...) müştereki kayıtlarında olduğu mestur ve mukayyed ve divân-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i Oğullarobası el-mezbûrenin nısf-ı mâlikâne mülkiyeti üzerine ve tasarruf (...) ve nısf mâlikâne ma'a divani tımar ve müşterekiyle sipâhi-i merkûm İsmail veled-i Mehmed'in müşterekiyle kaydına dâhil olmağla (...) karye-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hâkani (...) mülk-i mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiyle merkûm İsmail veled-i Mehmed zabt ve nısf mâlikâne tarafına ait mahsul mülkiyet üzere mutasarrıfı tarafından ve nısf-ı ahâr mâlikâne mahsulüyle divan tarafına ait mahsul ve rûsûmu müşterekiyle merkûm İsmail veled-i Mehmed'in tımarı tarafından ahz ve kabz ittürülmek (...) defter-i hâkani ve müğâyir-i kanun olub ecanibden olan kimesnenin müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve müğâyir-i kanundur

deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evasıd-ı L.Sene (1)207

Sahife No : 317

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z .Sene 1207

Geldigelen Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra ta'bi Orta karye sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne gelüb bunun yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Dai(?) Abdurrahman nâm kimesne zimmetinde (...) bin yüz doksan yedi senesinden berü ma'lumül mikdar alacak hakkı olub def'aatle taleb ve almak istedikde virmeyüb ta'allül ve muhalefet ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için emr'i şerif yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z. Sene 1207

Sahife No : 325

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i M.Sene 1208

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm

Erbâb-ı tımardan Mustafa nâm sipâhi südde-i sa'adetime gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafatında Argoma Nahiyesi'nde Emir Ömer nâm karye ve gayriden yedi bin yüz yirmi iki akçe berât-ı şerif-i âlişânım ile mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Melük karyesinin mâlikânesi vakfı medrese-i Firuz Ağa (...) divanisi tımarı müşterekiyle merkûm Mustafa'nın kayd ve berâtına dâhil olmağla karye-i Melük el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfı müşterekiyle zabt ve karye-i mezbûre toprağında ittürülen zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşüründen divani tarafına öşr-i mahsul ile rüsûmata ahz ve kabz murad eyledüğün ahardan dahl olunmak icâb itmez iken ecânib-i ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler re'âyayı tahrik ve ihlâl ile divani tarafına ait mahsul ve rüsûmun ahz ve kabzına muhalefet ve tımarı mahsulünü girü (...) bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb karye-i Melük el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiyle kendüye zabt ve divan tarafına ait mahsul ve

rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ittürölüb ecanibden olan kimesneleri divani cânibine ait mahsul ve rüsûmun ahz ve kabz zâhir muhalefet ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi tasarruf ve bir zemin ile karye-i Melük mâlikâne vakfı medrese Fûruz Ağa ve (...) divani tımar ve hâsılı ma'a (...) ve resm-i ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri beş bin altı yüz yirmi yedi akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve karye-i Emir Ömer el-mezbûre ma'a gayri on iki bin beş yüz yirmi yedi akçe yekününden yedi bin dokuz yüz yirmi iki akçe yazusuna ait ra'yyet deyü merkûm Mustafa'nın tımarının başka müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i M.Sene 1208

Sahife No : 331

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1208

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Emir Hüseyin nâm kimesnenin südde-i sa'adetime takdim eylediği arz-ı hâli mefhumunda bu sefer-i hümayûnuma kayıt oldukda Amasya Kazâsı'na ta'bi Kamis(?) nâm karye toprağında mutasarrıf olduğu mülk ve temessûkle ma'lumül-hudud yerleri beher sene tarafından zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ olmuş iken seferi hümayûnuma bir küffâra esir olub dahl olunmak icâb itmez iken karye-i merkûm sâkinlerinden Osman Efendi dimekle ma'ruf kimesne bin yüz doksan altı senesinde hilâf-ı kanun fuzûli tarlalarını zabt ittükden gayri mülk-i menzil ve iki kıt'a mülk-i bağını dahi zabt ve hâsıl olan mahsulünü ahz ve eklü beğ ve bu dahi (...) husus olub mezbûrun hilâf-ı şer' ve kanun fuzûli zabt eylediği mülk-i menzil ve bağların mahsulünü ol mutasarrıf taleb olmak istediği ve virmekte muhalefet olduğun ve bu bâbda dâvâsına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife olduğun bildürüb ol bâbda emr'i şerifim ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda emlâk ve arazi tasarruf idenlerin hâsıl-ı arzuhâl ol berâtla zira'at itmeyüb üç sene âli akval ve hâli kalub kanun üzere müstehak tapu oldukda dahl iden Osman Efendi sahib-i arzdan resm-i tapu ile almış olmayub fi'l-hakika seferi hümayûna kayıt oldukda ol yerler tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sahib edâ olmuş iken (...) olub şimdi (...) husus olub ol yerler ve mülk-i bağların fuzûli zabt eylediği vâkiyse marifet-i şer'le (...) ve ol yerler mülk-i

bağını ahz ettiğün (...) mahsus alıvirülmek içün emr'i şerif i'dası kanundur deyü tahrir olunmağla mahallinde şer'le ve kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene 1208

Sahife No : 336

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1208

Akdağ Nahiyesi Naibine () Zîde İlmehûya Hüküm ki

Seyyid Hacı İsmail ve Seyyid Hacı Hasan ve Seyyidoğlu İbrahim ve dahi ma'lumül esami kimesneler südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Yenice karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı cami Pervane ve nısf-ı ahar cihete tevci bermûceb-i defter-i evkâf divani tımar ve tahtında yüz elli dokuz nefer re'ayâ ve bir zemin ve hâsılı ma'a kaydında bennak ve caba ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve resm-i bostan ve resm-i (...) resm-i kovan resm-i (...) ve asiyab kati (...) resm-i mâlikâne ve divani yekün ma'a gayri dört bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defterde kaydında mukayyed ve bunlar karye-i mezbûr toprağında zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşrüne mâlikâne tarafına ait olanı evkâf-ı mezbûr mutasarrıflarına ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıflarına edâ idüb kusurları olmayub hilâf-ı kanun ziyâde talebi ve sa'ir ve gûne mer'i ve mezâlim te'addi olunmaları icâb itmez iken mâlikâne ve divani mutasarrıfları olanlar kana'at itmeyüb kanuna ziyâde taleb ve sa'ir mer'i ve mezâlim ile te'addi ve rencideden hâli olmadukların ve bu bâbda dâvâlarına muvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb bunlar karyeleri toprağında zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşüründen mâlikâne tarafına ait olanı evkâf-ı mezbûr mutasarrıflarına ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfları tarafına edâ eyledüklerinde bi kere ziyâde talebi ve sa'ir gûne mer'i ve mezâlim ile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda mezkûr karye-i mezbûre toprağında zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerin beşde bir öşüründen bermûceb-i deftre-i hâkani mâlikâne tarafına ait mahsulünü evkâf-ı mezbûre mutasarrıflarına ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıflarına edâ eyledüklerinden sonra ziyâde talebi ve sa'ir gûne mer'i ve mezâlim ile te'addilerinin men'i içün emr'i şerif

i'dası muvafık kanundur deyü olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Fi Evasıd-ı S.Sene 1208

Sahife No : 345

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i R.Sene 1208

Geldigelen Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımdan Mehmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Koçkayası Nahiyesi'nde Kemebükü(?) nâm karye ve gayriden on bir bin beş yüz doksan iki akçe tımara berât-ı âlişânım mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından müşterekleriyle kayd ve berâtına dahil defter-i hâkanide üç bin iki yüz akçe yazar Çayırköy karye ma'a gayri bir görölüb yedi bin sekiz yüz akçe bir icmâl ve icmâli mezbûrun bin iki yüz sene-i merkûm Mehmed'in ve bin beş yüz akçesi Amasya Sancağı'nda Gedeğra Nahiyesi'nde Evdemin(?)nâm karye ve gayriden otuz bin yedi yüz altmış dört akçe ze'amete mutasarrıf olan (...) divan-ı hümayûnumdan İbrahim (...) ve üç bin dokuz yüz akçesi yine liva-i mezbûrda Argoma Nahiyesi'nde dokuz bin iki yüz akçe gedik tımara mutasarrıf Emeğa(?) kal'ası dizdârlarından Mustafa veled-i Âli çavuş üzerine sadr-ı âli ve bin iki yüz akçesi yine liva-i mezbûrda Koçkayası Nahiyesi'nde Kamil (...) nâm karye ve gayriden doksan iki tımara ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Hâlil ve Hasan (...) kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla sâlifü'z-zıkr Çayırköy karyesin ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleriyle zabt ve vâki olan mahsulün ve rüsûmun kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledüğün ahardan dahl olunmak icâb itmez iken ecanibden Amasya Sancağı'nda Bergoma Nahiyesi'nde Kiran nâm karye ve gayriden on üç bin altı yüz akçe tımara tahvil ve terakki ile mutasarrıf Seyyid Hasan veled-i Mahmud nâm sipahi sâlifü'z-zıkr tımarı karyelerini zaptına kana'at itmeyüb (...) olan Çayırköy karyesine ve ahâlisine ve ahâli-i keferesi hissem vardır deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale öşür ve rümûnu tegallüben ahz ve kabz idüb gadr külli eyledüğün bildürüb karye-i Çayırköy el-mezbûre ve icmâline dahl kura ber mûcebi defter-i hâkani müşterekleri merkûmlar ile kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu n herkes yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürölüb ecanibden olan merkûm Seyyid Hasan veled-i Mahmud'u hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ol vechile bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmeyüb ve fuzûli aldığı mahsul ve rüsûmu alıvirölmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i

âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda defter-i hâkani de mestur hâsıl divan üç bin yedi yüz akçe yazar Çayırköy karyesi ve yedi bin sekiz yüz akçe icmâle dahil kura ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleriyle merkûm Mahmud zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmundan herkes berâtında olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub ecânibden gedik tımarı mutasarrıfı Seyyid Hasan veled-i Mahmud'un karye-i Çayırköy el-mezbûre ve icmâle dahil keferi hisse ve alakası olmamağla müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i R sene 1208

Sahife No : 349

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i R.Sene (1)208

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımandan Ahmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Karluköy nâm karye ve gayriden yedi bin beş yüz akçe berâtı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Kozluca karyesinin nısf-ı mâlikânesinin dört sehimden bir sehim ve yirmi dört sehimden on dört sehim vakfı Süleyman oğlu (...) ve cihetini mescit hudut Amasya ve nısf-ı mâlikânenin bir nısf-ı ki dört sehimden üç sehim mülki (...) Şah Hatun ve yedi sehim mülk-i Sitte Hatun ve tamamı mâlikânenin ve mülk-i tasarrufu âli divani tmar ve müşterekiyle merkûm Ahmed'in kaydına dahil ve karye-i mezbûrenin tahtında iki aded hisse çiftlik kayd olub ve hâsıl-ı tahtında alâ hisse üç dür deyü ref-i tahrir olunub hisse (...) bildürüb divani yazusuna dahil olmağla merkûm Ahmed karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani mülk-i mâlikâne mutasarrıfları ve müşterekiyle zabt ve divani tarafına ait mahsul ve rûsûmu ile divani yeküne dahil iki aded hisse çiftliğin bağları vâki olan mahsus kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledükde karye-i mezbûre mâlikânesine mülkiyet üzere mutasarrıf olanlar mâlikâne tarafına ait mahsulü ahz ve kabza kana'at itmeyüb zıkr olan iki aded hisse çiftliğin mahsulüne mülk-i mâlikâne mutasarrıfının alakası yoğiken mezkûr hisse çiftliğin hususatından mâlikâne mahsulünü aluruz deyü hilâf-ı defter-i hâkani müdahale ve ta'allül ahz ve kabz idüb gadr

küllî eyledüğün bildürüb karye-i Kozluca el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani mülk-i mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleriyle kendüye zabt ve mülk-i mâlikâne tarafına ait mahsul mülkiyet üzere mutasarrıf tarafından ve divanı cânibine ait mahsul ve rûsûmu divani yekününe dahil iki aded hisse çiftliğinin bil cümle vâki olan mahsulünü kanun ve defter mûcebince müşterekleriyle tımarı tarafından ahz ve kabz ittürölüb mülk-i mâlikâne mutasarrıflarını zikr olunan hisse çiftlik hususâtından mâlikâne mahsulüne ta'bi hisse alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi altmış beş nefer re'ayâ ve beş zemin ve iki hisse çiftlik ve bir nefer muvafık re'ayâ ve bir mevkûf zemin ile karye-i Kozluca nısf-ı mâlikânenin dört sehinden bir sehimî ve yirmi dört sehinden on dört sehimî vakf-ı Süleyman Ağa şeriklerin ve cihet-i mescit hudud ve Amasya ve nısf-ı mâlikânenin ref-i dört sehinden üç sehimî mülk-i (...) Şah Hatun ve yedi sehimî mülk-i Sitte Hatun ve tamamı mâlikânenin ref-i mülk-i mutasarrıfları âli divani tımar ve hâsıl-ı tahtında nim ve hisse ve hinta ve şa'ir ve gayrı hisse-i evvel ve tahtında hinta ve şa'ir yekün ma'a gayrı iki bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yine nahiye-i mezbûra ta'bi Karluköy nâm karye ile bir görölüp yekün ma'a gayrı on beş bin akçe bir icmâl ve icmâli mezbûrun yedi bin beş yüz akçesi merkûm Ahmed'in bakisi müşterekleri kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olunmağla bu takriri ber mükteza-yı defter-i hâkani karye-i Kozluca el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına tain ve tahsis kılınan hususları(?) mülk-i malın mutasarrıfları taraflarından ve divanisi tarafına tain ve tahsis kılınan hususları(?) (...) ve karye-i mezbûrenin tahtında mukayyed iki hisse çiftliğinin (...) merkûm Ahmed ile sa'ir müşterekleri taraflarından ahz ve kabz olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fi'l defter emini es-Seyyid Mehmed vari(?) dâme mecdihû arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i R.Sene (1)208

19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 2

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i N.Sene 1209

Amasya sancağı Mütesellimine ve (...) Kadısına Hüküm ki

Mehmed Sadık nâm kimesne gelüb bunun es-Seyyid Ahmed nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () sensinden berü bâ-temessük iki yüz otuz guruş alacak hakkı olub taleb ve almak üzere iken mezbûr fevt olub terekesine vazû'l-yed olan karye-i mezbûr sâkinlerinden oğlu Seyyid Âli nâm kimesneden b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledüğün virmekte ta'allül ve muhalefet ve gadr iradesinde olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan bâ-temessük ol mikdar guruş hakkı terekesine vazû'l-yed olan oğlu mezbûrdan ve mal-ı müteveffadan alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürunu istid'a inayet eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evahir-i N.Sene 1209

Sahife No : 3

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i L.Sene (1)209

Geldigelen ve Akdağ Kadıları Zîde Fazlihûya Hüküm

Amasya kal'ası mustahfızlarından es-Seyyid Hâlil veled-i Ahmed nâm mustahfız gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Körüklü nâm karye ve gayriden bin yedi yüz akçe gedik tımarı ile Amasya kal'ası mustahfızı berât-ı âlişân mutasarrıff olub sâlifü'z-zikr gedik tımarının baş kalemi olan yüz kırk üç nefer re'ayâ ve on zemin ve iki mevkûf ve iki hisse çiftlik ve iki mâlikâne çiftlik ile karye Körüklü mâlikânenin refi vakfı mescidi Maksım Hatundur Amasya ve on sekiz sehinden üç sehimı Mevlana Pir Mehmed veled-i Pehlûvan ber-mûceb-i mülk-i nâme ve rub'u mâlikâne vakf-ı çeşme-i İlyas Ağa ber-mûceb-i vakf ve hâsıl-ı tahtında çift ve resm-i hinta ve şa'ir ve resm-i tapuyu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri yedi bin Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi elli bir nefer re'ayâ ve yedi zemin ve bir mevkûf ve hisse çiftlik ile karye Derebaşıyı evvel(?) mâlikâne vakfı zaviye-i Seyyid Yahya der nefsi-i Hakala ber-mûceb-i defter-i evkâf divani tımar ve hâsıl-ı resm-i çift ve bennak ve caba ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a üç bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde divani yazuları bir görölüb on bin akçe yekününden bin beş yüz akçesi ikrâz ve Akdağ kal'ası mustahfızına mahsus bir gedik tımar ve tımar-ı merkûm Seyyid Hâlil veled-i Ahmed'in üzerinde bakisi müştereki kaydında ve Geldigelen Nahiyesi'ne resm-i niyâbet ve nısf-ı ba'dı heva nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan-ı kal'a gayri ez-havas-ı hümayûn ve zuama ve dizdar tımarha-i

serbest karye-i (...) ta'bi nahiye-i mezbûra deştibani hânedan hâneye iki yüz akçe alır ve hâsıl-ı otuz bin dokuz yüz seksen beş ve Akdağ Nahiyesi'nde niyâbet ve resm-i ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan gayri ez-havas-ı hümâyûn ve ra'i dizdar ve tımarha-i serbest ve resm-i deştibani haneden haneye iki yüz akçe alınur ve hâsıl-ı on bir bin sekiz yüz yetmiş dört akçe yazular ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde mirlüva-i Amasya hassı mülhekâtından olduğu mestur olmakla merkûm Seyyid Hâlil veled-i Ahmed karye-i Körüklü karye-i Derebaşı-yı evvel ahvallerin vâki olan ba'dı heva ve resm-i arusiyelerinin nısf-ı müşterekiyle kendüye zabt murad eylediğün Amasya Sancağı mutasarrıfı tarafından karye-i mezbûre ahz ve kabz ittürülüb ahar kimesneleri hilâf-ı defteri hâkani ve mügâyir-i kanun bir dürlü dahl ittürülmeyüp men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defteri icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed divan-ı hümâyûnumdan kanuna suâl olduğu defter-i hâkanide mestur mâlikâne vakıf ve divanileri tımar olan Körüklü Derebaşıevvel karyelerin ba'dı heva ve arusiyelerin müşterekiyle Amasya kal'ası mustahfızının gedik tımarı ve Geldigelen Akdağ nahiyeleri serbest tımarı ve hisse tımar ve merdan-ı kal'a tımarları karyelerin nısf-ı ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiyelerinin mirlüva-i Amasya hisse el-baki mukayyed olmağla karye-i Körüklü ve karye-i Derebaşıevvel el-mezbûrelerin gerek vâki olan bad-ı heva ve resm-i arusiyelerin nısf-ı müştereki Amasya kal'ası mustahfızı es-Seyyid Hâlil veled-i Ahmed'in gedik tımarı tarafına mutasarrıf Ahmed'in dahi Amasya Sancağı mutasarrıfı tarafından karye-i mezbûreye ahz ve kabz ittürülmek defter-i hâkani ve muvafık kanun olub aharın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olub defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i L.Sene (1)209

Sahife No : 5

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i L.Sene (120)9

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki müteveffa-yı Şeyh Pir İlyas Zâviyesi vakfının berât-ı şerifimle mütevellisi ve zâviyedârı olan () nâm kimesne gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi otuz dört nefer re'ayâ ve yedi zemin ile

karye-i Karamat mâlikâne ve divani vakfı zâviyesi Şeyh Pir İlyas tâbe serahu an kıbel-i a'zam Beyazid Han aleyhirrahmet-i vel gufranyazar hâsıl-ı tahtında nim ve caba ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayriha üç bin altı yüz iki akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defter-i hâkani de mukayyed ve mezbûr zâviye-i mezkûrun zâviyedâr ve vakfının mütevellisi olub karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani zâviye-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ve mürtezika-yı vakfın yedlerinde olan berâtları mûcebince hizmetleri mukabelesinde müstehak oldukları vazifelerinden edâya kusurları olmayub te'addi olunmak icâb itmez iken mürtezika ve vakftan bazıları karye-i mezbûrun vâki olan mahsul ve rûsûmunu bizler ahz ve kabz idüb nicemize taksim ideriz deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve te'addiden hâli olmadukların bildürüb karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani zâviye-i mezbûre vakfı tarafından müteveli-i vakfa zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu ahz ve kabz ve mürtezika-yı vakfın yedlerinde olan berâtları mûcebince hisseleri mukabelesinde müstehak oldukları vazifelerin tamamen edâ eyledükden sonra vakfa mürtezikaları karye-i mezbûreyi bilâ zabt ve havâlilerine ahz ve kabz nicemize taksim ideriz deyü karye-i mezbûreye hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evahir-i L.Sene (120)9

Sahife No : 6

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i L.Sene 1209

Geldigelen ve Akdağ Kadılarına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfızlarından es-Seyyid Hâlil veled-i Ahmed nâm mustahfız gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Körüklü nâm kerye ve gayriden bin beş yüz akçe gedik tımarı ile Amasya kal'asının mustahfızlığına bâ-berât-ı âlişân mutassrîf olub gedik tımarının baş kalemi ve müşterekleriyle kayıdlarına dâhil sâlifü'z-zikr Körüklü ve tımarı mülhekatında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Derebaşıyevvel nâm karyelerin mâlikâneleri vakfı divanileri müşterekleriyle mustahfız-ı merkûm Seyyid Hâlil veled-i Ahmed'in kayd ve berâtına dâhil olmağla zikr olunan karyeleri re'âya larından bazıları karyeleri topraklarında zabt ve tasarruflarından zira'atlerine sâlim hâsıl ve bu yerlerin bi't-tamam zira'at itmeden

bırakub varub ahârın karyeleri topraklarında zira'at ve hırsaset ve bu vechle tasarrufflarında olan yerleri hâlâ muattal kalmakla re'âyâ -yı mezkûrede ol mikdar tasarruflarında olan zira'at ve hırsaset ve bu yerlerin zira'at ittürmek murad eyledüğün hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet ve gedik tımarı mahsulünün gerü tasarruf şartına bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb kanun üzere amel olunub hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında hükm'i hümyunum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi yüz kırk üç nefer re'âyâ ve on zemin ve iki mevkûf ve iki hisse çiftlik ve iki mâlikâne çiftlik ile Körüklü mâlikânesinin rub'u vakfı mescid-i Maksum Hatun der Amasya ve on sekiz sehinden üç sehimî ve mülk-i Mevlana-yı Pir Mehmed veled-i Pehlûvan ber-mûceb-i mülk-i mâlikâne ve rub mâlikâne vakfı çeşme-i İlyas Ağa ber-mûceb-i el-vakfiye ve hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayriha yedi bin ve Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi elli bir nefer re'âyâ ve yedi zemin ve bir mevkûf ve bir hisse çiftlik ile karye-i Derebaşıyevvel mâlikâne vakfı zâviyesi Seyyid Yahya der nefsi-i hâlâ ber-mûceb-i defter-i evkâf divani tımar ve hâsıl-ı tahtında resm-i çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayriden üç bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defer-i icmâlde divani yazusu birgörüleb on bin akçe yekûnünden bin beş yüz akçesi ikrâz ve Amasya kal'ası mustahfızına mahsus bir gedik tımar ve tamamen merkûm Seyyid Hâlil veled-i Ahmed'in üzerinde bâkisi müştereki kaydında olmağla mestur ve mukayyed divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda defter-i hâkani de mestur Körüklü ve Derebaşıyevvel olan karyelerinin mâlikâneleri vakfı ve divanileri müşterekiyle Amasya kal'ası mustahfızlarından es-Seyyid Hâlil veled-i Ahmed'in kaydına dâhil olmağla zikr olunan karyeleri re'âyaları karye toprağında zira'ate sâlim hâsıl virülen bi't-tamam zira'at itmeden bırakub varub ahârın karyeleri toprağında zira'at eylememek üzere tembih ve tekid-i hâvi emr'i şerif i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i L.Sene 1209

Sahife No : 7

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Za.Sene 1209

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Nişân-ı hümayûn virülen dergâh-ı muallam çavuşlarından Hacı Osman çavuş zîde kadrihü gelüb Sivas ve Amasya sancaklarında İskender nâm karye ve gayriden elli iki bin sekiz yüz otuz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'ameti mülhekâtından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Fazlan karyesinin mâlikânesi Yakup Paşa imareti vakfı divanisi tımar ve karye-i mezbûrenin tahtında iki hisse çiftlik ve bir çiftlik mâlikâne kayd olup ve hâsıl-ı tahtında alâ hisse deyü bin dört yüz elli akçe rakam ile hinta ve şa'ir tahrir ve hisseliği bozulup divani yekûnüne dâhil ve müştereki olan Geldigelen Nahiyesi'nde Kerimger nâm karye ve gayriden iki bin altı yüz akçe tımara mutasarrıf iki yüz yedi ve sekiz ve dokuz seneleri hasılatı cânib-i miriden zabt olunan hissenin mübaşir müşterekleriyle mûmâ-ileyh Hacı Osman'ın kaydına dâhil olmağla zikr olunan hisse çiftlik arazisine mutasarrıf Saime ve Emine nâm hatunlar ol yerlerin dut eşcârları gars idüb hâsıl olan yaprağın bey ve intifa itmeleriyle mûmâ-ileyhin tarafından subaşı zikr olunan dut eşcârından hâsıl olup bey ve intifa eyledikleri halde mutasarrıflarının müteveccih olan öşründen berâtı yazularına göre hissesine isabet ideni kanun defter mücebince ahz ve kabz murad eylediğin dahl icâb itmez iken müştereki olan ziyâdeye tecavüz ile bunun berâtı yazularına göre hissesine isabet iden mahsulat ahz ve kabz muhalefet ve gadr külli ve ol veçhile ze'ameti mahsulünün kendüye olan tertibine bâ'is ve bâdi olduğun bildürüb zikr olunan hisse çiftlik arazisine dut eşcârının hâsıl olup bey ve intifa olunan baş karyenin müteveccih olan öşründen herkes yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni ahz ve kabz ittürülmeyüb müşterekleri oldukları ziyâdeye tecavüz ile mûmâ-ileyhin berâtı yazısına göre hissesine isabet iden mahsulü hilâf-ı defter-i hâkani müdahale ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümyunum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi müselman ve gebran ve zemin iki hisse çiftlik ve bir çiftlik mâlikâne ile nısf-ı mâlikâne vakfı imaret Yakup Paşa divani tımar ve hâsılı ma'a bahay-ı penbe ve şa'ir çift ve caba ve hinta ve şair yekûn ma'a gayri on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazusu zikr olunan altı bin akçesi ikrâz Venk Nahiyesi karye-i İskender ve ma'a gayriha bir görölüb kırk iki bin yüz akçe an ze'amet bir icmâl ve icmâli mezbûrun yirmi bin sekiz yüz seksen altı akçesi mûmâ-ileyh Hacı Osman'ın bakisi müştereki kaydında ve karye-i Fazlan el-mezbûre yazuyu mezkûresinin bir def'a dahi bin beş yüz akçesi ikrâz ve ma'a gayriha bir görölüb üç bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki yüz akçesi merkûm Hasanın bakisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda zikr olunan hisse-i çiftlik arazisine mutasarrıf Sakine ve Emine hatunlar ol yerlerde dut eşcârı gars idüb hâsıl olan bey ve intifa itmeleriyle yapraklarının müteveccih olan

öşründen berâtı yazusuna göre hissesine isabet ideni ahz ve kabz murad eyledükde müştereki olanlar ziyâdeye tecavüz ile bunun berât-ı yazusuna hissesine isabet eden mahsulü ahz ve kabz muhalefet eyledüklerin surette dut eşcârının hâsıl olub bey ve intifa eyledikleri yapraklarının öşründen herkes yedlerinde olan beratları yazularına hisselerine isabet eden ahz ve kabz ittürülmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1209

Sahife No : 13

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Za.Sene 1209

Sivas Vâlisine ve Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Nişân-ı hümayûnum virülen dergâh-ı muallam çavuşlarından Hacı Osman zîde kadrihû gelüb Sivas ve Amasya ve Canik Sancağı'nda İskender nâm karye ve gayriden iki bin beş yüz akçe berât-ı şerif-i âlişân mutasarrıf olduğu ze'ameti mülhekâtından Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi müselman ve gebran re'ayâ ve zemin ile karye-i Kulkan(?) mâlikâne vakfı imareti Yakub Paşa divani tımar ve hâsıl-ı tahtında ma'a baha-yı penbe ve şa'ir bedel-i pirinç nohut çift ve nim ispenç ile hınta ve şa'ir resm-i meyva ve bostan ve resm-i ganem yekün ma'a gayri on iki bin akçe yazı ber vech-i maktua her birinin kaydında olmuşlar ber-mûceb-i defter-i atik ve tahtında penbe ve şa'ir iş bu mahsul karye-i mezkûr hâsılıyla muharrir deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin on iki bin akçe divani yazusundan altı bin akçesi ikrâz ve karye-i İskender el-mezbûre bir görölüb kırk iki bin yüz akçe bir icmâl ve icmâli mezbûrun yirmi bir bin sekiz yüz seksen altı akçesi mûmâ-ileyh hassı Osman'ın baki müştereki kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani Yakub Paşa imareti vakfı mutasarrıfı ve müşterekiyle zabt ve divani cânibine ait mahsul ve rûsûmatı divani yazusuna göre hissesine eden mahsul kanun defter mûcebince ahz kabz itmek murad ittüğün dahl icâb itmeyüp ve bu makule bir karyenin müstakilen çiftlik ittihazıyla zabt olunması hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun idüğün Hatice ve Emine nâm hatunlar karye-i mezbûreyi bizim çiftliğimizdir deyü fuzûli mütegalloben zabt ve ol veçhile gadr külli eyledüklerün bildürüb karye-i mezbûre çiftliği ittihazından men ve ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiyle karye (...) kendüye zabt ve divan-i cânibine ait mahsul ve rûsûmun berâtı yazusuna göre hissesine isabet iden kanuni defter mûcebince ahz

kabz ittürölüb mezbûrun hilâf-ı defter-i hâkani mûgâyir-i kanun bir dürlü ahz ve kabz ittürölmeüyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala müracat olundukda vech-i meşruh üzere olduğu ve mukayyed bulunmağın ol defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Za. Sene 1209

Sahife No : 19

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Z. Sene (1)209

Amasya Sancağı Mütesellimine ve Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Seyyid Ahmed veled-i Osman gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Mumi nâm karye ve gayriden yimi bin iki yüz seksen beş akçe ze'amete berâtı şerifimle mutasarrıf olup Argoma Nahiyesi'nde Selçuk karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı zâviye-i Ahi Darbhaneci ve rub mâlikâne vakıf cami Yörgüç Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf ve rub'u ahar mâlikâne ve divan-i tımar olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla karye-i mezbûrenin ber-mûceb-i defter-i hâkani Darbhaneci Zâviyesi vakfı ve Yörgüç Paşa Camii şerifi vakfı mutasarrıflarıyla zabt ve rub'u ahar mâlikâne mahsulüyle divan-i cânibine ait mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz eyledükde dahl icâb itmez iken Darbhaneci Zâviyesi ve Yörgüç Paşa Cami vakıfları mutasarrıfları zuhur ve nısf-ı mâlikânesi tarafına ait mahsulü Darbhaneci Zâviyesi vakfı tarafından rub'u mâlikâne tarafına ait mahsulünü Yörgüç Paşa Cami vakfı tarafından zabta kana'at olunub birbirleriyle yekdil olarak rub'u ahar mâlikâne mahsulüne senin alakan yokdur deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve tegallüben ahz idüb gadr külli eyledüklerün bildürüb Selçuk el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfıyla mâlikâne tarafına ait mahsul Ahi Darbhaneci Zâviyesi vakfı tarafından ref-i mâlikâne tarafına ait mahsul dahi Yörgüç Paşa Camii şerifi vakfı tarafından ve rub'u ahar mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu mütegallüben mûmâ-ileyhin ze'ameti tarafından ahz ve kabz ittürölmeüyüb Darbhaneci ve Yörgüç Paşa Camii şerifi vakıfları mutasarrıflarına rub'u mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu ahz ve taarruz ittürölmeüyüb men' ve def' mütegallüben aldukları mahsul ve rüsûmu gerü istirdat ittürmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi nefarat ve zemin ile karye-i Balamuk nısf-ı mâlikâne vakfı zâviye-i ahar

rub'u mâlikâne vakfı cami Yörgüç Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf ve rub'u ahar mâlikâne ve divan-i tımar ve hâsıl-ı tahtında resm ve caba ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani deyü yazuyu mezkûresiyle tahrir ve müteğallüben bir icmâl ve icmâli mezbûr tamamen merkûm Seyyid Ahmed veled-i Osman'ın kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda defter-i hâkanide mestur Selçuk karyesinin nısf-ı mâlikânesi Ahi Darbhaneci vakfına ve rub'u mâlikâne mutasarrıflarıyla zaîm-i mûmâ-ileyhin ze'ameti tarafından zabt ve rub'u mâlikâne tarafına ait mahsul dahi Yörgüç Paşa Camii şerifi vakfı tarafından ve rub'u ahar mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu dahi müteğallüben zaîm-i mûmâ-ileyhin ze'ameti tarafından ahz kabz ettirülmemek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub Ahi Darbhaneci ve Yörgüç Paşa Camii şerifi vakıfları mutasarrıflarının rub'u ahar mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rûsûma müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Z. Sene (1)209

Sahife No : 20

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Z.Sene 1209

Dergâh-ı Muallam Kapucubaşlarından Amasya Mütesellimi () Dâme Mecdihûya ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Abdulgani Efendi demekle ma'ruf kimesne gelüb yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Yağkub Paşa vakfı mütevellisi Fatma nâm hatunun zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden bâ-temessük yüz otuz gurus alacak hakkı olub def'aatle taleb eyledükde bî-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr iddiasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmdan zimmetinde olan ol mikdar gurus hakkı alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğın mahallinde şer'le görölme içün yazılmışdır.

Fi Eva'il-i Z.Sene 1209

Sahife No : 24

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene (1)209

Akdağ ve Argoma Nahiyeleri Naiblerine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Ahmed veled-i Ahmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Olus Nahiyesi'nde Emlük nâm karye ve gayriden dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarı karyelerinden müşterekiyle kaydına dâhil sâlifü'z-zikr Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Sofu ve Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Abacık ve karye-i Güdenalas nâm karyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle zabt ve vâki olan mahsulünden ve rüsûmatından yazusuna göre hissesine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledükde hissesine isabet iden mahsul ve rüsûmatı dahl ve taarruz ve ziyâdeye tecavüz olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûrda müşterekleri olan karye-i Emlük el-mezbûreden ve gayriden on sekiz bin akçe tımarı mutasarrıf Ömer veled-i tekaud Ömer Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Kozlu nâm karye ve gayriden yirmi bir bin dokuz yüz iki akçe ze'amete mutasarrıf dergâh-ı muallam çavuşlarından Mehmed veled-i Ahmed çavuş ve yine karye-i Kozlu el-mezbûre ve gayriden ol mikdar akçe ze'amete mutasarrıf İbrahim veled-i Ahmed Çavuş ve yine nahiye-yi Geldigelen el-mezbûreye ta'bi karye-i Yağmur ve gayriden on bin altı yüz elli akçe tımarı mutasarrıf Mehmed ve yine karye-i Yağmur el-mezbûre ve gayriden ol mikdar akçe tımarı mutasarrıf Âli veled-i Mustafa ve Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Yalnızagaç nâm karye ve gayriden otuz bin dokuz yüz altmış yedi akçe ze'amete mutasarrıf divan-ı hümayûn gediklilerinden Mustafa bezdâr saray-ı atik ve yine nahiye-i Geldigelen el-mezbûreye ta'bi Kervansaray nâm karye ve gayriden dokuz bin yüz akçe tımarı mutasarrıf Ahmed veled-i Mehmed ve yine nahiye-i Argoma el-mezbûreye ta'bi Akviran nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz kırk akçe tımarı mutasarrıf Osman veled-i İbrahim nâm çavuş ve gediklü zaîm ve sipâhi ağa başları yazularına göre hissesine düşeni ahz ve kabzına âdem-i kana'at ve ziyâdeye tecavüz ile bunların berâtı yazısuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsûmunu dahi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun fuzûli müdahale ve ahz ve kabzına mümaniat ve tegallüben ahz ve kabz ve gadr külli eyledüklerin inha ve kazâ-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle merkûmun ile kendüye zabt ve vâki olan mahsulat ve rüsûmatından ber-mûceb-i taksim herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet iden mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürölüb müşterekleri mezkûrları hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i taksim ziyâde tecavüz ile ber-mûceb-i taksim berât yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsûmata bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmemek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve divan-ı ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at mürâca'at olundukda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi divani üç bin akçe yazar

karye-i Sofi bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi sâhibü'l arzları Ahmed veled-i Ahmed'in ve ol mikdarı Ömer veled-i Ömer'in kaydında ve Argoma Nahiyesi'ne ta'bi on bin akçe yazar karye-i Kayacık iki bin iki yüz akçesi ikrâz ve nahiye-i mezbûra ta'bi beş bin akçe yazar karye-i Güdenalas iki bin beş yüz akçesi ikrâz ve bir görölüb yekûn ma'a gayri altı bin yedi yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun dört bin akçesi merkûm Ahmed veled-i Ahmed'in ve bin altı yüz elli akçesi dergâh-ı âli çavuşlarından Mehmed veled-i Ahmed Çavuşun ve ol mikdarı İbrahim veled-i İbrahim Çavuş kaydında on bin akçesi olan karye-i Kayacık el-mezbûre yedi bin sekiz yüz akçesi ikrâz ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi Yalnızagaç nâm karye ile bir görölüb yekûn ma'a gayri yirmi beş bin akçe yazı bir icmâl-i mezbûrun iki bin beş yüz akçesi Mehmed ve ol mikdarı Âli veled-i Mustafa'nın ve yirmi bin akçesi divan-ı hümayûn gedüklülerinden Mustafa bezdâr saray-ı atik kaydında ve sâlifü'z-zikr beş bin akçe yazusu olan Güdenalas iki bin beş yüz akçesi dahi ikrâz ve ma'a gayriha ile bir görölüb yekûn ma'a gayri beş bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Ahmed veled-i Mehmed'in iki bin beş yüz akçesi Osman veled-i İbrahim'in kayıtlarında olduğu mestur deyü tahrirce ber mükteza-yı defter-i hâkani ve ber-mûceb-i taksim sâlizü'l beyan karye-i Sofu bin beş yüz akçesi hâsıl arzıyla Mehmed veled-i Ahmed'in ol mikdarı Ömer veled-i tekaüt Ömer'in karye-i Kayacık el-mezbûrenin bin altı yüz on üç akçesi merkûm Ahmed'in ve dört yüz kırk üç akçesi Mehmed veled-i Ahmed'in ve ol mikdarı İbrahim veled-i Ahmed'in ve dört yüz seksen akçesi Mehmed'in ve ol mikadar Âli veled-i Mustafa'nın ve altı bin iki yüz kırk akçesi Mustafa bezdâr saray-ı atika ve yine karye-i Güdenalas el-mezbûrenin bin dört yüz doksan iki akçesi merkûm Ahmed veled-i Ahmed'in ve bin üç yüz altmış üç akçesi merkûm Mehmed veled-i Ahmed'in ve ol mikdarı İbrahim veled-i Ahmed'in ve bin altı yüz altmış üç akçesi Ahmed veled-i Ahmed'in ve bin altı yüz yedi akçesi Osman veled-i İbrahim'in hisselerine isabet eden ve iktiza eden bi'l-fi'il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdihûya arz edüb arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Z.Sene (1)209

Sahife No : 28

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene 1209

Amasya Kadısına Hüküm

Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Yağmur karyesinde vâki ahar Ahi Sadettin ve Ahi Fethüddin mâlikânesi vakfının mütevellisi olan

evlâd-ı vakıftan Hafız Mehmed Hâlife ve Amasya'da vâki Ahi Sadettin Zâviyesi'nin zâviyedârı olan evlâd-ı vakıfdan Havva bint-i Ebubekir gelüb nahiye-i mezbûra ta'bi nefarat ve zemin ve çiftlik ile karye-i Yağmur nısf-ı mâlikâne vakfı zâviye ahar Sadettin deyü Amasya ve nısf-ı ahar olan ahar Fethüddin divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri dört bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i hâkanide mukayyed ve ol vakfa müteveli zâviyedâr-ı mezbûrlar karye-i Yağmur el-mezbûreyi Ahi Fethüddin evlâdı ve divani mutasarrıfıyla Ahi Sadettin Zâviyesi vakfı tarafından ber-mûceb-i defter-i hâkani zabt ve vâki olan mahsulünden nısf-ı mâlikâne ait olan mahsulü kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledüklerün aharın bir dürlü müdahale olunmak icâb itmez iken ecânib ashâb-ı ağrazdan Seyyid Osman nâm kimesne geçen sene bir takrib ile Amasya'da bir takrib Ahi Fethüddin evkâfının nazır olmağın askerden ihdas ettiği berâtına ibraz ve Ahi Sadettin Zâviyesi vakfının nâzırıyım deyü hilâf-ı defter-i hâkani Ahi Fetheddin evlâdı ve divani mutasarrıflarıyla zâviye-i mezbûre vakfı tarafından karye-i mezbûrenin tasarrufuna fuzûlî müdahale ve nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsulü yine alub senede size kifayet mikdarı şey virürüm deyü tegallüben ahz kabz edüb zâviye-i mezbûr vakfına gadr külli eyledüğün mezbûr ile mukabele mümkün olmaduğun bildürüb defter-i hâkani mûcebince amel olunub mezbûr ihdas eylediği nazurluk berâtına mebni mügayir defter-i hâkani ol veçhile olan te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed kanuna suâl olundukda bilâ vazifeye Yağmur karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı zâviye Ahi Sadettin ve nısf-ı evlâdı Fethüddin divani tımar olmağla hinî tahrirde defter-i hâkani de Fethüddin vakfının nezaret cihetinde olmak üzere bir sene kayd ve tahrir olmuş değil iken ecânibden Seyyid Osman nâm kimesne bir takrib hilâf-ı defter-i hâkani askeriden müceddeden tegallüben cihet-i ihdas ittürülüb galleye ben vakfı cem ve tahrir ittürürüm ve evlâda bir mikdar virüp ma'adası ben kabz ederim deyü te'addi itmeğle mezbûrların askerden berât ittürdiği nezaret cihet-i muhaddis olmağla fî mabâd muhaddis berât ile galleye vakfı yine te'addisinin men'i için emr'i âli idası iktiza eylediği tahrir olmağla hazine-i âmiremde mahfuz Anadolu muhasebesi defterlerine nazar olundukda tasarruf-u mezbûr mezbûr Hafız Mehmed Hâlife ve zâviyedârlığı mezbûr Havva bint-i Ebubekir an evlâd-ı vakfın başka başka mâliye berâtıyla üzerlerinde olduğu mukayyed ve bu suretette defter-i hâkani mûcebince amel olunup nâzır berâtına mebni mezbûr ol vechle müdehale ittürülmemek için emr'i şerifim tahrir bâbında bi'l-fi'il reis'ü'l küttabım olan Ebubekir Ragıb dâme mecdihûya ilam itmeğin ilamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Z.Sene 1209**Sahife No : 30****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Eva'il-i M.1210****Amasya Kadısına Hüküm**

(...) Ahmed zîde kadrihû gelüb Amasya Kazâsı muzafa'atından Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Adacık nâm karye toprağında vâki ma'lumül-hudud yerler ile resmi defterde mukayyed kadim-i emlâk yerlerine altmış seneden mütecaviz bağa mutasarrıf ve ol yerlerin beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu ve ol yerin üzümünü beher sene zamanında koyun sa'ir davarlar ile çekib yoldurub otundan ve suyundan intifa ve tahammülüne göre rüsûmatı sâhib-i arza edâ idüb ol yerler sâlifü'z-zikr kat'an alaka ve müdahilinde olmayub bir veçhile dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Kara Mustafa oğlu İbrahim ve Mucuk Ahmed ve (...) oğlu Ömer ve Âli nâm kimesneler hakümüşşer ile ol yerler ve bilâ niza hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve tegallüben zabt müdehalesin oldukların bildürüb ol yerler otlak bir karar-ı sâbık kendüye zabt ittürülüb ol bâbda olan mezkûrun hilâf-ı kanun ol veçhile zâhir müdahale ve taarruzları men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda mezkûr Ahmed ol yerlerde zabt ittürülen zira'at itmeyüb üç sene âli (...) bırakmağla boz ve hâli olmayub ol rüsûmu kadim-i re'ayâda yedi sekiz seneden çıkup ve rüsûmu dahi virmeüyüb müstehak tapu oldukda dahl iden mezkûr ashâb-ı arazdan tapu ile almışlar olmayub ve ol vâki merkûm Ahmed ol yerleri beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin ve ol bağı dahi beher sene zimmetinde koyun ve sa'ir davar ile çıkup yoldurub otundan ve suyundan intifa ve tahammülüne göre rüsûmu sâhib-i arza edâ ider iken ecânibden olan mezkûrlar ol yerler bila emr' fuzûli müdahale eyledüklerin vâki (...) men' ve def' ol yerler ve yaylak bir karar-ı sâbık merkûm Ahmed'e zabt ittürülmek kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i M.1210**Sahife No : 31****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene 1210****Geldigelen Kadısına Hüküm ki**

Erbâb-ı tımardan Mehmed veled-i Osman nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde mâlikâne karye-i Olus ve gayriden beş bin akçe berât-ı şerifim ile mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Olus karyesinin kırk sehimden mâlikânesinden yirmi üç sehim Yörgüç Paşa imareti vakfı ve baki olan yedi sehimden mâlikânesiyle karye-i mezbûre hududu dâhilinde vâki Sakızkışla Mezraası'nın tamamı mâlikânesi ber-mûceb-i tashih eşküncü tımarı olmak üzere merkûm Mehmed veled-i Osman'ın tımarı ve divanileri (...) ve Amasya Sancaklarında baki mezra-i Bahrad(?) (...) nâm karye ve gayriden altmış bir bin iki yüz yetmiş bir akçe ze'amete mutasarrıf dergâh-ı muallam kapucularından es-Seyyid Ebubekir (...) (...) veled-i müteferrika Kozbeğ sipâhinin müştereki kaydında olduğu ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Ahievran karyesi mâlikânesinin kırk sehimden yirmi üç sehim kezâlik Yörgüç Paşa imareti vakfı ve bakisi evlâdı sekban (...) vakf-ı divanisi yine Geldigelen Nahiyesi'nde Hevaşe nâm karye ve gayriden dokuz bin akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i İsmail müşterekiyle kaydında olduğu ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Saraysekban (...) karyesinin mâlikânesi kırk sehimden yirmi üç sehim ve rub sehim yine Yörgüç Paşa imareti vakfı ve baki kalan sehim mâlikâne mahsulü sâlifü'z-zıkr Sekban (...) karyesinin mâlikânesi kırk sehimden yirmi üç sehim ve yirmi sehim Yörgüç Paşa imareti vakfı ve bâki kalan sehim mâlikâne mahsulü sâlifü'z-zıkr Sekban (...) evlâdı vakfı ve divanisi Gedeğra Nahiyesi'nde Kubas nâm karye ve gayriden sekiz bin üç yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan ve Ahmed'in müşterekleri kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olduğun yine merkûm Mehmed veled-i Osman'ın zıkr olunan Olus karyesi mezkûr Yörgüç Paşa imareti ve divani mutasarrıflarıyla ber-mûceb-i defter-i hâkani ve sahih zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulden on altı sehim mahsulünü ve mezra-i Sakızkışla el-mezbûrenin tamamı mâlikâne mahsulünü kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eylediği dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken maru'z-zıkr Ahievran karyesinin mâlikâne mutasarrıflarından Sekban (...) evlâdı vakfı mutasarrıfı Emrullah veled-i Hasan nâm kimesne zuhur ve sekban tımar evlâdı vakfı tarafına ait mâlikâne mahsulünü ahz ve kabza kana'at itmeyüb karye Olus el-mezbûrenin mâlikâne mahsulünden dahi hisse alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i sahih fuzûli müdahale ve taarruz bilâ te'addiden hâli olmaduğun bildürüb defter-i hâkani mûcebince amel olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi yüz altmış altı nefer re'ayâ ve yirmi üç zemin ve iki çiftlik ve dört mevkûf re'ayâ ile karye-i Olus mâlikâne kırk sehimden yirmi üç sehim vakf-ı imaret Yörgüç Paşa bâki mülk-i (...) evlâdı Sekban (...) divani tımar ve tahtında mezraa-i Sakızkışla nâm karye-i mezbûr sekiz çiftlik yeridir etrak

ekerler yörükler deyü kapucu derler ber-mûceb-i defter-i atik divani karye-i mezbûr ve hâsıl-ı mâlikâne iki bin akçe yazu ve tahtında olan Sekban (...) hâsıl-ı mülkleridir deyü sefer-i hümâyûn a vâki olduğu bir eşkün virürler nefarat yirmi sekiz ve hâsıl-ı ma'a niyâbet tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayriha yirmi bin akçe yazu ve bir mâlikâne kırk sehinden on yedi sehimî mülk-i (...) hâsıl üç bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâlikâne karye-i Olus kırk sehim olduğu takrirce on yedi sehimî mülk-i (...) Sekban (...) üç bin akçe yazu ve mezra-i Sakız der-karye-i Olus sekiz çiftlik yeridir iki bin akçe yazu-yu mezkûresi birgörülüb yekün beş bin akçe tamamen evlâdı Sekban (...) sefer vâki olduğu bir eşkün isterler deyü bir icmâl iken zikr olunan icmâl eşküncü tımarı olduğundan bin yüz yedi tarihinde bâ-hattı tevki tashih olduğu ve icmâl-i mezbûrun tamamen merkûm Mehmed veled-i Osman'ın kaydında ve sâlifü'z-zikr karye-i Olus yirmi bin akçe yazu-yu mezkûresi dahi ze'amet deyü bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş bin akçesi dergâh-ı muallam şefikalarından es-Seyyid Ebubekir hassa-yı seferli veled-i müteferrika el-Hac Mustafa'nın bâki müştereki kaydında ve yine nahiye-i mezbûre ta'bi yetmiş altı nefer re'ayâ ve altı zemin ve bir çiftlik ile karye-i Ahievran karye mâlikânenin kırk sehinden yirmi üç sehimî vakf-ı imaret Yörgeç Paşa bâki vakfı evlâdı Sekban (...) divani tımar tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan yekün on bir bin beş yüz akçe yazu ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bir görölüb on iki bin yedi yüz akçe yekününden yedi bin akçesi ikrâz yekün ma'a gayriha dokuz bin yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Ömer veled-i İsmail'in bakiyesi müştereki kaydında ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi yüz doksan iki nefer re'ayâ ve on bir zemin ve on mevkûf re'ayâve bir çiftlik ile karye-i Saraysekban (...) mâlikâne kırk sehinden yirmi üç sehimî vakfı imaret Yörgeç Paşa bâki mâlikâne evlâdı Sekban (...) tasarrufunda divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan yekün ma'a gayriha altı bin akçe yazu ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin yazu-yu mezkûresinden üç bin iki yüz akçesi ikrâz ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi Geldigelen nâm karye ile bir görölüb beş bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin yedi yüz akçesi Hüseyin veled-i Ahmed'in bakiyesi müştereki kayıtlarında olub bu takrirce ber mükteza-yı defter-i hâkani karye Olus el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına temin ve tahsis kılınan hisselerinin kırk sehinden yirmi üç sehimî Yörgeç Paşa imareti vakfı tarafına ve baki on yedi sehimî ile mezra-i Sakızkişla el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ta'yin kılınan hisse alub dahi ber-mûceb-i tashih eşküncü tımar vechle Mehmed veled-i Osman tarafından karye-i Olus ve mezraa (...) el-mezbûrenin divanları tarafına ta'yin ve tahsis kılınan hasılat ile rûsûmat dahi es-Seyyid Ebubekir hisse hassa-yı

seferlü veled-i el-Hac Mustafa ile müşterekleri tarafından karye Ahievran el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ta'yin ve tahsis kılınan hissedâtının kırk sehinden yirmi üç sehim ve üç sehim Yörgeç Paşa imareti vakfı tarafına ve bakisi evlâd-ı Sekban (...) vakfı tarafından ve karye-i mezbûrenin divanisi tarafına ta'yin ve tahsis kılınan hasılat ve rüsûmatı dahi Hasan veled-i Ahmed ile sagir müşterekleri tarafından ahz olunması iktiza itmedüğün bi'l-fi'il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdihûya arz etmeğin arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i M. Sene 1210

Sahife No : 43

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1210

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Amasya'nın Aşağı kal'a mustahfızlarından es-Seyyid Mustafa veled-i el-Hac İbrahim nâm mustahfız gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Kızıoğlu nâm karyede altı yüz akçe gedik tımar ile Amasya'nın Aşağı kal'a mustahfızlığına berât-ı şerifimle mutasarrıf olup Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi neferat ve zemin ve mevkûf nefarat ile sâlifü'z-zikr karye-i Kızıoğlu mâlikâne mülk-i (...) Şeyh Edib divani tımar ve tahtında dâhil ma'a mahsul divani zemin (...) ma'a rüsûmu zâviye-i (...) nim ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayriha bin sekiz yüz akçe mâlikâne karye-i mezbûre dâhil bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin mâlikâne yazusu olan bin altı yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun Amasya'nın Aşağı kal'a mustahfızına mahsus olmak üzere vârid olan emr'i şerif mûcebince bin kırk yedi senesi evahir-i şevvâlde bâ-hattı tevkii tashih ve hâlâ mezbûr es-Seyyid Mustafa veled-i el-Hac İbrahim'in gedik tımarı ve karye-i mezbûrenin divani yazusu olan bin sekiz yüz akçe dahi bir icmâl ve icmâl-i mezbûr Amasya'nın Aşağı kal'ası mustahfızına mahsus olmak üzere vârid olan emr'i âli mûcebince sene-i mezbûrede bâ-hattı tevkii tashih ve hâlâ Aşağı kal'a-i merkûmenin mustahfızlarından Abdurrahman veled-i Mehmed'in gedik tımarı olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr Kızıoğlu karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani mustahfızı mezbûr Abdurrahman veled-i Mehmed ile gedik tımarı tarafına zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulü ahz ve kabz edâ eyledükde dahl icâb itmez iken mustahfızı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed divani mâlikâne ait mahsul ve rüsûmu ahza kana'at etmeyüb

mâlikâne tarafına ait mahsulü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdahale ve gadr sevdasında olduğun bildürüb karye-i Kızıoğlu el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani mustahfız-ı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed ile gedik tımarı tarafından kendüye zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulü gedik tımarı tarafından ve divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu dahi mustahfızı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed'e ahz ve kabz ittürülüb mustahfızı mezkûru hilâf-ı defter-i hâkani karye-i mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsul bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene 1210

Sahife No : 48

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasdı-ı S.Sene 1210

Amasya Kadısına Hüküm ki

Merzifon ve Merzifonabad Kazâsı'nın (...) vârid olan i'lamı mefhumunda Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Güz karyesinin tamamı mâlikânesi vakfı âli divanisi toprağında vâki imaret vakfı olduğu mukayyed karye-i mezbûre mâlikânesine bâ-berât-ı âli mutasarrıf olan Bosnalı es-Seyyid Selim Hâlife iki yüz dokuz () senesine mahsuben karye-i mezkûrenin tamamı mâlikânesini zabt itmek üzere karye-i mezkûre sâkinlerinden perakendesinden metbua ve re'ayâ yürür Hasan nâm kimesneye mahiyesiyle iltizam ve bedel-i iltizamın tamamen ahz ve istifa-i birle memhur ve mamule temessük ahz ve tarafı şer'idan zaptiçün (...) şer'ie dahi ahz ve (...) itmüş olub müdahale icâb itmez iken merkûm Hasan'ın etvarının bir cümle re'ayâ hüsn ve razı iken sene-i mezkûreye mahsuben mâlikâne-i mezkûre mutasarrıfı ratafindan (...) dimekle ma'ruf kimesneye dahi ihale olunur deyü hilâf-ı şer'i şerif ve bilâ sened fuzili müdehale olduğu ve merkûm Hasan'a olan hakkı zâhir olmağla mezbûrun hilâf-ı şer'i şerif bi vech vâki olan müdehalesinin men' ve def'i için emr'i şerifim virülmek ricâsına vâki hâli bilâ (...) arz ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i icmâl mürâca'at olundukda Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi müsellimanan deyü ve gebran re'ayâ ve bağ ve zemin ve çiftlik hisse ile karye-i Güz mâlikâne vakfı ulema ber-mûceb-i defter-i evkâf ve

divani hâliyle vakfı imareti tarafından hâsılı ma'a niyâbet çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve deştibani yekûn ma'a gayri on dört bin dört yüz seksen sekiz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu mukayyed defterhâne-i âmiremde mahfuz Anadolu muhasebesi defterlerine mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere tamamen mâlikâne-i mezbûr (...) bâ-emr'i hümayûn (...) kethüdâdan Selim Hâlifinin üzerinde olduğu mukayyed olmağın i'lam ve inha olunduğu üzere mültezimi merkûmun ahâli ve karye-i mezbûre hoşnut oldukları ve sene-i mezkûre mahsuben karye-i mezbûrenin mâlikânesi ma'mul temessük i'dasıyla mutasarrıfı merkûm Selim tarafından mezbûr Hasan' a iltizam ve bedel-i iltizamını ahz ve kabz itmeğın tekrar ahara (...) ile gadr murad eyledüğün ve mültezimi mezbûrun refaati mücebince fukaraya zulm ve te'addisi olmadığı muvafık nefsülemr olduğu halde sene-i mezkûreye mahsuben zabtına aharın müdahalesi men'i için mahallinde şer'le (...) ile emr'i şerifim i'dası iktiza eyledüğün bi'l-fi'il reis'ü'l-küttabım olan iftiharu'l emacid vel kirâm Ebubekir Ratıp dâme mecdihûya i'lam itmeğın i'lamı mücebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasdı-ı S. Sene 1210

Sahife No : 53

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene 1210

Dergâh-ı Muallam Kapucubaşlarından Amasya Sancağı Mütesellimine ve Geldigelen Kazâsı Naibine Hüküm ki

Sekban-ı (...) evlâdiyetten es-Seyyid Emrullah zîde şerifehû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Saraysekban (...) karyesinin mâlikânesinin kırk sehimden yirmi üç sehim ve elli sehim vakf-ı imaret Yörgüç Paşa'ya mâlikâne olan sekban (...) tasarrufunda divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi (...) Hüsam karyesinin kırk sehimden yirmi üç sehim vakf-ı imaret Yörgüç Paşa baki vakfı evlâd-ı sekban (...) divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi (...)öyük karyesinin kırk sehiminden yirmi üç sehim vakf-ı imareti Yörgeç Paşa hayatı evlâdı sekban (...) divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi Bese(?) mezrasının mâlikânesinin kırk sehimden yirmi üç sehim vakf-ı imaret Yörgüç Paşa bâki evlâd sekban (...) divani tımar deyü defter-i hâkanide mukayyed ve merkûm Seyyid Emrullah'ın Hasan sekban (...) evlâdından ve vakfının dahi berât-ı şerifimle mütevellisi olub zikr olunan kur'a ve mezraya ber-müceb-i defter-i hâkani Yörgeç Paşa

imareti vakfı ve divani mutasarrıflarıyla evlâdı sekban (...) vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait olan mahsulün hissesini sene-i evlâd ile ahz ve kabz etmek istediğün ahardan bir dürlü müdahale ve taarruz olunmak icâb ve iktiza itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Doğmuşlu oğlu Abdullah dimekle meşhur kimesne fuzûli müdahale ve hilâf-ı defter-i hâkani sekban (...) evlâdı tarafına aid olan mahsulü tegallüben ahz ve kabz ve gadr külli eylediğün bildürüb zikr olunan karyeler ve mezraya ber-mûceb-i defter-i hâkani Yörgüç Paşa imareti vakfı ve divani mutasarrıflarıyla sekban (...) evlâdı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait ve (...) olan mahsulden evlâdı mezkûr hissesine düşeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb ecânibden olan mezkûru ve aharı bir vech-ile müdahale ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve fuzûli alduğu mahsulü her ne ise gerü evlâda alıvirülmek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi doksan bir nefer re'ayâ ve on bir aded zemin ve bir çiftlik ve on bir aded mevkûf re'ayâ ile hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve (...) ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri altı bin akçe yazar karye-i Sekban saray (...) mâlikâne kırk sehimden yirmi üç ve rub'u sehimî vakfı imareti Yörgeç Paşa baki mâlikâne evlâd tasarrufunda (...) tasarrufunda divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi dokuz aded mevkûf zemin ile hâsıl-ı ma'errüsum beş yüz akçe yazar karye-i (...) Hüsam mâlikâne kırk sehimden yirmi üç ve rub sehimî vakf-ı imareti Yörgüç Paşa baki evlâdı sekban (...) divani tımarına ve yine nahiyesine ta'bi yetmiş altı nefer re'ayâ ve altı aded zemin ve bir çiftlik ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri on bir bin beş yüz akçe yazar karye-i (...)öyük mâlikâne kırk sehimden yirmi üç sehimî rub'u sehimî vakf-ı imaret Yörgüç Paşa ma'a baki vakf-ı evlâdı sekban (...) divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi dört nefer mevkûf re'ayâ ve hâsıl-ı ma'errüsum iki yüz akçe yazar mezra-yı Bese mâlikânenin kırk sehimden yirmi üç sehimî ve rub'u sehimî vakf-ı imaret Yörgüç Paşa baki evlâdı sekban (...) divani tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir olunmağla bu takrirce ber-müktezayı defter-i hâkani karye Saray sekban (...) Hüsam ve karye (...)öyük ve mezra-i Bese el-mezbûrenin mâlikâneleri tarafına tahsis kılınan kırk sehimden yirmi üç sehimleri ve rub sehimleri mahsulatları Yörgüç Paşa imareti vakfı tarafından ve baki sehimlerinin dahi hususları vakf-ı evlâdı sekban mutasarrıfları tarafından zabt olunub sâbika (...) kura ve mezranın kadar divanileri tarafına ta'yin olunan mahsulat ve rüsûmatları dahi tımar mutasarrıfları cânibinden zabt olunmak iktiza eylediğün bi'l-fi'il defter emini olan Mehmed Rasim dâme mecdihûya arz itmeğın arzı mûcebince amel ve ahkâm olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene 1210**Sahife No : 55****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evahir-i S.Sene 1210****Geldigelen Kadısına Hüküm**

Mehmed ve Mehmed nâm kimesneler gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde (...) vakfının ile karye-i Dualık(?) tamamı mâlikâne vakıf (...) üzere der-mutasarrıf Mehmed Çelebi ve Yakub Şah Çelebi (...) divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şair ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri üç bin dört yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defter-i hâkani de mukayyed ve (...) Etba-i(?) vakfı olmalarıyla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfları etba-i vakfı tarafından mutasarrıfları olan yeğen Kâtip(?) Hüseyin nâm kimesne zabt ve (...) vakfı tarafına ait mahsulü ahz ve kabz murad eyledükde ahardan dahl olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Abdulkadir nâm kimesne hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdahale ve mâlikâne tarafına ait mahsulün ahz ve kabzına muhalefet ve gadr iddiasında olduğun bildirüb karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfları (...) vakfı tarafından mutasarrıfına zabt ve (...) vakfı tarafına ait mâlikâne mahsulü mültezim-i mezbûr ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirülüb ecânibden olan mezkûrun hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü müdahale ve te'addi ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olunduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda defter-i hâkanide mestur Dualık(?) karyesinin mâlikânesi vakfı (...) üzerindedir mutasarrıf Mahmud Çelebi ve Yakup Şah Çelebi (...) divani tımar olduğu defter-i hâkanide mestur ve dahl iden Abdulkadir vakfının (...) isbat (?) olunmayub (...) ve Mehmed veled-i Mehmed (...) vakfından ve karye-i mezbûre mâlikânesine (...) mutasarrıfları karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıflarıyla (...) vakfı tarafından zabt ve (...) vakfı tarafına ait mahsul tarafından (...) ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirülmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanundur deyü tahrir olunduğu defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene 1210

Sahife No : 56

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene 1210

Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm

Erbâb-ı tımardan es-Seyyid Hâlil nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Karanlu nâm karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe bâ-berât-ı âli mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olub müşterekleri kaydına dahil yirmi dört nefer re'ayâ ve altı zemin ve hisse çiftlik ile sâlifü'z-zıkr karye-i Karanlu nısf-ı divani ve nısf-ı mâlikâne vakfı imareti ve (...) merhum Sultan Mehmed Han Bin Bayezid Han der-Merzifon ve (...) ma'a mâlikâne tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hınta ve şa'ir yekün ma'a gayri dört bin akçe yekününden iki bin akçesi hisse tımar ve iki bin akçesi hisse vakıf divani defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divani deyü iki bin akçe yazusu ma'a gayri bir görölüb beş bin iki yüz akçe yekününden üç bin yüz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi sipâhi-i merkûm Seyyid Hâlil ve nâm müşterekiyle kayıtlarında ve beş bin iki yüz akçe yekün mezbûrun iki bin yüz akçesi dahi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezbûr Seyyid Hâlil ve (...) müştereki kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmakla merkûm Seyyid Hâlil karye-i Karanlu el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki ve vakıf mutasarrıflarıyla zabt ve nısf-ı mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledükde dahl icâb etmez iken vakfı mezbûr mütevellileri nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu cânib-i vakıftan zabta kana'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mugayir-i kanun ziyâde ye tecavüz ile nısf-ı mâlikâne divani cânibine ait nısf-ı mahsul ve rüsûmu dahi zabta te'addi ve gadr sevdasında oldukların bildürüb karye-i Karanlu el-mezbûre müştereki ve vakfı mezbûr mutasarrıflarıyla ber-mûceb-i defter-i hâkani kendüe zabt ve nısf-ı mâlikâne mahsulüne divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirölüb vakfı mezbûr mütevellisi ziyâde tecavüz ile nısf-ı mâlikâne mahsul ve (...) divani mahsul ve rüsûmu hilâf-ı defter-i hâkani müdahale ve taarruz olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki ve vakıf mutasarrıflarıyla mezbûr Seyyid Hâlil zabt ve nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu cânib-i vakfa ve nısf-ı mâlikâne mahsulüyle divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi müşterekiyle mezkûr Seyyid Hâlil'e ahz ve kabz

ittürülmemek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub vakıf mütevellisi ziyâdeye tecavüz ile nisf-ı mâlikâne mahsulüne ve nisf-ı divani tarafına ait mahsul ve rüsûma müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene 1210

Sahife No : 57

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene (12)10

Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Mültezim ta'ifesinden Hevace İsmail nâm kimesne gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Alacık mâlikâne Şehzâdeler vakfı olub mukayyed olmağın (...) dahi emrleri ber-mûceb-i defter-i evkâf divani tımar ve hisse (...) karye-i mezbûr deyü tahtında doksan üç nefer re'ayâ ve on dokuz zemin ve bir mevkûf re'ayâ miri çiftlik ve bir mezra ve hâsıl-ı tahtında çift ve resm-i ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu defter-i hâkanide mukayyed ve karye-i Alacık el-mezbûrenin mâlikânesi hissesi bin iki yüz dokuz senesine mahsuben merkûm Hevace İsmail'e bâ-temessük ait iltizamında olmağla karye-i Alacık el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıflarıyla zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulü ahz ve kabz murad eyledükde dahl olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler fuzûlî müdahale ve mâlikânesi tarafına ait mahsulün ahz ve kabzına müdehale ve kanun-u şerife gadr iddiasında oldukların bildürüb karye-i Alacık el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıflarıyla tarafına (...) sene-i mezbûre mahsuben kendüye zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsul Şehzadeler vakfı tarafından ve divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafında ahz ve kabz ittürülmeyüb ecânibden olan kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun karye-i mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsule bir dürlü müdahale ittürülmeyüb men' ve def olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i Alacık el-mezbûre ber mücibi defter-i hâkani divani mutasarrıfıyla Şehzadeler vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulü (...) bâ-temessük mutasarrıfına ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar (...) tarafına ahz ve kabz ettirülmek mükteza-yı

defter-i hâkani ve muvafık kanun olub ecânibden olan kimesnenin mâlikâne tarafına ait mahsule müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügayir kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene (12)10

Sahife No : 58

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za.Sene (1)210

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı kirâmdan es-Seyyid Mustafa zîde şerifehû gelüb Amasya Kazâsı sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü alacağı olan altı yüz yetmiş guruşundan fakat yetmiş guruşuu teslim ve ma'ada üç yüz guruşun hakkı b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikde hilâf-ı şer'i şerif virmekde ta'allül ve muhalefet ve avk ve tehir ile (...) üzere ve ol veçhile (...) olduğun bildürüb şer'le görölüb meblâğ-ı mezbûr kendüye alıvirürlüb ta'allül ve muhâlâfet ittürülmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ etmeğin mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)210

Sahife No : 65

Hüküm No : 6

Tarih : Fi Evahir-i Ra. Sene (1)210

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Sen ki Mevlana-i mûmâ-ileyh Hatipzâde Osman zîde ilmehûsun mektûb gönderub Amasya Sancağı'nda ve kazâsına muzafaa Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi mezra-i Sarular (...) edüb (...) için ber vech-i çiftlik sadaka olunmuş iken hâliya Saray nâm (...) mütemekkin olan (...) celbi(?) zira'at idüb rüsûmat ve bahası (...) ber-müceb-i defter-i atik (...) Saray yeri (...) nâmına olan berât dahi mezra-i mezbûr hududunda olan (...) hâsıl-ı ma'aerrûsum elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve Amasya'da vâki Saray-ı âmirenin bağçe ustası olan Mehmed mezraa-i Sarular (...) Saray yeri iken ba'de bâ-hisse çiftlik yer (...) olunmağla hâlâ hisse-i mezbûr mutasarrıfı olan (...) zikr olunan mezranın yirmi bir çiftlik yeri sipâhiye alıkonulub ma'adası Saray-ı amireye kayd ve defter-i mufassal ma'a bin kırk dokuz tarihinde hıfs olduğu ve mezra-i Sarular el-mezbûre elli akçe yazı-yu

mezkûresinden yirmi beş akçesi ber-mûceb-i kayd Amasya ve Sivas sancaklarını Argoma ve gayri nahiyelerde Hasan Hacı nâm karye ve gayriden elli beş bin doksan üç akçe ze'amete mutasarrıf (...) başı Mustafa Sâlim veled-i (...) Mustafa'nın kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla zikr olunan Sarular mezrası toprağında saray ustasına tahrir olunan arazilerin ma'lumül-hudud yerlere sagir oğlu Seyyid Lütfullah nâm sabi mutasarrıf olub tarafından bâ-cihet-i şer'îye Hatunzâde Osman nâm kimesne ol yerlerin sagir-i mezbûr tarafından olmak üzere beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rûsûmatı sâhib-i arza edâ idüb bi veçhile dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken saray ustası Hasan usta ol yerlerin sagir-i mezbûr yedinden alub zabt iderüm deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve taarruz ve (...) usta-i merkûmun marazası men' ve def' bir def'a dahi (...) hüccet-i şer'îye virülmüş olmağla ol yerler bir karar-ı sâbık (...) merkûm Osman'a zabt ve zira'at ittürölmek ve usta-i merkûmu dahl ve taarruz ittürölmemek bâbında emr'i şerifim süduru ricâ sına vâki hâli bi'l-iltimas arz ve defterhâne-i âmirende mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûndan kanuna suâl olundukda defter-i hâkanide mestur mezra-i Sarular kadim-i Saray yeri iken bir hisse çiftlik yeri kayd olunmağla bir çiftlik yeri sipâhiye alıkonulub ve dâvâsı saray-ı âmireye hıfs (...) olduğu mukayyed olmağla zikr olunan mezra-i Sarular toprağında saray ustasına tahrir olunan (...) ma'lumül-hudud yerlere mutasarrıf olan sagir (...) tarafından bâ-cihet-i şer'îye ve Kadı Osman ol yerleri sagir-i mezbûrun tarafına beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rûsûmu sâhib-i arza edâ ider iken saray ustası Hasan usta ol yerleri sagir-i mezbûrun yedinden alub ben zabt iderüm deyü fuzûli müdahale eylediği vâki hâli men' ve def' olunmak içün emr'i şerifim i'dası kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ra. Sene (1)210

Sahife No : 66

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ra. Sene (12)10

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Sâlih nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı ve kazâsı muzafatından Geldigelen Nahiyesi'nde Kervanasaray nâm karye ve gayriden yedi bin ve beş yüz akçe berât-ı şerif-i âlişân temelli mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Geldigelen karyesinin mâlikânesi vakfı (...) üzere der-tasarruf Mehmed

Çelebi ve Yakub bin Şah Çelebi (...) bir çiftlik ve karye-i mezbûrede her kim hatip olursa âna vakıf olmak tasarrıfına der-divani tımar ve müşterekiyle merkûm Sâlih'in tımarı mülhekatı olmağla karye-i Geldigelen el-mezbûre toprağında hatip vakfı üzere bir çiftlik yerimiz dâvâ karye-i mezbûrenin arazisinde zira'at idenlerin zira'atiyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşründen divani cânibine ait mahsul ile rûsûmatı müşterekiyle ahz ve kabz murad eyledükde zira'atcilerinden çiftlik ashâbına Amasya sâkinlerinden mirimirandan Hâlil Paşa ve karındaşı İbrahim Bey demekle ma'ruf kimesne zira'atiyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşrü (...) virmeyüb maktu virürüz deyü (...) nesne teklifi ile ta'allül ve muhalefet ve ol vech-ile tımarı mahsulünün külli kere (...) tertibine bâ'is ve bâdi olduğun bildürüb karye-i Geldigelen el-mezbûre toprağında hatip vakfı olan bir çiftlik (...) gayri karye-i mezbûre toprağında zira'at iden gerek çiftlik ashâbına ve gerek gayri yer zira'atiyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşründen mâlikâne tarafına ait olan (...) vakıf tarafına (...) ve divani cânibine ait mahsul dahi müşterekiyle sipâhi-i mezkûra alıvürürlüb çiftlik ashâbını öşür virmeyüb maktu virürüz deyü maktu teklifi ile (...) niza ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi doksan sekiz nefer re'ayâ ve yirmi bir zemin ve beş mevkûf ve iki hisse çiftlik ile karye-i Geldigelen mâlikâne vakfı (...) üzere der tasarruf Mahmud Çelebi ve Yakub Bey Şah Çelebi (...) çiftlik yeri karye-i mezbûrede her kim hatip olur ise âna vakfı olmuş tasarrufunda der-divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve (...) hâsılı tahtında hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve nisf-ı deştibani yekün ma'a gayri dokuz bin altı yüz elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazuyu mezkûresinden dört bin akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm Sâlih bâkisi müşterekiyle kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i Geldigelen el-mezbûre ise maktu nâmiyla bir nesne (...) olunmamağla karye-i mezbûrede hatip vakfı olan bir çiftlik yer dâvâ karye-i mezbûre toprağında zira'at iden çiftlik ashâbı ve aharın zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşründen mâlikâne tarafına ait mahsul (...) vakfı tarafına kabzına (...) divani cânibine ait mahsul dahi müşterekiyle sipâhi-i merkûm Sâlih'e alıvirülmek kanun olub çiftlik ashâbının öşr virmeyüz maktua virürüz deyü teklifiyle ta'allül ve muhalefet itmeleri müğâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Sahife No : 72

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Amasya Mütesellimine Amasya Kadısına Hüküm ki

Sarraf ta'ifesinden Evanis nâm zımmi gelüb bunun Amasya sâkinlerinden Âli nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü bâ-temessük cihet-i şer'iden bin beş yüz doksan beş gurus alacak hakkı olub taleb eyledüğün virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak sevdasında olduğun ve tarafına () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görülüb meblâğ-ı mezbûru temessük mücebince tamamen tahsil ve tarafına vekil-i merkûma alıvirülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerif ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Sahife No : 73

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Dergah-ı Muallam Kapucubaşlarından Bozok Sancağı Mutasarrıfı (...) zâde Mûmâ-İleyh Dâme Mecdihûya ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Karakaşık Karabet nâm zımmi südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya sâkinlerinden mirimiran-ı kirâmdan Gözcüzâde Hâlil dâme ikbalehû zimmetinde oğlu Âli Bey kefaletiyle bin iki yüz yedi senesinden berü cihet-i karzı şer'iden bâ-temessük dört bin gurus alacak hakkı olub bundan akdem mektûb âdem (...) taleb eyledüğün hilâf-ı şer'i şerif virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun hilâf-ı inha şer'le görülüb mûmâ-ileyhin zimmetinde olan meblâğ-ı mezbûru bi't-tamam tahsil ve bî-kusur alıvirülüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ittürülmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a eyledüğüne binâen mahallinde şer'le görülmek için bin iki yüz dokuz senesine ol (...) olduğun (...) eden emr'i âli (...) alur deyü mirimiran-ı mûmâ-ileyhin müdahalesine def' ve kana'at olunub sümme (...) ba'de'l edâ meblâğ-ı mezbûrun beş yüz gurusunu henüz takdim eyledim irsal iderim üç bin beş yüz gurus deyni olduğu (...) idüb ancak icrâyâ ikrâz ı olunduğu beyan-ı birle cevap virüldüğü bu def'a Amasya sâkinlerinden () zâde fazlihûnun vârid olan i'lamından (...) olmakdan nâşi sâdır olan emr'i âli mücebince meblâğ-ı baki-i mezbûrun tamamen tahsil ve alıvirülmesi bâbında (...) müceddeden hükm'i

hümâyûnum südürünü istid'a ve divan-ı hümâyûnumda mahfuz defter-i ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i meşruh tarihi merkûmda emr'i şerifim virüldüğü mestur ve mukayyed olunmağın sâdır olan emr'i şerifim mücebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Sahife No : 73

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı kirâmdan kıtvetü'l emacid vel kirâm es-Seyyid Hafız Mehmed zîde şerifelhü gelüb kazâ-i mezbûra ta'bi Deveci nâm karye toprağında vâki tahminen üç yüz kile (...) ider ma'lumül-hudud yerleri beher sene zabt ve zira'at öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ idüb müdahale olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Osman nâm kimesne hilâf-ı kanun fuzûli zabt ve zira'at ve ol vech-ile gadr külli eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına müvafık şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb fetevâ-yı şerifesi mücebince kanun üzere amel olunub mezbûrun hilâf-ı kanun ve mügâyir-i (...) fuzûli zabt eyledüğün yerleri kendüye alıvirülüb bir kararı sâbık zabt ve zira'at ittürülmemek bâbında hükm'i hümâyûnum ricâ südürünü istid'a ve divan-ı hümâyûnumdan kanuna suâl olundukda mezkûr Mehmed ol yerleri zabt eder iken zira'at edüb üç sene âla olan bilâ mâni boz ve hâli kalub (...) oldukda zabt iden mezkûr Osman sâhib-i arzdan tapu ile almağla zabt ittürülmeyüb ma vâki mezkûr Mehmed ol yerleri beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhibi arza edâ ider iken ecânibden olan mezkûr ol yerleri fuzûli zabt eyledüğü vâki ise ol yerler alıvirülüb zabt ve zira'at ittürülmemek kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak baında.

Fi Eva'il-i R.Sene 1210

Sahife No : 75

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca.Sene 1210

Dergâh-ı Muallam Kapucubaşlılarından Amasya Sancağı Mütesellimine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Ahmed veled-i Mustafa nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde Haseki nâm karye ve gayriden on iki bin altı yüz akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi mezra-i Karkın mâlikâne ve divani ta'bi karye-i Deveci mezkûr karyenin çiftliği ile tasarruf olduğu ber-vech-i tahtında üç müdlük hâsıl-ı ma'errüsum bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Olus Nahiyesi'ne ta'bi Sarayözü nâm karye ve ma'a bir görölüb on bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm Ahmed veled-i Mustafa'nın ve bakisi müştereki kayıtlarında ve yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Kul (...) mâlikâne vakfı evlâd-ı çoban bey ve cümle mâlikânenin sekiz sehiminden üç sehimî mülkiyet üzere Yusuf Çelebi bin Âli Çelebi tasarrufunda ve bir sehimî vakfı evlâtlık üzere Pir Hasan çelebi bin Âli çelebi tasarrufunda mâlikânedir Yusuf Çelebi hissesi Seydi Âli ve Latife Hatun ve Hatice Hatun olan Yusuf Çelebi tasarrufunda divani tımar tahtında elli dört nefer re'ayâ ve dört aded zemin ve bir asiya çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve nisf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri altı bin akçe yazu ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazusu olan mezkûr altı bin akçenin iki bin iki yüz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Göğeler(?) nâm karye ve gayriden iki bin altı yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan'ın ve bakisi müştereki kayıtlarında ve mezkûr Hasan'ın esamî yoklamasında namevcudundan tımarlar bundan iki yüz yedi ve sekiz seneleri hesaptan irad-ı cedid hazinesinden zabt olunub tevabii iki yüz dokuz senesi hesaptan dahi zaptıçün bin iki yüz dokuz senesi recebinin on altıncı günü tarihiyle baş muhasebede (...) mahfuz olunub defter-i hâkanide mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr (...) mezzasını ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmatı kanun defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledüğün bir dürlü dahl olunmak icâb itmez iken mezkûr Bozkıranlı karyesinin mâlikânesi mutasarrıfı zuhur ve mezkûr Karkın mezzasına hilâf-ı defter-i hâkani ve müğâyir-i kanun fuzûlî müdahale ve gadr sevdasında oldukların bildürüb sâlifü'z-zikr karkın mezzası ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmatı kanun ve defter mûcebiyle ahz ve kabz ittürölüb hilâf-ı defter-i hâkani ve müğâyir-i kanun (...) karyesinin mâlikânesi mutasarrıflarına fuzûlî müdahale ittürülmeyüb men' ve def' ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve kanuna suâl olundukda mezra-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle merkûm Ahmed veled-i Mustafa'ya zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirülmemek mükteza-yı

defter-i hâkani ve muvafık kanun olub mâlikânesi vakfı ve divanisi tımar olan Bozkıranlı(?) karyesinin mâlikâne mutasarrıflarına mezra-i mezbûreyi ve vâki olan mahsul ve rüsûmuna müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebine kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1210

Sahife No : 75

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ca.Sene 1210

Amasya Sancağı Mütesellimine ve Amasya Kadısına Hüküm

Erbâb-ı tımarlardan Mustafa veled-i Hüseyin nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Gerser nâm karye ve gayriden on iki bin iki yüz akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi mâlikâne karye (...) oğlan hâsıl bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir defter-i icmâlde ma'a gayri bir görölüb iki bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi merkûm Mustafa veled-i Hüseyin'in ve bakisi müştereki kayıtlarında ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye (...) oğlan divani tımar mâlikâne tahtında on sekiz nefer re'ayâ ve dört nefer hâsıl-ı çift hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri iki bin iki yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani ve bu iki bin iki yüz akçe yazusundan bin yüz akçesi ikrâz ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Sebus nâm karye ve ma'a gayri bir görölüb iki bin beş yüz akçe olduğu bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş yüz akçesi Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Haseki nâm karye ve gayriden on iki bin altı yüz akçe berâta mutasarrıf Ahmed veled-i Mustafa'nın ve iki bin akçesi dahi Amasya Sancağı'nda (...) Nahiyesi'nde Ave(?) nâm karye ve gayriden on dokuz bin sekiz yüz ber-vech-i mülkiyet sâbıka yirmi bin akçe ze'amete mutasarrıf (...) Ahmed veled-i Ömer Karakulak Kethüdâ (...) sâbıka karyelerine ve mezbûr (...) oğlan karyesinin divani yazusu olan mezkûr iki bin iki yüz akçe yazusundan bir def'a dahi bin yüz akçesi ikrâz ve mezkûr (...) nâm karye ve ma'a gayri bir görölüb iki bin beş yüz akçe olduğu icmâl ve icmâl-i mezbûrun dahi iki bin akçesi karye-i merkûmenin ve bakisi müştereki kayıtlarında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr (...) oğlan karyesin ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfları olan mezbûrdan ve ahar müşterekleriyle zabt ve mâlikânesi tarafına ait olan mahsul mâlikânesi müşterekiyle ahz ve kabz murad eyledüğün bir dürlü dahl icâb itmez iken sipâhi-i merkûm Ahmed veled-i

Mustafa zuhur (...) oğlan karyesinin divanisi cânibine dahil olan mahsul ve rüsûmu müşterekiyle ahza kana'at itmeyüb zikr olunan (...) oğlan karyesinin mâlikânesi mutasarrıfı kaydına dahildir deyü fuzûli ve tegallüben zabt ve senevi mahsulüne gadr külli eyledüğün bildürüb mezkûr (...) oğlan karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfları mezkûrlar ve ahar müşterekiyle kendüye zabt ve mâlikânesi tarafına aid olan mahsulü kanun ve defter mûcebiyle ahz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun (...) oğlan karyesinin mâlikânesinde alakası olmayan sipâhi-i merkûm Ahmed veled-i Mustafa'yı ol veçhile dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve tegallüben aldığı mâlikâne mahsulü her ne ise tamamen tahsil ve bî-kusur alıvırülmek bâbında hükm'i hümayûn ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mür'acat olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve kanuna suâl olundukda sâlifüzzikr (...) oğlan karyesi zaîm ve sipâhiyan merkûmun taraflarından zabt ve mâlikâne taraflarına ait mahsul müşterekiyle sipahi-i merkûm Mustafa veled-i Hüseyin tarafından ve divani tarafına vâki mahsul ve rüsûmu dahi zaîm -i merkûm sipahi Ahmed veled-i Mustafa taraflarından kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub mâlikâne tarafına ait mahsulü zaîm ve sipâhiyan merkûmun taraflarından müdahale olunmak hilâf-ı kanun idüğü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1210

Sahife No : 76

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca.Sene 1210

Amasya Sancağı Mütesellimine ve Amasya Kadısına Hüküm

Hafız Mehmed ve Ahmed nâm kimesneler gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Dualuk tamamı mâlikâne vakfı arpalık üzere der-tasarruf Mehmed Çelebi ve Yakub Şah Çelebi (...) tahtında nefer re'ayâ ve zemin ve çiftlik hâsıl 1 çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri üç bin dört yüz akçe ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Kuli (...) mâlikâne arpalık üzere tasarrufa Mehmed Çelebi ve Yakub Şah Çelebi (...) divani tımar tahtında nefer re'ayâ ve zemin hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri beş bin akçe ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Musa mâlikâne tamamı vakıf arpalık üzeredir tasarrufa Mehmed Çelebi ve Yakub Şah Çelebi divani tımar tahtında nefer re'ayâ ve zemin ve

mezra-i (...) ma'a zemin çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri beş bin beş yüz akçe ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Kervansaray mâlikâne vakfı arpalık üzere mutasarrıf Mehmed Çelebi ve Yakub Şah Çelebi divani iki (...) tahtında nefer re'ayâ ve zemin ve çiftlik ve hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri on beş bin beş yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir olunduğu defter-i hâkani de ve Amasya'da Müftü (...) Bey vakfının ve vazifeyi muayene ile (...) hisse müşterekiyle olan ve(...) merkûmdan Hafız Mehmed ve Ahmet üzerlerinde olduğu Anadolu muhasebesi mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr (...) ber-mûceb-i defter-i hâkani divanileri mutasarrıflarıyla Ebna-i vakfı taraflarından tamamının mültezimi olan Amasya sâkinlerinden Tekkenişin Hüseyin nâm kimesne bin iki yüz dokuz senesine mahsuben zabt ve Ebna-i vakfı tarafına ait olan mahsulü ahz ve kabza murad eyledüğün ecânibden ve ashâb-ı ağrazdan Abdulkadir nâm kimesne mültezim-i merkûmun zaptına hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve mâlikâne tarafına ait mahsulün ahz ve kabza muhalefet ve gadr iradesinde olduğun inha ve hilâf-ı defter-i hâkani vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala müracat olduğun vech-i meşruh üzere olduğun mestur ve defterhâne-i âmiremde mahfuz Anadolu muhasebesi defterlerine nazar olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mukayyed ve divan-ı hümayûnda mahfuz ahkâm-ı kapudan istikrâz (?) olduğun Dualık karyesinin mültezim-i merkûm Tekkenişin Hüseyin'in zabtına mezbûr Abdulkadir fuzûli müdahale ider deyü inha ve (...) kapudan defter-i hâkaniden ve divan-ı hümayûnumdan (...) defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için bin iki yüz on senesi evahir-i saferinde emr'i şerifim virüldüğü mukayyed ve ber-vech-i (...) aya nazaran karye-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hâkani divanileri mutasarrıfları ebna-i vakfı tarafından zabt ittürülmek iktiza eyledüğün bi'l-fi'il re'is'ül küttabım olan Ebubekir Ratıp dâme mecdihû i'lam İtmeğin i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1210

Sahife No : 90

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı C. Sene 1210

Dergâh-ı Muallam Kapucubaşlılarından Amasya Sancağı Mütessellimine ve Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nin Ta'bi Olduğu Kazanın Kadısına Hüküm

İsmail nâm kimesne gelüb Argoma Nahiyesi'ne ta'bi (...)hacı karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı Kuradlık ve Hafik ahar mâlikâne ve divani tımar ve merkûm İsmail mezbûr (...)hacı karyesinin nısf-ı mâlikânesine vakıf Kuradlık üzere mutasarrıf olub ve nısf-ı ahar mâlikâne ve divanisi dahi Argoma Nahiyesi'nde Bosnalık nâm karye ve gayriden otuz yedi bin üç yüz yetmiş akçe ze'amete mutasarrıf Mustafa veled-i İbrahim ve Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Zave nâm karye ve gayriden otuz bir bin doksan beş akçe ze'amete mutasarrıf Hâlil (...) ve yine Geldigelen Nahiyesi'nde Doğan nâm karye ve gayriden iki bin üç yüz akçe berâta mutasarrıf Mustafa ve Amasya Sancağı'nda Koçkayası Nahiyesi'nde Kamilibüyük(?) nâm karye ve gayriden on bin yüz akçe tımara mutasarrıf Mehmed Fuad veled-i İsmail ve (...) nahiyelerinde (...) nâm karye ve gayriden sekiz bin iki yüz akçe tımara mutasarrıf Mustafa veled-i Hasan ve Amasya Sancağı'nda (...) Nahiyesi'nde Haysuyu nâm karye ve gayriden on altı bin iki yüz elli akçe tımara mutasarrıf Mustafa veled-i Hüseyin ve Argoma Nahiyesi'nde Olgur nâm karye ve gayriden on altı bin üç yüz altmış bir akçe tımara mutasarrıf (...) olundukda Mahmud nâm sipâhi ve zaîmler ve taraflarından subaşı (...) nısf-ı ahar mâlikâne ve divani câniblerine ait mahsul ve rüsûmdan herkes berâtları yazularına göre hisselerine düşen mahsul ve rüsûmu ahza kana'at itmeyüb vakf-ı evlâd tarafına müdahale olan nısf-ı mâlikâne mahsulüne dahi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun fuzûlî müdahale ve gadr sevdasında oldukların bildürüb sâlifü'z-zıkr (...)hacı karyesi zaîm ve sipâhi-i merkûmlar ile vakfı evlâdlık üzere kendüye zabt ve nısf-ı mâlikâne cânibine mahsul hilâf-ı defter-i hâkani ahz ve kabz ittürülmeyüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ol vechile müdahale ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi kırk yedi nefer re'ayâ ve yedi aded zemin ve hisse çiftlik ile (...) hacı nısf-ı mâlikâne vakfı evlâdlık üzere der-tasarruf Yusuf çelevi veled-i (...) hâliya Seyyid Âli veled-i Yusuf tasarrufunda ve nısf-ı ahar mâlikâne ve divani tımarı ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri beş bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde dokuz bin akçe yazusunun bin iki yüz akçesi ikrâz ve ma'a gayri bir görölüb üç bin altı yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı yüz akçesi Mustafa veled-i İbrahim otuz bin akçesi Mehmed'in kaydında ve zıkr olunan dokuz bin akçe yekününün bir def'a dahi iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâli mezbûrun dokuzyüz dokan dokuz akçesi Hâlil Çelebi ve iki bin akçesi Mustafa veled-i Hüseyin kayıtlarında ve yekünü mezbûrun bir def'a dahi sekiz yüz akçesi ikrâz ve Gedegera Nahiyesi'ne ta'bi Meraköy nâm karye ve ma'a gayriha bir görölüb otuz bin dokuz yüz akçe

bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Mustafa ve altı yüz akçesi (...) Ahmed veled-i Mahmud'un iki yüz bir sene martında zabt itmemek şartıyla kaydında ve mezbûr dokuz yüz akçe icmâlin beş yüz akçesi dahi Mehmed Suad veled-i İsmail'in iki yüz on senesi martından zabt eylememek şartıyla kaydında ve mezbûr dokuz bin akçe yekûnün bir def'a dahi dört bin akçesi ikrâz ve tamamı (...) Nahiyesi'ne ta'bi (...) nâm karye ve ma'a gayriha bir görölüb on bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun yedi yüz akçesi Mustafa veled-i İbrahim'e üç bin akçesi Mustafa veled-i Hasan kayıdlarında olub bu takrirce karye-i (...) el-mezbûrenin divani ve (...) mâlikânesi yazusundan bin yedi yüz doksan yedi akçesi Mustafa veled-i İbrahim ve altı yüz on akçesi Hâlil Çelebi ve üç yüz altmış altı akçesi Mustafa ve altmış üç akçesi Mehmed Suad veled-i İsmail ve dört yüz otuz dört akçesi Mustafa veled-i Hasan ve altı yüz kırk yedi akçesi Mehmed ve bin iki yüz yirmi iki akçesi Mustafa veled-i Hüseyin ve elli akçesi Feyzullah veled-i Mehmed'in hisselerine ve isabet ve iktiza idüb sâlifü'z-zikr karye (...) hacının nisf-ı mâlikâne cânibine ta'yin ve tahsis kılınan mahsulün vakıf evlâdlık üzere mutasarrıfları tarafından zabt olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdihûya arz itmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı C. Sene 1210

Sahife No : 122

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Za. Sene 1210

Geldigelen Kadısıyla Zikr(...)Tımar Karyesi Re'âyâ larının Bulundukları Mahallin Kuzat ve Nevvabına Hüküm

Erbâb-ı tımar dan Ömer nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Avava nâm karye ve gayriden sekiz bin yedi yüz akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarı mülhekatından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi altmış beş nefer re'âyâ ve iki zemin ve bir mevkûf ile (...) karye Gökoluk mâlikâne tamamı vakıf zâviye Haverci der Amasya divani tımar ve hâsıl-ı resm ve bennak ve caba ve şa'ir yekûn ma'a gayri dört bin yedi yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin üç yüz akçesi ikrâz ve Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Varay nâm karye ve ma'a gayriha bir görölüb beş bin akçe bir icmâl ve yine dört bin beş yüz akçe yazu ile mezkûrun üç bin iki yüz akçesi dahi ikrâz (...) bir icmâl ve icmâl-i livada beş yüz ve icmâl-i (...) bin beş yüz akçeleri merkûm Ömer'in baki yazusu müşterekleri kaydında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr Gökoluk karyesinin defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyetioğullarından bazıları kadîm-i

karyelerini terki ile kalkub varub tahtı kazânızda vâki (...) ve sâkin ve mütemekkin olduklarına binâen ol mikdar re'ayâ bulundukları mahallerin zâbiti ma'rifetiyle kaldırulub kadim-i karyelerine nakil ve iskân murad eyledüğün (...) bazıları hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet eyledüklerün bildürüb kanun üzere amel olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûn umdan kanuna suâl olundukda ol kalkup giden re'ayanın tımar karyesinin defterde mukayyed ra'iiyet ve ra'iiyetioğullarından iken kalkub varub hâlâ oturdukları yerlerde avarızhânesine kayd olunmayub ve sâbika-i evveli on sene geçmiş değil ise kaldırılub kadim-i karyelerine nakil ve iskân ittürülüb amma oturdukları yerde avarızhanesine kayd olunub ve sâbika elviye on sene geçmiş ise ol makule re'ayâ kaldurmak (...) olunur (...) yerleri üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispençeleri kanun ve defter mûcebince alıvirülmek kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Za. Sene 1210

Sahife No : 125

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Z. Sene 1210

Amasya Sancağı'nda Vâki Akdağ Nahiyesi Naibine Hüküm

Züamadan Mehmed veled-i Mehmed zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'nde Hakala ma'a Değirmenderesi nâm karye ve gayriden otuz bin akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'ametinin baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Hakala karyesinin tahtında çiftlik Hacı Hamiddin ve çiftlik Mehmed veled-i Hacı (...) deyü defter-i hâkanide mukayyed çiftliklerde mutasarrıf Hacı Mehmed nâm kimesne zikr olunan çiftlikleri arazisinde zira'atiyle hâsıl eylediği terekesinden kanun üzere icâb iden öşrünü talep ve almak murad eyledükde ta'allül ve muhalefet olunmak icâb itmez iken hilafı kanun edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb sâbika el-yaban(?) çiftlikleri arazisinde zira'atiyle hâsıl eylediği terekesinden kanun üzere icâb iden öşrü alıvirülüb hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi yüz yetmiş bir nefer re'ayâ ve beş aded mahallat ve yedi aded zemin ve bir bağ ile karye Hakala mâlikâne-i vakfı zâviye-i Seydi der Hakala ma'a nısf-ı mâlikâne ma'a mezraa-i Hoca divani ber vech-i ze'amet (...) resm beşer akçe viregelmişler nefsi-i

Amasya'ya tekâlif (...) cümle câri olur ise mezkûr karye halkına dahi ol tekâlif câri ola zemin tekâlif olamaya deyü dokuz yüz yetmiş beş senesi tarihiyle vârid olan hükm'i şerifin mefhûmu kayd olundu ve tahtında Hacı Muhiddin (...) Kasım Bey bin Hacı Muhuddin ve Sinan çelebi ve Ahmed Çelebi bin Mahmud Bey ve Bâli Bey zaîm üzere veled-i Ahmed Bey mezkûrların ellerinde dört (...) bağ ve haftada iki def'a su virülmek üzere kaydında ellerine ahkâm-ı şerifeleri olduğu cihetinden ber-mûceb-i hükm'ü sultan yedinde defter olanları zikr olan çiftlik ve bağ hâliya der tasarruf Âli Çelebi bin Kasım Bey (...) çift ve çiftlik Mehmed veled-i Hacı (...) Mevlana Yahya Hâlife ve sülehâdan olduğu sebebdan ber-vech-i ber-mûceb-i sultan yedinde defter olanları ala Şeyh Muhiddin zikr olan çiftliği tapu ile alub ber-mûceb-i berât-ı hümayûn çiftliği mezbûru Mevlana Yahya mutasarrıf olunageldiği (...) Şeyh Muhiddin Efendi dahi ol müsteval üzere tasarruf oluna iş bu çiftlik için deyü (...) oğlu Şeyh Mehmed ber vech-i tapu (...) üzere sâbika Şeyh Muhiddin müteveccihıyla mutasarrıf olmuş ise mezbûr dahi mutasarrıf ola deyü hükm'i şerif virülmeğin (...) emr'i şerif kayd olundu çift yer ve dört nefer müselman ve beş aded zemin ve bu doksan üç nefer gebran re'ayâ ve yedi aded zemin ve bir hisse çiftlik mâlikâne ve mezra-i Hoca divani ve nısf-ı mâlikâne karye Değirmenderesi ta'bi Hakala mâlikâne-i vakfı zâviye Seydi Âli ber-mûceb-i defter-i evkâf ve divani tımar ve hâsıl-ı ma'a niyâbet ve tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu mezkûresi tamamen ze'amet deyü bir icmâl ve icmâl-i mezkûr merkûm Mehmed veled-i Mehmed'in kaydında olub (...) ber mükteza-yı defter-i hâkani karye nefsi-i Hakala el-mezbûrenin tahtında tahrir olunan çiftliği mezbûr der-tasarrufların tasdik idüb kanun üzere icâb iden âşar-ı şer'iyyelerini karye-i mezbûrenin divani mutasarrıfı zaîm-i mûmâ-ileyh Mehmed veled-i Mehmed tarafına edâ eylemeleri iktiza ittürülmek bi'l-fi'il defter emini olan Mehmed Emin (...) dâme mecdihû i'lam itmeğin arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evail-i Z. Sene 1210

Sahife No : 127

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Z. Sene 1210

Amasya Sancağı'nda Vâki Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Ahmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Emirlersarayı nâm karye ve gayriden on üç bin dört yüz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf

olduğu tımarının baş kalemi olub kayd ve berâtına dahil sâlifü’z-zikr Emirlersaray karyesiyle çiftlik ve karye-i mezbûr ve ahfada ta’bi karye-i mezbûre deyü mukayyed ahvad ve çiftliği ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle zabt ve vâki olan mahsulat ve rûsûmatından berât-ı yazusuna göre hissesine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledükde ziyâdeye tecavüz ile müdahale olunmak icâb itmez iken müşterekleri olan (...)Nahiyesi’nde yekününe ta’bi karye-i ve gayriden yirmi dört bin yüz on bir akçe ze’amete mutasarrıf Mustafa ve Amasya ve civarından Kastamonu sancaklarında Akdağ ve gayri nahiyelerde Ruiye(?) nâm karye ve gayriden yetmiş dört bin beş yüz otuz üç akçe ze’amete mutasarrıf dergâh-ı muallam çavuşlarından Garib Ahmed veled-i Mehmed Hüdavirdi çavuş (...) hisse ve yine Argoma Nahiyesi’nde Avava nâm karye ve gayriden sekiz bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Ömer ve Hâlis ve Amasya sancaklarında (...) ve gayri nahiyelerde Geme(?) nâm karye ve gayriden on yedi bin yüz altmış yedi akçe tımara mutasarrıf Mustafa veled-i Bekir nâm zaîm ve sipâhiler ve taraflarından mültezimleri olanlar berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni ahz ve kabza kana’at itmeyüb ziyâde ye tecavüz ile bunun berâtı yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rûsûmu hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve taarruz ve gadr külli iradesinde oldukların bildürüb çiftlik ve (...) karye-i Erarslan el-mezbûreler ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri merkûmun ile kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmundan herkes berâtlarında olan berâtları yazularına göre ber-mûceb-i nefis hisselerine isabet ideni ahz ve kabz ittürülüb müşterekleri merkûmunu ziyâdeye tecavüz ile berâtları yazularına nefse(?) mügayir bunun berât-ı yazusuna göre ber-mûceb-i (...) hissesine isabet iden mahsul ve rûsûmu dahl ve taarruz ittürülmemek bâbında emr’i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca’at olundukda Argoma Nahiyesi’ne ta’bi divani ve tımar dokuz bin yedi yüz akçe yazar karye-i Erarslan dört yüz akçe yazar çiftlikdir karye-i mezbûre ve beş yüz akçe yazar (...) ta’bi karye-i mezbûr yazuyu mezkûreleri tamamıyla bir görölüb yekün on bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin üç yüz akçesi sipâhi-i merkûm Seyyid Ahmed’in ve üç bin akçesi Mustafa veled-i Ebubekir ve bin akçesi Mustafa ve altı yüz akçesini dergah-ı âli çavuşlarından Azep Ahmed veled-i Mehmed Hüdavirdi çavuş (...) hisse ve üç bin akçesi (...) kayıtlarında mukayyed olmağla bu takrirce defter-i hâkani ve ber-mûceb-i (...) karye-i Erarslan el-mezbûrenin üç bin yirmi akçesi merkûm Seyyid Ahmed ve iki bin yedi yüz kırk altı akçesi Mustafa veled-i Ebubekir ve ol kadarı Ömer ve dokuz yüz on dört akçe Mustafa ve iki yüz yetmiş dört akçe dergâh-ı âli çavuşlarından (...) Ahmed veled-i Mehmed Hüdavirdi Çavuş (...) hissenin ve çiftlik karye-i mezbûrenin yüz yirmi dört akçesi merkûm Seyyid Mehmed ve yüz on üç akçe Mustafa veled-i Ebubekir ve ol kadarı Ömer ve altı yüz sekiz akçe Mustafa ve

on iki akçe çavuş Ömer bin Ahmed veled-i Mehmed Hüdavirdi Çavuş'un (...) karye-i mezbûrenin yüz elli altı akçesi merkûm Seyyid Mehmed ve yüz kırk bir akçe Mustafa veled-i Ebubekir ve ol kadarı Ömer ve kırk sekiz akçe Mustafa ve on dört akçe çavuş Garib Ahmed veled-i Mehmed Hüdavirdi çavuş (...) hissenin hisselerine isabet ve iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defte emini olan Mehmed Emin (...) dâme mecdihû arz itmeğin arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Z. Sene 1210

Sahife No : 134

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene 1210

Amasya Kadısına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Ayşe nâm hatun südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Koca Abdurrezzak Paşa mühürdârının karındaşı İbrahim nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü cihet-i karzdan beş yüz guruş alacak hakkı olup def'aatle taleb eyledükde edâya muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb ahâr hususa memur mübaşir ma'rifetiyle muhallinde şer'le yedine ve alıvirülüb icrâ-yı hak ve edâya ta'allül ider ise i'lamı ihzar olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin ahâr hususa memur mübaşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le tahsil ve edâya muhalefet ider ise deyü asitaneme ihzar olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Z.Sene 1210

Sahife No : 134

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i Z.Sene (1)210

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ayşe ve Naciye nâm hatunlar ile eşşerif Mahmud nâm kimesne gelüb mezbûre Ayşe'nin zevci ve Naciye ile eşşerif Mahmud'un babaları müteveffa Abdürrezzak Paşa'nın mühürdarı Hâlil sülbi on üç sene mukaddem (...) olduğun tebdil-i hava kasdıyla Amasya'ya varub mütemekkin ve (...) edüb (...) mezkûrlardan biru bunların (...) lerine tarafından bir akçe ve bir habbe götürülmedüğünden dâvâ mezbûre Hâlil sülbinin(?) zimmetinde mezbûr Ayşe'nin on beş bin guruşundan ziyâde alacak hakkı olup ve def'aatle (...) oldukların inha mezbûr Hâlil sülbi ve gerek (...) ve gerek (...) olduğu halde mübaşir ma'rifetiyle der-âliyeme

ihzar fi vâki hakdan (...) (...) (...) olub tathir ve (...) eyledükden sonra tarafı şer'iden ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hüküm'i hümayûn südürünü istid'a inayet eyledikleri ecilden mübaşir ta'yin olunan hâlâ sadr-ı a'zam kapucu yamağı Hüseyin ma'rifetiyle (...) vâki der-sa'adetime ihzar olunmak ferman olmağın imdi sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin mezbûr Hâlil sülbi gerek (...) ve gerek (...) olduğu halde ta'yin olunan mübaşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle âli âlel hâl der-sa'adetime ihzar ve irsal olunub hilafdan (...) (...) eylemeğın bâbında.

Fi Evahir-i Z.Sene (1)210

Sahife No : 148

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene 1211

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Müesellimine Hüküm ki

Kırıı(?) Bedrus nâm zımmi gelüb bunun Amasya mülhekâtından Evâkim oğlu (...) nâm zımmi zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü bâ-temessük iki bin üç yüz seksen gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûru mesfûrdan b'il-def'aat taleb eyledükde bundan yazın edâ iderüm deyü hilâf-ı şer'i şerif virmekte ta'allül ve muhalefet ve gadr külli iddiasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb mesfûrun zimmetinde olan bermûceb-i temessük ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve kendüye alıvirölüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ittürölmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ etmeğın mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene 1211

Sahife No : 154

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı S.Sene (1)211

Geldigelen Nahiyesi Naibine Hüküm ki

es-Seyyid Abdullah zîde şerifehû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Kocabend Mezrası'nın mâlikânesi Amasya'da vâki (...) medresesi vakf-ı ve hâsıl-ı ma'a beş yüz bin üç yüz akçe yazu ile müşterekiyle Geldigelen Nahiyesi'nde Mahammen(?) nâm karye ve gayriden üç bin akçe tımara mutasarrıf çiftlik re'ayâ mülhekâtından iken mezbûr çiftlik ol vakfin divani cânibi tarafından zabt ve mûmâ-ileyh Seyyid Abdullah karyesi mezbûre

vakfının berât-ı şerifimle mütevellisi olmağla mezra-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani tımar mutasarrıfıyla medrese-i merkûm vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulü medrese-i mezbûre vakfı tarafından ahz ve kabz murad eyledükde emrime dahl olunmak icâb etmez iken ecânibden bazı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve mâlikâne tarafına ait mahsulün ahzına muhalefet ve tarafı vakfa gadr iddiasında oldukların bildürüb mezra-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani tımar mutasarrıfıyla medrese-i mezbûre vakfı tarafından bi't-tevliye kendüye zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsul medrese-i mezbûr vakfı tarafından ve tımar tarafına ait mahsul ve rüsûmu tımar mutasarrıfları tarafından ahz ve kabz ettirilüb ecânibden kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ve taarruz ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi üç zemin ve bir hisse çiftlik ve bir mâlikâne çiftlik ve on bir mevkûf re'ayâ ve mezra Kocabend mâlikâne vakfı medrese (...) deyü Amasya hâsıl-ı ma'a (...) bin üç yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani ma'a (...) bin üç yüz akçe yazuyu mezkûresi karye-i (...) ve ma'a gayriha bir görölüb (...) bin sekiz yüz bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Hâlil'in tımarı ve baki yazusu müştereke kaydında olduğu Hâlil (...) olunmasına mezbûr divandan tımarı mezbûrun üç yüz yedi ve sekiz ve dokuz ve on seneleri hususunu irad hazinesinin zaptı için iki yüz on senesi ramazanı tarihiyle baş muhasebeden (...) (...) kalemiyle mahfuz olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûndan kanuna suâl olundukda defter-i hâkani de mestur Kocabend Mezrası'nın divani mutasarrıfıyla medrese-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulü medrese-i mezbûr vakfı tarafından ve tımarı tarafına ait mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfları tarafından ahz ve kabz ittürülmemek müktezayı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub aharın mâlikanesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince (...) üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı S.Sene (1)211

Sahife No : 158

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene (1)211

Amasya Kazâsı Naibine ve Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafatında Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi mezra-i Sarular (...) (...) (...) idüb müstemenlik için üç çiftlik sadaka olunmuş atmış hâlâ Saray nâm

mevzuda mütemekkin olan (...) zira'at idüb ve müstehak ve bahasının virür ber-mûceb-i defter-i atik (...) ve Sarayyeri ve hatuncuk Özi ve Kozucu nâmına olan yerler dahi mezra-i mezbûre hududunda olan (...) hâsıl-ı ma'errüsum elli akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve Amasya'da vâki saray arazisinin bahçe ustası olan Mehmed mezra-i Sarular kadim-i saray yeri iken ba'de bir hisse çiftlik bir tımar kayd olunmağla hâlâ hisse-i mezbûre mutasarrıf olan (...) zikr olunan mezra için buna tımar kayd olmuşdur deyü cümlesün zabt ittüügün bâ-arzuhâl-i inha iken zikr olunan mezranın yalnız bir çiftlik yeri sipâhiye alıkonulub dâvâsı saray-ı âmireye kayd ve defter-i mufassalda bin kırk dokuz tarihinde bizzat (...) tashih olduğu ve mezraa-i Sarular el-mezbûrenin bin elli akçe yazuyu mezkûresinden yirmi beş akçesi ber-mûceb-i kayd Amasya ve Sivas sancaklarında Argoma ve gayri nahiyelerde Hasan Hacı nâm karye ve gayriden elli beş bin doksan üç akçe ze'amete mutasarrıf tahminen altı başdan Mustafa Hâlim veled-i müteferrika Mustafa'nın kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed ve zikr olunan Sarular mezraası toprağında saray ustasına tahrir olunan arazîden ma'lumül-hudud yerlere sagir Seyyid Latifzâde mutasarrıf olub tarafından hüccet-i şer'îye vasisi Rıdvanzâde Osman ol yerleri sagiri mezbûr tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idüb bir vech-ile dahl icâb itmez iken hâlâ saray ustası Hasan usta ol yerleri sagir kapudandan alub zabt iderüm deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale (...) usta-i merkûmun ma'arazası men olunmuş ve bir def'a dahi murafaadan hüccet virülmüş olduğu beyanıyla ol bâbda yine emr'i şerif süduru ricâsına Amasya naibi arz eyledükde defter-i hâkani de mestur mezra-i Sarular kadim-i saray yeri iken bir hisse çiftlik yer kayd olmağla bir çiftlik yeri sipâhiye alıkonulub dâvâsı saray-ı amireye bizzat (...) olduğu mukayyed olmağla zikr olunan mezra-i Sarular toprağında saray ustasına tahrir olunan arazîden ma'lumül-hudud yerlere mutasarrıf olan sagir Latif (...) tarafından bâ-hüccet-i şer'îye ve vasisi Osman ol yerleri sagir mezbûr tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ider iken saray ustası ol yerleri sagir-i mezbûrun yedinden alub zabt iderim deyü fuzûli müdahale eylediği vâki ise men' ve def' olunmak için emr'i şerif i'dası kanun idüğü divan-ı hümayûndan ba'de el tahrir defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında iki yüz on senesi evahir rebiülahirinde divan-ı hümayûnumdan ve Amasya'da saray-ı amirenin bağçe ustası Hasan usta ber-mûceb-i defter-i hâkani (...) Sarular mezrasının sipâhiye alıkonulan bir çiftlik yerinden dâvâyı Saray-ı amire tarafından zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz murad eyledükde müdahale icâb etmez iken ecâ nibden Osman nâm kimesne şeyh oğlu Abdullah ile hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i (...) zikr olunan mezranın sipâhiye alıkonulan bir çiftlik yerinden dâvâ arazi sa'iresine fuzûli müdahale eyledüğün usta-i merkûmları (...) defter-i

hâkani mûcebince re'isü'l-küttab sâbika i'lamıyla sene-i mezbûre cemaziyül evvelinin yirmi dördüncü gününde bilası hatt-ı hümayûn ile (...) virülen emr'i şerifim mûcebince sene-i mezbûre recebinin yirmi dokuzuncu gününde baş muhasebeden evamir-i şerifem virüldüğü mukayyed olmağla (...) (...) (...) Rıdvanzâde zîde kadrihûya bu vaka südde-i sa'adetime takdim eylediği arzuhâli mefhumunda hâlâ saray ustası merkûm Hasan usta (...) murafadan virülen hüccet-i şer'îye ve sâdır olan emr'i âli âdem-i itaat ile (...) emr'i âli ve sened vardır deyü müdahalesine mukayyed ve muayyen (...) olduğundan sagiri mezbûr arz edeceği inkar ve zâhir olduğun inha ve arazi-i mezbûr sagir merkûm tarafından kendüye zabt ve usta-i merkûmun mügâyir-i hüccet-i şer'îye ve emr'i âli vâki olan müdahalesi men' ve def' taciz ve taarruz ittürülmemek için sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin sana hitâben müceddeden emr'i âlişân sūdûrunu istid'a ve divan-ı hümayûnumda mahfuz ahkâm kayıtlarına mürâca'at ve defterhâne-i âmiremde mestur baş muhasebe defterlerine nazar olundukda vech-i meşruh üzere tarihi mezbûrda evamir-i şerifesi virüldüğü mestur ve mukayyed ve hususu mezbûr için ber vech-i (...) emr'i şerife virülmüş olmağla inha olduğu üzere olduğu surette mukaddema sâdır olan emr'i şerifim mûcebince amel olunmak için müceddeden emr'i şerif sūduru iktiza idüb mütesellim hesaben husus (...) (...) idüğü bi'l-fi'il re'isü'l küttabım olan Mustafa Rasim dâme mecdihûya i'lam etmeğle sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene (1)211

Sahife No : 160

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene 1211

Akdağ Nahiyesinin Ta'bi Olduğu Kazanın Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Ömer veled-i takaüd Hüseyin nâm sipahi gelüb Amasya Sancağı'nda Olus Nahiyesi'nde Emül nâm karye ve gayriden on sekiz bin akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarı mülhekâtından müştereki olan karye Emül el-mezbûre ve gayriden dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf Ahmed veled-i Ahmed ile kayd ve berâtına dahil ve hâsıl-ı divani üç bin akçe yazar Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Sofi karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki mezbûr ile zabt ve divanisi tarafına ait mahsul ve rüsûmların kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz etmek murad eyeldüklerün ahardan dahl olunmak icâb itmez iken Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Mahus(?) nâm karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yetmiş dört akçe tımara mutasarrıf Osman tımar-ı mülhekâtından Akdağ

Nahiyesi'ne ta'bi mâlikânesi Seydi Yahya Zâviyesi vakfı divanisi tımar olan Han karyesini müştereki ve mâlikâne mutasarrıfı ile zabta kana'at itmeyüp zıkr olunan Sofi karyesi tımarım mülhekâttır deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdehale ve taarruzdan hâli olmaduğun bildürüb karye-i Sofi el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekiyle zabt ve divanisi tarafına ait mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirülüb merkûm Osman sipâhi ve müştereklerini ve ahardan bir (...) hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ve Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi seksen yedi nefer re'ayâ ve dört aded zemin ile karye-i Sofi divani tımar ve hâsıl-ı tahtında resm-i ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ve divani yazusu tamamen bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi Ömer veled-i takaüd Hüseyin ve ol mikdar akçesi Ahmed veled-i Ahmed'in kayıtlarında ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi otuz nefer re'ayâ ve bir mevkûf re'ayâ ve bir aded çiftlik ile karye-i Çanak mâlikâne vakfı zâviye-i Seydi Yahya der-nefs-i Han-evvel ve hâsıl-ı tahtında resm-i ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu başka tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu divanisi tamamıyla bir görölüb yekûn ma'a gayri sekiz bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Osman'ın bakisi müşterekleri kayıtlarında olmağla bu takdirce ber-mükteza-yı defter-i hâkani karye-i Sofi el-mezbûrenin divanisi cânibine ait mahsulat ve rûsûmatı merkûmdan Ömer veled-i takaüd Hüseyin ve Ahmed veled-i Ahmed'in taraflarından ve karye-i Han el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ta'yin ve tahsis kılınan mahsulünü nefsi-i Han edâya vâki Seydi Yahya Zâviyesi vakfı mutasarrıfları tarafından ve divanisi cânibine ait mahsulat ve rûsûmatı merkûm Osman ve sa'ir müşterekleri tarafından zabt olunub tarafına başka başka olmağla birbirlerine alakaları olmamak iktiza eyledüğün ve karye-i Sofi el-mezbûrenin mâlikânesi (...) olduğun bi'l-fi'il defter emini olan Mehmed Emin (...) dâme mecdihûya arz etemeğün arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene 1211

Sahife No : 162

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1211

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Erbâb-ı tımdan Seyyid Hâlil nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'nde Karanlu nâm karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe berât-ı şerif âlişân ile mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Karanlu karyesinin nısf-ı divani ve nısf-ı mâlikâne vakfı imareti ve (...) merhum Sultan Mehmed Han Bin Bayezid Han (...) ve nısf-ı divani ma'a nısf-ı mâlikâne tımar ve yine tımarı mülhekatından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi divani tımar ve mâlikânesi Atabey Medresesi Vakfı ve yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi çiftlikler ve karye-i mezkûr Şeyhpaşa çiftliği demekle ma'rufdur deyü mukayyed ve müşterekiyle merkûm Seyyid Hâlil'in kayd ve berâtına dahil olmağla karye-i Karanlu ve karye-i Meke el-mezbûreleri ve evkâf-ı mezbûr mutasarrıfları ve çiftlikdir karye-i mezbûre Şeyhpaşa çiftliği el-mezbûreyi müşterekiyle tımarı tarafından zabt ve karye-i Karanlu el-mezbûrenin nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsul ve nısf-ı divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu ile karye Meke el-mezbûrenin divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu ve çiftlikdir karye-i mezkûr Şeyhpaşa çiftliği el-mezbûrenin bi'l-cümle mahsul ve rüsûmu bermûceb-i defter-i hâkani elli altmış seneden mütecaviz müşterekiyle tımarı tarafından ahz ve kabz olunagelüb hariçden bir veçhile dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken Atabe y Vakfı mütevellisi Seyyid Ahmed nâm kimesne zuhur ve karye Meke el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsulü ahz ve kabzına kana'at etmeyüb zıkr olunan karyeler ve çiftlik yerlerine hâsıl olduğundan karye-i Karanlu ve çiftliği mezbûr Meke karyesi mülhekatındandır deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdahale ve tegallüben zapt ve karye-i Karanlu el-mezbûrenin nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divanileri karye-i Meke el-mezbûrenin dahi divani tarafına ait mahsul ve rüsûmunu ve çiftliği mezbûrun mahsul ve rüsûmunu ahz ve kabz ve gadr eyledüğün bildürüb karye-i Karanlu ve karye Meke el-mezbûreler evkâf mutasarrıfları ve çiftliği mezbûr dahi müşterekleriyle kendüye zapt ve karye Karanlu el-mezbûre nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu (...) merhum Sultan Mehmed Han Bin Bayezid Han imareti tarafından ve Meke karyesinin dahi mâlikânesi tarafına ait mahsul dahi Atabey Medresesi Vakfı tarafından ve karye-i Karanlu el-mezbûrenin nısf-ı mâlikâne ve nısf-ı divani ve karye Meke el-mezbûrenin divani taraflarına ait mahsul ve rüsûmu ile çiftliği mezbûrun bi'l-cümle mahsul ve rüsûmu müşterekiyle tımarı tarafından ahz ve kabz ittürülüb Atabey Vakfı mütevellisinin karye Meke el-mezbûrenin mâlikâne tarafına ait mahsulden ziyâdeye tecavüz divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu ile karye Karanlu el-mezbûrenin ve çiftliği mezbûrun mahsul ve rüsûmuna ol veçhile dahl ve taarruz ettirülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi yirmi dört nefer re'ayâ ve altı zemin ve iki hisse çiftlik ile karye-i Karanlu nısf-ı mâlikâne ve

nısf-ı divani vakfı imareti (...) merhum Sultan Mehmed Han Bin Bayezid Han'dır Merzifon ve nısf-ı ma'a nısf-ı divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağ yekün ma'a gayri dört bin akçe yazusundan iki bin akçe hisse-i vakıf ve iki bin akçe hisse tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi beş aded zemin ve iki hisse çiftlik ile karye Meke mâlikâne divani tımar mâlikâne-i vakfı medresesi Atabey hâsıl-ı ma'errüsum ve tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağ yekün ma'a gayri iki bin akçe yazu ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi karye Meke Şeyhpaşa çiftliği demekle ma'ruf zikr olunan çiftliği Hacıbayram nâm karyeden ve Karanlu nâm karyeden bazıları zira'at idüb beher sene sipâhiye virürler hâsıl-ı altı yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda mukarrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde yazu ile bir görülüb ma'a gayri beş bin iki yüz akçe yekününden üç bin yüz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm (...) çiftlik ve bağ yazuları müştereklikle kayıtlarındadır bu takdirce ber-mükteza-yı defter-i hâkani karye Karanlu el-mezbûrenin nısf-ı divani ve nısf-ı mâlikânesi cânibine ta'yine tahsis kılınan mahsulat ve rüsûmatıyla karye Meke el-mezbûrenin dahi divanisi cânibine mahsus mahsulat ve rüsûmatlarıyla ve çiftlik Şeyhpaşa el-mezbûrenin dahi mahsulünü merkûm es-Seyyid Hâlil sipâhi ile sa'ir müşterekleri tarafından zabt ve karye-i Karanlu el-mezbûrenin nısf-ı divani ve nısf-ı mâlikâneleri cânibine ta'yin ve tahsis kılınan mahsulat ve rüsûmatları Merzifon'da vâki olan Vâlîde Sultan imareti ve vakfından olmak üzere mutasarrıfı tarafından ahz ve karye Meke el-mezbûrenin mâlikânesi cânibine mahsus mahsulat ve rüsûmatı Atabey vakfı ve mutasarrıfları tarafından zabt ve iktiza eyledükde bi'l-fi'il defter emini olan Mehmed Emin (...) dâme mecdihûya arz etmeğin arzı mücebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1211

Sahife No : 164

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1211

Argoma Nahiyesi Naibine Hüküm ki

El-Şeyh es-Seyyid Mustafa zîde ilmehû gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Cerimetağılı karyesinin mâlikânesi vakfı medrese-i hilafet(?)gazidir Amasya divanisi müşterekleriyle yine Amasya Sancağı'nda İstanbul Nahiyesi'nde İncesu nâm karye ve gayriden on altı bin on yedi akçe tımara mutasarrıf Osman veled-i Ahmed'in tımar-ı mülhekâtı olmadığı ve defter-i hâkanide mukayyed olmağla mûmâ-ileyhin el-şeyh Mustafa Amasya'da vâki Hilafet(?) medresenin bi'l-fi'il berât-ı şerifimle müderrisi ve vakfının

mütevellisi olmağla karye Cerimetağıl el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfı ve şa'ir müşterekleriyle medrese-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulü medrese-i vakfı tarafından ahz ve kabza murad eyledükde aharın dahl ve taarruzu icâb ve iktiza itmez iken ecânibden bazı kimesneler karye-i mezbûrenin mâlikânesinde medrese vakfının alakası yokdur deyü hilâf-ı defter-i hâkani müdahale ve taarruzdan hâli olmadıkların bildürüb defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi altmış nefer re'ayâ ve sekiz aded zemin ile karye Cerimetağıl mâlikâne vakfı medrese Hilafet(?) Amasya ber-mûceb-i evkâf divani tımar ve hâsıl-ı ma'a nısf-ı niyâbet ve çift ve hınta ve şa'ir ve resm-i küvvare yekün ma'a gayri sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ve defter-i icmâlde üç bin akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen merkûm Osman veled-i Ahmed bakisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye Cerimet el-mezbûre divani mutasarrıfı ile medrese-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsul medrese-i mezbûr vakfı tarafından ve divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu dahi müşterekiyle sipâhi-i merkûm Osman veled-i Ahmed'in tımarı tarafından ahz ve kabz ittürölmek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub ecânibden olan kimesnelerin mâlikâne mahsulüne müderris yokdur deyü müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene 1211

Sahife No : 168

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i R. Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Hasan veled-i Ömer nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde Karacakaya nâm karye ve gayriden on bir bin yedi yüz akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan mezbûr karye Karacakaya divani tımar mâlikâne tahtında elli iki nefer re'ayâ ve on iki aded hâsıl-ı çift ve hınta ve şa'ir ve resm-i meyva ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri beş bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ve defter-i icmâlde ma'a gayri bir görölüb altı bin üç yüz akçe bir icmâl ve tamamen merkûm Hasan veled-i Ömer'in kaydında ve yine Argoma Nahiyesi'ne

ta'bi karye-i Alacık mâlikâne şehzadeler vakfı olub mukayyed olmağın yine defter (...) vakfı divani tımar tahtında doksan üç nefer re'ayâ ve dokuz aded zemin ve bir hisse çiftlik ve bir mezra çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri on iki bin akçe yazı ile olduğı defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde miskâlen bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin dokuz yüz doksan akçesi Argoma Nahiyesi'ne Akviran nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz kırk dokuz akçe tımara mutasarrıf Osman veled-i İbrahim'in bakisi müştereki kayıtlarında olduğı defter-i mufassalda mukayyed olmağla mezkûr Karacakaya karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani fuzulen zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmun kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledükde bir dürlü dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken mezkûr Alacık karyesinin şehzadeler vakfı olan mâlikanesi mutasarrıfları Yahya Efendi oğlu Molla Mehmed ve Paçacıoğlu diğeri Mehmed bin iki yüz dokuz senesinde mezkûr Karacakaya karyesini fuzûli ve tegallûben zabt mahsul ve rûsûmunu ahz ve on senesinde dahi merkûm Yahya Efendioğlu oğlu Mehmed ve Hacı Hasan kendüsünün zabt ve mahsul ve rûsûmunu ahz ve gadr eyledüklerin bildürüb (...) için Karacakaya karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani tegallûben kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun mezbûrların bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğı mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda bî-vech-i mestur mâlikâne ve divani tımar olan Karacakaya karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani (...) merkûm Hasan veled-i Ömer'e zabt ve vâki olan mahsul ve rûsûmun kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirülmek mükteza-yı defter-i hâkani muvafık kanun olub mâlikânesi şehzade vakfı divanisi tımar olan Alacık karyesinin mâlikâne mutasarrıfı tarafından malum olan kimesnelerin ve tımar mutasarrıflarının karye-i Karacakaya el-mezbûre hisse ve alakaları olmamağla müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i R. Sene 1211

Sahife No : 170

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı R.Sene 1211

Geldigelen Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Seyyid Hüseyin veled-i Hâlid nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Çayır nâm karye ve gayriden dokuz bin beş yüz akçe tımara berât-ı şerifimle mutasarrıf olub Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi iki yüz elli sekiz nefer re'ayâ ve on dört aded zemin ve bir hisse çiftlik ve bir mâlikâne çiftlik ve beş aded mevkûf ile karye-i Varay mâlikâne vakfı imareti yazusuna divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve öşr'ü meyva ve bağ yekûn ma'a gayri on sekiz bin akçe Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi on bir nefer re'ayâ ve iki aded zemin ve sekiz aded mevkûf ile karye-i Ağçaşehir nısf-ı mâlikâne malın etba-i dursun (...) ve hâsıl-ı tahtında ma'a ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Varay el-mezbûrenin on sekiz bin akçe yazuyu mezkûresinden altı bin akçesi ikrâz ve yirmi Ağçaşehir karyesinin beş yüz akçe yazuyla bir görölüb altı bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi sipâhi-i mezbûr Seyyid Hasan veled-i Hâlid ve bin beş yüz akçesi dahi Merzifon Nahiyesi'nde Ovacık nâm karye ve gayriden on bir bin yedi yüz yirmi beş akçe tımara mutasarrıf Mustafa ve bakisi müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i Varay ve karye-i Ağçaşehir el-mezbûrelerin ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri mâlikâne mutasarrıflarıyla zabt ve divanileri cânibine ait mahsulat ve rüsûmatdan divani yazusuna göre hissesine isabet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledüğün dahl icâb etmez iken müştereki mezbûr Mustafa divani yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsûmu ahza kana'at itmeyüb ziyâdeye tecavüz ile bunun berâtı yazusuna göre hissesine isabet iden mahsulat ve rüsûmatına hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdahale ve gadr külli iddiasında olduğun bildürüb karye-i Varay ve karye-i Ağçaşehir el-mezbûreleri ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri ve mâlikâne mutasarrıflarıyla kendüye zabt ve Varay karyesinin mâlikanesi tarafına ait mahsul Bayezid Paşa imareti vakfı tarafından ve karye-i Ağçaşehir el-mezbûrenin dahi nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsul (...) dursun tarafından ve mutasarrıfları cânibine ait mahsul ve rüsûmdan herkes yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet ideni kanun defter mûcebince ahz ve kabz ittürölüb hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun müştereki mezkûr Mustafa'yı berât-ı yazusundan ziyâdeye tecavüz ile bunun berâtı yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsûm hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmeyüb men' ve def olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûndan kanuna suâl olundukda defter-i

hâkani de mestur Varay karyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri ve mâlikâne mutasarrıflarıyla mezbûr Seyyid Hasan veled-i Hâlîde zabt ve karye-i Varay el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsul ve rûsûmu Bayezid Paşa imareti vakfı tarafından ve Ağcaşehir karyesinin dahi nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsul (...) dursun tarafından mutasarrıfları cânibine ait mahsul ve rûsûmun herkesin yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet iden kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirülmemek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub müştereki Mustafa'nın berâtı yazusuna mügâyir ziyâdeye tecavüz ile bunun berâtı yazusuna göre hisse isabet iden mahsul ve rûsûma müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı R.Sene 1211

Sahife No : 174

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i R.Sene 1211

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Osman veled-i İbrahim ve Mehmed veled-i Mehmed nâm sipâhiler gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Akviran nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz kırk dokuz akçe tımara merkûm Osman veled-i İbrahim Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Kervansaray nâm karye ve gayriden dokuz bin yüz akçe tımara dahi Mehmed veled-i Mehmed nâm sipâhi başka başka berâtıyla mutasarrıf olub tımarları mülhekâtından Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karyeleri tamamı mâlikânenin nısf-ı (...) dokuz sehinden üç sehimî ma'a divani vakfı imareti Hatuniye nısf-ı mâlikâne tahtında sekiz nefer re'ayâ ve yedi aded zemin ve iki hisse çiftlik hasılı çift ve hınta ve şa'ır ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri iki bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi (...) nısf-ı mâlikâne karye-i mezbûre hâsıl-ı altı yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde tamamı nısf-ı mâlikâne deyü karye-i (...) deyü altı yüz akçenin otuz akçesi ikrâz ve Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Köse (...) karye ma'a gayri bir görölüb beş bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin beş yüz akçesi merkûm Osman veled-i İbrahim' in ve üç bin akçesi dahi merkûm Mehmed veled-i Mehmed'in ve mâlikâne-i mezbûrenin (...) dahi üç yüz akçesi ikrâz ve Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Göğer(?) nâm karye ve ma'a gayri bir görölüb bin sekiz yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr dahi tamamen karye Göğer(?) ve gayriden sekiz bin beş

yüz akçe tımara mutasarrıf mezbûrun veraseti olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla sâlifü'z-zıkr (...) karyesi bir olub defter-i hâkani Hatuniye imareti vakfı mütevellisi ve müşterekleri olan sipâhi-i merkûm Ahmed ile zabt ve tegallüben nısf-ı mâlikâne tarafına ait olan mahsulden herkes berâtları yazularına göre hisselerine isabet iden mahsulü ahz ve kabz murad eyledükde bir dürlü dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler fuzûlî müdahale ve gadr murad eyledüklerin bildürüb (...) karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani Hatuniye imareti vakfı mütevellisi müşterekleri olan sipâhi-i merkûm kendüye zabt ve tegallüben nısf-ı mâlikâne tarafına (...) mahsulü (...) berâtları yazularına göre hisselerine düşen mahsulü zabt ve kana'at(?) ittürülüb mütegalibe ve ashâb-ı ağrazdan olanları dahl ve taarruz ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve kanuna suâl oldukda karye-i mezbûre mâlikânesinin nısf-ı ahârın dokuz sehinden üç sehimî mâlikâne tarafına virülen mahsul ile divanî cânibi ne mahsul ve rüsûmu imaret ve vakıf tarafından (...) nısf-ı mâlikâne tarafına ait mahsul ve rüsûmu mezkûrların tımarları tarafına ahz ve kabz ittürülmemek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub (...) olan kimesnelerin müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mügayir kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i R.Sene 1211

Sahife No : 175

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i R.Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm ki

Mehmed Nuri zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı ve kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Körler karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı cami Gümüşasfil Devlet Hatun ve nısf-ı ahâr Melek Hatun ve Selamet Hatun ve bâ-berât (...) divanisi Merzifon Nahiyesi'nde Saru nâm karye ve gayriden yirmi beş bin üç yüz akçe ze'amete ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Seyyid Mehmed ve Seyyid Sâlih veled-i Yusuf müşterekleriyle kaydına dâhil ve yine Argoma Nahiyesi'nde Yaprak karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı cami Gümüşasfil Devlet Hatun ve nısf-ı ahâr mülkiyet (...) Paşa Hatun ve Selamet Hatun (...) divanisi Geldigelen Nahiyesi'nde mezra Ilisu ve gayriden on yedi bin yüz tımara mutasarrıf Seyyid Sâlih veled-i Yusuf müşterekleriyle kaydına dâhil olmağla merkûm Mehmed Nuri (...) Döğemiş Camii

şerifi vakfının bi'l-fi'il berât-ı şerifimle mütevellisi olub karye-i Körler ve karye Yaprıcık el-mezbûreleri ber-mûceb-i defter-i hâkani tasarruf nısf-ı mülk-i mâlikâne mutasarrıfları ve divani mutasarrıfları olan zaîm ve sipâhi-i mezkûrlar ve sa'ir müşterekleriyle zabt ve mâlikâneleri tarafına ait mahsulün mutasarrıflarını (...) Döğemiş Camii şerifi vakfı tarafına ahz ve kabz murad eyledükde dahl olunmak icâb itmez iken zikr olunan Körler ve Yaprıcık karyelerinin zaîm ve sipâhileri olan mezkûr zikr olunan karyelerden divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu ahz ve kabza kana'at-i birle (...) Döğemiş Camii şerifi vakfı tarafına ait Körler karyesinin ve Yaprıcık karyesinin dahi nısf-ı mâlikâneleri tarafına ait mahsul ve rüsûma fuzûli müdahale ve tegallûben zabt ve gadr sevdasında oldukların bildürüb karye Körler ve karye Yaprıcık el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani nısf-ı mülk-i mâlikâneleri ve divanileri mutasarrıfları ve müşterekleriyle (...) Döğemiş Camii şerifi vakfı tarafından zabt ve mâlikâneleri taraflarına ait mahsul mutasarrıfları camii mezbûr vakfı tarafından ve nısf-ı aharları mülkiyet üzere mutasarrıfları taraflarından ve divanileri taraflarına ait mahsul ve rüsûmu müşterekleriyle ze'amet ve tımar mutasarrıfları taraflarından ahz ve kabz ittürülüb zaîm ve sipâhi-i mezkûrları camii mezbûr vakfı tarafına ait nısf-ı mâlikâneleri mahsulüne bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi iki aded zemin ile karye-i Körler nısf mâlikâne vakıf cami Döğemişasfil Devlet Hatun sevahibü'l vakfiye ve nısf-ı ahar Melek Hatun ve Selamet Hatun ve (...) zikr olunan Körlerin yerinden bir mikdar Yaprıcık nâm karye halkından zira'att idüb ve bir mikdar yerinden dahi Karan nâm karye halkın zira'at idüb beher sene karye-i mezkûr sipâhisine virürler iken hâsıl-ı divani tahtında resm-i ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri bin yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Geldigelen Nahiyesi'nde Suluoğlan nâm karye ve ma'a gayriha bir görölüb on iki bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun dokuz bin akçesi zaîm -i mûmâ-ileyh Seyyid Mehmed ve Seyyid Sâlih ve divani Hüseyin bakisi müşterekleri kayıdlarında ve yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi altmış nefer re'ayâ ve zemin ve mevkûf re'ayâ ve bir hisse çiftlik ile karye Yaprıcık nısf-ı mâlikâne vakfı camii Döğemişasfil Devlet Hatun (...) hâsıl-ı ve divani ve tahtında nim ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri üç bin iki yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde müstakil bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm Seyyid Sâlih veled-i Yusuf bakisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i Körler Yaprıcık el-mezbûreler divani mutasarrıfları ile camii mezbûr vakfı ve mülk-i mâlikâne mutasarrıfları taraflarından zabt ve mâlikâneleri tarafına ait mahsulün

vakfı cami mezbûr tarafından ve nısf-ı aharların mülkiyet üzere mutasarrıfları taraflarından ve divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu müşterekleriyle ze'amet ve tımar mutasarrıfları taraflarından ahz ve kabz ittürülmemek mükteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub divani mutasarrıflarının camii mezbûr vakfı tarafına ait mutasarrıf mâlikâneleri mahsulüne müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak baında.

Fi Evahir-i R.Sene 1211

Sahife No : 177

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i R.Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Amasya kal'ası mustahfizlarından İbrahim veled-i Hâlil nâm mustahfiz gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafatından Olus Nahiyesi'nde Geçilü nâm karyeden iki bin iki yüz akçe gedik tımar ile Amasya kal'ası mustahfizlığına berât-ı şerifimle mutasarrıf olub gedik tımarının baş kalemi olan karye Geçilü el-mezbûre toprağında zira'at iden defter re'ayâ ve defterlü re'âyası yerlerin zira'at eden hariç re'ayâ ta'ifesinin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl ittürülmek murad eyledikde mezbûre re'âyaları ve hariç re'ayâ ta'ifesi terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl itmeğin hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet üzere oldukların bildürüb kanun üzere terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl ittürülüb hilâf-ı kanun ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında emr'i şerifim süduru ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda Amasya kal'ası mustahfizlarından İbrahim veled-i Hâlil'in gedik tımarı karyesi olan sâlifü'z-zikr Geçilü karyesi toprağında zira'at iden ve defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyası yerlerin zira'at iden hariç re'ayâ ta'ifesinin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl eylemeleri kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i R.Sene 1211

Sahife No : 178

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Amasya muzafatında ma'lumül esami kimesneler gelüb bunların Amasya Kazâsı sükkânından Ahmed Paşa kethüdâsı Abdulkadir Ağa nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () senesinde ber-vech-i hevaceden dokuz bin gurus alacak hakları olub kablel edâ merkûm fevt olmağla terekesin ahz eden oğulları yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Abdulkadir Ağa ve Sadullah Ağa nâm kimesneler her biriyle kerimesi () nâm hatundan mal-ı müteveffadan mütalebe olundukda ağraz vech-i ibradan edâya imtina ve dahl (...) ve gadr sevdasında oldukların bildürüb mübaşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölüb müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakları terekesin ahz iden oğulları ve kerimesi mezbûrlardan mal-ı müteveffadan tamamen tahsil ve alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mübaşir ta'yin olunan sadr-ı a'zam (...) (...) ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene 1211

Sahife No : 186

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i C .Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Medine-i Amasya sâkinlerinden kethüdâ oğlu Abdulkadir nâm kimesne gelüb medine-i mezbûre sükkânından (...)ci Abdulkadir nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz () senesinden berü cihet-i karzdan dört yüz seksen gurus alacağı kablel ahz mezbûr vefat idüb terekesi vâsi ile olan medine-i mezbûre sâkinlerinden veresesı ma'lumül esami kimesneden mal-ı müteveffadan mütalebe olundukda bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr sevdasında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görölüb müteveffa-yı merkûmun zimmetinde olan meblâğ-ı merkûmu terekesi ahz ve kabz eden veresesı mezbûrlardan mal-ı müteveffadan tahsil ve alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ etmeğın mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i C. Sene 1211

Sahife No : 187

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i C .Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Şeyhzâde es-Seyyid Abdullah zîde ilmehû südde-i sa'adetime takdim eylediği arzuhâlinde Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Kuli karyesi mâlikânesinin nısf-ı hâsıl Hacı Osman veled-i İsmail mülk-i ve nısf-ı ahâr Şems Ağa Medresesi Vakfı divanisi tımarı tahtında altmış dört nefer re'ayâ ve yedi aded zemin ve iki aded hisse çiftlik ve hâsıl-ı hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri dört bin dört yüz akçe Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Ağam karyesinin dahi tamamı mâlikâne (...) Ağam Medresesi Vakfı divani tımar ve tahtında doksan beş nefer re'ayâ ve on iki aded zemin ve hâsıl-ı ma'a niyâbet hinta ve şa'ir ve ba'dı heva yekûn ma'a gayri on bin akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve merkûm Şehzâde Abdullah Medresesi mezbûrenin hâlâ bi'l-fi'il müderrisi ve vakfının ber-vech-i has katmağla mütevellisi olanlar ber-mûceb-i defter-i hâkani sâlifü'z-zıkr Kuli karyesi hâlâ Osman veled-i İsmail mülk-i divani mutasarrıfları (...) Ağam karyesini dahi divani mutasarrıfıyla medrese-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve Kuli karyesinin vâki olan mutasarrıfından nısf-ı mâlikânesi tarafına ait mahsul ile (...) Ağam karyesinin vakfı mutasarrıfından tamamı mâlikânesi tarafına ait mahsulü kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eylediğün dahl olunmak icâb itmez iken bazı mürtezika vakıf kendüye ta'yin olunan vazife ve hintaya kana'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkani niza (...) ile vakfın ihtilâle bâ'is olduklarından nâşi defter-i hâkani mûcebince amel olunub mezbûrların hilâf-ı defter-i hâkani niza (...) men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve mürtezika ve vakfın vazife ve hintaları (...) edâ hilâf-ı defter-i hâkani niza (...) men' olunmak içün defter-i hâkani mûcebince amel olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu bi'l-fi'il reis'ü'l-küttabım Mustafa Rasim dâme mecdihu i'lam olmağla i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i C. Sene 1211

20 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 3

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i C.Sene 1211

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasya Sancağı ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi mezra-i Sarular (...) (...) idüb (...) içün ber-vech-i çiftlik sadaka olunmuş etmiş hâlâ Saray nâm (...) mütemekkin olan Kürtlü Çelebizâde zira'at idüb rüsûmu ve beher sene ber-mûceb-i defter-i atik burda ta'allüm ve saray yeri ve Hatuncuk Ozi ve Kozluca nâmına olan yerler dahi meazra-i mezbûre hududunda olan (...) hâsıl-ı ma'aerrüsum elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahirir ve Amasya'da vâki saray-ı âmirenin bağçe ustası olan Mehmed maezraa-i Sarular karyesi saray yeri iken buna bir hassa çiftlik bir tımara kayd olmağla hâlâ hassı mezbûre mutasarrıfı olan (...) zikr olunan mezraa içün bana tımar kayd olunmuşdur deyü (...) zabt eyledüğün bâ-arzuhâl inha etmeğin zikr olunan mezranın yalnız bir çiftlik yeri sipâhiye alıvirülüb ma'adası saray-ı âmireye kayd ve defter-i mufassal mahalli bin kırk dokuz tarihinde bâ-hatt-ı (...) teslim olunduğu ve mezra-i Sarular el-mezbûrenin elli akçe yazı-yu mezkûresinin yirmi beş akçesi ber-mûceb-i kayd Amasya ve Sivas sancaklarında Argoma ve gayri nahiyelerde Hasan Hacı nâm karye ve gayriden elli beş bin doksan üç akçe ze'amete mutasarrıf tahminen altı yaşında Mustafa Cem veled-i mutasarrıf Mustafa'nın kaydında olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve zikr olunan Sarular mezrası toprağında saray ustasına tahrir olunan arazîden ma'lumül-hudud yerlere sagir seyyid (...) mutasarrıf olub tarafından bâ-hüccet-i şer'îye vasisi Rahduvanzâde Osman ol yerleri sagir mezbûr tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ idüb dahl icâb itmez iken hâlâ saray ustası Hasan usta ol yerleri sagir mezbûrdan alub zabt iderim deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale (...) usta-i merkûmun marazası men olunmak ve bir def'a dahi muraafaadan hüccet virülmüş olduğu beyanıyla ol yere emr'i şerif süduru ricâsına Amasya naibi arz eyledikde defter-i hâkanide mestur mezra-i Sarular kadim-i saray yeri iken bir hassa çiftlik kayd olunmağla bir çiftlik yeri sipâhiye alıvirülüb ma'adası sarayı amire bâ-hatt-ı (...) teslim olduğu mukayyed olmağla zikr olunan mezra-i Sarular toprağında saray ustasına tahrir olunan arazîden ma'lumül-hudud yerlere mutasarrıf olan sagir (...) tarafından bâ-hüccet-i şer'îye ve vasisi Osman ol yerleri sagiri mezbûr tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu n sâhib-i arza edâ ider iken saray ustası Hasan usta ol yerleri sagir mezbûrun yedinden alub zabt iderim deyü fuzûli müdahale eylediği vâkidir men' ve def' olunmak içün emr'i şerif i'dası kanun idüğün divan-ı hümayûn kaleminden ba'de'l tahrir defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında iki yüz on senesi evahir-i rebiülahirinin divan-ı hümayûnumdan ve Amasya'da sarayı âmirenin bağçe ustası Hasan usta ber-mûceb-i defter-i hâkani ve (...) Sarular mezrasının sipahiye alıvirülen bir çiftlik yerinden ma'ada arazisi (...) sarayı âmirem tarafından zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmun kanun ve defter mûcebince ahz murad eyledikde müdahale icâb itmez iken (...) Osman nâm kimesne Şeyh

oğlu Abdullah ile hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i (...) zikr olunan mezranın sipâhiye alıvirülen bir çiftlik yerinden ma'ada arazi-i (...) fuzûli müdahale eyledüğün usta-i merkûmları ba'de'l inha defter-i hâkani mûcebince re'isü'l küttabı sabık i'lamıyla usta-i mezbûre cemaziyel evvelinin yirmi dördüncü gününde (...) hatt-ı hümayûn ile maktuna virülen emr'i şerif mûcebince usta-i mezbûre recebin yirmi dokuzuncu gününde başkaleminden emr'i şerifim virüldükden sonra hâlâ saray ustası merkûm Hasan usta murafaadan virülen hüccet-i şer'îye ve sâdır olan emr'i âli âdemi itaat ile (...) (...) emr'i âli üzere vardur deyü müdahalesine sagir-i mezbûre (...) olduğundan sagiri mezbûr gadr ideceği (...) ve zâhir oldukda merkûm Rahduvanzâde Osman (...) bâ-arzuhâl idüb ve arazi-yi mezkûre sagir merkûm tarafından kendüye zabt ve usta-i merkûmun mûgâyir-i hüccet-i şer'îye ve emr'i âli vâki olan müdahalesi men' ve def' idüğün (...) ba'de taarruz ittürilmemek için Amasya Mütessellimine hitâben müceddeden emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden ma'ada sadır olan emr'i cedilel kâdirim mûcebince amel olunmak için müceddeden emr'i şerif südürünü bi'l-fi'il reis'ü'l-küttabım Mustafa Rasim dâme mecdihû i'lam itmeğin i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında Amasya mütessellimine hitâben iş bu sene-i mübareke evahir-i saferinde eğerçi emr'i şerifim sâdır olub ancak senki Amasya Kazâsı Naibi Mevlana-yı mûmâ-ileyh İsmail zîde ilmehûsun (...) (...) vârid olan i'lamından saray ustası merkûm Hasan meclis-i şer'ide Rahduvanzâde mezbûr Osman mahzarında Sarular mezraasının sipahiye alıkonulan bir çiftlik yerinden ma'ada arazi-i sa'iresi saray-ı âmire tarafından zabt olunagelüb ahardan müdahale icâb itmez iken Osman Ağa'nın sagir oğlu es-Seyyid (...) veresesinden ber-vech-i tapu müstehaktır deyü tahminen iki yüz kile (...) ider arazîden (...) yedine tettebbiye olunmak matluadır mezbûr Rahduvanzâde Osman Ağa'nın müdahalesi men' ve saray ustası merkûm hüccet ve dâvâsı iddia olduğu beyanıyla ol bâbda müceddeden hükm'i hümayûnum i'dası ricâsına vâki hâl (...) (...) arz divan-ı hümayûnumda mahfuz ahkâm-ı kuyûdat tettebbu ettirüldükde vech-i meşruh üzere tarihi mezbûrda emr'i âlişânım verildiği mestur ve mukayyed ve hususu mezbûr için ber-vech-i muharrir defter-i hâkani mûcebince iki yüz on senesi recebinde usta tarafına emr'i şerif virülmüş olmağla bu surette tarihi mezkûrda sâdır olan emr'i âli mûcebince amel olunmak bâbında müceddeden emr'i şerifim südürünü re'isü'l küttab mûmâ-ileyh tekrar i'lam itmeğin i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Sahife No : 14

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evah'il-i S. Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Zûamadan İbrahim veled-i Ahmed Çavuş gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'nde Kuli nâm karye ve gayriden yirmi bir bin dokuz yüz altı akçe berât-ı şerifi âlişân mutasarrıf olduğu ze'ametinin baş kalemi olan iki yüz yirmi üç nefer re'ayâ ve on zemin ve iki çiftlik ile sâlifü'z-zikr karye-i Kuli nısf-ı mâlikâne-i vakf imaret-i Yörgüç Paşa vakfı ve nısf-ı (...) vakfı cami der-şerh ider (...) divani tımar ve yine nahiye-i mezbûreye ta'bi doksan nefer re'ayâ ve on zemin ve bir mezraa-i (...) karye Kumaç ve nısf-ı mâlikâne-i vakıf imareti Yörgüç Paşa vakfı ahz ve vakıf camii mezkûr divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi on nefer re'ayâ ile karye-i Alacık ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi yirmi nefer re'ayâ ve (...) zemin ile karye-i (...) el mezbûre ve yine nahiye-yi mezbûra ta'bi kırkbeş nefer re'ayâ ve üç zemin ile karye-i (...) ve hâsıl-ı ma'a (...) karye-i Kuli ve karye-i Kumaç ve karye-i Alacık ve karye-i (...) ve karye-i (...) çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan ve resm-i bağ ve deştibani ve on zemin ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri on altı bin iki yüz akçe ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi kırk üç nefer re'ayâ ve sekiz zemin ve bir çiftlik ile karye-i (...) nısf-ı mâlikâne-i vakıf imareti Yörgüç Paşa vakfı ahar mülk-i Mehmed Paşa veled-i hâlit Paşa divani tımar ve hâsılı ma'a niyâbet çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan ve divani zemin ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a üç bin akçe yazular ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir (...) (...) karye-i Kuli ma'a ol vech divana ma'a niyâbet deyü on bin akçe yazı ile tahrir ve karye-i Gelencik el-mezbûrenin yazı-yu mezkûresiyle bir görölüb on üç bin akçe yekününden altı bin altı yüz kırk bir akçesi (...) ze'amete deyü mûmâ-ileyh İbrahim'e veled-i Ahmed Çavuşun bakisi müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed (...) mezbûrda (...) (...) ze'amet kayıtlarında olub (...) (...) ze'amet karyeleri serbest olmak kanuna mugâyir olmağla vâki resm-i cürm hâneye ve resm-i arusiye kul ve cariye ve her kimesneleri ve sa'ir ba'dı hevalarını mirimirandan ve mirlüva ve mütesellim ve voyvoda ve sa'ir ehl-i örf ta'ifesi tarafından müdahale olunmak icâb itmez iken ehl-i örf ta'ifesi taraflarından rüsûmu serbestiye ve sa'ir ba'dı hevasına hilâf-ı kanun fuzûlî müdahale ve marazaları ahz ve dahl (...) ve ol veçhile ze'amet mahsulünün külli kere (...) bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb kanun üzere amel olunub rüsûmu serbestisi ve sa'ir ba'dı hevasına (...) ve aharı dahl ve taarruz ittürilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i

âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn defter-i mufassala mürâca'at oldukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnda kanuna suâl olduğu defter-i hâkani de mestur Kuli karyesi ve tahtında mukayyed kura ve (...) (...) ze'amet karyelerinden olub ve bu makule üzerini arz ze'amet kayd iddiasında olunmak kanuna mûgâyir olmağla vâki olan resm-i haraç (...) ve resm-i arusiye ve kul ve cariyeleri ve sa'ir ba'dı hevalarına mirimiran ve mirlüva ve mütesellim ve voyvoda ve sa'ir ehl-i örf ta'ifesi taraflarından müdahale olunmak hilâf-ı kanundur deyü tahrir olmağla ve defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evah'il-i S. Sene 1211

Sahife No : 51

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Z. Sene 1211

Amasya Kadısına Hüküm

Mirimiran-ı kirâmdan es-Seyyid Mehmed ve es-Sseyyid Âli (...) kebir zîde ilmehû gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Olus Nahiyesi'ne ta'bi altmış bir nefer re'ayâ ve iki zemin ve iki hisse çiftlik ile Karadaş karyesinin tamamı mâlikânesi civarından hassa-i cihet ve divanisi tımar hâliya hassa-i Hüdavendigâr karye-i mezbûrenin mezraası zâviye (...) mâlikânesinden ma'ada mahsulatından (...) dört bin iki yüz seksen dört akçe olmak üzere zabitan-ı mutasarrıf iken Amasya'da vâki merhum ve mağfurlu Sultan Beyazıd Han Camii şerifinde amme dersi itmek şartıyla emr'i şerif yetmiş iki senesi recebinde bâ-hıfz-ı (...) olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve mûmâ-ileyhe camii şerifde ders-i amme ve vakfının ber-vech-i iştirak mütevekkileri olub uhdelierine edâsı lâzım gelen hizmetlerini edâ itmeleriyle karye-i Karadaş el-mezbûreye ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıflarıyla zabt ve divani hesabıyla âşar-ı mahsul ve rüsûmuyla karye-i mezbûrenin tahtında divan tarafına tahrir ve tahsis kılınan iki hisse çiftlik dahi hasılatın müstakilen ahz ve kabz itmek murad eyledikde karye-i mezbûrenin mâlikânesine mutasarrıf oldukların hisse çiftlikde hisse ve alakaları olmayub dahl olunmak icâb itmez iken mâlikâne mutasarrıfı olan İsmail Efendi ve oğlu es-Seyyid Osman nâm kimesne ile yekdil olarak ve karye-i mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsulü ahza kana'at itmeyüb ziyâde tecavüz ile divani cânibine ait mahsul ve rüsûma müdahale eyledüğün ma'ada iki hisse çiftlik yerlerine dahi bizim istirhamımız vardır deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî zabt ve hâsılata tegallüben ahz ve gadr külli eyledüklerin bildürüb karye-i Karadaş el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani

mâlikâne mutasarrıfı merkûm ile müşârun-ileyhe cami şerifinde amme-i dersi vakfi tarafından kendülerüne zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulü Hacı Hamza cüzhevan tarafından ve divani cânibi ne (...) mahsul ve rüsûmuyla zikr olunan iki hisse çiftliklerin bil'-cümle hâsılâtın müstâkilen kendülerüne ahz kabz ittürülüb mâlikâne mutasarrıfı mezkûr ve oğlu merkûmu ziyâde tecavüz ile divani tarafına ait mahsul ve rüsûm ile hisse-i çiftlikler arazisine hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve tegallüben aldığı hâsılât her kimesne tamamen tahsil ve alıvirülmek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ve defter-i mufassala mürâca'at olundukda Kavas Nahiyesi'ne ta'bi altmış bir nefer re'ayâ ve iki aded zemin ve iki hassa çiftlik ile karye-i Karadaş mâlikâne tamamı cüzhevan Hacı Hamza divani tımar hâliya hassa-i Hüdevendigâr ve hâsıl-ı tahtında resm-i ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayda dört bin iki yüz seksen dört akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve ulemadan Şeyh Ömer Karadaş nâm karyenin mezraası zâviyedârlığı ve mâlikânesinden ma'ada mahsulat ve rüsûmundan dört bin iki yüz seksen dört akçe olmak (...) (...) mutasarrıf iken mezraa-i mezbûre Amasya'da vâki cedd-i mahdum merhum ve mağfurlu Sultan Beyazıd Han Camii şerifinde amme-i dersi etmek şartıyla sureti ders ve (...) şartıyla südürünü (...) ile kendüye tevci olunub mâliyeden berât-ı şerif virülmeğle vech-i meşruh üzere mücebince (...) olunmak bâbında inâyet ricâ itmeğın berâtı mücebince amme-i ders itmek şartıyla bâ-emr'i şerif yetmiş iki senesi recebinin evahir-i tarihinde hıfz ve (...) (...) olmuştur bu takdirce ber muktezay-ı defter-i hâkani karye-i Karadaş el-mezbûrenin tamamı mâlikânesi cânibine kayud ve tahsis (...) mahsulat Hacı Hamza ahz (...) (...) (...) mezbûr tarafından ahz ve divani tarafına mukayyet ve tahsis kılunan mahsulat ve rüsûmdan ve tahtında muharrir iki çiftlik hassanın dahl ve fuzili ber-mûceb-i (...) Sultan Beyazıd Han'a ait ol tarafa ve olmakdan camii şeriflerin ders-i amme (...) tarafından zâbiti mezbûr (...) mâlikânesine mutasarrıf oldukların çiftlik hisse yerlere alakaları olmamak üzere iken bi'l-fi'il defter emini olan es-Seyyid Mehmed dâme mecdihû arz etmeğın arz-ı mücebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Z. Sene 1211

Sahife No : 56

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene 1212

Amasya Kadısına Hüküm

Hafız Mehmed nâm kimesne gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi doksan nefer re'ayâ ve dört adet zemin ve iki hisse çiftlik ve iki çiftlik mâlikâne ile karye Yağmur nısf-ı mâlikâne vakfı zâviye-i (...) Sadettin deyü Amasya ve nısf-ı ahar vakfı evlâd (...) Fetheddin divani tımar ve hâsılı çift ve şa'ir ve resm-i tapu ve niyâbet ve nısf-ı deştibani ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri dört bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olundukda defter-i hâkani de mukayyed merkûm Hafız Mehmed (...) Fetheddin evlâdiyetten ve karye-i mezbûrenin nısf-ı ahar mâlikânesine vakfı evlâdlık üzere (...) virülen berât-ı şerifimle mutasarrıf olmağla karye-i Yağmur el-mezbûreyi divani ve nısf-ı ahar mâlikâne müdafi (...) Fetheddin evlâdı vakfı tarafından kadim-i üzere tarafından vekili Bekir Efendi dimekle ma'ruf kimesne iki yüz on bir senesine mahsuben zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulden (...) Fetheddin evlâdı vakfı tarafına ait nısf-ı mâlikâne mahsulünü ahz ve kabz murad eyledükde ahardan müdahale olunmak icâb itmez iken ecânibden bazı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdehale ve tarafından vekilleri zâbitine (...) Fetheddin evlâdı tarafına ait nısf-ı mâlikâne mahsulünün ahz ve kabzına muhalefet ve gadr iddiasında oldukların bildürüb karye-i Yağmur el-mezbûre bermûceb-i defter-i hâkani divanive (...) Sadettin Zâviyesi vakfı mürtezikaıyla (...) Fetheddin evlâdı vakfı tarafından merkûm Bekir'e zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsulün nısf-ı (...) Sadettin Zâviyesi vakfı tarafından ve nısf-ı aharı dahi (...) Fetheddin evlâdı tarafından ve divani cânibine rücu mahsul ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ittürölüb ecânibden olan kimesneleri (...) fetheddin evlâdı vakfı tarafına ait nısf-ı ahar mâlikâne mahsulüne hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i M. Sene 1212

Sahife No : 56

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Es-Seyyid Feyzullah zîde südde-i sa'adetime mektûb gönderüb Amasya'da esnafından ma'lumül esami kimesneler Amasya Kazâsı mahkemesinde Ahmet Paşa kethüdâsı Abdulkadir zimmetinde cihet-i hayvanattan dokuz bin guruş alacağımız olub kablel edâ fevt

olmağla terekesin ahz iden yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden oğulları Abdulkadir ve Sadullah kerimesinden mal-ı müteveffadan taleb eyledüklerün virdüklerün bâ-arzuhâl inha eyledüklerine mübaşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülmek için bin iki yüz on bir senesi eva'il-i cemaziyelevvelinde sâdır olan emr'i âlim mahâlinde (...) kemakân debbağ ve muytab ve keçeci ve (...) ve sıvacı ve kasap ve kavyaz ve urgancı ve sa'ir esnafların meclis-i şer'e dâvâ ve (...) ihzar olunmayub karar olundukda (...) (...) altı yüz altmış gurus (...) ve yüz seksen gurus debbağ ve iki yüz altı gurus keçeci ve seksen beş gurusu nalbant ve üç yüz kırk gurus sıvacı ve biraderi yüz seksen beş gurus kasap ve altı yüz on yedi gurus semerci ve yüz yetmiş gurus kantar ve yüz elli gurus urgancı ve yüz kırk gurus demirci cem'an üç bin yedi yüz altmış yedi gurusun (...) esnaf verasetinden mezbûrdan mahzarlarına şöyle dâvâ (...) idüp müteveff-yı mezbûr Hacı Abdulkadir bizlere emr idüp ve bizler dahi emriyle müteveffa Mikat Ahmed Paşa (...) (...) her birimiz virüb bu vechile alacağı alacak haklarımız olmamağla terekesinden alıvirülmek her birimiz matlubumuz virülmekde gayri müsteval ve (...) inkâr esnaf-ı mezbûr (...) müddeaları mûmâ-ileyh talep olmağın her birlerine kırkar gün (...) emhâl olmayub her birleri (...) ihzâr rağbet idüp (...) dahi her birleri talep olmayub görmeyüp esnaf kendü kendü esnaflarından Ömer ve İsmail muytab esnafın edâ âla üzerine edâ şehadet idüp (...) terekeye oldukda şehadetlerinden (...) vâki olup ve onlardan memnua esnafı vechle bilâ sened olduğu şer'an zâhir ve (...) müteveffa-yı mezbûrun Hüseyin ve mezbûr sadr-ı a'zam tarafından ve tereke ba'de tahrir emvâl-i cânibimizden zabt ve (...) olunub tekrar (...) ve rüsûmatından (...) hizmetine mübaşir ve mesarâfitından on beşer divani memnua mutasarrıfa cümle (...) olunub on bir bin altı yüz bir gurus alunub sahih-i baki iki bin sekiz yüz otuz gurus kablel edâ mutasarrıf (...) kalmayub bundan ma'ada mal-ı müteveffadan itlak olunub tereke kalmayub ve müddeaya-yı mezbûrunun dâvâları dahi ber minval-i meşruh bilâ senet oldukların bir nesne sâbit ve zâhir olmayub sahih-i baki iki bin sekiz yüz otuz dokuz gurus kâtipliği nısf (...) için bir def'a mübaşiri merkûm bin iki yüz doksan ahardan istikraz ve hizmet mübaşereti ve (...) haberciye teslim ve mübaşir (...) (...) (...) ihraç tasdik menzil-i meşkûr (...) (...) nesne kalmayub (...) mezbûrun zuhur ve deyn eyledikleri takrim (...) ve tariki aher ile olanlarıyla eda olunmağla hakkı tereke kalmamağla ve (...) (...) (...) (...) canibü'sşere ihzâr itmeleriyle (...) dahi tahsil oldukda ber minvali muharrir olduğundan dahi i'lamı (...) olmağla vâki hâl bi'l-iltimas arz ve muktedai nas sual oldukda malumul kise vereseysi müteveffayı mezbûrdan üzerlerine şeran bir nesne sabit ve zâhir olmamağla bilâ münif akçe mütalebesiyle te'addi ve rencide olunmamaları için mahalinde şer'le (...) ile emr'i âli itası (...) tahrir olmağla mahalinde şerle görülmek babında.

Fi Eva'il-i M. Sene (1)212**Sahife No : 60****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Evasıd-ı M. Sene 1212****Amasya Kadısına Hüküm ki**

Amasya'da eski kal'a mustahfizlarından Seyyid Mustafa veled-i İbrahim ve Osman veled-i Abdurrahman nâm mustahfizlar gelüp Amasya Sancağı'nda kazâ-i mezbûr muzafa'atından Geldigelen Nahiyesi'nde Miroğlu nâm karye ve gayriden bin altı yüz akçe gedik tımarlarıyla kal'a-i mezbûre mustahfizlığına merkûm Seyyid Mustafa veled-i İbrahim ve yine Miroğlu el-mezbûre ve gayriden bin sekiz yüz akçe gedik tımarıyla kal'a-i mezbûre mustahfizlığına merkûm Osman veled-i Abdurrahman başka başka berât-ı şerifimle mutasarrıf olub karye-i mezbûre toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl ettirmek murad eylediklerin hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet üzere oldukların bildürüb kanun üzere terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl ittürüb hilâf-ı kanun ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hüküm'i hümâyûnum ricâ ve divan-ı hümâyûnumdan kanuna suâl olduğun mustahfiz tımar-ı karyeleri toprağında zira'at eylediklerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri karyelerinde olan ambara nakl ittürülmemek için emr'i şerif i'dası kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı M. Sene 1212**Sahife No : 63****Hüküm No : 3****Tarih : Fi Evasıd-ı M. Sene 1212****Amasya Kadısına Hüküm**

Fermân-ı hümâyûnum virülen dergâh-ı muallam çavuşlarından Seyyid Abdulkadir zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı ve Amasya Kazâsı muzafa'atından Geldigelen Nahiyesi'nde Hakala nâm karye ve gayriden dokuz bin sekiz yüz yirmi beş akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu ze'ametinin baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Hakala karyesinin mâlikânesi Bayezid imareti vakfı divanisi müşterekiyle mûmâ-ileyh Seyyid Abdulkadir'in kaydı berâtına

dahil olmağla karye-i mezbûre toprağında kadim-i meyve eşcarından resim yazulub ve bostanın sebzeden bağçelerinden defter-i hâkani de maktu nâmıyla olmağla karye-i mezbûre toprağında vâki müstakil sebze satulur bağçe ve bostanların hâsıl olub bey ve intifa eyledikleri sebze ve bostanlarından ve tahrirden sonra arz olunan meyve eşcârı kurbunda dahi hâsıl olan meyvelerin öşüründen ve resmi yazulan kadim-i meyve eşcarının dahi hâsıl olan meyvelerinden öşre (...) divan-ı tarafına ait olanı tarafından subaşı olan zîde kadrihû taleb ve müşterekiyle ahz ve kabz murad eyledikde bağçe ve bostan ashabı yerimiz (...) olan bağçe ve bostanlarından makdu virmek elli seneden olan ze'ammetin mültezim-i sabıklarından yedine temessük kaldu deyü yedlerinde olan temessükü siz (...) itmeleriyle öşürlerin virmeyüb maktu teklifi ile ta'allül ve muhalefet ve ze'amet hâsılatının külli kere noksan (...) bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb defter-i hâkani mûcebince müktezası kanun üzere amel olub hilâf-ı kanun maktu teklifin ile ta'allül ve niza ittürülmemek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at oldukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi sekiz zemin ve bir bağçe ve iki mezraa ile karye Hakala mâlikâne vakfı imaret-i Bayezid ber-mûceb-i defter-i evkâf divanı tımar ve hâsıl-ı ma'a niyâbet ve hinta ve şa'ir ve resm'i meyve ve resm'i bağçe yekûn ma'a gayri bin altı yüz elli akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ma'a gayriha bir görölüb yirmi beş bin alyı yüz elli akçe ze'amete bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun dokuz bin sekiz yüz yirmi beş akçesi dergâh-ı muallam çavuşlarından mûmâ-ileyh Seyyid Abdulkadir bakisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olduğu zikr olunan Hakala karyesinin mâlikânesini Beyazıd Paşa imareti vakfı divanisi tımar ve müşterekiyle mûmâ-ileyh Seyyid Abdulkadir'in kaydına dahil ve kadim-i meyve eşcârından resm yazulub bostan ve sebze bağçelerinden maktu nâmıyla defter-i hâkanide bir sene tahrir olunmamağla karye-i mezbûre toprağında bağçe ve bostan ashâbından (...) olan müstakil sebze satulub bağçe ve bostanların hâsıl olub bey ve intifa eyledikleri sebze ve bostanlardan ve tahrirden sonra arz olunan meyve eşcârlarının dahi hâsıl olan meyvelerinin öşründen ve resm yazulan kadim-i meyve eşcârlarının dahi hâsıl olan meyvelerinden öşre (...) rûsûmlarından mâlikâne tarafına ait mahsul Beyazıd Paşa imareti vakfı tarafından ve divan tarafına ait mahsul dahi müşterekleri mûmâ-ileyh Seyyid Abdulkadir'in tarafından subaşıya alıvirülmek kanun olub bağçe ve bostan ashâbını yerlerinin (...) ze'ameti mültezim (...) maktu virülmek üzere temessük aldık deyü yedlerinde olan temessükü Seyyid inharıyla öşürlerin virmeyüb maktu teklif ile ta'allül ve muhalefet itmeleri mugayir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı M. Sene 1212**Sahife No : 80****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evahir-i S.Sene 1212****Amasya Kadısına Hüküm**

Asitane-i âliyem sükkânından Selim nâm kimesne gelüb bunun Amasya sükkânından olub Amasya Alaybeyisi Yusuf Mehmed Emin nâm kimesne zimmetinde Arabgir Alaybeyisi sâbık Süleyman ve zuamadan Hâlil nâm kimesneler kefaletleriyle bin iki yüz altı senesi saferinin on dokuzuncu gününden berü bâ-temessük altı yüz seksen gurus alacak hakkı olub def'aatle taleb ve almak murad eyledükde güne gün ağraz ve (...) ibrâzıyla hilâf-ı şer'i şerif virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr iradesinde olduğun ve tarafından () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb mahallinde şer'le görülüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı tamamen tahsil ve bî-kusur tarafına vekiline alıvirülüb bî-vech-i şer'i ta'allül ve muhalefet ettirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene 1212**Sahife No : 101****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)212****Amasya Kadısına Hüküm**

Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesine ta'bi fukara ve re'ayâ ve zemin ve çiftlik hisse çiftlik mâlikâne ile karye-i (...) divan nisf-ı mâlikâne tımar ve nisf-ı ahar mâlikâne dahi tımarıdır ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve ba'dı heva arusiye yekün ma'a gayriha dört bin sekiz yüz akçe ve mâlikâne-i karye-i mezbûre hâsıl bin beş yüz akçe ve niyâbet beş yüz altmış akçe âdet-i rüsum ve ba'dı heva ve arusiye deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hâsıl-ı divani dört bin sekiz yüz akçe yazusundan üç def'a bin altı yüz akçeleri ikrâz ve Amasya kal'ası mustahfızına mahfuz başka başka üç adet gedik tımarlar olub zikr olunan gedik tımarlar Seyyid Mehmed ve Seyyid İbrahim veled-i el-Hac'dan ve Abdullah veled-i Ahmed'in başka başka bir (...) üzerlerinde ve yine Akdağ Nahiyesi'nde niyâbet ve nisf-ı ba'dı heva nisf-ı resm-i arusiye ve nisf-ı

deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan-ı kal'a (...) havas-ı hümâyûn ve zaîme ve dizdara ve tımarha-i serbest nahiye-i Akdağ resm-i deştibani haneden haneye iki yüz akçe alur hâsıl-ı fi sene on bir bin sekiz yüz yetmiş dört akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mürlüva-i Amasya hass-ı mülhekâtından olduğu defter-i hâkani den ve bundan akdem karye-i mezbûre toprağında üzerlerine şer'an ber-vech-i (...) olan re'ayâ ta'ifesinin kanun üzere icâb iden cizyelerinin nısf-ı mürlüva hass-ı mutasarrıfı tarafından ve nısf-ı aharı dahi kal'a-i mezbûre mustahfızları tarafından ahz ve kabz eylemeleri (...) altmış altı ve altmış yedi senelerinde defter emini arz mücebince evamir-i şerife sadır ve cümlesi mukarrer ve mevkûf iken Amasya Sancağı mutasarrıfı iş bu Ebubekir Paşa mutasarrıfı liva-i mezbûra mutasarrıf olduğu (...) cümlesini ahz ve kabz eylediğünden haleflerin dahi selefine tamamen ahz etmiştir rûsumat-ı mezkûrenin senede hâsılının üç dört katını ve ol mikdarını dahi halefi ahz ve kabz ve bu veçhile re'ayâ fukarasına ve mustahfız-ı mezkûr gadr ve re'ayâ perişan ve karye-i mezbûrenin harabe yeri olmalarıyla defter-i hâkani ve (...) sâdır olan evamir-i şerife müceblerince tahmil ve hilâf-ı defter-i hâkani ve evamir-i şerifeye mukayyed fukarayı re'âyaya bir dürlü zulm ve te'addi ittürilmemek için emr'i âli ricâ sina Sivas Naibi iş bu arz-ı fetevâ-yı (...) (...) (...) karye-i mezbûrenin rûsumat-ı mezkûresini mustahfız-ı merkûmlar ile mürlüva-i Amasya hass-ı tarafından nahiye-i mezbûrede tertib olmayan tımarların (...) ne veçhile zabt idelmeleri tarafına ol vechile zabt eylemeleri iktiza eylediğün defter emini (...) arz ve (...) virülen emr'i şerifin kaydı mücebince baş defterdâr (...) i'lamıyla yüz altmış yedi senesi evasıd-ı zilkadesinde emr'i şerif virdüğü divan-ı hümâyûndan (...) bir minval-i meşruh defter-i hâkani ve mukteza-yı kanun üzere bizzat ol emr'i şerifim sâdır olmuş iken mûmâ-ileyh Ebubekir Paşa'nın re'ayâ fukarasına (...) (...) olmakdan nâşi (...) tımar-ı mürlüva hassıdır deyü fukara-yı re'ayanın beher sene yüz altmış ve yüz yetmiş gurusları bî-gayrı hakkın ahz ve re'ayanın perişan (...) bais olmağla kanun ve defterden ziyâde mütalebe olunmamak için emr'i âli ricâsına arz olmuş karye-i mezbûre ahâlileri meclis-işer'ide (...) eylediklerin Sivas Naibi (...) tekrar arz ve (...) defter emini arz ve baş defterdar i'lamıyla virülen emr'i şerife (...) üzere karye-i mezbûrenin nısf-ı cürm'i cinayet nısf resm-i arusiyesi mustahfızların gedik tımarlarına hâsıl-ı kayd ve niyâbet ve nısf-ı ahar mürlüva-i Amasya hass-ı mülhekâtından ve mustahfızlara hinî tahrirde muharrir kalemiyle hâsıl yazılan nısf-ı ba'dı heva ve resm-i arusiyesini mürlüva-i Amasya hass-ı mutasarrıflarının bir dürlü alakaları olmamak iktiza itmeğle bu surette (...) verilen emr'i âli mücebince karye-i mezbûre toprağında üzerlerine şer'an bir cürm'i cinayet olan re'ayanın vâki olan cürm-i cinayet ve resm-i arusiyenin nısf-ı mustahfızlara ve nısf-ı aharı dahi mürlüva-i Amasya hass-ı mutasarrıflarının kanun defter mücebince ahz ve kabz ittürülmesin

defter-i hâkani ve kanuna muvafık mirlüva hass-ı mutasarrıfı tarafından mustahfızlara ait olan nısf-ı cürm'i cinayet ve resm-i arusiye müdahale olunmak hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü (...) re'isü'l küttab (...) i'lam ve i'lamı mücebince amel olunmak için mustahfız-ı mezkûrların (...) tarafına yüz altmış yedi senesi zilhiccesinde sâdır olan emr'i âli mücebince bin yüz yetmiş altı senesi evahir-i zilkadesi tarihiyle (...) -i kirâm Hüdavendigâr (...) merhum ve mağfurle (...) Sultan Mustafa Han tâbe serahu zamanında (...) virülen mer'i şerifi ibraz ve tekrar tecdid-i ricâ olmağla defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn defter-i icmâl ve mufasssala mürâca'at oldukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)212

Sahife No : 115

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i C. Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm

Erbâb-ı tımdan Mustafa nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Geldigelen Nahiyesi'nde Kutluviran nâm karye ve gayriden on bin iki yüz elli akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr Kutluviran karyesi toprağında ve zira'at iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyaların zira'at iden hariç re'ayâ ta'ifesinin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürlerin olan karyelerinde olan ambara ba'de her hafta durur tereke satulur akrabzâde nakil ittürölmek murad eyledükde ta'allöl olunmak iktiza itmez iken içlerinden bazıları hilâf-ı kanun bazı kimesnelere istişâre ta'allöl ve muhalefet ve tecavizi hususunda alakaya bâ'is ve bâdi oldukların bildürüb kanun üzere akrabzâdeye nakl ittürölüb hilâf-ı kanun ta'allöl ve muhalefet ittürölmek bâbında emr'i şerifim südürünü ricâ sipâhi-i merkûm Mustafa'nın tımarının baş kalemi olan Kutluviran karyesi toprağında zira'at iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyaların zira'at iden hariç re'ayâ ta'ifesinin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri olan karyelerinde olan ambara ba'de her hafta durur tereke satulur akrabzâdeye nakl eylemeleri kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i C. Sene (1)212

Sahife No : 117

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i B. Sene 1212

Amasya Kadısına Hüküm

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana es-Seyyid Feyzullah zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb gönderüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Alacık mâlikâne-i Şehzâdeler vakfı olup mâzur olup (...) mazur olduğu ber-mûceb-i defter-i evkâf divani tımar hassa-i galle karye-i mezbûre tahtında kırk üç nefer re'ayâ ve on dokuz zemin ve mezraa-i Bâli(?) ta'bi karye-i mezkûre ve çiftlik hassa ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağ ve erbâb-ı caba(?) iki ve resm-i (...) divan-ı ve hinî mâlikâne ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani yekün ma'a gayri on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde müstakıl bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Mehmed veled-i Âli'nin tımarı ve iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçesi dahi yine Argoma Nahiyesi'nde Alaviran nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz kırk dokuz akçe tımarı mutasarrıf Osman veled-i İbrahim ve altı bin akçesi dahi Amasya ve Kastamonu ve Trabzon ve Niğde sancaklarında Gedegera ve gayri nahiyelerde nısf-ı Köprü ve gayriden yetmiş iki bin sekiz yüz doksan yedi akçe ze'amete mutasarrıf Abdullah veledi (...) veled-i Mir Mehmed (...) kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed medine-i Amasya sükkânından Fazlızâde Mehmed Emin veled-i Abdülkadir nâm kimesne meclis-i şer'e varub zikr olunan Alacık karyesinden defter-i hâkanide resm-i (...) nâmıyla bir sene tahrir olunmağla Amasya mahallâtında Bayezid Paşa Mahallesinde Fatma bint-i Musa nâm hatunun taht-ı tasarrufunda karye-i mezbûre toprağında mutasarrıf olduğu bağında (...) idüb mezbûr es-Seyyid Mehmed veled-i Abdülkadir'in mutasarrıf olduğu arazi-yi bağ cerban iden (...) (...) merfuğ mukabelesinde babası mezbûr Abdülkadir bunun için bâ-hüccet-i şer'ie istid'a ve ol suyun arazi-yi bağ mezkûresinin kesire (...) câri (...) ve intifa ide gelüb hariçden dahl kabz olunmak icâb iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden kasap el-Hac Hüseyin nâm kimesne zuhur ve ol mutasarrıf olduğum koyun kışlakların suyundandır deyü hilâf-ı şer'i şerif ve mügâyir-i hüccet-i şer'ie fuzûli müdahale eyledüğünden ma'ada karye-i mezbûre zaîm ve sipâhileri dahi resm-i (...) mütalebesiyle te'addi ve rencide itmeleriyle kanun (...) yedi (...) olmadukda suyu mezbur Fatma Hatun'un bağından huruc iden mezbûr Seyyid Mehmed veled-i Abdülkadir'in tarafından bâ-hüccet-i şer'ie istid'a ol mikdar mülk-i suyu olduğu Âli Efendi ve Keçeci Âli nâm kimesnelerin şahid-i zor husus-u inkâr (...) men' olmuşken mügâyir-i hüccet-i şer'ie te'addi ve rencide ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife

virülmeğle fetevâ-yı şerife ve hüccet-i şer'îye mûcebince amel olunub mezbûrların hilâf-ı şer'î şerif ve müğâyir-i hüccet-i şer'îye ol veçhile zâhir üzere te'addileri men vâki olunmak bâbında hükm'i hümayûnum virülmek ricâsına vâki hâli bilâ iltimas arz-ı defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan müktezası müsteval olduğun zira'at ve tımar karyelerinden Alacık karyesinden (...) olub ceryan eden sudan resm-i aba nâmıyla beher sene tahrir olunmağla ol su dahl iden kasap Hacı Hasan'ın mahsus ve müstakil kadim-i suyu olmayub mezkûr Fazlîzâde Seyyid Mehmed bin Abdulkadir'in bâ-hüccet-i şer'îye mutasarrıf olduğu mülk-i arazisi (...) ceryan iden kadim-i suyu iken mezkûr Hacı Hüseyin ol suya kâdime mugâyir fuzûli müdahale eyledüğün ma'ada karye-i mezbûrda zaîm ve sipahileri ol sudan resm-i aba nâmıyla akçe mütalebesiyle te'addi eyledüklerin vâki muvafık olduğu hilâf-ı şer'î şerif ve kadim-i müğâyir bî-vech vâki olan te'addilerinin (...) için mahallinde şer'le (...) ile emr'i şerif i'dası (...)ider deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i B. Sene 1212

Sahife No : 120

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i B.Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime mektûb Amasya Sancağı ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Derecik mâlikâne tamamı vakfı evlât Emir Hasan tahtında yedi aded (...) (...) ve iki hassa çiftlik ve bir zemin hâsılı ma'errûsûmu bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin akçe divan-ı yazusu yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Hasır köy nâm karye ve ma'a gayriden bir görölüb berâtıma cebelüsünden deyü dört bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Geldigelen Nahiyesi'ne dahi Eyün nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf Hasan veled-i Abdurrahman ve bakisi müştereki kaydında ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Alageçün mâlikâne tamamı vakıf üzere Emir Çelebi ber-mûceb-i vakfa hâlâ Mehrimah Hatun tarafından (...) (...) tahtında yüz bir nefer re'ayâ ve on zemin ve bir nefer muvafık re'ayâ has çift ve hinta ve şa'ir resm-i kovan ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri üç bin beş yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde beş yüz

akçesi ikrâz ve Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Curhu(?) nâm karye ve gayride bir görölüb iki bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun Geldigelen Nahiyesi'nde Bergah nâm karye ve gayriden on iki bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Mustafa veled-i Ahmed'in müşterekleri kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve Amasya'da Yavecik(?) karyesinde Mir Hasan vakfının karye-i mezbûr mutasarrıflığı evlâd vakfından Seyyid Hasan hâlîfe veled-i münif es-Seyyid Ahmed Hâlîfe'nin mâliye tarafından virülen berâtla üzerinde ve bundan akdem mezkûr Derecik karyesinin mâlikânesine müdahale (...) kapudan oldukda kapudan ve defter-i hâkaniden ba'de'l harice fuzûlî ta'allül olundukda karye-i Derecik el-mezbûrenin bermûceb-i defter-i hâkani divana mutasarrıflar zabt ve divan cânibine ait mahsul ve rûsûmu dahl müşterekiyle Hasan veled-i Abdurrahman'ın tarafından ahz ve kabz ittürölmek mukteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub evlâd-ı vakfının alakası olmayub Alageyük karyesi ahâlisinden olan kimesneler karyelerinin el-mezbûrenin mâlikâne mahsulüne müdahaleleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için iş bu bin iki yüz on iki senesi () rebiulevvelinin on altıncı günü tarihiyle mâliye tarafından emr'i âli sâdır olub ve Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Alacık karyesinin mâlikânesi Emir Çelebi (...) vakıf olub mütevelliliği es-Seyyid Osman'a kadısı arzıyla doksan senesi cemaziyelahirine tevci (...) asker ruznâmçesinde mukayyed olub şimdi Amasya'da el-Hac İlyas Mahallesi'nde sâkin () ve Geldigelen'de Mir Hasan vakfının (...) mutasarrıfı es-Seyyid Hasan Amasya sâkinlerinden es-Seyyid Osman ile Alageyik karyesinde (...) nâm kimesne müdahalelerinde üzerlerine dâvâ idüb mezbur es-Seyyid Osman ile Kara Hâlîfe (...) Mir Hasan Geldigelen'de Derecik karyesinin mâlikâne mahsulünü hilâf-ı defter-i hâkani ve aharın mutasarrıfa ahz idüb gadr olunmağla yedinde olan emr-i sâdır ve defter-i hâkani mûcebiyle tahrir karye-i mezbûre mâlikânesi tarafından zabt ve mezbûrenin bî-vech-i müdahaleleri men olunmak (...) (...) idüğün mezbûr Seyyid Osman askeri (...) ve bermukteza-yı defter-i hâkani mezbûr es-Seyyid Hasan'ın zabt ve mezbûrdan Seyyid Osman ile ve bunun (...) (...) i'dası beyanıyla vâki hal bî-vech-i şer'iden defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at oldukda vech-i meşruıh üzere olduğu mestur bulunmağın bu surette defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak için emr'i şerifim südürunu bi'l-fi'il reis'ü'l-küttabım olan Mehmed Rasim mecdihû i'lam etmeyin i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Sahife No : 121

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i M Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm

Kazâ-i mezbûra ta'bi Hacıköy nâm karye mütemekkinlerinden Harum ve Merta nâm zimmiler gelüb bunların yine karye-i mezbûr mütemekkinlerinden Manuk oğlu Mağirisi ve Kirkor nâm zimmiler zimmetlerinde bin iki yüz on senesinden berü cihet-i şer'iden yirmi gurus alacak hakkı olub taleb eyledikde bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb mesfûrların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacak hakları alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i M Sene (1)212

Sahife No : 132

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i L. Sene 1212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Dergâh-ı muallam kapucu başlarından ve hassa-i silahşorlarımdan sagir Mehmed Said dâme Mehmed gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Unufak Veziriazam Köprülü Mehmed Paşa'nın Hacıköyünde bina ve ihya eylediği han civarında vâki karye-i merkûmeye bâ-ferman-ı âli gelüb sâkin olub zira'at ve hırsaset üzere olan re'âyanın defter (...) gaybı ile tahrir olunmuşdur deyü bi zatihi mahalli tahtında üç yüz yirmi altı nefer re'ayâ ve iki yüz kırk sekiz aded zemin ve üç çiftliğin ile karye-i Hacı mâlikâne vakfı enba-i Mahmud Paşa veled-i Mehmed Paşa ve hâsıl-ı divani ma'a bâbında ve tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağçe ve resm-i meyva ve resm-i tapuyu zemin ve deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayriden dokuz bin yedi yüz altmış yedi akçe yazı ve kura ve mevadı (...) ile defter-i evkâfta muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defter-i hâkanide mukayyed ve mir mûmâ-ileyh evlâdiyet ve meşrukâtına hâlâ berât-ı şerifimle mütevellisi olub karye-i merkûm toprağında vâki bağların üzüm ve meyveleri irüşüb kemagün olub hâsıl olan öşürlerini cânibi vakfa edâ eyledüğünden (...) haraç (...) hıfıs olunmak ve bağ ve merkûm yüzölmek için ashâbın rızaları ve kâimakam vakfı ma'rifeti bir (...) vaz ta'yin olup ol dahi mahsullerin merkûmu mahfuz idüb cânibi ahardan dahl olmak

icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler mahsulün ıtlak ve (...) kasdıyla birleri gibi(?) olur (...) hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun fuzûlî müdahale ve te'addi ve tasaddi ve gadr külli iddiasında oldukların (...) ve defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defteri evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur defter-i âmiremde mahfuz Anadolu muhasebesi defterlerine nazar oldukda vech-i meşruh üzere olduğu merkûm hatt-ı hümayûn Şevket Makrun mûmâ-ileyh Mehmed Said dâme mecdihûnun hâlâ berât-ı âlişân üzerinde olduğu mukayyed ve divan-ı hümayûnum kılınmadan mükteza-yı kanun (...) bilade mezkûr vakfi karyelerinden Hacı karyesinin hâsıl-ı tahtında deştibani hâsıl-ı kayd olunmağla karye-i mezbûre toprağında vâki bağların üzüm ve meyveleri irüşüb kemagün olub mevcut olan öşürlerin edâ eyledüğünden hâsıl arz ma'rifetiyle (...) konulup hâsıl olan mahsullerinden müteveccih olan öşürlerini edâ eyledüğün bağçeleri bozulmamak için emr'i şerifim i'dası iktiza eylediği tahrir olunmağla binâen defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i L. Sene 1212

Sahife No : 140

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Mehmed nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Geldigelen Nahiyesi'nde Çeriköy nâm karye ve gayriden dokuz bin dört yüz kırk yedi tımara berât-ı şerifimle mutasarrıf olub Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi kırk sekiz nefer re'ayâ ve iki zemin ve iki hassa çiftlik ve iki çiftlik mâlikâne ile karye-i (...) eşkülüsü Emrullah veled-i (...) ve Bayezid veled-i Feyzullah (...) Hasan Said ve (...) (...) ve sa'ir evlâd Emrullah ve hevace mezbur Bayezid divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kovan ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri üç bin iki yüz akçe ve tahtında (...) mâlikâne karye-i mezbûrda hâsıl bin sekiz yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Çeriköy el-mezbûrenin bin sekiz yüz mâlikâne yazu-yu mezkûresi ma'a gayriha bir görölüb iki bin sekiz yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr sipâhi-i merkûm Mehmed'in kaydında ve karye-i Çeriköy el-mezbûrenin on bin iki yüz akçe yazu-yı mezkûresi dahi ma'a gayriha bir görölüb yedi bin sekiz yüz akçe olduğu başka yerler bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin iki yüz akçesi

Koçkayası Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden on bir bin yedi yüz doksan iki akçe tımara mutasarrıf iken Mehmed'in ve baki yazusu (...) müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfları mezkûrlarından Mehmed ve sa'ir müşterekiyle tımarı tarafından mâlikâne tarafına ait mahsul (...) ahz ve kabz etmek murad eyledikde ahz olunmak icâb itmez iken mezkûr ve diğer Mehmed karye-i mezbûrenin divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu müşterekiyle ahza kana'at itmeyüb mâlikâne tarafına ta'bi mahsul hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale ve tımarı tarafından ahz ve kabzına te'addi ve gadr külli iddiasında olduğu bildürüb karye-i Diregün(?) ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfı mezkûr diğer Mehmed mezkûr diğer Mehmed müşterekiyle kendüye zabt ve mâlikâne tarafına ta'bi mahsulü kendüye divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu dahi mezkûr diğer Mehmed ile müştereklerine ahz ve kabz ittürölüb mezkûr diğer Mehmed'i ve müştereklerini karye-i Diregün(?) mâlikânesi tarafına ta'bi mahsul hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun bir dürlü müdahale ve taarruz ittürölmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim (...) ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda defter-i hâkanide mestur Çayırgün karyesinin mâlikânesi müdahale ettiği Emrullah veled-i (...)ve Bayezid veled-i Feyzullah hâliya (...) (...) vesa'ir evlâd Emrullah ve hevace veled-i Bayezid divani tımar ve tahtında mâlikâne karye-i mezbûre deyü bin sekiz yüz akçe yazı ile tahrir ve icmâlde karye-i mezbûr (...) divani yazusu olan on bin iki yüz akçesi müşterekle diğer Mehmed ve karye-i mezbûrenin bin sekiz yüz akçe yazusu olan mâlikânesi (...) mutasarrıfı merkûm Mehmed'in müstakilen kaydında dahil olmağla karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani divan-ı hümayûnum mezkûr diğer Mehmed ve müşterekleriyle mâlikâne mutasarrıfı merkûm Mehmed'e zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsul (...) hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)212

Sahife No : 141

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Hasan veled-i Ömer nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde Karacakaya karye ve gayriden on bir bin beş yüz akçe tımara berat-ı âli mutasarrıf olub sâlifü'z-zikr Karacakaya karyesinin divani tımar mâlikâne ve defter-i icmâlde karye-i Karacakaya divani cânibine beş bin akçe yazı ile tahrir ve müstakilen kayd ve berâtına dahil olub karye-i mezbûreye ber-mûceb-i defter-i hâkani zabt ve divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledikde ahardan dahl olunmak icâb itmez iken ecânib ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî müdahale ve gadr külli dâvâsında oldukların bildürüb karye-i Karacakaya el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani kendüye zabt ve divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince müstakilen ahz ve kabz ittürölüb ecnebiden olan kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun bir dürlü dahl ve te'addisin ittürölmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi elli nefer re'ayâ ve on iki zemin ile karye-i Karacakaya divani tımar mâlikâne hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayriden beş bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Karacakaya divani deyü beş yüz akçe yazusu ma'a gayriha bir görölüb altı bin altı yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen sipâhi-i merkûm Hasan veled-i Ömer'in kaydında olduğu mestur ve sa'ir ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda defter-i hâkani de mestur Karacakaya karyesinin divani tımar mâlikâne ve icmâlde karye-i Karacakaya divani yazusunda bin akçe yazı ile tahrir ve müstakilen kaydında dahil olmağla karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani mezbûr Hasan veled-i Ömer'e zabt divani cânibine ait mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürölmek mukteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olup aharın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)212

Sahife No : 142

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Za.Sene 1212

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından Ahmed veled-i İbrahim nâm mustahfiz südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda va kazâsı muzafa'atında Geldigelen

Nahiyesi'nde Keçe(?) nâm karyeden bin beş yüz akçe gedik tımar ile kal'a-i merkûm mustahfizlığı babası İbrahim'in ve Kenan oğlu merkûm Ahmed'e Amasya kal'asının dizdârı Ahmed arzıyla bin iki yüz seksen dokuz senesi saferinin ikinci gününde tevci ve berâtıyla üzerinde iken cûlus-u hümâyûnum ve (...) dahi iki yüz dokuz senesi rebiul ahirinin sekizinci gününde tecriben berât ve hâlâ üzerinde olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla gedik tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Keçe(?) karyesinin mâlikânesi Amasya'da vâki (...) medresesi vakfı divani nefsi (...) merkûm Ahmed veled-i İbrahim'in kaydına dahil olmağla merkûm Ahmed karye-i Keçe(?) el-mezbûreyi (...) medresesi vakfı mütevellisi ile zabt ve divan tarafına kayd olub hizmetine mukabelesine müstehak olduğu mahsul ve rûsûmu kanun edfter mücebince ahz ve kabz murad eyledikde Ahmed'den bir vech-ile dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken Amasya sâkinlerinden ecnebi ve ashâb-ı meşkâleden İsmail nâm kimesne kal'a-i mezbûr dizdârı Seyyid Mustafa'ya istinâden karye-i mezbûre (...) vakf ve (...) ve hilâf-ı defter-i hâkani fuzûlî zabt ve berât mücebince hizmetini mukabelesinde müstehak olduğu divani tarafına kayd-ı mahsul ve rûsûmu ahz ve kabz ettirüb gadr külli eyledüğün bildürüb karye Keçe(?) el-mezbûre Hisarlı Medresesi vakfı mutasarrıflığı kendüye zabt ve hizmeti mukabelesine müstehak olduğu divani tarafından gayr-ı mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ettirülüb ecânibden olan mezkûr İsmail'e ve ahardan bir ferdi dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve mezkûrun fuzûlî ahz ve kabz eylediği mahsul ve rûsûmu her ne ise alıvirülmek bâbında hükm'i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at oldukça Argoma Nahiyesi'ne ta'bi yirmi nefer re'ayâ ve dört zemin ile karye Keçe(?) mâlikâne vakıf medrese Hisarlı'dır divani tımar ve hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve resm-i (...) ve ba'dı heva ve arusiye ve asiya mâlikâne divani yekûn ma'a gayrinin beş yüz akçe yazı ile defter defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin beş yüz akçe divani yazusu Amasya kal'ası mustahfizıyla mahsus bir gedik tımar ve berâtıyla merkûm Ahmed veled-i İbrahim üzerinde olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümâyûnumdan vakfa mütevellî olundukda diğer divani zikrolunan Keçe(?) karyesi ber-vech-i defter-i hâkani Hisarlı Medresesi vakfı mahsulüyle mustahfiz-ı merkûm Ahmed veled-i İbrahim'in gedik tımarı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına kayd-ı mahsul medrese-i mezbûr vakfı tarafından ve divani hükmüne ait mahsul ve rûsûmu dahi müstahfiz-ı merkûmun gedik tımarı tarafından ahz ve kabz ittürülmek ve ecânibden olan mezkûr İsmail'in fuzûlî ahz eylediği mahsul ve rûsûmu alıvirülmek mukteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub ahar müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince amel olunmak bâbında.

Sahife No : 170

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i M.Sene (1)213

Amasya Kadısına Hüküm ki

Abdulğani zîde salahû gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında (...) Nahiyesi'nde altmış bir nefer re'ayâ ve iki aded zemin ve iki hassa çiftlik ile karye-i Karadaş mâlikâne tamamı vakıf-ı cüzhevan Hacı Hamza divani tımar hâliya hassa-yı Hüdavendigâr ve hâsıl-ı tahtında resm-i çift ve hınta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayride dört bin iki yüz seksen dört akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve ulemadan Şeyh Ömer ve Karadaş virülmeğle ma'ruf karyenin mezraası zâviyedârlığı bundan akdem mezraa-i mezbûrenin hâne-i avarız ve mâlikânesinden ma'ada mahsulüdür(?) (...) dört bin iki yüz seksen dört akçe olmak üzere öteden mutasarrıf iken mezraa-i mezbûre Amasya'da vâki cedd-i Ahmed merhum ve mağfurlu Sultan Bayezıd Han Camii şerifinde eimme dersi vermek şartıyla dört ders ile kendüye tevcih olunub mâliyeden berât-ı şerif virülmeğle vech-i meşruh üzere berat-ı mücebince eimme dersi vermek şartıyla yetmiş iki tarihi evahir-i recebinde bâ-hatt-ı tevkifci (...) olduğu defter-i hâkani de mukayyed merkûm AbdulğaniHacı Hamza vakfının mâliye tarafından virülen berât-ı şerifimle mütevellisi olub karye-i Karadaş el-mezbûreye ber-mukteza-yı defter-i hâkani ve ber-mûceb-i (...) divan mutasarrıfı ders-i eimme Seyyid Mehmed ve Seyyid Âli ile cüzhevan Hacı Hamza vakfı tarafından zabt ve karye-i mezbûrenin mâlikânesi tarafına cebren mahsulü cüzhevan Hacı Hamza vakfı tarafına ahz ve kabz murad eyledükde bir veçhile müdahale olunmak icâb etmez iken divani mutasarrıfı ders-i eimme karye-i mezbûrenin divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu ahz-ı âdemle kana'at-ı birle Hacı Hamza vakfı tarafına ait mâlikâne mahsulüne fuzûli müdahale ve ta'allül ahz ve kabz idüb vakf-ı şerife gadr eyledüklerin bildürüb karye-i Karadaş el-mezbûre ber-mukteza-yı defter-i hâkani ve ber-mûceb-i (...) divani mutasarrıfları ders-i eimme mezkûrlar ile Hacı Hamza vakfı tarafından mütevellisi merkum zapt ve mâlikâne tarafına ait mahsul ve rüsûmu vakf-ı mezbûr tarafından divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi ber-mûceb-i (...) ve ders-i eimme tarafından ahz ve kabz ittürölüb divani mutasarrıfı ders-i eimme mezkûrların taraflarından vakf-ı mezbûr tarafına ait mâlikâne mahsulüne hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i (...) bir dürlü dahl ve taarruz ittürölmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim mürûrunu ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz

defter-i mufassala mürâca'at oldukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olduğu karye Karadaş el-mezbûreyi ber-mukteza-yı defter-i hâkani ve ber-mûceb-i (...) divani mutasarrıfı camii mezbûr ders-i eimme olan kimesneler ile cüzhevan Hacı Hamza vakfı mütevellisi tarafından zabt ve karye-i mezbûrenin mâlikânesei tarafına ait mahsulat Hacı Hamza vakfı tarafından mütevellisi ve havâlisi cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi ber-mûceb-i cami ders-i eimme olan tarafından ahz ve kabz ittürülmek kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i M.Sene (1)213

Sahife No : 189

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene (1)212

Amasya Kadısına Hüküm

Kazâ-i mezbûra ta'bi Hacı karyesi demekle ma'ruf karye mütemekkinlerinden Artin nâm zımmi gelüp bunun karye-i mezbûr mütemekkinlerinden Varkum nâm zımmi zimmetinde bin iki yüz on senesinden berü beş yüz gurus alacak hakkı olub talep eyledükde bî-vech-i şer'i virmekte ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb mesfûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı alıvirülmek bâbında emr'i şerifim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene (1)213

Sahife No : 224

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene (1)213

Amasya Kadısına Hüküm ki

Zuamadan Mehmed Emin veled-i Mehmed zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Akdağ Nahiyesi'nde Hakala ma'a Değirmenderesi nâm karyeden otuz bin akçe berât-ı şerif-i âlişânımla mutasarrıf olduğu ze'ametinin baş kalemi olub defter-i mufassalda nefsi-i Hakala ve karye-i Değirmenderesi el-mezbûrenin mâlikânesei Seyyid (...) zâviyesi vakfı divanisi müstakilen mûmâ-ileyh Mehmed Emin veled-i Mehmed'in kaydında dahil olmağla karye-i Hakala ve karye-i Değirmenderesi el-mezbûrelerin mümtaz ve

muayyen hudud sınırları dahilinde hinî tahrirden berü öşür ve rüsûmu mâlikâne mutasarrıfı olan Seyyid (...) zâviyesi vakfı ile ze'ameti tarafından ahz ve kabz olunagelen ma'lumül-hudud yerlerin aharın kat'a alaka ve müdahale olmayub bir veçhile dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Uzunoba karyesinin mâlikânesi Amasya'da Hâlifet Medresesi vakfı divanisi Ulaş Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf Ahmed veledi Ahmed 'in müşterekiyle kaydına dahil olmağla medrese-i mezbûr müderrisi ve vakfının mütevellisi Lâdikli Mustafa Efendi dimekle ma'ruf kimesne divani mutasarrıf olan sipâhi-i mezbûr Ahmed veled-i Ahmed ve müşterekleriyle yekdil ve yek-cihet olarak karye Uzunoba el-mezbûreyi sipâhi-i mezbûr Ahmed veled-i Ahmed ve müşterekleriyle medrese-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve mâlikâne cânibine ait mahsulü ahz ve kabza kana'at itmeyüb ol yerler için üzerinde (...) el-mezbûre (...) deyü hilâf-ı kanun ve kadim-i mügâyir fuzûli ve tegallüben zabta mübaşeret itmeğle bundan akdem zaîm -i mûmâ-ileyh Mehmed Emin veled-i Mehmed'in (...) medrese-i mezbûr ve vakfının mütevellisinin selefi ile mahâline niza üzerinde mürafaatı şer'i şerif olduklarında ol yerler karye-i Hakala ve karye-i Değirmenderesi el-mezbûrelerin mümtaz ve muayyen hudud ve sınırları dahilinde hinî tahrirden berü öşür ve rüsûmu Seyyid (...) zâviyesi vakfı mutasarrıfları ze'amet tarafından zabt ve zâviye vakfı tarafına ait mâlikâne mahsulü zâviye-i mezbûr vakfı tarafından ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu dahi ze'ameti tarafından ahz ve kabz olunageldüğü vakf nâmede olan bazı kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve Uzunoba karyesinin mâlikâne mutasarrıfı Hilafet Medresesi vakfının alakası olmadığı zâhir ve (...) (...) deyü men' ve def' ve kadim-i üzerinde karye-i Hakala ve karye-i Değirmenderesi mutasarrıfı tarafından zabtı için bin yüz elli üç senesinde virülen hüccet-i şer'îye bâ-ferman-ı âli ve defterhâne-i âmiremde hıfz olunmuşken medrese-i mezkûr müderrisi ve vakfının mütevellisi mezkûr Mustafa kani olmayub hilâf-ı kanun ve kâdim-i canübü'sher'den verülen hüccet mahfuziyeye mügâyir fuzûli zapt ve divani cânibine ait mahsul ve rüsûmu ahz ve kabz idüb ze'ameti mahsulünün (...) (...) bâis ve bâdi olduğun bildürüb ol yerler kadim-i üzerinde Seyyid (...) zâviyesi vakfı mutasarrıfıyla kendüye zabt ve mâlikâne tarafına ait mahsul Seyyid (...) zâviyesi vakfı cânibinden ve divani tarafına ait mahsul ve rüsûmu dahi müstakilen zaîm i mûmâ-ileyhin ze'ameti tarafından ahz ve kabz ittürülüb medrese-i mezbûr müderrisi ve vakfının mütevellisi mezkûr Mustafa'ya ve divani mutasarrıfı sipâhi-i mezbûr ve müşterekleri hümayûndan kanun ve kadim-i canibü'sher'den virülen hüccet-i mahfuziyeye mügâyir bir dürlü dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve fuzûli ahz eyledüğün mahsul ve rüsûmu alıvirülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i

evkâfa mürâca'at olundukda Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi yüz yetmiş altı nefer re'ayâ ve mahallinde dört zemin ve iki çiftlik ve bir bağçe ile karye-i Hakala nefsi-i Hakala mâlikâne-i vakıf zâviye-i Seyyid (...) ma'a nısf-ı mâlikâne mezra-i Hevace divana ber-vech-i ze'amet (...) (...) resm-i (...) akçe viregelmüşler nefsi-i Amasya'ya tekâlif her ne vech-ile câri olursa mezbûr karye halkına dahi ol tekâlif câridir ziyâde tekâlif câri olsa deyü dokuz yüz yetmiş beş tarihiyle vârid olan hükm'i şerifim mefhumu kayd olduğu ve yine dört nefer müselman on iki zemin ve yüz kırk üç nefer gebran ve bir çiftlik hass-ı ve bir çiftlik mâlikâne ve mezra-i (...) divani ve nefsi-i mâlikâne ile karye Değirmenderesi ve ma'a bâbında ve tahtında hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri otuz bin akçe yazı ile ve defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir defter-i icmâlde divani ma'a bâbında yazı-yu mezkûresiyle ze'amet deyü bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen Mehmed Emin veled-i Mehmed'in kaydında deyü ve nahiye-i mezbûra ta'bi karye-i Hakala mâlikâne-i vakıf zâviye-i Seyyid (...) deyü Hakala ma'a nefsi-i mâlikâne mezra-i Hevace ve Değirmenderesine ta'bi Hakala vakfı zâviye-i Seyyid (...) ber-mûceb-i defter-i evkâf deyü olduğu defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrir olmuştur ve karye-i mezbûre haklarının hududunu memnu bin yüz iki tarihiyle (...) bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye bin yüz elli altı tarihinde bâ-ferman defterhâne-i âmiremde hıfz olduğu (...) ve Argoma Nahiyesi'ne ta'bi otuz sekiz nefer re'ayâ ve dokuz zemin ve bir hassa çiftlik ile karye-i Uzunoba mâlikâne-i vakfı medrese-i Hilafet ber-mûceb-i defter-i evkâf divani yazı ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayriden bin yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazı-yu mezkûresinin bin üç yüz akçesi ikrâz ve bir görülüb yekûn ma'a gayda iki bin dokuz yüz doksandokuz akçe bir icmâl ve tamamen Ahmed veled-i Ahmed'in kaydında deyü ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi karye-i Uzunoba mâlikâne-i vakfı medrese-i Hilafettir Amasya ber-mûceb-i evkâf deyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrir defter olmuştur deyü defter-i cedide ber-muktezayı defter-i hâkani karye-i Hakala ve karye-i Değirmenderesi el-mezbûrelerin divanisi cânibine tahsis kılınan mahsulat ve rûsûmatı mûmâ-ileyh Mehmed Emin deyü Mehmed'in tarafından mâlikânesi cânibine tahsis kılınan mahsulünü Seyyid (...) zâviyesi vakfı tarafından ve karye-i Uzunoba el-mezbûrenin divanisi cânibine tahsis kılınan mahsulat ve rûsûmatı merkûm Ahmed veled-i Ahmed ile sa'ir müşterekleri taraflarından mâlikânesi cânibine tahsis kılınan mahsulatı Amasya'da medrese-i Hilafet vakfı tarafından zabt olunub karye-i mezbûrenin icmâl ve mufassalları başka başka olub birbirlerine alakaları olmadığı iktiza eylediğün bi'l-fi'il defter emini olan Seyyid el-Hac Mehmed Emin dâme arz idüb arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene (1)213**Sahife No : 265****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene (1)217****Amasya Kadısına Hüküm**

Amasya kal'ası mustahfizlarından Abdurrahim veled-i Derviş Mehmed gelüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden bin altı yüz akçe gedik tımar ile kal'a-i merkûm mustahfizlığına berât-ı âlişânım mutasarrıf olub gedik tımarının baş kalemi olan mezkûr (...) karyesinin nısf-ı mâlikânesi vakfı âdem ve nısf-ı ahar mâlikânesi Serbiye Hüttü Hatun (...) Yörgüç Paşa vakfı divanisi ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye ve rüsûmat-ı sa'iresi merkûm Abdurrahim veled-i Derviş Mehmed ile sa'ir müştereklerinin ve havas-ı hümayûn ve tımarha-i serbestlerden gayri Argoma ve Merzifon nahiyelerinin rüsûm ve serbestleri mirlüva-i Amasya hassı olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla zıkr olunan (...) karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani (...) ve Hüttü Hatun vakıfları mütevellileri ve sa'ir müşterekleriyle zabt ve hizmeti mukabelesine müstehak olub divani tarafına ait olan mahsul ile resm-i tapu-yu zemin nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye ve rüsûmat-ı sa'ireden divani yazusuna göre hissesine isabet ideni ahz ve kabz etmek murat eyledikde bir dürlü dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken mirlüva-i Amasya hassı mutasarrıfı tarafından hilâf-ı defter-i hâkani ve mügayir-i kanun fuzûli müdahale ve gedik tımarı mahsulüne gadr murad eyledüğün bildürüb (...) (...) karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani vakf-ı adem ve Hüttü Hatun vakıfları mütevellileri ve sa'ir müşterekleriyle kendüye zabt ve berât mûcebince hizmeti mukabelesine müstehak olub divani tarafına ait olan mahsul ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye ve rüsûmatı sa'ireden berât yazusuna göre hissesine düşen mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb hilâf-ı defter-i hâkani ve migayir-i kanun mirlüva-i Amasya hassı mutasarrıfını dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defetrhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi neferan ve zemin ile karye-i nısf-ı mâlikâne vakfı âdem der-tasarruf Mevlana-yı Şemsettin ve nısf-ı ahar vakfı ve Hüttü Hatun ba'de Yörgüç Paşa divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hınta ve sa'ir ve resm-i tapu ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri dört bin beş yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i

icmâlde ma'a gayri bir görölüb altı bin üç yüz akçe yekününden bin dört yüz akçesi ikrâz ve Argoma kal'ası merdanına mahsus bir gedik icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen Abdurrahman veledi Derviş Mehmed'in tımarı ve Amasya Kazâsı na ta'bi fi sene yirmi üç bin beş yüz yirmi sekiz akçe yazar niyâbet ve ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı resmi deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan-ı kal'a gayrı ez-hassı hümayûn ve tımarha-i serbesttir nahiye-i Argoma ve Merzifon ve deştibani hassı mirlüva-i Amasya mülhekâtında olmak üzere tahrir defter olub bu takdirce ber-müktezası defter-i hâkani karye (...) altı el-mezburenin nısf-ı mâlikânesi cânibine tahsis kılınan mahsulatı vakıf-ı âdem olmak üzere ve nısf-ı ahar cânibi ne tahsis kılınan mahsulatı (...) Hüttü Hatun ba'de Yörgüç Paşa Vakfı tarafından ve divanisi cânibi ne tahsis kılınan mahsulat ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı deştibani ve ba'dı heva ve arusiye ve rüsûmat sa'iresi mustahfızı merkûm Abdurrahim veled-i Derviş Mehmed ile sa'ir müşterekleri taraflarından ve havas-ı hümayûn ve tımarha-i serbestlerden gayri Argoma ve Merzifon nahiyelerinin rüsûmu serbestiyeleri hassı mirlüvadan mutasarrıf tarafına zabt olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fiil defter emini olan Mehmed dâme mecdihû arz itmeğin arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı C.Sene (1)217

Sahife No : 275

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i C. Sene (1)217

Sivas Vâlisi Vezirim () Paşa Edemallahu İclâlihuya ve Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

el-Hac Mustafa nâm kimesne südde-i sa'adetime gelüp kazâ-i mezbûra ta'bi Hergele nâm karye sâkinlerinden Habbazlı(?) Ebubekir nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz on senesinden berü bâ-temessük iki bin iki yüz yirmi beş ve bâ-defter üç bin beş yüz gurusunu cem'an beş bin yedi yüz yirmi beş gurusu alacak hakkı olup talep eyledükde bî-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüp sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin ma'rifetinle ve haseki mübaşeretiyile mahallinde şer'le görölüp meblâğ-ı mezbûr kendüye kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sen ki hakkan emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden (...) (...) tezvîr idüğün (...) tahkik eylediği hâliya emr'i (...) mağlum olan mer'i âliyeden talep olunmayup ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife husumet-i kenadiye(?) iden mer'i mutemedden tahsil olunmak üzere sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin haseki mübaşeretiyile mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i C. Sene (1)217**Sahife No : 286****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı Ş.Sene 1217****Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki**

el-Hac Mustafa nâm kimesne gelüb bunun kazâ-i mezbûra ta'bi Hergele nâm karye sâkinlerinden Çandarlı Ebubekir nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz on senesinden beru bâ-temessük iki bin iki yüz yirmi beş ve bâ-defter üç bin beş yüz gurus ki ma'an beş bin yedi yüz yirmi beş gurus alacak hakkı olub taleb eyledikde ber-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin marifet ve haseki mübaşeretiyle mahallinde şer'le görölüb mebla-ğı mezburu kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk olunmak bâbında sana hitâbe n emr'i şeirifim ricâ eylediği ecilden (...) tezvîr virüldüğü (...) tahakkuk eylediği halde aharın mübaşeriye mazlum olan mer'i âliheden taleb olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife husumet (...) iden mer'i mutemedden tahsil olunmak üzere sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin haseki mübaşeretiyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı Ş.Sene 1217**21 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ****Sahife No : 44****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene (1)218****Amasya Kadısına ve Mütesellimine Hüküm ki**

es-Seyyid Abdullah nâm kimesne gelüb bunun karındaşı Ahmed nâm kimesnenin kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Mir Osman dimekle arif kimesne zimmetinde bin iki yüz on altı senesiden berü bâ-temessük bin dokuz yüz gurus alacak hakkı olub kablel ahz fevt oldukdameblağı-ı mezkûr ırsen bunun vâlidesi Fatma nâm hatuna müstemirren(?) olduğundan marifet-i şer'le ba verese taleb ve almak murad eyledüğün virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr külli eylemesinde olduğun bildürüb sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin ahar hususa mesfûr mübaşir ma'arifetiyle mahallinde şer'le görölüb karındaşı müteveffa-yı mezbûrdan müntakil mirlüvanın zimmetinde olan ol mikdar gurusun bâ-verese bunun vâlidesi

mezbûreye alıvirülüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sana hitâbe n emr'i şerifim südûrunu istid'a ve husussu mezbûr hinî mürâfa tezvir idüğün (...) şer'le tahkik eylediği halde ta'yin olunan mübaşerin mazlum olandan mer'i âliheden taleb olmayub hususat-ı kavanin-i (...) ma'ada mahsub olmak üzere sen ki müfti-i(?) mûmâ-ileyhsin ahar husus mezbur mübaşir ma'rifetiyle mahallinde şer'i şerif ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene (1)218

Sahife No : 45

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ra.Sene 1218

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından İbrahim veled-i Osman nâm mustahfiz südde-i sa'adetime gelüb Amasya Sancağı'nda Geldihelen Nahiyesi'nde Buldukluk nâm karye ve gayriden bin beş yüz elli akçe gedik tımar ile Amasya kal'ası mustahfizlığına berât-ı şerifimle mutasarrıf olub sâlifü'z-zıkr gedik tımarı karyesi olan Buldukluk karyesinin mâlikânesinden Veliyeri dimekle ma'ruf beş çiftlik Piribeş(?) Hatun bint-i Mehmed Çelebi evlâdı vakfı ve ma'a hassa mâlikâne ve divanisi mustahfızı merkûm İbrahim veled-i Osman ile müştereki kızlarına ve karye-i merkûmenin nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani ve rüsûmu serbestini mirlüva-i Amasya hassı dâhilinde eylediği defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i merkûmeye Piribeş(?) Hatun evlâdı ve müştereki ve hassı merkûm mutasarrıfıyla ber-mûceb-i defter-i hâkani zabt ve mâlikânesi tarafına ait beş çiftlik yerinin hasılatından ma'ada ma'a hazine-i mâlikâne ve divanisi cânibine kayd-ı mahsulat ve resm-i çift ve bennak ve resm-i tapu-yu zemin nısf-ı resm-i arusiye nısf-ı deştibani ve rüsûmat-ı serbesti kanun ve defter mûcebince müşterekiyle ahz ve kabz murad eyledikde ta'allül olunmak icâb itmez iken re'ayâ ta'ifesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun edâya ta'allül ve muhalefet ve gedik tımarı hasılatının külli kere vakfdan tertibiyle âdet-i hesabına(?) eylediklerin inhâ ve defter-i hâkani mûcebince amel olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelenabad Nahiyesi'ne ta'bi yüz yetmiş dokuz nefer re'ayâ ve beş zemin ve iki hassa çiftlik ile karye Buldukluk mezkûr karyenin mâlikânesinden beş çiftinin bir kere Veliyeri dimekle marufdur vakf-ı evlâdlık üzere Piribeş(?) Hatun bint-i Mehmed Çelebi (...) (...) divani tımarı hâsıl-ı çift ve resm-i bennak ve caba ve hinta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye ve resm-i tapu-yu zemin nısf-ı deştibani yekûn ma'a gayriha on bir bin yüz akçe ve niyâbet

aynel rüsûm ve ba'dı heva ve arusiye yekûn ma'a gayri dokuz yüz beş akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani ma'a hâsıl-ı mâlikâne yazusundan bin beş yüz elli akçesi ikrâz ve Amasya kal'ası merdanına mahsus bir gedik icmâl ve tamamen İbrahim veled-i Osman'ın berâtıyla üzerinde ve niyâbet nısf-ı ba'dı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı adet-i ağnam nısf-ı resm-i deştibani tımarha-i sipâhiyan ve merdan kal'a ez-havas-ı hümayûn ve züama ve tımarha-i serbest ve karye-i olan ve nahiye-i Geldigelen ve resm-i deştibani hânedan hâneye iki yüz akçe alunur fi sene otuz bin dokuz yüz seksen beş akçe yazı ile mirlüva-i Amasya hassı mülhekâtında olmak üzere defter-i icmâlde muharrir kalemiyle tahrir defter-i () defter-i hâkani karye-i Bulduklu el-mezkûrenin mâlikânesinden beş çiftinin bir kere Veliyeri demekle marufdur el-mezbûrenin hasılat-ı vakıf evlâdlık üzere Piribeş(?) Hatun bint-i Mehmed Çelebi tarafından ve ma'a hassı mâlikâne ve divanisi cânibine tahsis kanuna mahsulat ve resm-i çift ve bennak ve resm-i tapu-yu zemin ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani ve rüsûmatı serbestiyesi mustahfızı merkûm İbrahim veled-i Osman ile müşterekleri taraflarından ve karye-i merkûmenin nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı deştibani ve rüsûmu serbestiye hassı mirlüva-i merkûm mutasarrıfı tarafından zabt olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defter emini olan Hasan dâme mecdihûya arz itmeğün arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene 1218

Sahife No : 60

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı R. Sene 1218

Amasya Kadısına Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Ayşe nâm hatun gelüb bunun Amasya Kazâsı sükkânından Beldar oğlu Karazaîm demekle meşhur kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'idan bin iki yüz on senesinden berü bâ-temessük bin beş yüz guruş alacak hakkı olup b'il-def'aat talep eyledükde kabz ve ta'allül ve mezbur vefat eylemeyle hilâf-ı şer'i şerif edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüp sen ki mevlana-yı mûmâ-ileyhsin marifetinle mahallinde şer'le görülüp mezbûrun bâ-temessük zimmetinde olan ol miktar guruş alacak hakkı bi't-tamam tahsil ve kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sana hitâben emr'i şerif eylediği ecilden cânünü's-şerifeden tezvir eyledüğün gadr-ı istid'a tahkik eylediği halde icraya mübaşire mazlum olan mer'i âliyeden talep olunmayup ber-

mûceb-i fetevâ-yı şerife hususunda (...) ma'ada mûmâ-ileyhi mezburdan tahsil olunmak üzere sen ki müfti-i muamileyhsin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evasıd-ı R. Sene 1218

Sahife No : 122

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene 1219

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Âli nâm sipahi gelüb Amasya Sancağı'nda Akdağ Nahiyesi'nde Akdaş nâm karye ve gayriden dokuz bin sekiz yüz on dokuz akçe berât-ı şerif âlişânımla mutasarrıf olduğu (...) tımarı mülhekâtından Geldigelen Nahiyesi'nde Kavan karyesinin sülüs(?) mâlikânesi merkûm Âli'nin müşterekiyle kaydına dahil ve karye-i mezbûrenin divanisi müşterekiyle erbâb-ı tımar deyü Argoma Nahiyesi'nde Adala(?) nâm karye ve gayriden sekiz bin yüz yirmi akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i İbrahim'in kaydına dahil olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve Âli sâlifü'z-zıkr Kavan karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfı mezkûr Mehmed ve müşterekiyle (...) mâlikâne müşterekleriyle zabt ve defter mûcebince müşterekleriyle ahz itmek murad eyledikde ahzdan dahl olunmak icâb itmez iken mezkûr Kavani karyesinde vâki camii şerifinin bâ-vazife-i muayyen imamı olan Hasan nâm kimesne zuhur ve karye-i mezbûrenin (...) mâlikânesinde şeyh nim imamet-i mahsususu hisse vardır siz dahi hisse taleb iderim deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahale-i birle mâlikâne-i mezbûru zabta kasdı üzere olduğun bildürüb karye-i Kavan el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfı (...) mâlikânesi tarafından müşterekleriyle ahz ve kabz ittürölüb imam-ı mezkûrun karye-i mezbûrenin (...) mâlikânesine nim hissem vardır deyü mahsul talebiyle hilâf-ı defter-i hâkani bir dürlü dahl ittürülmeyüb men' ve def olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufasssala mürâca'at oldukça Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi (...) mâlikâne karye-i Kavan ve hâsılı bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin altı yüz akçe ikrâz ve (...) deyü bir icmâl ve tamamen merkûm Âli'nin tımarı mülhekâtı (...) mâlikâne-i mezbûrun bâ-yazısı müştereki kaydına ve yine Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi altmış altı nefer re'ayâ ve beş zemin ve bir hassa çiftlik ile karye-i Kavan ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri beş bin yedi yüz akçe yazı ile defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazı-yu mezkûresi Gedeğra Nahiyesi'nde Serviran(?) karyesinin

divani ma'a niyâbet yazusu ma'a gayriha bir görölüb yirmi bir bin yedi yüz akçe yekününden altı bin dört yüz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş yüz akçesi merkûm Mehmed veled-i ibrahim'in ve icmâl-i mezbûrun bakisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnum kâbilinden kanuna suâl oldukda karye-i Kavan el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleriyle sipâhiyan-ı merkûmun taraflarından zabt ve (...) mâlikânesi tarafına ait mahsul müşterekiyle sipahi-i merkûm Âli tarafından ve divanisi cânibi ne ait mahsul ve rûsûmu dahi müşterekleriyle sipâhi-i merkûm Mehmed veled-i İbrahim tarafından ahz ve kabz olunmak müktezâsı defter-i hâkani ve muvafık kanun olub (...) mâlikânesi tarafına ait mahsule aharın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene 1219

Sahife No : 148

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı B. Sene 1219

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra ta'bi Mahmud(?) Bin Acem Âli Mahallesi sâkinlerinden Karabet nâm zımmi gelüp buna mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Kırkor nâm zımmi ile bin iki yüz on beş senesinde (...) (...) olup mesfûr mal-ı şirket-i amal ve bin sekiz yüz gurus deyn-i(?) hisse olmağla hisse olan dahi hissesini talep ve almak murad eyledükde muharrir nim alamesi(?) hisse bilâ bilcümle deyni nim olmuş olup ahz ve kabz iderim deyü hilâf-ı şer'i şerif virmekte ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüp fetevâ-yı şerife mûcebince mahallinde şer'le görölüb mesfûrun zimmetinde olan mal-ı şirketten ol miktar gurus ve hakkından hissesine isabet iden hakkı her ne ise tamamen tahsil ve bi't-tamam kendüye alıvirölüp ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı B. Sene 1219

22 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 27

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i M. Sene 1220

Amasya Kadısına Hüküm ki

Berrus nâm zımmi gelüb bunun Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda hâne-i avarıza bağlı tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle te'addi olunmak icâb etmez iken kazâ-i mezbûre ahâlileri zuhur ve ol emr'i şerifimle vârid olan tekâlifden siz dahi bizimle ma'an hisse vir deyü te'addi ve ehl-i örf taifesi tarafından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ talebiyle hilâf-ı kanun te'addiden hâli olmadukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mezbûrların hilâf-ı kanun ol veçhile zâhir olan müdahale ve taarruzları men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda bunun kazâ-i mezbûre toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda avarız hânesine bağlı tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri yoğsa kazâ-i mezbûre ahâlisi taraflarından ol emr'i şerife ile vârid olan tekâlifden siz dahi bizimle ma'an hisse vir deyü te'addi ve ehl-i örf ta'ifesinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebe olunmak hilâf-ı kanundur deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i M. Sene 1220

Sahife No : 60

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene (1)220

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ahmed veled-i Hafız Seyyid Mustafa ve Hafız Seyyid Abdullah veled-i Hafız Seyyid Sadullah zîde fazlihûlar gelüb bunlar darüssade-i şerife ağası nezaretinde olan evkâfdan Amasya'da vâki merhum ve mağfiredli Sultan Bayezid Han serahinîn zâviyesinin cami şerifinde sülüs hisse imamı berât-ı şerifimle mutasarrıflar olub uhdelerine lâzım gelen hizmetini edâ idüb ve bu makule (...) müftari nas oldukları itibariyle resm-i ra'yyet ve bilâ emr'i şerifim tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmaları icâb itmez iken kaza-i mezbûr zâbiti tarafına resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli oldukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerifeleri olduğun bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûre tarafından resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ

mütalebesiyle te'addi ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim ricâ ve hazine-i âmiremde mahfuz Camiüşşerife mahallesi fukaralarına tazir oldukda Amasya'da vâki merhum ve mağfurlu Sultan Bayezid Han tâbe serahinîn zâviyesi camii şerifine şehriye yirmi akçe ile sülüs hisse imam olmağla merkûm Hafız Seyyid Mustafa ve Hafız Seyyid Abdullah ve veled-i Hafız Seyyid Sadullah'ın hâlâ berât-ı şerifimle üzerlerinde olduğu mestur ve mukayyed ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl oldukda bu makule bir kazâ ve kurada vâki camii şerifeye imam ve hatib olanlar (...) olan ve hitâbe t hizmetinde olduğun mukteza-yı nas oldukları itibariyle resm-i ra'yyet ve bila emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle vâki olan te'addinin meniçün kanun üzere emr'i şerif nâmıyla gelmiştir deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene (1)220

Sahife No : 135

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı M.Sene 1221

Argoma Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan el-Hac Mustafa veled-i el-Hac Mehmed nâm sipahi gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Geçi nâm karye ve gayriden on bir bin yedi yüz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan Argoma Nahiyesi'ne ta'bi otuz yedi nefer re'ayâ ve dört zemin ve bir çiftlik ile karye Geçi mâlikâne tamamı vakfı zâviye-i Acısadrhaneci(?) deyü Amasya hâsıl-ı taht çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i kendir ve resm-i küvvâre ve resm-i ceviz yekûn ma'a gayri altı bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde iki def'a ikişer bin üçer akçeleri olub icmâl-i ol tamamen ve icmâl (...) üç yüz akçesi sipâhi-i merkûmun bakisi müşterekiyle kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla sipâhi-i merkûm el-Hac Mustafa veled-i el-Hac Mehmed karye-i merkûmu toprağında hinî tahrirde resm-i kendir yazılan yerlerde kendir zira'at idenlerin hasıl eyledikleri kendirlerinden ve resm-i yazılan ceviz deştibanilerinin dahi hâsıl-ı olub bey ve intifa eyledikleri cevizlerinden öşr'ü (...) resimleri ve karye-i merkûmdan defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyetioğullarından tasarruflarında olan kovanlarından kanun ve defter mücebince resm-i kovan ile iki başdan karye-i merkûme toprağında (...) ve sa'ir hayvan zira idenlerin hâsıl eyledikleri tereke ve sa'ir hayvanların ve sonradan gars olan ceviz hâsıl olan ceviz beşte bir öşürlerinden divai cânibine ait olanı taleb ve müşterekleriyle ahz ve kabz murad eyledikde ta'allül olunmak icâb itmez iken zira ta'ifesi ve ceviz-i

deştibanisi ashabından bazıları fuzûlî tekâlifle ta'allül ve muhalefet ve ol veçhile tımarı mahsulünün külli kere ve kanata bâ'is ve bâdi olduğun bildürüb defter-i hâkani mücebince ve kanun üzere amel olunub zira-i ta'ifesi ve ceviz-i deştibani ashabını fuzûlî tekâlifle ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğun mestur ve mukayyed olmağın defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı M.Sene 1221

Sahife No : 138

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene 1221

Amasya Kadısına Hüküm ki

Fatma nâm hatun gelüp bunun Amasya Kazâsı muzafaa Varay Nahiyesi'ne ta'bi Orta nâm karye sâkinlerinden müezzinoğlu Musa demekle ma'ruf kimesne zimmetinde iki yüz guruşdan mütecaviz alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûrı mezhurdan b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledükde zaman mürûr eittü deyü hilâf-ı şer'i şerif edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr iradesinde olduğun ve tarafından zevci Ahmed nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a eylediği dâhilden mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı C.Sene 1221

Sahife No : 183

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S.Sene (1)221

Amasya Sancağı'nda ve Argoma Nahiyesine Ta'bi Olduğu Kazanın Kadısına Hüküm ki

Erbâb-ı tıyardan Seyyid Osman veled-i Seyyid Ömer veled-i el-Hac Mustafa veled-i Hacı Mehmed gelüb Amasya Sancağı'nda ve Argoma Nahiyesi'nde Adala nâm karye ve gayriden altı bin sekiz yüz akçe tımara merkûm Seyyid Osman veled-i Seyyid Ömer ve yine Argoma Nahiyesi'nde Keçeci nâm karye gayriden on bir bin yedi yüz akçe tımara dahi merkûm el-Hac Mustafa veled-i Hacı Mehmed başka başka berât ile mutasarrıflar olub

merkûm Seyyid Osman'ın tımarının baş kalemi ve el-Hac Mustafa'nın tımarı mülhekâtı olan mezkûr karye-i Adala mâlikâne vakfı imareti Durkadı divani tımar tahtında üç yüz seksen nefer re'ayâ ve otuz altı zemin ve iki çiftlik ve çiftlik Ahi Sinan zâviye-i çifte on beş hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri yirmi iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bir def'a iki bin yüz akçesi ikrâz ve ma'a gayri bir görölüb üç bin dört yüz elli akçe bir icmâl ve bir def'a dahi dakuz bin dört yüz akçesi ikrâz olduğu bir icmâl olarak üç bin (...) üç bin sekiz yüz akçeleri merkûm Seyyid Osman veled-i Mehmed'in yanında beş bin üç yüz akçesi merkûm el-Hac Mustafa'nın bakisi müşterekleri kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i mezbûr ve tahtında iki çiftlik ve çiftlik Ahi Sinan Zâviye-i el-mezbûreleri müşterekleri ve imareti merkûm vakfı mütevellisi zabt ve divani cânibi ne ait mahsul ve rûsûmu müşterekleriyle ahz ve kabz etmek murad eylediklerinde Ahi Sinan Zâviyesi zâviyedârı zuhur ve çiftlik (...) deyü mukayyed çiftlik benim zâviyem mahsusedir deyü müdahaleden hâli olmadığın bildürüb ol veçhile olan müdahalesi men' ve def' ittürülmek bâbında hükm'i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere mestur ve mukayyed divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda karye-i merkûm ve tahtında muharrir çiftlikler ve çiftlik Ahi Sinan Zâviye-i merkûmdur ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri ve imareti merkûm vakfı mütevellisi sipâhiyan merkûma zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsul ve imaret vakfı tarafından divan cânibi ne ait mahsul ve rûsûm müşterekleriyle sipâhiyan-ı merkûmenin tımarları tarafından ahz ve kabz ittürülmek mukteza-yı defter-i hakani ve muvafık-ı kanun olup çiftlikten Ahi Sinan Zâviye-i merkûm Ahi Sinan zâviyedârının müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanundur deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i S.Sene (1)221

Sahife No : 222

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1221

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Kirkor nâm zımî gelüb bunun kaza-i mezbûr sâkinlerinden el-Hac Ahmed nâm kimesne zimmetinde iki yüz yirmi senesinden berü (...) tahtında altı bin dört yüz elli gurus alacak hakkı olup b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikte ber-vech-i şer'i edâya ta'allül

ve muhalefet ve gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve hususu mezbûr hakkı muraafaadan tezvîr idüğün (...) emr'i şerifim tahkik eylediği muraafaadan olan mübaşeresi mazlum olan mer'i âliheden taleb olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife ve kavâin-i şerifeye mürekkeb ve müsteal(?) siciliyle kablinden olup (...) kabilü'-ş-şer'iye mübaşeriye mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1221

Sahife No : 222

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Za. Sene 1221

Amasya Kazâsı Naibibe Hüküm ki

Asitane-i sa'adetinde vâki olan (...) handa mütemekkin sarraf ta'ifesinden Kirkor nâm zimmi gelüb bunun iki yüz yirmi senesinden beru kazâ-i mezbûrda sâkin Abdulkadir nâm kimesne zimmetinde bâ-temessük altı yüz gurus alacak hakkı olub b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikde ağraz ta'ife ibra ve bî-vech-i şer' edâya ta'allül ve muhalefet-i birle gadr sevdasında olduğun bildürüb şer'le görölüb alıvirölüb ahkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmeği mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı Za Sene 1221

Sahife No : 277

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i . Z Sene (1)223

Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Mecdihûya Hüküm

Bağçekapanı tüccarlarından es-Seyyid Hüseyin zîde şerifehû gelüb bu fi asl Amasya sâkinlerinden es-Seyyid Abdulkadir nâm kimesne ile iki yüz yirmi bir senesinden berü şirket-i inan ile birbirlerinden cereyan iden ahz ve gallerinin merkûm ile (...) hizmetinde hesapları ba'de'l (...) merkûm Abdulkadir'in zimmetinde on bin beş yüz yetmiş üç otuz para gurus alacak hakkı olmağla meblâğ-ı mezbûr merkûmun üzeredir deyü el-hükm'i i'lam-ı şer'i olunmağın mezbûrun bazı kimesneye itimatları olduğundan mücerred virmemek için gadr eylediğün bildürüb sen ki mevlana-yı mûmâ-ilaeyhsin mahallinde şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde mahkumiye olan ol mikdar gurus alacak hakkı tamamen ve kâmilten tahsil ve

kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sana hitâbe n emr'i şerifim südürünü istid'a ve hususu mezbûr hinî mûrafaada tezvîr idüğün (...) (...) eyledikde tarafından ta'yin olan mübaşirin aharda mübaşeresi mazlum olan mer'i âliheden taleb olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu vaz iden (...) (...) tahsil olmak üzere sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i. Z Sene (1)223

Sahife No : 283

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı M.Sene (1)224

Amasya Kadısına Hüküm ki

Hacı Ömer ve neccari ve müfti Abdulkadir ve (...) ve Hacı İsmail (...) ve Mustafa ve Uğurlu nâm kimesneler gelüb bunların kazâ-i mezbûre toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve arazileri olmayub hisse ve tekâlif talebiyle te'addi olunmaları icâb itmez iken kazâ-i mezbûr ahâlileri zuhur ve üzerlerinde bâ-emr'i âli vârid olan avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir tekâlifden bizimle ma'an hisse virünüz deyü hisse-i tekâlif talebi ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun te'addi ve rencideden hâli olmadukların inhâ ve kanun üzere emr'i şerifim südürünü istid'a itmelerinden nâşi divan-ı hümayûnumdan kauna suâl oldukda bunların Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve arazileri olmaduğu halde hilâf-ı kanun kadim-i kazâ-i mezbûr ahâlileri olduklarından bâ-emr'i âli vârid olan avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir tekâlifden hisse talebi ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencide olmamak için emr'i şerifim i'dası muvafık kanundur deyü tahrir olunmağla vech-i meşruh üzere amel olunmak ferman olmağın imdi sen ki mavlana-yı mûmâ-ileyhsin merkûmunun zikrolunan Amasya Kazâsı toprağında tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif almak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve arazileri varisi kazâ-i mezbûre ahâlileri üzerinde bâ-emr'i âli vârid olan tekâlifden merkûmunun emlâk ve arazileri ve hâlâ tahammüllerine göre hisselerine isabet iden tekâlifi ahâli kazâ-i mezbûre ile cemiyet-i(?) mezbure edâ ider hâl ve emlâkın ve arazilerin olmaduğu hususunda hisse-i tekâlif ve tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'aaddi ittürülmemek kanun müktezasında olduğı ma'lumun oldukda ber-vech-i meşruh amel (...) (...) hilâf-ı kanun (...) (...) (...) (...)ve (...) olmak bâbında.

Fi Evasıd-ı M.Sene (1)224**Sahife No : 283****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evahir-i M.Sene (1)224****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki**

Sâbika Kızlar kal'ası ağası Âli nâm kimesne Bayram kimesne gelüb bunun ve oğlu Ahmed ve kerimleri Meryem () ve Hacı Bekir zevcesi Fatma (...) (...) (...) ve cariyeleri olub ve hânenin Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve yerleri olmayub hisse tekâlif te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre ahâlileri zuhur ve üzerlerinde bâ-emr'i âli vârid olan avarız ve imdâd-ı hazeriye ve sa'ir tekâlifden bizimle de vir deyü hisse teklif talebi ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun te'addiden hâli olmadukların inhâ ve kanun üzere emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda merkûmun Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve arazisi olmaduğu halde hilâf-ı kanun kadim-i kazâ-i mezbûre ahâlileri tarafından bâ-emr'i âli vârid olan avarız ve emlâk hazeriye ve sa'ir tekâlifden hisse talebi ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencide olunmak için emr'i şerifim i'dası muvafık kanundur deyü tahrir olunmağla vech-i meşruh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi sen ki mevlana-yı mûmâ-ileyhsin merkûmun zikrolunan Amasya Kazâsı toprağında tasarruflarında hâne-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icâb ider kadim-i re'ayâ emlâk ve arazisi varisi kazâ-i merkûm ahâlileri üzerinde bâ-emr'i âli vârid olan tekâlifden merkûmun emlâk ve arazisi ve hisse ve tahammülüne göre hissesine isabet iden tekâlif-i ahâli kazâ-i mezbûre ile cemiyet-i mezbureye edâ ittürülmemek ve emlâk ve arazisi olmaduğu surette hisse tekâlif ve tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ittürülmemek kanun muktezasından olduğı suâl oldukda bî-vech-i meşruh amel ve hareket (...) ve hilâf-ı kanun vaz (...) (...) (...) olunmak bâbında.

Fi Evahir-i M.Sene (1)224**Sahife No : 313****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene (12)24**

Amasya Kadısı Naibine Hüküm ki

Hutebâdan el-Hac Hafız Ahmed zîde salahûm gelüb bu kazâ-i mezbûrda vâki merhum Bilal (...) Camii şerifinde yirmi dört akçe vazife ile hitâbet cihetine mâliye câniblerinden berât-ı şerifimle mutasarrıf olub uhdesine edâsı lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule (...) mukteda-i nas oldukları itibariyle rüsûmu ra'yyet imdâd-ı seferiye tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr zâbiti taraflarından resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addiden hâli olmaduğun bildürüb hilâf-ı kanun ol veçhile zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a ve divan-ı hümayûnum kılınmadan kanuna suâl oldukda bu makule (...) mukteda-i nas oldukların i'tiyadıyla rüsûmu ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkânın cümlesine muaf olmalarıyla (...) olduğu üzere merkûm Hafız Ahmed Cami-i mezkûr bilâ berât hatib olub edâyı hizmet ederiz (...) hitâbe t hizmetinde olduğu hilaf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerife tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ittürülmeyüb men' ve def' olunmak için kanun üzere emr'i şerif yazıyla gelmiştir deyü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı C.Sene (12)24

Sahife No : 323

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı B. Sene (1)224

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Taht-ı âlihan Osmanlı üzerinde culüs-ü hümayûn um (...) vâki olub umumen tahrirü'l-hükkâm olmağın Amasya Kazâsı'na ta'bi Adnan nâm karye sâkinlerinden İbrahim nâm kimesne gelüb arazi mutasarrıf idenlerden bunun babası Mustafa nâm kimesne fevt oldukda karye-i mezbûre toprağında vâki mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud arazileri sâhibü'l kanun tamamen buna intikâl idüb bu dahi diyar-ı aherde bulunduğundan yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden mâliyeden Ahmed Efendi dimekle ma'ruf kimesne fuzûli zabt ve ba'de diyar-ı ahardan varub ol yerleri hilâf-ı şer'iden mezbur (...) (...) alub beher sene tarafına zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ olunub bir dürlü dahl olunmak icâb itmez iken bu esnada mezbûr Ahmed zuhur ve şirrete sülûk-u birle ol yerleri bundan ma'ada merkûm ile ve (...) şer'iyeye murafaa-i şer'i şerif olduklarında mezburun (...) mahsus te'addi iden (...) zâhir

ve taarruzdan men'i birle canibü'sşerden bunun yedine hüccet ve (...) şer'le (...) mücebince amel oluna deyü (...) (...) (...) kalmışken mezbur yine müceb ve münafi olmayup mugayir-i hüccet vereseyle her gelen hükkâm mukabine (...) birle (...) tecrim (...) hâl olduğuna (...) şer'le müceblerince kanun üzere amel olunub mezburun hilaf-ı kanun ve mügâyir hüccet ve vereseyle şer'le ol veçhile vaki olan müdahale ve teaddisi men' ve def' ve ol berat (...) (...) zapt ve zira'at ittürülmek babında inâyet istid'a ittüğün mahallinde şer'le ve kanun üzere görülmek için bin iki yüz yirmi iki eva'il-i zilkâdesinin (...) (...) merhum ve mağfurle (...) (...) Sultan Mustafa Han tâbe serahu zamanında virülen emr'i şerifi ıstar ve tahriri ricâ ve (...) itmeği vechi meşruh üzere amel olunmak babında.

Fi Evasıd-ı B. Sene (1)224

23 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 24

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Za. Sene (1)224

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Defterhâne-i âmirem kaleminden otuz nefer (...) olmak üzere kayd-ı meşruh İsmail ve Zeyn () zîde kadrihû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Olus nâm karye ve gayriden yirmi bir bin üç yüz otuz dört akçe berât-ı âlişâna mutasarrıf olduğu ze'ametin baş kalemi olan yüz altmış altı nefer re'ayâ ve yirmi üç zemin ve iki hisse çiftlik ve dört aded mevkûf re'ayâ ile sâlifü'z-zıkr Olus mâlikâne kırk sehimden yirmi sehim vakıf imareti Yörgüç Paşa bağı mülk-i eşkünlüyü olan (...) Timur divani tımar ve mezraa-i kışla ta'bi karye-i mezkûre sekiz çiftlik yerler emlakın eğer bozkırdır (...) ve yerler ber-müceb-i defter-i atik divani tımar hâsıl-ı mâlikâne iki bin akçe zıkr olunan karyenin mâlikânesi on sehim arz olduğu takdirim bir sehim tahsis olub dört sehim vakf Mihri Hatun ba'de (...) Yusuf bin Abdullak evlâdlarına (...) itiyadları üzere evlaâ Yusuf bin Abdullah hâlâ cedd-i (...) Yusuf münhasız idüğün (...) ol veled medine-i münevvere vakfı ta'yin ittüğün ber-müceb-i vakfiye naklü defter olduğu ve iki nefer re'ayâ ile mezraa-i (...) ta'bi karye-i mezbure beş nefer çiftlik yeridir hâsıl-ı ma'a niyâbet çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağçe ve resm-i bostan ve deştibani ve tapu-yu zemin yekün ma'a gayri yirmi bin akçe ze'amete bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun on beş bin akçesi mûmâ-ileyh İsmail ve Zeyn'in bağı müştereki kayıtlarında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla (...) Olus karyesi re'âyasının karyeleri

toprağında zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürlerini tarafından subaşı Fazlızâde Mir es-Seyyid Mustafa zîde şerifehû taleb ve mâlikâne mutasarrıfı müşterekleriyle ahz ve kabz murad eyledikde ta'allül ve muhalefet olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre re'âyası öşürlerin vermekde muhalefet ve karyeleri toprağında zira'at sâlih hâsıl ve virürlerken bi't-tamam zira'at etmeyüb zira'ati ahz kur'a topraklarında zira'at etmeyüb zira'at hâsılâtının kendüye bâ'is oldukların ve bu bâbda defter-i hâkani mûcebince kanun üzere emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufasssala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın ve divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda Olus karyesi re'âyasının karyeleri toprağında zira'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinin beşte bir öşürlerini taleb ve mâlikâne mutasarrıfı müşterekiyle ahz murad eyledüğün karye-i mezbûre re'âyası öşürlerin vermekde muhalefet ve karyeleri toprağında zira'ate sâlih hâsıl birbirlerine bi't-tamam zira'at iden (...) topraklarına zira'at eyledikleri veresesi(?) ma'a muvafık kanun üzere emr'i şerif (...) deyü tahrir olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Za. Sene (1)224

Sahife No : 41

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)225

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Amasya Kadısı es-Seyyid Abdullah Nail zîde fazlihû dergâh-ı hümayûnuma mektûb gönderüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Kazancı nâm karye ahâlileri meclis-i şer'e varub Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi yüz bir nefer re'âyâ ve altı zemin ile karye-i kadim mâlikâne-i vakf Firuz Ağa (...) Hüdavendigâr (...) (...) medrese-i (...) (...) divani tımar ve hâsıl-ı tahtında resm ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva ve resm-i ceviz ve resm-i tapu-yu zemin ve nisf-ı deştibani yekün ma'a gayri beş bin akçe yazu ile defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazu-yu mezkûresi ma'a gayriha bir görölüb altı bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi İbrahim veled-i Hasan'ın tımarı ve beş yüz akçeleri dahi Ahmed beşe ve Mehmed Emin'in hisseleri iken hisse-i mezbûrlar iki yüz on tarihinde müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i mezbûre ahâlileri üzerlerine edâsı lâzım gelen öşür ve sa'ir hukuk ve rüsûmlarını kanun ve defter mûcebince karyelerinin zâbitlerine edâya kusurları

yoğiken karyeleri zâbitleri kana'at itmeyüb kanun ve defter ziyâde talebiyle te'addiden hâli olmadıkları beyanıyla defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunub karye-i mezbûre zabitlerinin hilâf-ı kanun vâki olan te'addisi men' ve def'olunmak bâbında hükm'i hümayûnum virmek ricâsına vâki hâli bilâ iltimas arz olmakdan nâşi defterhâne-i âmirende mahfuz ruznâmçe-i hümayûn defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)225

Sahife No : 120

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)226

Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm

Kazâ-i mezbûra ta'bi Pehlûvan nâm karye sâkinlerinden Hasan ve Hâlil nâm kimesneler gelüb bunun bunlar kazâ-i mezbûr ile karye-i merkûm toprağında vâki babaları Hasan nâm kimesneden müntakil yirmi seneden berü ber vech-i iştirak mutasarrıf ve beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ edegeldikleri ma'lumül-hudud tarlalarıyla malın bağ ve bağçelerinde aharın alakası yoğiken kazâ-i mezbûra ta'bi Zara karyesi sâkinlerinden Selim ve Âli nâm kimesneler zuhur bilâ ol bağ ve bağçe ve tarlaları yirmi beş sene merkûm babamız Osman nâm kimesne ile sizin babanız merkûm Hasan iştirâken mutasarrıflar iken babamız mezbûr fevt olmağla bağ ve bağçe mezbûrlardan hissesi ırs ve arazilerin dahi hissesi (...) meccanen bize intikâl ider hissemizi birinizden alub zabt ideriz deyü hilâf-ı şer'i kanun fuzûli müdahale ve zabt ve tasarruflarına muhalefet te'addiden hâli olmadukların ve bu bâbda dâvâlarına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mahallinde şer'le ve kanun üzere görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'i şerif ve kanun ol vech ile vâki olan müdahale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında sana hitâben hükm'i hümayûnum ricâ itmeleriyle hususu mezbûr hini tarafa(?) tezvir idüğün (...) deyü tahkik eyledikde ahardan mübaşeriye mazlum olan mer'i âliyeden taleb olmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu kâvine(?) iden mer'i mutemedden tahsil olunmak üzere sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le ve kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)226

Sahife No : 121

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i S.Sene (1)226

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından Osman veled-i Mustafa nâm mustahfiz gelüp Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Beykoca nâm karyeden bin beş yüz akçe gedik tımatı ile Amasya kal'ası mustahfizlığına berât-ı âlişân mutasarrıf olub sâlifü'z-zıkr Beykoca karyesinin tamamı mâlikânesi Mevlana Sadullah malı divani tımar ve müşterekiyle merkûm Osman veled-i Mustafa'nın kaydına dahil ve karye-i mezbûrenin tahtında bir hisse çiftlik kayd olub ve hâsıl-ı tahtında an hisse deyü iki yüz yirmi akçe rakam tahrir olub hisseliği bozulub divani yazusuna dahil olmağla mustahfızı merkûm karye-i mezbûrun ber-mûceb-i defter-i hâkani mülk-i mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleriyle gedik tımarı tarafından zabt ve toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hasıl eyledikleri terekeleri öşürlerin ve sa'ir hukuk ve rüsûmlarıyla divani yekününe dahil bir hisse çiftliğin vâki olan mahsulünden (...) mutalebesine müstehak olub berât-ı yazusuna kuvvet hissesine isabet ideni kanun ve defter mûcebince taleb ve ahz ve kabz murat eyledikte ta'allül ve muhalefet olunmak icâb etmez iken zira-i ta'ifesinden bazıları (...) teklifi ile hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ta'allül ve muhalefet bilâ gedik tımar hâsılâtının külli kere tahsis tertibine bâ'is ve ba'di oldukların bildürüb sâlifü'z-zıkr Beykoca karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleriyle kal'a-i merkûm mustahfiz-ı merkûm zabt ve toprağında zira'at idenlerin zira'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden tamamı mâlikânesi cânibine ait mahsulü Sadullah mülk-i tarafından mutasarrıfına ve divanisi cânibine ait öşür ve sa'ir hukuk ve rüsûmlarıyla divani yekününe dahil bir hisse çiftliğin vâki olan hasılatından her (...) mutâbelesine müstehak olub berât-ı yazusuna kuvvet hissesine isabet iden kanun ve defter mûcebince mustahfiz-ı merkûma alıvrülüb zira-i ta'ifesini (...) teklifi hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi elli beş bin nefer re'ayâ ve iki muvafık ve bir hisse çiftlik ile der-beyanı karye-i Beykoca mâlikâne tamamen mülk-i Mevlana Sadullah ve hâsıl-ı tahtında resm-i çift ve caba ve hinta ve şa'ir ve at hisse tahtında iki yüz yirmi akçe hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemin ve nisf-ı deştibani yekün ma'a gayda iki bin sekiz yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin beş yüz akçesi ikrâz ve Amasya kal'ası merdanına mahsus bir

gedik tımar ve berâtla mustahfızı merkûmun üzerinde ve karye-i mezbûrenin baki yazusu müştereki kayıtlarında mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S.Sene (1)226

Sahife No : 125

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Ra.Sene (1)226

Amasya Naibine Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Ömer zîde ilmehûsun rikâb-ı hümayûnuma vârid olan i'lamından Koçkayası kal'ası dizdarı Mustafa (...) meclis-i şer'e varub Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Koçkayası Nahiyesi'nde Çaltulu nâm karye ve gayriden dört bin dört yüz akçe gedik tımar ile kal'a-i mezbûre dizdarlığına bâ-berât-ı âlişâna mutasarrıf olup gedik tımarının baş kalemi olan elli beş nefer re'ayâ ve bir zemin ile (...) karye-i Çaltulu iki mezraadır ve hâsıl-ı elli (...) tahtında rub-u resm-i çift ve bennak ve caba ve hınta ve şa'ır yekûn ma'a gayriha üç bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu mezkûresi ma'a gayriha bir görölüb altı bin akçe yekûnünden dört bin dört yüz akçesi ikrâz ve Koçkayası kal'ası dizdarına (...) bir gedik icmâl ve tamamı kal'a-i mezbûre dizdarı mûmâ-ileyh Mustafa (...)dar hissenin gedik tımarı ve berâtıyla üzerinde ve yekûnü mezkûrun bakisi müştereki kaydında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla zikr olunan Çaltulu karyesi toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşte bir öşürlerini talep ve müşterekiyle ahz murad eyledükde sekize bir öşür teklifi ile ta'allül ve bundan akdem dahi vech-i muharrir üzere muhalefet itmeleriyle kanun üzere beşde bir öşürleri alıvirülmek bâbında tımar-ı mezbûr mutasarrıfı selefi Mehmed bağı (...) inhâ ve kanun ba'de'l hürûc kanun tarafına amel olunmak bâbında bin yüz doksan dört senesi evasıd-ı şevvâlinde dahi emr'i âli sâdır olmuş iken bu esnada zira'at ta'ifesinden bazıları hilaf-ı kanun ve mügayir emr'i âli sekizde bir teklif ile ta'allül ve muhalefet üzere oldukları beyanıyla karye-i mezbûre toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürleri müşterekiyle kendüye alıvirölüp zira-i ta'ifesini sekizde bir teklifiyle taallül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim süduru ricâsına olduğunu bir iltimas arz eyledükde ecilden defterhâne-i amiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda

vech-i meşruh üzere mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ra. Sene (1)226

Sahife No : 147

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı C.Sene (1)226

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden bakırcı (...) Asvador nâm zımmi gelüb bu bundan akdem diyâr-ı ahar kebirde olduğun kazâ-i mezbûrda mutasarrıf olduğu dükkânlarında mevcut ve bâ-defter (...) bin iki yüz yetmiş iki guruşluk emvâl ve eşyasını Amasya mütemekkinlerinden çadırcı (...) Kırkor nâm zımmiye bi'l-cümle esnaf muvacehelerinde emine teslim itmekle şehre diyâr-ı ahardan varub zıkr olunan emvâl ve eşyayı mesfûrlardan talep eyledükde dürlü illet ve bahane ile virmeyüb gadr külli eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvafık cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mahallinde şer'le görölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı C.Sene (1)226

Sahife No : 166

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S.Sene (1)226

Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm ki

Bakulaki ve Manulaki nâm zımmiler gelüb bunların karındaşları Tiraki nâm zımminin kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Amasya Mezııpdı(?) nâm zımmi zimmetinde bin iki yüz guruş alacağı olub kablel edâ mürd oldukda meblâğ-ı mezbûr bila ırsi-el şer'i bunlara intikâl idüb bunlar dahi karındaşları (...) mesfûrdan müntakil ol mikdar guruşun hakkı ırsiyyelerini mesfûrdan talep eylediklerinde virmekde gadr külli eyledüğün bildürüb sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin marifetinle mahallinde şer'le görölüb karındaşlarına müntakil ol mikdar guruşun hakkı ırsiyyeleri kendülerüne alıvirölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sana hitâben hükm'i hümayûnum ricâ itmeleriyle husus-u mezbûr hini mürafaada tezvir

idüğün (...) şer'i tahkik eyledikde tarafgiran ta'yin olunan mübaşirin ecrini mazlum olan mer'i âliyeden talep olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu (...) iden mer'i mutemedden tahsil olunmak üzere sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evasıd-ı S.Sene (1)226

Sahife No : 173

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i N.Sene (1)226

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra ta'bi Ziyere nâm karye ahâlisi gelüb bunların karye-i mezbûre toprağında vâki tasarruflarında olan bağlarının hâsıl olan üzümlerinden şer'le müteveccih olan öşürlerinden karyeleri zâbitince edâ eylediklerinden sonra bağa kalan üzümlerini kadim-i üzere bey ve fûrûhat murad eylediklerinde dahl olunmak icâb itmez iken Amasya mütesellimi tarafından bî-vech-i muhalefet olduğun inhâ ve ol bâbda emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmeleriyle hususu mezbûr dâhil devlet-i âliyyemizin (...) (...) (...) (...) (...) kethüdâsı olan iftiharü'l emacid Arif dâme mecdihûya havale oldukda karye-i mezbûre ahâlisi karyeleri toprağında tasarruflarında olan bağlarından hâsıl olan üzümlerini karyemizin tevcihiyle her bey ve fûrûhat edegelmışler yine ol veçhile fûrûhat eylemeleri için divan-ı hümayûnumdan emr'i şerifim sūdûrunu i'lam itmeğle i'lamı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i N.Sene (1)226

Sahife No : 214

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ş.Sene (1)227

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzafa'atında Argoma Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden üç bin yüz yetmiş akçe tımar sefer-i hümayûna vâki olduğu bir eşküne düşürmek üzere hisse ile mutasarrıf oldular deyü Seyyid Ömer veled-i Seyyid İbrahim ve Mehmed ile sa'ir hissedâr bin iki yüz on altı tarihinde ve başka başka berâta üzerlerinde olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla ve mahâline (...) merkûm es-Seyyid Ömer'in rikab-ı hümayûnuma takdim eylediği arzuhâlinde ber-mûceb-i defter-i hâkani tmar-ı mezbûr

karyelerini sefer-i hümayûna vâki olduğu bir eşküne düşürmek üzere merkûm Mehmed ve sa'ir hissedârları zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmunu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murad eyledükde dahl olunmak icâb itmez iken Amasya sükkânından merkûm Mehmed hilâf-ı defter-i hâkani zabt kanuna müdahale ve on bir seneden berü hissesine ait mahsul ve rüsûma ta'allülen ahz ve ekl bilâ gadr külli eylemekden fi ha ve tımar-ı mezbûr karyeleri bermûceb-i defter-i hâkani kendüye zabt ve vâki olan mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ittürülmeyüb hissedârı merkûma hilâf-ı defter-i hâkani dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' ve hissesine ait olub fuzûlî tecavüzü olan mahsul (...) marifet-i şer'le alıvirülmemek bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın bu surette defter-i hâkani mücebince amel olunmak ve merkûm Mehmed'in fuzûlî tecavüzü olan mahsul ve rüsûmu bî-kusur alıvirülmek içün emr'i şerifim südûrunu iktiza eyledüğün hala (...) re'isiü'l-küttap olan Mustafa Hızır dâme mecdihû i'lam itmeğın i'lamı mücebince alıvirülmek bâbında.

Fi Eva'il-i Ş.Sene (1)227

Sahife No : 230

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca.Sene 1)227

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Mehmed Hâlife ibn-i el-Hac Osman zîde salahûm gelüb Amasya Kazâsı mahallâtında Yahya Mahallesi'nde vâki mescid-i şerifde mâliye cânibinden berât-ı şerifimle resm-i ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre zâbiti toprağında resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun te'addiden hâli olmaduğın ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûre zâbiti toprağında resm-i ra'yyet ve ehl-i örf taifesi taraflarından dahi bilâ emer'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun vâki olan te'addilerin men' ve def' olunmak bâbında hüküm'i hümayûnum ricâ itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)227

24 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 5

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)228

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Âli nâm kimesne gelüb bunun iki yüz yirmi senesinden beru Amasya sâkinlerinden Dabaracı Hacı Hasan dimekle arif kimesne zimmetinde cihet-i ma'lumeden iki yüz ve Görgeç oğlu Mustafa dimekle arif kimesne zimmetinde yüz elli ve Hacı Hâlil Paşa Medresesi vakfı mütevellileri Ahmed ve Mustafa nâm kimesneler zimmetlerinde iki yüz otuz gurus alacağı olub b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikde bî-vech-i şer edâya ta'allül ve muhalefet ve alacak hakkı ve gadr külli iradesinde oldukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacağı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)228

Sahife No : 21

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i B.Sene (12)28

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Sadât -ı kirâmdan es-Seyyid Emrullah zîde şerefefhû gelüb Geldigelene ta'bi Dağsaray karyesi toprağında vâki sâhib-i arza temessüküyle mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud tarlalarını beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ edegelüb aharın alakası olmayub dahl olmak icâb itmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Osman Bey dimekle meşhur kimesne zikr olunan tarlaları hilâf-ı kanun bilâ sene fuzûli müdahale ve te'addiden hâli olmaduğun bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmun hilâf-ı kanun vâki olan müdahale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i B.Sene (12)28

Sahife No : 21

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)228

Amasya Kazâsı Naibine hüküm

Hutebâdan Mustafa Hâlife zîde salahû gelüb bu Amasya Kazâsı mahallâtında Erciler(?) Mahallesi'nde vâki camii şerifede bi'l-fi'il berât-ı şerifemle hatib olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve hatib mukteda-i nas oldukların i'tibarıyla resm'i ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre zâbiti toprağından resm'i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun te'addiden hâli oldukların ve bunun dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûre zâbiti tarafına resm'i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında hükm'i hümayûnum ricâ itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)228

Sahife No : 28

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i N. Sene (12)28

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Sadât -ı kirâmdan es-Seyyid el-Hac Hafız Âli Bin Seyyid Osman zîde şerifehû gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi otuz sekiz nefer re'ayâ ile karye-i Delühasan mâlikâne vakfı mescidi Hacı Ahmed Çelebi el-Hac Hamit'e divani tımar ve hâsıl-ı tahtında resm ve hunta ve şa'ir ve ba'dı heva ve arusiye yekün ma'a gayri iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu mezkûresiyle bir icmâl iken icmâl-i mezbûr Amasya'nın Argoma kal'ası mustahfızlarına mahsus olmak üzere bin kırk yedi tarihinden bâ-hatt-ı vevkif-i (...) olub tamamen İsmail'in gedik tımarı olduğu defter-i hâkanide mukayyed ve merkûm es-Seyyid el-Hac Hafız Âli mescid-i mezbûr vakfının berât-ı âlişâna mütevellisi olmağla (...) veled-i Hasan el-mezbûre havi ber-mûceb-i defter-i hâkani (...) mutasarrıfı mustahfızı merkûm İsmail ile mescid-i mezbûr vakfı toprağında zabt ve mâlikânesi tarafına ait mahsulünü mütevelliiye ahz ve kabz murad eyledikde bir dürlü dahl ve taarruz olunmak icâb itmez iken ecânibden ve ashab-ı

ağrazdan bazı kimesneler hikaf-ı kanun fuzûli müdahale ve te'addiden hâli olmadukların bildürüb karye Delühasan el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani divani mutasarrıfı mustahfız-ı merkûm İsmail ile bi't-tevelli kendüye zabt ve mâlikânesi tarafına gayri mahsul kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülüb ecânibden olan kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkani mügâyir-i kanun dahl ve taarruz ittürülmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a etmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i mufasssala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i N. Sene (12)28

Sahife No : 28

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene (12)28

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Hatebâdan es-Seyyid Ahmed Bin Hüseyin zîde salahû gelüb bu kazâ-i mezbûra ta'bi Kızılkışlacık nâm karyede vâki camii şerifde berât-ı âli hatib olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme hutebâ mukteda-i nas oldukları itibariyle resm-i ra'yyet ve bila emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm'i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarına dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addiden hâli olmadukların bildürüb kanun üzer amel olunub karye-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehli örf ta'ifesi taraflarına dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a etmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı L. Sene (12)28

Sahife No : 29

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene (1)228

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Hutebadan Hafız Ahmed zîde salahûm gelüb medine-i Amasya'da uşak pazarında Mehmed Çavuş nâm sahibü'l-hayrat camii şerifinde vazifeyi muayene ile bâ-berât-ı âlişân

hatib olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla resm-i ra'yyet ve bila emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken medine-i merkûme zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet talebi ve ehl-i örf taifesi caniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addiden hâli olmadıkların bildürüb kanun üzere amel olunub medine-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle vâki olan müdahale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı L.Sene (1)228

Sahife No : 47

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ra .Sene (1)229

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Hutabadan es-Seyyid Hafız Abdullah zîde salahû gelüb bu Amasya Kazâsı'nda merhum ve mağfurlu Sultan Bayezid Han tâbe serahunun camii şerifinde âli berâta hatib olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve huteba mukteda-i nas oldukları itibarıyla rüsûmu ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmadıkların bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf taifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a etmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene (1)229

Sahife No : 55

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i R. Sene (1)229

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi karye Saraysekban timur mâlikâne kırk sehinden yirmi üç sehimî vakfı imareti Yörgüç Paşa ve baki mâlikânesi evlâd-ı sekban

timur divani tımar ve müşterekiyle Geldigelen Nahiyesi'nde Geldigelen nâm karye ve gayriden sekiz bin yüz akçe tımarı ber-vech-i takaüt mutasarrıf Hasan veled-i Hüseyin'in kaydında olduğu defter-i hâkani de mukayyed ve Osman ve Ebubekir ve Mehmed ve diğer Ebubekir ve Yusuf ve diğer Mehmed ve İbrahim nâm kimesneler sekban timur evlâdından olmalarıyla karye-i Saraysekban timur el-merkûmeyi ber-mûceb-i defter-i hâkani Yörgüç Paşa imareti vakfı mütevellisi ve takaüd-ü merkûm Hasan veled-i Hüseyin ve müşterekleriyle sekban timur evlâdından Seyyid Emrullah ile zabt ve evlâd-ı sekban timur tarafına ait mâlikâne mahsulatını ahz ve kabz etmek murad eylediklerinde dahl olunmak icâb itmez iken merkûm es-Seyyid Emrullah hissesine ait olanı ahza âdem-i kana'at-ı birle evlâd-ı sekban timur tarafına ait mahsulünü mütegalloben ahz ederim deyü hilâf-ı defter-i hâkani fuzûli müdahaleden hâli olmadığı beyanıyla ol beyanda hükm'i hümayûnum virûlmek ricâsına vâki hâlâ bililimas Amasya zâbiti tarafından arz olunmağla defterhâne-i âmirende mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi (...) mezbûre ile karye-i Saraysekban timur mâlikâne kırk sehinden yirmi üç sehim ve bir ru'u sehim vakfı imaret Yörgüç Paşa baki mâlikâne evlâd-ı sekban timur tasarrufunda divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri altı bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazı-yu mezkûresinden üç bin iki yüz akçesi ikrâz ve zikr olunan Geldigelen karyesiyle bir görölüb yekün ma'a gayri beş bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezkûrun üç bin akçesin takaüt Hasan veled-i Hüseyin'in karyeleri müşterekleri kaydında olub bu takdirce ber mukteza-yı defter-i hâkani karye Saraysekban timur el-mezbûrenin kırk sehinden yirmi üç sehim ve rub'u sehim cânibine ait mahsulünü Yörgüç Paşa imareti vakfı tarafına ve baki mâlikânesi câniblerine ait mahsulünü evlâd-ı sekban timur taraflarında ve divani cânibine aid mahsulat ve rûsûmatı merkûm Hasan veled-i Hüseyin ile ve sa'ir müşterekleri taraflarından zabt olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defter emini olan Mehmed Arif dâme mecdihûya arz itmeğin arzı mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i R.Sene (1)229

Sahife No : 55

Hüküm No : 5

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)229

Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Sancağı Mütessellimine Hüküm ki

Asitane-i âliyemde sâkin Zahide nâm hatun südde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun zevci Uzoğlu Âli dimekle meşhur kimesne bin iki yüz yirmi dört senesinde bundan sekiz bin guruşun istikrâz idüb ba'de meblağ mezbûru edâya (...) merkûm buna iki nefer ma'lumül esami sagir evlâdlarıyla bilâ nukut(?) bırakub Amasya cânibine sâkin olmağla bu dahi meblâğ-ı mezbûr ile (...) (...) merkûmdan taleb eyledikde virmeyüb gadr külli eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvafık cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün ve tarafından () nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb mübaşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar guruş hakkıyla (...) (...) tarafından vekil-i merkûma alıvirülüb icrâ-yı şer ve ihkâk-ı hak ve eğer mahallinde ihkâk-ı hak mümkün olmaz deyü der âliyemiz ihzar olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi hususu mezbûr tezvir idüğün (...) (...) tahkik eyledikde ta'vin olunan mübaşirin icraatı mübaşiryesi mazlum olan mer'i âliyeden taleb olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu (...) iden mer'i mutemedden tahsil olunmak üzere sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin mübaşir ma'rifetiyle şer'le görülüb ihkâk-ı hak mümkün olmaz deyü der âliyede ihzar olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)229

25 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 3

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)220

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımdan Seyyid Mustafa veled-i Mustafa nâm sipâhi gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden on dört bin üç yüz akçe berât-ı âlişânımla mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan neferat-ı müselman ve neferat-ı gebran re'ayâ ve zemin ve hisse-i çiftlik ile sâlifü'z-zıkr (...) karye-i (...) mâlikâne vakfı imareti Yakub Paşa divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve deştibani ve hinta ve şa'ir ve resm-i bağçe yekün ma'a gayri on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu mezkûresinden bin beş yüz akçesi ikrâz ve ma'a gayriha bir görülüb üç bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezkûrun üç bin iki yüz akçesi sipâhi-i merkûmun bakiyesi müştereki câniblerinde olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla karye-i mezbûre toprağında hini'tahrirde resm-i bağçe yazulan kadim-i bağlar harabe olub (...) kerümü olmayub kabl-i zira'at olduğundan ol yerlerde zira'at ve hitaset ettirülen

zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürlerini vakfı mezbûr mütevellisi ve müşterekiyle taleb ve ahz ve kabz murad eyledikde ta'allül ve muhalefet olunmak icâb itmez iken zira-i ta'ifesi olanlar biz mukaddema dönüm başına bir guruş virürdük şimdi öşür vermeyüz maktu nâmiyla dönüm başına bir guruş resim virürüz deyü öşürleri edâsına hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ta'allül ve muhalefet üzere oldukların bildürüb ol yerlerde zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürleri vakfı mezbûr mütevellisi ve müşterekiyle kendüye alıvirülüb zira-i ta'ifesini hilâf-ı defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun ol veçhile maktu teklifiyle öşürleri edâsından ta'allül ve muhalefet ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)220

Sahife No : 21

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)220

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

() es-Seyyid Hasan zîde salahû gelüb bu Amasya Kazâsı'nda vâki Gilaveri(?) Süleyman Ağa Camii şerifinde mâliye câniblerinden virülen berât-ı şerif ile imam olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ edüb bu makule eimme ve hutebâ mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla resm-i ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre zâbiti tarafından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun te'addiden hâli olmadukların bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûre zâbiti tarafından resm'i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle hilâf-ı kanun zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)220

Sahife No : 22

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)230

Amasya Kadısına Hüküm ki

Hutebâdan es-Seyyid Ebubekir ve es-Seyyid Hasan Hâlîfe zîde salahûma gelüb bunlar Amasya Kazâsı'na muzaf Ezinepazarı Nahiyesi'ne ta'bi Ezineatik pazarında vâki Mehmed Çavuş Camii şerifinin nıfs-ı vazife(?) hisse hitâbe t malı-ı cânibinden virülen berât-ı şerifimle mutasarrıfları olub uhdelerine lâzım gelen hizmetlerini edâ idüb bu makule eimme ve hutebâ mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla rüsûmu ra'yyet ve bilâ emr'i şerifim tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmaları icâb itmez iken medine-i mezbûre zâbiti tarafından resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olundukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb kanun üzere amel olunub medine-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencide olunmamak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmeleriyle kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ca. Sene (1)230

Sahife No : 46

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i B. Sene (1)230

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Hutebâdan Hafız Mehmed ile el-Hac Âli zîde salahûm gelüb bu kaza-i mezbûrda vâki Kılıççı Camii şerifinde yirmi iki akçe vazife ile mâliye cânibleründen virülen berât-ı şerifiyle hatib olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ eyleyüb bu makule eimme ve hutebâ mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla rüsûmu ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmadukların bildürüb kanun üzere amel olunub karye-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf taifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle zâhir olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a etmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i B. Sene (1)230

Sahife No : 60

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i N. Sene (1)230

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Eimmeden es-Seyyid Ahmed zîde salahû gelüb bu Amasya Kazâsı'nda Toylı Mustafa nâm sâhibü'l-hayrik bina eylediği mescid-i şerifede yirmi bir akçe vazife ile askeri ruznâmçesinde virülen berât-ı şerifle imam olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb ve bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla resm-i ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm'i ra'yyet ve ehl-i örf câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ve rencideden hâli olmadukların ve bu bâbda dâvâsına muvafık cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm'i ra'yyet ve ehl-i örf câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmamak bâbında emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmamak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i N. Sene (1)230

Sahife No : 78

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (1)230

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyh mektûb-i Ahmed Nazif zîde fazlihûsun südde-i sa'adetime vârid olan i'lamında arazi tasarruf idenden Mir Süleyman zîde kadrihû meclis-i şer'e varub Amasya Kazâsı'na muzafa Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi (...) nâm karye toprağında vâki ma'lumül-hudud dört yüz seksen iki nim istiyab(?) ider elli yedi kıt'a tarlalara (...) vakte (...) (...) ve temssükle mutasarrıf olub beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ edegelüb dahl olmak icâb etmez iken ecânibden Amasya sâkinlerinden âyan-ı sâbık Hacı Yasin oğlu es-Seyyid Âli dimekle meşhur kimesne zikr olunan tarlaları Hatun oğlu Hâlil nâm kimesnenin mahlulünden âdem (...) iki yüz yirmi beş senesinde hilâf-ı kanun fuzûli zapt idüp gadr külli eylediği beyanıyla vechi meşruh üzerinde olan yerler merkûma alıvirölüp kemakân zabt ve zira'at ittürülmemek bâbında emr'i şerifim

virlmek ricâsına vâki hâl bilâ iltimas arz eyledüğün ecilden divan-ı hmâynumda kanuna suâl oldukda (...) olan yerlerde merkm hala tapu ve temesskle mutasarrıfken fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir er karındaşı ve sa'ir ashab-ı (...) dan kimesne kalmayub ol yerler kanun üzere tapuya müstehak oldukda merkm es-Seyyid Âli sâhib-i arza resm-i tapu ile almağla zabt etmen olmayub fi vaki yer mmâ-ileyhden ol yerlere ziyâde ra'iyet-i cedd-i tapu ve temesskle mutasarrıf olub beher sene zabt ve zira'at ve oşür ve rsmatı sâhib-i arza edâ eder iken merkm es-Seyyid Âli bin ol berâta merkm Hatun mahlulnden âdem-i (...) fuzli zabt eylediğ vâki hâl vech-i meşruh üzere ol yerler alıvirlb zabt ve zira'at ittrlmemek muvafık kanun edğn tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)230

Sahife No : 88

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (1)230

Geldigelen Naibine Zikrolunan Tımar Karyelerinin Ta'bi Oldukları Kaza ve Nahiyelerin Kuzat ve Nvvabına Hüküm

Eşkindil mlk tımar mutasarrıflarından Mustafa veled-i Ebubekir nâm kimesne südde-i sa'adetime arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Hacıky nâm karye ve gayriden dört bin akçe berâtınca cebelü eşdirmek tımara berât-ı âlişânımla mutasarrıf olub tımar karyelerinin iki yüz yirmi dokuz senesine mahsben vâki olan mahsulat ve rsmatı (...) (...) hesabıyla tarafından ahz ve kabz olunmayub âli hale kaldığn bildürüb tımar-ı mezbr karyelerinin sene-i merkmda vâki olan mahsulat ve rsmatını tevcih ve iktiza ittrrz deyü tahsil ve alıvirlmek bâbında emr'i şerifim sdrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmirende mahfuz ruznâmçe-i hmâynuma mürâca'at olundukda tımar-ı mezbr hâlâ berât-ı şerifimle merkmun üzerinde olduğ mestur ve mukayyed bulunmağın divan-ı hmâynumdan kanuna suâl olundukda tımar-ı mezbr karyelerinin sene-i mezbreye mahsben vâki olan mahsulat ve rsmatı (...) (...) hesabıyla merkmun tarafından ahz ve kabz olunmayub âli hâle kaldığn vâki hâli sene-i merkm mahsulat ve rsmatı re'âyâ zimmetlerinde olmuşdur deyü ahar kimesnelerin ahz ve kabz etmişlerdir re'âyadan bir senede iki def'a mahsul ve rsm tahsilatından gadr olunarak (...) icap ve iktiza idenlerden tamamen tahsil ve alıvirlmek müktezası defter-i hâkani mcebince kanun idüğün tahrir olunmağla defter-i hâkani mcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)230**Sahife No : 106****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)231****Amasya Naibine Hüküm ki**

Sarraf ta'ifesinden Yorgi nâm zımmi gelüb bunun Amasya sükkânından Bükücü Bekirzâde Vakfı mütevellisi Mir el-Hac Seyyid Osman zîde kadrihû zimmetinde iki yüz yirmi sekiz senesinden berü temessük dört bin üç yüz elli guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûru b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikde ağraz ve ahâli ibrazıyla bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli iradesinde olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmun bâ-temessük zimmetinde olan ol mikdar guruş alacak hakkı tamamen tahsil ve kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)231**Sahife No : 114****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene (1)231****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki**

Eimmeden Seyyid Mehmed Bin Seyyid Sâlih zîde salahûm gelüb bu kazâ-i mezbûrda vâki Şeyh Camii demekle ma'ruf Bayram Paşa bina eylediği camii şerife senev-i bir buçuk müd hinta vazife ile nısf hisse imamet cihetinden askeri ruznâmçesünden virülen berât-ı şerifimle mutasarrıf olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla rüsûmu ra'iyyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'iyyet ve ehl-i örf ta'ifesi taraflarından dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olduğun bildürüb kanun üzre amel olunub mezbûrların hilâf-ı kanun ol veçhile vâki olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumun kanuna suâl olundukda bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları i'tibarıyla ancak rüsûmu ra'iyyet ve bila emr'i şerif tekâlif-i şakkâ

mütalebesiyle te'addi olunmaları hilâf-ı kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasd-ı Ra. Sene (1)231

Sahife No : 138

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)231

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasya Kazâsı sâkinelerinden Ayşe nâm hatun gelüb bunun Amasya Kazâsı toprağında vâki babasından müntakil tapu ve temessükle mutasarrıf olub beher sene tarafından zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ oluna geline ma'lumül-hudud tarlasında aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itemez iken kazâ-i mezbûra ta'bi (...)ol karyesi sâkinlerinden Çırak Mustafa ve Osman kethüdâ demekle ma'ruf kimesneler ol yerleri iki yüz yirmi yedi senesinde hilâf-ı kanun fuzûli zabt idüb gadr külli eyledüklerün ve bu bâbda dâvâsına muvafık cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerifesi olduğun ve tarafından zevci Seyyid Musa nâm kimesneyi vekil eyledüğün bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmların hilâf-ı kanun fuzûli zabt eyledikleri tarlası tarafından vekili merkûma alıvirülmek bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi divan-ı hümâyûnumdan kanuna suâl oldukda bu makule (...) âdem-i (...) hâlâ cami boz ve hâli olmayarak mutasarrıfı tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmu sâhib-i arza edâ olunmaz iken tarafi ahardan zabt olunması hilâf-ı kanun idüğü tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Ş. Sene (1)231

Sahife No : 168

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i M. Sene (1)232

Geldigelen Nahiyesi Naibine Hüküm ki

Mustafa nâm kimesne gelüb bunun nahiye-i mezbûreye ta'bi (...) nâm karye toprağında mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bağ ve bağçelerini tasarruf ve ma'lumül-hudud tarlalarını dahi beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ edüb aharın alakası yoğiken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Dede oğulları Musa ve Sâlih nâm

kimesneler zuhur bilâ zikr olunan bağ ve bağçe ve tarlada hilâf-ı şer'i ve kanuna müdahaleden hâli olmadıkların bildürüb mahallinde şer'le ve kanun üzere görölüb merkûmun hilâf-ı şer' ve kanuna vâki olan müdahaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûndan kanuna suâl oldukda bu makule arazi üç sene âli bilâ mâni boz ve hâli olmayarak mutasarrıfı tarafından beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ olunur iken cânib-i ahardan müdahale olunmak hilâf-ı kanun olmağla inha olduğu üzere deyü merkûm Mustafa'nın emlâk ve arazisine bî-vech-i vâki olan müdahalenin men'iiçün mahallinde şer' ve kanuna havale ile emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla mahallinde şer' ve kanun üzere görölmek bâbında.

Fi Evahir-i M. Sene (1)232

26 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 9

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ş. Sene (1)232

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya Kazâsı sâkinlerinden Süleyman nâm kimesne gelüb bu kazâ-i mezbûra ta'bi Varay karyesi toprağında (...) bir kıt'a ve yine kazâ-i mezbûra ta'bi Terzi karyesi toprağında vâki bir kıt'a mutasarrıf olduğu ma'lumül hudud çiftlikleri arazisini beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelüb aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûra ta'bi Mescidüzeri karyesi sâkinlerinden ecânib ashâb-ı ağrazdan Milli Aşireti kethüdâsı Musa nâm kimesne zikr olunan çiftlik arazisini iki yüz yirmi üç senesinden berü hilâf-ı kanun fuzûli tegallüben zabt itmeğle bu dahi ol yerleri taleb ve dâvâ (...)leri zabt idüb (...) merkûmun fuzûli zabt eylediği senelerin tertib iden (...) arazisini taleb eyledikde virmekde gadr külli eyledüğün bildürüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrun fuzûli zabt eylediği senelerin tertib iden (...) arazisini kendüye alıvirölmek bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı Ş. Sene (1)232

Sahife No : 42

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene (1)232

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Âsitane-i âliyemde Leblebiciler hanı mütemekkinlerinden sarraf ta'ifesinden Artin nâm zımmi sūdde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Fazlîzâde Seyyid Mehmed Said ve karındaşı es-Seyyid Mustafa demekle meşhur kimesneler zimmetlerinde birbirlerinin kefaletleriyle iki yüz yirmi sekiz senesinden berü bâ-temessük (...) teslim otuz üç bin yüz elli ve bâ-defter-i (...) iki bin yüz gurus ki cem'an otuz beş bin sekiz yüz elli gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezbûre merkûmlardan talep ve almak üzere iken birbirlerini müteakiben fevt olduklarında şimdi meblağ-ı mezbûreyi müteveffa-yı mezbûrenin terekesini ahz ve kabz iden kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ma'lumül esami variseden mal-ı müteveffadan talep ve almak murad eyledükde bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli iddiasında oldukların ve tarafından bâ-cihet-i şer'îye Ara nâm zımmiyi vekil eyledüğün bildürüb mahallinde şer'le görülüb müteveffa-yı merkûmların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacağı terekesini ahz ve kabz iden varisesinden mal-ı müteveffadan tamamen tahsil ve tarafından vekil-i merkûma alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Z. Sene (1)232

Sahife No : 45

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene (1)232

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya Kazâsı mütemekkinlerinden Malos oğlu Makrisi Esvador () nâm zımmi gelüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden âyanlık iddiasında olan es-Seyyid Mehmed Emin ile el-Hac Yusufzâde Seyyid Âli ve Seyyid Yusuf ve Hacıbaşı Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmed demekle meşhur kimesneler zimmetlerinde cihet-i karzdan iki yüz yirmi dokuz senesinden berü üç bin altı yüz doksan beş gurus alacak hakkı olup b'il-def'aat talep ve almak murad eyledükde i'zar ve hile(?) ile virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görülüb merkûmun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evahir-i Z. Sene (1)232

Sahife No : 66

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd-ı Ra. Sene (12)33

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından Seyyid Mehmed Bin Seyyid Hafız el-Hac Ahmed gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Delühasan nâm karyesinde iki bin iki yüz akçe berât-ı âli mutasarrıf olduğu gedik tımarının baş kalemi olan otuz sekiz nefer re'ayâ ile sâlifü'z-zıkr karye Delühasan mâlikâne vakfı mescid Hacı Ahmet Çelebi ve el-Hac Hamza Camii divani tımar ve hâsıl-ı tahtında resm ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva yekün ma'a gayri iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharir kalemiyle tahrir vâki olan divani yazı-yu mezkûresi Amasya kal'ası merdanına mahsus bir gedik icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mustahfızı merkûmun gedik tımarı olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla merkûm karye-i mezbûre toprağında defterlü re'ayâ ve defterlü re'ayası yerlerin zira'at iden hariç re'ayâ ta'ifesine zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden divani cânibine ait öşürlerin ancak karyelerinde olan diyare nakl ittürmek murad eyledüğün ta'allül ve muhalefet olunmak icâb itmez iken (...) bağzuları karye-i merkûmda vâki diyare nakl hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet üzere oldukların bildürüb kanun üzere amel olunub karyelerinde olan diyare nakl ittürülmek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın divan-ı hümayûndan kanuna suâl olundukda karye-i mezbûre toprağında defter re'ayâ ve defter re'ayası birlerin zira'at harici re'ayâ ta'ifesi zira'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden divan cânibine ait öşürlerin (...) karyelerinde olan diyara nakl (...) (...) hâvi emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

FiEvasıd-ı Ra. Sene (12)33

Sahife No : 90

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene (1)233

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan es-Seyyid Hüseyin veled-i el-Hac Eyüb gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'nde Hüsnü(?) nâm karye ve gayriden dokuz bin yedi yüz akçe berât-ı

şerifle mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan (...) ve zemin ve çiftlik ile sâlifü'z-zikr karye-i Hüsnü(?) nâmı diğer (...) üç rub mâlikâne vakf ebna-i Göçü Arslan veled-i (...) ve rub-u ahar mâlikâne vakf zâviye-i (...) divani tımar hâsıl-ı ma'a sülüs niyâbet tahtında nim ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri dokuz bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-yu mezkûresi ma'a gayriha bir görölüb on üçünün sekiz yüz akçe yekününden bir def'a bin sekiz yüz ve bir def'a dahi üç bin iki yüz akçeleri ikrâz ve başka başka iki aded icmâli olub icmâl ol tamamen ve mahsul (...)nin üç bin akçesi merkûm es-Seyyid Hüseyin veled-i el-Hac Eyüb'ün bakisi müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkani de mukayyed olmağla merkûm es-Seyyid Hüseyin karye-i mezbûre toprağında zira'at iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyası yerlerin zira'at iden hariç zira'i ta'ifesinin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerin divani tarafa ait öşürlerin olan karyelerinde olan enba'de ba'de her hafta tarla tereke satulur akrab bazara nakl ittürmek murad eyledikde re'âyâ-yı mezkûre karye-i mezbûrede vâki enba'de ba'de her hafta tarla tereke satulan akrab bazara nakilde hilâf-ı kanun (...) ve muhalefet eyledüklerün bildürüb kanun üzere bazara naklettürölmek emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın divan-ı hümâyûndan kanuna suâl olundukda karye-i mezbûre toprağında zira'at iden defterlü re'ayâ ve defterlü re'âyası yerlerin zira'at iden hariç re'ayâ ta'ifesi zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri ancak divani tarafa ait öşürlerin olan karyelerinde olan enba'de ve ba'de her hafta tarla tereke satulur akrab bazara nakleylemeleri için şimdi hâvi emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ca. Sene (1)233

Sahife No : 121

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (12)33

Amasya Kadısı Naibine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr ahâlisi bâ-evamir-i âliye varis olub üzerlerine edâsı lâzım gelen tekâliflerini emr' ve defter mücebince cema'ati mezbûra edâya kusurları olmayub te'addi olunmak icâb ider vaz ve deynleri yoğiken Amasya Sancağı Mütesellimi ve hâkim-i sâbika ve müfti ve kazâ-i mezbûr âyanı birbirleriyle ittifak ve (...) ederek ehl-i fukaradan kendü nefslerü için bî-gayri hak iki yüz kile akçeden mütecaviz meblâğ-ı tahsilat ittürölmesi ve (...)

ikrâzdan zulm ve te'addiye itibar eyledikleri beyanıyla merkûmunun bî-gayri hak ahz eyledikleri meblâğın mahallinde marifet-i şer'le hesapları suî ile hak fukaranın yerlû yerinden istirdâd olunması hususu ahâli-i merkûm (...) (...) (...) arzuhâl ve mahsub takdiriyle istid'a ve istirham itmişler ise de mûmâ-ileyhemin hakkında hüsn-i hallerini (...) (...) i'lam ve mahzur ve (...) etmiş olduğundan hususu mezbûrda asitapda(?)vâki olmağla sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin marifetinle (...) hazineyi sultaniyeden mübaşir ta'yin olan zide mecdihû ma'rifetiyle hakikate hâli arz (...) yeri ve gadr ve (...) (...) deyü olarak tahkik ihraç ile bundan akdem diyar-ı âla takdirce (...) (...) eylemek fermanı olmağın imdi sen ki Mevlana-yı mûmâ-ileyhsin merkûmların fukaranın kendü nefslerü içün ba'de'l hâl akçe ahzına ve cihet-i sa'ire ile zulm ve te'addiye ihtiyarları (...) (...) (...) (...) teftiş ve (...) eyledik hakikat halde olmağla deyü zâhir ihracı birle keyfiyete (...) ve şehrdan âri olarak (...) i'lam ve inhâya (...) olunmak marifet ve ta'yin olunan mübaşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle (...) müktezasında irade ol bâbda zâhir ve (...) ra'yyet ve bir tarafı (...) ve cemiyet olanların (...) hilaf-ı (...) içün misüllü (...) rıza-i şerifim olmadığı mağlumdur oldukda bî-vech-i meşruh amel ve hareket (...) (...) ve hilafından hazer ve (...) itmek babında.

Fi Evahir-i Ş. Sene (12)33

Sahife No : 122

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ş. Sene (12)33

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya Kazâsı mütemekkinlerinden Kanioğlu Ohannes nâm zımmi gelüb bunun kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Hacuk oğlu Kazo oğulları Ohamir Ohannes oğlu nâm zımmiler zimmetlerinde iki yüz yirmi altı senesinden berü (...) bâ-temessük birbirleri kefaletleriyle bin dört yüz kırk dört buçuk gurus alacak hakkı olub bilâ fevt taleb ve almak murad eyledikde (...) ile bî-vech-i şer' edâya ta'allül ve muhalefet ve gadr külli eyledüklerün bildürüb mahallinde şer'le görölüb mezkûrların zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'şe görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i Ş. Sene (12)33

Sahife No : 138

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene (1)233

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

İbrahim nâm kimesne gelüb kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne zimmetinde iki yüz otuz senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden bâ-temessük iki bin gurus alacak hakkı olub def'aatle almak murad eyledikde bî-vechi şer'i virmekte ta'allül ve muhalefet itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'şe görölüb merkûmun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacağı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek emrim olmuştur bâbında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene (1)233

Sahife No : 175

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene (1)234

Amasya Naibine Hüküm

Amasya Kazâsı muzafa'atından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi (...) karyesi sâkinlerinden İbrahim ve Ömer ve Emrullah ve Mustafa ve Osman veled-i veled-i Bekirzâde Mir Hâlil nâm kimesneler Hatice bint-i Bekirzâde Mir Mehmet nam hatun gelüb bunlar karye-i merkûme toprağında vâki tapu ve temessükle iştirâken mutasarrıf oldukları (...) ma'lumül-hudud tarlaları beher sene iştirâken zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idüb ahardan dahl olunmak icâb etmez iken ecânibden Amasya sâkinlerinden Abdullah Beyoğlu Mir Seyyid Mehmed maruf kimesne zikrolunan tarlalara hilâf-ı kanun fuzûli müdahaleden hâli olmaduğun bildürüb kanun üzere amel olunub mezbûrun hilâf-ı kanun vâki olan te'addileri men' ve def' ve ol yerler yedlerinde olan sâhib-i arza temessük mûcebince iştirâken kendülerüne zabt ve zira'at ittürölmemek bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a (...) divan-ı hümâyûnumda kanuna suâl oldukda bu makule (...) üç senede (...) bilâ mâni boz ve hâli kalmayup tasarrufu tarafına beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idegelüb iken sâhib-i arz müda'il olduğundan mügâyir-i kanun idüğün tahrir olundukları kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ca. Sene (1)234

Sahife No : 202

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı N. Sene (1)234

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

(...) Hafız Ahmed bin Osman zîde salahû gelüb bu Amasya Kazâsı nda vâki merhum ve mağfurle Sultan Bayezid Han tâbe camii şerifinin sülüs hisse imam-ı sani cihet-i mâliye câniblerinden virülen berât-ı şerifimle mutasarrıf olub uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları itibarıyla ancak rüsûmu ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb etmez iken kazâ-i mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf taifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olundukların bildürüb kanun üzere amel olunub kazâ-i mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf taifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları itibarıyla ancak rüsûm-u ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak hilâf-ı kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı N. Sene (1)234

Sahife No : 215

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (12)34

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Kaza-i mezbûr sâkinlerinden el-Hac Âli nâm kimesne gelüb bunun Amasya Kazâsı sâkinlerinden âyanluk iddiasında olan Seyyid Âli ve el-Hac Mehmed ve Ömer dimekle meşhur kimesneler zimmetlerinde bâ-temessük iki yüz yirmi sekiz senesinden berü birbirlerin kefaletleriyle gayrı ez-teslim beş bin seksen beş gurus alacağı olub b'il-def'aat taleb ve almak murad eyledikde bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet-i birle itâl-i hak ve gadr sevdasında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görülüb merkûmların gayri ez-teslim zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacağı kendüye alıvirülüb icra-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (12)34**Sahife No : 225****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evasıd-ı Z .Sene (1)234****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki**

Kazâ-i mezbûra ta'bi Ahren karyesi sâkinlerinden Osman nâm kimesne ile Hafize nâm hatun gelüb arazi tasarruf idenlerden merkûm Osman'ın babası Mustafa nâm kimesne bundan akdem fevt oldukda karye-i mezbûre toprağında vâki mutasarrıf Mustafa ma'lumül-hudud tarlaları (...) (...) meccanen merkûm Osman ile karındaşı İbrahim nâm kimesneye intikâl idüb ancak merkûm Osman ve İbrahim oldukda diyar-ı aharda oldukların kazâ-i mezbûr sükkânından Ahmed nâm kimesne ol yerleri hilâf-ı kanun fuzûli zabt eyledüğün merkûm İbrahim diyar-ı ahardan gelüb iki yüz yirmi beş senesinde (...) ittürdüğü emr'i âli mûcebince mahallinde (...) cânib-i şer'idin virülen i'lamı şer'i mûcebince ol yerleri alub zabt ittükden sonra mezbûr İbrahim fevt oldukda oğlu kalub sâlifü'z-zikr tarlaların hissesi kanun üzere tapuya müstehak ve hakkı tapu mezra-i(?) mezbûre çiftliğin olduğuna binâen mezbûra ol yerlerden hissesini bî-gayrı hak mesfûrun takdir eyledikleri resm-i tapu ile sâhib-i arzdan alub yerine virülen temessük mûcebince merkûm Osman ile iştiraken beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rûsûmatı sâhib-i arza edâ idegelüb ahardan dahl olunmak icâb itmez iken merkûm Ahmed ol yerlere hilâf-ı kanun fuzûli müdahale eyledüğünden merkûm ile hilâf-ı şer'i şerife derkenar (...) merkûmun müdahalesi bî-vech (...) (...) zâhir olub vâki olan müdahalesinin men' ve def'i için cânibi şer'idin hüccet ve mürâfa-i şer'îye i'ta olmuş iken merkûm mûceb ve mebafi olmayarak mezbûrenin yedinde olan sâhib-i arza temessükünü ahz (...) (...) idüb ol veçhile gadr külli eyledüğün bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmun hilâf-ı kanun ol veçhile vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a (...) hüccet ve mürasereyi diraz itmekden nâşi divan-ı hümayûnda mahfuz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda merkûm İbrahim'in babası Mustafa fevt olduğun mutasarrıf olduğu tarlaları (...) meccanen ve merkûm İbrahim'e intikâl idüb merkûm diyar-ı ahardan (...) hesabıyla mezkûr Ahmed fuzûli zabt itmekden ba'de diyar-ı ahardan varub ol yerleri hilâf-ı şer'idin merkûmun (...) (...) alub beher sene tarafından zabt ve zira'at ve öşür ve rûsûmatı sâhib-i arza edâ olmuş iken mezbûr Ahmed dâvâyâ sülûk ile mürâfa-i şer'î olduğundan merkûmun iddiası mahsus (...) (...) zâhir olarak ma'arazadan men'i için tekrar cânübüş şer'idin hüccet ve mürasele-i şer'î i'ta olunmuş ve bilâ iltimas (...) keşf kılınmışken mezbûr

yine müdahaleden hâli oldukların merkûm İbrahim mukaddema bâ-arzuhâlleri (...) (...) kanun üzere amel olunmak bâbında iki yüz yirmi iki ve yirmi dört ve yirmi beş tarihlerinde ol emr'i şerifim verüldüğü mestur ve mukayyed bulunmağın kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı Z. Sene (1)234

Sahife No : 251

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i L. Sene (12)35

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

(...) es-Seyyid Hasan veled-i Musa zîde salahûm gelüb bu (...) selam Amasya mukataası malından almak üzere vazife ile Amasya'da Ahmed Paşa Camii şerifinde bir hums hisse-i imaret cihetine mâliye cânibinden virülen berât-ı şerifimle mutasarrıf olub uhdesine edâsı lâzım gelen hizmetini edâ idüb bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları itibariyle ancak resm-i ra'yyet ve bila emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak icâb itmez iken (...) kazâ-i mezbûr zâbiti tarafından hilâf-ı kanun resm-i ra'yyet ve ehl-i örf ta'ifesi câniblerinden dahi bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addiden hâli olmadıkların bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmların hilâf-ı kanun vâki olan te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumda kanuna suâl oldukda bu makule eimme ve hatip mukteda-i nas oldukları itibariyle ancak resm-i ra'yyet ve bilâ emr'i şerif tekâlif-i şakkâ mütalebesiyle te'addi olunmak hilâf-ı kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i L. Sene (12)35

27 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 16

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evasıd'ı R. Sene (12)35

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Kazâ-i mezbûr sâkinlerinden sadât -ı kirâmdan es-Seyyid Mustafa zîde şerife gelüb bu Amasya Kazâsı toprağında vâki tapulu ve temessüklü mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud

arazisi beher sene zabt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idegelüb ahardan dahl olunmak icâb itmez iken Amasya sâkinlerinden es-Seyyid Feyzullah ve Abdullah nâm kimesneler zuhur bilâ ol yerlere hilâf-ı kanun fuzûli ve bilâ senet müdahale ve kabz ve zapt eyledüklerin merkûman ile mahallinde (...) şer'ide mürâfa-i şer'i şerif olduklarında merkûmenin iddiaları bî-vech iderek zâhir olan marazalarının men'i için cânibi şer'iden tembih-i şer' emr' olmuşken merkûmun yine (...) olub müdahale ve taarruzdan hâli olmadıkların bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmenin hilâf-ı kanun vâki olan müdahale ve te'addileri men' ve def' ve ol yerler yedine virülen temessük mûcebince bir karar-ı sâbık kendüye zapt ve zira'at ittürülmek bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda merkûm es-Seyyid Mustafa (...) olan yerleri zapt ider iken kana'at itmeyüb üç seneden ale'sseviye bilâ mâni boz ve hâli koyup kanun üzere müstehak tapu oldukda ahz iden merkûman yüzden ve sâhib-i arzdan resm-i tapu ile almalarıyla müdahale iderler olmayub fi'l-hakika beher sene zabt ve zira'ate öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ider iken merkûmun ol yerlere fuzûli müdahale eyledikleri vâki hâli men' ve def' ve ol yerlerin virülen temesük mûcebince bir karar-ı sâbık zapt ve zira'at ittürülmek için emr'i şerifim i'dasına muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd'ı R. Sene (12)35

Sahife No : 33

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i C. Sene (12)35

Amasya Kadısına Hüküm

Sen ki Amasya Kadısı Ahmed Nazif zîde fazlihûsun südde-i saadetime vârid olan i'lamında medine-i Amasya sükkânından (...)beyzâde Mehmed Bey meclis-i şer'i şerifde sâhib-i arz ve sa'ir erbâb-ı vakıf hazır oldukları halde Amasya Kazâsı'na ta'bi Büğreki(?) karyesi toprağında bunun ma'lumül-hudud arazi yedinde olan atik ve cedid temessükü mûcebince otuz seneden mütecaviz pederinden müntakil tasarrufunda olub arazi-i mezbûreyi beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idüb dahl olunmak icâb itmez iken Amasya sükkânından Yenizâde İbrahim Bey nâm kimesne arazi-i mezkûreye fuzûli müdahale eyledüğüne binâen bundan akdem mir mûmâ-ileyh ile (...) vâki arazi-i mezkûr kemakân zapt ve mutasarrıf-ı ba'de ahkâm merkûm İbrahim (...) yedine tenbiye(?) olunduğunu Nazif yedine virülen hüccet-i şer'îye mûcebince bir kıt'a emr'i âli südürü

niyazıyla i'lam olunmak matluadır deyü bir kıt'a hüccet-i ibraz itmeğle ba'de zapt (...) takrir-i meşruhatı mutabık olduğundan başka hususu mezkûr vech-i (...) üzerinde olduğunu sâhib-i arz ve sa'ir bî-gayri hak alıp vakfı âli tarik-i (...) cebr virdükleri beyanıyla arazi-i mezkûrlara merkûm İbrahim (...) vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südüru derç ve işar almış olmakdan nâşi divan-ı hümayûnumda mahfuz kayd-ı ahkâma mürâca'at olundukda kerye-i mezbûre sükkânından İbrahim ve Ömer ve Abdullah ve Mustafa (...)beyzâde mir Ahmet ve Osman veled-i Bekirzâde mir Hâlil ve Hadice bint-i Bekirzâde mir Mehmed nâm hatunlar kerye-i mezbûre toprağında vâki tapulu ve temessüklü iştirâken mutasarrıf oldukları tahminen iki yüz (...) (...) tarlalarını beher sene zabt ve zira'at ve oşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ iderler iken ecânibden Amasya sükkânından Abdullah Bey oğlu Selim Mehmed demekle ma'ruf kimesne zikr olunan tarlalara fuzûli müdehale zâhir olmaduğun merkûmun ve mezbûre mukaddema (...) (...) olan (...) kanun üzere amel olunmak bâbında iki yüz otuz dört senesi evahir-i cemaziyülevvelinde başka bir karye-i mezbûre toprağında vâki mutasarrıf oldukları çiftlikleri hayvanatına mahsus ve müstakil kadim-i mera yerlerinde aharın alakası olmayub ol çiftlikde mutasarrıf oldukları hayvanları ol mera yerlerde ra'i olunub üzerlerinden otundan ve suyundan intifa ide gelür iken Abdullah Bey oğlu mir es-Seyyid Mehmed zikr olunan mer'i yerlerine ağıl bina idüb zaruret ve vazife (...) bâ'is ve bâdi olduğun yine merkûmun tekrar (...) (...) halleri (...) kanun üzere amel olunmak bâbında tarihi merkûmda başka iki kıt'a emr'i şerif virüldüğü mestur ve mukayyed bulunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i C. Sene (12)35

Sahife No : 45

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i B. Sene (1)235

Geldigelen Naibine Hüküm ki

Şeyh Kadı Zâviyesinin nişân-ı hümayûnumdan virülen berât-ı şerifimle mutasarrıfı zâviyedarı olan Musa bin İbrahim zîde salahûm gelüb Amasya Sancağı'nda Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi neferat ve zemin ile karye Şenciler mâlikâne vakfı zâviyesi Şeyh Kadı divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri altı bin dört yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazu-yu mezkûresinden bin sekiz yüz akçesi ikrâz ve Amasya kal'ası mutasarrıfına mahsus bir gedik icmâl ve icmâl-i mezbûr tahtında kal'a-i merkûm mustahfızlarından İbrahim veled-i

Ahmed'in tımarı ve berât-ı şerifimle üzerinde bakisi müştereki kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed karye-i Şamlar el-mezbure ber-mûceb-idefter-i hâkani divani mutasarrıflarıyla zâviye-i mezbûre vakfı toprağından zapt ve mâlikânesi cânibi ne ait mahsulü ahz ve kabz murad olundukda hâli olunmak icâb itmez iken ecânibden Geldigelen Kazâsı sâkinlerinden Âli ve Zileli Âli köle dimekle ma'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil olarak karye-i mezbûrun mâlikânesi cânibine ait mahsul hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun fuzûli müdahale ve bilâ senet kabz idüb gadr külli eyledüklerün bildürüb defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunub merkûmların hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun vâki olan müdahaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunan divan-ı hümâyûnumdan kanunları suâl karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani ve divani mutasarrıfların zâviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve mâlikânesi cânibine ait mahsul zâviye-i mezbûre vakfı tarafından divanisi cânibine rub'u mahsul ve rüsûm mutasarrıfları taraflarından ahz ve kabz ittürülmemek ve merkûmların dahl ve fûruhat ittürülmemek için emr'i şerifim i'dası mekteza-yı defter-i hâkani ve muvafik kanun idüğün tahrir olunub karye-i mezbûre Sivas Vâlisi tarafından alınan iş bu emr'i şerifim zapt serbestine (...) dahil olduğu halde ber-mûceb-i şurutasına sâbıkı üzere yine ol tarafa iltizam olunub iş bu emr'i şerifim zapt serbestine olmamla şartıyla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i B. Sene (1)235

Sahife No : 81

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene (12)35

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Zaîm zâde Mustafa nâm kimesne gelüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Kenan oğlu es-Seyyid Mehmed dimekle ma'ruf kimesne iki yüz otuz üç senesinden beru cihet-i ma'lumeden ba temessük bin iki yüz gurus alacak hakkı olub b'il-def'aat talep olmak murad eyledikde bî-vech-i şer'îye edâya ta'allül ve muhalefet-i birle i'tâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrun ba temessük zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı L. Sene (12)35**Sahife No : 81****Hüküm No : 2****Tarih : Fi Evasıd-ı L. Sene (1)235****Geldigelen Nahiyesi Naibine Hüküm ki**

Âli sipahi oğlu İsmail dimekle ma'ruf kimesne gelüb bunun Geldigelen Nahiyesi'ne ta'bi Çavuş karyesi sâkinlerinden Beyazıd oğlu Necib dimekle meşhur kimesne zimmetinde iki yüz otuz iki senesinden berü yüz gurus alacak hakkı olub b'il-def'aat talep ve olmak murad eyledikde edâya ta'allül ve muhalefet-i birle i'tâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirülüb icra-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evasıd-ı L. Sene (1)235**Sahife No : 154****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evahir-i Ca. Sene (12)36****Sivas Vâlisine Vezire ve Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki**

Karakullukcu Seyyid İbrahim dimekle ma'ruf kimesne gelüb bunun Amasya Kazâsı sâkinlerinden Emir Hacı oğlu Âli dimekle meşhur kimesne iki yüz otuz iki senesinden berü iki bin yüz gurus alacak hakkı olub bi'l-def'aat talep ve almak murad eyledikde bî-vech-i meşru edâya ta'allül ve muhalefet bilâ ital-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüb merkûmun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi hususu mezbûr hinî tarafta tezvir idüğün (...) tahkik eyledikde icra-yı mübaşiriye mazlum olan mer'i âliheden talep olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu (...) iden (...) menazillerden(?) tahsil olunmak üzere sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evahir-i Ca. Sene (1)236

Sahife No : 177

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (12)36

Argoma ve Akdağ Naiblerine Hüküm

Erbâb-ı tımardan Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman gelüb Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'nde Adala nâm karye ve gayriden altı bin sekiz yüz akçe berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan neferan ve zemin ve çiftlik ve sâlifü'z-zikr karye-i Adala mâlikâne vakfı imaret Durkadı ber-mûceb-i defter otuz bin ve Taceddin divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hınta ve şa'ir yekün ma'a gayri yirmi iki bin iki yüz akçe ve tımarı mülhekatından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi neferan ve zemin ile altmış üç çiftlik iki karye-i Salurda (...) ve hâsıl-ı tahtında çift ve hınta ve şa'ir yekün ma'a gayri bin kırk dokuz ve Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi çiftlik ile almamağla çiftlike ta'bi karye-i Yesiralan hâsıl-ı ma'aerrüsûmu üç yüz elli akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde sâlifü'z-zikr Adala karyesinin yazu-yu mezkûresinden iki bin yüz akçesi ikrâz ve zikr olunanı almayla üç bin dört yüz elli akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman'ın ve dört yüz elli akçesi Gedegera Nahiyesi'ne Kurtkar(?) nâm karye ve gayriden on sekiz bin yüz elli iki bin akçe tımara mutasarrıf Seyyid Mehmet veled-i Seyyid Ahmed'in ve sâlifü'z-zikr Adala karyesinin yazusundan bir def'a dahi dokuz bin dört yüz akçesi ikrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin sekiz yüz akçesi merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman'ın bakiyesi müşterekiyle kayıtlarında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman sâlifü'z-zikr Adala karyesini ber-mûceb-i defter-i hâkani Kurtdağ imareti vakfı mütevellisi ve mezbûr Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Ahmed ve sa'ir müşterekiyle olmamaları dahi yalnız merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Ahmed ile zabt ve karye-i Adala el-mezbûrenin divanisi cânibine ait mahsul ve rüsûm ile (...) (...) vâki olan mahsul ve rüsûmdan berât-ı yazusuna göre hissesine gadr mahsul ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murad eyledikde dahl olunmak icâb etmez iken mezbûr Seyyid Mehmed veled-i Ahmed sâlifü'z-zikr (?) karye (...) berât-ı yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsûmu ahza âdem kanaat-i birle Adala karyesinde ve (...) hisse ve alakan yokdur diyerek ziyâdeye tecavüz ile bunun berât-ı yazusuna göre hissesine ait mahsul ve rüsûmu defter-i hâkani ve mügâyir-i kanun fuzûli müdahale ve taarruzdan hâli olmadıkların bildürüb defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunub müştereki

merkûmun hilâf-ı defter-i hâkani ve mûgâyir-i kanun vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruzmançe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın divan-ı hümayûnumdan kanunları müsteval karye-i Adala el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkani imareti mezbûre vakfı mütevellisi ve merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Ahmed ile mezbûr Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman'a zapt ve vâki olan mahsulünün ve rûsûmatının (...) yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isabet iden mahsul ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ittürülmemek (...) ziyâde tecavüz ile aharın berât-ı yazusuna göre hissesine ait mahsul ve rûsûmu dahl ve taarruz ittürülmemek için emr'i şerifim i'tası mukteza-yı defter-i hâkani ve muvafık kanun idüğün tahrir olunub merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Osman'ın tımarı Sivas Vâlisi tarafından (...) (...) dahil olduğu halde ber-mûceb-i şûrutuna sâbıkı üzere yine ol tarafa ikrâm olunub iş bu emr'i şerifim zaptına serbestinde olmamak şartıyla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ş. Sene (12)36

Sahife No : 178

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i Ş. Sene (1)236

Sivas Vâlisi Vezire ve Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasya Kazâsı mütemekkinlerinden Bedros ve Garubet nâm zımmiler gelüb bunların babaları Kirkor Mağirsi Agob nâm zımminin Amasya Kazâsı sâkinlerinden Âli ve Seirüddin ve Seyyid Mehmed nâm kimesneler zimmetinde iki yüz yirmi sekiz senesinden berü cihet-i karz-i iş bu yüz gurus alacak hakkı olub kablel edâ babaları mesfûr mürd oldukda meblâğ-ı mezbûr ırsen bunlara intikâl itmeğle bunlar meblağ-ı mezbûru merkumlardan bi't-defaa(?) talep eylediklerinde virmekde ta'allül ve muhalefet bilâ gadr iddiasında oldukların mukaddema arzuhâlleri üzerine olan (...) mahallinde şer'le görülmek bâbında iş bu sene-i mübareke eva'il-i cemaziyelevvelinde sâdır olan emr'i şerifim zâyi olduğun inha ve mukaddema sâdır olan emr'i şerife mûcebince girü hâvi emr'i şerifim südürünü ricâ itmeleriyle divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyûd-u ve ahkâma müraca'at olundukda bî-vech-i muharrir tarihi merkûmda emr'i şerifim virüldüğü mestur ve mukayyet bulunmağın hususu mezbûr (...) ber-mûceb-i feteva-yı şerife hususu (...) iden mer'i (...) tahsil olunmak üzere mukaddema sâdır olan emr'i şerifim mûcebince amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Ş. Sene (1)236**Sahife No : 192****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evahir-i N. Sene (1)236****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm**

Mustafa nâm kimesne gelüp bu Amasya Kazâsı'na ta'bi Elvançelevi karyesi toprağında vâki (...) tapu ve temessükle mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud arazilerini beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide edüp aharın alakası olmayup dahl olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Feyzullah oğlu Âli demekle meşhur kimesne zikr olunan arazileri iki yüz otuz üç senesinde hilâf-ı kanun fuzûli zapt idüp gadr külli eylediğün bildürüp kanun üzere amel olunup mezkûrun hilâf-ı kanun fuzûli zapt eylediği tarlaları kendüye alıvirülüp bir karar-ı sâbıka zapt zira'at ittürülmemek bâbında emr'i şerifim südürunu istid'a itmekten nâşi kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i N. Sene (1)236**Sahife No : 204****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (12)36****Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Sancağı Mütesellimi () Zîde Kadrihûya Hüküm**

Sadât-ı kirâmdan es-Seyyid Ömer zîde şerifehû gelüb bu kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Zile Naibi sâbık Mehmet nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz otuz beş senesinden berü beş yüz guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûreyi merkûmdan bi'l-def'aat talep ve almak murad eyledikde bî-vechi şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet bilâ ital-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmun zimmetinde olan ol mikdar guruş alacak hakkı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürunu istid'a itmekden nâşi hususu mahallinde terafi(?) olunmak bâbında emr'i şerifim i'dasını bi'l-fiil şeyhü'l-islam ve müfti-i inan olan (...)cizâde es-Seyyid Abdulvahhab edâmallahû taala fezâlihu (...) (...) hususu mezbûrun ahara tahsil olunmak iktiza sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin işaretleri mücebince mahallinde şer'le ru'iyet olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (12)36

Sahife No : 274

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i C. Sene (1)237

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Derâliyemde (...) hanında mütemekkin sarraf ta'ifesinden (...) ve Aleksi nâm zımmiler gelüb bunların Amasya Kazâsı sâkinlerinden Keçecizâde el-Hac Eyüb ve karındaşı el- Hac Âli dimekle ma'ruf kimesneler zimmetlerinde iki yüz altı senesinden berü bâ-temessük otuz bin gurus alacak hesapları olub kablel ahz merkûm el-Hac Eyüb fevt olmağla şimdi (...) bunlar meblâğ-ı merkûmesi merkûm el-Hac Âli ile müteveffa-yı mezbûrun terekesin ahz ve kabz iden Amasya sâkinlerinden sa'ir ma'lumül esami vâriselerin mal-ı müteveffadan talep eyledüğün bi-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak ve gadr külli sevdasında oldukların ve taraflarından () nâm kimesneyi vekil eyledüklerün bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûm ile müteveffa-yı mezbûrun bâ-temessük zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacak hakları merkûm el-Hac Âli ile müteveffa-yı mezbûrun terekesini ahz ve kabz iden sa'ir vereseseinden mal-ı müteveffadan tahsil ve taraflarından vekilleri merkûma alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu ricâ itmeleriyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i C. Sene (1)237

28 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 19

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i Z. Sene (12)37

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasyalı Rahduvanzâde Lütfullah dimekle ârif kimesne gelüb bu Amasya Kazâsı'nda Hakla Nahiyesi'ne ta'bi Oya karyesi toprağında vâki (...) hayr tapuyla ve temessükle mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud tarlalarını zabt ve beher sene zira'at ve oşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ idegelüb aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken Amasya Kazâsı sâkinlerinden İbrahim nâm kimesne zuhur bilâ ol yerler için sâhib-i arzdan temessükü vardır deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve iki yüz otuz beş senesinde zabt ittüğün gadr külli eyledüğün ve bu bâbda dâvâsına muvafık fetevâ-yı şerife olduğun bildürüb kanun üzere

amel olunub mezbûrun hilâf-ı kanun zabt eylediği yerler kendüye alıvirülüb yedinde olan sahiplerinin temessükü mücebince zabt ve zira'at ittürülmemek bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekdem nâşi divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda mezari-i fiha(?) olan yerlere mezkûr (...) mutasarrıf iken zira'at itmeyüb üç sene ale's-sevi bilâ mâni boz ve hâli koyup müstehak-ı tapu oldukda mezbûr İbrahim bozdan sâhib-i arzdan resm-i tapu ile almağla zabt ider olmayub fi vâki bu ol yerlere (...) hayr tapulu ve temessüklü mutasarrıf ve beher sene zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ider iken mezbûr ol yerler için sâhib-i arzdan temessüküm vardır deyü müdehale-yi birle zapt idüb gadr külli eylediği vâki ise vech-i meşruh üzere olan yerler mezbûra alıvirülüb yedinde olanı sâhib-i arza temessükü mücebince bir karar-ı hâli sâbık zabt ve zira'at ittürülmemek için emr'i şerifim i'dası muvafık kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i Z. Sene (12)37

Sahife No : 31

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evasıd-ı C. Sene (1)238

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya Kazâsı sâkinlerinden Henderizâde es-Seyyid Ahmed zîde şerifehû gelüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Ak Hasan oğlu Hasan nâm kimesne zimmetten iki yüz otuz altı senesinden berü bâ-temessük gayri ez-teslim beş yüz seksen guruş alacak hakkı olub def'aatle talep olunmak murad eyledüğün edâya ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak iddiasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüb merkûmun zimmetinde olan bâ-temessük gayri ez-teslim ol mikdar guruş alacak hakkı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evasıd-ı C. Sene (1)238

Sahife No : 32

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evahir-i C. Sene (1)238

Sivas Vâlisine Vezireve Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasya Kazâsı'na ta'bi Koçkayası nâm karye sâkinlerinden Hasan nâm kimesne sūdde-i sa'adetime arzuhâl idüb bunun bi-vech-i şer'ie vasileri olduğu iki nefer ma'lumül

esami sa'irelerin babaları ve bunun karındaşı Hâlil nâm kimesnenin öz babaları karye-i mezbûre sükkânından Ömer nâm kimesne zimmetinde zâhire bahasından on bir bin iki yüz guruş alacakları olub ve merkûm Ömer mütegalibeden olduğuna binâen talep ve dâvâ olunub ve karındaşı merkûm dahi fevt olub meblâğ-ı mezbûrun hissesi sagire-i mezbûrelere intikâl idüb şimdi merkûmun (...) (...) olmağla zimmetinde meblâğ-ı mezbûru bilâ (...) (...) talep almak murad eyledikde (...) mürûriyeleri deyü hilâf-ı şer'i şerif edâya muhalefet ve itâl-i hak ve gadr külli iddiasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb zimmetinde olan ol mikdar guruş (...) (...) kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi hususu mezbûr hini terafide tezvîr idüğün (...) -i şer'i tahkik eyledikde evamir-i şer' iye(?) mazlum olan mer'i âliheden talep olmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife husumeti kâdiye(?) iden mer'i müstemirreden tahsil olunmak üzere sen ki vezir-i müşarûn-ileyhsin mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evahir-i C. Sene (1)238

Sahife No : 100

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)239

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Mir Mehmed ve Hüseyin ve İsmail ve Osman ve Abdullah ve Hacı Said ve Mehmed nâm kimesneler gelüb Amasya Kazâsı sâkinlerinden Alaybeğisi sabık Hasan nâm kimesne zimmetinde iki yüz otuz yedi senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden iki kıt'a temessük mûcebince on dört bin guruş alacak hakları olub meblâğ-ı mezbûru bi'l-def'aat talep ve almak murad eyledikde (...) ile bî-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmun bâ-temessük zimmetinde olan ol mikdar guruş alacak hakları kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmeleriyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı Ca. Sene (1)239

Sahife No : 107

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i B. Sene (1)239

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Amasya Kazâsı sâkinlerinden dergâh-ı muallam (...) ocağı neferatından el-Hac Ebubekir gelüb bunun Amasya sâkinlerinden Amasya Sancağı Alaybeğisi Seyyid Mehmed zîde kadrihû ile sancaklusun on nefer ma'lumül esami kimesneler zimmetlerinde iki yüz otuz yedi senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden bâ-temessük seksen beş guruş alacak hakkı olub bi'l-def'aat talep olmak murad eyledükde bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet bilâ gadr külli iddiasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmların zimmetlerinde olan ol mikdar guruş alacak hakkı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i B. Sene (1)239

Sahife No : 122

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i N. Sene (12)39

Amasya Naibine Hüküm ki

Seyyid Mehmed zîde şerifehû gelüb bunun Amasya Kazâsı mahallâtında Gümüşlüoğlu Mahallesi sâkinlerinden Hamamcı Ömer nâm kimesne zimmetinde iki yüz otuz sekiz senesinden berü bin guruş alacak hakkı olub def'aatle talep ve almak murad eyledükde bî-vech-i şer'i edâya ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûm Ömer'in zimmetinde olan ol mikdar guruş alacak hakkı kendüye alıvirölüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i N. Sene(12) 39

29 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 102

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Eva'il-i Z. Sene (1)242

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Mehmed ve Hasan ve Abdullah nâm kimesneler gelüb bunlar kazâ-i mezbûra ta'bi Hacı karyesi toprağında Kavak nâm mahallesinde ka'ine ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları

ma'lumül-hudud çiftlikleri beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelüb aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne ol yerleri hilâf-ı kanun fuzûli zapt idüb ol veçhile gadr külli eyledüğün bildürüb kanun üzere amel olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmeleriyle divan-ı hümayûnumdan kanuna suâl olundukda üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli kalan yerleri yerleri sâhib-i arza tapu ile tâlibine virüb zapt ve zira'at ittürülmemek kanun olmakdan nâşi eğer mezari-i fiha(?) olan çiftlikleri arazisi merkûmun Mehmed ve Hasan ve Abdullah zapt iderler iken zira'at itmeyüb üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli bırakub müstehak tapu olmuş ve mezkûr Mustafa dahi bozdan ve sâhib-i arzdan tapu ile almuş ise (...) (...) zapt eylemesi yolunda olub eğer böyle olmayub da merkûmun hâlâ tapu temessüküyle mutasarrıf olduğu beher sene iştirâken zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelür ise ol vakitte mezkûr Mustafa'nın zapt eylemesi fuzûli ve hilâf-ı kanun olacağına binâen ol yerler zapt oluna gelmiş değil ise virülüb kemakân iştirâken zapt ittürülmemek kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i Z. Sene (1)242

Sahife No : 123

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene 1242

Amasya ve Zile Naibine Hüküm

Anastas oğlu Nurs nâm zımmiler gelüb bunlar iki yüz otuz senesinden berü Amasya Kazâsı mütemekkinlerinden (...) Serkes ve karındaşı deli Mağirsi nâm zımmiler zimmetlerinde dört bin yedi yüz ve (...) Karabet nâm zımmi zimmetinde otuz ve Uriç oğlu Merad nâm zımmi zimmtinde bin iki yüz ve sa'ir ma'lumül esami mütesellim ve zımmi zimmetlerinde olan elli bin beş yüz yetmiş Dereli(?) Kazâsı mütemekkinlerinden Köroğlu Mağros nâm zımmi zimmetinde üç yüz altmış beş ve (...) oğlu Abdurrahman nâm kimesne zimmetinde altıyüz ve sa'ir ma'lumül esami mütesellim ve zımmi ve zimmetlerinde dört bin yedi yüz seksen sekiz gurus ki (...) yirmi bir bin üç yüz altmış üç gurus alacak hakları olub meblâğ-ı mezbûru (...) (...) ile (...) (...) def'aatle talep olunmak murad eyledikde bî-vech-i meşruh virmekde ta'allül ve muhalefet-i birle ihkâk-ı hak ve gadr külli sevdasında olduğun bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmlar ile mesfûrların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus hakları kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak emr'i şerifim südürünü istid'a itmeleriyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene 1242**Sahife No : 189****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene (1)244****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm**

Seyyid Mehmed nâm kimesne gelüb bunun fi asl Amasya mütemekkinlerinden dursa'adetimde ticaret üzerinde olan ve Hancı Artin veled-i Husban(?) nâm zımminin zimmetinde iki yüz kırk senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden ba temessük iki bin altı yüz gurus alacak hakkı olub talep ve almak üzere iken merkûm meblâğ-ı mezbûru kablel edâ hakkına (...) üzere Amasya'ya firar ve el-yevm Amasya'da mütemekkin olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüb mesfûrun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i M. Sene (1)244**Sahife No : 214****Hüküm No : 1****Tarih : Fi Evahir-i L. Sene (1)244****Amasya Kazâsı Naibine Hüküm**

Amasya Kazâsı sâkinlerinden sadât-ı kiramdan es-Seyyid Mehmed zîde şerifehû rikab-ı hümayûnuma gelüb bunun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Hacı ()oğlu Hasan ve Musa Hoca oğlu Emin demekle meşhur kimesneler zimmetinde iki yüz kırk iki senesinden berü cihet-i ma'lum () sekiz bin gurusdan alacağı olub meblâğ-ı mezbûrun merkûmdan defa'atle talep ve almak murad eyledikde bî-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak ve gadr külli sevdasında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görülüb merkûmun zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacağı kendüye alıvirülüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Evahir-i L. Sene (1)244**Sahife No : 240****Hüküm No : 1**

Tarih : Fi Evahir-i Ca . Sene (12)45

Geldigelen Abad Naibine ve Sivas Mütessellimi () Zîde Mecdihûya Hüküm

Mehmed ve Ahmed ve (...) İbrahim nâm kimesneler rikâb-ı hümayûnuma arzuhâl idüb Amasya Sancağı'nda Geldigelenabad Nahiyesi'ne ta'bi zemin ile mukayyed karye Elvançelebi ve karye-i Ciane ve karye Elviran deyü tamamı mâlikâne ve divanileri Elvançelebi zâviyesi vakfı olduğu defter-i hâkani de mukayyed olub Zünnunabad Kazâsı'nda vâki Şeyh Elvançelebi tekke ve mezrası vakfının yirmi bir buçuk akçe vazife ile bir buçuk rub hisse tevliyeti merkûmun Mehmed ve Ahmed ve (...) İbrahim'in mâliye câniblerinden virülen berât-ı şerifimle üzerlerinde olduğunu ve kararı merkûm Sivas ilinin defter iltizamına dahil olduğuna binâen karye Elvançelebi ve karye Ciane ve karye Elviran el-mezbûre bermûceb-i defter-i hâkani Elvançelebi zâviyesi vakfı için bi't-tevliye hissedârlarıyla merkûmdan Mehmed ve Ahmed oldukda dahl olunmak icâb itmez iken ecnebiden bazı kimesneler zuhur-u birle biz vakfın tekkesinden karye-i merkûmdan hâsıl olanı ahz idüb andan virürüz (...) (...) virürüz deyü hilâf-ı defter-i hakani bilâ senet fuzûli müdehale-i birle ve zapt ve tecavüz iddiasında oldukların (...) ve defter-i hâkani mücebince amel olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmeleriyle defterhâne-i âmiremde mahfuz ve defter-i mufassal ve evkâfa mürâca'at olundukda Geldigelenabad Nahiyesi'ne ta'bi neferat ve zemin ve çiftlik aded ile karye-i Elvançelebi mâlikâne tamamı vakfı zâviye-i Elvançelebi ve tamamı divani tâbi vakfı mezkur ve hâsıl-ı ma'a niyâbet tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri on dört bin üç yüz kırk akçe ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi neferat ve zemin aded ile karye-i Ciane tamamı mâlikâne vakfı zâviye Elvançelebi ve tamamı divani ta'bi vakfı mezbûr ve hâsıl-ı ma'a niyâbet tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekün ma'a gayri yedi bin üç yüz otuz yedi akçe ve yine nahiye-i mezbûra ta'bi Gözlek neferat ve zemin aded ile karyei Elviran tamamı mâlikâne ve şair yekün ma'a gayri dört bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir defter olunub ve yine Geldigelenabad Nahiyesi'ne ta'bi karye-i Elvançelebi mâlikâne tamamı vakıf zâviye Elvançelebi ve yine tahtında karye-i Ciane vakıf zâviye Elvançelebi ve tamamı divani vakıf mezbûr ve yine tahtında karye-i Elviran tamamı mâlikâne vakıf zâviye Elvançelebi ve tamamı divani vakfı mezbûr deyü defter-i evkâfda dahi muharrir kalemiyle tahrir defter olub bu takdirce ber-mukteza-yı defter-i hâkani karye Elvançelebi ve tahtında muharrir zemin ve çiftlik ve karye-i Ciani ve karye Elviran muharrir zemin el-mezbûrelerin tamamı mâlikâne divanileri câniblerine ait ma'a niyâbet mahsulat ve rüsûmatları Elvançelebi zâviyesi vakfı tarafından zapt olunmak iktiza eyledüğün bi'l-fi'il defter emini olan iftiharü'l emacid vel kirâm Mehmed Arif dâme mecdihû arz idüb

iftiradan hakkında karargir olan nizam-ı müstehamine şürutu mûcebince Sivas Eyaleti defter iltizamları (...) (...) karar-ı merkûm (...) ve dahil olduğu i'lam olunmuş olmakdan nâşi bu makule (...) (...) (...) ve dahl defter olanların bu dahi ve mutasarrıfların taraflarından zapt ve iltizamına râğbet olunursa hesağları mahallerinde mevcud olduğu halde (...) arazi-i ve mevcud değilse yine mahallerinde bedel-i sâbıkaları ve (...) gadrden (...) olacak vech-i tahkik ve (...) fakat bir sene mutasarrıflarına zapt ve tağşir ider kimesne (...) zâhire ol cânibe (...) olunarak âna göre bedel-i sâbık itibariyle köy kethüdâları taraflarından (...) için kifayet bâ-tahammüllerine ve âdem (...) olunmak ve talep ve ra'yyet olduğu sureti (...) taraflarından zapt ve tağşir ittirölüp cânib-i ahardan hilâf-ı defteri hakani bilâ senet vaki olan müdahalelerin men' ve def' hususuna (...) kılınmak iradesinde (...) (...) (...) ber-vechi muharrir ve arz ve hareket itmeğin fermânım olmağın imdi sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin keyfiyet (...) oldukda kararı merkûmun (...) râğbet olduğundan sonra karar-ı merkûmesi ber-mucebi defter-i hakani zâviye-i mezbure vakfi için bi'l-tevliye hissedârlarıyla merkûm Mehmet ve Ahmed'in taraflarından zapt ve tamamı mâlikâne ve divanileri cânibine ait mahsul ve rûsûmatı ahz ve kabz ittürüb ecânibden olan kimesneleri karara-ı merkûmeye mahsul ve rûsûmatı hilaf-ı defter-i hakani ol veçhile dahl ve taarruz ittürmeyüb men' ve def' hususuna (...) eylemesin ve sen ki naib-i muma ileyhsin (...) emr-i şerifim (...) (...) (...) mûceb ve muktezası üzere amel ve hareket (...) (...) (...) ve kuyûd-u defter-i hakani ve kanun-i münife (...) (...) (...) olunmak babında.

Fi Evahir-i Ca. Sene (12)45

Sahife No : 241

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i C. Sene (1)245

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Hüseyinzâde Hacı Mehmed nâm kimesne gelüb rikâb-ı hümayûnuma gelüb kazâ-i mezbûr muzafa'atından Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Salur karyesi toprağında vâki -(...) hayr temessüküyle mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud tarlalarını zapt ve beher sene zira'at ve öşür ve rûsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelüb ahardan dahl olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Kuduzoğlu Mehmed ve karındaşı Hacı Abdullah ve Meziroğlu Âli ve Veli ve Mehşi dimekle meşhur kimesneler zuhur-u birle zikrolunan yerleri sen boz ve hâli bırakmış olmağla bir resmi tapu ile sâhib-i arzdan tapu ile aldun deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale zapt ve zira'atine muhalefet-i birle gadr iddiasında oldukların bildürüb kanun üzere amel

olunub merkûmların hilâf-ı kanun ol veçhile vâki olan müdahaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanuna (...) suâl üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli kalan yerleri sâhib-i arza resm-i tapu ile mâliye virüb zapt ve zira'at ittürmek kanun olmakdan nâşi eğer mezarih fiha(?) yerleri merkûm zapt ider iken zira'at itmeyüb üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli kalub müstehak tapu olmuş ve dahl iden merkûm bozdan sâhib-i arzdan resm-i tapu ile alırsa müdahaleleri (...) kanun yolunda olub eğer böyle olmayubda fi'l-hakika merkûm ol yerlere âyan-ı ced mutasarrıf olduğu zapt ve beher sene zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza ide gelürse ol vakitte merkûmların müdahaleleri bi vech ve hilâf-ı kanun olacağına binâen men' ve def'i için emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i C. Sene (1)245

Sahife No : 247

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı B. Sene (1)245

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm

Mehmed ve Seyyid Abdullah nâm kimesneler gelüb bunlar Amasya Kazâsı muzafa'a Argoma Nahiyesi'ne ta'bi Hullar karyesi toprağında vâki (...) (...) boz ve hâli kalan yerlerin iki yüz kırk iki senesinde resm-i tapu ile sâhib-i arzdan alub yedlerine virülen temessük mûcebince zapt ve beher sene zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelüb ahardan dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden Mehmed nâm kimesne ol yerler dedem yerleridir deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale ve müdahaleden hâli olduğun (...) kanun üzere amel olunub merkûmun hilâf-ı kanun vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim sūdûrunu istid'a itmeleriyle divan-ı hümayûnumdan kanunları suâl bu makule üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli yerleri sâhib-i arzdan resm-i tapu ile tâlibine virüb zapt ve zir'at ittürülmek kanun olduktan nâşi ve eğer menaziz (...) olan yerler mezkûr Mehmed'in babası dedesinden mukaddem fevt olub ba'de dedem vefat itmeğle oğlu ve kızı ve baba bir er karındaşı kalmayub karye-i mezbûre toprağında vâki tasarrufunda olan yerleri tapuya müstehak ve hakkı tapu bi gayri hak (...) takrir eyledikleri resm-i tapu ile dede mahdûmu mezkûr Mehmed'in olduğuna binâen dedesi yerlerin olmağa kâdir iken buna virmeyüb merkûmun Mehmed ve Seyyid Abdullah'a virmüş diye müdahalesi (...) olub eğer bunla olmayup fi'l-hakika (...) (...) zira'at olmayub üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli

kalursa sâhib-i arza âşar virülmüş ve sâhib-i arzdan Mehmed ve Abdullah iki yüz kırk iki senesinde sâhib-i arzdan resm-i tapuyla yedlerine temessük virülmüş (...) oldukda mezkûr Mehmed'in müdahalesi (...) hilâf-ı kanun olacağına binâen men' ve def'i için emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı B. Sene (1)245

Sahife No : 260

Hüküm No : 2

Tarih : Fi Evahir-i L. Sene (1)245

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

es-Seyyid Mehmed zîde şerifehû rikâb-ı hümayûnuma arzuhâl idüb bunun kazâ-i mezbûra ta'bi Buri nâm karye toprağında vâki tapu temessüküyle mutasarrıf olub zapt ve beher sene zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelür iken ma'lumül-hudud on altı kıt'a tarlalarından aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden karye-i mezbûre sâkinleriden Âli nâm kimesne zuhur-u birle zikr olunan tarlaları mukaddema babamın kız karındaşının oğlu Seyyid Mehmed'e ayrı yerinden olub zapt iderim deyü hilâf-ı kanun fuzûli müdahale eyledüğün bildürüb kanun üzere amel olunub merkûmun hilâf-ı kanun ol veçhile hilâf-ı kanun vâki olan müdahalesi men' ve def' olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanunları suâl üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli kalan mera sahib-i arz ta'ifeye tâlibine virüb zapt ve zira'at ittürmek kanun muktezasından olmakdan nâşi eğer menazi-i fiha olan yerleri merkûm es-Seyyid Mehmed zira'at itmeyüb üç sene ale's-sevi bilâ mâni boz ve hâli kalup sâhib-i arza ait olarak mezkûr Âli dahi bozdan sâhib-i arzdan resm-i tapu ile almış ise müdahalesi (...) (...) olup eğer böyle olur fi'l-hakika (...) yerlerin merkûm es-Seyyid Mehmet hâliya mutasarrıf olarak beher sene zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı zapt (...) iderse babamız karındaşı oğlundan hakkı tapu ile almağa merkûm Âli'nin hakkı tapu iddiasıyla ol yerlere müdahalaesi bi-vech ve (...) kanun olacağına binâen men' ve def'iiçün emr'i şerifim i'dası muvafık kanun idüğün tahrir olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Eva'il-i L. Sene (1)245

30 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 91

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ca .Sene (1)247

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Avrim oğlu Dimitri nâm zımminin Amasya mütemekkinlerinden Zileli Korses(?) nâm zımmi zimmetinde iki yüz guruş iki yüz otuz senesinden berü cihet-i ma'lumede dört bin guruş alacak hakkı olup meblâğ-ı mezbûr mesfûrdan talep ve almak murad eylediğünde bi-vech-i şer'i virmekte ta'allül ve muhalefet üzere olduğun mesfûr Dimitri mukaddema bâ-arzuhâl leri ilanihaye ve (...) şer' mahallinde şer'le görülmek bâbında iki yüz kırk iki senesi eva'il-i rebiülahirinde Amasya mütesellimine hitâben mürûr iden emr'i şerifim mücebince mesfûr Korses(?) zımmıyı huzuru şer'i ihzâr ve (...) olmağla bin iki yüz otuz sekiz senesinde karye cânibinde vâki Gözlek Kazası'nda ticaretle meşgul iken mersum Korses(?) zımmiye karz olarak virdüğün bin kırk guruş ve buna bey teslim eylesin olmağla malum akçe ve (...) iki bin dokuz yüz altmış guruşuyla cem'an dört bin guruşa mesfûr Korses(?) zimmetinde olmağla olup bu (...) meblâğ-ı mezbûru buna virmekte muhalefet (...) olup alivirülmesi mesturdur (...) (...) ale'l-inkar mer'i mersum Dimitri zimmetinde takrir (...) mutabık bana talep oldukda mer'i mesfûrun asl-ı şahitleri Kayseriye Kazâsı mütemekkinlerinden Bedros ve Nefezoğlu Amanis (...) nâm zımmiler olup sâbika (...) mütemekkin evlâtlarından medine-i Amasya mütemekkinlerinden Benas veled-i Estavir ve Estavir veled-i Sola(?) nâm zımmiler meclis-i şer'e hazıran olmalarıyla aleşşehadet olduklarında şuhud-u fâri (...) (...) (...) Estavir'i bu hususa şehâdet-i âle's-şehade keyfiyet (...) (...) (...) ra'yyetleri (...) olduğundan kat'a (...) zımmi babaları ve dedeleri isimlerini beyan itmeyüb şehâdeti asl olan mersumun dahi ismi muharrirlerine maruf ve meşhur (...) olmayub şuhûd-u fâri olan mersumun (...) (...) ol vecihle şehadetleri caiz kabulde ve mer'i mesfur zımmilerin zimmetinde iddiası takrir meşruha muvafık olup (...) (...) (...) (...) mücebince ra'yyeti mersumun bilâ muarızadan men' olunmuş olduğu mer'i aliyede olan mersum Nurs zimmetinde huzuru şeri şerifde ibraz idüb mer'i mesfûr (...) (...) olan bir kıt'a hücceti şeriye mutasarrıflar dahi müstehak olduğundan mesfur Dimitri zımminin mersum Nurs zımmiye tasaddi eylediği davası tezvîr eylediğün (...) Amasya naib-i mukaddema (...) ilamı (...) sene-i mübareke cemaziyelahirinin yirminci gününde emr'i merkûmun kaydı bilâ sene-i şer' virülmesi mesfûr Dimitri dahi vâki olarak kaydı meşru'a emr'i münif akçe mütalebesiyle müdahale ve şeriatten hâl olduğu mesfûr Nurs tekrar bâ-arzuhâl inha eyledikten mebni divan-ı hümayunum muktezası (...) (...) olduğu üzere bilâ mâni vâki olan maruzâtına men-i içün i'lam mahali (...) emr'i şerifim i'tası (...) idüğün tahrir olmağla vech-i meşruh üzere amel olunmak

babında iki yüz kırk iki senesi evasıd-ı şabanda emr'i şerifim sâdır olagelmişken mersum Dimitri dahi bu esnada dâvâyı tasaddi eyledikde yine (...) (...) mesfûrun bî-vech-i şer' (...) men' olduğu beyanıyla mukaddema sâdır olan emr'i şerifim mûcebince amel olunmak bâbında müceddeden emr'i şerifim südurunu mersum Nurs zımmi (...) istirham eylediği sen ki naib-i mûmâ-ileyhsin südde-i sa'adetime vârid olan (...) (...) (...) olmağla divan-ı hümayûnûmda mahfuz ahkâm-ı kuyûdat-ı tettebbu ittürüdükden ber-vechi muharrir tarihi merkûma emr'i şerifim virüldüğü mestur ve mukayyet bulunmağın mukaddema sâdır olan emr'i şerifim mûcebince amel olunmak fermân olmağın sen ki naib-i mûmâ-ileyhsin keyfiyet mağlumun oldukda mesfûr Dimitri'nin hususu mezbur Dimitri mersum Nurs zımmiye (...) dâvâ ve tasaddi iderse bî-vechi şer' vaki olan Nurs dan ma'rifeti şer'le (...) (...) eylemek bâbında.

Fi Eva'il-i Ca .Sene (1)247

31 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 69

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene (1)251

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Ümmügülsüm nâm hatun gelüb bunun zevci Amasya sâkinlerinden Cüher Paşazâde Mir Mehmed kazâ-i mezbûra ta'bi Çorlu karyesinde vâki mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud çiftliği arazisini hâlâ (...) hak tasarruf rızası ve sâhib-i arz ma'rifetiyle iki yüz kırk bir senesinde buna ferağ (...) ve bu dahi (...) ve kabul idüb yedine virülen sâhib-i arz temessükü mûcebince beher sene tarafından zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmatı sâhib-i arza edâ ide gelüb dahl olunmak icâb itmez iken merkûm fevt oldukda oğlu Mehmed nâm kimesne zikr olunan çiftlik arazisini babam müteveffa-yı mezbûrun sana (...) tutmam deyü hilâf-ı kanun fuzûli zapt idüb gadr külli eyledüğün bildürüb ahz hususu mezbûr mübaşir ma'rifetiyle kanun üzere amel olunmak bâbında emr'i şerifim südurunu istid'a itmekden nâşi menazi-i fiha olan çiftlik arazisine mezbûrenin zevci mutasarrıf iken fevt oldukda arazi-i mezkûra tahsis olan Mercanoğlu merkûm Mehmed'e intikâl itmiş diye zapt eylemiş tahsis olunan (...) olup eğer biriyle olmayub da fi'l-hakika Mir Mehmed çiftliği mezkûr arazisine mutasarrıfken ol yerler hâli hazırda (...) arazisini sâhib-i arz ma'rifetiyle zevcesi mezbûreye ferağ ve (...) ve mezbûra dahi (...) ve kabul idüb yedine virülen sâhib-i arza temessük mûcebince beher sene

tarafından zapt ve zira'at ve öşür ve rüsûmat sâhib-i arza edâ oluna gelir iken mir merkûm fevt oldukda oğlu merkûm Mehmed arazi-yi merkûmu babam müteveffa-yı mezbûrun sana (...) tutmam deyü zapt eylediği vâki diye vech-i meşruh üzere olan yerler mezbûreye alıvirülüb yedinde olanı sâhib-i arz temessükü mûcebince zapt ve tarafından zira'at ittürülmek muvafık kanun olacağına binâen hususu mezbûr hinî tarafdan tezvîr idüğün (...) tahkik eyledikde aharın mübaşir-i mazlum olan mer'i âliheden talep olmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu kânî(?) iden tahsil mer'i müstemirreden tahsiliyle hususa (...) dahi (...) mürûr eyledikde mer'i âliyeleri aharın mübaşir talebiyle hilâf-ı şer'i şerif (...) (...) olunmak üzere ahar husus mezbûr Sâlih zide kadrihû mübaşiriyle bu bâbda kanun üzere amel olunmak bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene (1)251

Sahife No : 161

Hüküm No : 4

Tarih : Fi Eva'il-i Za. Sene (1)251

Amasya Naibine Hüküm ki

Sen ki naib-i mûmâ-ileyhsin südde-i sa'adetime vârid olan (...) arazi tasarruf idenlerden es-Seyyid Mustafa veled-i Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'e varub Amasya Sancağı'nda Argoma Nahiyesi'ne ta'bi iki yüz kırk sekiz nefer re'ayâ ve on bir zemin ve bir mezra ile karye-i Kal'a mâlikâne mülk-i İskender bin Mehmed bin Hacı Hâlil ber-mûceb-i defter dizdar-ı âliye olduğundan Hâlil ile (...) Hatun tasarrufunda deyü ve hâsıl-ı tahtında resm ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva yekûn ma'a gayri altı bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani yazı-yu mezkûresinde bin dokuz yüz akçesi ikrâz ve Argoma Nahiyesi'ne ta'bi nefis-i Bergoma ile ma'a gayriha bir görölüb üç bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Bergoma Nahiyesi'nde ve (...) nâm karye ve gayriden beş bin akçe tımara mutasarrıf asker (...) süvaribaşı Abdulkadir veled-i Mehmed'in tımarı ve hâlâ berât-ı şerifimle üzerinde baki müştereki kayıtlarında ve yine Argoma Nahiyesi'ne ta'bi elli dört nefer re'ayâ ve on baştana ile karye-i (...) nısf-ı mâlikâne vakıf (...) bulanlar tasarrufunda ve nısf-ı ahar vakf-ı evlâd Seyyid Âli (...) tımar tahtında zâviye-i (...) bir çiftlik yerin mâlikânesiyle (...) (...) (...) çiftlik mâlikâne ve hâsıl-ı tahtında bennak ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyva yekûn ma'a gayri dört bin akçe yedi yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde divani tamamı yazusu mâlikânesi ma'a gayriha bir görölüb yedi bin yüz akçe

bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun yüz akçesi Argoma Nahiyesi'nde (...) nâm karye ve gayriden iki bin iki yüz kırk sekiz akçe tımara mutasarrıf asker süvarisi yüz başlarından Hâlil veled-i Hasan'ın bakisi müştereki kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla merkûm Mustafa sâlifü'z-zıkr Kal'a karyesi toprağında vâki tapu ve temessüklü mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud (...) tarlalarında zira'at idüb zira'atleriyle hasıl eylediği terekesinden beşte bir öşür ve kanun zira merkûm Abdulkadir ve sa'ir müşterekleriyle ve İskender evlâdiyet mülk-i mutasarrıfları taraflarına edâya kusurları olmayub dahl olunmak icâb itmeyüb defterhâne-i âmiremde mezkûr olunur karyesinden bir çiftlik yerin mâlikânese (...) zâviyesine tahrir ve tahsis olunmuş ise deyü mezkûr Kal'a karyesinde zâviye-i mezbûreye mübaşeresinde tahrir olunmuş değil iken (...) zâviyedarı olan İbrahim nâm kimesne merkûm Mustafa'nın Kal'a karyesi toprağında tapulu ve temessüklü tasarrufunda olan arazisinde zira'atiyle hâsıl eylediği terekesinden öşür alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkani ve müğâyir-i kanun fuzûlî müdahale ve te'addiden hâli olmaduğu beyanıyla kavanin üzere amel olunmak bâbında emr'i şerifim (...) (...) (...) (...) olmakdan nâşi defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümayûna defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşruh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkani mücebince kanun üzere amel olunmak ferman olmağın imdi hususu mezbûra tamamı mukayyed olub (...) i'lam olunduğu üzere merkûm Mustafa'nın (...) karyesi tahtında muharrir(...) zâviyesi vakfî zâviyesine bir çiftlik yerden zira'ati olmayub fi'l-hakika sâlifü'z-zıkr Kal'a karyesi toprağında vâki tapulu ve temessüklü mutasarrıf olduğu tarlalarında zira'at idüb zira'atlarıyla hâsıl eylediği terekesinden beşte bir öşrünü divani mutasarrıflarında vaki Abdulkadir ve sa'ir müşterekiyle ve İskender evlâdı mülk-i mutasarrıfları tarafından eda eyledikten sonra (...) zâviyedârı merkûm zıkr olunan Kal'a karyesi toprağında zira'at eylediği arazisinde zira'atiyle hâsıl eylediği terekesine (...) öşür alurum deyü araziye müdahale eylediği nefsi-i evlâda müdahale olduğundan men' ve def' hususunda (...) eylediği bâbında.

Fi Eva'il-i Za. Sene (1)251

32 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 153

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı M. Sene (1)254

Amasya Kazâsı Naibine ve Amasya Mütessellimi () Zîde Mecdihûya Hüküm

Develizâde Haldu Osman nâm kimesne gelüb bunların iki yüz elli senesinden berü Amasya Kazâsı'na ta'bi Sarıovan karyesi sâkinlerinden ve Kuzugöz Aşireti ahâlisinden Mal Mehmed nâm kimesne zimmetinde beher müdü yüz seksen guruşun yirmi iki müd hinta bahasından üç bin dokuz yüz altmış ve beher müdü yüz yirmişer müd on sekiz müd şa'ir bahasından iki bin yüz altmış guruş ve (...) oğlu Bekir nâm kimesne zimmetinde on dokuz müd hinta bahasından üç bin dört yüz yirmi ve on yedi buçuk müd şa'ir bahasından iki bin yüz guruş ve Kara Bekir oğlu Mehmed nâm kimesne zimmetinde sekiz müd hinta bahasından dört yüz kırk guruş ki cem'an on üç bin seksen guruş alacak hakları olub meblâğ-ı mezbûru merkûmdan def'aatle talep ve almak murad eylediklerinde virmekde ta'allül ve muhalefet-i birle gadr iddiasında oldukların bildürüb mahallinde şer'le görölüb merkûmun zimmetlerinde olan ol miktar guruş alacak hakları kendülerüne alıvirölüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a kılmalarıyla hususu mezbûr (...) terafiden tezvîr idüğün (...) tahkik eyledikde ahar mübaşireti mazlum olandan emr'i âliheden talep olunmayub ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife hususu kaziye(?) iderim mer'i müstemirreden tahsili hususunu (...) ve dâvâ mürûr iden mer'i âlihin ahar mübaşiretiyle talebiyle hilâf-ı şer'i şerif (...) (...) (...) olunmak üzere sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fi Evasıd-ı M. Sene (1)254

Sahife No : 157

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Evahir-i S. Sene (1)254

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Ahmed nâm kimesne gelüb bu Amasya sâkinlerinden Konakcıoğlu(?) Tapulu Hafız dimekle meşhur kimesne ile (...) (...) (...) ve ahz ve (...) câri olub bazı hesapları gördüklerinden merkûm hafızın bunun zimmetinde (...) üç bin dört yüz guruş hakkı olduğu zâhir olub bu dahi cihet-i mezbûreden merkûm hafız üç bin dört yüz guruş deynim vardır deyü ikrar ve vakdi ile ikrar idüb merkûm meblâğ-ı mezbûrun mütalebe ittüğün hesapda (...) vâki olmuş iden tekrar hesap görmedik ve virmem derken merkûm hafız vâki olmayarak meblâğ-ı mezbûrun mütalebe eylemekde cânib-i şeyhü'l-islamdan fetevâ-yı şerife virüldüğün bildürüb ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife mahallinde şer'le görölmek bâbında emr'i şerifim südûrunu istid'a itmekden nâşi mahallinde şer'le görölmek fermanım olmağın ol bâbda sen

ki naib-i mûmâ-ileyhsin marifetinle tarafını meclis-i şer'e ihzâr vireyim şer' kaydım tarafım şer'i şerif iderek hususu mezbûr inha üzere olduğu verese-i muhasebede (...) vâki idüğün şer'an sâbit ve zâhir olduğu halde ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife tekrar muhasebe-i mezbureye ve ihkâk-ı hakkı (...) itmek bâbında.

Fi Evahir-i S. Sene (1)254

Sahife No : 212

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i S. Sene (1)255

Amasya Naibine Hüküm ki

Rikâb-ı hümayûnum şahânem kapucubaşlarından Amasya Mütesellimi Aşık Mehmed Şâkir bin dâme mecdihûnun südde-i sa'adetime takdim eylediği arzuhâlinde mûmâ-ileyhin Amasya sâkinlerinden İbrahim Bey zimmetinde iki yüz elli iki senesinden berü bâ-tahvil dört bin guruş alacak alacak hakkını kablel edâ merkûm fevt oldukda mûmâ-ileyh meblâğ-ı mezkûru müteveffa-yı merkûmun terekesini ahz ve kabz iden oğulları Amasya sâkinlerinden Ahmed Bey ve Âli Bey ve Hasan Bey nâm kimesnelerden mal-ı müteveffa-yı merkûmdan talep ve almak murad eyledikde (...) beyhûde (...) edâya ta'allül ve muhalefet ve itâl-i hak gadr külli sevdasında oldukların mukaddema bâ-arzuhâl (...) ve âla şer'le mahallinde şer'le görülmek bâbında iş bu sene-i mübareke evahir-i saferinde sâdır olan emr'i âli (...) olduğundan nâşi tahsil-i mezbure emr'i şerifi sūdûrunu istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyûd-u ahkâma teslim ittürüldükde ber-vechi muharrir tarihi merkûmda emr'i âli virüldüğün mestûr ve mukayyed bulunmağla mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fi Eva'il-i S. Sene (1)255

33 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No :71

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i M. Sene (12)60

**Amasya Naibine ve Müfti Zide İlmehûya ve Dergâh-ı Muallam Gediklilerinden
Amasya Sancağı Kaymakamı Çobanbey Zîde Mecdihûya ve Ağsar Mahallesi (...) Zîde
Kadrihûya Hüküm**

(...)oğlu Hüseyin nâm kimesne Amasya Kazâsı'na ta'bi Sütçü karyesi toprağında tapulu ve temessüklü mutasarrıf olub zapt ve beher sene zira'at öşürün edâ ide geldiği ma'lumül-hudud tarlalarına aharın alaka ve müdahalesi yoğiken Kenan oğlu Mustafa nâm kimesne arazileri hilâf-ı kanun fuzûli zapt idüb gadr külli eylediği beyanıyla kanun üzere (...) olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü merkûm Hüseyin bu tarafa arzuhâl istid'a itmekden nâşi divan-ı hümayûnumdan kanunlara suâl menazi-i fiha olan yerleri merkûm Hüseyin zapt ider iken zira'at itmeyüb üç sene ale's-seviye bilâ mâni boz ve hâli bırakub müstehak tapu (...) ve merkûm Mustafa bozdan deyü sahibi arzdan resm-i tapu ile alup yedine temessük virülen diye zapt ve hırâset fi'l-hakika (?) (...) olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakika merkûm Hüseyin tarla-yı mezkûreye tapulu temessüklü mutasarrıf olarak zapt ve beher sene zira'at ve öşrün edâ ide gelür iken merkûm fuzûli zapt eylediği muvafık nefsi-i evamir olduğu ve zapt ve edâya (...) halde vech-i meşruh üzere olan yerler merkûm Hüseyin'e alivirölüb bir kararı sâbık zapt ve zira'at ittürölmek muvafık kanun idüğü tahrir olunmuş olmağla kanun üzere amel olunmak fermanım olmağla imdi sen ki mûmâ-ileyhsin hususu mezbûrun şer'i şerif ve divanda muharrir olan kanun (...) (...) ber-vech-i (...) deyü (...) fi'l-hakika merkûm Mustafa'nın ol yerleri zapt eylemiş böylece hilâf-ı kanun idüğün ve zapt ideli on sene mürûr itmediği mahallinde akd (...) mahallinde (...) (...) ve tahkik eylediği kanun ve arazi-i mezkûreyi merkûm Hüseyin'e alivirüb bir kararı sâbık zapt ve zira'at ider fi'l-hakika (...) ve hususu mezbûr (...) merkûm tarafından mübaşir ta'yin olduğu halde (...) (...) sene-i mübarekede virülen ahkâm mücebince ta'yin olacak mübaşirin (...) ve (...) (...) kendü tarafından sâdır ittürölüp mer'i âliye cânibinden (...) (...) (...) (...) (...) (...) ile kimesneye gadr ve te'addi misüllü ve (...) (...) olunmak babında.

Fi Eva'il-i M. Sene (12)60

Sahife No : 80

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı R. Sene (1)260

**Mirimiranı Kirâmdan Eyaleti Sivas Mutasarrıfı Mehmet Paşa Dâme İkbâlihû ve
Dergâh-ı Muallam Kapucubaşılardan Amasya Kaymakamı Osman Dâme Mecdihûya**

ve Amasya Kazâsı Naibi ve Müfti-i Zîde İlmehûya ve Aza-yı Meclis-i Memlekete Hüküm

Yovanikos nâm rahib Amasya Kazâsı'na ta'bi Hona karyesi toprağında tapulu ve temessüklü mutasarrıf olduğu ma'lumül-hudud tarlasın zapt ve beher sene zira'at ve öşrün edâ ide gelüb aharın alakası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûre ahâlisinden bazı kimesneler tarlaları mezkûru bundan on beş sene makdum babamız Yahodiz bir def'a zira'at itmüş olduğundan şimdi bizim olur deyü fuzûli hilâf-ı kanun müdahale ve taarruzdan hâli olmadıkları beyanıyla kanun üzere rû'yet olunmak bâbında emr'i şerifim südûrunu mersum bu def'a ba arzuhâl istid'a itmekden nâşi münaziün fih olan yerlere dahl iden kimesne tapu ve temessükle mutasarrıf olarak zapt ve beher sene zira'at ve öşrün edâ ide geldikleri yerlerinden diye müdahale eylemeleri icâb el kanun yolunda olub eğer böyle olmayubda fi'l-hakika mersum ol yerlere tapu ve temessükle mutasarrıf olub zapt ve beher sene zira'at ve öşrün edâ idegelür iken merkûmun ol yerleri on beş sene makdum babamız Yahodiz bir def'a zira'at itmüş olduğundan şimdi bizim olur deyü fuzûli müdehale eyledikleri muvafık nefsi-i âlamız olduğu men' ve def'i muvafık kanun olmağla kanun üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi sen ki paşa-yı mûmâ-ileyhsin hususu mezbûru şer'i şerife ve bilâda muharrir olan kanun münife (...) ederek ber-vech-i hakikati rû'yet bilâ fi'l-hakika merkûmun arazi-i mezkûre müdahale eylemeleri bi-vech-i ve hilâf-ı kanun idüğü mahallinde akd olunan meclise (...) (...) ve tahkik eylediği halde men' ve def'i birle araziye mezkûre yedinde olan tapu temessükle mûcebince bir kararı sâbık merkûm zapt ve zira'at ettirülmesi hususuna (...) ve hususu mezbûr (...) mer'i mersum tarafından mübaşir ta'yin matlub olduğu halde (...) den irade-i seniyye-i mülûknâme virülen (...) mûcebince ta'yin olunacak mübaşirin hizmeti mübaşiriye ve masarîf-ı sahibesi kendü tarafından (...) ittürülüb mer'i âliye cânibinden hizmeti mübaşiriye ve masarîf mütalebe ve ahzından ve (...) ile kimesneye gadr ve te'addi misüllü vaz ve halen vukuundan (...) olunmak bâbında.

Fi Evasıd-ı R. Sene (1)260

35 NUMARALI AHKÂM DEFTERİ

Sahife No : 7

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Evasıd-ı S. Sene (1)271

Mirimiranı Kiramdan Amasya Sancağı Mutasarrıfı Arif Paşa Dâme İkbalehûya Amasya Kazâsı Naibi ve (...) ve Azayı Meclisi Memleket Hüküm ki

Ömer nâm kimesnenin Amasya Kazâsı sâkinlerinden Maskara oğlu Hacı Mehmed dimekle arif kimesne zimmetinde bâ-tahvilat yetmiş altı bin üç yüz yetmiş beş gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûru merkûmdan def'aatle talep eyledikde edâya ta'allül ve muhalefet bilâ itâl-i hak ve gadr iddiasında olduğu beyanıyla mahallinde şer'le rû'iyet ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr'i şerifim südürünü merkûm Ömer tarafından bu def'a bâ-arzuhâl istid'a olunmuş olmağla sen ki paşa-yı müşarûn-ileyh ve sa'ir mûmâ-ileyhsiz marifetiniz ile tarafına mahallinde meclis-i memlekete ihzâr ve rû'yet (...) için şer'vâki iderek hususu mezbûrdan (...) alacak hakkı üzere olduğu ve bilâ arz-ı şer' on beş sene geçtiği (...) şer'(...) (...) ve tahkik eylediği halde merkûmun zimmetinde olan ol mikdar gurus alacak hakkı bâde (...) hükm idüb merkûma alıvirülüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak südürünü ve hususu mezbûrdan ahara akt ve keyfiyet kaydı bil (...) şer'virülmek üzere (...) (...) eylemeğin bâbında.

Fi Evasıd-ı S. Sene (1)271

Sahife No : 116

Hüküm No : 1

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene (12)76

Mirimiranı Kiramdan Amasya Sancağı Mutasarrıfı Asım Paşa Dâme İkbâlihuya ve (...) ve Amasya Kazâsı Naibine ve (...) ve Azayı Meclis-i Memleket hüküm ki

(...) devleti âliyemizi (...) Amasya Kazâsı sâkinlerinden ve (...) devleti âliyemizin Giragos ve Vasilaki ve Karabet zimmetlerinde otuz beş bin gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûrunu bi'l-def'aat talep eyledikde ber-vech-i şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet-i birle itâl-i hak ve gadr iddiasında alacakları beyanıyla mahallinde şer'le rû'iyet ve ihkâk-ı hak olunmak ve mümkün ve (...) (...) ihzar (...) i'lam kılınmak bâbında emr'i şerifim süduru merkûm (...) tarafında bu def'a bâ-arzuhâl istid'a olunmak olmağla sen ki mutasarrıf Paşa rû'iyet ve (...) mûmâ-ileyhimsiz deyü tarafına meclisi memleket ihzar ve (...) (...) şer'e (...) idüğün hususu mezbûrdan aldığı (...) olduğu ve bilâ gadr-ı şer' (...) (...) ve tahkik (...) merkûmun zimmetlerinde olan ol mikdar gurus alacak hakları (...) hükm virüb merkûm (...) alıvirülüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak mugâyirdir eğer mahâlinde ihkâk-ı hak mümkün

olmayub mer'i âliheden alacağı (...) (...) (...) ve ihzârları lâzım gelür ise (...) ilam ve (...) hususu mezbur (...) eylemek babında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene (12)76

Sahife No : 116

Hüküm No : 3

Tarih : Fi Eva'il-i Ra. Sene (12)76

Mirimiranı Kiramdan Amasya Sancağı Mutasarrıfı Mustafa Asım Paşa Dame İkbâlihu ve (...) Amasya Kazası Naibi ve (...) ve Azayı Mezlisi Memleket Hüküm ki

(...) devleti âliyemden (...) Amasya Kazâsı sâkinlerinden ve (...) devleti âliyemden Giragos v Vasilaki ve Karabet zimmetlerinde otuz beş bin guruşun alacak hakkı olub meblağı mezburu bi'l-defa'at talep eyledikde bi-vechi şer'i virmekde ta'allül ve muhalefet-i birle itâl-i hak ve gadr iddiasında oldukları beyanıyla mahallinde şer'le rû'yet ve ihkâk-ı hak olunmak mümkündür (...) (...) ihzârları i'lam kılınmak bâbında emr'i şerifim süduru merkûm (...) tarafına bu defa bâ-arzuhâl istid'a olunmuş olmağla sen ki mutasarrıfı müşarûn-ileyh ve müfti ve sa'ir mumâ-ileyhimsiz marifetiniz ile tarafını mahallinde meclisi memlekete ihzâr ve (...) şer' terâfi idüğün hususu mezbur (...) olduğu üzere olduğu ve bilâ gadrı şer'i on beş sene geçmekte (...) ve meclis-i (...). ve tahkik eylediği hâlâ merkûmun zimmetlerinde olan olandan ol mikdar guruşun alacak hakkı bu (...) hüküm idüb merkum (...) alıvirülüb icrâ-yı şer'i şerif ve ihkâk-ı hak (...) merkûm ve eğer merkûm (...) ta'ifesinden olduğu halde olduğu hüküm başka alacağından iken altmış sekiz senesi evasıd-ı cemaziyül ahiresinde evamir-i âliyemle her (...) alunub (...) mahkemede mahfûz olan (...) (...) hususu mezburun (...) (...) (...) ve keyfiyetin (...) i'lam ve (...) (...) ve hususu mezbûrun (...) eylemeğin babında.

Fi Eva'il-i Ra. Sene (12)76

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	31	4	Eva'il-i Safer (1)155	Vergi	Vergi mükelleflerinden ödemek istemedikleri verginin tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	38	2	Evahir-i Şaban (1)155	Alacak Verecek	Seyyid İbrahim'n Kantarcıoğlu Hacı Mahmud'dan alacağı İki yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	42	4	Eva'il-i Ramazan (1)155	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya'da sâkin Behramzade Mustafa Ali'ye hüküm yazılmıştır.
4	60	5	Evasıd-ı Rebulevvel 1155	Alacak Verecek	Seyyid Mehmet'in Seyyid Abdullah'dan alacağı yüz yirmi kuruşun tahsil edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
5	143	1	Eva'il-i Rebiulaher 1156	Alacak Verecek	Emir Hacı, Boğunlu Ali ve Mustafa'dan, Amasya'da sâkin Şeyh Sadi Mehmet Efendi'nin bir miktar alacağım var diye bunlara baskı yaptıkları görülmektedir. Bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	159	5	Eva'il-i Ramazan 1156	Alacak Verecek	Ömer Bey, Hacı Hafız isimli kimsenin babası İbrahim Efendi'den dört yüz elli guruş alacağının kendisine tahsili için Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	170	3	Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1156	Alacak Verecek	() ve () hatunlar kardeşleri Fatma Hatun'un vasisi olduklarını söyleyerek ölen babalarının Abdullah beşe oğlu İbrahim'den iki yüz altmış guruş alacağının kendilerine tahsili için Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
8	190	5	Evasıd-ı Cemziyelevvel 1156	Alacak Verecek	İltizam bedelinin tahsil edilerek vekil Rahvanzade Ahmed'e verilmesi hususunda Amasya Kadısı ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
9	199	2	Eva'il-i Safer 1156	Alacak Verecek	Kazâ serdârı Abacı oğlu Mehmet'in () ve () ve () yeniçerilerden cerime nâmıyla otuz ve on beşer kuruşlarını aldıkları belirtilerek; alınan meblâğların geri verilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına ve Sivas Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

10	216	3	Eva'il-i Zilkade 1156	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	252	3	Evahir-i Safer 1157	Alacak Verecek	Eski Amasya Kadısı (...) el-Hac Mustafa'nın iki yüz kuruluşluk eşyasının vekili Bahri Mehmet Ağa'ya teslim edilmesi için Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
12	263	1	Eva'il-i Rebiulevvel 1157	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadısı ile Sivas Mutesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
13	264	4	Eva'il-i Rebiulevvel 1157	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
14	264	5	Eva'il-i Rebiulaher 1157	Alacak Verecek	Mehmet isimli kimsenin, züamadan () isimli kimseden bin beş yüz kuruluş alacak hakkının tahsili için Amasya ve () kadılarına ve Sivas Mutesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
15	280	1	Evahir-i Cemaziyelevvel 1157	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

2 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	62	4	Eva'il-i Muharrem 1158	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadıları ve Sivas Mutesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
2	110	2	Evasıd-ı Rebiulevvel 1158	Alacak Verecek	Amasya Kazâsı'nda Köyceğiz Mahallesi'nden Seyyid Abdulbâki'nin Amasya Âhi Saadettin Mahallesi'nden Hikmet Ahmet Efendi ile aralarındaki alacak verecek işini gördükten sonra Hikmet Ahmet Efendi'nin bir miktar daha alacağım var demesi ile bazı gayrimüslimler aracılığıyla baskı yapmasının önlenmesi hususunda Amasya ve () kadılarına ve Sivas Mutesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
3	174	2	Evahir-i Receb 1158	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

4	345	2	Evahir-i Safer 1159	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	349	1	Evahir-i Safer 1159	Alacak Verecek	Hacı Osman'ın, Düneş oğlu Hacı Âli, Hacı Kadir oğlu Hacı Mehmet, Bahi oğlu Hafız Mehmet, Hacı Bilal, Bekir oğlu Hacı İbrahim, Börgeh oğlu Hacı Mustafa, torun Hacı Âli isimli kşmseler ile Neccar oğlu Azdoma, Armegah, Başı büyük oğlu ve Gürgeniş isimli gayrimüslimlerden iki bin otuz guruş harç ve sarf alacağı olduğu ve bu alacağın tahsili hususunda Amasya Sancağı mutasarrıfına ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	396	2	Evahir-i Cemaziyelevvel 1159	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	445	2	Evasıd-ı Zilkade 1159	Vergi	Mustafa isimli sipahinîn mutasarrıf olduğu Akdağ Nahiyesi'ne ta'bi Karakise ve Başırmak köylerinde re'âya nın zira'atten hâsıl eyledikleri öşrünün pazara naklinin sağlanması için Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
8	472	4	Evahr-i Muharrem 1160	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

3 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	12	3	Evahir-i Safer 1160	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	13	3	Eva'il-i Rebiulevvel (1)160	Alacak Verecek	Hacı Ömer ve Mustafa'nın Amasya Kadısı Süleyman'dan iki yüz kuruş, Ömer'den yüz elli guruş, Mehmet ve amcaoğlu Abdllah'tan seksen kuruş ile yetmiş kuruş değerinde bağ ve Kaymak Mehmet'ten otuz kuruş ve Deli oğlan oğlu Hasan ve Köroğlu Mustafa ve Bekir'den dört yüz altmış dokuz kuruş alacağının tahsili için Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Sivas Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	16	1	Eva'il-i Rebiulevvel 1160	Vergi	Ze'amet köyü mahsıl ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

4	224	5	Evasıd-ı Zilkade 1161	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	284	4	Evasıd-ı Camaziyelevvel 1162	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	323	2	Evahir-i Safer 1162	Alacak Verecek	Ayakim'in Amasya sâkinlerinden Korka isimli gayrimüslimden yüz kuruş alacağının tahsili için Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	353	4	Eva'il-i Zilkade 1163	Vergi	Erbab-ı tımardan Osman sipahinîn mutasarrıf olduğu Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Morami Köyü'nden hâsıl eyledikleri tereke ve oşürlerinin pazara nakil ettirilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

4 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	61	3	Evasıd-ı Receb (1)163	Vergi	Vakıf gelirlerine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
2	86	2	Eva'il-i Ramazan 1163	Vergi	() Amasya Kazâsı'na ta'bi Hakala, Değirmenderesi ve ta'bi köylerinde mutasarrıf iken Hacı Mehmet'in âyan ve mütegalibeden Ahmet ve () le birlikte köy halkının mahsul ve vergisini aldığı ve bu durumun men'i için Sivas vâlisi ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	257	3	Eva'il-i Camaziyelevvel 1164	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
4	360	4	Evasıd-ı Ramazan 1165	Vergi	Amasya'nın Köyceğiz Mahallesi ahâlileri, mahalle sâkinlerinden Ömer, İbrahim, Ahmet, Çavuşoğlu Ömer, Bağioğlu Seyyid Süleyman'ın hane-i avarıza bağlı vergi vermeyi gerektirecek emlâk ve yerleri olup, avarız, imdâd-ı hazeriye vergilerinin talep edilmesiyle vermemeleri üzerine vergilerin tahsili için Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

5 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
---------	----------	----------	-------	------	------

1	5	1	Eva'il-i Muharrek (1)166	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
2	5	2	Eva'il-i Muharrem (1)166	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	14	1	Evasıd-ı Safer (1)166	Alacak Verecek	Katrani isimli tacirin, Amasya'da sâkin Hacı Ömer ve Hacı Osman'dan üç bin dört yüz üç kuruş kırk akçe alacağı varken; alacağının iki bin üç yüz kuruşunu almışken kalan bin seksen üç kuruş kırk akçeyi vermeyen Hacı Ömer ve Hacı Osman'ın vermedikleri bu borcun tahsili için Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
4	33	1	Evasıd-ı Rebiulevvel (1)166	Alacak Verecek	Marat'ın Amasya sükkânından Emradoğlu Ayanis ve Kardeşi Kirkor isimli gayrimüslimlerden üç bin sekiz yüz kuruş alacağı varken Ayaniz ölmüş ve borcu terekesini alan kardeşi Kirkordan talep eden Marat zımmi alacağını alamamıştır. Marat'ın alacağının tahsili hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya () kadılarına hüküm yazılmıştır.
5	59	5	Eva'il-i Receb 1166	Alacak Verecek	Marat'ın Amasya sükkânından Emradoğlu Ayanis ve Kardeşi Kirkor isimli gayrimüslimlerden üç bin sekiz yüz otuz sekiz kuruş alacağı varken Ayaniz ölmüş ve borcu terekesini alan kardeşi Kirkordan talep eden Marat alacağını alamamıştır. Marat'ın alacağının tahsili hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	63	3	Eva'il-i Receb 1166	Vergi	Amasya kal'ası mustahfızı Ebubekir'in mutasarrıfı olduğu Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Eymi Köyü'nün vergi gelirlerinin Amasya Sancağı Mutasarrıfı tarafından başka kalemlere aktarılacak istenmesi üzerine bu dudumun defter kayıtları doğrultusunda işlem görülerek halli için Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	76	1	Evasıd-ı Safer 1166	Vergi	Sipahi Hâlil'in, Argoma Nahiyesi'ne bağlı (...) Köyü'nde tımar mutasarrıfı olan Mustafa Beşe'nin mahsul ve vergisini almıştır. Mustafa Beşe'nin boratı gereğince uygulama yapılması hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

8	79	1	Ehahir-i Şaban 1166	Alacak Verecek	Bogos ve Berteman gayrimüslimler, Emirza oğulları Ayanis, kardeşleri Ohannes ve Kirkor'dan birbirlerine kefaletleriyle dört bin üç yüz otuz sekiz kuruş alacakları olub; Ayanis'in ölmesiyle meblağ Ohannes ve Kirkor'a intikâl etmiştir. Bogos ve Berteman'ın alacaklarının tahsil edilerek vekilleri Ebubekir Ağa'ya verilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
9	145	3	Evasıd-ı Rebiulahir 1167	Vergi	İshak sipahin'in Argoma Nahiyesi'ne bağlı Ulak Köyü'nde mutasarrıf olduğu tımarının mahsul ve vergisine müdahale edilmemesi hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
10	161	3	Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1167	Alacak Verecek	Seyyid Ebubekir'in kazâ sâkinlerinden Sarı Ebubekir oğlu Osman'dan alacağı olduğu yüz sekiz kuruş akçesiyle bir res atının Seyyid Ebubekir'e teslim edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	189	4	Eva'il-i Şaban 1167	Vergi	Vakıf gelirlerine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
12	204	3	Eva'il-i Ramazan 1167	Alacak Verecek	Hacı Hüseyin'in Kulik oğlu Deli Âli'den seksen kuruşluk alacağının tahsili için Sivas vâlisine ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
13	211	1	Evasıd-ı Şevval 1167	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi, Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
14	214	1	Eva'il-i Zilkade 1167	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin hususunda Sivas Vâlisine ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
15	222	1	Evahir-i Zilhicce 1167	Vergi	Tımar toprağına yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
16	239	3	Evasıd-ı Rebiulevvel 1168	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

17	267	2	Eva'il-i Cemaziyelevvel 1168	Alacak Verecek	Osman'ın, Fazlızâde Âli Efendi'ye kırk kuruş borç karşılığında ortakçı olarak kiraya vermiştir. Fazlızâde Âli Efendi, Osman'ın kirasını vermemiş; muamele beyanıyla yüz altmış kuruş akçesini de almıştır. Osman'ın alacağının tahsili hususunda Sivas Vâlisi Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
18	272	2	Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1168	Vergi	Vergi ödemeyen yükümlülerin ödemeleri gereken vergilerin tahsil edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
19	292	1	Evasıd-ı Receb 1168	Alacak Verecek	Seyfi sipahinin Hacı Âli'den bir miktar akçe borç almış ve borcunu ödemiştir. Hacı Âli alacağına kana'at etmeyip Hâilil'le birlikte Seyfi'nin dâvâlarını ve yüz kuruşunu almıştır. Seyfi'nin alacaklarının tahsili hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
20	318	1	Evahir-i Şevval 1168	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

6 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	26	2	Eva'il-i Zilkade 1168	Alacak Verecek	Mehmet Emin'in Amasya Kazâsı sâkin leinden Tabutçu oğlu (...) İsmail'den beş yüz altmış kuruş alacağının tahsili hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya Kadısı'na ve () hüküm yazılmıştır.
2	29	2	Eva'il-i Zilkade 1168	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas vâlisine Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	50	3	Evasıd-ı Muharrem 1169	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
4	89	3	Evahir-i Rabiulaher 1169	Alacak Verecek	Amasya Sancağı Mutasarrıfı Ebubekir'in Amasya Şehr kethüdası Süleyman, Vaiz Şeyh Ahmet Efendi, Âli Efendi ve Müderris İbrahim Efendi'den üç bin iki yüz beş kuruş alacağının tahsili hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	91	5	Eva'il-i Cemaziyelevvel 1169	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

6	233	2	Evasıd-ı Rabiulevvel 1170	Alacak Verecek	Osman'ın Amasya Kethüdâyeri Rahduvanzâde Ahmet Bey'den bin dört yüz kırk beş kuruş alacak hakkının tahsili hususunda Sivas Vâlisi ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
---	-----	---	---------------------------------	-------------------	--

7 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	20	1	Eva'il-i Cemaziyelevvel 1171	Alacak Verecek	Mustafa Efendi'nin, Amasya Sancağı Mutasarrıfı Mirimiran Ebubekir Paşa, yeğen İbrahim Ağa ve Âli Ağa'dan yedi bin iki yüz kırk kuruş alacak hakkının tahsili hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
2	51	1	Evasıd-ı Cemaziyelahir 171	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	52	2	Evahir-i Muharrem 1171	Vergi	Vergi ödemek istemeyen mükelleflerin üzerlerine düşen vergi miktarını ödenmesinin sağlanması hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
4	217	3	Evasıd-ı Cemaziyelahir 1173	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
5	225	1	Evahir-i Cemaziyelevvel 1172	Alacak Verecek	Keşiş oğlu Zerkoma, Deli Mayir oğlu Mardiros'dan alacağı üç yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
6	242	2	Evasıd-ı Şaban 1176	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	253	2	Eva'il-i Cemaziyelahir 1172	Alacak Verecek	Raziye Hatun'un Amasya Kadısı olan babası Osman Efendi'nin, Amasya sükkânından âyandan Abdulğani, Süleyman ve Hacı Efendizâde Ahmet'ten bir miktar akçe alacağı olduğu görülmektedir. Raziye Hatun'un alacağının tahsil edilerek vekili Gürcüzâde Hacı Mehmet Hıfzı Efendi'ye verilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

8	266	4	Evasıd-ı Şaban 1172	Alacak Verecek	Hacı Osman'ın Hafız oğlu Hacı Hâlıl'den üç bin kuruş alacağının tahsili kendisine teslim edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne () Paşa Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
9	278	2	Evahir-i Şevval 1172	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Mutasarrıfı'na Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
10	327	3	Eva'il-i Safer 1173	Alacak Verecek	Derviş Mustafa'nın Fazlıoğlu Mustafa Efendi, Bekir zâde İbrahim Ağa ve Ebubekir Paşa isimli kimselerden iki yüz otuz kuruş alacağının tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
11	356	2	Eva'il-i Recep 1173	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas vâlisi Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

8 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	2	4	Eva'il-i Rebiulahir 1173	Alacak Verecek	İstanbul'da sâkin Mehmet Emin'in Amasya Kazâsı'nda babasından kalan Atabeg Çiftliği'ni Abdi Bayram Kethüdaya senelik yüz ellibeş kuruşa kiraya vermiştir. Abdi Bayram kethüda dokuz sene çiftliği zapt etmiştir. Mehmet Emin'in bundan alacağı olan bin üç yüz elli kuruşun tahsil ve vekili ()'a teslim edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	42	1	Evasıd-ı Rebiulevvel 1173	Alacak Verecek	İltizam bedelinin teslim edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	47	2	Eva'il-i Şaban 1173	Alacak Verecek	Kal'a dizdarı Hacı Hüseyin'in şikâyetinde, yine kal'a dizdarlarından Hacı Osman'ın kendisinden alacağı olduğunu söyleyerek akçe isteyerek baskı yaptığı görülmektedir. Bu durumun men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

4	116	3	Evahir-i Muharrem 1174	Alacak Verecek	İskilip'ten Âli ve Mahmut kardeşler babaları Hacı Âli'nin Amasya'da Yörgüç Paşa Vakfı mütevellisi olan Hacı Âli ve Ahmet'ten yüz elli kuruş alacağı vardır. Babaları öldüğü için alacak hakkı Âli ve Mahmut kardeşlere intikâl etmiştir. Hacı Âli ve Ahmet'in zimmetinde olan miktarın alınarak, Âli e Mahmut'un vekillerine verilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
5	166	3	Evasıd-ı Cemaziyelevvel (1)174	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
6	186	2	Eva'il-i Receb 1174	Alacak Verecek	Amasya Kazâsı'na bağlı Zeytün Köyü'nden (), (), (), () ve diğerlerinin Mustafa Efendi'ye üç bin beş yüz akçe borçları varken; borçlarını ödemek isterken köylerinden Kösoğlu Mehmet, Emin oğlu Ahmet, Zenginoğlu Mehmet, Davut oğlu Âli, Hamza oğlu Âli, Hacı Ahmet oğlu Mustafa ve refikleri kimseler bunlara borçlarını bahane ederek on bin kuruş fazladan zorla para almışlardır. Fazladan alınan paranın iadesi yapılan baskının men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	260	1	Evahir-i Zilkade 1174	Alacak Verecek	Amasya sâkinlerinden Yermaya isimli keşişin Amasya sâkinlerinden (...) ve Kâlikoz isimli keşişlerden on iki bin sekiz yüz on yedi kuruş alacak hakkının tahsil edilerek kendisine teslim edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
8	260	5	Evahir-i Zilkade 1174	Alacak Verecek	Amasya sâkinlerinden Yermaya isimli keşişin Amasya sâkinlerinden (...) ve Kâlikoz isimli keşişlerden on iki bin sekiz yüz on yedi kuruş alacak hakkının tahsil edilerek kendisine teslim edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
9	265	3	Evahir-i Zilkade 1174	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	19	2	Fi Eva'il-i Rebiulevvel 1175	Alacak Verecek	Ömer isimli kişi Amasya sâkinlerinden Ömer Efendi'den alacağı olduğu bin beş yüz kuruşun alınarak vekili ()'na teslim edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
2	21	1	Fi Eva'il-i Rebiulevvel 1175	Vergi	Timar toprağına usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	29	3	Fi Evahir-i Rabiulevvel (1)175	Alacak Verecek	Mehmet isimli kişi gelip Amasya'da sâkin Fazlı zade Mustafa Efendi'den yedi yüz elli kuruş alacağının tamamen tahsil edilerek kendisine teslim edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
4	56	1	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel 1175	Alacak Verecek	Ümmügülsüm, Ayşe ve Rahime ile eşi Hanife'nin Amasya Sancağı Mutasarrıfı Bekir Efendi'den yedi bin beş yüz kuruş ile yedi buçuk kese akçe alacaklarının tahsili hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	70	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir 1175	Alacak Verecek	Amasya'da sâkin Âli'nin yine Amasya'da sâkin Hacı Kadir oğlu Mehmet'ten üç yüz kuruş ile iki yük (...) alacağının Mehmet'in ölümü üzerine oğulları () ve () ve ()'dan tamamen tahsil edilerek Âli'ye ödenmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne () Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
6	90	1	Eva'il-i Şaban 1175	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Beylerbeyi'ne Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na () kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	96	1	Evahir-i Safer 1175	Vergi	Amasya'da sâkin gayrimüslimler ödemeleri gereken resm-i ispençleri ödemek istemedikleri belirtilerek, verginin gayrimüslimlerden alınması hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

8	199	1	Eva'il-i Rebiulahir 1176	Alacak Verecek	Ebubekir'in şikâyetinde mukataanın kâtibi olan Seyyid Mustafa'ya üç senelik hizmeti karşılığında ödemesi gereken meblâğ-ı ödemiştir. Kâtip Mustafa'nın kardeşi Seyyid Âli tarafından kardeşime vekilim diyerek Hacı İsmail'den kırk kuruş, Hacı İbrahim'den yüz yirmi kuruş ve mukataa malından üç yüz kuruşu almıştır. Seyyid Âli'nin aldığı kuruşların tamamen tahsil edilerek alınması hususunda Sivas Vâlisi'ne Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
9	218	2	Eva'il-i Cemaziyelevvel (1)176	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
10	228	1	Eva'il-i Cemaziyelahir 1176	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne Geldigelen ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
11	356	3	Eva'il-i Safer 1177	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

10 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	28	1	Evahir-i Cemaziyelevvel 1177	Vergi	Vergi mükelleflerinin ödemeleri gereken verginin tahsil edilmesi hususunda () Kadısı Amasya Kazaî Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	38	1	Evasıd-ı Cemaziyelahir 1177	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	57	1	Evasıd-ı Receb (1)177	Alacak Verecek	Mehmet Emin'in tasarrufundaki ze'ameti Geldigelen Nahiyesi'nde Avados ve Korokcu(?)'nun (...) Vakfı'nın mütevellisi olan Seyyid Mehmet'ten yüz yirmi kuruş alacağı olduğu belirtilmiştir. Ölen Seyyid Mehmet'in terekesinden tahsil edilerek vekillerine verilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı'na ve Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
4	82	4	Evahir-i Şaban (1)177	Vergi	Dergâh-ı muallam müteferrikalarından Seyyid Hacı Mustafa ve zaîm Seyyid Mehmet'in Amasya Kazâsı'na bağlı () Köy'de bulunan yerlerine yine köysipahisi olan Mehmet'in müdahalesinin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.

5	99	4	Evahir-i Ramazan (1)177	Alacak Verecek	Hacı Hüseyin'in Zeydeli Seyyid Hasan'dan beş yüz otuz kuruş alacağının tamamen tahsil edilerek kendisine teslim edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
6	130	3	Evasıd-ı Zilkade 1177	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya ve () ve kadılarına hüküm yazılmıştır.
7	143	1	Evahir-i Zilhicce (1)177	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.
8	151	4	Evahir-i Zilhicce (1)177	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
9	159	1	Eva'il-i Muharrem 1178	Alacak Verecek	Mirimirandan cevherdarın yaptığı şikâyetinde, Amasya'da sâkin Abdulğani Efendi, Hacıoğlu Ahmet Ağa, Âli Bey, (...)zade Ahmet Ağa ve şehir kethüdasından iki bin beş yüz on dört kuruş üç rub alacağının olduğunu söyleyerek alacağının tahsili hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

11 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	10	3	Evasıd-ı Rebiulevvel 1179	Alacak Verecek	Hüseyin'in borcu karşılığında Hacı Bilal oğlu Seyyid Ahmed'e bağını rehin olarak vermiştir. Hüseyin ölünce oğulları Mehmet ve Abdulhayr babalarının borcunu ödeyerek bağı geri almak istemişler fakat bunda muvaffak olamamışlardır. Bu durumu men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	51	3	Evasıd-ı Cemaziyelahir (1)179	Alacak Verecek	Hacı Kadir oğlu, Hacı Bilal oğlu ve Hacı Lütü'nün yine Amasya'da sâkin Hacı Mustafa'dan üç bin iki yüz elli kuruş alacağı vardır. Hacı Mustafa ölünce bunların alacakları meblağın terekeden tahsil edilerek kendilerine ödenmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	83	4	Eva'il-i Safer 1179	Alacak Verecek	Amasya sâkinlerinden Seyyid İbrahim'in Göncü Avanis'den alacağı olduğu iki bin beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya ve () Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

4	149	2	Eva'il-i Zilhicce 1179	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	190	1	Evahir-i Muharrem 1180	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	246	2	Evasıd-ı Rebiulahir 1180	Vergi	Tımar mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	253	2	Evahir-i Rbiulahir (1)180	Vergi	Tımar mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
8	294	1	Eva'il-i Şaban 1180	Vergi	Tımar mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

12 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	44	3	Eva'il-i Rebiulevvel (1)181	Alacak Verecek	İbrahim ve Mustafa'nın Amasya Mutasarrıfı Ebubekir Paşa'dan bin sekiz yüz kuruş ve dokuz bin altı yüz kuruş alacakları vardır. Alacaklarını tahsil edemeden Ebubekir Paşa vefat etmiştir. İbrahim ve Mustafa'nın alacaklarının müteeffanın terekesinden tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	45	1	Eva'il-i Rebiulevvel (1)181	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	47	3	Evasıd-ı Rebiulevvel (1)181	Alacak Verecek	Aleksin, Makris Vartan isimli gayrimüslimlerin Amasya mutasarrıfı Ebubekir Paşa'dan dört bin beş yüz yirmi kuruş ve yedi yüz yetmiş iki kuruş alacaklarının tahsili için Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
4	69	1	Evasıd-ı Rebiulahir (1)181	Alacak Verecek	Gürcüzâde Hâlil Bey'in Amasya Sancağı mutasarrıfıyken vefat eden Ebubekir Paşa'dan dokuz yüz altı kuruş alacak hakkının terekesinden tahsili için Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

5	230	2	Evasıd-ı Cemaziyelahir (1)182	Alacak Verecek	Yeğen İbrahim Ağa'nın Abdullah Bey ve Abdurrahman'dan beş yüz kuruş ile altı yüz yirmi beş kuruş alacak hakkının tahsili için Sivas Beylerbeyi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	240	1	Eva'il-i Receb (1)182	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	240	2	Eva'il-i Receb (1)182	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
8	241	3	Eva'il-i Receb (1)182	Alacak Verecek	Rahduvanzâde Ahmet Bey'in Amasya sâkinlerinden vefat eden Osman Beyzade Ebubekir Paşa'dan otuz kuruş ve beş yüz kuruş ve iki yüz kuruş ve yüz elli kuruş ve iki yüz elli kuruş ve bin iki yüz otuz kuruş alacak hakkının terekesi intikâl eden Seyyid Abdullah Bey'den tahsil edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
9	256	4	Evasıd-ı Şaban 1182	Alacak Verecek	Fatma Hatun'un, ölen Münibeoğlu isimli kimseden kırk kuruş, (...) Âli beşe'den kırk kuruş, Hasan'dan elli kile hinta, Hasan Ağa ve Veli oğlu Hayatı'den yirmi yedi kile hinta ve iki kile şa'ir alacak haklarının alınarak vekili berber Abdullah'a verilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

13 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	102	2	Evahir-i Cemaziyelevvel (1)190	Alacak Verecek	Antovis ve şeriki ile Berendi, Nikola ve Sofca isimli gayrimüslimlerin Merzifon'da sâkin Hevacepaşa ve kethüdası Ahmet'ten üç bin beş yüz kuruş alacak hakları vardır. Alacaklarının vefat eden kethüda Ahmet'in terekesinden alınarak vekilleri Hasan Ağa'ya verilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
2	126	2	Eva'il-i Şaban (1)190	Alacak Verecek	Seyyid Abduâlim'in Amasya'da sâkin hazinedâr oğlu Süleyman Ağa'dan tarla kiralama bedeli olan elli kile mahsul alacağının tahsili için Amasya Kadısı ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
3	145	3	Evahir-i Ramazan 1190	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Kadısı'na ve Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

4	318	2	Evasıd-ı Muharrem 1192	Vergi	Ezinepazar Nahiyesi'nde Mahmutlar köyünde sâkin Süleyman öşür ve vergisini sahibi arza vermiştir. Abdullah isimli kimsenin müdahale ettiği görülmektedir. Bu durumun men edilmei hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	340	1	Evasıd-ı Rebiulevvel (1)192	Vergi	Züemadan Mustafa'nın tasarrufunda bulunna Geldigelen Köyü ile bazı köylerin mahsul ve vergisine Amasya'da sâkin (...)oğlu'nun müdahale ve gadr ettiği görülmektedir. Bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
6	343	3	Evasıd-ı Rebiulevvel (1)192	Alacak Verecek	Amasya'da sâkin Derviş Hafız Ahmet'in tasarrufunda İmma Âli Mahalesi'nde bulunna menzile, Kalecik Köyün'de sâkin Kalın(?)oğlu Hasan'ın babamın babandan iki yüz seksen kuruş alacağı vardı diyerek menziline zapt etmek istemiştir. Seyyid Hâil ve mütegalibedeb bazı kimselere istinaden bunu ispat edememiştir. Alacak hakkının tahsili ve bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

14 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	1	1	Eva'il-i Şaban 1193	Alacak Verecek	Amasya'da sâkin Ahrun iki res bargirini seksen iki kuruşa Kirkor'a satmıştır. Parayı Sivas'ta sâkin Avanis'e teslim etmesini istemiştir. Kirkor da parayı teslim etmiştir. Ahrun Kirkor'dan meblâğı zorla almak istemiştir. Bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Sivas Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
2	97	2	Evasıd-ı Cemaziyelahir (1)193	Vergi	Ze'amet toprağı öşür ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	165	1	Fi Eva'il-i Şaban (1)194	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

15 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
---------	----------	----------	-------	------	------

1	19	3	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1194	Alacak Verecek
2	26	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1194	Vergi
3	26	4	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel 1194	Vergi
4	53	4	Fi Evail-i Receb (1)194	Alacak Verecek
5	63	3	Fi Evahir-i Şaban (1)194	Alacak Verecek
6	71	2	Fi Evasıd-ı Şevval (1)194	Alacak Verecek
7	74	2	Fi Evasıd-ı Şevval 1194	Vergi
8	76	2	Fi Evasıd-ı Şevval 1194	Vergi

Zekeriya isimli gayrimüslimin kazâ sâkinlerinden ölen Molla Musa'dan yedi yüz beş buçuk kuruş alacağının terekesinden tahsil edilerek kendisine ödenmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Seyyid Hasan'ın Kesran Köyü'nde bulunan yerlerine kayın biraderi Hasan ve dayısı Abdulkadir'in el koymasının men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Kör köyü gayrimüslim re'âya sı ödemeleri gereken vergileri ödedikleri halde köy zâbitinin zorla ve baskı ile fazla vergi istemesi ve bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Dervişzade Mehmet'in Ayşe oğlu Mehmet'ten alacağı iki bin beş yüz ve hınta bahası iki bin kuruşun kendisine teslim edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Ahmet ve Sâlih'in babaları Ömer Efendi'nin aynı köyde sâkin bazı kişilerden yüz kırk kuruşluk hınta mahsulü alacağının tahsili için Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Fatma Hatun'un eski kocası olan Hüseyin'den alacağı olduğu yüz elli kuruş mehir hakkının tahsil edilerek Fatma Hatun'un vekiline teslim edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Kocakaya kal'ası dizdarı Mehmet'in tasarrufunda bulunan (...) Köyü mahsulünün beşte bir öşrünü istemiş köylü sekizde bir veririz diye karşı çıkmıştır. Öşrün kanuna uygun olarak beşte bir oranında alınması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

() ve () mustahfızların şikâyetinde tasarruflarında olan tımar köylerinden (...) ve Kızılcakilise'de zira'at yapan köylü mahsulün beşte bir öşrünü vermek yerine sekizde bir veririz diye karşı çıkmıştır. Öşrün kanuna uygun olarak beşte bir oranında alınması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

9	102	1	Fi Evasıd-ı Zilhicce 1194	Alacak Verecek	İstanbul'da sâkin Âli'nin Amasya'da sâkin Menzilcioğlu Âli'den bin altı yüz kuruş ve yirmi kantar şap bahasından bin iki yüz kuruş ve Amasya kilesiyle yirmi yedi kile hinta bahasından seksen kuruş toplamda iki bin dokuz yüz otuz kuruş alacağının tahsil edilerek vekili el-Hac İbrahime teslim edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
---	-----	---	---------------------------------	-------------------	---

16 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	134	4	Fi Evahir-i Şaban (1)194	Vergi	Âli ve Hüseyin kardeşlerin tasarrufunda olan tarlalarda Hüseyin'in izin vermesi ile Âli tek başına tarlaları kullanmıştır. Hüseyin'in ben sana tarlamı rızamla vermedim diyerek müdahale etmesi üzerine yapılan şikâyetle Hüseyin'in haksız müdahalesinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	163	1	Fi Evahir-i Zilhicce (1)196	Vergi	Abdullah sipahinin şikâyetinde Hamsomi Köyü'nden Seyyid Mehmet, Seyyid Mustafa, (...) Ömer ve diğer Mehmet'in ödemeleri gereken cebelü bedeliyesini ödemediklerini söylemiştir. Verginin ödenmesi hususunda Amasya Mutasarrıfı'na ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

17 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	62	2	Fi Evahir-i Cemaziyelahir (1)198	Vergi	Vergi yükümlülerinin ödemeleri gereken vergilerinin tahsil ettirilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	127	1	Fi Eva'il-i Zilhicce (1)198	Alacak Verecek	(...) Abdullah'ın Malaoğulları Agob, Mesrub ve Ağba'dan dört bin beş yüz kuruş alacağının tahsili için Amasya Kadısı'na ve Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
3	144	1	Fi Evasıd-ı Safer (1)199	Alacak Verecek	İstanbul'da ikâmet eden Seyyid İbrahim'in Amasyalı Ağba'dan alacağı olan üç bin yüz sekiz kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

4	144	2	Fi Evasıd-ı Safer (1)199	Alacak Verecek	İstanbul'da ikâmet eden Seyyid İbrahim'in Sarrafoğulları Ağba ve Meslon'dan alacağı olan iki bin yetmiş iki kuruş ve yüz kuruş alacağının teslim edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
5	150	2	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel (1)199	Vergi	Akviran Köyü sipahisi Osman'ın fazla vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	206	1	Fi Eva'il-i Safer (1)199	Vergi	Mustahfız İsmail'in gedik tımarı mahsul ve vergisine Amasya Mutasarrıfı Ömer veled-i Mehmed tarafından yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
7	333	4	Fi Evasıd-ı Receb 1200	Vergi	Seyyid Mehmet, Seyyid Mustafa ve Seyyid Âli'den vergi yükümlüsü olmadıkları halde örfi yöneticiler tarafından istenilen haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

18 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	63	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir 1201	Alacak Verecek	Bursa'da bulunan Emir Sultan (...) cami imamı Hasan Hüseyin Efendi'nin Mekron ve karındaşı Akyâ'dan alacağı olduğu bin dört yüz yetmiş kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	84	1	Fi Evasıd-ı Ramazan 1201	Vergi	Tımar köyü olan Kal'a köyü mahsul ve vergisine Mustafa veled-i Hâlil'in müdahalesinin men edilmesi hususunda Bergoma Nahiyesi'nin ta'bi olduğu kazâların Kadısı'na ve Amasya sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
3	153	1	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel 1202	Vergi	Tımar köyü ola Hacısaray Köyü'nün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
4	164	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1202	Alacak Verecek	Lâdik Kazâsı nda sâkin Seyyid Mehmed'in Amasya'da sâkin Ferasni adlı gayrimüslimden alacağı olan iki yüz elli kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

5	173	2	Fi Eva'il-i Ramazan 1203	Vergi	Eğin köyünde yapılan dut bahçesinden vergi alınması hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	176	2	Fi Evahir-i Safer 1206	Vergi	Amasya Demir Mahallesi sâkin i zaviyedâr (...) Hüseyin'den yükümlüsü olmadığı avarız vergisinin mahalle sâkin leri tarafından zorla alınmak istendiği ve bu durumun men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	180	1	Fi Eva'il-i Ramazan 1206	Vergi	Ze'amet köyü olan Davud Köyü'nün mahsul ve vergisine subaşı İsmail'in el koymak istemiştir. Bu durumun men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
8	182	1	Fi Eva'il-i Ramazan 1206	Vergi	Akdağ Nahiyesi'ne bağlı İmi(?) Köyü'nün mahsul ve öşrünün pazara hâklinin sağlanması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
9	224	3	Fi Eavsıd-ı Muharrem (1)207	Alacak Verecek	Dergâh-ı muallâm kapıcıbaşı İbrahim Efendi'nin yine dergâh-ı muallam kapıbaşılarından Miktad Ahmet Paşazade Hasan Bey'den alacağı olduğu üç bin beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
10	245	3	Fi Evahir-i Rabiülaher 1207	Vergi	Mültezim Seyyid Hüseyin'in tımar köyü olan Çita(?) Köyü öşrünü beşte bir almak istemiş fakat kal'a azeplerinin asker olduklarını söyleyerek öşürü sekizde bir vermek istemişlerdir. Öşrün beşte bir alınması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	259	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel (!)207	Vergi	Akviran Köyü ve Abdülcabbar Mezraaası'nın mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
12	253	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel (!)207	Vergi	Amasya'da bulunan (...) Mahallesi ikamet eden Abdullah'a yükümlüsü olmadığı avarızhane vergisini ödemesi için mahalle sâkin lerinin yaptığı baskının men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
13	276	2	Fi Eva'il-i Şaban (1)207	Vergi	Sadât-ı kiramdan es-Seyyid Mustafa, (...)oğlu es-Seyyid Süleyman, Göğeroğlu Seyyid Mustafa, Seyyid Hâlil ve Seyyid Âli'den haksız yere istenilen verginin alınmaması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

14	282	2	Fi Evahir-i Şaban 1207	Vergi	Tımar köyü olan Ahidoğan Köyü'nün mahsul vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
15	284	2	Fi Evahir-i Şaban (1)207	Vergi	(...), Küçükler, Simeki, Hal köyleri ahâlilerinden Mehmut oğlu Ömer, Kara Mustafa, Kör Hâlil, Cülük Veli, Deli Hasan ve diğerlerinin yükümlü oldukları ve ödemek istemedikleri vergilerin tahsil edilmesi hususunda Amasya ve Gedeğera kazâlarına Kayakoz Nahiyesi'nin ta'bi olduğu kazânın kadılarına hüküm yazılmıştır.
16	296	2	Fi Evasıd-ı Şevval (1)207	Vergi	Tımar köyü olan Oğuzlarobası Köyü'nün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı'nda Mevlana Olus Nahiyesi'nin ta'bi olduğu kazâların Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
17	317	1	Fi Evahir-i Zihicce 1207	Alacak Vercek	Orta Köy'de ikâmet eden Hüseyin'in yine aynı köyde ikâmet eden Abdurrahman'dan bir miktar alacağının tahsili için Geldigelen Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
18	325	2	Fi Eva'il-i Muharrem 1208	Vergi	Argoma Nahiyesi'ne bağlı Melük Köyü'nün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
19	331	2	Fi Eva'il-i Safer 1208	Vergi	Emir Hüseyin'in Kamis(?) Köyü toprağında mülkü olan tarlalarına ve vergilerine Osman Efendi isimli kimsenin yaptığı usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
20	336	1	Fi Eva'il-i Safer 1208	Vergi	Mâlikâne mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahale ve fazladan vergi talebenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
21	345	1	Fi Eva'il-i Safer 1208	Vergi	Koçkayası Nahiyesi'ne bağlı Kemebükü(?) Köyü'nün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
22	349	1	Fi Eva'il-i Rebiülahir (1)208	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Karluköy Köyü'nün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Nahiyesi Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	2	1	Fi Evahir-i Ramazan 1209	Alacak Verecek	Mehmet Sadık'ın Seyyid Ahmet'ten alacağı olan iki yüz otuz kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi ve (...) Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	3	1	Fi Evahir-i Şevval (1)209	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Körüklü Köyü'nün vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen ve Akdağ Kadılarına hüküm yazılmıştır.
3	5	2	Fi Evahir-i Şevval (1)209	Vergi	Şeyh Pir İlyas Zaviyesi Vakfı'nın mahsul ve vergisine yapılan müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
4	6	3	Fi Evahir-i Şevval 1209	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı tımar köyü Körüklü'nün vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen ve Akdağ Kadılarına hüküm yazılmıştır.
5	7	2	Fi Eva'il-i Zilkade 1209	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı tımar köyü Fazlan'ın öşrüne el koymak istenmektedir. Bu durumun men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	13	1	Fi Evasıd-ı Zilkade 1209	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Kulkan(?) Köyü Yakup Paşa Vakfı'nındır. Vakfın gelirine yapılan müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Vâlisi'ne ve Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	19	1	Fi Eva'il-i Zilhicce (1)209	Vergi	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Mumi Köyü ile Argoma Nahiyesi'ne bağlı Selçuk Köyü Yörgüç Paşa Vakfı'nındır. Vakıf gelirine yapılan müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi ve Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	20	2	Fi Eva'il-i Zilhicce 1209	Alacak Verecek	Abdulgani Efendi'nin Yakup Paşa Vakfı mütevellisi Fatma Hatun'dan alacağı olduğu yüz otuz kuruşun tahsil edilerek kendisine teslim edilmesi hususunda Amasya Mütesellimi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
9	24	1	Fi Evahir-i Zilhicce (1)209	Vergi	Tımar köyleri olan Emlük, Sofu, Abacık, Güdenalas'ın mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Akdağ ve Argoma Nahiyeleri Naiblerine hüküm yazılmıştır.

10	28	1	Fi Evahir-i Zilhicce 1209	Vergi	Ahi Sadettin Zaviyesi Vakfı'nın gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	30	1	Fi Eva'il-i Muharrem 1210	Vergi	Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Adacık Köyü ahâlisinden Ahmet'in ödemediği verginin tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
12	31	1	Fi Eva'il-i Muharrem 1210	Vergi	Yörgüç Paşa Vakfı'nın gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
13	43	1	Fi Eva'il-i Safer 1210	Vergi	Tımar köyü Kızıoğlu'nun gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
14	48	1	Fi Evasıd-ı Safer 1210	Vergi	Argoma Nahiyesi'ne bağlı mâlikâne Güz Köyü'nün gelirlerine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
15	53	1	Fi Evahir-i Safer 1210	Vergi	Yörgüç Paşa İmareti Vakfı'nın gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi'ne ve Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
16	55	2	Fi Evahir-i Safer 1210	Vergi	(...) vakfının gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
17	56	1	Fi Evahir-i Safer 1210	Vergi	Karanlu köyünün mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
18	57	1	Fi Eva'il-i Safer (12)10	Vergi	Şehzadeler vakfının gelirlerine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
19	58	1	Fi Eva'il-i Zilkade (1)210	Alacak Verecek	Seyyid Mustafa'nın Ahmet'ten alacağı üç yüz kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
20	65	6	Fi Evahir-i Rebiülevvel (1)210	Vergi	Saray ustasının tasarrufunda bulunan çiftliğe yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazası Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
21	66	1	Fi Evahir-i Rebiülevvel (12)10	Vergi	Vergi ödemek istemeyen kişilerin ödemeleri gereken verginin tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

22	72	2	Fi Eva'il-i Rebiülahr 1210	Alacak Verecek	Gayrimüslim Evanis'in Âli'den alacağı bin beş yüz doksan beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Mütesellimi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
23	73	3	Fi Eva'il-i Rebiülahir 1210	Alacak Verecek	Karakışık Karabet isimli gayrimüslimin Gözcüzâde Hâlil'den alacağı bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Bozok Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
24	73	4	Fi Eva'il-i Rebiülahr 1210	Vergi	Deveci Köyü öşür ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
25	75	1	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1210	Vergi	Karkın Mezrası'nın mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
26	75	2	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1210	Vergi	Mâlikâne mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi'ne ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
27	76	1	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1210	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi ve Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
28	90	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir 1210	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mütesellimi ve Argoma Nahiyesi'nin bağlı olduğu Kazanın Kadısına hüküm yazılmıştır.
29	122	1	Fi Evahir-i Zilkade 1210	Vergi	Vergi yükümlüsü kişilerden vergi tahsilinin yapılması hususunda Geldigelen Kadısı ile tımar köyü kuzzat ve nevvabına hüküm yazılmıştır.
30	125	2	Fi Eva'il-i Zilhicce 1210	Vergi	Vergi vermeyen yükümlülerin vergi vermelerinin sağlanması hususunda Akdağ Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
31	127	1	Fi Evasıd-ı Zilhicce 1210	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibine hüküm yazılmıştır.
32	134	3	Fi Evahir-i Zilhicce 1210	Alacak Verecek	Ayşe Hatun'un İbrahim'den alacağı beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
33	134	4	Fi Evahir-i Zilhicce (1)210	Alacak Verecek	Ayşe Hatun'un Hâlil'den alacağı on beş bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

34	148	2	Fi Eva'il-i Safer 1211	Alacak Verecek	Kırış(?) isimli gayrimüslimin Evâki m'den alacağı iki bin üç yüz seksen kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'n'a ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
35	154	2	Fi Evasıd-ı Safer (1)211	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
36	158	3	Fi Eva'il-i Safer (1)211	Vergi	Saray ustasının tasarrufunda bulunan çiftliğe yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
37	160	1	Fi Evahir-i Safer 1211	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Akdağ Nahiyesi'nin ta'bi olduğu kazânın Kadısına hüküm yazılmıştır.
38	162	1	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel 1211	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
39	164	2	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel 1211	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
40	168	2	Fi Eva'il-i Rabiülevvel 1211	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
41	170	2	Fi Evasıd-I Rebiülahir 1211	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
42	174	1	Fi Evahir-i Rebiülahir 1211	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
43	175	1	Fi Evahir-i Rebiülahr 1211	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
44	177	1	Fi Evahir-i Rebiülahr 1211	Vergi	Tımar mahsülünün ambara nakil edilmesine yapılan müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
45	178	4	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1211	Alacak Verecek	Amasya ahâlisinden bazı kişilerin Abdulkadir Ağa'dan alacağı dokuz bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

46	186	2	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1211	Alacak Verecek	Abdulkadir'in (...)ci Abdulkadirden alacağı dört yüz seksen kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
47	187	4	Fi Eva'il-i Muharrem 1211	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

20 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	3	3	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel 1211	Vergi	Tımar toprağına yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	14	2	Fi Evahir-i Safer 1211	Vergi	Ze'amet vergisine örfi yöneticiler tarafından usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	51	1	Fi Eva'il-i Zilhicce 1211	Vergi	Tımar köyü mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
4	56	1	Fi Eva'il-i Muharrem 1212	Vergi	Mâlikâne mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
5	56	2	Fi Eva'il-i Muharrem (1)212	Alacak Verecek	Seyyid Feyzullah'ın Ahmet Paşa kethüdası Abdulkadir'den alacağı dokuz bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
6	60	3	Fi Evasıd-ı Muharrem 1212	Vergi	Tımar mahsulünün pazara naklinin yapılması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
7	63	3	Fi Evasıd-ı Muharrem 1212	Vergi	Ze'amet köyünün aynı alınan vergisinin maktu alınmaması hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
8	80	1	Fi Evahir-i Safer 1212	Alacak Verecek	Selim'in Mehmet Emin'den alacağı altı yüz seksen kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
9	101	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel (1)212	Vergi	Mâlikâne vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

10	115	1	Fi Evahir-i Cemaziyelahir (1)212	Vergi	Tımar köyünün mahsulünün ambara nakil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	117	3	Fi Eva'il-i Receb 1212	Vergi	Fazla vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
12	120	2	Fi Eva'il-i Muharrem (1)212	Vergi	Mâlikâne mahsulüne yapılan nusulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
13	121	1	Fi Eva'il-i Muharrem (1)212	Alacak Verecek	(...), (...) gayrimüslimlerin, Menük, (...), (...), Kırkor isimli gayrimüslimlerden alacağı yirmi kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
14	132	1	Fi Eva'il-i Şevval 1212	Vergi	Vakıf gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
15	140	1	Fi Eva'il-i Zilkade (1)212	Vergi	Mâlikâne mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
16	141	3	Fi Eva'il-i Zilkade (1)212	Vergi	Mâlikâne mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
17	142	2	Fi Eva'il-i Zilkade 1212	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
18	170	3	Fi Evahir-i Muharrem (1)213	Vergi	Mâlikâne mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
19	189	2	Fi Evahir-i Safer (1)212	Alacak Verecek	Artan isimli gayrimüslimin Daberkan isimli gayrimüslimden alacağı beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
20	224	1	Fi Evahir-i Safer (1)213	Vergi	Ze'amet gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
21	265	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir (1)217	Vergi	Tımar mahsulüne yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
22	275	2	Fi Eva'il-i Cemaziyelahir (1)217	Alacak Verecek	Hacı Mustafa'nın Ebubekirden alacağı beş bin yedi yüz yirmi beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

23	286	1	Fi Evasıd-ı Şaban 1217	Alacak Verecek	Hacı Mustafa'nın Çandarlı Ebubekir'den beş bin yedi yüz yirmi beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
----	-----	---	------------------------------	-------------------	--

21 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	44	1	Fi Eva'il-i Rebiulevvel (1)218	Alacak Verecek	Seyyid Abdullah'ın kardeşi Ahmet'in Mir Osman'dan alacağı bin dokuz yüz kuruşun tahsili için Amasya Kadısı ve Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
2	45	1	Fi Eva'il-i Rebiulevvel 1218	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	60	3	Fi Eva'il-i Rebiulevvel 1218	Alacak Verecek	Ayşe Hatun'un Beldaroğlu Karazaîm 'den alacağı bin beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
4	122	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel 1219	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	148	2	Fi Evasıd-ı Receb 1219	Alacak Verecek	Karabet isimli gayrimüslimin Kırkor isimli gayrimüslimden alacağı bin sekiz yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

22 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	27	1	Fi Evahir-i Muharrem 1220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
2	60	1	Fi Evahir-i Safer (1)220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	135	1	Fi Evasıd-ı Muharrem 1221	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
4	138	2	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir 1221	Vergi	Fatma Hatun'un Musa'dan alacağı iki yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

5	183	1	Fi Eva'il-i Receb (1)221	Vergi	Tımar arazisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	222	1	Fi Eva'il-i Zilkade 1221	Alacak Verecek	Kirkor isimli gayrimüslimin Hacı Ahmet'ten alacağı (...) altı bin dört yüz elli kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	222	2	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel 1221	Alacak Verecek	Kirkor isimli gayrimüslimin Abdulkadir'den alacağı altı yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	277	1	Fi Eva'il-i Zilhicce (1)223	Alacak Verecek	Tüccar Seyyid Hüseyin'in Seyyid Abdulkadir'den alacağı on yedi yüz yetmiş altı kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
9	283	1	Fi Evasıd-ı Muharrem (1)224	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
10	283	2	Fi Evahir-i Muharrem (1)224	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
11	313	1	Fi Evasıd-ı Muharrem (12)24	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
12	323	3	Fi Evasıd-ı Receb (1)224	Vergi	Tarlanın mahsul vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

23 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	24	1	F Evahir-i Şevval (1)224	Vergi	Ze'amet gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	41	1	Fi Evasıd-ı Safer (1)225	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Geldigelen Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	120	1	Fi Evasıd-ı Safer (1)226	Vergi	Tarlanın mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

4	121	1	Fi Evahir-i Safer (1)226	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	125	1	Fi Evahir-i Rebiülevvel (1)226	Vergi	Fazla vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	147	1	Fi Evasıd-ı Şevval (1)226	Alacak Verecek	(...) isimli gayrimüslimlerin (...) isimli gayrimüslimlerden alacağı emval ve eşyanın teslimi için Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	166	1	Fi Evasıd-ı Şaban (1)226	Alacak Verecek	Baklaslı ve Maruki isimli gayrimüslimlerin (...) isimli gayrimüslimden alacağı bin iki yüz kuruş alacağının tahsili için Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	173	1	Fi Eva'il-i Ramazan (1)226	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
9	214	2	Fi Eva'il-i Şaban (1)227	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
10	230	1	Fi Evail-i Cemaziyelevvel (1)227	VVergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

24 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	5	4	Fi Evasıd-ı Safer (1)228	Alacak Verecek	Âli'nin Dabarcı Hacı Hasan'dan alacağı iki yüz kuruş, Gorgeçoğlu Mustafa'dan yüz elli kuruş, Hacı Hâlil Paşa Medresesi vakfı mütevellileri Ahmet ve Mustafa'dan iki yüz otuz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	21	1	Fi Evahir-i Receb (12)28	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	21	3	Fi Eva'il-i Şaban (1)228	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
4	28	2	Fi Evahir-i Ramazan (12)28	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

5	28	3	Fi Evasıd-ı Şevval (12)28	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	29	3	Fi Evasıd-ı Şevval (1)228	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	47	3	Fi Eva'il-i Rebiülevvel (1)229	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	55	3	Fi Evahir-i Rebiülahir (1)229	Vergi	Mâlikâne gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
9	55	5	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel (1)229	Alacak Verecek	Zahide Hatun'un kocası Uzunoğlu Âli'den alacağı sekiz bin kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Sancağı Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.

25 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	3	4	Fi Evasıd-ı (1)220	Vergi	Vergi yükümlüsü kişilerin ödemeleri gereken verginin tahsil edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	21	1	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel (1)220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	22	2	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel (1)220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
4	46	3	Fi Evahir-i Receb (1)220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	60	2	Fi Eva'il-i Ramazan (1)220	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	78	1	Fi Eva'il-i Zilkade (1)	Vergi	Tarlanın mahsul ve vergisine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.

7	88	2	Fi Eva'il-i Zilkade (1)220	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne, köylerin ta'bi olduğu kazâ ve Nahiyelelerin Kadısı ve Naibine hüküm yazılmıştır.
8	106	1	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel (1)221	Alacak Verecek	Yorgi isimli gayrimüslimin Bekirzade vakfi mütevellisi Mir Hacı Osman'dan alacağı dört bin üç yüz elli kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
9	114	1	Fi Evasıd-ı Ramazan (1)221	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
10	138	3	Fi Eva'il-i Şaban (1)221	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
11	168	4	Fi Evahir-i Muharrem (1)222	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

26 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	9	1	Fi Evasıd-ı Safer (1)232	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	42	1	Fi Evahir-i Zilhicce (1)232	Alacak Verecek	Artin isimli gayrimüslimin Fazlızade Seyyid Mehmet ve kardeşi Seyyid Mustafa'dan alacağı otuz beş bin sekiz yüz elli kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	45	2	Fi Evahir-i Zilhicce (1)232	Alacak Verecek	Makrisi Esvador isimli gayrimüslimin Seyyid Mehmet Emin, Hacı Yusufzade Seyyid Âli, Seyyid Yusuf, Hacıbaşı Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet'ten alacağı üç bin altı yüz doksan beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
4	66	2	Fi Evasıd-ı Rebiülevvel (12)33	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	90	1	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel (1)233	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

6	121	2	Fi Evahir-i Şaban (12)33	Vergi	Fazladan vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	122	1	Fi Eva'il-i Şaban (12)33	Alacak Verecek	Kanlıoğlu Ohannes isimli gayrimüslimin kazâ sâkinlerinden bazı gayrimüslimlerden alacağı bin dört yüz kırk dört kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	138	3	Fi Eva'il-i Rebiülevvel (1)233	Alacak Verecek	İbrahim'in Hüseyin'den alacağı iki bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
9	175	2	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel (1)234	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
10	202	1	Fi Evasıd-ı Ramazan (1)234	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
11	215	4	Fi Eva'il-i Zilkade (12)34	Alacak Verecek	Hacı Âli'nin Seyyid Âli, Hacı Mehmet ve Ömer'den alacağı beş bin seksen beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
12	225	2	Fi Evasıd-ı Zilhicce (1)234	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
13	251	4	Fi Evahir-i Şevval (12)35	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

27 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	16	2	Fi Evasıd-ı Ramazan (12)35	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	33	2	Fi Eva'il-i Cemaziyelahir (12)35	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kadısı'na hüküm yazılmıştır.
3	45	4	Fi Eva'il-i Receb (1)235	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

4	81	1	Fi Eva'il-i Şevval (12)35	Alacak Verecek	Zaîm zâde Mustafa'nın Kenanoğlu Seyyid Mehmet'ten alacağı bin iki yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	81	2	Fi Evasıd-ı Zilhicce (1)235	Alacak Verecek	Âli sipahi oğlu İsmail'in Beyazıd oğlu Necib'ten alacağı yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Geldigelen Nahiyesi Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	154	1	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel (12)36	Alacak Verecek	Karakullukçu Seyyid İbrahim'in Emir Hacı oğlu Âli'den alacağı iki bin yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	177	1	Fi Eva'il-i Şaban (12)36	Vergi	Tımar gelirine yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Argoma ve Akdağ Naiblerine hüküm yazılmıştır.
8	178	2	Fi Eva'il-i Şaban (1)236	Alacak Verecek	Berrus ve (...) gayrimüslimlerin babalarının, Âli, Seirüddin ve Seyyid Mehmet'ten alacağı yüz kuruş alacaklarının tahsil için Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
9	192	1	Fi Evahir-i Ramazan (1)236	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
10	204	1	Fi Eva'il-i Zilkade (12)36	Alacak Verecek	Seyyid Ömer'in Zile Naibi Mehmet Efendi'den alacağı beş yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Sancağı Mütesllimi'ne hüküm yazılmıştır.
11	274	1	Fi Eva'il-i Cemaziyelahir (1)237	Alacak Verecek	(...) ve Alkesin isimli gayrimüslimlerin Keçecizâde Hacı Eyüp ve kardeşi Hacı Âli'den alacağı otuz bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

28 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	19	3	Fi Eva'il-i Zilhicce (12)37	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	31	4	Fi Evasıd-ı Cemaziyelahir (1)238	Alacak Verecek	Seyyid Ahmet'in Ak Hasan oğlu Hasan'dan alacağı (...) beş yüz seksen kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	32	1	Fi Evahir-i Cemaziyelahir (1)238	Alacak Verecek	(...). 'nin Ömer'den alacağı (...) on bir bin iki yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

4	100	1	Fi Evasıd-ı Cemaziyelevvel (1)239	Alacak Verecek	Mir Mehmet, Hüseyin, İsmail, Osman, Abdullah, Hacı (...) ve Mehmet'in Hasan'dan alacağı on dört bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	107	1	Fi Eva'il-i Receb (1)239	Alacak Verecek	Hacı Ebubekir'in Seyyid Mehmet Efendi'den alacağı seksen beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
6	122	3	Fi Eva'il-i Ramazan (12)39	Alacak Verecek	Seyyid Mehmet'in Ömerden alacağı bin beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

29 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	102	2	Fi Eva'il-i Zilhicce (1)242	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibine hüküm yazılmıştır.
2	123	1	Fi Eva'il-i Zilkade 1242	Alacak Verecek	Nurs isimli gayrimüslimin Amasya'da sâkin gayrimüslim ve Müslüman ahâlden para alacaklarının tahsili için Amasya ve Zile Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	189	1	Fi Eva'il-i Muharrem (1)244	Alacak Verecek	Seyyid Mehmet'in Artin isimli gayrimüslimden alacağı iki bin altı yüz kuruşun tahsili için Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
4	214	1	Fi Evahir-i Şevval (1)244	Alacak Verecek	Seyyid Mehmet'in Hacı (...) oğlu Hasan ve Musa Hoca oğlu Emin'den alacağı (...) sekiz bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
5	240	1	Fi Evahir-i Cemaziyelevvel (12)45	Vergi	Vakıf gelirine yapılan müdahalenin men edilmesi hususunda Geldigelen Naibi'ne ve Sivas Mutesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
6	241	3	Fi Evahir-i Cemaziyelahir (1)245	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
7	247	1	Fi Evasıd-ı Receb (1)245	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
8	260	2	Fi Evahir-i Şevval (1)245	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

30 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	91	1	Fi Eva'il-i Cemaziyelevvel (1)247	Alacak Verecek	Obram oğlu Dimitri'nin Zileli (...) isimli gayrimüslimden alacağı dört bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

31 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	69	4	Fi Evahir-i Safer (1)251	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Amasya Kazsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	161	4	Fi Eva'il-i Zilkade (1)251	Vergi	Haksız vergi talebinin men edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

32 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	153	1	Fi Evasıd-ı Muharrem (1)254	Alacak Verecek	Develizâde Haldu Osman'ın Mal Mehmet, Bekir, Kara Bekir ve Mehmet'ten para alacağının tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne ve Amasya Mütesellimi'ne hüküm yazılmıştır.
2	157	3	Fi Evahir-i Safer (1)254	Alacak Verecek	Ahmet'in Konakçıoğlu Tapulu Hafız'dan alacağı üç bin dört yüz kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	212	1	Fi Eva'il-i Safer (1)255	Alacak Verecek	Amasya Mütesellimi Âşık Mehmet Şakir Efedi'nin İbrahim Bey'den alacağı dört bin kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

33 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
1	71	1	Fi Eva'il-i Muharrem (12)60	Vergi	Boş bırakılan tarlada zirai faaliyetin yaptırılması hususunda Amasya Naibi, Amasya Sancağı Kaymakamı'na hüküm yazılmıştır.
2	80	1	Fi Evasıd-ı Rebiülahir (1)260	Vergi	Tarlaya yapılan usulsüz müdahalenin men edilmesi hususunda Sivas Mutasarrıfı, Amasya Kaymakamı, Amasya Kazsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.

35 Nolu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sıra No	Sayfa No	Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
---------	----------	----------	-------	------	------

1	7	1	Fi Evasıd-ı Safer (1)271	Alacak Verecek	Ömer'in Maskara oğlu Hacı Mehmet'ten alacağı yetmiş altı bin üç yüz yetmiş beş kuruşun tahsil edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
2	116	1	Fi Eva'il-i Rebiülevvel (12)76	Alacak Verecek	(...)'nin Giragus, Vasilaki ve Karabet isimli gayrimüslimlerden alacağı otuz beş bin kuruşun teslim edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kazâsı Naibi'ne hüküm yazılmıştır.
3	116	3	Fi Eva'il-i Rebiülevvel (12)76	Alacak Verecek	Amasya Kazâsı sâkinlerinden (...) otuz beş bin kuruş alacağının tahsil edilmesi hususunda Amasya Sancağı Mutasarrıfı ve Amasya Kazâsı Naibine hüküm yazılmıştır.

SONUÇ

Adalet mefhumu devletleri ve toplumları ayakta tutan en önemli unsurlardan biridir. Tarih boyunca halkına adaletli davranan, zulmetmeyen ve zulmedilmesine izin vermeyen devletler uzun süre ayakta kalmışlardır. Nitekim Osmanlı Devleti de kuruluşundan başlayarak, devletin nihayete erdiği yıllara kadar “halkı yaşat ki devlet yaşasın” sözünden hareketle adaletle hükmetmeyi benimsemiştir. Topraklarının her bir kilometrekaresine Müslüman gayrimüslim ayrımı yapmadan bu adalet anlayışını götürerek devletin uzun yıllar ayakta kalmasını sağlamıştır. Osmanlı padişahları çeşitli dönemlerde kanunnâmeler çıkararak hem devletin halkla olan ilişkilerini hem de halkın devlete karşı görevlerini düzenlemişlerdir. Çıkarılan kanunnâmeler devlet işleyişine bir düzen verirken; halkın adaletle yönetilmesini de sağlamıştır. Osmanlı adalet sistemi içinde yerini bulmuş olan Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri ile adil yönetim ülke içindeki her kesime ulaştırılmıştır. Halka yerelde çözüme kavuşturulamamış problemleriyle ilgili şikâyet hakkı verilerek sorunlar en üst mahkeme görevi gören Divân-ı Hümâyûn’da çözülmeye çalışılmıştır.

Divân-ı Hümâyûn ‘da kaleme alınan ahkâm defterleri toplamda 16 eyalette tutulmuştur. Bunlardan biri olan Sivas Ahkâm Defteri 36 adetten oluşmaktadır. Bu çalışmada Sivas Ahkâm Defterleri içerisinde bulunan Amasya Kazâsı’na ait iktisadi konulara dair hükümler transkript edilerek; elde edilen veriler neticesinde, kazânın 1742-1908 yılları arasındaki ekonomik durumu anlatılmaya çalışılmıştır. Bu tarihler arasındaki hükümler içerisinde alacak verecek meseleleri ve vergi meseleleri ana konu başlıkları olarak belirlenmiş ve anılan tarihler arasında Amasya Kazâsı’nın iktisadi durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Defterlerin 34’ünde konu ile alakalı hükümlere rastlanırken 34 ve 36. defterde herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Çalışmanın ilk konusu olan alacak verecek meseleleriyle ilgili toplam 123 hüküm bulunmaktadır. 4, 16, 31 ve 33 numaralı defterlerde alacak verecek meseleleriyle ilgili hükme rastlanılmamıştır. İncelenen alacak verecek meselelerinde, şikâyetleri yapan kişilerin cinsiyete, dine, konulara ve yerleşim yerine göre sayısal dağılımlarına ulaşılmıştır. Alacak verecek meselelerinde tespit edilen konulardan biri de şikâyeti yapan kişilerin dini dağılımıdır. Bilindiği gibi Osmanlı toplumu Müslüman ve gayrimüslimlerin(Hristiyan, Musevi, Süryani v.b.) bir arada yaşadığı bir coğrafyada bulunmaktaydı. Dolayısıyla farklı dinlere sahip bu kimseler sosyal hayatlarında bir arada yaşamaktaydı. Bir arada yaşamaktan kaynaklı birçok hukuki problem şikâyetlere yansımıştır. Hükümlerde dini dağılıma göre

Müslümanın Müslümandan, Müslümanın gayrimüslimden, gayrimüslimin Müslümandan ve gayrimüslimin gayrimüslimden alacak verecek meseleleriyle ilgili şikâyetlerine ulaşılmıştır. En az şikâyet Müslümanın gayrimüslimden alacağının tahsili için yapılanlardır.

Alacak verecek meselelerinde yerleşim yerlerine göre yapılan şikâyetler kazâ merkezinden yapılan şikâyetler ve nahiyelerden(köyler ve mezraalar) yapılanlar şeklinde gruplandırılmıştır. Hükümlerde alacak verecek meselelerinde para, eşya, iltizam bedeli, mâlikâne satışı, yer kiralama ve ortaklık, hizmet ücreti ve mehir gibi konulara ulaşılmıştır. En çok şikâyet para alış verişinden yapılmışken, en az şikâyet ise mehir ve mâlikâne satışıyla ilgilidir. Para alış verişi, hükümlerde ödünç, borç ve faizle para almak anlamında kullanılan deyn, istikrâz, karz gibi kelimelerle ifade edilmiştir. Bu kelimelerin alacak verecek şikâyetlerinde yoğun olarak geçtiği görülmüştür. Kişiler bazı şikâyetlerde alacakları olan borç paranın belirledikleri bir vekile teslim edilmesini de istemişlerdir. Para alış verişi konusunda yapılan başka bir şikâyet türü ise ölen kişilerden alacağı olduğunu iddia edenlerdir. Bu kişilerin ölen kimsenin terekesinden alacaklarının tahsilini istedikleri görülmektedir.

Alacak verecek meseleleri içerisinde iltizam bedelinin ödenmesinin istendiği şikâyetler de görülmüştür. Devlet yoğun ekonomik bunalım ve bütçe açıklarıyla baş etmede zorlandığı 17. yüzyılda uygulamaya konulan iltizam sistemi ile peşin para elde ederek bu sıkıntıları ivedilikle giderme yoluna başvurmuştur. Amasya Kazâsı özelinde bu uygulamaya örnek olacak hükümlere rastlanılmıştır. Hükümlerde Mâlikâne satışından oluşan borçlanmanın tahsil edilmesinin istendiği şikâyetler de bulunmaktadır. Devletin bu parayı sahibinden tahsil etmek için çaba sarfettiği görülmektedir.

İncelenen dönemde alacak verecek meseleleri içerisinde bir mülkün belirli bir meblağ karşılığında kiraya verildiği ve bu kira bedelinin ödenmediğine dair yapılan şikâyetler de görülmektedir. Alacak verecek meseleleriyle ilgili yapılan diğer bir şikâyet konusu ise belirli bir hizmet karşılığında ödenmesi gereken ücretin ödenmediği ve bunun tahsil edilmesinin istenmesidir.

Hükümlerde karşılaşılan bir başka alacak verecek konusu ise borca karşılık rehin bırakılan eşyanın geri istenmesidir. Kişiler borç aldıkları kimselere borçlarını geri ödeyene kadar herhangi bir eşyasını rehin bırakmışlardır. Borçlarını ödedikten sonra rehine bıraktıkları eşya geri verilmemiş ve bu durumu şikâyet etmişlerdir. Ayricâ emine verilen eşyasını teslim alamayan kişilerin yaptığı şikâyetlere de rastlanılmıştır.

İncelenen dönemde iktisadi konılardan bir diğeri olan vergi meseleleriyle alakalı 209 şikâyetle ulaşılmıştır. Vergi meselelerini ihtiva eden şikâyetlerin konu başlıkları vergi mükellefi olan kişilerin çeşitli nedenlerle (mükellef olmadıklarını söylemeleri, asker olduklarını iddia etmeleri v.b.) bu vergileri ödemek istememeleri, yöneticilerin haksız vergi talebinde bulunmaları, tekâlif-i şakka türü vergilerin istenmesi, tımar ve ze'amet topraklarının mahsul ve vergilerine müdahaleler, vakıf gelirlerine müdahaleler, mâlikâne vergilerine müdahaleler ile tarlalara yapılan usulsüz müdahale ve el koyma talepleridir. Vergi meseleleriyle ilgili hükümlerde en çok şikâyet konusu tımar ve ze'amet mahsul ve vergilerine yapılan usulsüz müdahaleler olarak görülmektedir. Bunu tarlalara yapılan usulsüz müdahale ve el koymaya çalışma izlemektedir. En az sayıda görülen konu ise yükümlü olmadığı halde haksız yere vergi istenen kişilerin şikâyetleridir.

Vergi meselelerinde yapılan şikâyetlerin dini dağılımına bakıldığında en fazla şikâyetin Müslümanlar tarafından yapıldığı görülmektedir. Gayrimüslimlerin yaptığı şikâyetler ile hem Müslüman hem de gayrimüslimlerin birlikte yaptıkları şikâyetler de tespit edilmiştir. Bunlar kazâda bulunan bazı kişilerin, bir mahallenin tamamında ikamet eden kişilerin, nahiyede, köyde ya da mezrada oturan kişilerin Müslüman ve gayrimüslim olarak birlikte yaptıkları şikâyetlerdir. Toplu yapılan şikâyetlerde genellikle avarızhane, imdâd-ı seferiye ve hazeriye vergilerinden muaf olan kimselerden bu vergilerin istenmesinden doğan anlaşmazlıklara rastlanılmıştır. Yine bireysel yapılan şikâyetlerde de bu vergilerin yoğunlukla istendiği görülmektedir.

Vergi meselelerinde şikâyetin yapıldığı yerleşim yerine göre tasnif oluşturularak yoğunlukla nerelerden yapıldığına dair verilere de ulaşılmıştır. Bu konuda en çok şikâyetin nahiyelerden yapıldığı görülmektedir. Osmanlı ekonomik sistemi içerisinde öneme sahip olan tımar sisteminin uygulandığı ve vergi yükünün yoğun olduğu kırsal kesimden vergi meseleleriyle ilgili çokça şikâyet yapıldığı görülmektedir.

Çalışmada vergi meseleleri halkın yaptığı ve yöneticilerin yaptığı şikâyetler şeklinde gruplandırılarak incelenmiştir. Elde edilen verilerde en çok şikâyetin halk tarafından yapıldığı görülmektedir. Halkın vergi meselelerine dair yaptığı şikâyetlerin konu başlıkları arasında zaîm , sipahi veya mültezimlerin halktan fazla vergi talep ettikleri, vergi yükümlüsü olmayan kişilerden haksız vergi talebinde bulundukları, tekâlif-i şakkâ türü vergileri istedikleri görülmektedir. Bunlardan başka vakıf gelirlerine müdahale edilmesi ve toprağın işlenmesinden elde edilen mahsul ve vergi ile toprağa el koyma gibi konular bulunmaktadır.

Hükümlerde bu kişiler bazen ayan, bazen cebabire, bazen de mütegalibe kelimeleri ile anılmışlardır. Bu kişiler genellikle yerleşim yerinin ileri geleni, yöneticisi, sahibi olmakla birlikte bu güç ve kudretlerini kullanarak halka zulüm ettikleri ve istediklerini yaptırmaya zorlama, çoğu zaman da eziyet etmeye kadar gitmişlerdir. Hükümlerde adı anılan bu kimselerden yaptıkları zulüm ve zorlamaları bırakılmaları ve kanunlara uygun hareket etmeleri yönünde kararlar verilmiştir.

Tekâlif-i şakkâ türü vergiler hükümlerde yoğun olarak geçmektedir. Bazı şikâyetlerde yörenin örfi yöneticisinin bu tür vergileri halktan çeşitli zorlama ve baskıyla istedikleri görülürken, bazen de o yörede ikamet eden bazı kimselerin yine halktan kişiler tarafından avarızhane gibi vergilere dâhil edilmek istendikleri görülmektedir. Bilindiği gibi avarızhane türü vergilerin kimlerden hangi zamanlarda tahsil edileceği bellidir. Bu vergiler emlak ve arazisi olan kişilerden savaş, sefer ve doğal afetler zamanlarında alınan vergilerdir. İncelenen hükümlerde emlak ve arazisi olmayan kişilerin de avarızhaneye dâhil edilmek istendiğine dair şikâyetlere ulaşılmıştır. Ayricâ bu vergilerin sonradan sürekli alınan vergiler grubuna dâhil edilmelerinin ödeme noktasında halkı zora soktuğu anlaşılmaktadır. Sürekli hale gelen bu vergileri ödemekte zorlanan kişiler emlak ya da arazisi olmayan kişileri avarızhaneye dahil etmek istemişlerdi.

Halkın şikâyetleri arasında vakıf gelirlerine yapılan usulsüz müdahalelere yoğunlukla rastlanılmıştır. Bu şikâyetlerde vakfın mahsul ve vergisine idarecilerden kişiler tarafından yapılan ya da başka vakıf yöneten mütevellilerin yaptığı usulsüz müdahaleler şeklinde görülmektedir. Hükümlerde vakıf karyelerinin kime ait olduğu açıklayıcı biçimde yazılarak bu yönde uygulama yapılması istenmiştir. Halkın yaptığı şikâyetler arasında vergi mükelleflerinin ödemeleri gereken vergileri ödedikleri halde yöneticilerden bazı kişilerin tekrar aynı vergiyi ya da başka isimlerde vergiler talep ettikleri de görülmüştür.

Vergi hususunda yapılan şikâyetler sadece halktan değil yöneticilerden de gelmektedir. Yöneticilerin yaptığı şikâyetlerin konuları vergi mükellefi olduğu halde vergi ödemek istemeyen kişiler ile tımar, ze'amet, mâlikâne gelirlerine müdahale ve tarlalardan elde edilen ürünlerin pazarlara nakil edilmesinde yaşanan problemlerdir. Kişiler ödemeleri gereken vergileri mükellef olmadıkları, yönetici olduklarını iddia etmeleri, ashab-ı kiramdan oldukları gibi çeşitli sebeplerle ödemek istememektedirler. Hükümlerde bu konuyla alakalı birçok şikâyet bulunmaktadır. Yöneticilerin yaptığı şikâyetlerden bir diğeri ise tımar, ze'amet ve mâlikâne gelirlerine müdahaledir. Sipahiler kendi mâlikâne, tımar, ze'amet köylerinin

mahsul ve vergisine el koyarak çeşitli usulsüzlüklere başvurmuşlardır. Şikâyetler neticesinde tımar tevcihleri revize edilerek bu yöndeki problem çözülmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak; Sivas Ahkâm Defterleri'nde Amasya Kazâsı'na ait vergi ve alacak verecek meseleleri gibi iktisadi konulara dair şikâyetler ve bu şikâyetlere getirilen çözümler özelinde hem Amasya Kazâsı'nın hem de Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik durumuna dair fikir elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile Amasya tarihine küçük bir katkı yapılmak istenmiştir.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Vesikaları

Başkanlık Bab-1 Asâfi Osmanlı Arşivleri(BOA), Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, No: 1-36.

II. Birinci El Kaynaklar

İBNİ BİBİ, Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi (İbni Bibi'nin Farsça Muhtasar Selçuknâm esinden) (çev. M. Nuri GENÇOSMAN), Ankara: Uzluk Basımevi.

STRABON, Geographika (Antik Anadolu Coğrafyası: XII, XIII, XIV Kıt'aplar) (çev. Adnan Pekman), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

III. Elektronik Kaynaklar

GÖKBİLGİN, Tayyib, (1965), 15 ve 16. Asırlarda Eyâlet-i Rum (s. 51) içinde. Erişim: <https://acikerisim.fsm.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11352/1489/G%C3%B6kbilgin.pdf?sequence=1>

HÜSAMEDDİN, Hüseyin, (1913), Amasya Tarihi, C 2 (s. 170-171) içinde. Erişim: <https://archive.org/details/amasyatarihicilt2/page/n175/mode/1up?view=theater>.

IV. Araştırma ve İnceleme Eserleri

AÇIKEL, Âli, (2008), Rum Eyaleti, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 35, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

AKDAĞ, Mustafa, (1995), Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi, C 2, İstanbul: Cem Yayınevi.

AKTAŞ, Cumhuriyet, (2022), Amasya ve Çevresinin Orta Çağ Boyunca Tarihi Coğrafyası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

AKTEPE, Münir, Mehmet, (1988), Abdülhamit I, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 1, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

AYDIN Bilgin ve GÜNALAN Rıfat, (2008), XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Mâliyesi ve Defter Sistemi, İstanbul: Yeditepe Yayınevi

AYDIN, Bilgin, (2017), XVI. Yüzyılda Divan-ı Hümâyûn ve Defter Sistemi, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, (Yayın No. 108), (2010), İstanbul: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- BAŞAR, Fahmeddin, (1997), Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı(1717-1730), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- BEYDİLLİ, Kemal, (2002), Küçük Kaynarca Antlaşması, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 26: Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- CEVGER, Gürkan, (2012), 1 Numaralı ve 1155-1158/1742-1745 Tarihli Karaman Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 1-60), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CEVGER, Gürkan ve KURT, KEÇECİ, Songül, (2019), Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde Amasya Kazâsı ile İlgili Kayıtlar, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi(ASEAD), C 6, S 4, S 149-159.
- DUMAN, Ülkü. (2010), Anadolu Selçuklu Devrinde Amasya Şehri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, (2010), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Aydın Kıt'abevi.
- EKİNCİ, Ekrem, Buğra, (2006), Osmanlı Hukukunda İzinnâme ve Nikâh, Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları, S, 2.
- EMECEN, Feridun, (2021a), Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi(1300-1600), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- EMECEN, Feridun, (1993b), Cebelü, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 7, s. 188-189, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ERCAN, Yavuz, (1991), Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar, C 55, S 213, Belleten, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- EVSİLE, Mehmet, (2012), Milli Mücadele Tarihi, Samsun: Etüt Yayınları.
- FİNKEL, Caroline, (2014), Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı İmparatorluğunun Öyküsü 1300-1923, (çev: Zülal Kılıç), İstanbul: Timaş Yayınları.

- GENÇ, Mehmet, (2012), Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- GENÇ, Nihat, (2021), Amasya Sancağının İdari Durumu ve Nüfus Yapısı(1880-1915), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(KÜSBD), C 11, S 1
- GÜNEŞ, Hüseyin, (2017), Lale Devrinde Amasya, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- İNALCIK, Hâtil, (2011a), Devlet-i Âliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar III, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İNALCIK, Hâtil, (2022b), Devlet-i Âliyye Osmanlı İmparatorluğu üzerine Araştırmalar IV, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İNALCIK, Hâtil, (2010c), Osmanlılar, İstanbul: Timaş Yayınları
- İPŞİRLİ, Mehmet, (1991a), Arzuhal, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 3: 447-448, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- İPŞİRLİ, Mehmet, (2003b), Mahzar, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 27: 398-401, Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- JORGA, Nicolae, (2009), Osmanlı İmparatorluğu Tarihi 5 (1774-1912) ,(çev. Nilüfer Epçeli), İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- KARAL, Enver, Ziya, (2007a), Osmanlı Tarihi Nizam-ı Cedid ve Tanzimat Devirleri(1789-1856), C 5, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- KARAL, Enver, Ziya, (2007b), Osmanlı Tarihi Islahat Fermanı Devri (1856-1861), C 6, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- KAZICI, Ziya, (1986a), Osmanlılarda Örfi Vergiler ve Bu Vergilerin Kaynağı Olan Örfi Hukuk, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.
- KAZICI, Ziya, (2014b), Osmanlı'da Vergi Sistemi, İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- KURTOĞLU, Ramazan, (2017), Türkiye Ekonomisi(1838-2010) Mâli Bağımlılık, Büyüme, Krizler ve Siyasi Sonuçları, İstanbul: Destek Yayınları.
- KUTLUOĞLU, Muhammed, Hanefi, (2022), Kavalalı Mehmed Âli Paşa, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 25: İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

- KÜTÜKOĞLU, S, Mübahat, (2018), Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- LAMARTİNE, Alphonso de, (2005), Osmanlı Tarihi 3 Sona Doğru, (çev. Reşar Uzman), İstanbul: Blige Kültür Sanat.
- MANTRA, Robert, (2020), Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, (çev. Server Tanilli), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- MEMİŞ, Ekrem, (2015), Eskiçağ Türkiye Tarihi(En Eski Devirlerden Pers İstilasına Kadar), Bursa: Ekin Yayınevi.
- OCAK, Ahmet Yaşar (1991), Baba İshak, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 4: İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ORTAYLI, İlber, (2018a), Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, İstanbul: Kronik Kıt'ap.
- ORTAYLI, İlber, (2018b), İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İstanbul: Kronik Kıt'ap.
- ÖZCAN, Abdulkadir, (2020a), II. Mustafa, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 31: Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZCAN, Abdulkadir, (1994b), Edirne Vakası, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 10: Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZCAN. Abdulkadir, (2007c), Patrona İsyanı, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA) , C 34: İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZCAN, Abdulkadir, (2003d), Mahmud I, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 27: Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZÇELİK, İsmail, (2013), Devlet-i Âliyye'nin Toplumsal Düzeni ve Kurumları, Ankara: Gazi Kitâbe vi.
- ÖZKAYA, Yücel, (2010), 18. Yüzyılda Osmanlı Toplumu, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- ÖZVAR, Erol, (2003), Osmanlı Mâliyesinde Mâlikâne Uygulaması, İstanbul: Kıt'abevi.
- PAMUK, Şevket, (2017a), Osmanlıdan Cumhuriyet'e Küreselleşme, İktisat Politikaları ve Büyüme, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- PAMUK, Şevket, (2011b), Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914, İstanbul: İletişim Yayınları.
- PAMUK, Şevket, (2010c), Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- SAHİLLİOĞLU, Hâlil, (1988), Ahkâm Defteri, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA) , C 1 s, 551, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- SAYDAM, Abdullah, (2017), Osmanlı Medeniyeti Tarihi, İstanbul: Kıt'abevi Yayınları.
- ŞAHİN, İlhan- EMECEN, Feridun, (1991), Amasya, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C 3: İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- SERTOĞLU, Midhat, (2015), Osmanlı Tarih Lugatı, İstanbul: Kurtuba Kıt'ap.
- TABAKOĞLU, Ahmet, (2000a), İmdadiyye, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 22: İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- TABAKOĞLU, Ahmet, (1985b), Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Mâliyesi, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TABAKOĞLU, Ahmet, (2007c), Resim, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C 34, s. 582-584, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- TUĞLUCA, Murat, (2016), Osmanlı Devlet-Toplum İlişkisinde Şikâyet Mekanizması ve İşleyiş Biçimi, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- TANÖR, Bülent, (2018), Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı (2015), Osmanlı Tarihi, C 1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÜÇÖK, Coşkun, (1944), Osmanlı Devleti Teşkilatında Tımarlar, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S 4, C 1, s. 536.
- ÜNAL, Mehmet, Âli, (2011), Osmanlı Tarih Sözlüğü, İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- YÜCEL, Yaşar (2018a), Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar II, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

EKLER

